Secundum Ariopagitam dionisium
Decies dene faciunt centum
Decies centum faciunt mille
Decies mille faciunt primam legionem
Dene legiones faciunt vnum Morion
Decies Morien faciunt vnum Auricem
Decies Auricen faciunt vnum Cuneum
Dene Cunei faciunt vnum Cetum
Dene Cetus faciunt vnum Chorum
Dene Chori faciunt vnam phalangem
Dene phalanges faciunt vnam Turmam
Dene turme faciunt vnum Agmen
Dene agmina faciunt vnam Cateruam
Dene Caterue faciunt vnam turbam
Decies dene turbe malorum angelorum cum lucifero ceciderunt

Iste liber 3 (?) continet ... capitula / Gorra super Iohannem evangelium

N. Inv. 1337

¶ Gorre super evangelium Iohannis

Sermones Nicolai de Gorran super Evangelii
Joannis Apostoli et Evangelistae.

Ecce intelliget servus meus et exaltabitur et sublimis erit valde

Triplex gradatio auctoris redundat in opus
et gradatio operis tangitur in verbo proposito
quod scribitur ysaie lii^o assumptum et quo beatus Johannes
evangelista gradatim ascendit a sanctitate vite cum dicitur
ecce servus meus / ab altitudine in religione cum subditur
intelliget / ab excellentia doctrine cum subiun-
gitur et exaltabitur etc. Et iste est ordo sanctitatis
cum vite meritum disponit intelligentiam / intelligentia
disponit ad excellentiam doctrine / Commendatur ergo
a sanctitate vite in hoc quod dominus vocavit eum servum
suum / vocat eum meum. dici servum dei nisi
qui in sanctitate illi servivit omnibus diebus vite
sue. Servum autem suum vocat eum dominus ratione
obsequii quod ei fecit et obsequitur sibi ratione
servitii per intelligentiam [illegible] Servus meus
moyses in omni domo mea fidelissimus
est. Sic beatus Johannes in omni domo dei fuit
fidelissimus. Juxta illud veri testimonii illum Christus
[illegible] virginem dedit ei [illegible]
commisit. Ratione officii quod [illegible] fuit
in [illegible] et adeo fuit predicatus [illegible]
[illegible] ysaie xlix^o. Dominus ab utero vocavit me
de ventre matris mee recordatus est nominis mei. Ecce
predicatio et posuit os meum quasi gladium
acutum in umbra manus sue protexit me
et posuit me sicut sagittam electam in pharetra
sua abscondit me. Ecce officium predi-
cationis commissio. Et dixit michi servus meus
es tu israel quia in te gloriabor. Ecce [illegible]
acceptio quia non suscepit officium [illegible]
sua sed [illegible]. Ratione beneficii quod sibi
dominus contulit quia adeo electus et perfectus et di-
lectus et specialiter munere gratie dilatatus fuit
sicut in ysaie xlii. Ecce servus meus suscipiam
eum electus meus placuit sibi in eo anima
mea dedi spiritum meum super eum. Ratione
placuit sibi in beato Johanne anima divi-
na quia dictus est ille quem diligebat Jhesus
Jo. xiii [illegible] similiter quod fuit beatus Johannes
propter obsequium officii et beneficium / Obtinuit sancti-
tate vite meritum domini intelligentie quo-
niam [illegible] fuit dictus in textu eius spe-
cie visione angelica revelacione

et erudicione sponsus sancti. visione in textu
visibilia / angelica revelacione in textu ab-
scondita / et erudicione in textu sublimia
et in hiis tribus omnes appetitus et desideria
sue intelligentie consummantur et perficiuntur. Intellexit
in spiritu sancti visione visibilia [illegible]
est spiritualiter de quo [illegible] ys. xxviii
Quem docebit scientiam et quem intelligere faciet
auditum ablactatos a lacte avulsos
ab uberibus / ablactati et remoti a dulcedine
[illegible] consolationis mentem intelligunt visibilia / alio-
quin non [illegible] i ad Cor. ii. Animalis homo non
percipit ea que dei sunt stultitia enim est illi et
non potest intelligere quia spiritualiter examinantur.
Beatus vero Johannes ablactatus fuit a patre
et [illegible] et etiam sponsa quam [illegible]
[illegible] religionis. Intellexit angelica re-
velacione abscondita [illegible]
sibi [illegible] dan. i^o [illegible]
[illegible] dominus danieli intelligentiam
omnium visionum ac sompniorum et hec quidem
visio revelationis angelice sibi dan.
viii^o dixit sibi angelus alius gabriel fac
istum intelligere visionem sed angelus hic non fa-
ciebat [illegible] juxta illud testimonium
dum Jo. vellet adorare angelum qui ei illa
ostendebat prohibuit eum dicens vide ne feceris
conservus tuus sum et fratrum tuorum
Apok. xix^o. In quo manifestatur quod non re-
velavit ut dominus sed ut famulus. Intellexit
autem et erudicione sublimia [illegible]
omnes suos discipulos erudiret tamen Johannem
quem precaeteris diligebat erudivit precaeteris
[illegible] fecit [illegible] pro deo intelligens quod
dixit dominus salomoni iii. Reg. iii. Dedi tibi cor
sapiens et intelligens in tantum ut ante te nullus
similis tibi fuit nec post te venturus sit. Nullus
[illegible] eum fuit nec post eum [illegible]
ad altitudinem [illegible] contemplationis ascendit
Sic ergo intellexit beatus Johannes visibilia ab-
scondita et sublimia et ideo huius triplicis
intelligentie consummatus fuit ad triplicem digni-
tatem doctrine ideo dicit exaltabitur scilicet ad cathedram
apostolicam / elevabitur ad [illegible]
et sublimis erit valde per doctrinam [illegible]
[illegible] scripsit [illegible] et epistolas canonicas
tamquam predicator auctenticus / Apoka-
lipsim

tamquam propheta eximius et evangelista
tamquam scriba doctissimus. Ideo exaltabitur
ad cathedram apostolicam propter quod recte congruit ei
quod dicitur in psalmo: Exaltent eum in ecclesia plebis
et in cathedra seniorum laudent eum. Cathe-
dra seniorum est cathedra apostolorum in qua beatus
Johannes non sedit ut Orosius vero credit pre-
sentes ubique et absentes epistolis [illegible] con-
firmabat in 1o et non flectere [illegible] illu-
minando confirmabat et exaltabitur in apocalypsi [illegible]
nos super nos elevabitur ad [illegible]
propheticam in [illegible] Eze. viii. Elevavit me spiritus
inter celum et terram et adduxit me in Ierusalem
in visione dei. Hac elevatione beatus Johannes
elevatus est secundum apocalypsis xxi. Sustulit me
in spiritu in montem magnum et altum et ostendit michi
civitatem sanctam Ierusalem descendentem de celo et hec
quidem vidit ad [illegible] secundum [illegible] et ei
dicitur 1o Scribe que vidisti et que sunt et que oportet
fieri post hec. Quia floruit tempore gratie prophetie et
sublimis erat valde predicatio evangelica
in qua omnes alios excellit. Ideo recte ex
ponitur predicto quod dicitur secundum vii. Conplacuit
tate sicut aquila elevavit [illegible] in sublimi
altum, [illegible] ista beatus Jo. in quo salvatur
et ponere ubi divina aquila multiplicite sunt
[illegible] [illegible] salutaris que multiplicate
fuit in beato Johanne divina [illegible] dicit Augustinus
[illegible] evangelista de ipso divina proverbia
forte potest. Iste aquila sepe ipsum elevavit
sublime super omnes montes quia in evangelio
altius et loquutus secundum dicitur Augustinus Si altius
intonuisset totus mundus capere non potuisset.
Sed quia doctoris sublimitas manifestatur in sub-
limitate doctrine recte [illegible] sublimitas nullo-
si evangelium eius sublimitas explicatur. Juxta dicitur
est in quo aliqua doctrina dicitur sublimis aut quia
de sublimibus agit aut quia sublimiter predicat
aut quia sublimia producit. Evangelium beati
Johannis sublime est quia de sublimibus agit
quia de verbo incarnato summo [illegible] [illegible] quod
valde sublime est maxime divina quia
secundum expressum parabole Eze. xvii. Hec dicit
dominus deus ego sumam de medulla cedri
sublimis et plantabo super montem
excelsum et eminentem in monte sublimi
israel medullam cedri sublimis et

latere divinitas ubi hac plantavit
deus pater in monte sublimi israel quia
hanc non [illegible] in propheta venit quia et lapis ab-
scisus de monte sine manibus. De hac me-
dulla cedri sublimis est evangelium beati Johannis
secundum [illegible] [illegible] aquila grandis magnarum
alarum [illegible] contemplationis altitudine logo
membrorum [illegible] perceptationis longitudine
plena plumis et varietate [illegible]
multi venit ad libanum id est ad montem
montium [illegible] tulit medullam cedri id est la-
tentem divinitatem ubi et summitatem frondium
avulsit quia opus divinorum excellentiam de-
scripsit [illegible] nobilissima miracula et
altissima doctrina que alii evangeliste reli-
querunt intacta. Sicut enim libanus est mons altior
in mundo et cedrus alta in libano et summitas
frondium altissima in cedro. Ideo scitur quod
qui frondium summitatem cedri avulsit de
sublimioribus tractavit. Non tamen de subli-
mioribus agit sed etiam sublimiter predicat modus
predicandi sublimis modus [illegible] [illegible] Ille
[illegible] sublimiores quam [illegible] Iste
modus predicandi sublimis describitur Eze. 1o Juxta
[illegible] per quod evangeliste intelliguntur audiebat
[illegible] sonum alarum quasi sonum aquarum multarum
quasi sonum sublimis dei sonus sublimis
dei et [illegible] non variabat quia
non et deus ut homo ut mediatur.
Ideo dominus de se dicebat Jo. iii. Quod
scimus loquimur et quod vidimus testamur. Sic modo
[illegible] loquebatur Johannes secundum Jo.
xix. Qui vidit testimonium perhibuit et testimonium
eius verum est et ille scit quod verum dicit. Secundum
[illegible] dicitur [illegible] sua 1o [illegible] in primo Quod
fuit ab initio quod audivimus quod vidimus
oculis nostris quod perspeximus et manus nostre
[illegible] de verbo vite testamur et annun-
tiamus vobis. Non solum sublimiter predicat sed etiam
sublimia producit. Sublimia sunt bo-
na [illegible] temporalia in ima sunt
et montana secundum [illegible] Cor. iii. Id
quod est in presenti momentaneum et leve tri-
bulationis super modum et sublimiter eternum
glorie pondus operabitur in nobis. Ad hoc sub-
lime pondus glorie producit doctrina
evangelii sancti Johannis secundum Jo. xx. Hec scripta
sunt ut credatis quia Jesus est filius dei

Aug'

In doctrina sub limis quia [illegible] [illegible]

2 s

3

De [illegible] sub limi [illegible]

et ut credentes vitam habeatis in vobis
illa scilicet vita eterna et sublime quam nec
oculus vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit. Circa
doctrina evangelii et sublimius spectat non
in multo tertia quarta dicitur sublimius non tantum
sublimius sed et sublimius valde in superlativo
gradu. Sicut enim divina scriptura scripturas
ceteras antecellit et evangelium ceteras partes scripture
divine et evangelium Johannis omnia evangelia an-
tecellit, quibus est quod liber iste singulariter libros
ceteros antecellit. Cum dicitur patet quod in principio
singulis libri consueverunt queri scilicet causa efficiens
ut Johannes evangelista sanctus intelligens
exaltatus et elevatus et sublimior ceteris ef-
fectus. Causa materialis est verbum incarnatum
maxime quantum ad ea que divinitatis sunt. Causa
formalis sive modus agendi et si sit per
modum narrationis sed tamen certitudinalis.
Causa vero formalis est divisio libri in sua materia
in capitulis quo ordine procedit. Causa vero
finalis proxima est fides, ultima vero vita
eterna que est finis desideratissimus. Sed quoniam
adhuc tria in quibus est hec doctrina commendatur
scilicet in utilitate, certitudine et sublimitate. Circa que
veniunt. Queritur ergo quare multitudo fuit scriptorum
differencium et videtur quod nulla, quia [illegible] super
Ezechielem dicitur: si [illegible] quatuor facies unum, si quas
quid Johannes scripsit quod Lucas, Marcus et Matheus
ergo si hoc Johannes nichil fecit nisi quod replicat
hoc quod alii evangeliste dixerunt; ergo si non scripsisset
nichil deesset. Item quia Matheus sufficit, superfluit
evangelium quia non si non; ergo cum recipere non superfluit
sed a spiritu sancto, sponsus suus fuit in sufficientes
quod si Matheus sufficienter tradidit evangelica doc-
trina ergo superfluunt alia omnia evangelia
et Johannis quam alia. Item si necesse fuit evangelia
ut quid tam tardaverunt discipuli? Videtur
nam tempore salutis, ergo videtur quod negligentes fuerint
et peccaverunt quod tam distulit. Responsio. Dicendum
quod evangeliste sunt testes domini Jhesu Christi non propter in-
dignitatem etatis divine sed in firmitatem credentium
quia ergo in firmitas fuit et tam credunt
pluribus quam uni, ideo disposuit divina sapientia
ut plures essent evangeliste. Si enim omnino diversa
dicerent, fidem non firmarent. Item ei est in
testimonium secundum solidum testes concordare, sed non
omnino idem dicentes, ita de toto uni est
et superfluum. Disponit in spiritu suo ut
aliqua singulariter aliqua non communiter nulla
tamen discordant. Et quod obicitur quod sufficit ad primum

unus et omnibus sufficit dicendum est quod non omnino idem
dixerunt sed ubi concurrunt in modo narrandi
non discordant sicut dicit Augustinus de concordia evangelistarum.
Vel dicendum est vobis nisi quod dicitur scierunt quod
idem scierunt tamen [illegible] uno spiritu illuminati
sed tamen non omnino eadem scripserunt. Et quod quantum
ad Matheus sufficit dicendum quod adhuc
quod sufficit de aliquo tractare est duplicatur
aut quantum exigit materie dignitas et sic de Christo
sufficienter tractare est impossibile non tamen uni
homini sed etiam toti mundo si quiret in ligua
quod adequaret narratorum non sufficiunt omnes ligue
unum in fine ultimo quod si scribantur per singula
que fecit Jhesus nec ipsum arbitror mundum
posse capere eos qui scribendi sunt libros. Aliquo
est sufficienter tractare quantum sufficit ad sub-
veniendum in fine et in ingenio evangelistarum
substantia nostre fidei quantum sufficit commentatur
sed tamen alii non superfluunt quia faciunt ad fidei
clarioriorem explicationem maiorem certitudinem
et defensionem. Et quod obicitur quod tam di-
stulit dicendum quod ideo fuit expresse scribendus quod
veritas ergo et inimicus ideo ut hereticus sic
insurgere voluit quoniamque ab eis [illegible] tro-
gare et ab heretic excitare. Sicut in prologo dicitur
quod ultimo scripsit evangelium et hic ingenii debebat
alia vero fuit expresse scripture quod alii scripserunt
sed tamen [illegible] de vita actualium. Sed Johannes
scripsit vita contemplativa et divinitate sicut
de Angelus in gloriosissima ergo per visibilia
venimus ad invisibilia et per actuam ad contem-
plativam debuerunt prius alii scribere, ultimo vero
Johannes. Tercia vero fuit expresse dispensacionis
divine quod cum Johannes ceteris melius sciret
evangelium si ipse primo scripsisset aut
totum scripsisset et aliis locum scribendi abstu-
lisset aut si non totum, alii ipsum supplere non
presumpsissent. Ideo permisit in scriptura prius alios
primo scribere ut quod alii ommisissent postmodum
ipse enarraret. Item autem reddunt
aliam causam ut alios corrigeret sed metuunt
quod si eodem spiritu evangeliste loquti sunt, im-
possibile fuit eos dicere falsum. Ideo fuit adhuc
addendum sed nichil corrigendum. Secundo
queritur de simul libri certitudine et videtur quod
male procedat, sed cum modus narrationis
et debilis et infimus quod quis potest contradicere
nec est unde refellatur. Et Johannes modo nar-
rativo procedit, ergo valde debilis et in-
fime. Item quod dicat certitudinali procedere

Ad 2m
I sufficiencia narrationis de aliquo

[illegible]

Ad 3m pertinet 3 responsio

2a
I quarto [illegible] sumpsit

3a

[illegible]

ad [illegible]

Videtur quod nichil est certius homini sua fide. Ergo nulla cognitio vel doctrina certius debet tradi ea que generat fidem. Sed doctrina Johannis est ad generandum fidem sicut dicit Johannes xx°. Ergo debet esse certissima et certitudinaliter tradere. Responsio. Dicendum quod quadruplex est certitudo scilicet demonstrationis, auctoritatis, illuminationis et exterioris persuasionis. Prima certitudo est cui resisti non potest; in illa cognitione necesse est assentire velit nolit; et ideo talis certitudo ubi datur evacuat fidem. Secunda certitudo est auctoritatis et hec fidem generat secundum Augustinum: Quod credimus debemus auctoritati. Tertia certitudo est illuminationis interioris et hec fidem perficit et confirmat. Quarta est persuasionis cum fidei rationes assignantur congruentie et efficacie ut quis credat et intelligat; et hec certitudo fidem comitatur. Nam rationes huiusmodi fideli sunt optime et efficaces, infideli non prosunt in utilibus (?) et infirmis. Quod ergo queritur de certitudine dicendum quod quia finis in comparatione huius est ad finem et cum hec doctrina sit ad generandam fidem non debuit habere certitudinem demonstrativam, non potuit habere certitudinem interiorem quia illa est gratie, non debuit habere persuasoriam; ideo oportuit quod haberet certitudinem auctoritatis. Et hec est ratio quare libri sacre scripture traduntur per modum narrationis non ratiocinationis quia sunt ad generandam fidem que est per se (?) [illegible]. Libri autem doctorum traduntur per ratiocinationes quia sunt ad generandam intelligentiam et ad fidem confovendam et nutriendam. Sed rationes iste non sunt robur vel fundamentum fidei. Dicendum ergo quod certitudo auctoritatis in aliis scripturis inventis ab hominibus qui mentiuntur fere nullum habet robur, sed in sacra scriptura que a spiritu sancto data est magna est firmitate quia ipse mentiri non potest. Augustinus super Genesim ad litteram: maior est huius scripture auctoritas quam omnis ingenii perspicacitas. Quod queritur de sublimitate perscrutationis et sermonis; videtur quod male agat beatus Johannes quod tam sublimia perscrutatur quia Ecclesiastici iii: altiora te ne quesieris et fortiora te ne scrutatus fueris. Item Proverbiorum xxv: perscrutator maiestatis opprimetur a gloria. Quod maius quam etiam ubi generatio eius dicitur quis enarrabit. Et ipse non perscrutatur sed narrat. Et Ysaias liii°: generationem eius quis enarrabit. Et Johannes exponit de generatione eterna. Item Apostolus i Cor. ii: commendat se de hoc

quod non venit ad Corinthios in sublimitate sermonis sed in humilitate. Ergo videtur quod beatus Johannes reprehensibilis sit quod tam alte intonuit ita quod alius non potuisset. Item intelligendum est quod perscrutatio maiestatis et sublimium potest esse triplex scilicet spiritu diabolico, curiositatis et humano, prave malignitatis; et sunt in hereticis; secunda, curiositatis, et sunt in philosophis; tertia, pietatis, et sunt in apostolis et prophetis. Prima est omnino reprehendenda, secunda est cavenda, sed tertia amplectenda quia prima et secunda frequenter ducunt in errorem, sed tertia non, quia spiritus scrutatur profunda dei, i Cor. ii. Et quia Johannes spiritu dei afflatus fuit ideo in celestium perscrutatione et descriptione reprehendi non potuit, et ideo spiritus sanctus generator etiam est narrator non homo. Quod queritur de sublimitate sermonis dicendum est quod sublimitas sermonis aliquando reprehenditur propter personam in loquente ut cum quis loquitur sublimia ut gloriosus appareat; et prohibetur i Reg. ii: Nolite loqui sublimia gloriantes. Aliquando reprehenditur propter materiam ut cum materia levis est et modica et non est utilis ad conservandam et observandam; de quo ii Cor. (?) vi°: Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam. Aliquando reprehenditur quia auditores non sunt capaces, propter quod dicebat apostolus i Cor. ii°: Non veni ad vos in sublimitate sermonis; et ideo erat quia non poterant intelligere omnes; et propter hoc de quibus dicta. Aliquando ab ducto superfluo (?) [illegible] verba curiositates [illegible] particulas de sacris libris perscrutantur; et non Johannes. Et materia hic erat alta et tenus bona, et auditores perfectos quia iam ecclesia crevit, quia vere debuerit et sublimiter loqui. Et tamen est et mirabile sicut dicit Augustinus quod in sermone suo parvulus invenit lac quo nutriatur; invenit etiam solidum perfectus cibum solidum quo enim reficiatur; et vide Gregorium quia ibi elephas natat et agnus peditat; et ideo parvuli qui non possunt natare cum elephantibus peditare debent cum agnis.

HIc est iohannes ewa

Causa formalis secundum duplex est istius remotis doctrine consistit in divisione libri et in modo agendi in doctrina. Viso ergo de modo agendi videndum est de divisione libri. Et ideo hec doctrina dividitur in duas partes in prohemialem sive in prologum que huic doctrine beatus Johannes premittit et in ipsam doctrinam que incipit ibi In

In principio erat verbum premittit ergo beatus
Jeronimus huic totali libro prologum in quo de
auctore i. Johanne ewangelista qui hunc librum
scripsit determinat, cum dividitur in sex partes
quia volens quidam opus quoddam auctorem
operis sui scripture. In prima parte annullat quem
In secunda commendat eum ab excellencia in dignitate
et modo scribendi ibi denique manifestans
In tercia declarat ordinem et locum ubi Johannes
scripsit hoc ewangelium ibi hoc autem ewangelium scripsit
in Asia. In quarta ostendit obitum et modum
sui obitus ibi hic est Johannes qui etc. In quinta
declarat quare scripsit hoc ewangelium ibi tamen post omnes
In sexta ostendit quare Jeronimus plene ordinem huius
libri ad alios libros suos non determinat
ibi Quorum tamen. Commendat autem Jeronimus Johannem
primo a more eius dicens hic est Johannes secundo ab officio
suo quia ewangelista tercio a dignitate ibi unus ex
discipulis quarto a virginitate ibi qui virgo
¶ Dicit ergo hic est Johannes hic qui scripsit hoc
ewangelium est Johannes scilicet in quo est gracia non
solum generalis que generaliter facta deo sed etiam
specialis quia familiaris fuit Christo ymo
et singularis quia virginem virgo custodiendam
suscepit et supra pectus domini in cena re-
cubuit ubi pectoris aquam sciencie pe-
rimentis de ipso fonte potavit Secundo
¶ ewangelista i. officium scribendi hoc ewangelium specialis
Tercio unus ex discipulis dei etc. commen-
datur a dignitate quia magnum est
esse discipulum Christi quia tamen multi Christiani
vocantur et iudei qui responderunt ceco
illuminato tu discipulus eius sis nos autem
¶ Moysi discipuli sumus etc. Quarto virgo
a deo electus, quod huiusmodi [illegible] Sed contra
Contra [illegible] existens virgo a deo electus
est ita quod virginitas fuit aliqua racio
et electionis eius temporalis quia electio
predestinacionis non tamen nec racionem habere
potest dicitur virginitatem vel aliquid tale
ideo quod est prius ydoneus ut eligatur in di-
scipulatum. Vel potest notari tantum con-
currencia virginitatis et electionis non causa
vel racio. Vel potest intelligi qui electus
temporali vel eterna electione virgo i. ut
permaneat virgo etc. hoc modo est electus ea
virginitate et hec exposicio magis con-
¶ sonat ei quod sequitur. Hunc de nupciis
iohannem volentem nubere i. matrimonio
excitari vocator [illegible] ymo extra
Singulum [illegible] nupciis vocat
et dicimus hic nupcie festum sine convivium
quod post contractum et ante carnale
copulam celebrant coniugati. Sed si

Johannes nupsit vel voluit nubere ergo
non fuit virgo ad minus mente ergo virginitas
non fuit causa vel racio electionis in discipulatum
¶ Ad primum credimus quod iohannes ita nupsit
sicut beata virgo se condans deo sua
virginitate. Sed tunc opinatur utrum iohannes ha-
buerit aureolam virginum vel non. Et videtur
quod non quia si voluit nubere corruptus fuit
mente sed aureola tamen debetur virginibus virginum
carnis et mentis ergo etc. Contra ergo eadem
racione nec beata virgo haberet aureolam quod
falsum est ergo etc. Respondeo aureola virginum
nichil aliud est quam gloria debita corrupcione
sine integritate carnis et de finali integritate
mentis sed tamen credimus quod Johannes et si cor-
ruptus fuisset mente et corrupcione viciosa
quod falsum est si penitens decederet cum finali
continencia mentis et continua carnis integritate
haberet aureolam quia penitencia eius integritate restituit
et reparat statum mentis. Integritas autem car-
nis irreparabilis est sicut dicit Augustinus in libro
de civitate dei. Dicimus ergo quod iohannes numquam
habuit virginalis integritatem mentis amisit
propriam tamen et reparata fuit penitencia per
eius. Sed pro iohanne adeo duplex testimonium
¶ virginitatis scilicet duplicis i. mentis et carnis
datur et hoc utriusque excellencie nisi esse primum
quod et pectus discipulis dilectus adeo dicitur
Sed istud expresse numquam in textu habetur quod
pectus fuit adeo dilectum sed textus extra
hoc insita expresse replicatur hic est discipulus
¶ ille quem diligebat ihesus. Sed contra Jo. ultimo
Simon Johannis diligis me plus hiis dicit quidam glosa dicens
et interrogat quod probabat ergo petrus plus
dilexit ihesum ergo plus diligebatur adeo
a deo quia tamen vel plus diligit deus quam
diligit. Juxta illud Proverbiorum ix. Ego diligen-
tes me diligo. Item cum dicitur deus diligit
hoc verbum diligendi significat divinam essenciam
et connotat effectum in creatura. Sed constat
quod divina essencia non recipit magis
et minus ergo ex illa parte non est non est
distinguere inter dilectionem Johannis et petri
Sed ex parte effectus connotati sed effectus ille
est gracia que fuit maior in petro quia
plus dilexit ergo dominus plus dilexit
e contrario. Ad hoc dicimus quod ex parte dei
nulla est intensio vel remissio dilectionis
sed ex parte connotati propter hoc dicunt quidam quod
petrus plus diligebatur a Christo quia
habuit maiorem graciam sed Johannes

¶ Quod Johannes nupserit.

¶ Aureola quid.

¶ Quis plus dilexit Christum petrus an Jo. Vide [illegible]

¶ electio [illegible]

vocavit

familiari(us) quia sup(er) p(e)c(t)us eius recu-
buit. alii dicunt q(uod) petrus plus dili-
gebat ih(esu)m (et) melior fuit (et) Johannes
plus diligebat(ur) (et) felicior fuit. alii dicu(n)t
q(uod) petrus (et) Jo(hannes) equal(ite)r diligebat (et) dili-
gebant(ur) (et) q(uod) dicit(ur) petrus plus dilige(bat) (et)
Johannes plus diligi h(oc) refert(ur) ad duas
vitas p(er) illos designatas. quar(um) alia
i(d est) activa p(er) petrum designata fuit q(ue)
diligit cupiens liberari a cur(is) (et) mis(er)iis
quib(us) implicat(ur). Alia v(er)o i(d est) contemplativa
p(er) Johannem designata plus diligitur
¶ quia statu dignior (et) melior sup(er) se(cundo)
(et) hinc s(cilicet) Jo(hannes) erat sui testimonium ubi
xp(istu)s fuit pendens in cruce matrem sua(m)
co(m)mendavit deus. sibi sp(eci)al(ite)r custodi-
enda ut virginem virgo servaret h(ec)
enim fuit conveniens ut virgine(m) q(uo)n(dam) mag(ist)r(u)m
virgo servaret i(d est) x(rist)i p(ro)p(ri)e discipulus virgo
servaret i(d est) iohannes unde dicit(ur) q(uod) iohannes
cu(m) b(ea)ta virgine (et) in virginitate (et) in voto
virginitatis ut esset omnimoda convenientia
int(er) virgine(m) custoditam (et) virginem cus-
todientem. Sed istud non est attendendum q(ui)a
non invenitur in dict(is) s(an)c(t)or(um) s(ed) (et) sic legi(tur)
ut virgo virginem s(er)var(et) (et) similia custo-
dia int(er) virgo discipulum virgine(m) (et)
discipulus virgo virgine(m) matrem (et) h(oc)
scilicet coronat v(er)bis domini q(uo)d dix(it) Jo-
h(ann)i [illegible] ecce filius t(uus) d. d. d. c. in tex(tu)
2a p(ar)s ¶ Denique manifestans. H(ic) est s(ecund)a p(ar)s p(ro)logi
in qua [illegible] Jo(hannis) [illegible] iohannem
ab excellentia i(n) [illegible] anno [illegible]
modum [illegible] describit [illegible]
t(ame)n q(uod) q(ui)a [illegible] erat [illegible] i(n) corruptu(m)
(et) [illegible] [illegible] p(rim)o inchoat 3a p(ar)s
i(n)corruptibil(i) ubi [illegible] (et) p(ost)
[illegible] (et) [illegible] (et) de(inde) int(er) signa i(n)choat
[illegible] a q(ua) i(n) [illegible] i(n) [illegible]
dicat (er)go Denique manifestans s(cilicet) Jo(hannes) ex
[illegible] scribendi [illegible] i(n) ewangelio
s(cilicet) q(uod) ip(s)e scripsit quid manifestans q(uod) erat
nom ip(s)e q(uod) [illegible] i(d est) cui(us) aialis figura(m) gerebat
de illis que vidit Ez(ech)i(el) i(n) [illegible]
Jo(hannes) Apok(alipsis) iiij [illegible] cu(m) i(n) [illegible] libri
loq(ui)t(ur) Jo(hannes) de [illegible] p(ro)p(ter) q(uod) [illegible]
figura(m) que [illegible] respi(ci)t
radios solares vel s(cilicet) Denique manifes-
tans q(uod) erat ip(s)e q(uod) non i(d est) qualis ip(s)e
erat s(cilicet) i(n)corruptus carne (et) mente ip(s)e
dico i(n)corrupt(us) ubi op(us) i(n)choans p(er)f(ecit)

eu(m) q(uod) iohannes incipit ewangelium de x(rist)o
excelsa p(ar)te ubi omnino i(n)corrupt(us) (et) o(mn)i(n)o
q(uod) (et) ip(s)e incorruptus e(ss)et [illegible] q(uod) dicit
i(n)corruptibilis ubi confundit errore(m)
arrii qui dicebat x(ristu)m pura(m) creatura(m)
¶ e(ss)e (et) simpl(ici)t(er) corruptibile(m). Seq(ui)t(ur) sol(us) s(cilicet)
Joh(ann)es int(er) in(fer)ior(es) ewangelistas ubi a(u)t(em) abcedens p(re)
cogn(i)tu(m) creatur(e) sup(er) e(ss)e s(cilicet) testatur i(d est)
[illegible] lume(n) a tenebris [illegible] inter(pre)te(s) a v(er)o et dicens
e(ss)e testat(ur) lume(n) i(d est) x(ristu)m i(n) mundo doc(er)e
non e(ss)e [illegible] i(d est) accepturu(m) a tenebris
i(d est) a tenebrosis iudeis. Ip(s)e dico iohannes
ponens p(ri)m(u)m signu(m) s(cilicet) eor(um) que p(ro)bis
fecit x(ristu)s postq(ua)m cepit p(re)dicare. q(uia) non
posuerat aliquis alior(um) ewangelistar(um). Signu(m)
dico q(uod) i(n) nupciis fecit d(omi)n(u)s Joh(annis) ij
ostendens s(cilicet) d(omi)n(u)s i(n) illo miraculo q(uod)
ip(s)e erat i(d est) quod erat deus. q(uia) ip(s)e i(n)
miraculo ostendit se e(ss)e deu(m). vel sic
Il ostendens ip(s)e Joh(ann)es q(uod) ip(s)e erat s(cilicet) ille ad [illegible] cui(us)
imp(er)ias d(omi)n(u)s fuit i(n)vitatus. vel le-
gitur sic eciam. Deinde Joh(ann)es
vel x(rist)o q(uod) ubi d(omi)n(u)s i(n)vitatus est
= deffice(re) nup(ci)ar(um) vinu(m) docet i(d est) iocu(n)-
ditas temporalis vel lex co(n)iugalis.
q(uo)d d(icit) i(n) deffectu vini materialis. signatu(m)
fuit q(uod) i(n) nuptiis qui d(omi)n(u)m i(n)vitant
defficit lex carnalis (et) sicut in ip(s)o
defficit lex ver(u)s ita defficit i(n) o(mn)ib(us)
qui invitant d(omi)n(u)m ad nup(ci)as suas.
ut veterib(us) s(cilicet) sacrificiis (et) figuris in
mutat(ur) i(d est) i(n) melius mutat(ur). Nova
o(mn)ia i(d est) ewangelica sacramenta i(n) veterib(us) si-
gurata q(ua)e a x(rist)o i(n)stituta sunt ut p(er) apostolos
appareant p(er)fectu(m). Sup(er) [illegible] xxvj vetera
novis supvenientib(us) p(ro)iciet(is). ¶ Hoc
aut(em) ewang(eliu)m. H(ic) est t(er)cia p(ar)s i(n) q(ua) p(ar)te
[illegible] Jo(hannes) ubi (et) q(u)o ordine Joh(annes) scripsit ewang(eliu)m
scilicet s(cilicet) in azia (et) ultimo int(er) libros suos
= ut dicat h(oc) aut(em) ewang(eliu)m scripsit in azia
ubi an(te) exiliu(m) p(re)dicaverat x(ristu)m filiu(m)
dei e(ss)e et(er)nu(m) (et) incorruptibile(m) sed h(er)etici
du(m) fuit i(n) exilio p(re)dicavit ip(su)m in-
cepisse ex t(em)p(or)e (et) o(mn)i(n)o e(ss)e corruptibile(m).
Scripsit dico p(ost)q(ua)m qui i(n) pathmos
i(n)sula ubi domicianus Joh(ann)i exiliu(m)
misit(ur). ubi apocalipsim vidit
(et) scripsit p(ro)p(ter) quod h(er)eticos i(n) p(ar)te
arguit sed mortuo domiciano qui
decreto senatus romani fuit revo-
= catus in aziam ubi scripsit ewang(eliu)m. ut

apocalipsim scripserat in pathmos i(n)sula

cui in principio canonis incorruptum principium
prenotatur in genesi, etiam ei incorruptibilis
finis per virginem in apocalipsi redderetur
scilicet et ideo scripsit iohannes apocalipsim
ut cui incorruptibile principium prenotatur
in principio canonis scilicet in genesi ubi dicitur
In principio creavit deus celum et terram, eidem
incorruptibilis finis redderetur per virginem in
apocalipsi scilicet iohannem per hoc quod dicit ego sum
alpha et o principium et finis redderetur
in quantum christo dicente in apo. vi. Ego sum alpha
et o principium et finis et per hoc non habens principium
neque finem. Et hic est iohannes. Hec est in
per se tercia sed ostendit prerogativa iohannis
in exitu a corpore respectu aliorum evange-
listarum qui omnes per passiones exierunt
a corpore. Iste autem alienus a dolore mortis
invenitur ad deum. Dicit ergo et hic est iohannes
et copulat hanc prerogativam predictis
qui sciens diem revelacionis superveniisse
id est descripcionem adeo venisse diem recessionis sue scilicet
a seculo. Iussit et commendat ioh. quod
sustinuit mortem suam quod paulus da-
denotat discipulis suis quibus vocatis ad
media nocte priorum fratrum in ephezo
tum metropoli que est in medio asie ut
dicit Crisostomus. Per multa signorum experimenta
[illegible] id est manifestas ex signis et mi-
racula que ipse scribens Io. faciebat in nomine
christi descendens finito sermone suo ad
discipulos id est defossum sepulture locum
ubi nichil preter in veniat et in mania
statiens ut dicitur in legenda sua, effecta oratione
post et preposito positus est ad patres suos id est raptus
ad angelos quorum incorruptus est imitatus
vel ad patres suos id est ad patriarchas et
prophetas quorum fidem imitatus est et mores
existens a dolore mortis, qui a cor-
rupcione carnis invenitur alienus. Possumus
expositionem hic ex illo quod dicitur in fine
tibi sic eum volo manere, apte dicitur ipsum
accepisse mortis absolucionem ergo virum et
sine dolore, conveniens enim fuit ut
cum non dualia fuerit corrupcione que morte
induxit non dominetur effectus corrupcionis
id est dolor mortis. Sed obicitur de domino ihesu christo
quia magis fuit exemptus ab omni corrup-
cione quam iohannes quia incorrupto non fuit tamen
immunitate a dolore sed voluntas divina
quam iohannem immune a dolore mortis
fecit in laudem virginitatis et quia

dolore mortis pro nobis sustinuit id est nostram
redempcionem sed dominus non ipse nobis ubique
Et tamen post omnes. Hec est pars vi. In qua
Io. ostendit dimissionem huius evangelii ad
alia evangelia quia ultimo fuit scriptum licet
enim prioribus dilectus fuit et tot habuit pre-
rogativas tamen post omnes id est alios tres
evangelistas scripsit evangelium istud et hec fuit ultimo
scribere virgini debebatur non per modum
obligacionis sed per modum convenientie, sed
enim conveniebat ut qui christo familiarior erat
et secreta eius plenius noverat aliorum
scripta ultimo scribendo compararet et que
omissa suppleret. Quorum tamen. Hec est pars
vii. In qua ostendit quare non exponit
hic evangelium nec ordine eius ordinat ad alios
libros scilicet apocalipsim canonicas epistolas.
Sed dicit quorum tamen quod ostendit iohannes multo tamen
scripsit iohannes apo. evangelium quorum tamen
vel scriptorum temporis dispositio id est vero ordinacio
aut librorum ordinacio Io. ideo a nobis non
exponitur per singula id est expressa ratione ut
sciendi desiderio collocato id est in tali loco
posito ut maiori desiderio sciendi excitato
querentibus, scilicet ratione quare apocalipsis
ultimo ponatur et primo fuit scripta evangelio
prius cum ultimo fuit scriptum fructus la-
boris habiti in querendo servat ratio. Et ideo
magistri doctrina sine tamen cuius prolixior est contra
veritatem, quod dicitur omnis nolim assignare
rationem quare iohannes ultimo inter evangelistas
scripsit evangelium et quare libri sui ita ordi-
nentur duplici ratione primo ut studentes
in querendo invenire possint ut omnium oculorum
magisterium soli deo tribuant. Et quia
est locus ubi sciendi desiderium collocatur
tamen Io. posuit quorum racio de hiis et
non dixit que sit racio ut per hoc desiderium
legentes amplius provocaretur ad querendam
ipsam si posita esset. Unde sciendum est eum verum
esse movere naturaliter in se ut omnia
virgines fortis nobis, concupiscibilis
in bonum irascibilis in ardium et quanto
sum obitum magis fuit in alto tanto
vehemencius attenditur ut moveatur in
id est ita tamen Io. dixit hic hanc rationem et
non posuit eam quia in loco alio col-
locantur et ideo racionabilis vehemencius
desiderio movetur ut rationem habeat invenire

In nativitate domini ad missam
In principio erat verbum. Jo

In principio erat verbum et cetera

Iste liber quem beatus Johannes
ad preces episcoporum Asie compilavit est de
verbo incarnato in quo duplex consideratio
natura divina scilicet et humana et sic dicitur in de p
ita quod imprimis agitur de verbo in se sive de
eius divinitate in secunda de ipso in quantum est terminus
unitum sive de eius humanitate ibi et factum
homo missus et quia verbum dicitur operativum potentie
ut dicit Augustinus et sic respectu ad dicere et
ad illud quod prolatum dicitur ideo prima pars
habet duas partes in prima determinat de verbo
in comparatione ad dicentem in secunda in comparatione
ad ea que dum prolatum ibi omnia per ipsum
facta sunt et quia hunc librum composuit contra
hereticos destruentes coeternitatem et con
substantialitatem filii ideo in prima parte ponit
iiii propositiones quarum prima est de filii eternitate
secunda de distinctione filii a patre tertia de consubstantialitate
filii ad patrem quarta de equalitate filii ad patrem
Prima quia in principio erat verbum confutans
Hebionem et Cerinthum hereticos dicentes Christum
initium habuisse. Secunda quam et verbum erat
apud deum confutatur Sabellius qui dixit
filium non esse distinctum a patre. Tertia que
est et deus erat verbum confutat Arrium qui
dicebat Christum esse puram creaturam et
nullo modo consubstantialem patri. Prima quarta quia
hoc erat in principio apud deum confutatur omnes
simul quia ista propositio filium dicit esse coeternum et con
substantialem et coequalem patri et personaliter
distinctum a patre. Dicit ergo In principio
erat verbum. Ista propositio exponitur tribus modis. Primo
In principio erat verbum id est in eternitate. Eternitas autem duo
dicit scilicet esse interminatum id est esse sine terminis id est sine principio
et sine fine et potest eternitas dupliciter considerari
primo secundum se et sic non differt eternitas sive
interminatum esse a filio vel verbo vel intellectu
quod omnia recipit sub quadam mensura
eo quod sit immaterialis secundum Augustinum. Secundum non
potest intellectus in intellectu cum in tantum non
primo mensurare quantum et mensurantur esse
filii et hoc modo aplectitur eternitas et modum
continentis secundum verbum et habet continentia et
contentum notat hec propositio in et per et
ibi Ideptitatis quo ad rem et diversitas
quo ad rationem. Secunda cum dicit sit secundum hanc ex
positionem in eternitate et in principio quare non
dicit eternitate erat verbum sic non expressius
excluderet errorem Hebionis et Cerinthi
dicentium filium habuisse initium. Quod dicas quod magis
expresse confundit hereticos quod dicitur in principio
et non dicit heretici dicunt filium cepisse ex tempore
et non esse ab eterno tamen dicebat principium omnium
creaturarum ut dicit Crisostomus. Alii autem dicebant
ipsum fuisse ab eterno non tamen principium esse
omnium sed solum patrem ideo non poterat
elidi hic duplex error nisi diceretur In
principio erat verbum ponamus enim cum ipsis
quod per aliquod spacium precessit filium illud spacium
cui fuit ante filium ergo non filius fuit
a principio nec fuit principium omnium quia quod non et
nullius est principium et quod apte destruxit Johannes
Secundo In principio est verbum quod non fecisset ita expresse
si dixisset in eternitate erat verbum quia posset dicere hereticus
quod licet filius incepisset esse post patrem tamen adhuc
fuisset in eternitate secundum verbum quia eternitas quandoque
ut diuturnitas quedam ipsius esse sive temporis et
sunt hec verba Crisostomi in Omelia super
hunc librum ubi dicit: Pone ut heretice non ne
secula prima facta sunt et spacium eterna
vita et enim confiteri quam non intellexit quia
nichil est medium illi et patribus sed non est menti
non posterior sed coeternus est filius. Secundo obicit
hereticus Secundum principium hoc dicitur de eternitate secundum enim dicitur
in principio tenuit dicitur et cetera dicitur eternum sed hoc
falsum quia secundum nec hoc non dicitur quod omnis mensura sit temporis
sive eviternum sive eternum non habet in se inchoationem et inchoatum
vel permanentia vel successionem ab ipsis
mensuratur verbum omnis mensura sit proprie mensurari
verbum cum dicitur in principio erat verbum secundum adiungitur et
verbum erat verbum quia sic restringitur primum ad eternitatem quia
ut dicit Crisostomus maxime proprium est verbo esse eternum et
sine successione. Cum verbo dicitur in principio tenuit deus
celum et terram restringitur ad standum pro ipso temporali.
Aliter legitur secundum Augustinum in principio erat verbum id est
in patre erat filius. Secundum et quamvis pater ponitur sub
nomine principii et non sub nomine principii vel dei et
quod notum est Johanne in secundum hanc expositionem ad
primum dicas quod pater in nomine patris ignotum erat
verbum cum Johannes onde debuit filium esse deum
eternum et equaliter Cum verbum cum eo quem est pater sic po
suisset patrem non fuisset intellectus verbo sibi non
dei in genitum erat multum sed in principium omnibus
erat notum sed dicit Augustinus et tangitur in glossa super
epistola ad Ro. ca. i. Ad secundum dicas quod hoc propositio
in notat ideptitatem essentie inter verbum et principium
id est inter patrem et filium et personalem distinctionem
verbum ipso est In principio erat verbum id est filius erat unius

esse

substancie tamen eo quod principium distinctum
ab eo. Tercio sic exponitur principium eius de quo
dicitur quod nichil est ex quo vel post quod aliud
vel ab aliquo/ propter quod dicit eternitatem que
caret principio ex parte ante et ex parte post. propter
hoc dicit fontalem plenitudinem ex qua
est quidquid est ab alio. Secundum hoc sic In principio
erat verbum i. verbum erat deus cum patre principium
ita tamen quod per distinctionem personis sit idem
titas potestatis nec quantitas patris et filii
et sic habet expositio eliditur error grecorum
qui tenent dicentes quod verbum sit idem principium
sicut pater. Et verbum erat apud deum. hic
est 2a propositio per quam distinguitur filius a patre
quod quidem sic continuat precedenti. quia principium
per quod cognoscibile et deus est eternum et sine
principio et principium omnium esse quod totum dicitur de
verbo per primam propositionem quia In principio erat verbum
ubi notatur identitas substancie inter principium
et verbum i. inter patrem et filium et ne crederet
quis quod ita ibi esset identitas quod nulla
distinctio ut dicebat sabellius adiunxit
et verbum erat apud deum. vel sic dicatur in
principio erat verbum patre idem quod iohannes dixisse
de verbo plurali quod tunc et non manens nec
est ipsum aliquid sed tamen ab aliquo ideo adiunxit
et verbum erat apud deum. Apud propter generalem rationem
propositionis quia In principio notat distinctionem et post
et cogitur suum causale supponere personam
alia autem verbo autem ratione ubi [illegible]
ut ab alio et ita hec propositio dicit similitudine
suum causalis ad precedens unitio cogitur
propositio suum causale supponere personam
patris ex qua est verbum et ideo est quod non potest
comitti propositio ut dicatur deus erat apud verbum
[illegible] nec similiter que dicit verbum
erat apud deum ut alia persona apud
aliam. Preterea apud notat permanentiam
conformitatis et visitum notat et vicinitatem
sine paritatem quam superioritate et in [illegible]
et ita notatur per propositionem equalitas ubi cum
patre et coeternitas permanens. Erat autem
significat essenciam ut actum propter nunc ubi est
ipsum et significare ut agere et ideo notatur quod
filius habet essenciam a patre ita quod pater sit principium
filii secundum istam. Et verbum erat in principio apud
deum i. coeternum et coequale ipsi et distinctum
ab eo sic igitur probat propositionem eliditur error
arrii et sabellii quorum primus negabat
ubi cum patre equalitatem alter negabat
patris et illius distinctionem. Confutatur et

Nestorius qui dicebat filium virum habuisse cum sit ubi patri coeternum. Et deus
erat verbum ita sicut deum sed si verbum est equale deo
et coeternum cum nulla creatura possit ad
tantam excellenciam elevari ut sit deo co
equalis et coeterna nisi sit deus ergo patet quod verbum
erat deus et deus erat verbum ergo oportet deitatem dicere
quod deus apud quem erat verbum est verbum et ita patet error
sabellii quod patet sed verbum et adhuc dicitur quod intencio
deum ponit in prima propositione deus sit sicut
alibi deum sed essencia et suppositum supposito
autem non dicat nisi positum ab aliquo. Dicitur
ergo et per secundam propositionem et verbum erat apud deum nec tene
propositionis significat vicinitatem lateralem non superioritatem
vel inferioritatem/ notatur equalitas
ubi ad patrem et equalitas sit aliquorum
Post quod et aliquorum notatur distinctio patris
et filii/ post hec autem quod et in aliquo ponitur idem
ptitas et ita nichil impedit quin deus apud
quem erat verbum ut distinctum ab eo predicetur de verbo
ut idem est verbo. Hoc erat in principio apud deum
hoc pronomen hoc refertur ad verbum cum omnibus condicionibus
predictis secundum istam et hec sic verbum quod erat in
principio per coeternitate etiam erat apud deum per
distinctionem et quod deus erat per se identitate
hoc in principio ubi principio erat apud deum
quod dicitur non erat aliud quam deus. Et adhuc aliqualiter
quiescencia propter quod cum esse iohannes sic incipit evangelium
suum dicens In principio erat verbum. Dicitur quod
iohannes sic incepit ut ostenderet novum et ve
teris testamenti quod sunt ab eodem auctore
cum idem habeant principium i. quo confutatur ma
nicheus qui dicebat vetus testamentum esse
a malo deo i. diabolo novum testamentum a bono
deo i. a deo. Item quare esse iohannes
non fecit mencionem de patre in prima propositione cum
quidam heretici circa ipsum errarunt dicentes
filium non coeternum patri nec consubstantialem esse
bene quod iohannes statim in prima propositione debuisset
occurrere. Dicendum dicitur quod omnis error eius erat
de verbo ponens ipsum non esse deum et ideo iohannes
probat quod maxime propositionem et deus probat ipsum esse deum
hec et sicut dicit crisostomus eternum esse et sine principio
esse et venerabili sacri filii et venerabilis heresis
quod omnes possunt esse bonum deum cuius ipsum et
esse eternum et sine principio. Crisostomus ergo quod ubi
est eternum et sine principio omnium et quod ipse est
deus idem patris et eternus. Item cum filius
importet operationem maxime distinctionem

i quiescencia

in

i principio

quare potius describit dei filium sub nomine
verbi quam sub nomine filii verbum in quod decet facere
eternitatem. Ad secundum dico quod filius solum dicit comparationem ad
patrem vel non addicere et adhuc quod per verbum dicitur
et adnotare quod insinuant et addatur quod inest
verbo in alio efficiatur et dicit filius debuit sic describi
non tamen in comparatione ad patrem aliquo patet sed
et adtractus quod est et addicere quod in dicitur
et addicere quod ponit nobilissime et de
certissime secundo ubi debuit describi quod in
id addicere . Contra quod est quod per
verbum erat describi cum sit temporis preteriti imperfecti
quod omnino repugnat eternitati cum nulla sit ibi
preteritio. si dicas sicut dicit Augustinus in glosa quod
non continuatur aliter in preterito tempore sed tamen aliquo
alior
loco aliter libro hic autem non dicit tempus sed
sine vel tempora et motu designat hoc non solvit
quod cum dicit filius generatur sed generatur non in preterito
tempore et tunc dicitur melius est generatur quam est generatur
Item dicitur Io. viii. Antequam Abraham fieret
ego sum non dicit fui vel eram ergo minus proprie
praeteritum debuit dici. Ad secundum dico quod quia eternitas
verbi describitur sic ut permanens ut est non mutabilis
ut certa antecedens et quia hoc tempus erat sic
tamen fuit quod humano modo imperfecta non elegantissime
dixit erat cum eius sit incepit in ut presens et
preteritum et medium unum sapiat ex in ore
imperfecti hoc permanencia apparet in publice
apertio antecessionis et omne sed eternitas ad
tempus non vere dicitur erat. Sed opponit hereticus
si verbum patre addicere ut filius a patre et filius
est patre posterior ergo non erat in principio apud
deum. Si tu dicas quod comparatur sicut splendor
ad lucem contra . opponit ad hereticus
si lux multo luminosior et nobilior splen-
dore quem ipsa producit ergo et per illo. Ad
secundum quod accepto similitudinis respectu dei
in nulla creatura plene reperitur quia
omnis creatura plus est dissimilis quam
similis et non erraverunt heretici qui omnino as-
similare voluerunt sed in pluribus est accipere
verbum in comparatione addicere sed filius ad patrem
prosimilitudine nominatur et personam estimo comparatur
ut splendor ad lucem propter coeternitatem et non
in omnibus talibus argumentis est consequens.
Item queritur quare iohannes hic incepit
a beatitudine generationis et alii evangeliste a tempore
Item cum ipse loquatur contra hereticos et contra
ipsos scripsit hunc librum quare non procedit
probando et silogizando ut in nostro modo
ponuntur ipsos. Item quare non facit mencionem
de spiritu sancto sicut de patre et filio. Ad primum
videndum quod creatura rationalis recedit in duobus
a deo scilicet in hiis que sunt fidei quod magis
remota est a creatura rationali voluntate
quam in hiis que sunt morum quod hec quodammodo sunt
anima illa non omnino super naturam et ita
vicinius est egroto bonum morum quam bonum
fidei et non prior fuit reductio creature rationalis
ad bonum perfidium unde et alii evangeliste prius
scripserunt temporalia gesta Christi que mores
nos informant sufficienter et reduxerunt
nos ad statum pristinum et non ordinatio
in hiis que sunt fidei reliquebatur. ultimo scri-
bebatur Iohanni Crisostomus aliter solvit. dicit . Cete-
ri quidem evangeliste in hiis que sunt carne sunt morantibus
sermonibus tunc erat ut quidem per terrestres ex
spiritus in hiis remanent sol doctrinatibus
Iohannes vero terrestres zelo Iohannes reducens
eos qui tamen erant et ad celum trahens
dicit desuper et aberrantia eterna fa-
cit sive narrationes. Ad secundum videtur
Crisostomus quod Iohannes scripsit per modum auctoris
ut sibi et credent heretici quia omnes
heretici credebant Christum et apostolis fuisse missos
a deo sed tamen ipse sit auctor non indiget
sed ex ipsa sua auctoritate et materie veritatis
de qua loquitur vobis inducit. Et ideo non
debuit scribere Iohannes probando vel silogizando
sicut philosophi quorum verbum quilibet timebat
ut quia aliquis sequitur sed et non inter erat eis
sine ergo ad arma illorum que consistunt in silo-
gismis et argumentationibus. Ad tertium dico
quod Iohannes agit in hoc libro de reductione
creature rationalis ad patrem et de redu-
cente ipsum et dispositionibus per quas sit
reductio et non inter fuit mencionem
facere de patre ad quem fit reductio et de filio
per quem fit reductio et non de spiritu sancto
quia omnes dispositiones aut sumuntur
ex parte illius ad quem fit reductio aut ex parte
eius per quem aut ex parte rei que reducitur. Item
Omnia per ipsum facta sunt. Postquam
determinavit Iohannes de verbo eterno in compa-
ratione addicere hic determinat de verbo in comparatione
ad ea que per verbum dicuntur et hoc quantum ad
quatuor conditiones describuntur. Primo ipsum
verbum ut principium creationis sufficiens

1°

cu dicat Omnia p ipm fca sunt. Ho
ut i deficiēs cu dicit z sine ipo factu
e nt. progressus cu dicit quod factu e
i ipo etc. Tercio ut aliqs cognicom pbns/
cu dicit z vita erat lux etc. q no oib3
pb3 cognicom sui/ sicut sunt peccatores/
io qnto dr q peccatores cognicom sui no
cophedunt/ ibi z lux i tenebris etc. Dr
ergo omnia p ipm fca sunt. Cotinuet tra ad pcā
sic. Onsum z q p ubu s3 vom pncipi
etc. quem addit q an ipm nichil e ip
im oia/ s3 q2 io pnci i plus e ipsius quod
hoc abipo omnia io sequitur omnia p ipm fca
sunt. Omnia s. visibilia z invisibilia/ corpora
lia z spalia/ mcim s. magna/ quod dia
p patd que nam no fuat s3 cor(rum)punt
p ipm s. vbum q i pncipio erat ap
dm fca sunt s. ado pre vn in ca xviii
e2 vivit i etnu creavit omnia simul i.8 2 pr
etc. pubum/ vn in ps dixit z fca sunt
Aug. in xi. cofessionum. Verbo tuo coeterno
dic/ quemadmodum dic. z fit q dic n ali quam
2 dicendo facis. Et sine ipo factu e nichil
Hic notatur sa codicio s. q ipm v e pri
i deficiens/ q2 nulli opacoi decst via
pr sine vbo nichil facit. Vnde dicit
Et sine ipo s. vbo omnia faciente factum
e nichil naturalis subsistens. Jo. v°. Omnia
que pr facit hec z fi9 silr facit/ quia
creatura sine vbo coopante nichil
facit. Jo. xv°. Sine me nichil potestis
3 facere. Quod factu e in ipo. Hic notatur
tercia codicio s. q vbum e pncipium pg
nostens/ q2 omnia st i ipo antqm fiant/
z i ipo vivunt/ sicut archa in mente artis
ficis. Vn Aug. dicit q filius e ars plena
omnium racionum viventium/ Sti xxxiii°
dno deo antqm crearentur/ omnia st ag
nita/ sic z post pfctm respicit omnia
io racioes in ipo vivunt quia no tnsi
mutacioni/ ita io apncit q no e tnsmut
nec vicissitudinis obumbracio. Dicit
ergo q factu e etc. Cotinuatur sic. Si vbum
erat in pncipio per quod facta sunt omnia/
z sine quo factum e nichil/ eo quod sit
ars z sapia patris/ sequitur q omnia q
fca sunt p ipm facta sunt in eo ut i
arte sicut facta sunt i ope etc. Est
Quod factum e, i. omne factibile/ i ipo
s. vbo q vita e vita erat. Et vita
erat lux hominum/ hic notatur condicio

quarta/ que e aliis cognicom pbns/
io dicitur lux hominum/ quia homines illuminat
z vide facit/ vn in ps. Signatum e sup
nos lu. vlt. etc. sine quo lumine no z vide
sicut dr Aug. Quia sicut no videt oculus
nisi alnce corpali illumcetur/ sic no videt
mens nisi alnce spuali illumet. Etz oib3
cognicoes pbeat/ no tn oib3 pb3 cognicoes sui/
Quia peccatores p ipm cognoscunt/ ipum
tn no cophendunt/ io dicit lux i tenebris
lucet s. cu peccatores ira facit i fugere
Et tenebre eam no cophenderunt/ i. in
fidelitat tenebris obcecati/ ipm no
cognoscunt/ vn i° tenebr eratis sup faciem
abissi i. i fidelitatis i facie cordis huani
vnde apls ef v°. Eratis tenebre/ nunc aut
lux in dno etc. Jo. i°. Deus lux z/ z tenebre
in eo no sunt ulle. Pestifer eliditur error i°.
qui ponit omnia afortuita/ z no ee p q² duos
videncia/ nec deum cognoscere acta nostra
Hic queritur primo/ cu i hac pte agat iohes q° 1
de exitu creaturarum a primo pncipio/ quare ergo
ipse no enumat creaturas speciales p ordine
quo fce sunt/ sicut fecit moyses i. vn ubi
enumat p ordine opa septem dierum.
Ad hoc dicendum q moyses no intendit
agere de vbo etno nisi prout e pnm om/
z io pncipalr intendit agere de exitu creaturarum
in esse p vbum/ vn necio fuit ipm ordinem
exitus describere. Johes aut pncipali
agit de reductore creature racionalis ad
precem/ p vbum p quod fce sunt omnes
creature/ z io nisi in summa/ s3 reductoris
ordo debuit ostendi quo ad disponens
percientes ad ipm reducetes. Item q° 2
queritur de hoc Omnia p ipm fca sunt. Vtrum
in hac vniversali distribucoe includatur
spus scus. Et respondetur q no/ quia sicut
pr z fi9 no st inter omnia s3 sup omnia
Ita z spus scus no e inter omnia s3
sup omnia/ sicut dr. Gn. i°. Spus dni
ferebatur sup aquas. Set tunc queritur q° 3
utrum possit vere dici q pr omnia fecit
p spm scm. Ad hoc dicendum q vbu z vere
pt dici q pr opatur p spm scm
sicut p filium/ s3 magis pprie dicitur pat
opatur p filium/ quia pri attribuitur
potencia opandi/ filio vero ipa opacio/
z spui sancto cosumacio. Item queritur q° 6

Io

Deinde quod dicit quod sit in ipso factum et nichil /
contra hoc est quia qui furatur aliquid fa-
cit ergo furtum est aliquid ergo est a deo / ergo peccata et mala
sunt a deo et non sunt sine deo. Si tu dicas
quia peccatum nichil est unde sequitur est in ipso
factum et nichil id est peccatum ut negacio sit intra
Contra hoc obicitur / peccatum corrumpit et quod
corrumpit agit et quod agit est ens et quod est ens
est aliquid ergo peccatum est aliquid. Dicendum quod peccatum
alii nominant actionem privatam agua de-
bita circumstancia / alii nominant debitum cum
privacione boni ad quod et alii vocant ipsum
boni privacionem / Primo modo est aliquid / secundo modo
quid / tercio modo est omnino nichil / Secundum [illegible] i quod generat
[illegible] bonum substractum vocatur illud est
a deo / sed vocatur difformitas non / Quod ergo
obicitur quod peccatum agit hoc est privacionem boni sub-
4o stracti / ut dicit dionisius / Item quinto deinde
quod dicit quod factum est in ipso vita erat
contra omnia facta sunt in ipso / ergo omnia
sunt vita in ipso / psalmus omnia in sapiencia fecisti
dicit ergo lapis vivit. Dicendum quod illud verbum
exponit Crisostomus sic. Quod factum est continendo
post clausule ut sit punctus / sine ipso
factum est nichil quod factum est et quod tenet in ipso ipsi-
tatem / et post sequitur in ipso vita erat et cessat
2 obiectio Hilarius non sic quod factum est in ipso
hic punctus sic quod est adequatur ut in tertio / passio
et [illegible] erat vita taliter loquendo id est vita
et salus [illegible] ambo. sic Quod factum est in ipso
3 vita id est in ipso quod est vita. Exposita augustini
erat sicut de pincia angli fiet. Augustinus elegancius
omnibus exponit. Quod factum est in ipso vita erat
quia habebat in ipso exemplar et racionem vivendi
quod vero dicit vivens quia spiritualiter non malis quia
in [illegible] non variabilis / quia eterna non corrupti-
bilis et hoc est vero vite vita non est actus spiritualis et
continuus / abeunte [illegible] et sempiterno fluens
d ap Item quinto deinde quod dicit lucere est ymaginacio contra
lux corporis dum lucet et est presens non potest non
ab oculo corporis videri / ergo pari racione videtur de luce spirituali et
deinde. Item quarto quare dicit tenebre
quia nullus et homines eam comprehendunt ut sit comprehensio
ad primum Dicendum quod non est simile de luce corporali et spirituali causa
tamen ex parte motivi / quia corporalis se manifestat naturaliter /
spiritualis vero voluntarie / tamen ex parte oculi / quia
oculus interior [illegible] est in nobis [illegible] ut videtur
in aliquibus sed videtur quod vivimus secundum [illegible] et alias
sic vero oculo corporali ignorancia / Tercia vero ex parte comparacionis
quia aqua est proporcio oculi interioris ad lucem corporalem
sed spiritualis in proporcionabilis et in luce
spiritualis luce

[illegible] Habitat in magis sublimem. Quod quinto
deinde comprehendit quod est comprehensionis pro inclusione pro
apta visionem / pro fide et caritate adhesione /
Primo modo est nullo / secundo modo ab aliis / tercio modo a scientibus nullo de eorum
malorum malignis / Ideo dicit et tenebre eam non
comprehenderunt id est non fide non amore deo adheserunt
Fuit homo missus a deo. Postquam determinavit
beatus Johannes supra de verbi divini excellencia divinitatis
hic in ista parte agit de verbi divini assumpcione humanitatis
et quia hec assumpcio facta est pro nostra
salute / quia salus facta est per passionem et pro privata
peccatorum / Ideo sed hec pars est prima pars secunda agit
de incarnacione / Prima secunda de passione infra in fine
xj ca. Collegerunt ergo pontifices / In tercia de
resurrectione in principio xx ca. Una autem sabbati
et quia incarnacio inutilis est nobis nisi manifestetur / Ideo primo agit de incarnacione / secundo de
incarnacionis manifestacione ibi Et verbum caro factum est et
et vidimus gloriam eius / sed quia adventus
Christi in carne erat adventus regis / Ideo premittit
precursorem / Primo hic primo agit de adventu precursoris /
secundo de adventu Christi ibi erat lux vera / In prima
ergo parte commendatur precursor beatus Johannes in sex
primo a natura et natura eciam secundo ab auctoritate
ibi missus tercio a nuncio ibi a deo / quarto a
nomine ibi quod est Johannes / quinto ab officii dignitate ibi
hic venit in testimonium / sexto a laudabili
fine sive intencione utili ibi ut omnes
crederent. Dicit ergo fuit homo missus et contra
Supra [illegible] est supra in medio quod sicut
in tenebris lucet et cetera non comprehenderunt
et [illegible] velata fuit quia tunc adhuc erat
in ea minima claritas et oculi iudeorum
infirmi / Ideo necesse fuit quod lumine minus per-
mitteretur quod assuefacere et preparare oculos
iudeorum ad suscepcionem magni luminis
Sicut ergo lucifer precedit solem ita Johannes sal-
vatorem Ideo per patrem Lucas primo meo dicit
Fuit ergo homo racionalis et mansuetus homo de
glosa non angelus sicut asserebant
heretici / propter id Malachias iij Ecce ego mitto
angelum meum et preparabit viam ante faciem tuam / sed angelus
est ibi nomen officii non nature / missus non se
ingerens / quia quomodo predicabunt nisi mit-
tantur / Ideo a deo non ab homine Ieremias xxiijo
Currebant et ego non mittebam eos
vel a deo ut ipsum adventurum predicaret

1o

Et nota quod preter quod dicit ffuit
homo non naturalis quiescencia iohannis
ad populum ad quem mittebatur et ad christum par-
ticipabat cum utrisque scilicet christo et populo apostolus
fuit ut esset via christi ad populum et populi ad
christum sicut ibi ysaie xl et ecce Ego vox cla-
mantis in deserto et sicut ibi malachie iiio Ecce
ego mitto et cetera Et cui nomen erat iohannes
et angelum mittet sicut ibi ysaie xlixo dominus
ab utero vocavit me de ventre matris mee recordatus
in utero matris mee nominis mei ideo
ideo dicit cui nomen erat iohannes non dicit cui
nomen est iohannes quia angelum receptum esset pre-
nominatus ab angelo luce io sicut de ipso
dicitur Ite io precedes ante faciem domini et ideo nota etiam
ratione angeli exiens de vulva sanctifica-
tus est hic venit talis homo missus scilicet iohannes in
testimonium venit primo in mundum deinde in de-
sertum ubi ab infancia vixit baptizans
et predicans baptismum penitencie deinde venit de
deserto in iudea ut ibi primo predicaret sicut
in ffestum est ubi dicit [illegible] fi [illegible] in diebus illis
venit iohannes in regionem iordanis predicans re-
missionem peccatorum sed non predicabat bap-
tismum non quia baptizabat in nomine venturi
postea ad baptizandum et predicandum
et ideo ferebat ei testimonium quod ipse solus
dimittebat peccata et graciam conferebat et hoc
est venit in testimonium id est ad testimonium perhiben-
dum sicut ibi ieremie io misit dominus manum suam et
tetigit os meum et dixit dominus ad me ecce
dedi verba mea in ore tuo et ideo ydoneus
fuit ad testificandum De quo autem frater
debebat testimonium ostendit iohannes evangelista
ut testimonium perhiberet de lumine id est de christo
nato de virgine sicut radius nascitur
a sole sine aliqua eius corrupcione vel
diminucione Officium enim suum fuit tes-
tificari de lumine non propter defectum lucis sed
ad credendum in ipsum et hoc est quod sequitur ut
omnes crederent scilicet in christum per illum scilicet iohannem
Actuum xixo Iohannes baptizavit bap-
tismo dicens in eum qui venturus erat ut
crederent in ipsum per illum non illum quod sequitur
quia non erat ille scilicet iohannes testificans
lux ipsum sicut credendum esset quia
lux est fons omnis lucis et illuminacionis
Iohannes non nichil habebat nisi receptum
et ideo habebat aliquem radium huius lucis
sed non erat ipsa lux naturalis erat

enim testis illius lucis unde sequitur sed ut testimonium
perhiberet de lumine quod et fecit Io v.
vos misistis ad iohannem et testimonium perhibuit
veritati quia dicit lucis non est solus sed testimonium per-
hibens solis ita iohannes non erat lux sed venit
ut testimonium perhiberet de lumine id est de veritate
diuinitatis hic primo queritur de hoc quod dicit Venit
in testimonium Contra Io v. Ego testimonium ab
homine non accipio ergo non debuit ad hoc
venire iohannes mitti Item lux non in-
diget illuminacione ut summa veritas testimonio
ergo iohannes frustra venit Item videtur quod testimonium
perhibere alicui est pro aliquo alio ergo est
opportunitas testimonii ratione eius cui perhibetur
quia veritas est infirma et hoc indiget
testimonio alieno alio ratione eius pro
quo perhibetur quia in fide dubius vel in-
firmus Iohannes autem venit in testimonium non propter
defectum lucis in christo sed propter infirmitatem in oculo — qo
mentis Item queritur de hoc quod dicit ut
omnes crederent per illum quia cum omnes non
crediderunt sed deus ad hoc misit eum
ergo utique frustratus est et deus et iohannes
sunt debito fine Respondeo dicendum quod dupliciter est finis
in se et in altero dico ergo quod frustratur
fine in alto cum habeat finem in se non
dicit imperfectionem sicut patet de rectore
bonum persuadente de angelo custodiente
de christo redimente et iohanne testificante
quia testimonium sufficiens perhibuit licet non
omnes ei crederent tamen ex eo tunc ignotabilis
nichil obmisit Item queritur de hoc quod dicit non — qo
erat ille lux Contra Ephesios v. Eratis
aliquando tenebre nunc autem lux in domino
ergo bonum omnes sunt lux ergo et iohannes
Glossa quod est lux illuminans et lux illuminata
sed contra hic est quod dicitur Io v. Ille
lucerna lux vera et cetera Et philosophus io
est lux illuminans effective et dispositive
lux illuminans effective est lux increata
sic solus deus est lux illuminans Lux
dispositive illuminans est lux participata
sic sancti sunt lux quia illuminant verbo
et exemplo Erat lux vera
Hic agit evangelista de adventu [illegible] hic
incipit de eius iohannes de adventu regis
cum suis proprietatibus et circumstanciis

Hunc ergo adventum describit ubi ostenditur
primo adveniendi locus quo advenit
de quo dicitur ibi In propria venit etc. secundo ipsius
adventus utilitas sive fructus in quo ostenditur
aut quomodo adveniendi modus ibi et ubi
tertio actio in veniendi in carne hic po
tenter quia ipse deus qui in creatione sic
erat summa lux omnibus presens non tamen
cognoscebatur a mundo non visibiliter effulgens
nec cognoscebat Et hoc est quod sequitur Erat lux
vera scilicet perpetua Vel continuatur sic Ita
dictum est quod non erat ille lux scilicet Johannes sed ut testi
monium perhiberet de lumine sed quia lumine
non est lux sed aliunde ne crederetur quis
quod verum iam erat adeo quod non de quo sequitur
erat lux vera i. naturalis et immutabilis
non participatione sed perpetua Postquam enim
quod dicitur lux notatur quod ipse est naturalis
fons totius lucis Postquam autem quod dicitur vera
notatur quod immutabilis et non participatione
sed omnia illuminans Unde sequitur qui illuminat
scilicet quadruplici lumine scilicet nature gratie doctrine
miraculorum omnem hominem venientem in hunc mundum a principio
mundi usque in finem Unde Augustinus in de Aug
helmus in libro Cur deus homo Non est cre
dendum quod ex quo deus hominem ad participan
dum beatitudinem fecit unquam fuisse tempus
in quo in mundo isto non fuerint aliqui
purgati ad quod homo creatus est Vel
sic qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum scilicet in quo
ego sum i. in celeste conversatione Deus
dicitur Philosophus in quarto vera quam satio in celo et vel
in hunc mundum i. in superiore parte anime ubi
est imago dei In mundo erat quia ut sic
dicit omnes benefici quod ab initio lucem receperunt
homines non hic per aliam lucem premittit
quomodo quantum sit ut habet ad omnes creaturas
dicitur In mundo erat per presentiam divinitatis et ubique
per suam immensam tamquam regens et continens
quod creavit et istud dicitur contra donatis
tas qui dixerunt ipsum tantum esse
contra quos dicitur Sap. viii. Attingit
a fine usque ad finem etc. In mundo erat
sed non ut mundi comparationes sed perfectam
non subditum Et mundus i. universitas
creature per ipsum factus est i. per sapientiam
et artem artificis i. operis Unde in ps.

Omnia in sapientia fecisti per ipsum factus est per quem
cognosci potuit Sap. xiii. A magnitudine
speciei et creature poterit creator horum cognosci
bile videri et mundus eum non cognovit
i. mundana affectione amantes Jo. xvii.
Pater iuste mundus te non cognovit Et mundus In mundo
existens non putabatur adeo eo quod non
deum cognoscebat et ideo sequitur In propria venit
hic tangitur adventus descensio et hic
maxime qui debebant eum honorare et
de quorum genere assumpsit carnem propter quod dicitur
In propria venit i. in mundum qui suus est
ut posset ab eo factus vel in Iudeos
qui sui erant propter hoc ut plus peculiare
ipsius Vel in naturam humanam quam condidit
et sui i. Iudei eum i. conditorem suum non
receperunt propterea qui tamen propter eos venerat
eis suam dataturus non ab eis aliquid
accepturus Et ideo venit ut non indignus
sed ut beneficiaturus et tamen sui eum non receperunt
non quod nulli sed quod pauci Unde in Io. ffilios
enutrivi et exaltavi ipsi autem spreverunt me etc.
Iudei dicti sunt sui quia sicut carne erat
rex eorum genere de semine David erat quia
erat rex in Israel Unde in semper regnum sicut
dicitur Deut. xxvi. Elegit te dominus deus tuus
in populum peculiarem Hic queritur primo de hoc
quod dicitur erat lux quia illuminat etc. Cum
dictum sit supra quod aliqui homines sint te
nebre ergo non omnes illuminat Si dicas
quod mundus ipse est ego si noluit illi cognoscere
respicere per ipsum est omnes illuminare Ad
hoc respondet Augustinus quod illuminat omnem hominem
scilicet qui illuminatur quia nullus illuminatur nisi per ipsum
Item dicit Gregorius de Necte Privis Beda
respondit sic quod id est de lumine nature
non gratie quia omnibus est signatum lumine vultus
Deus etc. Crisostomus sic exponit Crema patris
est illuminare sed non omnes illuminantur
quia claudunt sibi viam lucis Homo
de actu existente in sole Et tu obvi
si vult facit Secundo quod absolute non vult
illuminare nisi eos qui nolunt sed voluntate
conditionali omnes homines sic vult
salvos fieri Item queritur de hoc
quod dicitur In propria venit Cum enim eius
est venire eius est abire et deus nunquam

1o

abest ergo non venit. Item si deus
per omnia ubique, ergo non indiget per ad-
venire; ergo si non venisset idem facere potuisset.
[illegible] Beda: In mundo erat per divinitatem
nichil [illegible] peccatores, venit contra per carnem
e [illegible] sed in mane dimittit [illegible]
in [illegible] apparuit quod tu quibus quem nitas
fuit videndi [illegible] non propter se sed propter nos.
3a Quotquot autem receperunt [illegible] Jo. 3o
adventus Christi [illegible] ad venientem despexit.
In hac parte ostenditur ipsius adventus fructus,
sive utilitatem, que est divine filiacionis ad-
opcio; et [illegible] non se extendit nisi
ad eos qui eum receperunt et in eum crediderunt.
Quotquot autem receperunt eum, vel secundum quod ista
dicitur est quod sine eum non receperunt, nec ergo credendum
quod nulli eum recepissent. Quotquot autem
sive iudei sive gentiles, sive nobiles sive ig-
nobiles, sive senes sive liberi, sive femina sive masculus,
sive puer sive senex, receperunt eum, scilicet per fidem,
dedit eis potestatem: Ecce quam magna potestas
filios dei fieri per graciam adopcionis, et hec fuit
magna utilitas. Jo. 1o: Videte qualem
caritatem dedit nobis pater ut filii dei nominemur
et simus [illegible] et magna utilitas et [illegible]
vim [illegible] filii et heredes, heredes quidem dei,
coheredes autem Christi, et possumus qui quis
fuit data hec potestas. Addit: hiis qui credunt
in nomine eius, id est in re nominis eius [illegible] nominis —rmg
glo. Emanuel quod est nobiscum deus; quod
hiis qui credunt oportet esse verum deum
et verum hominem. Et data est potestas quod sit
filii dei, per Jo. vo: Omnis qui credit quia Jhesus
est filius dei ex deo natus est; quod autem generacio
[illegible] ostenditur [illegible] subiungit, quia non
sanguinibus [illegible] errore [illegible] errore
[illegible] ex deo nati sunt, quod dicit filii dei
non per generacionem [illegible] sanguinum vi-
ri [illegible] neque ex voluntate carnis
generacionis sed per graciam adopcionis in baptismo
[illegible] Jo. 3o: Quod natum est ex carne caro est
Xpus et quod ex spiritu spiritus est. Et verbum caro factum est.
Hec est [illegible] quod tamen adveniendi modus
quo fuit per carnis assumptionem, id est qua fuit
simul unio [illegible] dei et [illegible] e. i.
carnem [illegible] phi. 1o [illegible]
ipsum forma [illegible] vel secundum glo. Aug.

dicat quod omnes qui eum receperunt potestatem
acceperunt ut essent filii dei et quod ex deo nati
sunt; sed quia hec possunt in errore vertere, id est ut crederent
homines posse nasci ex deo substancia dei, ex
hoc nasci et hec et [illegible] est filius dei 4o
filius hominis ut homines filios faciat filios dei;
sed quia distincte erant due nature humana et divina
in [illegible] non confuse, neque alteri confusa
in reliqua, ideo subiungit et habitavit in nobis,
una natura quod autem habitat in alio in nostro distinguitur
ab illo; et ita secundum phi. verbum caro factum est, destruxit
Jo. errorem manicheorum qui dixerunt Christum esse
fantasticum hominem non verum; ita per hoc quod verbum
et habitavit in nobis destruxit errorem eorum
qui dixerunt naturas esse permixtas in Christo, scilicet mixtas
[illegible] et electro ut fiat una sola
destruxit errorem eorum qui dixerunt naturam
divinam conversam in humanam. De hac materia
dicit Leo [illegible] pona tabulam in [illegible]
[illegible] non abiciet vos [illegible]
[illegible] superare fratres [illegible] Iste 4o
[illegible] potestate fieri dei filios.
Contra Aug. [illegible] posse
[illegible] ergo [illegible] habere potestatem non ergo
dare. Item quia magister dicit quod hec 4o
potestas datur [illegible] credentibus quod amantibus
[illegible] aliis hominibus. Item [illegible] 2a
[illegible] possibile per fidem et actum, et hec dicitur posse
potestas et istud posse non est nisi per graciam et
[illegible] hic loquitur [illegible] dedit eis potestatem
[illegible] aliud est posse in potencia et hec dicitur posse
possibilitatis et istud est anima et dei [illegible] Aug.
Quod hominibus [illegible] dedit potestatem 2a
[illegible] credentibus in [illegible] fidei quod [illegible]
Secundo quia fides est prima virtutum et fundamentum aliarum
et ideo ei attribuit tamquam ianue ad alias
virtutes. Item quia dicit quod dedit, unde [illegible] 4o
hic datur tamen [illegible] quod est quia magis
dicit [illegible] destruxit ut [illegible]
et [illegible] et subroge [illegible] 2a
[illegible] quibus [illegible] non
soli filio qui solus est incarnatus. Cur 4o
quare [illegible] ergo non dixit filius et esse
solus filius est incarnatus in divina voluntas
sit [illegible] Secundo addit quod
solus filius est incarnatus [illegible]
[illegible] operibus et effectis [illegible] unitatis
quia filius [illegible] ideo non debuit

aliquis personae [illegible] ratione operis quia
in creatione unde primum facta et creatione per
quem facta est creatio sicut ex parte effectus quia
nos fecit filios et coheredes unde per filium
naturalem devenimus in hereditatem et filiationem
inducimur unde magister dicit verbum quod filius
ut explicaret nobis invisibilem et manifestaret
spiritualem filius verbum corporale generatus in
creatura sed verbum est spiritualem generationem unde
spiritualem manifestavit quia dicit Augustinus Sicut verbum
induit vocem et non transit in vocem sic verbum
eternum induit carnem et non transit in carnem set
quare dicit quod dicit verbum est caro quia [illegible] est verbum
est caro id est mutatum est in carnem aut verbum est
caro id est verbum est incarnatum sed venit intellectus
est sanguis [illegible] Si tu dicas quod simul [illegible]
ta est constructio et caro ibi tamen verbum [illegible]
homo verbum caro factum est id est homo. Cur quoniam quia
magis voluit humanitati in signi per carnem
quam [illegible] cum anima nobilior sit pars
hominis et quia usus est hac loquendi figurata
cum possit uti propria. Responsio dicendum quod prima ratio fuit
admirationem eruditionem et nostram salutem et
eruditio fuit quia visibilis et liberatio quia
passibilis et quia caro dicit partem visibilem
et maxime passibilem. Et vidimus gloriam eius
unde [illegible] est ubi incarnatio. Hic tertia parte
dicitur ubi incarnati cognitio fit manifestatio
sed autem hec post duas partes quia primo agitur de
manifestatione ubi incarnati in generali
hic in speciali ibi et hic est testimonium. Prima ad
hunc sed duas partes prima tangitur eius cognitio
supra cognitionis ibi Iohannes testimonium
perhibet secunda quia cognitio ubi incarnati quia
habuerunt apostoli et certi [illegible] fuit ad
[illegible] nam ideo in ipso [illegible] dicit contra
Et vidimus gloriam eius id est cognovimus gloriam eius
quam ad divinitatem unde et [illegible] gloriam quasi
unigeniti a patre deus gloria dicitur. Unde Petri primo
accipiens a deo patre gloriam et honorem voce
delapsa ad eum huiuscemodi a magnifica
gloria hic est filius meus dilectus. Quantum ad
humanitatem dicit plenum gratiae et veritatis quod dicitur vi-
dimus eum plenum gratiae. Unde plenum quod in ipso
sed dicit Colossenses 2. In quo habitat omnis
plenitudo divinitatis corporaliter plenum gratiae
ad exhauriendam peccata plenum gratiae
et veritatis ad implenda promissa Ecclesiastici
xxiiii. In me omnis gratia vite et veritatis

Et alia lege et vidimus gloriam eius quia
supra ista que in capitulo ibi erat lux vera quia
intendit beatus Iohannes distinguere inter lucem nam
Christum qui illuminat omnes et luces alias
que ab ipso illuminantur et multas alias a[illegible]
sicut stellas eminens multa propria [illegible]
que non quaerunt alii sed est qui illuminat omnem
hominem venientem in mundum et quia mundus per ipsum factus
est et quod in propria venit et quia receptores suos
facit filios dei et quia non ex sanguinibus natus
et quia videtur quod non possit omnia eminere quasi
summum concludit dicens Et vidimus gloriam eius quasi diceret
quia plura et vidimus id est cognovimus per miracula
per vocem delapsam de caelo per que fuit facta
in passione et resurrectione et transfiguratione et assumptione facta
et spiritus sancti missione gloriam eius non aliorum
quia ipsius solius est gloria unde Ysaias [illegible] Gloriam
meam alteri non dabo. Et Timothei primo Soli deo
honor et gloria. Secundum quia possit convenire gloriam
gloriam [illegible] gloriam quasi unigeniti a
patre et non est [illegible] nota similitudinis sed expressio
veritatis. Hec autem gloria est veritas et plenitudo
quia in ipso integre sunt. Unde sequitur plenum gratiae
et veritatis id est vidimus eum in defficiente naturam
fontem omnis gratie et veritatis. Secundum quod ipse
deus et quia in ipso est veritas vite virtutis
doctrine veritatis iustitie secundum quod homo etiam
fuit plenus gratie et veritatis quia in ipso uni-
versaliter et perfecte omnis gratie et veritatis. Omnibus
aliis fuit secundum admensuram ipse autem sine
mensura. Et bene dicit plenum gratie et veritatis
duplex enim defectum [illegible] homo [illegible]
Adam scilicet culpa et ignorantia et ideo quia
venit ut medicus duplex remedium secum
attulit contra defectum culpe plenum gratie
et contra defectum ignorantie plenum veritatis
et perfecte totus homo quia admittitur
in quo est veritas et quia ad effectum in quo
est gratia. Item plenitudo gratie legis rigorem
evacuat plenitudo veritatis umbram
legis expiat. Notandum quod plenitudini gratie
duo opponuntur vanitas gratie et plenitudo
malitie plenitudini etiam veritatis opponuntur
alia duo scilicet vanitas et falsitas. Ista [illegible]
uno verbo excludit [illegible] scilicet gratie va-
nitatem et malitie plenitudinem. Vanitatem
et falsitatem cum dicit plenum gratie et veritatis
Hic queritur quid dicit quod dicit plenum gratie et veritatis
secundum quod nam si dicit deum et aut [illegible]

aut sum humanam / sum diuinam non quia
non z i eo gra s3 na e q q s3 / n' sum
humanatez sz [illegible] et subdit de plenitudine eius
recepimus z gra apostolo deo dat non ab hoc g° re-
spondeo dico quod in xpo fuit gra singularis maxima
que potuit esse in homine sicut z gra unionis
qua nulla maior potest cogitari z racione
virtutis de fuisse plenus gra z racione
huius duplicis gre fuit capud ecclesie z ex eo
in omnia membra redundat unde de plenitudine eius
accepimus omnes / Quod g° q' urto sum diuinitatem
a' sum humanam / Dico g° quod xpo de hec plenitudo
gre z ueritatis sum humanam unita diuine
[illegible] intelligendum de plenitudine redundantie
Johannes testimonium perhibet / postquam declarat
ioh ewangelista de ubi incarnati cognicione in generali
hic declarat eius cognicionis racionem triplicem
sum [illegible] tres pres [illegible]
prima declarat racionem cognoscendi per testimonium /
secundo per singularitatem eius effectum cum dicit z de plenitudine eius
recepimus / tercio per singularitatem doctrine cum dicit deum nemo vidit
unquam / prima g° ro fuit per testimonium aucte-
ntici s. persone auctentice iohannis baptiste qui sancti-
tatis fuit in uerbo in moribus [illegible] iohannes testimonium
perhibet de ipso prius [illegible] Testis fidelis non
mentitur / Ioh s. baptista testimonium perhibet de
ipso i. de xpo non solum nobis qui sumus discipuli eius
et clamat iohannes aperte z secure sum id ys Clamo
clama ne cesses / quia [illegible] dicebat ad
eos qui ueniebant ad eum / cum baptisaret [illegible]
qui inter uos presens astat erat quem dixi i.
digno loquens sum uobis adhuc cum esset
absens [illegible] presens
[illegible] ihesus sepe ueniebat ad iohannem
tamquam ad eum per quem ipso manifestari
debuit [illegible] baptisari
Iohannes testimonium perhibuit quod esset maior eo
z quod esset filius dei / ita z ponitur [illegible]
fuit adulacio / non [illegible] absenti
perhibuisset [illegible] ipsum fuisse
hunc iohannes predicauit cum esset in isto
hic et in presenti perhibuit testimonium quod
absenti perhibuerat / Qui post me uenit
non in tempore iam venarat z ad predicandum /
z baptisandum z populum lauandum z perficiendum
quod iohannes inchoauerat / Iohannes enim [illegible]
baptismo suo disponebat iudeos / ihesus uero
peccata perfecit baptismo suo z consummauit
peccata remittens z graciam tribuens quod
non fecit ioh. / Ante me factus est id est

me dignior z honorabilior eo quod dei
filius naturalis est tantum per quem i. dominus est
summus i. rex est prosequitur quia ante de [illegible]
i. ordine tempore nativitate dignitate non declarat
hunc multipliciter [illegible] quia prior me erat i. ho-
norabilior q. d. iohannes ante me fuit [illegible] sponsus
inmerito non dignior z non melior z sum quod ho
et antequam fieret homo erat prior i. honorabilior
z dignior / et filius dei quem dignitatem non
amisit / Et de plenitudine eius / hic tangitur sa ro
cognoscendi [illegible] fuisse dei filium per singularitatem
eius effectum q. e. collacio gre / [illegible] et de
plenitudine / q. d. [illegible] cognouimus eum plenum gre
z ueritatis / et de plenitudine eius non solum prophete
sed nos omnes discipuli / ymmo z omnes fideles
[illegible] z nos testimonium ei dare potuimus / accepimus
ipso largiente / quid autem accepimus z quia
[illegible] nobis q. d. Et graciam pro gracia operante
uel gratiam i. augmentum gre pro gra i. usu gre
uel graciam future pro gra [illegible] / uel sum [illegible]
graciam non [illegible] pro gra [illegible] z hunc exponit
[illegible] quod [illegible] lex per moysen data est
q. d. [illegible] accepimus graciam pro gra quod patet
et lex per moysen data z gracia / z ideo fuit gra
gra z ueritas per ihesum xpm facta est i. nouum
testamentum quod z [illegible] gra / non ordine [illegible]
testes [illegible] ioh bapt [illegible] comparauit sibi
[illegible] ubi dicit ante me fuit z quia
prior me erat / comparauit autem [illegible] sibi non
[illegible] aqua [illegible] inter se z [illegible] /
sed et [illegible] magnum in opinione hominum /
z i credebat [illegible] maiorem facere in opinione
eorum sicut erat in rei ueritate / deinde uenit
iohannes ewangelista z prefulit eum omnibus tamquam
ab ipso [illegible] quid [illegible] dixit de plenitudine eius z ceteris / [illegible] iohannes [illegible] —hebant
dicit z ueritas per ihesum xpm facta z tamquam
[illegible] / Deum nemo vidit unquam / hic
tangitur tercia ro cognoscendi q. s. est singularitas
doctrine quia xpus solus de deo potuit docere
z docere certitudinaliter quia solus eum uidit / unde
deum nemo uidit unquam i. [illegible] uel [illegible]
[illegible] uel s'c [illegible] quia
possent dicere iudei non est maior quam moyses
quia nos [illegible] uidimus z audiuimus
respondet iohannes ewangelista non est uerum
quia deum nemo uidit unquam z [illegible]
deus est g° [illegible] maior me [illegible] nisi uni-
genitus / alius liber habet sed unigenitus [illegible]
[illegible] z quia si est ibi nisi [illegible]

costum tu prodenti ubo. Et est ibi sed
consequenti sz ubi qui est nisi patris ipse est
in sinu patris quia ab ipso genitus non recedit
ab ipso. Deum nemo vidit unquam nisi [illegible]
filius qui est in sinu patris ipse enarravit quod nos
3° per filium loquimur et quibus verbis hoc testatur
Heb. 1° Novissime diebus istis locutus est nobis
4° in filio quem constituit heredem [illegible] quod dicitur quod
de plenitudine eius nos omnes accepimus [illegible] est
multi perceperunt [illegible] ergo multi fuerunt [illegible]
plenitudine eius ergo non omnes acceperunt. Ad hoc dicendum
quod omnes acceperunt a Christo quia Christus fuit caput
omnium iustorum ab Abel usque ad ultimum iustum
huic capiti vivunt membra ligata fide
et dilectionis ergo nullus fuit salvatus sine fide x° vij
dicit Augustinus multi fuerunt salvati qui non
4° acceperunt de plenitudine eius. Item quod dicitur quod
deum nemo vidit unquam contrarium [illegible] Ore
ad os loquor ei et palam et non per enigmata
et figuras deum vidit. Item ysaias vi°
vidi dominum sedentem [illegible] Ad hoc dicendum quod est deum
cognoscere in se et in suo effectu deum cognoscere
in effectu hoc est videre per speculum et hoc dicitur aut
per speculum lucidum et sic videbat primus homo
ante lapsum aut per speculum obscurum sic
videmus nos modo quia propter peccatum oculi nostri
caligaverunt et omnis creatura obtenebrata
est. Deum videmus ut per speculum in enigmate
i. Cor. xiij°. Alio modo cognoscitur deus ipse
et hoc tamen clare et hoc modo apostolo Paulo et aliis
Alio modo in caligine sicut dicit beatus Dyonisius de
mistica theologia et videt moyses
et sublimiter contemplatives. Tertio modo [illegible]
nulla figura ymagine creature et ita venerabilis
magister sentit quod cognoscitur deum [illegible]
[illegible] aliquid de quo
[illegible] volebat videre statim amittebat. Et
hoc est testimonium Iohannis. Postquam determinatum
est de manifestatione [illegible] in generali hic
agitur de eius manifestatione in speciali sz quia
[illegible] est sui manifestatione et maior
[illegible] Io. hec [illegible] agitur
de manifestatione [illegible] per Iohannem baptistam qui fuit
vox precursoris [illegible] Item de maiori
[illegible] verbi. Et ibi In crastinum [illegible]
prima [illegible] testimonia
[illegible] distinguitur [illegible] de duarum [illegible]
[illegible] Secundum est de baptismi potestate

Et hoc est testimonium [illegible] Vel aliter
quia primum fuit factum pharisaeis, secundum turbis
in generalis iohannis. Vel sic primum testimonium
perhibuit Christo absente, secundum Christo adveniente
tertium Christo cum ambulante. Primum non
ibi et hoc est testimonium Iohannis. Secundum ibi altera die. Tertium
ibi altera iterum die. Prima pars in qua testimonium
perhibet Christo absente [illegible] in consequentibus
[illegible] de se ipso [illegible] Et qui
missi fuerant [illegible] ergo [illegible] de se ipso [illegible]
consequentibus hic ordine [illegible]
[illegible] Iohannis stabilitas [illegible]
[illegible] in consequentibus [illegible] et in
[illegible] Iohannis [illegible] veritas [illegible]
[illegible] Ego vox clamantis [illegible] contra sic [illegible]
Iohannis [illegible] iohannem baptistam esse maiorem
oppidis apud iudeos [illegible] magis
[illegible] testimonium
[illegible] testimonium [illegible] fuit [illegible]
qui miserunt iudei ab ierusalem ubi consilium
et iudicium hebreorum [illegible] sapientiores
et astutiores [illegible] miserunt sacerdotes hic est
sapientes in lege et ordine [illegible] et levitas
hic est in minoribus ordinibus [illegible]
personarum auctoritas eorum quem missi erant
[illegible] ad quid missi fuerunt ut interroga
rent eum [illegible] iohannem [illegible]
ut blandiciis [illegible] eum a testimonio Christi
sz Iohannes non [illegible] eorum [illegible]
[illegible] intendebant facere quod diceret se esse
Christum [illegible] Et confessus est publice et non
negavit [illegible] testimonium
[illegible] confessus est quia non
sum ego Christus ut quidam [illegible] opinantur
vel [illegible] magnificant
[illegible] manifeste [illegible] corda eorum [illegible]
[illegible] confessione [illegible] stabilitas
iohannis quia non fuit [illegible]
[illegible] Et interrogaverunt
eum [illegible] quid
[illegible] rursum hic [illegible]
[illegible] aliorum opinionem dicentes
Elias es tu et propheta non [illegible]
[illegible] et dixit non sum et adhuc [illegible]
Propheta es tu [illegible] Et respondit
non [illegible]
[illegible] Et rursum [illegible]
[illegible] qui miserunt nos [illegible]

1°

dolui sum q. d. Non alia causa quinimo
ut haberemus aliquid tui quod te possimus videre/
nec tamen sic habebant in corde quod pro/quia statim
ut audierunt quid de se diceba(n)t arguerunt
eum quare baptizares/verum adhuc restat
quod dicis de te ipso q. d. Omnia credimus testifi-
cati de te/ait Ioh. ego vox clamantis ideo videlicet
Ioh. proprium nominatorum neque gestorum neque parentum/
ut diceret ego sum Ioh./filius zacharie pontificis/
de tribu/Et quia sic quia ipsi videri vole-
bant exprimi(re) se nunc de patre de ipso/
et consulit se iohannes habere ad ipsum et adhuc
non potuit melius videre quam sic Ego vox
clamantis q. d. non sum quem putatis non christus non elias
non propheta sed sum pro eo qui mittitur [illegible] et
tangit christum scilicet in responsione sua humilis
veritas Ego dico vobis eum sicut vox ore
verbi/Vox enim verbo prius usque ad auditum
et postea perit vox et remanet verbum/Ita
iohannes/sicut ergo vox excitat auditum
ut verbum recipiatur/ideo verum dicit ego sum vox
clamantis [illegible] Et quid clamat scilicet dirigite
viam domini i. parate vos ut deus veniat
ad nos sicut dicit [illegible] testimonium verbi
in dubitata quia ipse erat apud eos excellens
propheta ut facilius persuaderet de christo/hic q.
q° de interrogatione iudeorum/cum eum scirent origi-
ne iohannem et vita/ad quid querunt/Tu
quis es/Secundo dicendum quod quis querit quoque [illegible]
ut dicit quidam sed aliquam proprium nominatorum
ut dicit [illegible]
qui sit conditione/[illegible] aliqui ut elias
[illegible] quia dignitate/vel persone
digne et eminentes persone [illegible]
Io hic dicit quod [illegible] digne et [illegible]
[illegible] non dubitabat de eius dignitate
q° Item quare de [illegible] iohannis quia videlicet
quod non sit elias/Contra [illegible] dicit dominus
de iohanne bap./quod ipse est elias/Sunt ergo
Ioh. videtur falsum/Aut dominus dicit falsum quod
q° absit/Item respondit se non esse prophetam
Contra luc. i°. Tu puer propheta altissimi
vocaberis/Secundo dicendum quod iohannes magis videbat
ad [illegible] querentium quam ad [illegible]
Intelligendum est igitur quod iudei querentes de
helia corporaliter de ipso querebant de illo eodem
qui fuit in veteri testamento Ioh. autem videlicet
quod non est helias [illegible] sed dominus in mat. dicit eum
heliam figurative quia sic fuit iohannes post
adventum quod elias post [illegible] quod

ipsi querebant de propheta ex officio prophetandi
passive/sicut propheta dicitur futura pronuncians/
sic habet intentionem iohannes negavit se esse
prophetam et verum/erat tamen propheta et plusquam propheta
quia demonstravit presentem ad oculum/Item queritur q°
de causa videlicet quare iohannes dicit se esse vocem et [illegible] dixit
se esse vocem/Secundo dicendum quod sicut filius dei verissime
dicitur verbum/ita [illegible] eius verissime dicitur vox/
Vox in quadruplici [illegible] ubi proprietate
[illegible] dicit Io. vox/Vox enim precedit
verbum sic Ioh. [illegible] luc. i°. Ipse precedet ante
illum in spiritu et virtute helie/Ergo vox [illegible]
sic iohannes [illegible] hic venit in testimonium ut [illegible]
Tertio vox transit et relinquit verbum/sic iohannes
[illegible] Io. iii. Illum oportet crescere me autem [illegible]
Quarto vox est inutilis sine verbo/sic iohannes
predicatio sine christo/Io. i. Ego baptizo in medio
autem vestrum [illegible] quid est quod ait dirigite q°
viam domini/Prima dicitur [illegible] Secundo dicitur quod
non est hominis via eius/nec viri est ut ambulet
et dirigat gressus suos/Secundo dicendum quod directio [illegible]
[illegible] est peregrinatum [illegible] que adeo [illegible]
sed spatio ad [illegible] que a nobis est facta
a nobis/et hic precipitur hic unde [illegible] via
domini ad cor dirigitur cum ad preceptum [illegible]
[illegible] Et qui missi fuerant/postquam
iohannes reddidit [illegible] de ipso/hic dat
testimonium de christo/et hic isto ordine [illegible] ponit
[illegible]/[illegible] testimonium [illegible] i.
[illegible] in bethania facta sunt [illegible] ergo tangit
[illegible] quia cum audissent
iudei [illegible] calumpniari
veritatem [illegible] et quia [illegible] erat quam
maliciosi erant/Unde dicit Et qui missi
fuerant erant ex phariseis/id est maliciosi
et obstinatores/Tales enim illi missi fuerunt
qui veritatem nesciunt querere/sed veritati in-
vidi/Io maliciose et [illegible]/Io [illegible]
Et interrogaverunt eum et dixerunt ei pharisei
missi et dixerunt ei audito quod nichil
magnum de se dicebat q. redarguendo
ipsum/quid ergo baptizas tamquam habens
auctoritatem baptizandi si tu non es christus
neque helias neque propheta sine auctoritate
facis et stulte/verum tales enim [illegible] non va-
luerunt cum blandiciis supplantare/
accusatores tamen eum [illegible]
[illegible] exclamat [illegible] O
dementia o delacione o [illegible]
investigacione missi est ab eo docendi.

quis eet et vn erat non legens inpositum
Respondet eis iohannes non indignans non offensus
dicens. Ego baptizo in aqua tantum exterius
lauans corpus non interius cor et ideo non de
betis ponere salutem spem salutis in meo
baptismo. medius autem vestrum stetit id est inter
vos et unus ex vobis humiliter. quem vos
nescitis id est non cognoscitis nec agnoscere.
Ipse est qui post me venturus est perficiens
quod ego inchoaui. qui ante me factus est
id est dignior et honorabilior. Vn ondit quam
sit honorabilior dicens. Cuius non sum dignus
id est sufficiens uel idoneus ut soluam corri
giam calciamenti eius. Ad literam hic vir est Christus in multis
quantumcumque bonus debet se reputare dignum
ut etiam Christum discalciaret. Vnde dicebat centurio
Mathei viii° Domine non sum dignus etc.
Allegorice sic legitur Calciamentum Christi est humanitas
per pes calciatus diuinitas humanitati
Corrigia calciamenti vnio naturarum. Sol
uere ergo corrigiam calciamenti est explicare
misterium vnionis ad quod indignum se
Io. dicit. Vnde ysaias liii°. Generacionem eius
quis enarrabit quasi diceret nemo digne. Et sic
declarat iohannes suam humilitatem sive testimonium.
Deinde tangit tamen sive testimonii celebritatem
que notatur in hoc quod in loco quo hoc testimonium
dedit ubi plures concurrebant ideo dicitur
Hec in Bethania facta sunt trans Iordanem
ubi iohannes erat baptizans, aquarum copia
et loci secretum et populi concursum quia Io.
consueuerat ibi commorari. Hic incidit
questio de hoc quod dicit Ego baptizo
in aqua. Si baptismus iohannis solum
exterius lauabat videtur quod frustra et in
utiliter fiebat. Item Iohannes ergo prior erat.
Si ergo tamen nisi eo dedit gratiam multo magis
baptismus iohannis. Respondetur quod baptismus
iohannis non fuit in remedium sed in preparacionem
ad remedium ideo non sequitur ex hoc quod
sit superfluum, ut sequitur quod gratiam conferre
debeat. Baptismus autem iohannis preparabat ad
remedium tripliciter. Primo per huius ondacionem.
Vnde Mathei iii°. Baptizabantur ab eo confitentes
peccata sua. Secundo per assuefactionem ut essent
ydonei et non respuerent baptismum Christi.
Vnde glossa decens erat ut qui nascitur
nascendo preueniebat baptisatum bap
tisando preueniret. Tercio ideo est per Christi
manifestacionem sive ut manifestaretur

Bethania. Nota quod bethania
de qua fit hic mencio non est illa cuius
sed quedam villa eiusdem nominis in parte
duarum tribuum et dimidie et ideo additum
additur hic trans iordanem. Et origenes
dicit quod ibi debuit esse bethabara sed
vicio scriptoris corruptum fuit

misit
ipse ego veni in aqua baptizans.
Item queritur de hoc quod dicit medius vestrum stetit.
Vnde est quod dominus sibi locum medium eligit
tam sic omnibus et videtur quod non fuit in medio
eorum quia non est nisi in medio latronum. Ergo et cetera.
Dicendum quod sicut tunc erat medius eorum id est in
medio tamquam homo mediocris. Dicitur
autem Christus stare in medio uel etiam locum medium
specialiter eligere quia medium est locus humilitatis.
Vnde Luce xxii° dicit dominus Ego in medio
vestrum sum sicut qui ministrat et locus equitatis quia
vniformiter se habet ad omnes. Actuum x° In
veritate comperi quia non est personarum
acceptor deus. Est et locus vnitatis quia
extrema veniunt in medio. Ephesiorum ii. Ipse est
pax nostra qui fecit utraque vnum etc. Vnde est
et locus stabilitatis quia medium mundi est
fixum ideo terra non est fundatum ad medio potest
posset quod prope est. Est etiam locus proximitatis
quia omnibus partibus proximat. Actuum xvii°
Si forte attractet eum aut inueniat quamuis
non longe sit ab unoquoque vestrum. Item
queritur de illo verbo Ipse est qui post me venit
et cetera. Contra Mathei xi°. Mittit iohannes ad eum Tu es qui venturus es
an alium expectamus. Ibi dubitando loquitur quod ergo hic
asserit. Ad hoc videtur hereticis quod iohannes primo
credidit sed postmodum dubitauit sed mentiuntur
quia dominus eum commendauit iohannem post hoc.
Dicendum ergo quod iohannes certitudinaliter sciebat ipsum
esse Christum sed tamen interrogabat per discipulos
tamquam dubitans sed ut dubitacionem discipulorum
suorum qui in eum non credebant ondeteret et
reprobaret. Altera die vidit iohannes. Iohannes
iohannes super perhibuit testimonium de Christo absente
sed hic perhibet testimonium de Christo adpresenti. Vnde et
Et habet per duas partes continet quia primo describitur
testimonii perhibicio. Secundo testimonii certitudo sive
corroboracio ibi Et ego nesciebam. Tes
timonii perhibicio describitur hoc ordine. primo
tamen testificandi ordo. Secundo ipsa testificacio
ibi Ecce agnus dei. Tercio ad precedentis
dictis testimonii comparacio ibi Hic est de quo
dixi. Primo ergo tangitur testificandi occasio
et hec fuit quia Ihesus venit ad iohannem
tamquam volens ab eo baptizari. Vnde dicit
Altera die id est sequenti die postquam facta
est questio iudeorum per sacerdotes et le
uitas. Vidit iohannes Ihesum venientem
ad se sive ut baptizaretur Mathei iii° Venit

ihus a galilea in iordane ad iohannem
ut ab eo baptizaretur et ait iohannes viso ihu
2a pars 1° Ecce agnus dei i. xpus filius dei qui est
agnus quia paschali agno prefiguratus fuit
nam sicut sanguis eius agni domus liberavit
sic liberat ab exterminatore ita omnes animas
fideles virtute passionis liberantur a demone
2° Eum Crisostomus xpus est agnus quia ex
cellentissimus [illegible] copatur cum
agno in multis locis ys. xvi° ca° Emitte agnum
domine dominatorem terre de petra deserti i. de
gentilitate ad montem filie syon i. ad eam
3° Item luc° Dicit omnibus ad eos ecce item
dicitur agnus quia innocens ys. liii.
eo quod iniquitatem non fecit neque dolus fuit
4° in ore eius Item quia hostia cottidiana (fuit ut d agno)
num xxviii° hec sunt sacrificia que offerre
debetis agnos anniculos inmaculatos duos
cottidie in holocaustum sempiternum unum
4 offeretis mane et alterum ad vesperas Item
glosa agnus tria ministrat scilicet lac in potum
lanam in vestimentum carnem in cibum Sic xpus
lac simplicis doctrine prebuit parvis et parvulos
[illegible] ad cor iii° [illegible] lac
vobis dedi non escam parvulis i° cor iii°
Item lanam dedit [illegible]
velo manens in trinitate [illegible]
virtute exaltatus Item carnem suam dedit in
cibum Jo. vi° caro mea vere est cibus
dicit ergo ecce agnus dei i. innocens et impol
lutus et tamen [illegible] ipsa testificatio
pluribus testimonium de innocentia humanitatis
eius deinde [illegible] divinitatis
cum dicit ecce qui tollit peccata mundi quod
est solius domini [illegible] Ego sum
ipse qui deleo iniquitates tuas propter me Et
dicit Ecce quia quod alii [illegible]
iste digito monstrat [illegible]
sic dixit iohannes ecce agnus dei et quia
nomen agni [illegible] agno typico
[illegible] ad distinguendum de quo agno intendit (sed typico tollit)
subiungit ecce qui tollit peccata mundi non de
loco ad locum mutando sed ut penitus non
sint quod hec facere poterat typicus
(p tollit pecca) agnus mundi i. omnium hominum qui sunt vel
fuerunt vel futuri sunt in mundo quo ad
sufficientiam i° Jo. ii° Ipse est propiciatio
pro peccatis nostris Hic est de quo dixi
tangitur [illegible] ad testimonium precedens
[illegible] replicat eius testimonium quod dixi

dedit in absentia eius de hoc quem
de mundo [illegible] immutabile hoc
Qui misit me ad vos etc de quo dixi
vobis antequam esset [illegible] in presenti
testimonio dicat istud Qui post me venit
scilicet temporali [illegible] quia [illegible] post eum
natus est venit dico ad predicandum ad baptizandum
ad monendum ad liberandum captivos de limbo
[illegible] xpus [illegible] plenius [illegible]
xxxi° creavit dominus novum super terram femina
circumdabit virum Qui ante me factus est i.
dignior me est [illegible] et [illegible]
prior me erat [illegible] divinitate i. honorabilior
et maiori honore dignior Hic quantum [illegible] 9°
[illegible] sic ad maiorem et non ego [illegible]
quod iohannes debuit venire ad xpum et non ego
Item cum in xpo nulla fuit macula et bap 9°
significat ablutionem [illegible] go bap [illegible]
[illegible] in xpo [illegible] non recepit
[illegible] non debuit baptizari a iohanne Sed quod
quia aliquid debito modo [illegible]
necessitatis [illegible] supererogationis quia
minor [illegible] ad maiorem [illegible] debitum ne
cessitatis [illegible] dixit iohannes domine [illegible]
de baptismo quod non maior [illegible]
minorem [illegible] et subrogationis
sic dominus venit ad iohannem [illegible] xpus dixit
iohanni [illegible]
[illegible] fuit in commendatione eius [illegible]
Quod quantum quare voluit baptizari [illegible]
quia sicut [illegible] signat [illegible] de capite
[illegible] membrorum [illegible]
in capite [illegible] baptismus [illegible] nullam
[illegible] ablutionem interiorem in xpo [illegible]
[illegible] membris Causa autem quare xpus voluit
baptizari fuit triplex ut daret exemplum humilitatis
2° ut [illegible] daret aquis [illegible]
[illegible] baptismo iohannis manifestaret se [illegible]
[illegible] non principaliter tangitur in littera Et ego
nesciebam eum [illegible] testificatione hic
ponitur eius corroboratio sive certitudo
que describitur hoc ordine primo tangitur modus
deveniendi in certitudinem [illegible] signum certificans
ibi Et testimonium [illegible] testimonium ibi
et ego vidi tangitur ergo primo modus deveniendi
[illegible] qui fuit [illegible] baptismi [illegible] dicit
Et ego nesciebam eum i. non eram [illegible]
[illegible] ut manifestetur etc Ordinate
[illegible] propterea ego iohannes veni missus
ab eo baptizans in aqua [illegible] non tollens

petra inspm ut manifestetur siue bapti
zonsione similitatur in israhel .i. in populo
iudeorum secundum sensum quod iohannes non fuit pro
pter nisi ad iudeos. Secundum quod sequitur ideo Ego bapti
zo uos in aqua ille non baptizat uos in spiritu
¶ Et testimonium perhibuit iohannes hic tangitur
primum signum certificans quod quodam fuit descensus spiritus
ideo dicitur et testimonium per hoc stans quod ut uel a
gnitione? dixit iohannes et ego nesciebam
eum et quia possit aliquis querere si iohannes nesciuit
eum quomodo ergo testimonium perhibuit de ipso/ Et
uidit ex cuius dicens et testimonium per hoc dicens
quod in diuersis exterioribus et interioribus spiritum
descendentem scilicet columbam de celo .i. columba
in signum spiritus sancti/ non quod tunc primo descenderet
spiritus sanctus in eum sed ut per ordinationem spiritum
descendere super baptizatos/ et ut iohannes
per christum excellentius cognosceret/ sicut uero
descendit spiritus sanctus/ scilicet corporaliter sicut co
lumba in ipsum et manentem super eum quia
in eo requiescit ipse christus Et requiescet
super eum spiritus domini/ sed quare manifestatur si
cut in ordinibus patet ondit quod non fuit
fantasma sed ueritas/ Et numquid omnes
uidebant columbam quando aduenit Dicendum quod
quidam sic non omnes uidebant eam sicut christum
sed tamen illi qui se dignos exhibebant talia
uisione/ forte omnes uidebant uisu exteriori
sed non interiori sed putabant eo fantasma
non ueritatem/ et ideo testimonio alieno indigebat
sed istud fuit signum certificans ipsum iohannem
unde dicitur et ego nesciebam eum scilicet sed isto
signo cognoui eum quia hoc datum fuit
a deo uel ego nesciebam eum scilicet christum esse uel
quod hoc signo cognosceret sed qui misit me hec
ueritatem in tertio baptizare magis tamen exterius
lauare/ non in spiritu sanctum iustificare Ille
mihi dixit loquendo interiori quia spiritus
loquitur ad spiritum cum nichil ueniant ad bapti
smum super quem uideris utroque uisu scilicet
exteriori et interiori spiritum descendentem motu
locali quo ad speciem columbe et manentem
super eum quo ad uirtutem per unitatem quia
spiritus mansit in christo et magis post baptismum christo
hic non est alius qui baptizat .i. aptus
mundat in spiritu sancto .i. per gratiam spiritus sancti
quam confert in baptismo a solo christo non ab homine
¶ Et ego uidi/ hic tangitur tertium/ scilicet testimonium
tuum ¶ Quintum .i. est testimonium quod homo
certificat de se quod uidit ipso dicit

Et ego uidi et testimonium perhibui quia hic
est filius dei Jo. xix° Et qui uidit testimonium
perhibuit et uerum est testimonium eius ¶ Sic queritur primo de descensu
spiritus sancti Cum enim spiritus sanctus est deus et deus est
ubique/ ergo deus non descendit Si dicatur quod
non descendit per essentiam sed per effectum/ Contra
nullus effectus de nouo collatus est christo quod
nullum munus gratie sibi tunc/ quod non sibi
a conceptione/ ergo non descendit per effectum Item
quare magis dicitur descendisse in illa columba
quam in alia/ aut enim uniebatur illi columbe
aut non/ Si sic ergo assumpsit creaturam/ si non
ergo eque erat in illa sicut in alia/ ergo descendit
in qualibet columba ¶ Item quare magis descendit
in columba quam in aliquo alio ¶ Dicendum quod deus
dicitur esse in creatura quattuor modis primo pro
creandi/ et sic est in omnibus et equaliter/ nec de
scendit nec mouetur nec recedit ¶ Secundo pro
signandi uel ostendi/ sic deus dicebatur esse in rubo
creatura/ que ipsum significat scilicet in monte syon
sinay et in monte et in nube ¶ Tertio pro gratificandi/
sic dicitur esse in illis quos amat
et qui eum amant ¶ Quarto pro unitate
uel assumendi sic in christo/ primo ergo modo respondendi
est uniuersale et et quia non uidetur ascensus
uel descensus. Aliis modis sunt unus deus aliquo
dicitur descendere/ quando descendit creata que ipsum
significat/ aliquando cum confert gratiam/ aliquando descendit
natura assumpta/ sed quia ad hoc erat columba
instituta et spaliter ostendebat spiritum sanctum
¶ Jo dicitur descendisse in ipsa non in alia/ non
ratione uel effectus uel unionis/ sed ostensionis
¶ Quare magis descendit in columba
quam in aliquo alio/ Respondeo propter proprietates columbe
quia columba est simplex animal/ mansuetum et
fructuosum/ sic spiritus sanctus est benignus
et fructuosus et sine dolo Sapientia enim sed
effugiet fictum ¶ Quintum et deus quod dicitur/ Et ego
nesciebam eum/ contra testimonium perhibuit
iohannes de christo antequam baptizaret eum sicut
dictum est supra/ aut ergo cognouit eum antea/
aut tulit testimonium de eo quod nesciebat/
¶ Dicendum Crisostomus quod cognouit eum in generali/
bene enim sciebat quod christus ueniret et quod ipse
eius precursor erat/ sed tamen eum personaliter
et singulariter non cognoscebat/ quia in
deserto abinfantia erat et eum non uidebat
¶ Sed hec ratio non potest stare quia iohannes cognouit
eum in utero matris quomodo ergo eum non

10

cognovit eu iam tu veniat. Et
dicit mihi quod Ego a te debeo baptizari
vtr vide' qr cognovit eu ex xxx h
no cognovit qr ptatem bapti res
nass' sibi Sz tu obici quia a' de ptate
bapti mitig a' de ptate bapti exstins
vtroqz mo fals' qr Vrz qz debat sic
vnde qr si loquid de xpo qm ad sbam
qm no cognoscebat i. intelligendu e sita
situdinali sicut cognovit p' signum
Sz qm aduenit bapti intelligendu
e xpo ee ptates. prima e auctoritatis
qua deus a xpo et no alius de pctis
mundat a culpa, ista n dedit n dare
potuit. Sa e cooperacois in illo actu p
diuinus potencia in tali actu sic ipse
dei cooperator de ista e controuersia qr
nigr dicat. Et illa dare potuit si tn
negat quis. Sz quia Augus et quidam an
hoc dicunt cu magro videtur dicit p' est
distinguendu e qr coopari alij e dupr
t primo causa efficiens sd na coopat
deo i pductoe materialium et libri arbi
tre in faciendo opus meritorium. Vel primo
cause disponent sicut coopat ho deo
qm ad gram cu se disponit hoc ptate
dare no potuit si scdo potuit et dedit
quidqz dicat magr. Tercia e excellencie
ut sm hindacoez qm exhibuit i bap
tizate maiore qst gram bapto. Quarta
e inuocacionis ut ho i noie suis
bapt posset sicut i noie Trinitatis
Quinta e institucionis ut sicut xpus
hunc ptatem istituendi bapm i aq
ita et aliq habet mag ul i aliquo alio
Sexta e ministri qua da ut plures possent
extius ministrari et ubi et elementum
istam dedit et dare potuit omnibus in me
diis dicitur qr dare potuit si no dedit
si cooperacionis et excellencie no dedit
necesse in hoiez poneretur quia si unus
homo posset aliu spualiter sanare
ul sibi mitis plus de gra dare spar
homo ab hoie gram et bona. Quarta
no et quinta sit vocacionibus et i stitucois
no dedit ne tot erent baptismi qt
bapti quia noiat et denoiat baptia
ab eo cuius noie fit et ab eo qui i stituit
Jo. de ptate prima et ultima no dubitat

sz de intermediis dubitare potuit sz tn
ita tenendu e sicut dcm. Altera
die iterum stabat. Supra posuit duo
testimonia xpo i hic iungit tercio qr phibuit Jo
xpo an eu ambulate et discipulis. hic testiom
eu fructu suo. Pr° g° notat ipa testificatio
sco discipulorum auditio ibi. Et audierunt eu
tercio conuersor suscepcio i. Conuersi at xpo
q'to susceptorum fructificatio i. Erat aut
unus. Quinto fructificacois ul predicacionis
attestatio ibi. Invenit aut eu. Circa primu notatur
g° primo ipa testificatio que facta e in presencia
dni et discipulorum iohis. Vnde dr. Altera
die stabat iohes et ex discipulis eius duo
qui s' erant idonei ad audiendu de xpo testiom
quia discipuli similes quia magro ad
herentes qr etiam sepe i. vitae imitantes
hij discipuli erant cu magro dno sed dicit
Greg. Caritas minus qm inter duos habi
no potest. Vnde luc. x° mittit eos
binos ante faciem suam. Altera at die h' e
i mediate post precedentez. Stabat ioh
ubi stabat s. in bethania trans iordanem
in deserto. Et ex discipulis eius duo i. no
plures sz hij duo tn dicuntur stetisse cu
iohe quia isti soli exaudierunt testiom
de xpo. Et respiciens ioh. ihm ambulante
cu alijs q' veniebat ad eu. Sequitur et
veniebat ihus ad iohem ut occasionem
daret ei faciendi testiom de ipso qr prohi
bebant xpo iudeis reuelari apud quos
iohes magnus habebatur. Dicit ioh. Ecce
agnus dei. Additum agni typici et pas
chalis pro agnu vocat ut ad discipulos
ad ipm p mansuetudinem attraheret
ut sic xpo discipuli ameni qr mi s. et hu cor
Notandu qr xpus fuit vir in incarnacoe
pp pfectionem sapiencie. zach. vi° Ecce vir
oriens nomen eius. Agnus i passione
pp mansuetudinem pacie ys. liii° Sicut
ouis ad o. d. Leo in resurrectione pp fortitudine
potencie. Apoc. v°. Ecce vicit leo de
tribu iuda. Vnde dicit ecce agnus dei
Crisostomus addit qui tollit pcta mundi sed
pnus ut grauati pctis hic audientes
confugiant ad xpm ut i fine ad medicu.
Et audierunt. Amor cordis magri qm
corporis eu s. iohem. Vel eu i. xpm i.
iohe loquente duo discipuli loquentes
i. testificante et hic ratione deliberata et
sequuti sunt ihm gressibus ac etiam ipsius hominis

altera die

s. interiori / exteriori / non contemplantes
magistrum suum sed corporali sensu videntes
sequuntur sicut lucem quia bona habebant opera. Jo. iii.
Qui facit veritatem venit ad lucem ut ma-
nifestentur eius opera. Et per tactum est suum scilicet dis-
cipulorum questio dominum tangitur quorum [illegible]
tunc dicitur Conversus autem Ihesus / id est retro aspiciens
ad illos duos qui sequebantur eum et videns
eos sequentes scilicet adhuc a longe / non enim
audebant ingerere se / dicit eis et insuper au-
daciam accedendi ad eum contulit eis / Unde
conversus est ad conversos / secundum illud Zacharie i°
Convertimini ad me et ego convertar ad vos
quid queritis — Et ait conversis dicit eis quid queritis / non hoc
dubitando sed eorum interiorem intencionem per
visionem manifestando / ut videndo aliquid
lucrarentur et ut audaciam accedendi ad eum
daret eis / Sed quare non loquitur eis assuetudo
eos dicens vos quid hic vel hic venite ego
~~satisfaciam~~ satisfaciam nobiscum plus se mag
manifestaret / Unde Crisostomus Et curacio
adulta hominis magnum est sed visu sibi debitum
et quia habet sua curacionem potant in-
vitare expressa voluntate / querendo loquitur ut
ipsi met eam sui adiecerint aperiant ut
dixit Ihesus que queritis sed quid queritis
ne se laudare quererent videretur / qui scilicet
discipuli audita tam benigna allocucione
Ihesu dixerunt ei concepta fiducia rabbi quod
id nos pertinet discipulos [illegible] quod est
interpretatum magister ut tunc hic est nomen [illegible]
sed interpretis quod [illegible] Crisostomus non legis [illegible]
rabbi grecum est et libri isti sunt scripti in greco /
ubi habitas — Ubi habitas / quasi dicit te querimus / tua doctrina /
tua habitacionem / hanc querit facit anima
que ducta querit deum Cant. i° Indica mihi
quem diligit anima mea ubi pascis ubi cubas me. Et quia
isti non videntur ad interrogata interrogarant
eum [illegible] quid quererent neque ipsi videt
hic querens sed iterum interrogat ubi habitas
et quia vera intencione sequebantur
eum ideo admittuntur / Unde dicit venite et
venite — videte / et viderunt ubi maneret / tamquam
discipuli obedientes magistro suo / Econtra ille
qui non vera intencione sequebatur repulsus
est Mathei viii° Ubi enim scriba dixit
illi magister sequar te quocumque ieris dicit ei
Ihesus vulpes foveas habent et volucres celi nidos etc. Et
sinistra comitante ad eum qui cum ipso non
permaneret ideo dicitur et manserunt ibi die
illo illecti suavitate Ihesu / et stati

subiungitur vero quare primi fuerunt cum eo
Hora autem erat quasi decima in qua
significatur dies gratie qui est novissimus in quo
permanendum est i Jo. ii°. Filioli mei nunc
[illegible] quia novissima hora est in hac
novissima hora permanendum et cum domino
Ihesu Luce xxiiii° Vobiscum est quoniam prope
q[uesti]o — me rest[illegible] Querit hic primo de testio ipso
Ubi dicit Ecce agnus dei quia tamen nichil plus addidit
Iohannes videtur insufficiens fuisse testimonium quia
hic predicat de quo scilicet et maxime de apostolis
Luce x° Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Item
quare potius in nomine agni eum describit quam
alicuius animalis alterius. Queritur quod agnus debebat
comedi quam in agno fuit prefiguratus /
Exodi xii° / Et predictus apostolus [illegible] xliii° / et
quia eum consummare debuit legem / non nomine
agni demonstratus est [illegible] sed adhuc
restat quare quod prefiguratum fuit nomine
agni sunt in agno. Responsio. Hoc in nomine
Exodi xii° Erit agnus absque macula mas-
culus anniculus. Hoc patet Ysaie liii° Quasi
agnus coram tondente se obmutescet. Hoc
utilitatis magis / quia totus utilis est
quia tribuit lac in potum carnem in cibum lanam
in vestitum pellem in ornamentum. Querit quare [illegible]
alii sancti agni dicuntur et quid in nomine [illegible] differt
ab aliis quia ipse sine macula quia eius macula
nulla fuit / sed alii sancti sunt sine macula / quia
q[uesti]o — coram macule absque sunt purgati. Querit de[in]
queritur de perhibicione huius testimonii dicit ei
quod Iohannes stabat coram duobus discipulis
testimonium perhibuit. Contra Iohannes erat missus
ad pronunciandum [illegible] ergo videtur quod debet stare
q[uesti]o — sed transire ut magis [illegible] amiciatur. Item in
hoc videtur peccare quia tamen duobus tamen
omnibus debebat dicere ut omnes crederent
per illum. Respondetur quod testimonium Iohannis
adhuc quod ei credetur debuit esse
autenticum / placidum acceptum / et
non suspectum / quia autenticum ideo
stabat non currebat / quia acceptum
ideo non quibuscumque sed querentibus et
scire volentibus testimonium perhibe-
bat / quia non suspectum / non se ad
annunciandum ingerebat. Ideo dicit
Crisostomus quod suspectum esset testimonium si ita
se ingereret ad predicandum / videretur fuisse
q[uesti]o — provocati ad eos [illegible] dicendum / Deinde

queritur de hoc quod dicunt / Rabbi
ubi habitas et domus ondit eis hospicium
¶ Contra Mt viii dicitur vulpes foveas habent
dicitur quod sed hospicium / Unde sciendum quod habitaculum
et hospicium est duobus modis / vel pro proprie
possessionis sicut habent divites homines /
vel permanentis habitacionis sic habent omnes
qui declinant ad aliquam domum ad manendum /
primo modo non habent tamquam pauperes / secundo habent
tamquam quietus non ei erat vagus
agens ¶ Erat autem andreas / hic tangitur
quartum scilicet discipulorum sanctificacio specialis
status postquam commissi fuerant isti duo
discipuli iohannis ad christum alios ad
christum vocavit ut andreas vocat
petrum propterea dicit ¶ Erat autem andreas frater symonis
petri unus ex duobus discipulis qui
audierant a iohanne testificacionem christi
et secuti fuerant ihesum a iohannis testimonium /
et andreas specialiter nominatur ut fructum
sue predicacionis ostendat unde subditur
fructum dicit ¶ Invenit hic primum fratrem
suum symonem / hic id est andreas primum
id est antequam alios inveniret / In quo
notatur quod multos vocavit iohannes
andreas ad ihesum fratrem suum symonem
quem studiose querebat ut eum ad ihesum verum
thesaurum perduceret hic et ad ihesum christum Et
dicit ei invenimus messiam / sicut
boni mercatores margaritam / sicut
boni cultores thesaurum absconditum
Mt xiii° Simile est regnum celorum
thesauro abscondito in agro et adduxit eum ad ihesum
sciens quod si tantum posset facere ut ve-
niret petrus ad ihesum pro auditu non
recederet de tanto abeo ¶ Intuitus autem
eum ihesus / hic tangitur quintum scilicet predicacionis
andree acceptacio / quia dominus acceptacionem
predicacionis notacionem sive predicacionem
andree suscipiendo petrum propter quod
nomen imponit ei tamquam suo
discipulo / Unde dicit ¶ Intuitus eum
scilicet petrum scilicet ihesus oculis scilicet benignitatis
ut audaciam daret ei accedendi se-
cum et loquendi ei Signo intuitus
hic Ecc. xxiiii° ¶ Advocate enim
fratrem vestrum ad me et ponam oculos
meos super illum dicit Ioseph .i. x°
Dixit tu es symon filius iohanna

hoc quod erat occultum et quod nullus
sibi revelaverat dixit ut ostenderet se esse
deum qui omnia novit ne petrus
amplius fluctuaret de adventu
messie / Et nota quod nomen eius dedit
ut aliud imponat unde subiungit tu
vocaberis cephas quod interpretatur
petrus / Cephas hebreum est petrus
grecum / agnosceris latinum / Beda dicit
quod Syriaca lingua dicitur cephas
Greca et latina petrus et in utraque
lingua a petra dictum / Ideo dicit
ei dominus Mt xvi° Tu es petrus et super /
hanc petram tu scilicet nomen accepisti hic est
supreme edificacio ecclesie mee .i°
Cor x° petra autem erat christus unde
dicit Tu vocaberis cephas quod interpretatur
petra id est firma petra christo quem a diu
amabis nomen accipies ¶ Queritur
hic primo de hoc quod dicit ¶ Erat unus
ex duobus discipulis illis andreas Cur
magis andream vocavit quam alium
discipulum et si alterum tacuit Quare
non similiter de andrea Respondetur Ratio
non exprimendi nomen andree magis quo
quam alterius sunt due prima quia
insignior erat ut dicit Crisostomus / Secunda
ut ostendat petrum per andream vocatum
esse et in hoc maxime patet dispensacio
quia voluit maiores et seniores
vocare per minores et sapientes per
simplices / unde petrum vocat per andream /
et nathanaelem per philippum
rusticum ¶ Item etiam queritur de hoc quo
quod dicit Tu vocaberis / nunc hic non
ei imponat quod non hic set postea imponere
videtur non dum imposuit ei nomen set postea
¶ Item Mt iiii° dicitur quod dominus vocavit eum et
imposuit ei nomen symon petrum Item
Mt xvi° dicitur quod tunc imposuit ei nomen
cum confessus est christum ¶ Ad hoc respondetur
quod hoc nomen petrus fuit pronosticatum /
Mt iiii° impositum / Mt xvi° confirmatum /
Set augustinus [illegible] concludit
quod hoc nomen fuit impositum petro / cum
ab andrea ductus est ad christum et Beda
hic idem dicit set Mt iiii° quod non tunc
impositum fuit ei set ante set hic dicit
quod tunc erat impositum set tamen non fuit
privilegiatum

nec divulgatum quia adhuc non erat
vocatus petrus ab aliquo sed post capitulo primo
voluit quod sic nomine vocaretur capitulo
non xvi° hoc nomen celebratur unde
no pro dignitate nomini congruente. Item queritur
quare sed deus imposuit nomen petro
in sua vocatione magis quam aliis et videtur
quod acceptor fuit persone quia dignitatem
nominis ei contulit sine merito. Ad hoc
respondet pelagius quod hoc fecit propter
maiorem naturalem firmitatem quam
vidit in petro unde dicit Intuitus eum
ihesus et pelagius dicit quod pro talia congruentem
mentem menti unde alibi dominus meus est qui
deus videt non solum exteriora sed etiam
interiora non solum que sunt sed etiam
que futura sunt. In signum ergo quod
erat futurus pastor ecclesie nomen ei
imposuit. Et non dicit pelagius in nimis
esse naturalem firmitatem et victor reprobat
unde dicit non per fundamentum naturalem
magis super addit huic edificium innititur
sicut mentitus est pelagius hunc tra
hens fomitem ~~...~~ erroris sed intuitus
no est oculo mentis et benignitatis. Questio
etiam est quare modo nomina non mutantur
hiis qui religionem ingrediuntur vel
etiam hiis qui ad papatum conveniunt. Ad
hoc respondet Ergo quod mutatio nominis
fiebat in veteri testamento. Sed quia modo
omni nomine hemus quod in capite est ad
virtutem mutatum in illo nomine contenti
esse debemus et hoc est nomen christianitatis quia
omnibus dicimur christiani tamen adhuc fiat
mutatio nominis romana ecclesia
in summo pontifice. Invenimus autem.
Ista pars que incipit ab illo loco hoc
est testimonium iohannis. In qua agitur de ubi
manifestatione divisa sunt in duas.
In prima agitur de manifestatione ~~facta~~
~~per primum ubi~~ ubi facta per ore usque
ad locum istum. Deinceps non usque ad finem
xxi capituli agitur de manifestatione facta
per primum ubi. Et quia manifestatio
respectivum sed ad eos quibus fit et ad eum
de quo fit ideo hec pars sed duas
partes. In prima agitur de manifestatione
sunt quod respicit conditiones apte
eorum quibus fit. In secunda agitur de manife-
statione sunt quod respicit conditiones
apte ubi manifestatur et incipit

ista pars in principio capituli sexti
ibi post hec erat dies. Prima pars
sed in quatuor sunt in quatuor genera personarum quibus
se manifestat sunt discipulis. In prima
parte manifestat se suis discipulis.
In secunda manifestat se iudeis in eo
sic capitulo ibi post hec descendit. In tertia
manifestat se samaritanis in principio
quarti capituli ibi ut autem cognovit. In
quarta parte manifestat se galileis
circa finem quarti capituli ibi post duos dies.
Prima pars sed duas. In prima agitur de dis
cipulorum vocatione. In secunda de manifestatione
facta discipulis vocatis ibi et tertia
die nuptie. Vocatio illa discipulorum
adhuc facta describitur hoc ordine primo
notatur vocatio simplicis secundo vocatio
sapientis ibi Invenit philippus
tertio vocati attencio ibi et vidit ihesus
nathanahel quarto attracti confirmatio
ibi respondit ihesus. Vocatio ergo simplicis
scilicet philippi primo facta adhuc describitur
qua ab ipso domino de galilea vocatus est
propterea dicit In crastinum scilicet post vocationem
andree et petri voluit exire in gal
lilea et invenit philippum non casualiter
sed ex proposito voluit scilicet ihesus exire de
iudea ubi fuerat cum iohanne quem bap
tizabat sicut dicitur capitulo primo In galilea
terra sua ubi fuerat educatus unde et
post voluit eam visitare et invenit
iam existentem in galilea philippum
qui sibi occurrebat et ~~dixit ei vel~~
dicit ei ihesus id est salvator volens sal
vare philippum Sequere me non pro
gressu corporis sed cordis ut posses
cognoscere philippi meo sequi Et si quid
comprehenda in mente comprehensus sum ~~a~~ ~~xpo~~
ihesu et statim sequitur est custeinquam si
dominum tamquam discipulus magistrum qua
in ictibus comparate magis sicut et in ma
theo de vocatione dicitur capitulo ix° videtur
ihesus hominem sedentem in theloneo etc. In voce fuit
levitus sed gratia oculte operans. Et
aut in galilea vocatur philippus significat
quod nemo dignus est vocatione
nisi qui transmigravit de vicio ad
virtutes. Unde et galilea transmigratio

facta in prima capitulo et ait ultimo dicitur Ecce
predicti locos in galilea et esset tangens civitatem
loci. Unde erat philippus ad maiorem
manifestacionem/ propterea dicit Erat autem phi-
lippus a bethsayda civitate andree et petri
et civium istorum non indiget ut ipso nomine
officium ad quod vocatur ostendat/ id est
ad venacionem non ferarum sed animarum
Jere. xvi. Ecce ego mittam piscatores
multos dicit dominus et piscabuntur eos/
et post hec mittam eis multos venatores
et venabuntur eos de omni monte super
et de omni colle et de cavernis petrarum
[illegible] philippus os
lampadis interpretatur/ bethsayda domus
venacionis sicut dictum est. Per os scriptura
notatur eloquencie secundum illud Luce xxi
Ego dabo vobis os et sapienciam cui non poterunt
resistere. Per lampadem honestas conversacionis
secundum illud Sic luceat lux vestra coram hominibus Mt v. Per
venatores predicatores Jere. xvi
mittam eis venatores/ Ex hoc ergo racione
igitur philippi de bethsayda/ significatur quod
qui assumit officium predicacionis debet
habere sapienciam eloquencie et honestatem vite/
quia cuius vita despicitur restat ut eius
predicacio contempnatur. Unde et statim sub-
iungit evangelista de venacione phi-
lippi/ qui fratrem suum nathanahel homo
venatus est cum dicit Invenit philippus
ut sapiens venator iam eruditus na-
thanahel fratrem suum in lege doctissimum/
virum sicut ipse inveniens fuerat appo-
situs/ nathanahel invenit/ Ubi beda
vide venatorem istum quantum cupiendis
animabus erat intentus/ Et dicit ei vo-
lens communicare ei thesaurum inventum
quem scripsit moyses in lege/ Deut.
xviii. et prophete omnes sed potissime
Ys. vii. xi. et eze. xliii. Dan. i. prophete
sic prophete sunt/ Et inde libri sunt et prophete
et que debent suppleri littera quem scripsit
moyses in lege et prophete/ sic scriptum est
invenimus ihesum id est salvatorem studiose
querentes/ Dicit abacuk iii. Exultabo
in deo ihesu meo/ filium ioseph/ non verum
sed putatum a nazareth/ id est natum de
nazareth/ et hoc non est verum/ ymmo fuit
natus in bethleem/ nutritus non in
nazareth/ sed philippus putabat

quod fuisset natus in nazareth/ Natha-
nahel non peritissimus in lege/ sciebat quod
non de nazaret sed de bethleem venturus
erat messias/ ut michee v. Et tu
bethleem effrata parvulus es in milibus iuda
ex te mihi egredietur qui sit
dominator israhel. Et dixit ei id est philippo
nathanael A nazareth potest bonum ali-
quid esse. Ista littera legitur dupliciter. Primo sic
remissive ut sit sensus quod aliquid bonum
potest esse a nazareth propter illud quod scribitur
Mt ii. Ut adimpleretur quod scriptum est per
prophetam quoniam nazareus vocabitur. Aliter
legitur interrogative quasi dubitans quasi dicat
A nazareth potest bonum aliquid esse sed
tantum bonum quasi dicat sicut dictum est de be-
thleem nasciturus erat Christus. Io. vii. dixerunt
Jo. vii. nunquid a galilea venit Christus. Sive
legatur interrogative sive remissive assumit
philippus et hortatur ut veniat propter quod
dicit ei philippus Veni et vide. Enigmata
divinitatis que invenit per verba declarare
non potest/ ad inventum ducit thesaurum
fratrem suum et intelligendum est quod secutus est
philippum. Sequitur hic de adventu domini
in galilea/ quare dicitur hic quod in crastinum
post testimonium iohannis venit in galileam/
tamen alii evangeliste dicunt quod statim ductus est in deser-
tum a spiritu Mt iiii et Mr i. Item ibidem
dicitur quod ihesus venit in galilea postquam Joh-
annes traditus est sed constat quod adhuc non erat
traditus sicut dicitur Jo. iii quod iohannes loquebatur
post baptismum. Ad hoc respondet Aug.
in libro de con. ev. quod duplex fuit
adventus dei in galilea/ primus fuit post
testimonium iohannis antequam mitteretur in carcerem
et hunc omnes alii evangeliste tacent. Secundus vero
fuit postquam Jo. fuit missus in carcerem
et de hoc dicit Jo. iiii. capitulo et in primo adventu
fecit miraculum de nuptiis. In secundo mira-
culum de filio reguli/ quod quarto dicitur quod ductus est
in desertum intelligendum est quod testimonium quod fuit
datum post reditum domini de deserto. Item
querit de vocacione dicitur enim hic quod vocati
fuerunt antequam iohannes traditus. Dicitur autem
Mt iiii quod post tradicionem iohannis vo-
cati fuerunt/ Item cum dicitur quod vocavit petrum
et andream venantem ~~[illegible]~~/ hic vero
est dictum quod ad testimonium iohannis venerunt
ad ihesum/ primo andreas deinde petrus

¶ Respondet quod sicut dicit Augustinus [iohannes] secundum
ordinem historie de tempore vocacionis sed aut
ordinat precapitulacio. Et obiter de modo
vocandi, vocandi adhuc quod discipuli domini duo
sunt vocati. Unus ad fidem, alius ad
perfectionem. Primo vocati fuerunt pro candidis
ut dominum cognoscerent et in eum crederent
testis Jo. Secundo vocati sunt de navibus ut
omnia relinquerent et christum sequerentur. De
primo hic loquitur Johannes. De secunda non loquitur hic.
Vidit ihesus nathanael. Hic tangitur tria
in discipulis vocati attractio. Attraxit autem
discipulos duobus modis. Primo predictis co
rrecdacionem. Secundo per certas que in discipulo
erant revelacionem. Primo igitur dicit Ecce vere israelita
in quo dolus non est. Secundo ibi dicit ei prius quam te
dicit. Vidit ihesus visione salubri nathana
nael venientem ad se, similitudinem videndi
desiderio et paratum a philippo. Et dicit de eo sic
de nathanael cum adhuc distaret, ita
tum quod audire poterat ut dicitur Crisostomus. Ecce vere
israhelita id est non solum carne existens
sed fide et imitacione. Ro. ix. Non omnes
qui sunt ex israhel hii sunt israhelite sed fide
et imitacione. Augustinus dolus non est fraudis
et simulacionis. Jo. dolus in eo non fuit
quia cum esset peritus non erubuit sequi
simpliciter et ex hoc quod credebat corde
protulit ore et ex videbat non volunte
temptandi sed studio placendi. Contra
Tit. xiii° dolus in corde cogitancium mala.
Sed nathanael non statim credidit quia
delectoni sue nisi prius super hoc ab eo au
diret maiorem certitudinem. Ideo dicit
ei nathanael audita quadam ex sin
ceribus ab ipso. Unde me nosti. Hic ostenditur
probat se nathanael verum israhelitam esse
quia neque laudibus inclinatur ad gaudendum
se laudati sed intus perminans et rep
sit per certe cognosces in vestigiis. Et
quia non diu volebat cum fluctuare
in tali dubio. Respondit ihesus et dicit ei
scilicet nathanaeli adhuc dubitanti sed
querenti et certificari volenti. Priusquam
te philippus vocaret. Ut veniens ad me
cum esses sub ficu. Id est sub arbore
fici que erat in orto in secreto loco erat
sed cum philippo veniret. Vel sicut dicitur
consuetudo petendi sed cum prius

paratus sub foliis fici se texerunt cum
in vel sub ficu id est sub lege. Vidi
te id est novi te et quid ageres ubi quid acturus
eras et sic dominus attraxit eum per certam
revelacionem. Secundo ponitur eius fidelis confessio
Respondit ei nathanael et ait rabbi id est
magister et per hoc confitetur se esse discipulum. Tu
es filius dei quantum ad divinitatem quia nosti
secreta cordis. Je. xvii° Ego dominus scru
tans corda et renes et probat confessionem
probat se vere israhelitam sicut dixerat
dominus supra. Tu es rex israhel quantum
ad humanitatem. Similiter hec confessa fuit
turba Jo. xii Benedictus qui venit
in nomine domini rex israhel quamvis eius sui milites
Respondit ihesus et dixit ei scilicet nathanaeli eum
dicenti sed non plena veritate cognosceret
quia dixi tibi vidi te sub ficu, tu certum
absque dubio credidisti me esse filium dei et regem
israhel quasi diceret per quo hoc modicum monet
te ad credendum maius id est modicum
divinitatis mee his sunt que iam vidisti vid
ebis non solum oculis corporis sed eciam
oculis cordis. Et sic attractum discipulum
confirmat per promissionem ostensionis ma
ioris. Unde statim subdit quod sit id
maius et dixit ei. Amen amen dico vobis
videbitis celum apertum id est vere et absque
dubio dico vobis id est tibi et aliis sermonem
amen primum est iohannis propter maiorem
certitudinem. Et notandum quod amen quan
doque nominale ut apocalypsis iii°. Hec dicit
amen testis fidelis et verus. Quandoque verbale
ut in psalmo ubi dicitur fiat fiat in ebreo
dicitur amen amen. Quandoque adverbiale. Et
hic amen amen dico vobis videbitis
celum apertum sicut in transfiguracione et
baptismo iohannis sed quod dicit alibi
aperti sunt ei celi et vidit spiritum dei des
cendentem et manentem super eum et angelos
dei ascendentes et descendentes super filium ps capitulo
hominis. Ad litteram angeli ad christum de
scendunt sicut quod dicit Mt. iiii° et angeli
ministrabant ei. Spiritualiter ut dicit
Augustinus. Et dixit nathanaeli. Non impletur
in personis quia postquam deus ascendit
credentibus celum apertus est aditus celi
et vident angelos id est predicatores as
cendentes dum archana dei considerant

et descendentes dum [?] sua deco [?] predicat.

Ista visio signata est Gen. xxviii ubi dicitur
quod Iacob vidit dormiens in sompnis scalam et
angelos ascendentes et descendentes per eam. Postea
queritur. Dominus vocavit discipulos de Galilea
cum multi essent piscatores in lege, sicut etiam
quod de vilibus non elegit eos, restat 2o Crisostomus.
Et invenit et invento sic quem vocavit
Nathanaelem, Philippus mediante. Et
item cum Nathanael esset persona tam sta[?]
ut sic dicit dominus, et etiam in lege peritissimus,
tamen [?] dominus debuisset constituere in
apostolum. Si dicas quia voluit eligere
simplices, ergo si omnis Christi actio nostra
est instructio, videtur quod nos debemus eligere
prelatos simplices et ydiotas. Ad hoc
dico: nos respondet apostolus 1 Cor. 1o
non multi potentes, non multi nobiles,
sed que stulta sunt mundi elegit Deus ut
confundat sapientes, et alta mundi humilia
et non glorietur in conspectu eius omnis caro, sic
ut ostendat totum quod fecit per apostolos
esse virtute divine et non humane prudencie.
Hinc est quod Galileos elegit et pis-
catores et simpliciores rusticos in apostolos,
quia sicut dicit Crisostomus Galilea sunt inco-
las rusticanos. Hinc est quod prius vocavit
Philippum rusticum et piscatorem sine [?]
sapientem. Hinc est et quod Nathanaelem
magnum doctorem in lege non elegit in
apostolum. Hinc est quod Paulum inter primos
apostolos non vocavit sed novissime omnium tamquam
abortivo visus est ut ~~huma~~ humiliaret.
Ad 2o ergo obiectum quod nos debemus eligere simplices,
dicendum quod Deus elegit simplices ut faceret
sapientes, sed quia in nostra potestate non est
facere sapientes, ideo sapientes eligere debemus.
Item queritur de obediencia apostolorum quod tam
statim secuti sunt eum nullis visis signis,
videtur quod stulte moti sunt. Ad hoc dicendum
quod illuminati fuerunt intus, vel etiam
quod exterius fuerunt inducti quodam testimonio
ut Andreas et Iohannes [?], quidam mira-
culo ut dicitur de Petro Luc. v, quidam
verbo et sic Philippus, quia vidit Andream
germanum suum sequentem quem noverat
esse bonum. Item queritur. Beda: Cum Na-
thanael vocet Christum filium Dei, quare est
sic quod ipse vocat se filium hominis.

Et respondet Beda quod iusto dispensacionis
moderamine hic actum est ut ~~[illegible]~~ utraque natura
ipse sua humilitate, ille eius altiore faceret
ut [illegible] innotescat utraque [illegible]
humiliat [?] donet [?], unde hic semper humilia in
se recognoscat et dicat.

Et die tercia nupcie

[P]ostquam descripta est discipulorum
vocacio, hic describitur facta publice de Verbo
incarnato manifestacio. Unde glosa dicit
quod post vocaciones factas predictas ipse
Dominus miraculo se ostendat. Igitur manifestacionem
describit evangelista sic ordine. Primo tangit miraculi
faciendi occasionem. 2o nota miraculi in pretio [?]
ibi Et deficiente vino. 3o mirabilis
vini conversio in Erant ydrie vi. Quarto
miraculi approbacio in Et dixit eis Iesus. Quinto
Christi manifestacio et discipulorum edificacio in Hoc
inicium signorum. Primo tangit miraculi
faciendi occasionem que fuit quod Dominus in nupciis
erat prius cum discipulis suis, propter quod dicit
Et die tercia, scilicet post discipulorum vocacionem,
vel postquam exivit de Iudea ubi fuerat
cum Iohanne, vel sic Et die tercia, id est tercio repe-
tito, id est ut tercio dicat ordine et multa fiunt
Christi in verbo eadem die scilicet tercia annorum
revolucione. Verbigracia. Tercia decima die
utitur quod adoraverunt magi novum
regem eadem die tricesimo anno Christus bap-
tizatus est, et Christus eadem die anno vero
revoluto aquam mutavit in vinum. Est
ergo sensus Et die tercio, id est eadem die tercio
repetito in festivitate repeticione eiusdem scilicet
in festivitate nativitatis Christi nupcie, id est
solempnitates et convivia desponsacionis,
facte sunt in Chana Galilee. Quidam dicunt quod
sponsus istarum nupciarum fuit Iohannes evangelista,
sed istud videtur minus certum, quod iste nupcie
facte sunt post vocacionem apostolorum inter quos
fuit Iohannes, ut patet supra Matth. iv et Luc. v.
Unde minus est credibile quod postea re-
cessit ut vellet uxorem ducere, qui semper
tunc virginitatem observavit. Chana est
nomen ville in qua facte sunt nupcie in
provincia Galilee. Et erat mater Iesu
ibi. Non dicitur hic quod fuit vocata quia
racione affinitatis veniebat tamquam officiosa,
sicut etiam abiit in montana ad Elizabeth
assumendum ei ut dicitur Luc. 1o [illegible]

Dominica prima post octavas epyphanie :
: nupcie :-

ipsius non tantus fuit et dominus eius subditus
Vocatus est autem Ihesus. Crisostomus: Vocatus est Ihesus
ad nuptias non ut aliquis magnus,
sed ut consanguineus, et ipse ut humilis non
respuit sed venit, iuxta doctrinam Luce xiiii°:
Cum vocatus fueris ad etc. Et discipuli eius
non fuerunt ut quidam dicunt, sed iam vocati in
q° discipulatum. Sed quare vocati sunt Ihesus
et mater eius atque discipuli ad nuptias? Qui
erant pauperes, quales non solent ad
convivia vocari. Ratio est quia erant sponsus
et sponsa pauperes, similiter ideo pauperes
invitabant. Propter autem voluit nuptiis
interesse triplici de causa. Prima ut gloriam
suam coram multis manifestaret. Secunda
ut nuptias approbaret contra Manicheos
2a pars qui nuptiis erant contradictures. Et deficiente
vino. Hic tangitur signum sive miraculi perfectio
quod factum est ante instante inopia
sponsi. Unde dicit: Et deficiente vino, i.
ideo contingit quod est signum paupertatis. Dicit
mater Ihesu: Vinum non habent. Vel miseri quoniam
vel forte sponsus et sponsa vel forte omnes
Ihesus invitavit ei, non quia crederet ipsum nescire
sed ut ostenderet suam compassionem et filii probaret
paupertatis quoniam et brevitatis temporis quando
non potuit cognoscere mitti pro vino, monuit
virginem ut defectum vini indicaret filio
suo qui sciebat simpliciter omnem defectum.
Et dicit ei: Quid michi et tibi est mulier? non offensus
non corrigens, non arguens matrem suam,
cuius compassio grata erat ei. Quid michi
et tibi est mulier? De defectu vini, quasi diceret quoniam
ipsius defectus non pertinet ad me vel ad te
sed ad illos quorum sunt nuptie. Sufficit
michi ut pro his defectibus recognoscas et sit
gratia miraculi quod peteret ut faciam ...
illis. Exponit Crisostomus: Sicut ponitur exemplum
de medico, quod si ultro offert se egroto, non
multum curatur de eo egrotus, sed cum multis
precibus egroto se exhibet, et tunc multa est
egroti reverentia exhibita ei. Mulier
hic loco non est mollicies nominis sed sexus
significatio. Augustinus aliter exponit istud
sic: Quid michi et tibi est mulier? i. quid
habeo a te? Non possum hic miraculum facere,
quasi diceret: habeo de patre et non possum
quod in carne recognoscam te, discipulo recommendans,
sed ex te non habeo unde miracula
possum facere, et ideo te nunc recognoscam.
Nondum venit hora mea.
Hic sic Augustinus exponit sic subsequenter

Sed nondum venit hora
mea, i. hora qua sit magis congruum et
utile miraculum illis quibus postulas
fieri. Non enim conditor temporum et horarum non
subiacet alicui hore, cum omne tempus
et hora sua operandi quod vult, ut dicit
Crisostomus. Sed in quo ad homines una hora
competentior est alia, sicut hic utilior hora
faciendi miraculum erat post recognitum
defectum quam ante. Sed Iohannes aliter exponit sic
legendo: Nondum enim venit hora mea, i. nondum
est tempus recognoscendi illud quod
ex te habeo, scilicet in passione et evangelio
predicato. Dicit autem mater eius, hic est Ihesu, non
perturbata vel irritata de repulsione filii,
sed magis confidens de pietate et potestate ipsius
ministris, i. servitoribus convivii: Quodcumque dixerit
vobis filius meus hoc facite. Sciebat enim
quod posset, sciebat quod sciret, et sciebat quod
vellet, quia semper ei obediebat et cum ... erat
erat quod faceret. Unde dicit: Quodcumque dixerit
3a pars vobis facite. Erant autem ibi etc. Hic tangitur
miraculi operatio. Et quia Deus omnia
facit in numero, pondere et mensura, ideo subdit
mensuram in qua factum est miraculum
dicens: Erant autem ibi, scilicet in domo convivii,
lapidee ydrie, i. vasa aque receptibilia, ab ydros quod est aqua. Unde
proverbiorum dicitur: Da in parvillum aque
de ydria tua. Sex posite. Sed ad quid?
Ut si aliquis conviviantium in aliquo
maculatus vel in immundicia lavaretur
i. secundum morem Iudeorum. Unde sequitur:
secundum purificationem Iudeorum, i. ideo posite
erant ibi ut purificari possent, i. mundari
secundum morem Iudeorum. Sex autem ideo erant
quia tres vel due non sufficerent tante
multitudini, et ne aliquis calumpniari
posset quod fieret ex vino potius relicto
in illis vasis et commixtione aque saporis
effectus, dicit quod vinum credit quod illa vasa
magna fuerunt vini receptacula.
Capientes quantitatem ydrias sicut dicitur,
capientes, i. recipientes singulas
metretas binas vel ternas. Metreta
dicitur mensura centum sextariorum sicut dicitur
in mensuras factas est ... ad ...
Ipsum quod subiungit: Dicit eis
Ihesus: Implete ydrias aqua et ...

sita a dominatibus quorum agni promi-
cius archetriclini audiant. Implete
ydrias aqua. Sed quare Christus quare 4o
non fecit signum ante impletionem ydriarum
mirabilius ut fuisset vinum ex non entibus
facere quam qualitates permutare. Ad
hoc videtur Christus quod licet mirabilius esset
de nichilo vinum creare non tamen fuisset
ita credibile. Alia etiam ponitur ratio
scilicet ut destrueret errorem manichei qui
dicturus erat mundum et omnia que mundi
sunt a malo deo creata esse. Et 3o
oportet crederet quod ipse mundum creavit
et omnia que mundi sunt mutat [illegible]
creature ostendens quod si non esset sua non
obediret ei. Dixit etiam ministris ut
implerent ydrias ut eos faceret testes
miraculi. Et impleverunt eas ministri
usque ad summum [illegible] abstracta [illegible]
vel testio [illegible] premisant de opo
et intelligendum quod cum implere facerent
dum [illegible] commixta est in vinum aqua so-
et impleverunt eas precepit ut plenum hoc
perfectum opus faceret secundum quod in creatione re-
dicitur Genesis 1o Vidit deus cuncta que fecerat et erant valde bona.
Et Deuteronomii xxxiio Dei perfecta sunt opera.
Et dicit eis Ihesus. Hic tangitur quartum
scilicet miraculi approbacio. Hic in probatione
vini facti ab architriclino cuius erat
de vino probare. Propter quod dicit Et dixit
eis Ihesus scilicet ministris [illegible] haurite
nunc [illegible] et ferte ar-
chitriclino. Secundum Augustinum architriclinus est
princeps trium camerarum vel trium
ordinum mensarum [illegible] distinctum
et dicitur [illegible] qui est princeps tricli-
nii quod est domus camera. Secundum Crisostomum
architriclinus non est hic princeps vel dominus
convivii vel domus in qua erat convivium
sed propositus ministrorum. Sed quare Christus 4o
quare hic precepit vinum ferri primo ar-
chitriclino quam sponso vel sponse. Et
videtur quod [illegible] committitur cura vel or-
dinatio conviviorum non comedit nisi
post alios et ideo sobrior et discretior est
[illegible] de vino quam comitive que
iam replete sunt vino et cibo. [illegible] illi minis-
tri domus vinum [illegible] ut veritate
cognita aliis diceret. Et tulerunt

ministri secundum preceptum domini. Sed quare 4o
non precepit dominus ministris ut narrarent
architriclino quod ipse convertit aquam in vinum.
Videtur Christus propter humilitatem quia nec humilis
predicat facta sua. Et cum gustasset architriclinus
aquam vinum factam id est vinum ex aqua factum
et non sciebat architriclinus unde esset scilicet id
vinum. Ministri autem sciebant qui hauserant
aquam. Vocat sponsum architriclinus mirans
vini bonitatem quod secundum naturalem ordinem
et consuetudinem primo debuit ministrari. Et dicit
ei architriclinus sponso credens quod ipse ita fecit.
Precepisset Omnis homo primum id est in principio
convivii bonum vinum ponit et inesse (?) cum
inebriati fuerint potu et cibo bonum vinum
tunc id quod deterius est id est minus bonum, quia
propter opilacionem medie celle ex vapore
vini non percipit qualitas vini. Tu autem
servasti vinum bonum usque adhuc id est usque
ad finem convivii quod consuetum est. Hoc initium
signorum. Hic tangitur quintum scilicet divine glorie
manifestatio ratione cuius manifestationis 8o
ipse erat. Hoc initium signorum fecit Ihesus
in Chana Galilee. Non dicit simpliciter
primum sed Chana Galilee primum. Et manifestavit
gloriam suam glo latentem divinitate Joh.
xiiiio Ego diligam eum et manifestabo
ei meipsum. Ratione edificationis discipulorum
dicitur Et crediderunt in eum discipuli eius scilicet firmius
crediderunt. Beda. Distribuente domino ad
nuptias vinum defecit et vino meliori
propter miraculi ordine facto manifestare
in eo latens gloria dei (?) deum in eum fides
aucta proficeret. Et die tertio. Non aliter
tempore et diebus sine tempore [illegible]
et gracie [illegible] significatur nuptie [illegible]
et etiam [illegible] assumptione. De quibus dicitur
Ihesus xxiio Simile factum est regnum celorum homini
regi qui fecit nuptias filio suo [illegible] ex ydrie
aque insipide commixte sunt in vinum sapidum
et iocundum [illegible] umbra legis commixta est
in veritatem. Hebreorum xo Umbra habens lex 2
bonorum futurorum. Sacerdos sacrificiorum 2
in veritatem. Hebreorum xo Sacerdos positus est
cottidie ministrans et easdem sepe offerens
hostias que numquam auferre possunt
peccata. Hic autem unam pro peccatis offerens
in sempiternum hostiam sedet in dextera
dei patris. Tertia aspiritas penarum 3a

i lenitatem / Ec. ii° Quid temptatis
i pone iugum sup ceruice discipulorum
4 Elucata cinguilata mlue / ii° Chor iii°
vsq3 i hodiernu die cu leg' moyses
velame positu e sup cor eorum Et iif
no oms nos revelata facie gloria
dei speculates i eadem ymagine tus
formam aclqitur i claritatem tanq
adm spu / Exitata tiores in amorem
7 Ro. viii° no accepistis spm seruitut
iterum i timore s3 accepistis spm adopcois
filiorum i quo clamam9 abba pr / Ex
6 pmissionis i adepcom / Luc. i° i cap°
2a° Benedict9 dominus deus isrl etc Et
hec facta st adpres ut ipa inueniente
Luc. i° Ne timeas maria etc Thorwr
morar nupcie iste sc̄ dei z aie i ipa reco
ciliacoe die addnj / Deiqius ozc. ii°
Sponsabo te in fide' z scies quia e
dominus / Adhuc inpcias nemit dns
ihc s3 invitatus / Apoc. iii° Ecce ego sto
adho' z p. si quis audierit voce z a.ia
intor. adillu etc. ca. i° Vinu thus
nupcijs defecit / [illegible] e i [illegible]
deuocio cordis / De quo i ps° vinu
letificat cor hois / Et ihc ix° Nemo
mittit vinu nou i vtres veteres
Illud vinu deficit cu ho effici' auidus
z indeuotus / sicut d' anima sua i ps°
Anima mea sicut terra sine aq tibi
Sz adpres ihc ignus q copati' insufficie
dei inplet ydrias aqua copunccois
que gtitr' in dulcedine deuocionis / Sy
exo. xv° d' Cu aque in marath que
sunt i dulcedine [illegible] ydria mystica
hauri' aqua e gsideracio ydria va
cua e gsideracio defect9 z vacuitat
qua i currit homo pp pctm / Ista idria
i plet aqua cu homo ex tali gside
pri lacrimis pfund' / Est g° idria pma
gsideracio defect9 ggnicois / Tob. v°
Quale in gaudium erit q' i tenebris
2 sedeo z lume celi no video / Sed a ydria
gsideracio defectus circuspectonis q' spse
in. Chor. xi° Timeo ne sicut spens
eua seduxit astucia sua ita corru
qa pantur sensus vri z excidant a
3 simplicitate que e i xo / Tercia e defectus
interne gsolacois / Je. v° Vide qm
malu z amarum e reliquisse te dum
4 tuu / Quarta e defect9 interne ad ve
gsideracio

sistendu / ps° Dereliquit me uirtus
7 mea etc / Quinta e defectus stabilitatis
ad pmanendu / Gn. viii° Sensus z co
6 gitacio hominis i malu pna est / Sexta
e de gsideracio defectus scrutate ad ex
pleandu / Ecc. x° nescit ho an odio
uel amore dignus sit / Cum impleri
iste idrie usq3 ad summu aqua / qua aia
penitens lavat / p singlas noctes ex
hijs gsideracoibus lectu suu / z ex aqua conpc'
fit vinu optimu deuocionis / De quo
2a° ix° Quid bonu ei9 e z quid pulchru
eius nisi frumentu electorum z vinu germinans
virgines / z hic conuiui' magni gpuncois
vn sca anima in ps° Conuiuisti pla in
qo Hic in ad' qo int expositores / Primo
de tpe nupciaru / Quid' enim aquibusdam
q facte sunt eodem die quo dns bap
tizatus e / Sz quomodo h' pt stare cu bap[illegible]
dica' q die tcio facte st postqm dns [illegible]
venit de iudea / Respondent q eodem [illegible]
die anno revoluto / Sz tunc repugnat [illegible]
sacrois lra / Sz enim Jo. cap° z descendit [illegible]
capharnau z q no mansit ibi diu
quia erat pximu pasca ergo nupcie
iste facte sunt pe pascha / no g° in
epiphania et si cotra da' insigne est
mos ecce quia etia eodem die
t'cia festa celebrat / Respond' q sicut
dem e hic st diuse opiones z utraq3
pbabilis z sustineri pnt / Si enim ve
lim9 sustine q fim fuit h' in achm
post baptismu dni z reditu eius de
deserto z aduentu i galilea dicam9
q fuit pe pascha n' obstat mos ecce
quia etia simul ista celebrat / de stella
[illegible] columba z vino mutato quia do9
in hijs tribus pmo innotuit / Vel q
aque mutaco sig' vinu regulatum
aquis collatu dno bapto / Si aut
velim9 aliam opionem sustine videbim
q cu dica' q post h' descendit caphar
nau ideo e q zo stati post h' s3 aliqu
tulo tpe interposito ita q pascha
qa appinquauit / Istam quescio e cuius
fuerint nupcie / z q fuit iohis h' d'
i plogo sup' z aug' dixit i glosa
sup pnm / Sz g h' opponit dictor / Cu
virginitas sit pretue i corrupcionis

meditacio non est credendum quod iohannes /
cum responsione de virginitate perhibuit virginitatem
consensit in actum carnis / Responsio dicendum est ad
hoc quod quia maior auctoritas in hoc
concurrit tenendum est quod fuit iohannes /
et huius signum potest haberi ex hoc quia iohannes
erat consanguineus domini / et ob hoc tam
ipse et mater eius ad nupcias fuerunt vocati
Et quod ergo obicit victor dicendum quod in omnibus
solum dicendum quod non consensit in actum
carnis sive copulam carnalem abso-
lute / sed sicut virgo maria disposicioni
spiritus sancti se commisit ut sit virgo qui
erat virgine procreatus in modo virgini-
tatis virgine conveniret / Aliter respondetur
Esto quod consensit absolute vestis vir-
ginitatis non est minuta ex licite consensu /
similiter dignitas virginitatis / quia cum vir-
ginitas dicatur incorrupcio mentis et corporis
potest tamen perdi aut perditur incorrupcio
vestis / et tunc perditur temporaliter et
eternaliter / aut perditur incorrupcio men-
tis / et tunc perditur irreparabiliter / aut incor-
rupcio corporis tantum et tunc perditur temporaliter
sed non eternaliter quia gloriam virginitatis
habebit / sed tamen sicut dicit Io. non tales dicuntur
in sanctitate virgines sed computentur / vel
in iohannes carne mansit incorruptus
et si [illegible] consensit postmodum in idem
q° redijt / Item quidem dicitur quod dominus re-
voluit ad nupcias / videtur quod non debuit
Si enim locus nupciarum est locus commes-
sacionis / et ipse dominus omnem commes-
sacionem debuit fugere ergo non illuc ve-
Respondetur quod illuc venit ut fidem astru-
eret et heresim extirparet scilicet iuliani
qui nupcias dampnat / quare dominus
voluit esse presens et nupcias affirmare
et approbare miraculo / quo miraculo et
fidem discipulorum vocatorum firmavit
vel si dominus vocatus esse recusasset tunc
videretur illi heresi consensisse et nupcias
dampnare / Item queritur de visione cum
q° filij admirentur quid michi et tibi mulier
aut enim beata virgo petebat petendum
aut non petendum / Si petebat petendum
ergo non debuit ei ita aspere respondere /
Si petebat non petendum ergo in peticionem
non debuit exaudire / Item quid est
quod dicit Nondum venit hora mea

aut enim venit et sic falsum dicit / aut
non et ita male fecit quod ante horam fecit
Item ex hoc arguunt heretici quod dominus fuit
subiectus fato et astris / Respondetur quod domini
visio non fuit increpatoria sed instructoria /
ostendit enim qua racione matri petenti sa-
tisfaciat / vel in peticione tria consideranda
petens et hoc est mater domini / pro quibus petit
quia pro consanguineis pauperibus / et quid petit
quia miraculum / et dominus in visione sua ostendit
quod hec non debuit petere ut mater / quia non
eorum ab ipsa tracta sed potestate ideo dicit
mulier non dicit mater / et quia non debebat
petere pro consanguineis tamquam cura eius [illegible]
carnalium ideo dicit quod tibi et michi est / et quia
miraculum non est faciendum propter indigenciam
sed ad manifestandam suam gloriam / ideo dicit non-
dum venit hora mea / Et quia cum petens
mulier sancta erat / et quia illi pro quibus
petebat pauperes erant / et quia discipulis
gloria manifestanda erat / ideo exaudiuntur ca
Et obicitur de hora Intelligendum non ve-
nerat hora perfecte manifestacionis qualis
fuit post tuam mortem / De hora dicit Augustinus
[illegible] cogere [illegible] sed quia dignaretur
ostendi vel Jo. v° Potestatem habeo ponendi
animam meam / Post hoc descendit / Superius
manifestavit se dominus discipulis suis in hac
parte usque adventum Capharnaum agitur de manifestacione
facta iudeis / quibus se ipse manifestat
in signo verbo et facto / et sunt hec partes
hic tres partes / In prima agitur de manifestacione
facta per signum videlicet [illegible] publica eru-
dicionis capitulo iiii° Erat autem quidam homo
In tercia per factum [illegible] in post hoc
venit iesus in iudeam / prima pars sic dividitur in
In prima manifestatur se signo probat auctoritatem
in secunda signo [illegible] et probat ibi Responderunt
ergo iudei / Signum dicit auctoritatem sunt operativa
operativa transgressionum correctoris [illegible]
describitur hoc ordine primo innuitur domini ad con-
prehendendum expedicio / secundo materia iudeorum
transgressio ibi Et invenit in templo / tercio
transgredientium correccio ibi Et cum fecisset quasi fla-
gellum [illegible] approbacio ibi Recordati
sunt discipuli eius / Dicit non [illegible] ad comprehendendum
expedicionem notatur inquit quod descendit capharnaum
ut ibi inveniret et [illegible] religiosas apostoli dicit
Post hoc id est post ea que facta sunt in nupcijs

descendit capharnaum/ Sz quer(itur) cur pos(tea)
q(ua)re ih(esu)s descend(er)it illuc cu(m) stati(m) opport(uer)it
eu(m) it(eru)m ascende(re) i(n) ie(rusa)l(e)m eo q(uod) p(ro)pe erat
pascha Et r(espon)d(e)tur d(upliciter) P(ri)ma q(ui)a nolebat
i(n)iuria(m) d(omi)n(u)m i(n)ducere n(ec) volebat ea(m)
dimitte(re) s(ed) i(n) o(mn)ib(us) honorare/ vn(de) d(icitu)r
p(o)(stquam) hec desce(n)d(it) capha(rnaum) ip(s)e (et) m(ate)r ei(us)
(et) f(rat)res ei(us)/ f(rat)res i(d est) cognati ei(us) (et) discipli ei(us)
q(uia) no(n) era(n)t f(rat)res ei(us)/ cu(m) o(mn)ib(us) desce(n)d(i)t
q(uia) ad h(ab)itacl(u)m ibi venit/ S(e)c(und)o q(uia) m(at)r(em) re-
licta ciuitate nazareth ve(n)it (et) h(ab)ita(re)
i(n) caphar(naum) (et) io (ideo) cu(m) o(mn)ib(us) descendit ut
expeditus ascendit i(n) ie(rusa)l(e)m p(ro)pt(er)ea d(icitu)r Et ib(i)
manseru(n)t no(n) mult(is) dieb(us)/ q(uia) ista vice
Et q(ua)re tu(n)c ita p(ar)ua mora fe(cit) cu(m) m(at)re
sua subd(itu)r causa Et p(ro)pe erat pascha
iudeo(rum)/ q(ua)n(do) opportebat iudeos conue(n)ire
ad die(m) festu(m) s(ecundu)m p(re)ceptu(m) deut(eronomii) xv(i)o Et
ascendit i(eru)s(a)l(e)m ih(esu)s ut lege(m) adimpleret/ q(uod) p(re)cept(um)
q(ua)m ip(s)e i(n)spirauerat (et) ut multitudine(m) i(n)ue-
niret q(ua)m causa salut(is) om(n)i(um) veniat/ vn(de)
Jo(hannis) xviii Ego pala(m) loquto(s) su(m) mu(n)do (et) c(etera)
vno g(ra)d(u) q(uo)d q(uo)d(ue) obseruanda s(un)t p(re)dicato(ri)b(us)
p(o)p(u)lus (et) locus Et i(n)uenit i(n) t(em)plo/ h(ic)
tang(itu)r s(ecundu)m s(cilicet) iudeo(rum) ma(xim)a tra(n)sgressio
q(uia) de t(em)plo fecerunt fo(rum) p(ro)pt(er)ea d(icitu)r Et
i(n)uenit i(n) templo/ h(oc) e(st) argume(n)tu(m) quod
p(er)uenebat ad t(em)plu(m) q(uo)d e(st) loc(us) orois
vendentes o(ves) (et) bo(ves) (et) columbas/ ad h(oc)
eu(m) i(n)ducebat auaricia sac(er)d(otum) (et) ut volentib(us)
offerre no(n) deesset oblaco(rum) p(re)ciu(m)
oues (et) boues (et) columbas habebant
q(ua)m alia a(n)i(m)alia/ q(ui)a ista a(n)i(m)alia
p(er)tinebat ad ritu(m) sacrificio(rum) (et) nu(m)mula-
rios sedentes/ S(ecundu)m i(n)uenit (et) h(oc) i(n)trodu-
xerant sacerdotes ut volentib(us) offerre pau-
perib(us) no(n) deesset p(re)ciu(m)/ (et) s(i)c totalit(er) auaricie
deseruiebat/ Jo(hannes) (con)q(ue)rebat(ur) d(omi)n(u)s p(er) se vo
auaricia(m) q(ua)m p(ro)pt(er) ip(s)os admiserat o(mn)es
student auaricie Et cu(m) fecisset/ h(ic) tang(itu)r
t(er)ciu(m) s(cilicet) d(omi)n(u)m p(ro)p(ter) ea(m) correctio no(n) q(ui)a
ta(n)tu(m) v(er)bo corripuit s(ed) etia(m) facto p(ro)pt(er)ea d(icitu)r
Et cu(m) fecisset quasi flagellu(m) de funiculis
ad correctio(nem)/ (et) no(n) accepit gladiu(m) ut
fuste(m) q(uia) talia mag(is) s(un)t ad vindicta(m)
q(ua)m ad disciplina(m) o(mn)es s(cilicet) q(ui) talia
faciebant eiecit de templo/ i(d est) de atrio
templi fugieru(n)t/ ut p(ro)p(ter) p(er)cussio(n)em
ut terrore q(uia) forte ho(m)i(n)es no(n) p(er)cussit
s(ed) terruit/ s(ed) pecora p(er)cutie(n)do expulit

Sz sequit(ur) Oues quoq(ue) (et) boues eiecit
dicitur etia(m) q(uod) q(ui)da(m) radi(us) claritat(is)
exibat a facie ei(us) q(ui)b(us) exterriti illi
homines fugieru(n)t a co(n)spectu ei(us) no(n) va-
lentes ei resiste(re)/ Et nu(m)mulario(rum) effu-
dit es/ q(uia) mensas subu(er)tit p(ro)babile
eni(m) e(st) q(uod) i(n) pecunias eo(rum) manus no(n)
extendit Et hijs q(ui) columbas vende-
bant dixit auferte ista hinc/ no(n)d(u)m
q(ui) venditores columbar(um) leuius tractat
q(uia) columbas i(n) templo auferre no(n)
ita i(n)honestabat t(em)plu(m)/ sicut oues
(et) boues/ q(ui) faciebant stablu(m) de t(em)plo
Et nolite face(re) domu(m) p(at)ris mei domu(m)
negociacionis deh(oc) domo d(icitu)r i(n) p(salm)o
domu(m) tua(m) d(omi)ne dec(et) s(an)c(t)itudo negociaco(n)/
vii Aug(ustinus) q(uo)d i(n) talia p(ro)hib(et) i(n) loco orois
q(ua)nto mag(is) potaciones (et) ebrietates (et)
cet(er)a co(n)similia/ vn(de) d(icitu)r i(n) oratorio nemo
aliq(ui)d agat nisi ad quod factu(m) e(st)/ vn(de)
(et) no(m)e(n) accepit/ Recordati s(un)t discipli
h(ic) nota(tur) q(ua)rtu(m) s(cilicet) correctionis app(ro)bacio
facta p(er) sc(ri)ptura(m) p(ro)pt(er)ea dicit Recordati
sunt ul(tra) post resurrectione(m) ul etia(m) tu(n)c s(ecundu)m
Crisost(omum) ul etia(m) no(n) tu(n)c s(ed) post t(em)p(or)e
discipuli ei(us) q(ui) scitu(m) eant no(n) pharisei
Q(uonia)m sc(ri)ptu(m) e(st) s(cilicet) i(n) p(salm)o zelus domus
tue comed(it) me/ h(oc) i(n) p(salm)o ps(almo) lxviiio Sal-
uu(m) me fac d(eu)s/ de h(oc) zeli comestio(n)e
dicit Aug(ustinus) Ille comedit(ur) zelo dom(us)
dei q(ui) o(mn)ia q(ue) vid(et) ibi p(er)u(er)sa
corrige(re) cupit/ emendare no(n) q(ui)escit
s(ed) emendare no(n) p(otes)t tollat (et) i(n)gemiscat
i(n) hystorie s(ed) h(ic) t(ame)n no(n)da s(cilicet) adue(n)t(us)
d(omi)n(u)m i(n) t(em)plu(m)/ i(n) veneo tra(n)sgressor(um) (et)
eiectio eo(rum) J(n)uenit ve(n)dentes boues
Beda Boues s(un)t p(re)dicatores q(ui)b(us)
cra(ssa) (et) s(um)ma (et) cetera d(omi)ni s(er)mo(n)e ubi
de s(an)c(t)i eo(rum) vo(cib)us no(n) alligabis os
bouis t(r)itura(n)t(is)/ beda Boues ve-
du(n)t q(ui) no(n) diuino amore s(ed) q(uesti)us
i(n)tuitu l(i)b(e)r(u)m p(re)dicacois audientib(us)
i(m)pendu(n)t/ J(n)uenit (et) ve(n)dentes bo-
ues/ Oues sicut beda d(icit) s(un)t op(er)a
pietat(is) (et) i(n)no(cenci)e/ h(ec) vendu(n)t q(ui) h(uman)e
laudis g(ra)c(i)a op(er)a i(n)no(cenci)e (et) pietat(is)
exercent sicut ypocrite/ vn(de) (et) ve(n)-
dentes colubas Columba s(un)t
dona sp(irit)us s(an)c(t)i/ q(ui) s(u)p(er) xp(istu)m

¶ 2a feria letanie e(st) v(er)s(us) xvii ap(er)te erat pas(cha)
iudeo(rum) (et) a(n)s(elmus) ic icio

in spe columbe apparuit. Chr[istus] mo[raliter] illas
columbas vendit qui accepta spos-
si gratiam ad precium dant / qui in possessionem
manuum quam spiritus sanctus accepit et si
non adquesiti precium ad volentes tamen
favore tribuunt qui sacros ordines
non admittunt virtuti sed ad gratiam largiuntur
¶ Tunc et nummularios. Beda. Num-
mos nummularios diet in templo / quia non
simulate celestibus sed aperte terrenis rebus
in eccia deserviunt / sua querentes non que
ihesu christi. phi. ii° Omnes querunt que sua sunt
Evertit vendentes bovues et oves. Beda.
Beda quia talium vita pariter et doctrina
ostendit esse reprobata / nummulariorum ef-
fudit es et mensas subvertit quasi dampnat
in fine reprobus etiam ipsorum materiam quas di-
lexerunt tollet figuram / sic quod preterit. Tunc
ibit mundus et concupiscencia eius. i. Io. ii° Et
preterit figura huius mundi. Desup[er] est
cathedras eorum evertit quasi talium ne-
gociatorum sacerdocium destruit. ut hinc est
quod sacri canones symoniacam heresim
dampnat et eos sacerdocio privat papa
qui deserunt dotibus precium querunt
q° 1 ¶ Queritur hic de ordine historie. hic enim videtur
quod hec eiectio fuit facta post primum miraculum
ihesu. Mathei xxi° dicitur hic fecisse circa passionem
quando sedit super asellum. Ad hoc videtur
Aug[ustinus] de concordia evangelistarum quod bis hoc
fecit esse primum commemoratum est a iohanne
¶ Quam ab aliis / et ideo posuit ibi pugnare
que primum obiciuntur / quia ibi alit et alio modo
incipiunt aliqua verba dicat quam hic. ¶ Iterum
2 q° queritur de venditione omnium in templo
sacerdotes non paciebantur quod sic in mundi
homines intrarent in templum / quero ergo
magis de omnibus et bobus quod templum fedaret
multo magis videtur. Respondeo. Et quia circa erat
in templo atria / primum sacerdotibus / secundum
mundorum virorum / tertium mundarum mulierum /
¶ Quartum inmundorum et gentilium / et ista libere
istorum large appellabatur templum et in hoc
quarto in veniunt huiusmodi alia. ¶ Iterum queritur
3 q° de correctione quia videtur ihesus in hoc errare
illos cum fuit et duces eorum tunc non
videtur curasse de eorum correctione / ergo
quid ergo mittit tamen a cura eos redarguit
tamen erant incorrigibiles. dicendum. Et si et sciret
eos incorrigibiles voluit tamen zelum

suum erga domum dei ostendere ut placeret
exemplum daret et ut per se conpimi ostenderet
leges amicus qui non venit solvere sed
q° 2 adimplere. ¶ Iterum queritur quare illos qui
vendebant columbas / solo verbo corripuit /
alios verbo et flagello. Et videtur quod magis istos
quam pistos designant symoniacos qui
sunt acrius corripiendi. ad hoc est in litteralis
quod columbe minus dehonestabant templum
mistica non valet / quia pistos intel-
ligimus symoniacos quia non sunt pura pena
corripiendi sed finaliter de eccia eiciendi
vel quia per columbam intelligitur donum
q° 7 spiritus sancti quod non est eiciendum. ¶ Iterum queritur
de hoc cum iudei essent multi et fortes et
christus unus et inermis / quomodo non insurrexerunt
in eum et occiderunt eum qui ita eiciebat
eos et res eorum. ad hoc dicitur quod iudei
quamvis mali fuerint fuerunt tamen ypocrite et
ideo ut non ostenderent avariciam et maliciam
suam turbatos se esse non ostendunt nec
eum ledunt. Ieronimus aliter videtur quod igneum quoddam
atque sidereum irradiabat ex oculis suis
et maiestatis divinitatis lucebat in facie
sua in multis eorum animus ut non aude-
rent in eum mittere manum. Ieronimus magis
reputat istud signum quam de lazari
suscitacione quod inermis solo inermis tot
q° 6 expulit et pretervit. ¶ Queritur et de hoc quod
quod zelus fuit in christo. Cum enim zelus sit pertur-
bacio et ira perturbacio et in christo non po-
tuit esse ergo nec zelus. Ad hoc respondet
victor / quod zelus dupliciter dicitur uno modo
in bonitate animi perturbacionem sicut et ira et sic
non fuit in christo. Vel uno modo non est turbi-
nem nec turbulentum / alio modo zelus
est idem quod fervens amor et sic fuit in christo.
Unde dicit Aug[ustinus] bonus zelus est fervor
animi quo mens abiecto timore humano
pro defensione veritatis accenditur. ¶ Et dixerunt
ergo iudei postquam manifestavit se deus
signo auctoritatis / sic indicatur se signo potestatis
non exhibito sed petito et promisso. Et hoc
signum fuit mirabilius sua resuscitacio
et pavidit hoc ordine. Iulianus in manifes-
tacione primo postea huius signi postulacio / secundo pos-
tulanti oblacio ibi respondit ihesus / tertio
oblati exhibicio in dixerunt ei iudei / quarto
conceptis fidei iudeorum edificacio templi

x manifestacio i. Cum aut esset ierosolimis
po. go desiderabatur signi postulacio que
facta e a iudeis videntibus qui tante
auctoritatis se ostendit apparet cum dicit Responderunt
go iudei dno s. compicienti et dixerunt ei
quod signum ostendis nobis quia hec facis
quia signum petunt i. Chor. i. Iudei
signa petunt Sicut dicitur Mat. xxi.
In qua potestate hec facis Et stulte querebant
quia ipsum factum magnum signum erat zelus
enim talis accipere pro domo dei magnum
signum utique erat Respondit Ihesus hic tangitur
firmi signi petiti oblacio offert enim eis
signum maxime virtutis de resurrectione
sua propter quod dicit Solvite templum hoc
me occidendo solvite i. solvetis et in
tribus diebus excitabo illud suscitabo qui
de sompno mortis in scriptura dicitur dor-
micio et in o excitacio ps. Ego dormivi et
soporatus sum tribus diebus i. per sinodochen
quia pars ponitur pro toto non enim tot
tribus diebus naturalibus iacuit in terra sed parte
parasceve et illa ponitur pro toto die et nocte
et die sabbati et nocte dominica et diluculo
eius surrexit Osee vi o vivificabit
nos post duos dies et in die tercio sus-
citabit nos s. incipite Dixerunt ergo
ei iudei que spiritualiter dicebat carnaliter
intelligebant hic tangitur tercium s. signi ob-
lati expositio quod non de templo materiali
intelligebat sed de templo corporis sui Iu-
dei go de materiali templo intellexerunt
unde dicit Dixerunt go iudei xlvi annis
edificatum est templum hoc sicut dicit Aug.
et Augustinus ipsi loquuntur de edificacione facta sub
Zorobabel non de illa que fuit sub Salomone
Illa enim in vii annis completa fuit
Istud in xlvi non quod continue per tot annos
edificarentur sed quia tot anni fuerunt a die
inceptionis usque ad diem eius consumacionis
Et tu in tribus diebus excitabis id. q. d.
hoc omnino est incredibile et impossibile
et ideo inicio in possibilibus indicasset
si apte spiritualiter dixisset eis Ille aut
dicebat de templo corporis sui Si enim
corpora nostra sunt templum spiritus sancti
i. Chor. vi o multo magis corpus
christi in quo plenitudo deitatis Sicut Collo.
ii. dicit Et hac intelligencia spiritualem

non habebant nec iudei nec carnales
discipuli nisi post resurrectionem unde dicit
Cum go resurrexisset a mortuis recordati
sunt discipuli eius quia hoc dicebat de corpore
suo s. quod a morte solveretur et a se sus-
citaretur unde tunc primo aperuit eis sensum
ad intelligendum sicut vlo aperuit illis
sensum ut intelligerent scripturas Et extunc cre-
diderunt scripture prophetarum que predixerunt eum
tercia die resurrecturum et crediderunt
etiam sermoni eius quem dixit eis scilicet
Solvite templum hoc et in tribus diebus etc.
Cum aut esset ierosolimis hic tangitur quarti
s. fidei iudeorum edificacio ad aspectum
signorum potestatis et videndum quod multa
signa fecit licet eorum omnia non conscrip-
serunt sicut dicit Crisostomus unde dicit Cum
esset ierosolimis in die festo i. in tempore
paschali festo vel in festivitatibus paschalibus
et propter singulare per plurali vel dies festi
specialiter dicuntur dies primus et septimus ad que
opus attendebat multi crediderunt
in nomine eius i. in virtute operante mira-
cula per eum ipsum videntes signa que
faciebat Quia iudei signa querunt
greci sapientiam Et quia fides eorum
innitebatur signis Jo. vii o Verba at
multi crediderunt in eum videntes signa
que faciebat et quia signis innitebantur
ideo infirmi erant in fide unde dicit Ipse aut
Ihesus non credebat semetipsum eis
i. non confidebat de eis ita ut committeret
eis secreta sive instructiones ut ac-
ciperet eos in testes veritatis et ministros
vel secundum glosam non credebat semetipsum
ipsum eis ut familiariter habitaret
cum eis non quia eos timeret sed quia
corpora infirmitate cognosceret etiam quod
hoc sciret videtur quod non ut homo expe-
riencia sed ut deus interna visione
eo quod ipse nosset omnes i. Reg. xvi homi-
nes vident ea que patent deus
aut intuetur cor Et quod opus ei non
erat ut quis testimonium perhiberet de homine
quia plus scit de homine quam ipse
homo de se ideo dicit Ipse enim sciebat
quid esset in homine i. quid esset et
quid esse posset in mente hominis Heb. iiii o
Omnia nuda et aperta sunt oculis

eius Ie. xvii^o Ego dominus scrutans corda
et renes etc. Hic querit de hoc quod dicit dominus iu- 4o
deis Solvite etc. quod eis in ypocrisi ut
ipsum occiderent. Respondeo comparatio alii
in parvo nos vel in misplacuit vel ibi
dum tunc et mandatum eius observa Ex.
xvi^o vel alii predicte ut hic glossa Sol-
vite i. solvetis. alii consultive Matth. xix^o 3
Vade et vende omnia que etc. alii permissive
ut Matth. viii^o Si eicis nos hinc mitte
nos in gregem porcorum. alii provocative
Io. xiii^o Quod facis fac cito dixit dominus ad
Iudam de prodicione. Item querit Crisosto-
mus quare dat dominus signum de resurrectione
sua respondit iudeis ut Matth. xii^o Ubi dicit
quod non dabitur eis nisi signum Ione prophe-
te cum ipsi non intelligerent ad quid eis hoc
signum dabat et si dedit quare non sic dedit
ut intelligerent. Respondeo: Et hoc signum dedit
eis quia summum et ipse ostendit summum
quod a morte se posse liberare etiam post
mortem hoc est omnium novissimum et
mirabilissimum. Secunda et occultum dabat
eis in enigmate dicebat quod in isto iudicio
ita se manifestabat ut lateret quousque
post ... se manifestaret. Si enim omnino
fuisset manifestum nequaquam fuisset mor-
tuus. ideo loquebatur eis enigmatice et
etiam discipulis quia et si tunc non intelligerent
postmodum tamen erant intellecturi. Item 4o xiii
querit quare dominus templum fecit templo
se comparat. Et videtur Aug. quod hoc non
solum est propter institucionem dignitatis sed propter
similitudinem ad templum. Secunda quia sicut templum
46 annis edificatum est sic corpus
fetus 46 diebus formatur et illis multip-
licatis per sex ... nascitur. sed hoc non valet
ad propositum ut videtur quia corpus Christi
ab instanti concepcionis fuit perfectum et
anima perfecta et summum habuit liberi arbitrii
Propter hoc dicendum quod corpus perfici est duobus
modis vel organizacione vel mole
alia corpora ... iuxta illud
tempus vel in illo tempore edificantur
et perficiuntur i. ad perfectionem tendunt organi-
zacione et mole. Corpus vero Christi tamen
mole non membrorum distinctione

Erat autem homo ex

Posteaquam manifestavit se dominus
Iudeis signo virtutis. hic secundo manifestat
se verbo erudicionis. Et hic instruit omnes
iudeos in persona Nicodemi principis
iudeorum. Et quia verbum erudicionis tra-
di non debet nisi viro attendenti ideo hic
primo notatur diligencia Nicodemi. secundo
doctrina domini ibi Respondit Ihesus. Describitur
autem Nicodemus a quadruplici condicione
ut ostendatur idoneus ad disciplinam. Describitur
a nomine honestatis ab officii dignitate
ad discendum sollicitudine et ad discendi aptitu-
dine. describitur ergo a nomine honestatis primo cum
dicitur Erat homo ex phariseis. Que secta
erat honorabilior probabilior et honestior
super omnes sectas iudeorum. Unde apostolus
... conversatum Phil. iii^o Secundum legem
phariseorum etc. describitur etiam ab officii digni-
tate cum dicitur princeps iudeorum. Unde etiam ipse
restitit furori iudeorum Io. vii^o Numquid
lex nostra iudicat hominem nisi prius au-
dierit ab ipso et cognoverit quid faciat.
describitur etiam ad discendi sollicitudine ibi
hic venit ad Ihesum nocte. Io. nocte venit
ut quietius posset instrui et doceri quia
tunc hora est quieta unde in psalmo Media
nocte surgebam etc. describitur ad discendi
aptitudine cum dicitur Et dixit ei sic Rabbi
scimus etc. Aptus enim erat doceri quod doceri
veniebat et Christum doctorem credebat et eius
esse discipulus volebat et ipsum
eum magistrum vocabat sicut discipuli
unde Io. xiii^o Vos vocatis me magister et
domine et bene etc. Et quare hoc dicat racio
subiungitur Nemo potest hec signa
facere que tu facis nisi fuerit deus cum eo
ideo probat operatur ex hiis de quibus dicitur
est supra i^o Multi crediderunt in nomine
eius videntes signa que faciebat. Et signa erant racione
credendi quod esset a deo Io. ix^o nisi hic
homo esset a deo non posset facere quicquam
Aliter potest continuari hanc literam sic
dixit evangelista in parte precedenti in fine quod multi
crediderunt in Christum videntes miracula
que faciebat sed tamen debiles in fide erant
et ideo Ihesus non credebat semetipsum eis
i. secreta doctrine sue eis non commisit
multi vero qui crediderunt in eum non ul-
terius profecerunt in fide sed recurrebant ad propria
Unde post hoc subditur Erat homo scilicet Nicodemus qui
sic credidit ex phariseis qui sic crediderunt

resurrectionem sed non expedit. Nichodemus
nomine princeps iudeorum i. unus ex
principibus notificat eum primo quantum ad nomen secundo
ex phariseis tertio ex nomine cum dicit Nicodemus
quarto ex dignitate vel a magisterio cum dicit
princeps iudeorum. Iste est Nichodemus
qui Christum sepelivit Jo. xix. Et quia non
plene reliquit signum principatus propter
metum iudeorum io sequitur. Hic venit ad ihesum
nocte quia non in die audebat propter iudeos
vel quia magister erat palam discere e-
rubescebat et ideo et quod dicitur nocte
significat quod erat adhuc in tenebris id est fidelis
in ignorancie et adhuc tenebatur obstaculo
littere legalis. Nox enim ut dicit glossa super
litteram legis vel ignorancia cordis vel ti-
morem iudeorum et quod adhuc erat
in nocte ignorancie ostendit verba que
sequuntur. Et dixit ei non credens quod deus
esset sed aliquis magnus propheta vel doctor
dei et ideo sic format locutionem. Rabbi
non confitetur eum esse deum sed magistrum et se
esse discipulum et ordinat litteram. Rabbi
scilicet es magister scimus quia a deo venisti non
dicit quod deus sit sed sicut alii prophete missi
sunt a deo sic et ipse et rationem huius inducit
nemo enim potest hec signa facere que tu facis. Hic queritur
primo de hoc quod dicitur quod nichodemus erat
princeps iudeorum et credebat in ihesum contra
dicitur ioh. vii. numquid ex principibus aliquis
credidit in eum quasi diceret non. Responsio quod nichodemus
credidit et erat ex principibus et illud verbum
quod dicitur Jo. vii. fuit verbum phariseorum
qui decepti fuerunt. Nichodemus crede-
bat et si non palam tamen occulte. Item quare
cum hora noctis sit hora malefactorum quia
qui male agit odit lucem unde est hoc quod
quod nichodemus venire voluit nocte ad
ihesum videtur quod inordinate venit. Responsio. Causa
tamen fuit verecundia quedam infirmitatis
et diligentia. Victor. Nocte venit quia
magister in israel palam discere erubuit
de infirmitate. Crisostomus. Adhuc iudaica
detinebatur infirmitate propterea et nocte
venit trepidans in die hoc facere. De di-
ligentia dicit Beda nocte venit cupiens
secreta allocutione misteria fidei perci-
pere [illegible] aliquis [illegible] prepararet.
Hic queritur de hoc quod dicit nemo potest hec signa facere.
Contra Mt. vii. dicent multi michi
in illa die in nomine tuo demonia eiecimus etc.

Cur venit nocte

Respondet quidam ad hoc facientes
enim ipsi illa ipsi fuit deus cum eo
differt enim dicere deus cum homine et ho-
mo cum deo sicut videtur velle augustinus dicere in libro co-
ntra [illegible] eratis sed ego non eam teneo. Sed
in proposito homo est cum deo quando sed caritate
per gratiam adheret deo sed deus est cum homine
quando aliquem specialem effectum facit cum homine
sic est cum illis quibus tribuit virtutem fa-
ciendi miracula. Sed id non solvit quia
nichodemus non intendebat hoc dicere ymmo
nec quod esset a deo propterea dicendum quod
et si mali et boni faciunt miracula dis-
tinguntur tamen ab illis in modo et fine. In mo-
do quia boni pro publica iusticia mali pro sig-
nificatione [illegible] iusticie. In fine quia boni ad
iustificationem mali ad gloriam. Et quia
nicodemus in modo faciendi et fine distin-
guebat mavit hoc signum potuit in Christo
quod non pro ostentatione faciebat miracula.
Respondit ihesus et dixit. Postquam ewan-
gelista descripsit diligentiam nicodemi hic de-
scribitur doctrina Christi in qua docet nichodemum
quomodo posset pervenire ad salutem quam que-
rere veniebat. Et hec habet partes tres
secundum tria que ipsum docet. Primo docet ipsum
que sit via salutis. Secundo quod est salutis
principium. Tertio quod est salutis in premio
primum ibi respondit ihesus. Secundum ibi nemo ascendit.
Tertium ibi non enim misit deus. Primo
ergo docet que sit via salutis quam sa-
cramentum regenerationis in cuius instructione
procedit hoc ordine primo exprimit ne-
cessitatem regenerationis secundo modum re-
generandi ibi dicit ad eum nichodemus. Tertio
modum intelligendi huius spiritualis rege-
nerationis ibi respondit nicodemus. Necessitatem
regenerationis exprimit ipsi
nichodemo ad istud anhelanti cum dicit
Respondit ihesus et dixit ei scilicet nichodemo
in nocte venienti et querenti. Amen amen
dico tibi nisi quis natus fuerit denuo
i. regeneratus non potest videre regnum dei
et expone per quod regeneratio necessaria est ad sa-
lutem. Secundum Crisostomum continuatur sic. Nicho-
demus estimabat se magna dixisse
de Christo quia vocavit eum Rabbi
et a deo missum. Christus autem ostendit
ei quod nec ianuam ingressus est doctrine
et necessarie cognitionis et ideo dicit

incipit de primordiis fidei .i. de baptismo
d. nisi quis natus fuerit etc. Vel aliter
Amen amen etc. q.d. tu speras et credis
resurrectionem futuram ergo pharisaeus es
et vis intrare in regnum dei et io admi-
ceris et io vero te inde et hoc est amen amen
dico tibi etc. Et notate quod bis dicit amen
admiratione confirmationis. Nisi quis .i.
quilibet vel quicumque natus fuerit denuo
Circa per denuo habet desuper. Et dicit
Crisostomus quod hoc exponit grece dupliciter
quia quidam legunt desuper .i. de celo
alii dicunt desuper .i. insuper sive iterum quod
apud nos est denuo .i. spirituali generatione
que est per spiritum vivificantem et illuminantem
non potest videre regnum dei. Sed contra
illi qui sunt in inferno vident sanctos
paradisi usque ad diem iudicii unde patet
Petro in dives et iacet sic Luc. xvi^o
dives vidit Lazarum. Responsio quod hic est
intrinseca constructio non potest videre
regnum .i. regnum quod est deus celi enim
mundo corde videbunt deum regnum
in sanctis ut dicitur Mt. Vel vero videre sumitur
percipere et frui gaudio regni dei. Cap.
xo Iustinus de dixit parvulos etc.
Vel aliter potest legi ut continuetur ad hoc
quod iste non dicitur sed rabbi misit credebat
unde dicit nisi quis natus fuerit denuo
non potest videre .i. per fidem cognoscere regnum
dei .i. deum qui est regnum etc. et est sensus
tu dicis quia venisti a deo et quia pietate
miraculorum habeo a deo et non mihi
sufficio n. mirum quia neque tu neque
alius per fidem deum nec deo cognitionem
spiritus potest nisi quis natus .i. rege-
neratus fuerit et sic regeneratio necessaria est
ad salutem. Nota est necessitas nature
culpe gratie et glorie. Nota Io. xvi^o
mulier cum parit tristitiam habet quia venit
hora eius etc. Culpe Ephe. ii^o eramus
natura .i. corruptione nature filii ire
Iob. iii^o pereat dies in qua natus sum
Gratie .i. Io. v^o Omnis qui natus est
ex deo non peccat sed generatio dei conservat
eum et hoc sic per sacramentum. Glorie Iob. xi^o
cum te consumptum putaveris orieris
ut lucifer. Et nota quod generaliter loquitur
nisi quis natus fuerit non dicitur particulariter
nisi tu natus fueris et hoc dupliciti
ratione prima est ut ondat se generale

doctore. Secunda ut indignaret Nichodemus
Sic sermo doctrine specialiter ad eum diriget
quasi sentiret magistrum non dum desposuerat
obscure autem enim docet de baptismo ne
multa doctrinam corriperet. Tertio ut obscu-
ritas eum studiosum et in querente redderet
Quarta sicut dicit Crisostomus quod manifeste dicta
auditores transeunt auditore. Et nos at
obscure dicta efficiant studiosum et diligentem
ad querendum unde petit dicit ad eum Nichodemus
hic tangit sermo modo regnandi qui est
spiritualis sed Nichodemus ipsum estimans car-
nalem dubitat et querit quomodo potest homo
nasci cum sit senex non statim insurgit
contradicens deo quia non habet in pietate
in videndo sicut alii pharisei ut statim assurgit
quia in fide erat debilis ut obscure dicta
intellexerat et desiderabat innovari et io
modum regenerationis querit. Quomodo potest homo
q.d. hoc est impossibile de innatione sic inveniere
ut Iob vii^o dies mei velocius transierunt
quam a texente tela succiditur et consumpti
sunt absque ulla spe. Sed cum supra dixerit
ei rabbi et discipuli sit credere dicitur magister
ut dicit phil. Cum hic est solutio. Interrogatio
duobus modis fit uno modo ut contradicat
magistro. Alio modo ut dubitatio discipuli
elucidetur. Nota hic quod magister docuit
et hoc sine ponit iste sua questione adducens
in conveniens ex dispositione q.d. nunquam
potest in ventre matris sue iterato introire
et renasci. Et quia corporalis erat carnaliter
intelligebat .i. Cor. ii. Animalis homo
non percipit ea que sunt spiritus. Et notate
quod iste sub dubio ponit manifestum
in conveniens propter reverentiam quam habebat
ad ipsum. Quarta ut dicit Crisostomus humiliorem
doctrinam querebat ipse. Aut patienter
sustinens eius ignorantiam benigne ei respondit
aperiens ei magis modum regenerationis
certificans eum quod non de regeneratione carnali
sed spirituali loquitur unde sequitur. Respondit
Ihesus. Amen amen dico tibi nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spiritu non potest intro-
ire etc. q.d. non de carnali generatione
loquor sed de nova quadam que est
per aquam et spiritum sanctum. Et notate quod idem
est introire quod supra dixerat videre ut
dicit glosa. Quarta enim introit videt et qui
videt introit. Vide nisi quis re. f. ex aqua.

vo

ex obscure docet

vo

Secunda quod similitudine

vel videre intrare idem...

s. baptismum exterius abluente et spiritu sancto
vel gratia spiritus sancti intus mundante et
intelligitur de illis qui habent opportunitatem
baptismum non potest introire in regnum dei. quod
non intelligo de nativitate que est in ventre
sed que est ex aqua. non et intelligo de
nativitate que est ex carne sed que est ex
spiritu sancto quia illa corporalis et manifesta est
ista spiritualis et occulta ideo post. Quod natum
est ex carne caro est et quod natum est ex spiritu spiritus
est. Sicut generatio ex carne carnalis est ita
generatio ex spiritu spiritualis est. Supra primo Et
non ex sanguinibus neque ex voluntate viri etc.
nativitas est spiritualis sed etiam occulta et ideo non
debes mirari Nichodeme qualiter si non in-
telligis ipsa dicit non mireris quia dixi
tibi oportet vos nasci denuo quamvis non intelli-
gas spiritus ubi vult spirat dando gratiam
ubi vult. Ro. ix° cuius vult miseretur
et quem vult indurat. Et vocem eius audis
in predicatoribus. Mt. x° non enim vos estis qui lo-
quimini sed nescis unde veniat aut quo vadat
Job ix° Si venerit ad me non videbo eum
et si abierit non intelligam. Sic est omnis
qui natus est ex spiritu sancto spiritualis et
occultus est. Ro. vi° Consepulti enim sumus
cum Christo per baptismum in mortem etc. Sicut
sepultura et mors et vita spiritualis ita
etiam generatio. Hic queritur primo de hoc quod dicit
nisi quis natus fuerit etc. Contra si hoc
erat preceptum ergo nullus potest salvari nisi
fuerit baptizatus ex aqua et spiritu sancto. Contra
multi martyres sunt qui non baptizati fuerunt
Et multi sunt qui habent fidem et morte pre-
veniuntur sed dicitur Jo. 3° qui credit in filium
habet vitam eternam et ergo si quis non baptizatus
tamen credat in filium adhuc salvabitur
quod si non est preceptum ergo male dicit quod
non potest introire in regnum dei. quia videtur
hic accipitur pro ratione precepti. Responsio
est triplex baptismus scilicet fluminis flaminis et
sanguinis. Dicendum ergo quod secundum legem quam
omnes tenentur baptizari quia preceptum est
si autem intervenit impossibilitas tunc autem
adest gratia sine baptismo flaminis vel
sanguinis. Et non si potest suppleri illum
baptismum qui non est possibilitas. si non
non adest tunc impossibilitas non excusat
nec facit ut talis salvetur. non propter

transgressionem precepti sed propter maculam
originalis que deleta non est per gratiam et sic
patet quod illi qui habent fidem formatam salvantur
cum morte preveniuntur. Item queritur utrum
ex tunc fuerit necessarium baptismum quod sic videtur
quia tunc fuit promulgata sententia quod sine
baptismo non erat salus. Contra si tunc non
fuit institutum quomodo ergo fuit institutum
Respondet magister Hugo et distinguit triplex
tempus scilicet quoddam in quo currit
circumcisio tantum ut ante adventum Christi. Et quod-
dam in quo baptismus tantum ut post manife-
stationem eius. Et quoddam in quo utrumque in
tempore medio et tunc habebat effectum circumcisio
et tempore isto non erat necessarius baptismus. unde
dominus hoc similiter promulgavit regene-
rationis necessitatem sed quod factum erat re-
velavit. Amico. Adhuc quod tunc quis qui
fuit baptizatus in statu. Responsio. Et materialiter
cum baptizatus fuit post formaliter qui re-
surrexit et formam dedit. Mt. ultimo Effective
quando passus fuit quia tunc sed ante. Et
finaliter cum omnibus necessitate perdonavit et
universaliter nec hic nisi quis renatus etc.
Item queritur de hoc quod dicit quod natum est ex carne
etc. ergo quod nascitur ex spiritu sancto spiritus est ergo spiritus
sanctus generat spiritum sanctum quod manifeste
falsum est immo sequitur peccare. Item
Si quod nascitur ex spiritu spiritus est ergo quod nascitur
ex deo deus est sed omnes sumus ex deo
nati sicut dicitur primo Jo. ergo sumus dii. Respondeo
Et hec intelligenda est prout quod nascitur
ex carne generante scilicet sicut quod est ex ... est
carnale sic quod de spiritu est spirituale. Et obicitur
de viro sancto. Responsio. Et carnaliter
generat et ideo generat filium carnalem licet
et si purgatus est secundum quod persona non tamen
secundum quod est generationis principium. Et Augustinus
de grano mundo quod generat granum in
paleis. Et dicitur de spiritu id dicitur non per
essentiam sed per conformitatem et adherentiam
1° Cor. vi. Qui adheret deo unus
spiritus est cum eo. Item queritur de hoc
quod dicit spiritus ubi vult spirat etc.
Contra Beda dicit quod debet cogitari
pro visitatione spiritualis. Crisostomus
videtur quod hoc dixit de vento quia hoc

no sz eius cognicoem intcoinis spualis
natiuitat/ Sz Aug· istam exposicoem rep
pbat quia sic sit homo q aust venit
a meridie z tendit i septetrione io ex
ponit de spu sco Et g̃ r nesc/ vn ve
niat aut quo vadat ffaciendu e ms
i vbo no dicit nescit qu ueniat / quia
vn pt sue pfucore z tpore qu venit
sz nescit vnde veniat nec ad tribuendu
i pnti bona que homo gessit vl ad
augendu mita / nescit quo vadat / nec
longe no reuisum vl pre illius reddituis
io dicit · vnde Et semp tenendu tuc
i quit tu accipit tuc tu abicit / Re
spondit nichoᵒ / hic ·qᵒ tam s̃ mos
i telligendi hac regnacom spuale quā
no habebat nichodemus io dubitat z quit
qm̃ fiat / Rndit nichodemus z dixit ei ¶ Quo
pnt hec fi · z ibi nota diligencia i
nichodemo q no cessabat querere donec
i telligeret / Crisos si nudi audissent stati
de ridentes recessissent / z io merito
adno plenius edoceri q̃ motus e pr
fectonis terpinacoem z fidm ideo hum
liat eu dns / Rndit ihc z dixit ei Tu
es mgr · i israhel z hec ignoras / q d
te doctorem magni reputas / z tam
ignoras scdm i tela / heb · v · Cu debet
magri esse ppter temps iterum i diget
ut vos doceamini que sunt elementa
exordij sermonu dei q d · Si uis i tel
lige oportet te humiliari z crede quia si hec
no credis / nec maiora i tellige poteris
ppter subiungit / Amen amen dico t Qr qua
d̃ scimus loquimur nos · i · ego z mei
apli vt dicit glo vl nos · plaliter misteriu
trinitatis i nuit Et q̃ vidimus testamur
Jo · viij · Ego quod vidi apud patrem
meum loquor z ita e Vndu est michi
Sz tu vos no creditis io subdit Et tes
timoniu nrm no accipitis / Jo · v · Ego
veni i n̄ pris mei z no ac · me · etc z
si no accipit i pnis que dixi nec
creditis incarnacois n̄ i magnis vn
subdit · Si terrena dixi vobis z no
creditis quo si dixero vobis celestia
credetis q d · nullo mo Et io mod i tel
ligendi e pfidem crede minora amqua
pueniat ad sublimia i · Cor · iijᵒ · Tamq
pruulis in xpo lac vob potu dedi

no escam / Si aut lac no sumpserint / quo
escam sumpsisse possent / Ex iam dictis pz quo
regnacio e necessaria z spualis z occulta
z q nullus pt intelligere nisi credat / Hic
e vna qo de hoc quidit / Si terrena dixi
vob · etc / Cu ne sit ista terrena qr totu e
spuale qd loquitur e nichil terrenu Rndz
Crisos ideo dicit terrena que dixit sz ia
que dixit de spu · i · de ucto Sz Aug
exponit de suscitacoe templi quod pdixerat
pcedenti capto Sz sim q detra erat sine
i telligeret de templo materiali sine corpe xpi
q detra nra sumptu e / pt iudei aliter
Et terrena vocat ea q pdicta sz no ab
solute sz quia pua z sunt ve dicedu
¶ Et nemo ascendit i celum / Postquam ostend
deficiant salutis via / h docuit salutis
pncipium ne phs plene satisfiat nichodemo
querenti quo ista pnt fi Et descbit
salutis pnciam hoc ordine / pmo de ca
q e pncipium salutis / 2o qualis modus saluandi
ibi Et sicut moyses / 3o q xps monet
ad saluadu ibi Sic eni deus / Primum saluans
nos e ille qui solus pt intrare i regnu
dei pse z omnes pri / z hic e xps dns
vn dicit Et nemo ascendit · i · nemo habz
virtute aliu ascendendi nisi qui de celo de
scendit / p assupcoem huanitatis filius hois
qui e in celo p pncipium xi mestatate diui
go omnis q ascendit ascendit peu de hac
potencia ascendendi z descendendi dr ephe
iiijᵒ Qui descendit ipse e qui z ascendit
sup omnes celos ut impleret omnia · sc̃ de
existencia eius i celo Vn pº vnigenitus filius
qui e i sinu pris enarrauit ipse e q fecit
ascendere de morte adiuta Jo · viijº · Si filius
vos liberauit vere libi estis / Et sicut
moyses hic tam sim q quo deus filius
saluat p passionem vn dicit Sicut moy
ses exaltauit serpentem i deserto / nu · xxi ·
vbi fecit moyses serpente eneu z posuit
psigno q̃ percussi respicientes sanabantur
ita exaltari · i · in cruce patibulo exalta
oportet · i · oportunum z utile e filium hois
· i · me i quantum su filius hominis Et est
sensus totus ibi / nichodeme dixi t hic
ostendere q ego sim deus nalr / v tute
ppa faciens miracula / hic e de eius metu
eo mo quo e cu ceteris q mag operant
ex io utile passionis mee pspicientem

eneum figuratur sed baptismus virtute
eterna qui regnet in vita eterna et liberet
a morsibus demonum sicut serpens moysi
liberavit a morsibus serpentum. Et quia nicho
demus magister fuit in lege ideo de lege induxit
exemplum ut ostendat legem esse umbram futurorum
veritatis et ideo respicere debebat per fidem
veritatem. Ideo ad similitudinis apertionem ad veritatem
figuratam hec est secundum crisostomum. Sicut serpe
ns venenati nocebat et serpens eneus
immunis erat penitus a veneno. Ita et de
mones qui nocet veneno peccati et malicie
plenum sed christus non serpens eneus fuit
exaltatus in patibulo ut aspicientes a serpe
ntum morsibus salvarentur. Ita christum oportuit
exaltari in cruce ut omnes aspicientes
eum aspectu fidei evaderent a morsibus de
monum unde sequitur Ut omnis qui credit in ipsum
vera fide non pereat morsu serpentium id est
demonum sed habeat vitam eternam in re
sicut in deserto sanati in tempore serpentis
vitam habeat temporalem unde sicut serpens
eneus figura fuit christi ita vita temporalis figura
est vite eterne. Crisostomus. Cum non dixit
manifeste Ego debeo crucifigi [illegible]
et ad veterem typum transmittit ut discatis
concordiam testamentorum. Ita ut sciatis pher
crucis quia nemo nulli nocet sed salus est multis
Et quia obscure loquutus est dominus ut pala
m faciat replicat illud idem assignans causam
passionis sive efficientem scilicet patris sui dilectionem
ad genus humanum unde dicit Sic deus dilexit
mundum hic tamen causa scilicet vero movens ad passi
onem et fuit in maiestatis divini amoris
ad hominem perditum unde dicitur Ephes. Cum enim esset
quod dicitur ne miremini quia ego debeo exaltari
ut vos salvemini. Sic enim deus scilicet pater
de trinitate dilexit dilectione gratuita
mundum id est hominem ad ymaginem dei factum
ut per filium in devocione dedit filium suum ut non
faceret quemadmodum primo abraham preceptum quando
mori non pro filio quando aliquis mori oportet
exaltari filium hominis. Sic enim id est ita ve
ra fidelitate deus dilexit mundum id est omnem
creaturam quia omnis creatura quodammodo
restituitur per christi passionem et resurrectionem
absoluta ab obligacione corruptionis
et dominantis per peccatum ade licet adhuc
subiaceat futuro in vigilia usque in die univer-
salis

resurrectionis. Unde ro. viii dicitur expectacio
creature revelacionem filiorum dei expectat
vanitati enim creatura subiecta est non volens
sed propter eum qui subiecit eam in spe quia
et ipsa creatura liberabitur a servitute corrup
tionis in libertatem glorie filiorum dei. Scimus
enim quod omnis creatura ingemiscit et parturit
usque adhuc. Ut filium non suum scilicet suum non
alienum unigenitum non de multis unum sed
unigenitum ad quem totam spectat hereditatis
paterna qui totum patris essentiam possidet
indivisum. Pater significat ephe. v. Deus
qui est dives in misericordia propter nimiam caritatem
suam qua dilexit nos et cum essemus mortui
peccatis convivificavit nos in christo. Ideo ait
nimia quia plus dedit. Ro. viii. Etiam
proprio filio suo non pepercit sed pro
nobis omnibus quem ad sufficienciam sed quantum
ad efficientiam pro electis et credentibus. In morte
ut qui mortui sunt revivificentur in vitam eternam
ideo subditur Ut omnis qui credit in eum vera
fide per dilectionem operante non pereat morsu
serpentium id est demonum sed habeat vitam eternam
per mortem christi temporalem unde alias non valet
christi passio nisi credentibus quia sicut dicitur heb. xi.
Sine fide impossibile est placere deo. Hic
incidit questio de hoc quod primo dicitur nemo ascendit
in celum etc. Contra omnes sancti ascendunt et tamen
nullus descendit. Glosa etc. Item corpus christi ascen
dit in celum et tamen non descendit de celo. Item
Item obicitur Si hoc intelligitur de christo quare dicit filium
naturam divinam quam humanam. Crisostomus humanam
non quia ipsa descendit de celo et preterea cum hec
loquebatur non erat in celo. Item divinitas non dividi
non potest quia non ascendit quia maior est
non potuit in locum mittimus. Videtur
ergo quod ex corpore hec non tamen comprehendit
christum qui est caput ymo totum corpus christi et
illi omnes et soli descendunt sed hec non potest
stare quia corpus christi non descendit de celo
propterea intelligendum est quia ascendit sed dicitur
propria virtute non aliunde data et solus
christus potuit. Item obicitur de corpore. Videtur
angelorum non obstat quia corpus est magnum
in divinitate unde sicut abs descendat nudus
de more et ascendat vestitus non est
ascendit idem qui descendit sic est in proposito
Quod quidam filium quam naturam hic dicit

Respondetur Quod nulla ratione
erat dicendum de una ypostasi ascende
conveniret ei ratione humane nec descende
ratione divine relatum adhuc quia sic hu
miliavit assumendo carnem quod non in celo
ut tunc secundum divinam naturam esse non
potest totum retorquendum ad unam naturam sed
ad unam ypostasim ¶ Iste quintus textus
dicit quod dicit Sicut moises exaltavit ser
pentem ita exaltari oportet filium hominis Ubi
non exprimat passionem non dixit
pendere in morte ita quod apostolus loquens
de hoc ¶ Ex quibus revelabit passionem
mysterium nichodemo ut honestum ut
credibile ut secretum Ut honestum ut
homo adhuc carnalis despiceret et horreret
ideo dixit exaltari et non suspendi Ut
credibile ut fidem adhiberet ideo prefigurata
precedere in tabulis passionis effectum in
tabulam insinuat Ut et secretum ut
carnis lateat et ideo non explanavit sed
reliquit locum medium et postea perficiendum
et ad domini in testibus preciendum ¶ Iste quo
dictus est quod dicit Omnis qui credit in eum
non pereat Ergo nullus qui habet fidem dampnabitur
quod falsum est Cui tu dicas quod intelligitur de fide
formata Ergo sunt hic multi qui habent fidem for
matam possunt dampnari Ideo Unde hic loquitur de fide
nera vera ad fides excludit fictionem
duplex fides que est ficta a qua credit
et non amat a qua credit et amat sed
non perveniat Vera autem fides est qua credit
et amat et perveniat et omnis talis sal
vabitur ¶ Non enim misit deus postquam exacta
declaravit quis sit salus vera et quod sal
vet primum hic tertio declarat quod sit salutis
nostre impedimentum Et ostendit quod primo impe
dimentum salutis nostre non est a parte dei sed
quod ex parte defectus fidei ibi Qui credit in eum
tertio quod est ex parte defectus operis boni ibi
Hoc est iudicium Ostendit ergo quod non est
ex parte dei in ista dampnatio Cum dicit
Non enim misit deus filium suum in mundum
ut iudicet mundum scilicet ipsum condempnando
sed ut salvet salute gratie et glorie mundus
id est homines in mundo prope patrem ut primo medium
in primo adventu venit dei filius ut medicus
ad sanandum nos infirmos Ubi supra Non
opus valentibus medicus sed male habentibus
In secundo adventu veniet iudicare bonos et
malos Unde in secundo stat ad iudicandum deus
et stat ad iudicandos populos ideo primus ad
ventus comparatur rori Osee ultimo Ero quasi ros
et israel germinabit quasi lilium Secundus
comparatur igni et sulphuri Luce xvii Sicut
fulgur exit ab oriente et apparet usque ad
occidentem ita erit adventus filii hominis
¶ Qui credit in eum Hic tangitur secundum quod dampnatio
et iudicium venit ex parte defectus fidei
et hoc dicit primo quod qui credit non iudicabitur
sed qui non credit iam iudicatus est propter hoc dicit
Qui credit in eum non iudicabitur Iohannis v Sed in iudicium
non veniet sed transiet a morte ad vitam Sed dicit quod
possit aliquis dicere quod servat fidem
per fidem ita qui credit in eum fide operante
per dilectionem non iudicatur iudicio condempnationis
Qui autem non credit id est qui discredit
Vide habetur Luce ultimo Qui non crediderit condempp
nabitur id est iam habet causam sue condempnationis
scilicet peccatum infidelitatis Vel iam iudicatus est
id est iam incepit sua dampnatio Ita sicut
dicit Crisostomus Spem discredere in penitentiam
supplicium est extra sunt enim ex sedem
scripturam magnum sed supplicium Sicut Tob
v Quale gaudium michi erit qui in tene
bris sedeo et lumen celi non video Quia
non credit in nomine unigeniti filii dei id est
unigenito filio dei nominabili nomine quod
filii dei in quo solo est salus est hic in quem
credere oportet Actuum iiii Non est in alio aliquo
salus non enim aliud nomen sub celo datum est — Sicut in ijo ex iiiio actuum in quo oportet nos salvos fieri
Et ideo qui in nomine eius non credit merito dampn
natus est ¶ Hoc est autem iudicium Hic tangitur tertium
scilicet quod impedimentum salutis nostre et dampnationis
ideo et iudicium est ex parte defectus boni operis
bone humanus refugit salutem Sicut dicit Hoc
est autem iudicium id est causa iuste dampnationis
tamen iam sibi iacet in fideles qui iam paravit
tenebras in fidores Quia lux venit
in mundum id est christus qui illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum Et dilexerunt
homines carnales et vanam sapientes magis
tenebras fugiendas et obscuras id est peccatorum
et tenebras vel statum in fidelitatis quam lucem
scilicet sanctitatis et veritatis Dicitur autem christus
lux quia tenebrosa illuminat et tenebras
infidelitatis et ignorancie fugat Iohannis viii

Ego sum lux mundi q sequit me no ab-
mite .i. Jo. 1o Tenebre tristiciam et
lum ia nemit. Ite lum i fecunditate
frigiditatis sanat na quanto sit puri sta
encia luc. Item lux confusiom et i ordinatum
ordinat et ornat vn dicit Dyo9 Jure-
rarch. Duos hos effectus sit lux qui
venies in cor hui. Similit xpus
veniens i hunc mundum peccatus assumpsit
et in homines mag diligunt tenebras q
oppositos habunt effectus et io i excusa-
biles sunt quia sicut d. Crisos cum
absencia luc i tenebris sedz fortassis
remissiom habebit qui aut i presencia
luc tenebris adheret prius mentis et re-
ligiose argumentum sensum defert. Et quia
racio huius recitat e defectus opis boni
io subiungit Erant enim mala eorum opera
et io tenebras diligunt. Q at mali
op9 sit ro fugiendi luce hoc ondit
Omnis enim qui male agit odit luce
.i. refugit doctrina vitalis Job xxiiii
Oculus adulteri observat caligine et no
venit ad luce .i. ad manifestationem ut
no arguantur opera eius .i. manifestet
ab ipsa luce ce mala qui enim venit
homo peccator ad luce .i. ad doctrina xpi
uel confessionem videz i speculo suas fedita-
tes et io no venit ad luce sicut dicit
Sen. mulier turpi quam nunquam se respicit i
speculo quia te. Item ad luce fui xpus
vel sue dignitatis vel predicatois vel
confessionis no venit peccator quia ibi sua
neqtia declat. Ephe. vo nolite comunicare
operibus i fructuosis tenebrarum mag at
redarguite que enim i oculto fiunt ab ipsis
turpe e dicere omnia aut q arguntur
a luce manifestantur. Sz econtrario boni
opus ducit ad luce io dicit Q aut fat
veritatem .i. opa ne stabilia et pmanencia
venit ad luce .i. ad xpm vel predicatois
dignissione vel maifestatoe ut alii eius
exemplo edificentur et deus glorificetur
Mt v Sic luceat lux vestra et c. et i eodem
vers attendunt vel exposis mortis sup ca
ut sciatur quia i deo sit. Item subdit ut maife-
stentur opa eius quia sunt bona Sic
paulus venit ad iohem et petrum et contulit
cu eis de pdicatione sua ne i vanum
currerem. Gal ijo Vel ut manifestentur
opa eius alys i exemplum edificationis quia in deo
sunt facta .i. sm dei voluntate cooperatorem
vel alit Q aut fat veritate vite et iustitie
et doctrine venit ad luce glie ut ma

nifestentur opa eius Sanctor xo quia
in deo sunt facta quia sunt ex caritate et aug-
te qua opa eius sunt in deo. Hic po inadt
quo dictu quod dicit quod no misit filium suum ut
iudicet mundum hab. Jo viije. Ego no iudico
qui sic. Vnde est aduentus dupl primus et
secundus primus mite secdus instat. In p-
venit ad pietatem no ad iudicandum sz i
so venturus est ad iudicandum. Item quit de
hoc quod dicit Qui no credit iam q. Si deus no
iudicat iudicatos et i fideles ia sit in
dictum qo i die iudicii no iudicabunt.
Si dicitis quod ia iudicatus sit nimio sibi
et mali pani. Vnde est iudiciu pmt
pmicionis et isto omnes mali iudicant
quia no e de deo pti sz de dicto instar
marie i fideles quia i fidelitas magna
pena e sibi. Est etiam iudiciu exame di-
scussionis et isto no iudicabunt i fideles
Et e iudiciu future retribucois primo
iudicant omnes mali So medioti boni
et mali Vltimo omnes boni et mali Dici-
tur In fidelis iam iudicatus e ul per ex
cecacionem ul quia no iudicabitur pdicacionem
Item ob de hoc quod dicit Omnis qui male
agit odit luce contra phs Omnes homines
naturaliter scire desiderant sic et boni et sz
malicia opis no i ducat odiu veritatis
go nec luce. Vnde quod lux dupliciter potest
considerari aut ratione effectus primi secdum quod
e principium cognicionis et sic nullus odit
al rone effectus secudi qua e spiritalis
maifestatio quia omnes mali abhorrent
io et luce quia adhuc effectum sz veritudo
no hz effectum qm i aia alicui mali
desiderio. Item obicit Aug. Si quis
male agit no venit ad luce go nullus
unquam peccator convertitur ad fidem. Vnde quod
qui diligit vicium i malo opere ad luce
no venit sz si i capiat malu odire
tunc primo ad luce venit et veniunt
pctores protinus. Post hec venit
ihs postquam maifestat se dns iudeis
verbis signo et condicionis ubo hn mani-
festat regnacionis sacmto recipiendo in-
ducos ad bapm. Et quia tn deus qui ioh
baptisabat io po introducit et io
habis purificacio pro de po excellencia
nam quo ibi effecta e ergo quo termi-
nationis tracto ibi. Vnde Jo dixit
ergo purificacio pbapm pque iudeis

se manifestet. Unde dicit post hec .i. post predicationes manifestationes venit ihesus et discipuli eius in iudeam terram ut se iudeis manifestum se faceret per baptismum. Unde subdit et illic demorabatur cum eis scilicet discipulis et baptizabat scilicet quod iohannes ei testimonium perhibuit. Et io. Supra quem videris spiritum descendentem hic est qui baptizat. Iudea interpretatur confessio vel glorificatio sive laudatio et significat ecclesiam sive animam que tripliciter confitetur. Prima est confessio de peccatis et laudatio et gratiarum actio de perceptis beneficiis. De prima dicit Apostolus Dixi confitebor etc. De secunda etc. Confitebor tibi domine rex et collaudabo etc. De tertia Tob. 1° Benedicite deum celi et coram omnibus viventibus confitemini ei. Hiis tribus simul ys. li° Gaudium et leticia invenietur in ea gratiarum actio et vox laudis. In ea hoc est in anima per peccatorum confessionem. Iudicat in terram .i. animam sic confitentem tripliciter venit ihesus et moratur ibi cum discipulis et baptizat. Venit per gratie infusionem, moratur ibi per bone vite continuationem, baptizat per cordis contritionem et lacrimarum effusionem. Veniunt autem cum ipso ihesu discipuli eius .i. mores et gestus et actus et sermones disciplinati et ordinati. Aliter enim non manet ihesus .i. salus in anima nisi fuerit custodia exteriorum sensuum disciplinata. Sic ergo baptizat ihesus in iudea et quia non solum ipse baptizavit sed etiam precursor eius scilicet iohannes ideo hoc dicit. Erat autem iohannes baptizans in ennon iuxta salim quia aque multe erant illic. Salim fuit castrum melchisedech sicut dicit Hieronymus. Ennon autem iohannes baptizavit ibi non solum quia aque erant ibi. Bona ratio quia baptismus iohannis tantum fuit in aqua. Mt. 3 Ego baptizo vos aqua dicebat iohannes. Tunc erat iohannes tipum plan[illegible] quo scilicet officium baptizandi, predicandi, confessiones audiendi licet pauci adimpleat id officium. Baptizat autem iste scilicet si in ennon iuxta salim. Ennon interpretatur fons tristicie in quo notatur habundantia et continuitas doloris per quem fit ablutio a peccatis. Unde Aug. Semper de peccatis doleas et non do[illegible] doleas. Ennon est iuxta salim quod interpretatur vulpes que est cautela, in quo notatur quod dolor de peccatis preteritis debet esse cum cautela de futuris. Et talis penitentia vera est. Unde Aug. sic describit penitentiam: Penitentia est preterita peccata deflere et flenda iterum non committere.

Alibi dicit Aug. Inanis est penitentia quam sequens coinquinat culpa. Sic in ennon iuxta salim .i. in dolore continuo et cauto proposito fit baptismus .i. peccatorum ablutio quia ibi sunt aque multe lacrimarum et gratiarum que peccata lavant. Non enim potest ennon esse sine aquis multis .i. dolor magnus sine lacrimis. Fons enim tristicie lacrimarum aquas stillat continue. Et veniebant iudei ad iohannem in ennon et baptizabantur ab eo sicut ad prelatum qui est in penitentia multi veniunt et baptizantur .i. mundantur ab eo. Quia tales doctrina [illegible] suscipi. Ut Greg. super Eze. Ad hoc ut sunt vitas predicandi ut teneat intra est altitudo vivendi. Non dum enim fuerat iohannes missus in carcerem. Iohannes enim in carcere non baptizabat .i. prelatus aut predicator peccatis subditus non mundat vel sanctificat, ymmo potius exemplo male vite inquinat. Contra [illegible] Ubi mundus qui mundabit et a me dare quid unde dicit Greg. In ex[illegible] culpa vehementer extenditur cum reverentia ordinis peccator honoratur.

Facta est ergo questio hic in textu duplici purificatione principaliter quo circa sunt adversarius iohannis calumpniantibus iudeis quod relicto iohanne baptista ibant ad christum. Hoc dicit Facta est ergo questio ex discipulis iohannis cum iudeis, dicentibus scilicet de purificatione ubi fieret maior purificatio utrum in baptismo iohannis vel christi. Discipuli enim iohannis zelo invidie moti contra christum contendebant cum iudeis quem eam baptizati baptismo christi quamvis sic opponebat. Christus baptizatus est a iohanne ergo iohannes maior est eo. Iudei econtrario opponebant dicentes Ioh. discipulos suos mittit ad christum ergo christus maior est eo. Discipuli autem iohannis videntes se non posse prevalere christum christi per invidiam accusaverunt. Unde subdit Et venerunt ad iohannem et dixerunt ei invidia guttati Rabbi qui erat tecum trans iordanem qui discipulus tuus quia cum ipsum baptizasti quem etiam exaltasti. Unde subdit Cui tu testimonium perhibuisti dans ei famam qui ignotus et in profectu erat. Ecce hic baptizat quod tuum officium sibi usurpat te preterito quod est magna ingratitudo et presumptio et ut provocent eum ad emulationem addunt Et omnes veniunt ad eum te contempto qui ad maiorem et meliorem baptismum / emulare

monebant. Sic fecit Josue Num. xi
de illis prophetantibus dixit moysi Domine
mi moyses prohibe eos. Et moyses
ait. Quid tu emularis pro me etc. Sic
igitur patet quod ihesus baptizabat. hoc videtur
esse falsum quia dicitur Jo. iiii. ihesus non bap-
tizabat
sed discipuli eius. Ergo ibi contradictio. Unde quod ihesus
faciat cuius auctoritate fit sicut facere si
aliquis hoc est dupliciter. scilicet auctoritate vel ministerio.
Christus baptizabat auctoritate sed eius discipuli
ministerio vel baptizamus nos discipuli
aut eius extrinsecus. Set tunc est quare ergo Christus
quod de ipsa persona non baptizavit et videtur
quod deberet ut aliis preberet exemplum et formam
et modum. Responsio. Christus ipse aliis prebuit modum
et formam sed in ipsa persona non baptizavit
causa evitandi erroris et presumptionis
erroris quia credidissent homines quod ali-
qui non essent ab eo baptizati vel bap-
tizati non essent. presumptionis. ne bapti-
zati ab ipso extollerent et desperarent baptiza-
tos a discipulis et per hoc baptismum discipulorum.
Item cum baptismus iohannis esset preparatio-
nis ad baptismum Christi et adveniente veritate
cessit umbra videtur quod iohannes debuit
cessare baptizare quando Christus baptizare
incepit. Responsio quod cessavit sed non statim
et huius fuit ratio triplex ne videretur con-
trarius. ne videretur instabilis. ne videretur
indignatus esse ne discipulos suos
in invidia et zelum mitteret. Item quare
Christus baptismus potior fuit Christi
vel iohannis. Christi iohannis videtur. quia Christus
fuit baptizatus baptismo iohannis
ergo etc. sicut nobilior fuit melchisedech
descendentibus ab eo eadem ratione videtur
de baptismate. Item Christus non baptizavit
sed discipuli eius sed discipuli Christi non erant
maiores iohanne ergo nec baptismus dis-
cipulorum Christi maior est baptismo iohannis.
Item quare Christus baptismus in quo dabat
gratiam et videtur quod non quia dicitur Jo. vii.
spiritus non dum erat datus quia ihesus non
dum erat glorificatus et si aliquis bap-
tizatus mortuus fuisset ante passionem
Christi non intrasset regnum dei. Videtur. Responsio.
Responsio. baptismus discipulorum ante
passionem tamen preparationis fuit sicut
et baptismus iohannis. Unde inter erat

expers gratie. Tamen beda et augustinus
dicunt quod baptizavit iohannes et rebap-
tizati sunt baptizati iudas et non est
rebaptizatum. Unde dicitur quod baptismus
iude ille gratiam dabat et ideo nobilior
quam nobiliori efficacie. Et ergo obiicitur
quod Christus fuit baptizatus. Dicendum quod baptismus
iohannis nullum omnino in Christo habuit effectum.
Quod obiicitur quod discipuli baptizabant
dicendum est quod extrinsecus sed tamen in eo bap-
tismo Christi baptizantur interius. non sic in eo est baptismo
iohannis. Et obiicitur spiritus non dum erat
datus. Intelligendum est de datione visibili.
Et obiicitur quod non evolaret baptizatus
mortuus. dicendum quod hoc non erat propter defectum
gratie in baptismo sed quia pretium eius non dum
solutum erat. Et si obiiciat quod baptismus
habet efficaciam a passione. Intelligendum est
quod efficaciam habet collationis gratie in bap-
tizatis. Unde ibi in invisibiliter operante
a passione non ianue ad regnum et apertionem.
Vel si non dum erat passus tamen fide passionis
passionis Christus erat ratione eius efficaciam
habebat licet non aperiendi ianuam tamen
dandi gratiam. Fuit iohannes. posita est
super iohannis et Christi baptismo purificatione
et ex hoc predictis dubitatio. Hic
ponitur dubitationis declaratio facta a
iohanne discipulis requirentibus. Ubi dicitur
quod Christus est regnatio non inpetrare procedit hoc
ordine. primo iohannes scripturam Christo postposuit
per considerationem fragilitatis humane. secundo Christum
proponit in baptizandi potentia in Christum
sed sponsum tertio in predicandi sapientia in
Christum dicitur est. quarto omnibus gratie excellentia
in non eum admensurata. Primo ergo scripturam
humiliat per considerationem fragilitatis humane
contra discipulos volentes quod scripturam per
baptismum suum magnificaret propter quod dicitur
Fuit iohannes solus sanctis discipulos
et dixit non potest homo accipere quidquam
nisi fuerit ei datum de celo. Jacobi i. omne
datum optimum et omne donum etc. Et ita cum
sim ego purus homo non possum michi
attribuere nisi quod datum michi est et propterea
hoc officium non michi attribuo. sed pertinet
in Corinthiorum iiii. Quid habes quod non accepisti.
Ipsi nos testimonium michi perhibetis quod dixi

non sum ego xpc. s. io. Et confessus est
quia non sum ego xpc sed quia missus sum
ante illum tamquam vox ante vs. s. io. ego
vox clamantis etc. Sed innuit ioh tres causas
humiliacionis sue prima est quia vel sed aliter
quod notatur i. non potest homo accipere etc.
Secunda est quia preciosus est non dominus quod
notatur i. non sum ego xpc. Tercia est quia amicus
est sponsi et non sponsus quod notatur ibi cum
dicitur qui habet sponsam sponsus est. Ista tria debent quibus
justus et maxime prelatus apud se recolere
cum subditi sui occasione aliquorum operum
et motuum disciplinatorum suorum volunt
eum extollere scilicet quod nichil habet aliter sed totum
adeo. Ja. i. omne datum etc. Secundo quod simus
etc. et non domini sed fur et proditor esset si
bona dei sibi usurparet. Luc. vi. Lex
putas est simus fi. et pru. Hui[us] ff de
eo simus si de multa gloria dei tui et si
non exemite ante eum tu sernite ante nil
manibus tuis adherere contingat. Tercio
quia amicus sponsi est et non sponsus vnde sequitur.
Qui habet sponsam sponsus est. Sum ubi contra
xpm sibi proponit in potencia baptizandi ius
eum baptisare est eius est reguacio sed quia
sed sponsa ex qua generat ius est reguacio
sed etc. propterea dicit. Qui habet sponsam sponsus est
et ex ea generat pater et baptisat. Tercio
sponsa xpc est gloria et quam sibi soli retinet
ys. xlvº gloriam meam alteri non dabo
i. Thio. i. Soli deo honor et gloria
vel aliter sponsa xpc est ecclesia quam amat
ut sponsam vnde ephe. v. Viri diligite
uxores vestras sicut et xpc dilexit
ecclesiam et semetipsum tradidit pro ea ut
illam sanctificaret mundans lavacro aque
in verbo vite ut exhiberet ipse sibi gloriosam
ecclesiam non habentem maculam. Hanc spon-
sam zelat xpc. Ipse enim zelus. Za. i.
zelatus sum ierusalem et syon zelo magno.
hac sponsa copulavit sibi xpc duplici
copula primo in conformitate nature. hebr. ii.
nusquam angelos apprehendit sed semen
abrahe apprehendit vnde debuit per omnia
fratribus assimilari ut misericors fieret
Secundo in vnitate voluntatis. Vnde dicitur. i.
Corinth. qui autem adheret deo vnus spiritus est
cum illo. De hac sponsa generat xpc filios
verbo predicacionis. Ja. i. voluntarie genuit
nos verbo veritatis. Io. verbum quod feci
xiiº. Et sicut vos sponsus exhibet
sponsam suam honorabilem victu vestitu
ita xpc ecclesiam Eze. xvi. Vestivi te
discoloribus et calciavi te iacincto et
cinxi te bisso et induit te subtilibus
et ornavi te ornamento. Et infra. Et
ornata es auro et argento. Et infra
Simillam et mel et oleum comedisti
De hac sponsa dicit. Qui habet sponsam
sponsus est et eius est regnare. Mei autem
non est invidere sed pocius gaudere tamquam
amici. Io. subdit. amicus autem sponsi
qui stat et audit eum per inspi-
racionem interna gaudio gaudet propter vocem
sponsi. i. plene gaudet. Sponsi iste se-
cundum est xpc. Amici sponsi sunt prelati
quibus commissa est custodia sponse
i. ecclesie vnde in persona eorum dicitur Cant. i.
posuit me custodem in vineis. Isti
amici debent stare extenti ad superna
per desiderium et spem et contemplacionem vnde
s. io. Stabat iohannes et ex discipulis
eius duo. Debent etiam audire vocem sponsi
i. precepta domini obediendo. Sic fecit iacob sit
et isti debent et gaudere propter vocem
sponsi et sponse vnde Cant. viii. Que
habitas in ortis amici auscultant. Fac
me audire vocem tuam. vnde totum gaudium
prelatorum debet esse de hoc quod sponsus loquitur
ad sponsam. i. xpc ad ecclesiam ad quam loquitur
quatuor modis primo per predicacionem. Secundo
per beneficiorum largicionem. Tercio per inspiracionem.
Quarto per flagellacionem. Et de istis modis
dicitur prov. i. Vocavi et renuistis ex-
tendi manum meam et non erat qui
aspiceret. Despexistis omne consilium meum
et increpaciones meas neglexistis.
Sunt quadruplici loquucioni sponsi debet
sponsa quadrupliciter respondere. primo per auditorum
in perceptionem. Secundo per gratiarum actionem. Tercio
per complecionem operacionum. Quarto per interne emendacionem.
vnde iob xiiiº. vocabis me et ego
respondebo tibi. Sic audiunt concorditer
vox sponsi et sponse et tunc gaudio
gaudent vel amici et sic non gaudebat
iohannes tamquam amicus non dolebat
ut invidus. io. dicit. Hoc ergo gaudium
meum impletum est. Jerusalem quod xpc amat
talloquitur ecclesiam et multiplicatur debet esse totum
gaudium amicorum sponsi i. prelatorum
sed de honore et profectu ecclesie vnde in Cant.
iohannes mea maiore horum non habeo

Gaudium quam ut audiam filios meos
in veritate ambulare. Sed e contra multi de
amicis sponsi hodie magis gaudent de
augmento proprio quam de honore et profectu
Christi. Illum oportet crescere me autem minui
hoc oppositum est signum nec dilectionis cum
aliquis gaudet de alterius exaltatione cum
sua depressione. Unde dicit Illum oportet crescere
in morte quia exaltatus in cruce, me autem
minui in amputato capite. Vel illum oportet
crescere in fama ut credatur deus, me autem
minui ut qui credor Christus credar eius
precursor. Vel illum oportet crescere in baptismo et
in modo discipulorum, me autem minui quia baptismus
Iohannis et discipulatus eius in proximo cessare
debebat sed Christi econtrario ampliari
de hac ampliatione gaudebat. Amplius
plenius. Unde potestatem sine pluralitate
Christi amittat. In hoc gaudeo et gaudebo
tamen aut quare Christum oportet crescere reddit
ut dicit Christus: Qui desursum venit. Propter quod dicit
Qui desursum venit super omnes est. Glossa
in mundo crescit et prophetis omnibus prefertur
Post omnia subiecisti sub pedibus eius. Vel aliter
Qui desursum est id est cuius conversatio in celis est
ducens vitam angelicam super omnes est id est
ab omnibus honoratur et maior omnibus habetur
i Cor ii Spiritualis homo omnia iudicat
et ipse a nemine iudicatur. Vel aliter Qui
desursum est id est quem gratia desursum ve-
niens illuminat super omnes est id est ad celestia
que sursum sunt tendit et sapiat. Col iii
Si consurrexistis cum Christo que sursum sunt querite
de aqua quod tamen ascendit augmento descendit. Sic
et de gratia que de celo est facit hominem salire in
celum. Unde Io iiii aqua quam ego dabo
ei fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Item quare
debet hoc quod dicit Iohannes se esse amicum sponsi
cum supra non fuit ausus dicere se dignum
... 1o dixit Cuius non sum dig-
nus etc. Et videtur quod responsiones
aptantur in rogationibus et quod super eodem
in tabula ad ambitiosum. Io ibi se humiliat
et indignum se sim vocavit sed quia hic in
citatur ad emulationem Io se amicum vocat
et gaudet se de bono eius dicit. Item quare
debet hoc quod dicit Qui desursum venit hoc
est qui de celo venit sicut dicit. Videtur enim
ex hoc quod Christus non assumpsit carnem
humanam sed celestem aut si humanam quare ergo
non dicitur venire de terra sicut alii homines.
¶ Ad hoc videtur Augustinus quod de celo sive desursum
hoc est de altiore humane nature quam alii parentes primi
parentes. Sed hoc videtur concordare cum illa heresi
que dicit quod aliqua particula masse in Adam
incorrupta que per successionem usque ad
virginem traducta est et de illa facta est caro
Christi. Propter hoc sane intelligendum est hoc verbum Augustini
quod tamen dicitur per quandam assimilationem. Sicut
caro in Adam ante peccatum fuit pura
et sine macula sic Christus carnem immaculatam
assumpsit. Et nondum quod terra non vocat
hic naturam passibilem sed corruptam
et generationem per corruptionem viciosam
sicut quam non est Christus generatus sed virtute
divina spiritu sancto concepit. Io desursum est.
¶ Qui est de terra de terra loquitur. Postquam
Iohannes se postposuit Christo nunc flagellat humane
et postquam etiam sibi Christum preposuit in potentia
baptismi hic tertio preponit sibi Christum in scientia
predicandi quia Iohannes ut terrenus de terrenis
loqui poterat sed Christus tamquam celestis de ce-
lestibus, et hoc est quod dicit Qui de terra est de terra
loquitur id est cuius est terrena affectio et conversatio
eius dum est terrena loquutio et operatio et
aliqua cognoscit homo. Unde aliter xxxiiii
... et tu exilis es unde loqueris et talis
fuit Iohannes quia in peccatis conceptus. Qui de celo
super contemplationis vel sacre scripture vel ce-
lestis conversationis vel religionis venit
in mundum cum predicationis vel edificationis
super omnes est. Honorabilior est omnibus. Aug. xxi
Qui in minore est in regno celorum maior est io ...
super omnes est in dignitate docendi. Christus
de celo i Cor xv primus homo de terra terrenus
secundus homo de celo celestis. Io de celo quia spiritualis
quia in dignitate sublimius. Io viii Vos
deorsum estis, ego desupernis sum et quia
de supernis est, Io desupernis loquitur. Propter quod dicit
Et quod vidit et audivit hoc testatur tamquam
et vidit ut deus sapiens qui a patre ipso
vidisset filius accipiendo a patre. Io xv
omnia quecumque audivi a patre meo nota
feci vobis. Hoc est circumlocutio quod sit ex
visu patris et auditu. Ex visu oportet
et auditu verbum. Unde in verbis est testis
quod iudicium facit factorum et auditum in
verbis eorum hoc testatur aliis facto et verbo
licet tamen doctrina Christi fuit excellentissima

[illegible]

tm accidentalibus despiciat. Unde subditur
Et testimonium eius nemo accipit. i. nullus homo carnalis
vult audire verba vel attendere extra spiritualis
et vi predicatorum. 1 Cor. 2. Animalis homo non percipit
Sed spirituales qui acceperunt de doctrina eius fuerunt
etc. Unde subditur. Qui autem accepit testimonium
eius in animam populatorum et in corde percipit intelligentiam
et amore signavit i. signo expresso demonstravit
Quia deus verax est quod etiam mutuum invenit
phe n. quod ab incipit verba nutorum ipsius
tamen verba vera ordinat quod ipse loquitur veritate
pallos et ostio et qui non misit ipse verba
mittentis dicit 1o quod deus non sit verax tamen
Et vos a. in a. vel signavit i. in corde suo
signum ponit quod deus verax est. Cant. 8.
Pone me sicut signaculum super cor tuum
ut signaculum super brachium tuum i. signa
me brachium per amorem et cordis et operationem
vel signavit i. signum habebit quia verax
est per hec quod aliquis recepit testimonium vitae
et in animum hoc operationis venit in amorem
cognitorum veritatis dei. Unde Jo. 7. Si quis
voluerit voluntatem eius facere cognoscet de doctrina
utrum ex deo sit. Gregorius. Virtutes autem sanctorum
quamdiu studendo ordinem vel in certe possumus
quod deus verax est. Aug. in. meum sicut est
Ps. 33. et multa talia nisi gustassemus. Unde
multi vident miras artes quas non sequuntur
miras actiones. Unde O quam magnum et tam
dulce est flere dicere quod est gaudere. Sequitur
quem misit deus verba dei loquitur. i. de deo et ex
deo et per deum non de mundo non per mundum
non pro mundo sic alii pseudo vel laudem
humanam predicant et docent. Sequitur Aug. in
principes eius in muneribus iudicabant et sa-
cerdotes eius in mercede docebant et prophetae eius
in pecunia divinabant. Unde sic sunt similes
Balaam qui amore muneris victo vo-
luit prophetare qui populum dei quinque in partes m-
das materia. Sed deus vel illos qui in viam
tamen abierunt errore Balaam mercede
effusi sunt et in contradictione Chore perierunt
Ysa. 5. Ve qui iustificatis impium pro
muneribus et iustitiam iusti auferetis ab eo
Sed heu multi sunt hodie lectores et predica-
tores qui multa verba in suis lectionibus et pre-
dicationibus proferunt que non sunt ad edificationem
sed magis ad confusionem. Contra quod Jo. Prophetia
et lingua que non in dominis nomine gestur
sermonem aliquis in loquitur pertinet verba dei
pre verba phorum vel alias fabulas sed

tores vana predicationem. Sequitur Dicit
Apostolus 2 Cor. 2. Non sumus sicut plurimi
adulterantes verbum dei sed ex sinceritate
sicut ex deo coram deo in Christo loquimur Deus
non addet ad verbum quod nobis loquitur nec
aufert ex eo. Sed quia bonus homo de bono
thesauro cordis profert bonum ideo locutor
sequitur de ea tamen replecione. Non ad
mensuram habet est certum ubi eius sibi proponit
unum in gratia excellentia quod ipse omnibus in gratia
excellit et ita excellentia est ratio predictorum
ipsa dicitur non ad mensuram etc. Contra sic
Ecce dixi quod ad mensuram dat deus spiritum i.
gratiam aque vitalis efficacia ubi prius deus
dabat ubi est etc. Corpore autem 1o triplex ratio sic
deus non dat spiritum ad mensuram i. non dat
sicut avarus sed habundanter. Ja. 1o Si quis
vestrum indiget sapientiam postulet a deo qui dat
etc. Secundo sic deus non dat spiritum ad mensuram
quod non ad mensuram meritorum dat munera
beneficiorum vel premiorum. Unde aliquis tamen quod
sumus quod vivimus quod possumus totum de deo
prima creatione quod sancta prima creatione
eius et si ego millesies videre possem ipsum
ego respectu dei plus etc. Tertio sic
sic deus non dat spiritum ad mensuram i. deus
non ad mensuram passionum dabit mensuram
consolationum. Ro. 8. Existimo quod non sunt
condigne passiones etc. Unde dicit ubi deus
quid preparavit nobis magis aurum aut argentum
aut lapides preciosos sed quod videmus et amamus
diligimus et fastidimus sed quibus peccatis
hoc flagitamus quod oculus non vidit nec auris
audivit nec in cor hominis ascendit. Dicit
ergo non in dat spiritum ad mensuram non
ad mensuram etiam sicut aliis. Unde Jo. ergo
subdit Pater non diligit filium et filialiter
fruitur. Unde Ego dixi dii estis. Et omnia
dedit in manum eius sicut Ps. 2 Filius tuus es tu meus
es et omnia etc. Mt. 11. Omnia mihi tradita
sunt a patre meo et Jo. 13. Sequitur non propter filium
Unde subditur qui credit in filium habet vitam etiam
Sed quia fides purificat oculum mentis ad
videndum vitam eternam. Unde Jo. 17. Hec
est vita eterna ut te cognoscant. Unde qui incredulus
est etc. non habebit gloriam sed penam. Unde subditur
Sed ira dei manet super eum. Hic dicit per
expressum quia peccatum non vide-
bunt et peccatis quia ira dei manet super
eum i. vindicta pro aliquibus ad manendum non

pene perpetuitas super pene gratias
plus xpo data sunt de qz (?) iudicia et
mali patientes stultorum corpa. Ut hic
qnit dest. ep 8e Jo c. de tra e et sic dixit
per. z unde ep iqueiuit dixit qz ipse
no loquebatur terrena sz celestia. Unde
ens ep hic no dixit absolute sz cpatiue
no qz eent terrena sz qz terrena erant
cpacoe doctr. ipius. Aug. vnde ep ipso ia i
telligenda e per sem reduplicatoe qz
de tra e sm ep terrenus lo de tra. Si aut
de celestibus hic e sm ep i spu tenetus q
desursum venit. Sm qz dest. ep dr no ad
mensura dat deus spm. Aut itellig de xpo
sz naturam diuinam a sz humana sm diuinam
no pt qz ipse no recepit spm ymo ab
ipso procedit et sz huana qz gra . hoie
creatura sz oia dei erat i eto pondere et m
sura et nuo vm creatum e i finitum go
ad mensura. Unde ep e mensura limitacois
te mensura diuisionis. Mensura limi
tacois loco qua omniu qz creatu finitu
i sua sba et virtute e finitatu mensura
diuisiois noco deriuatom alicui ad aliq
actu sz i d 1o cor. xii diuisioes graciarum sunt
idem aut spc. qui s. gra dat alicui ad
aliquem effectum deriuatum sed de dit aptis gra
sunt ad mensura. 2o qua gra eius no
fuit i finita, 3o no sunt ad mensura
qz no fuit artata i eo ad aliquem opat
sz ad omnes sicut rapt. sz omis sensus
vm ens e spm hic dr actom spc hec
eni e que diuid. vm pz ep lo de mensura
pgracia diuisionis. Ttem quint dest. ep dr
qui credit sz vi e. qz si no sz no credit
Unde hec spualia e pamore et tunc
pfectee habent qui pfecte amant

Ut ergo cognouit

Hinc ergo manifestat se dns disciplis
et iudeis i hac pte manifestat se samari
tanis et sic p dicacoe et ammiracoe eis
via salutis. Et sz hec ps duas ptes
Inp no pdicandi oppunitas in sa
pdicacionis fur ibi venit mlier de sa
vbi dns samaritane i capit pdicare
Oppunitas at pdicandi erat ex pte
loca et hec quidem fuit duplex.

ad tusiendum z ad quiescendum sa ibi
venit go ihs tang zo pmo oppunitas
loci ad tusiendum cum ii vellz ie audea
i galilea necesse habebat transire pro samariam
pta dr ut go cognouit ihs qz audierunt
pharisei audierunt i qm adisciplis iohis
qui tam i vbi detractores referebat
phariseis zelantes iohem g xpm vm sm
dicunt omis veniunt ad eum audicant
i qm ep ihs plures discipulos facit q
ioh i q vm plures pquunt et veniunt ad
bapm eius qm ad bapm iohanis et dispul
eius hic dnr omis vdunt ei etia illi q
no cuenie cu ipso ambulat z bapme
i plus qm ioh hic narratum fuit ipis
phis sz qz no erat vm io subdit qqz
ih ihs i no baptizabat i tangent sz dis
cipuli eius ut pmouerent i inuidia vt
tamen hic audiuit ihs tamqz vmces i bo
malu reliquit iudea ad tps. et abiit iterum
qz ia fugierat qui fecit dea vem
li. in galilea q remota erat aphis
Recessit go abeis ihs no timore ut
dr crisos sz abstinendo volens eorum liuore
et mitigans i vidia vm sz vm ambu
labat ihs i galilea no enim volebat in
am qz q e inter. Sic sta pdicatoe
iudeis ondit se oppunitas pdicandi
samaritanis vm dicit. Oportebat at
eum sic preceptu erat a xpo discipulis
i via gent ne abi eti atts samaritano ne it
ne go aliquis legens sunt loca repsindat
vm eo q veniat contra preceptu qd dedit
io puenit ex occa et ondit q pattes
aliquis ad samaritanos et hoc est qd dr
Oportebat q d. Ipse quidem voluit i
trare i galilea sz in galilea ad qm
iuit z iudea de qua exiuit erat me
dia samaria vm oportebat at eu
transire pmedia samariam z sic adat
loca oppunitas ad tusiendum sue xvm
cu uet ihs i tra sm transibat pmedia
sa. Sed go transibat sic redire cu op
portebat Samaria ciuitas e me
tropol aq tra tota dra e samaria
et e nucupata a samaria monte qda
i quo edificata e qz mos e et dns
samor acqmodit possessore eius q

maria

dictus est samor(?) ut dicit Crisostomus. Venit ergo
hic tangitur oportunitas loci ad quiescendum
quia lassus erat Ihesus et locus amenus se offerebat
Unde locum describit a civitate cum dicit Venit
ergo in civitatem Samarie que dicitur Sychar. Sychar
in lingua caldeyca, in hebrayca Sychem
hec est civitas ubi Symeon et Levi occiderunt
viros in ultionem stupri sororis. Genesis xxxiiii°
Et hec civitas erat sita iuxta predium i. agrum
secundum glosam vel villam secundum Crisostomum. Quod
dedit Iacob Ioseph filio suo. Genesis xlviii
do tibi partem unam extra fratres tuos quam tuli
de manu Amorrei in gladio et arcu meo
et hic locus optimus erat ad quiescendum quia
amenus propterea dicitur Erat autem ibi fons
Iacob. i. quem Iacob invenerat secundum quod dicitur
Genesis. Et quia Christus indigebat quiete ideo dicitur
Ihesus autem fatigatus ex itinere sedebat sic
super fontem quia locus frigidus erat et calor erat
ideo subditur Hora autem erat quasi sexta. Et
ideo fatigatus erat et ex itinere et ex
calore. Unde ipse dominus ait in psalmo In paupertate(?)
sum ego et in laboribus etc. Allegorice Ihesus re-
linquens Iudeam transiit per medium Samariam
et Galileam quia a Iudeis expertes(?) Christi
iunguntur ad gentem. Galilea enim transmi-
gratio interpretatur. Actuum xiii Paulus et Bar-
nabas dixerunt Iudeis Vobis oportebat
primum loqui verbum dei sed quoniam repulistis illud etc. Ihesus
fatigatus ex itinere sedet hora sexta quia
filius dei carnem nostram cum penalitatibus
assumpsit sexta etate sicut dicit Augustinus
Ie x° [illegible] quasi colonus [illegible] est in
terra et quasi viator declinans ad manendum
super puteum aque sedet. Quia super fluenta
gratie requiescit ut effundat in se cre-
dentibus. Io. vii Qui credit in me sicut dicit
scriptura flumina de ventre eius fluent aque vive. Unde quod
dicitur sedet super fontem quia ipse est magnus
fons omnis gratie. Unde non(?) per fontem illum
intelligitur Genesis ii Fons ascendebat e terra
irrigans universam superficiem terre. Iste
est agnus(?) quo procedit quadruplex flumen
sive aqua. Aqua mundicie de qua
Ezechielis xxxvi Effundam super vos aquam
mundam et mundabimini etc. et Christus dicitur fons
patens domui David et habitatoribus
Ierusalem in ablutionem peccatorum et menstruate.
Baptismus enim mundat peccatorem et men-
struatum quia delet originale et actuale.

Aqua sapientie Ecclesiastici xv Aqua sapientie
salutaris potavit illum et hec sacra
doctrina et sic Christus dicitur fons sapientie verbum
dei in excelsis. Iste irrigat corda doctorum.
Aqua gratie de qua Io. vii Qui credit
in me sicut dicit scriptura et sic Christus dicitur fons gratie
Io. iiii Qui biberit ex aqua quam ego
dabo ei fiet in eo fons etc. hec est gratia
Ie. ii(?) Aqua vite de qua Io. c. Qui
biberit ex aqua quam ego dabo non sitiet in eternum(?)
dicitur Christus fons vite. Psalmus Apud te est
fons vite. Omnes aque istorum fontium pro-
cedunt a Christo. Unde Ysaie xii Haurietis aquas
in gaudio etc. Sed non procedit nisi in valles
hoc est in humiles. Psalmus Qui emittis fontes
in convallibus. Secundo notandum quod duas sedes
super fontem in iudicatione dignoscere. Psalmus
Qui convertit [illegible] in [illegible]
[illegible] et revelavit [illegible] eius
[illegible] fontem [illegible]
[illegible] ambo [illegible]
[illegible] et in munda [illegible] cum illa
[illegible] desideriis satisfacit
Imitacionis [illegible] fons [illegible]
[illegible] et bona corrupta [illegible] cadunt
bona in impio. Impius enim dum considerat in bono
iusto mala et bona relinquens bona
mutat in mala. Curiositas vane
[illegible] Sicut viator sitiens ad fontem
os aperit et ex omni aqua proxima
bibit. Sic dicitur de anima curiosa quia
curiosi omnia volunt scire [illegible]
[illegible] Apocalipsis viii Et cecidit de celo
stella magna ardens tamquam facula
et cecidit in terra partem fluminum et in fontes
aquarum et nomen stelle dicitur absinthium
quia diabolus de celo empireo cecidit
in summa calamitate penarum ad aquas
aquas trahit omnes suos potatores.
Hic queritur de hoc quod dicit ut cognoverit
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] dicitur videtur [illegible] quia
[illegible] omnia scivit [illegible] ergo post
nichil cognoscere incipit. Respondetur
[illegible] sicut [illegible] Christus dicitur ignorare quod non
facit nos scire sicut homo [illegible]
[illegible] alius [illegible] cognoscere quod cognoscere
[illegible] ondit [illegible] nomine
[illegible] vel [illegible]

¶ vj feria in [illegible] ewangelium venit Ihesus in civitatem Samarie.

xpus faciebat pficerat s; post mom
relacione z h no erat i quenies hu
huiliu nram ¶ Item querit de hoc q dns
reliquit iudea pp phariseos id qq
nostutes vide q timuerit z q fugerit
Ridz Grego ¶ no timore s; pp sca
dalu eor vitandu z zelu i iudie
¶ Sz tuc obicit q veritas doctrine no e
dimittenda pp scandalu s; dimisit
eis veritate dicit pp scandalu i multis
locis ut q xv ¶ Scias q nuc pp sca
dalu dimittit ¶ Ei dicis pp i iudea
¶ Tercio querit magister xpo i videbat q
iohi cu iohes sile baptisaret ¶ Re
Ad tercium q expcancia reliquit iudea
s; pp scandalu vitandu pp fructu
augendu z pp exem dandu ¶ Propter
scandalu ne iudei pp zelu accensi
efficerent peiores s; hec no fuit to
causa pp etia fructu qua ibi parz
pfecisset z alibi multu pficeret z tuc
relinquenda e predicacio pp scandalu
qn alibi fructificare plus potest pp
etia exem dimisit ut d; aug9 ne
videat nobis ee licitu persequentiu
furorem vitare vl declinare ¶ Quod
querit quare magister persequeba xpm
qu iohem ¶ Respo q iohes no bap
tisabat i nomie suo ~~sz docebat~~
~~eos~~ s; i noie venturi xpus no i
nomine suo unde docebat z baptizabat
sicut pcede sepius qua go pharisei
i iudei multu nolebat sp sub pciore
io magis i videbat ei ¶ Item querit
aug9 cu no eiudia dicit fons iacob
cu inferi dicat puteus ¶ Respo aug
q omnis puteus e fons s; no quart
Ubi eni aqua emanat de terra i sup
ficie e tm fons vi i pfundo z fons
T z puteus dicit ¶ Venit mulier de sa
maria ¶ Detiart oppunitate pdicandi
hic decima manifestacio sui pdicat9
z q3 hec manifestacio pmo fca e
spalis ¶ Go querit io pmo agit de p
dicacione facta mulieri ¶ Sco de pdicacoe
fca samaritanis ibi ¶ Relinquit go mulier
¶ Et qua no e effectiva pdicacio fidei
nisi cu consensu libi arbitrij z sic ar
no consentit nisi excitat ado ¶ Ido
dns ¶ pmo mulierem excitat ¶ Sco ex
citate z consensi veritate fidei annunciat

ibi dicit ad eam ihs ¶ Excitat at dns
hc ordine mulierem ¶ pmo petendo obsequi
¶ Sco pmittendo z offerendo ei beneficiu ibi
dicit ei go mulier ¶ Tercio explicando beneficiu
oblatu ibi dicit ei ihs ¶ Excitat go
postulando obsequium potus/ que mulier
ministrare poterat qua aqm hauire ve
nerat ppterea dicit ¶ Venit mulier de samaria
i de civitate samarie regionis haurire
aquam z ita potu dare poterat xpc indige
bat z io petebat ¶ Unde sr ¶ Dicit ei ihs
da m bibere i digebat quide potu q
no erat ministraret ¶ Unde dicit discipuli
eni ei9 abierant/ vel sic qr possent
iudei audientes hc suu humilitate z
querere qre sedit ibi colloquendo cu sa
maritana muliere z io rone ponit s
ipm necessitate querendi ab alia adiutoriu
qr discipuli ei9 abierant i civitate sychar
ut cibos emerent ¶ Hec fuit racia z
racionalis causa sue expectacionis ¶ Quo
q hc exo v monent adta ad laborem
ad pcitate ad humilitate De labore dicit
Job v ho ad labore nascit z avis ad
volandum qr q mult volat ad celum oz
po q sit ho ad laborandum ¶ Ds i labore
hominu n sunt ¶ Ad istu labore monent
cu dicit sup ¶ Ihs at fatigatus s; qua
multi post labore nimias querit refo
cillaciones z refecciones qm pl9 exigunt
i fcodo qm i pendit i primo ¶ Ideo p9
labore monet nos dominus ad pcitate
z sobrietate i hc q fatigatus sedit sup
fonte z pexit aquam i potu z de cibo
adhuc ei hora illa no fuiat prandium/
De humilitate i utroq3 sexu ps ¶ Dicit go
ei mulier hic ¶ Sco excitat ea pmittendo sic
offerendo ei beneficiu qua mulier considerans
ipm ee iudeu noluit ei i pmo obsequi z
s; magis contra ingit ppea ut dicit
go ei mulier ista samaritana aq s potum
peteat quo tu cu iude9 sis bibere a me
poscis qum sim mulier samaritana ¶ Ipm
ee iudeu ex habitu cognouit ut d; glo
¶ Et rone huius conis subiungit euangelista
no eni contuntur iudei samaritanis
¶ Ipos i iuidos ... quatuor gentiles
erat ¶ Unde ¶ Sn xliij ¶ Illicitu e egipcijs
comedere cu ebreis z pphanu putant
huiusmodi conuiuiu ¶ Tercio ma go mulier no
fuat mota ad obsequium faciendum ei
alliciat ea dns pmittendo ei beneficium

cum dicat Si sciret ihesus et dixit ei si scires
donum dei | donum dei est spiritus sanctus de quo
act. ii. penitenciam agite et baptize-
tur unusquisque vestrum in nomine ihesu christi in remissionem
peccatorum vestrorum et accipietis donum spiritus sancti
Et potest sanctus donum dei quia non datur nisi cum [illegible]
vim propria mea tecum sit impedicione
Si nescis hic cognosceres et quis est qui dicit
tibi da michi bibere quia ipse est dator spiritus
non fecisses quod non scis magis donum postu-
lacionem Unde dicit Tu forsitan petisses ab
eo fforsitan non est non dubitacionis sed
libertatis arbitrii Et i. peticionem tue sa-
tisfecisset unde dicit Et dedisset tibi aquam vi-
vam tibi si peteres dedisset aquam Unde dicit Omnis
qui petit accipit et qui querit invenit Aqua
viva vocatur gracia fidei que viva facit
alia. Iustus in sua fide vivit Dicit
ei mulier hic tangit tamen sicut explicato
dono ut Crisostomus oblato mulier enim de
dono corporali corporaliter intelligebat et ipsum
dubitabat et explicat et petit unde ait
Dicit ei mulier Domine neque in quo haurias
habes et puteus altus est et ideo non potes dare
de aqua putei huius sed et aliunde unde habere
potes Unde sequitur Unde ergo habes aquam vivam
ista si melior est numquid tu maior es
patre nostro iacob Crisostomus habet . i. ymmo numquid
tu maior es patre nostro iacob qui dedit nobis puteum
Ideo dedit quia invenit Genesis xxvi. puteos xxix
xxx et sequitur ergo iacob venit in terram orienta-
lem et vidit puteum in agro Et mystica
Os eius grandi lapide claudebatur nec
tamen alius dedit sed ad proprium usum habuit
quasi meliorem non habuit ideo dicit Et ipse
ex eo bibit et filii eius et pecora eius
Unde xxix. habetur. nam ex ipso adaquabantur
pecora mulier ergo carnaliter intelligens
et diu potencia nescies non alliciebatur
ideo explicat Christus donum et dicit Respondit
ihesus et dixit ei Omnis qui bibit ex aqua
hac sicut visibili et mali sitiet iterum et
ideo non est magnum hac dare nec ex hac
puteo et Qui autem biberit ex aqua quam ego
dabo ei non sitiet in eternum Io. vi. Et nimis sa-
citur in . iii. non sicut me. Et ratio subditur Ve-
no sitiet sed aqua quam ego do ei fiet
in eo fons aque salientis in vitam eternam
Et illuc salire facit Ubi est fons suffi-
ciens Psalmus Apud te est. vi. fons est
perfecte respiciens unde in psalmo inebriabuntur
ab ubertate etc. Adhanc aquam invitat
dominus ys. lv Omnes qui sitientes venite ad

adaquas etc. Hic ergo mulierem excitavit
petendo obsequium offendo vilescit ex-
plicando donum oblatum Hic quiescit cum
dominus preciperat discipulis suis ut civita-
tes samaritanorum non ingrediantur ut in
vias gencium math. x. et xv. non sum missus
nisi ad oves etc. Unde est hic quod dominus modo predicat
samaritanis Videtur enim contrarie precepto suo
exemplo malum exemplum dare Respondeo Crisostomus hoc
dominus discipulis prohibuit non quia malum erat
sed ne iudeos ad quos primo veniebat scanda-
lizaret ideo precepit quod non ex proposito predi-
care eos irent unde ut dominus se ingessit sed quia
vult omnes homines salvos fieri et oportunitas
se obtulit et mulier ad eum venit ideo ubique
predicacionis apperuit Item quiescit cum iudi-
ce putet samaritanos in iudeos et dominus
legem custodiebat Unde est hic quod a samari-
tana bibere petebat preterea ipse sciebat
eius responsionem antequam peteret et sciebat
quod ipsa potum ei non daret ergo frustra et stul-
te petebat Respondeo Crisostomus quod dominus reputa-
bat pro indifferenti huiusmodi observancias cu-
todire unde dicit math. xv. non quod intrat
in os coinquinat hominem etc. quasi dicat nichil exterius eo
coinquinat hominem et ideo non dimisit petere
ab illa quamvis esset samaritana Et quod obicitur
quod sciebat quod non daret dicendum quod sciebat
quod ei pridem respondet et ut ex illa
responsione occasionem docendi haberet
ideo petiit Item queritur de hoc quod dicit quod
discipuli eius venerunt in ci. ut ci. e.
et discipuli erant iudei ergo non debebant
samaritanis communicare Item dominus precepit
eis ut non haberent pecuniam math. x. quo
invenit emere si pecuniam non habebant
Respondeo Crisostomus discipuli didicerant a domino nichil
esse in mundum ut que vel dicendum Et aliqua
ubi erant indifferentes quo ad iudeos
et samaritanos ut panis poma et
tales alios [illegible] emere Et obicitur
quod non habebant dicendum Et ymmo quod adhuc
missi non mandata facere et predicare quia
erant in terra ignota ubi panem et alios
cibos gratis non invenirent ideo pro necessitate
tempore argentum portabant Item queritur
de hoc quod dicit mulier numquid tu maior
es patre nostro iacob Contra Crisostomus videtur
implicare quod iacob esset pater samaritanorum
sed hoc falsum est quia ipsi missi fuerant
a rege assiriorum Respondetur quod pater
aliquando dicitur propter temporis antiquitatem

sicut dici⁹ senes p̄res nros aliqn
auctor͛ sicut platões ⁊ nos antiquos
dicim⁹ p̄res aliqn bn̄ficio vl educacōe
sic p̄res dicim⁹ a quib⁹ bn̄ficia p̄cepim⁹
aliqn gn̄acōne sic illos qui genuerūt
nos dicim⁹ p̄res mulier dicit iacob p̄rē
p̄mis trib⁹ rōnib⁹ p̄hūt / Itm̄ qui
de h͛ q̄ dicit Xp̄s bibit ex aq̄ q̄m ego dabo
ei nō sitiet in et̄num Cont͛ aūt itelligit
de siti corp̄ali aut sp̄uali Si corp̄ali fm̄
ē quia sicut qui grām h͛nt Si sp̄uali
adhuc fm̄ vide͛ Eccl xxiiij Qui bibunt
me adhuc sicient Vide͛ q̄ de siti sp̄uali
loq͛ Quedā n͛ ē siti ut aliq̄d amplius
h͛eat quedā ē nō habiti ut habeat͛
Quedā ē p̄fec habiti ut cōtineat
p͛m ē i cōcupia Sc͛da in gr͂a tcia nō
in glia h͛c loq͛ de illa q̄ ē habiti
ut mag͛ h͛eatur sitis enim gracie nō
ē nisi nō habītē Grā sicut d͛ Augus
Q͛ sz domi etm̄ amado h͛t līz nō
p̄fec / Dicit ad eū mlr̄ Postq̄m ex
citauit dn̄s mlr̄em ad q̄rendū h͛c
ia mlr̄ cōsentienti ⁊ petenti ūbū fidei
p̄ponit ad credendū quia līz mulier
eet excitata nō dū tn̄ erat illūiata
io dn̄s nō stati ūbū fidei sibi p̄ponit
sz h͛c ordine p̄cedit p̄mo r͛uelat sec͛
tū p̄o maifestat dubiū i dicit ei / vado
nō apperit fidei sacm̄tum ibi dicit ei
mulier i ia petenti aq̄m ita p̄missa
⁊ exh͛ cōsidenti r͛uelat secretū p̄
h͛c dn̄s ondit peticōn mulier / Dicit
ad eū mlr̄ / Ita p̄mpsat ei aq̄m dn̄s i
deficiente h͛at petit mlr̄ dicit Da m͛
h͛anc aq̄m ut nō si / neq͛ ve- / h͛uc ha
Q͛ mea sitis ei erat penalis ⁊ labor
h͛amendi ⁊ io petebat domi da / q͛
sicut d͛ Greg͛ Mala q̄ nos h͛ p̄mūt
ad dm̄ ire cōpellūt ipsa dn̄s vocat
opp̄ssos q͛ h͛ Venite ad me omēs
qui la- / ref mulri sic petenti dn̄s appe
rit secretū sz nō stati ut nō i dignet
sz oc͛asioꝫ q̄rit vn̄ seq͛t / Dicit ei i
vade voca vir͛ tuū nō p̄matino
sz p̄ab n͛ sui ⁊ venn huc h͛ nō dicebat
quia credet ea h͛re vir͛ sz ut videnti
secretū demū reuelaret vn̄ R͛ndit
mulier ⁊ dixit nō h͛eo vir͛ / ex h͛at
verita in sione dn̄s occasioē accep
subdit secreti reuelacōn vn̄ seq͛
Dicit ei ih͛s / Bn̄ dixisti q̄ nō h͛eo

vir͛ quia vir͛ cōfessa ē q̄nq͛ enim viros
h͛uisti Et͛ reuelat p̄tita Et h͛nc quē
h͛es nō ē tuus vir / h͛c r͛uelat p̄ncia
h͛uc h͛ ē auth͛itis ⁊ ut nō i dignet͛ vir͛
h͛ndat h͛c ūe dixisti sz trad͛ for p̄dicato
rib⁹ ut tn̄ volūt audientib⁹ dīc apperta
i uisitat dulcia vn̄ p̄aul⁹ h͛at form
suabat i Cor xi laudo vos i h͛ nō
laudo nō n͛ oīo i dargue bat / ap̄s
tice aliter ē p͛ m͛stor rōis vir eī⁹
nalis ⁊ legittia ē pars supior ītē di
uidicat cōnis i Cor xi vir ymago ⁊
glia dm̄ ē mulier at glia viri ē h͛ec
mulier rep̄h͛nd͛ q̄ h͛uit q̄nq͛ viros
qui carnis sensib⁹ i m͛stacia d͛fuīt
qui ei p̄ncipati fuant tn̄ vir pm̄
qui seq͛t͛ opa m͛cilia p͛ q͛ d͛ ap̄s
i Tho v° / Iuuēcilia d͛sidia fugite
h͛ec iuuēcilia d͛sidia ⁊ si videant͛
dulcia app̄a tn̄ s͛ vn̄ sigūt p͛ q̄nq͛
iugā boū Luc xiiij° / Iuga boū enī
q̄nq͛ h͛ec iuga s͛ q̄nq͛ sensuū gn̄a ⁊
dura / p͛m⁹ vir gust⁹ h͛uc fuīt gu
losi / Iuq͛uor p͛sona d͛ / Eccl v / Nonne
meli⁹ ē comede͛ ⁊ bibe͛ ⁊ onde͛ aīe
sue bona / Ys xxii / Comedam⁹ ⁊
bibam⁹ cras n͛ moriem / Secūdus tac
tus h͛uc fuīt luxuriosi / Iuq͛uor p͛
d͛ Sa· ij / Nullū p͛tu sit q̄ nō p̄tuseat
luxuria nr͂a ⁊ / Tercius ē olfactus h͛uc
d͛fuīt delicosi Sa· ij / Iuq͛uor p͛so
dic͛ Sa· ij / Vngent͛ nos i plecam⁹
⁊ nō p̄tuseat nos temp⁹ Coronem⁹
nos rosis / Quartus visus h͛uc d͛fuīt
auari Eccl xiiij / Insaciabilis ē ocl͛s
cupidi / Quint⁹ auditus h͛uc d͛fuīt
curiosi Act xvij / Ad nichil aliud va
cabat athinienses nisi a͛ adysce͛ vel
audire aliquid noui / Redarguit͛ de
sexto viro nō suo / h͛c vir ē error
q̄ suo aīa abducit͛ ⁊ seducat / h͛c igit͛
errore reiecto hortat͛ dn̄s ut nō cet
vir͛ p͛ i nale vōmib⁹ iudicau ut posset
fidei sacmēta p͛cipe ⁊ nō sit sicut eq⁹
⁊ mul⁹ q̄b⁹ nō ē intellc͛s / Tali aūt
dat dn̄s aq̄m salietē i vitā et̄nam
h͛ec ē aqua gr͂e q̄ue q͛ d͛ descendit
io ad dm̄ salire facit p͛petas enim aq
ē ut tn̄ ascendat q̄ntū descendit
Dicit ei mlr̄ / h͛c tam͛ sm̄ postq̄
ei reuelauit secretū manifestat
dubiū / mulier enī videns q̄ dn̄s

ect cognitor secretorum sua dubitacio-
nandam proponit ut ibi ait Dicit ei mulier
Domine video quia propheta es tu quia nosti secre-
ta Patres nostri in monte isto ut cum civitate
in hore videns ea costream et nos cum vi
dia in pugnes Est xiiii Nequam est oculus
laudi et auctoris facie qui si non potest videre
bona alterius quia ergo dominus novit secreta eius
et dubitacioni respondeat potest vero scilicet Patres
nostri in monte hoc adoraverunt scilicet abraham
et iacob et vos dicitis quia ierosolimis est locus
ubi adorare oportet Et igitur patres sunt
imitandi quo ergo nos sic dicit tamquam
more paganorum qui representes sic dicebat
iudei pro eo dicunt vel etiam offeris holo
causta tua in omni loco quem videris
sed in eo quem elegit dominus Huius quoniam
dubio dominus satisfacit ondens quod neque
in neque hic perfecte adorabat cum vero ait
Dicit ei Jhesus Mulier crede mihi quia venit
hora quando neque in monte hoc neque in ierosolimis
adorabitis patrem Ista hora est tempus gracie
in quo scilicet evacuatur error gentilium et
umbra legalium de hac hora dicitur Ro.
xiii^o hora est iam nos de sompno surgere Non
precessit haec hora locum oracionis non de-
terminat alicubi sed ubique i Thimo ii Volo
viros orare in omni loco Et licet nec hic
nec ierosolimis perfecte nunc adoretur tamen melius
ierosolimis Unde dicit Vos adoratis quod nescitis
quia legem non habetis Sed deum scilicet et ydola co-
litis et deum localem creditis iiii Regum xvii
dicitur de samaritanis quod timebant deo tamen
et idolis suis Nos adoramus quod scimus
nos scilicet iudei quia salus ex iudeis est
in christo salvator Gal. iii Abrahe dicte
sunt promissiones et semini eius quia ergo nec ierosolimis
perfecte adoratur ideo docet intrinsecum quod et
nunc perfecte adoretur ne ea deficiat in suo
proposito Unde dicit Sed venit hora et nunc est
q.d. Sic dixi quia non perfecte adoratur quia
deum localem credunt nec etiam iudei perfecte
quia sub figuris sed venit hora scilicet gracie et nunc
est quia christus iam venerat quando veri adora-
tores adorabunt patrem in spiritu et veritate
In spiritu contra localitatem et corporalitatem
In veritate absque umbra figurarum quod dice-
bat apostolus ii Cor. iii nos non omnes
revelata facie gloriam domini speculantes
transformamur acta mirabilia etc. Et ait Et
sunt veri adoratores omnes Unde Et
Nam pater tales querit qui adorent

eum scilicet sicut deus est in spiritu et veritate Spiritus
est deus non corpus ut nos creditis Vos vero
cum sicut fecistis deum quasi quandam ymaginem
ponentes ei et eos qui adorant eum in spiritu
et veritate oportet adorare ut sic ei confor-
mentur ut sint in spiritu non in carne Ro.
viii. Qui in carne sunt deo placere non possunt
sicut in veritate non in ficcione Sap. i^o Spiritus
sanctus discipline effugiet fictum Dicit
ei mulier Sic iam tercio explicans manifestavit
dubium appetit fidei sacramentum aliter enim
admodum instructa ad christum et adipiscendi gracie
elevatur considerationibus oculum Unde ait Et
Dicit ei mulier Scio quia messias venit
qui dicitur christus cum ergo venerit ille nobis annunci-
abit omnia Sciebat enim mulier quod sa-
maritani legem admittebant Et habent
hec maxime quia in lege promittebatur non tamen
iudeis sed et gentibus Unde plus non au-
feretur sceptrum de iuda et dux de femore
eius donec veniat qui mittendus est et ipse
erit expectacio gencium Unde quoniam iam inter-
penitere est ipsa ad christum et tecum iam parata
credere quid restat nisi ut dominus appareat
ei seipsum ut sic sequitur Dicit ei Jhesus Ego
sum qui loquor tecum Et hic dominus videt
certo scilicet ipse cum certe quereret quis esset
dei filius in quem deberet credere dominus videt
Vidisti eum et qui loquitur tecum ipse est et
tunc collacio predicacio et collacio quia discipuli
venientes ideo subdit Et continuo venerunt
discipuli eius et mirabantur quia cum muliere
loquebatur admirabantur eius clemenciam per
dignacionem Augustinus Bonum admirantur
non malum suspicantur et hec admiracio
non duxit quoniam sed reverenciam et timore
Unde dicitur Nemo tamen dixit quid queris aut
quid loqueris cum ea quod quis quasi dicit quid est
huius locucionis necessitas aut quid
loqueris cum ea id est que est huius locucionis
utilitas ubi nichil quod caret racione neque
utilitatis aut pietatis otiosum est Unde dicitur
Greg. in pastorali Erunt debes quod dicitur
venit hora quando nec et cetera Unde est viii Et
in quantum templa ad adorandum dominum Et
si eos qui adorant in spiritu oportet adorare
ergo pertinent qui ad adorandum fiunt ymagi-
nes loca Et tamen quod ea que sunt oracionis
quedam sunt essencialia ut vera intencio et mistica
peticio quedam accidentalia ut tempus et locus
Dicitur igitur quod dominus non dixit locum debitum

nb

adoracione neque esse restringendum ut super-
fluum sed cognoscendum non esse de racionis
essencia quod veri adoratores ubique deum
adorant, et licet non sit necessarius non tamen
est superfluus, valet enim ad invencionem sancta
ad devocionem excitandam, ad humilitatem
suadendam, ad societatem angelorum obtinendam
quia presencialiter intersunt principes [illegible] psallen-
tibus. Item obicitur de ymaginibus dominum quod modo
non obsunt quia non creditur aliquid esse in eis
divinum nec deum corporaliter esse ibi sed solum
significacione. Item queritur de hoc quod dominus de se
et iudeis dicit nos adoramus quod scimus
contra Jo. viii. neque me scitis neque pa-
trem. Dicendum dominus loquitur de iudeis fidelibus [illegible]
fidelibus in figura qui erant iudei solo
nomine sed alibi loquitur de iudeis veris qui re
et nomine iudei appellantur. Item queritur
cum verbum abominatum fecit dominus super verba
dominus est hic quod samaritana protulit verba per-
traxit. Sed dicendum Crisostomus quod si statim dixis-
set [illegible] videretur delicate
et io paulatim tamquam bonus doctor eam
docuit. Item nota hic ubi exortamur ut non
dedignemur paucis auditoribus legere
vel predicare verbum ipse domini mulieri [illegible]
locutus simonem fecit. Item queritur cum
discipuli dubitarent et Petrus audax sole-
bat a domino querere quare non consciverunt a
domino quid loqueretur. Dicendum quod si congnovissent sed
videtur iam ipsum [illegible] io tenebat
argumentum de stulta cognicione et de indisciplina
et io non fuerunt ausi querere. Reliquit
ergo ydriam suam. Civitati per [illegible] in qua
dominus predicavit et se ostendit mulier sa-
maritana singulariter et privatim sed in capitulo
sequenti in qua dominus quinto samaritanis
predicavit et eis se ipsum manifestavit et quia hec
manifestacio primum facta est pro modo mulieri
post Simonem [illegible] et hic discipulis audien-
tibus quia adhuc idem debebat esse so-
licitus io predicit in hac manifestacione. Sunt autem
ordine primo ii notatur diligencia mulieris
ad nomen Christi annunciandum secundo desiderium
[illegible] suscipiendum. Interea rogabant
eum [illegible] discipulorum [illegible] predicandum
ibi nonne vos dicitis. Circa primum de
novo ad [illegible] ibi exprimitur autem iam
primo in destitutis diligencia mulieris quam
habuit ad manifestandum nomen Christi et ad
convertendam [illegible] quia statim

mulier amicitia ac [illegible] civitate quam preparat
[illegible] quod dicit. Reliquit ergo ydriam suam
mulier. Audito verbo fidei reliquit
ydriam ut magis curreret et annunciaret
ne forte dominus recederet vel quia pre fervore
oblita eius pro quo venerat propter [illegible] pro-
mptius volebat. Sed Crisostomus docet
nos hec mulier in spiritualium audicione
omnia temporalia contempnere et abire in civitatem
ad magnificandum nomen Christi [illegible]
et dicit hominibus illis venite et videte
hominem qui dixit michi omnia quecumque feci
Sed predicator debet in civitate addere quam
sentiunt [illegible] et corda plurimorum ad eos
attrahebat quod ei secreta revelaverat
sed non dixit venite et videte prophetam
sed iam fama sua divulgavit ut omnes excitaret
et attraheret. Nunquid ipse est Christus non
asserit ne decepta videatur non asserit
sed dubitando proponit ut ipsi per dubitacionem
ut plures venirent ad ipsum certificari. Sed
nolebat expresse ambicione eos indu-
cere sed ex audicione eius [illegible] quod excitati ve-
nirent. Sed secundo exierunt de civitate
et veniebant ad eum. Iste exibat quia
dominus ante portam erat tamquam ignotus et
extra portam passus est. Exeamus ergo et nos
ad eum extra castra in precium eius portantes
sicut [illegible] quod qui voluit docere ab
ipso debet relinquere civitatem tumultu[s]
[illegible] relinquere civitates et ha-
bitare in petra habitatores moab
[illegible] Interea destitui [illegible]
Interea rogabant eum [illegible]
Christi desiderium annotatur suscitandi
quia corporalem salutem desiderat ut cibum, ymo
amplius quam cibum corporalem in tempore
dignatur cum erat famelicus. Circa
dicitur. Interea id est dum mulier [illegible] et sa-
maritani veniebant rogabant eum
discipuli eius qui de nigro [illegible] dicentes
Rabbi manduca quia cibos attu-
lerant et hora comedendi iam incipiebat
Crisostomus videntes eum fatigatum ex
itinere et calore [illegible] rogabant
ut manducaret sed dominus magis cibum
spiritualem desiderans quam corporalem
manducare recusavit. Propter quod dicit
Ille autem dixit eis ego cibum habeo
manducare quem vos nescitis. Illu

p̄fectio nesciebant discipuli quia spiritualis
erat sed ipsi erant carnales, in eorum
ancillis sermonem, ideo patet quia nesciebant
quia carnaliter intelligebant, unde ait. Dicebant
dicebant ergo discipuli ad invicem. Numquid
aliquis attulit ei manducare. Augustinus
quid mirum si mulier illa non intelligebat
aquam/ecce discipuli non intelligunt
escam, et cognita cogitatione discipulos
non intelligentes, ideo sequitur explanacio
Dicit eis Ihesus. Meus cibus est quem vos
nescitis ut faciam voluntatem eius qui
misit me. Voluntas dei est nostra salus
Jo. vi. Hec est voluntas patris mei qui
misit me, ut omnis qui videt filium et credit in eum
habeat vitam. Hanc volebat dominus consumare
populus nunc redemptionis unde dicit Et
perficiam opus eius. Opus dei dicitur per
excellentiam opus misericordie, redempcionis
aliarum omnium operacionum omnium
Opus igitur dei est nostra ad dominum perfida
conversio Jo. vi. Opus dei est ut credatis
in eum quem ille misit. Nonne vos
dicitis quod adhuc tres menses sunt, et messis venit
ad predicandum pro salute Samaritanorum
adhuc dicit eos ex consideratione incredibilis
predicatorum, ad considerandum autem spiritualiter
credentium instigat sub parabola dicens
Nonne vos dicitis quod adhuc iiii^or menses
sunt et messis venit. Ad literam propinqua
erat et hoc quidem dicunt homines cum
vident tempus metendi appropinquare quia
proximum annum exspectant. Ecce dico vobis
levate oculos vestros, id est considerate et
videte regiones, id est multitudinem gentium
quia albe sunt iam ad messem, id est propinqua
ad fidem quia parati ad credendum. Unde est
qui audiebat verbum. Messis quidem multa
etc. Rogate ergo dominum messis ut mittat
operarios in messem suam. Hic igitur animat
eos consideratione fructus metentium predicatores
unde dicit Et qui metit mercedem accipit
non temporalem solum sed eternam unde dicit Et congregat
fructum in vitam eternam. Ubi neque erugo
neque tinea demolitur et ubi fures
non effodiunt nec furantur. Scilicet dicit Christus
gaudete et exultate quoniam merces vestra
multa est etc. Ut qui metit simul
et metentibus et seminantibus
unde dicit Et qui seminat simul gaudeat
et qui metit quia qui metit non tamen fructum
congregat seminanti sed etiam sibi. Sicut enim
tres ibant etc. et venient quando tamen

metentes qui seminantes deant gaude
In hoc enim est verbum verum quia alius est qui seminat et alius qui
unde dicit. Justus enim est verbum unius
dici quia alius est qui seminat et alius qui
metit. Ego misi vos metere quod vos non laborastis, et post
messuerunt apostoli. Et hoc quidem diu verum
fuit et in principio eius erat auctoritatis unde
dicit Ego misi vos metere quod vos non laborastis. Alii laboraverunt et vos in labores
eorum introistis quia si fructus eorum predicacionis
collegistis, id est per prophetas revelatum et quia non scripturis suis prophetabat
nobis autem monstrabat ea que nunc sunt nunciata nobis. Ex civitate autem illa
tangitur gestum Samaritanorum devocio
ad credendum que in exordio est in sermone
mulieris, unde dicit. Ex civitate autem illa
multi crediderunt in eum Samaritanorum et vos sub
propter verbum mulieris testimonium perhibentis de eius
divinitate quia dixit omnia quecumque feci
Ad testimonium mulieris crediderunt Samaritani
sed iudei recusaverunt credere. Iohannes unde dominus
dixit iudeis. Amen dico vobis
quia publicani et meretrices precedunt vos in regnum dei.
Et hic Samaritani non credere sunt credebant cum devocione unde subdit Cum ergo
venissent ad eum Samaritani rogaverunt eum ut
ibi maneret. Luc. x. Ave nobiscum
quoniam advesperascit et inclinata est iam dies. Et tamen
iudei expulerunt eum, corpus eius
multa videntes signa non solum non crediderunt sed a regione eum abiecerunt
unde Mathei viii. Et ecce tota civitas Genazarenorum exiit obviam Ihesu et viso eo rogabant
eum ut transiret a finibus eorum. Dominus
autem Samaritanorum precibus condescendit
unde dicit Et mansit ibi duos dies ad
fidem eorum confirmandam et multiplicandam
quod et fecit unde dicit Et multo plures
crediderunt propter sermonem eius. Iohannes
quia et Jo. vi. dicit ei Petrus. Domine verba
vite eterne habes. Nec tantum multiplicavit
in eis fidem sed et confirmavit unde sequitur
Et mulieri dicebant quia iam non propter tuam
loquelam credimus quasi mediantes
vocem humanam. Ipsi enim audivimus et scimus
quia hic est salvator vere mundi i. audivimus
scimus quia sicut dicitur Ro. x. Fides ex
auditu, auditus autem per verbum Christi
salvator mundi non tamen iudeorum
unde supra iii^o. Sic deus dilexit mundum ut filium suum daret
Jo. I Jo. v. Ipse est propiciacio peccatis
nostris non tamen nostris sed pro totius mundi

Iste signatus est propheta de quo dicitur
Gen. xli. Vertit quoque nomen eius et vocavit
eum lingua egipciaca salvatorem mundi
Hic queritur cum in ipso dicitur Testimonia
tua credibilia facta sunt nimis et testimonium mulieris
sic vanum et fragile sicut est sexus infirmus
Videtur quod dominus non debuit prius se ipsum
samaritanis manifestare Respondeo Crisostomus non
accipit spirituale testimonium propter sua indi
gencia sed solum propter audiencium indignita
tem ... testimonium mulieris nimie erat
suspicium samaritanus ideo voluit dominus
prius eis innotescere Alia vero sunt
de iudeorum duricia quod deprehendat in iudicio
quia ipsi non crediderunt Iohanni baptiste
sed samaritani vili mulieri sicut ipse
dominus dicit eis Mt. xii. quod viri ninivite et
regina austri surgent in iudicio ~~quia~~
~~ipsi non crediderunt~~ contra iudeos Iste
queritur de testimonio mulieris quod dixit venite et
videte qui dixit michi omnia quecumque
feci Contra non dixit ei nisi de viris
quos habuerat ergo mulier plura non fecit
quam ... clam ... et ... dicebat
... quod mulier quando sic dixit non tam respexit
ad sermonem dicentis sed ad ... dicentis
dicebat et sicut ei unum secretum dixerat
eadem virtute poterat dicere ei omnia quecumque
fecit ideo mulier voluit ... exprime
dixit in universali Item obicitur cum lex
evangelica ~~non sit~~ non sit umbre vel figure
sed ... apertum est hoc quod dominus
discipulis suis loquitur in parabolis videtur
quod non sic debet loqui sed aperte Respondeo
quod loqui in figuris est dupliciter aut ita
quod in tenebris ibi claudatur et non exemplificetur
audientibus et hoc dicit umbram et obs
curitatem et hoc pertinet ad legem veterem
non ad novam Alio modo est loqui in figuris
ita quod sciendo explicetur et manifestetur
et tunc non est loqui in umbra sed potius in
luce et sic modo loquitur dominus ut res ob
scure posita in figura per exposicionem
clare intelligantur et ... similiter
et viles ardencius amentur et firmius teneantur
Vilitas ... aliquo nisi latens gracior
efficitur dicit Augustinus Item obicitur de hoc
quod dominus ... salutem suam vocat cibum
... fidem nostram super vocavit suum
potum ... non videtur cibus cum convertat
eum qui cibatur sed cristus convertat ~~eum~~
nos non nos cristum ergo non sumus cibus
cristi Respondeo Crisostomus ... in cibo ...

simile est quod nostrum desiderat Sed quod proprium
est cibi quod cibatum reficit Tercia quod cibus in corpus
trahitur Ratione primi competit cristo cibus
noster quia eum desideramus et nos sumus
cibus eius quia ipse nostram salutem desiderat
Ratione secundi cristus est cibus noster non econverso
quia nos nutrit et reficit Ratione tercie
nos sumus cibus cristi quia ipse trahit
nos in corpus suum Augustinus dicit Ego sum cibus
manducantium ... Item queritur de hoc
quod dicit dominus Alius est qui seminat
alius qui metit verum dicit quod apostoli messores
non seminatores sed contra Verbum dei est
semen ergo qui predicat seminat sed apostoli fuerunt
predicatores ergo seminatores Item i. Cor.
ix. Si nos vobis spiritualia seminavimus Item videtur quod apostoli
non sunt messores sed angeli Mt. xiii.
... messis consummacio seculi est messores
autem angeli sunt non ergo apostoli Respondeo
quod hec tria sunt ordine tempus legis
mosayce gracie et glorie Tempus gracie
est fructus sicut ... temporis legis mosaice
tempus glorie est sicut fructus ... temporis gracie
Secundum hoc quia messis dicit collectionem
fructus duplex est messis prima in tempore gracie
et huius sunt messores apostoli sed seminatores
prophete qui de ... predixerunt et ipsum
expectare fecerunt Alia est in tempore glorie
et huius sunt messores ~~apostoli~~ angeli
et seminatores apostoli quo ad aliquos
sed omnes quo ad ... et predicatores
... sunt quod dominus loquitur de
messe gracie Item queritur cum dominus ...
... samaritanos similes ad credendum
quid est quod tamen per duos dies apud eos
voluit morari Respondeo quod hoc fecit
propter ... scandalum iudeorum ne in
dignarentur quod eis relictis transiret ad
alienigenas

Post duos autem dies

Postquam manifestatus est dominus iudeis
discipulis et samaritanis in hac quarta
parte manifestat se galileis suis compa
triotis tamquam duriores ad credendum
et procedit in hac manifestacione que facta
est per miraculum sic ordine primo in summa
in galileis defectus ... ad hono
... tangitur mens defectus
fidei ad credendum ibi Et erat quidam

debere

regulus scilicet in petitione miraculi ibi
dicit ad eum regulus quarto edificatio
fidei ibi Jam autem eo descendente Primo in
synagogis in galileis descensus veneruntque ad
honorandum xpistum quia enim erant eo
priores in eo ad eorum inveniendum quomodo
videant venit ad eos xpistus ut in miraculis
se ostendat unde dicit post duos autem dies
quibus scilicet fuit in samaria exiit inde et
abiit in galileam scilicet patriam suam ut eos
tamquam devotiores commiteret unde subditur
Ipse enim scilicet ihesus testimonium perhibuit tamquam
unum assignat quia propheta in sua patria
honorem non habet luc iiij Nemo propheta
acceptus est in patria sua sic dicit glosa quod quia in primo
adventu in galilea honorem non invenerat
in adventu secundo recipitur Sicut vel sic salte
in eum credant per signa ita enim quodammodo
humiliati erant per signa que viderunt
videant propterea dicit Cum ergo venisset
in galileam exceperunt eum galilei quasi
parati honorare eum ceperunt philipenses
excipite itaque epafroditum cum omni
gaudio in domino et eiusmodi cum honore
habetote Et ratio subditur cum omnia
vidissent que fecit ierosolimis in
die festo scilicet vidissent miracula et ipsi enim ve
nerant ad diem festum omnia enim que
videant fuerunt signa et miracula scilicet ii
cum esset ierosolimis in die festo multi
crediderunt etc Venit ergo iterum in chana
galilee scilicet ut vel sic credant ubi fe
cit aquam vinum quod fuit signorum suorum
primum per quod in potuit discipulis unde
Glosa hoc miraculum pauca crediderunt
in discipulis scilicet ii Hoc fecit signorum initium
ihesus in chana galilee etc Et erat quidam
Regulus hic tangitur tertium scilicet descensus fid
eorum ad credendum sicut enim quodam
honorabat quodam non Ita etiam
quodam credebant in eum quodammodo
non et hoc patet intelligitur quod regulus non credebat
eum posse sanare filium nisi presens esset
propter quod dicit Erat quidam regulus et
regum principatum cuius filius infirmabatur
capharnaum et ita in domo absentia hic
cum audisset quod ihesus adveniret a iudea
in galileam quia fama adductus ad
illuc pervenerat iiij° Et processit
rumor eius statim in omnem regionem
galilee abiit ad eum per devotionem
Et venit accessit ad eum in terminio etc
Et rogabat eum ut descenderet scilicet

per presentiam corporalem scilicet iio descendit
capharnaum ipse et mater eius ut sanaret
filium eius potentia mirabilem luc vi
Virtus de illo exibat et sanabat omnes
Incipiebat enim mori per impotentiam
naturalem Sic et deum est Eze xviii
iiij Morte morietur et non vivet scilicet fin
tensas in fiores Et quia iste regulus
et si petebat non firmiter credebat ideo
dominus enim arguit de incredulitate propter
quod dicitur Dixit ergo ihesus ad eum nisi signa et
prodigia videritis non creditis et ita ad cre
dendum dum est Signa sunt minora
sed prodigia maiora miracula De hac
incredulitate dicitur Jo xii Cum tanta signa
fecisset coram eis non credebant in eum
sed samaritani verbo illius in eum crediderunt
ut probatum est Dicit ad eum regulus hic
tangitur tertium scilicet in petitione miraculi que
et si non fieret propter fidem in eis procuranda
fieret tamen propter patris instantiam unde et re
gulus iterum petit et dicit ad eum hic est ad
illum regulus Domine descende priusquam
moriatur filius meus et quod instat pe
tit ideo obtinuit luc xi Cum petit ac etc
Et luc xi Et si non dabit illi surgens
eo quod amicus eius est etc ideo subditur Dixit
ei ihesus Vade filius tuus vivit scilicet sanus
factus est ideo dicit vivit quod sub infirmitate
mortali continebatur et hic quidem regulus
meruit quod quamvis non dum credidit in xpistum
credidit tamen illo verbo xpisti unde dicit Cre
didit homo sermoni quem dixit ei ihesus glo
Sic meruit salutem filio unde dominus ait
ad virum petentem pro salute filii dixit
ei potes credere omnia possibilia sunt
credenti et omnia impetrare potes scilicet iii
quarto eo descendente Hic tangitur quartum
scilicet edificatio fidei in regulo que facta est
ex cognitione virtutis et miraculi quod
cognovit per relationem suorum propter quod dicitur
Jam autem eo descendente occurrerunt ei
servi eius scilicet non mutuum portantes
non sustinuerunt quousque domum ve
niret occurrerunt pre gaudio festinantes
sicut servi domino ait xxv ecce sponsus
venit exite obviam Et nuntiaverunt
ei dicentes quia filius eius viveret scilicet cu
ratus esset Interrogabat autem horam
ab eis in qua melius habuerat ut per
horam recognosceret in filio xpisti potentiam

Et dixerunt ei hora vii reliquit
eum febris. Cognovit ergo pater quia illa hora erat
in qua dixit ei Ihesus vade filius tuus vivit
et ita per ipsius verbo virtuose sanatus fuit
iuxta illud Sap. xvi. neque herba
neque malagma sanavit eos sed tuus domine
sermo qui sanat omnia. Et exhortat conse-
quenter edificacio fidei cum dicit Et credidit
ipse et domus eius tota cum fide perfecta
credidit hunc pro signo. Qui prius
non crediderat. Cum subiungit evangelista
item secundum signum fecit Ihesus secundum scilicet respectu illius
quod fecit in nupciis cum venisset a iudea
in galileam ut quos prius non crediderant
postmodum crederent. Exo. iiii. Dixit dominus
Moysi si non crediderint inquit tibi
neque audierint sermonem signi prioris
credent verbo signi sequentis. Moraliter
hic considerandum est quis regulus quis
reguli filius quomodo infirmitate detinetur
qua hora sanatur. Rex dicitur superior
pars racionis cui totum regimen anime
est commissum. Ad iudicandum Ecc. in ....
Et nunc reges intelligite. Iste dicitur
regulus amissa puritate cum animam
male et pervertitur regit. Ecc. x. Ve terre
cuius rex puer est et cuius principes mane
comedunt. Regis huius filius dicitur inferior
pars racionis que eiusdem necesse est et
ab ipsa docenda et regenda. Eccl. xxx.
Qui docet filium suum laudabitur in illo.
Huius regis filius infirmatur febre cu-
iacio sequitur concupiscenciam que est tamquam
febris calida et putrida. Ecc. xxiii.
Anima calida quasi ignis ardens
non extinguetur donec aliquid glutiat.
Concupiscencia tamquam febris hominem in-
quietat modo per calorem modo per frigus
ut habetur Ysa. lvii. Impii quasi mare fervens
quod quiescere non potest et redundant fluctus
eius. Iste liberatur hora vii diei. Dies
hic potest dici Christus quia ipse est sol
lucens super terram. Jo. viii. Ego sum
lux mundi. Hore huius diei sunt diversi
status Christi ex quorum consideracione anima
a diversis egritudinibus liberatur. Prima
hora est incarnacio et hec liberat a
superbia illuminando ad humilitatem
quia humiliavit se in incarnacione
Phil. ii. Semetipsum exinanivit
formam servi accipiens. Secunda est nativitas et
hec liberat ab avaricia illuminando ad
paupertatem quia Christus pauper natus est.
Sicut dicitur Luc. ii. Peperit filium suum primogenitum
et pannis eum involvit. Tercia est circumcisio et hec
liberat ab inobediencia illuminando ad obedienciam
quia Christus non erat legi subiectus tamen se legi
subiecit. Cor. de eo Ro. dicitur. i. Cor. ix.
Cum liber essem ex omnibus omnium me servum
feci ut plures lucrifacerem. Quarta est apparicio
et hec liberat ab invidia illuminando ad doc-
trine communicacionem quia ipse tunc notam
gentibus revelavit. Ysa. lx. Letatus sum
in omnibus qui antecedebat me ista sapiencia
Iusticia. Sap. vii. Sine invidia communico et ho-
nestatem eius non abscondo. Quinta est in
templo oblacio et hec liberat ab ingrati-
tudine illuminando ad oracionem quia sicut
dominus oblatus est pro nobis in templo ita
se debet homo totum offerre deo ut gratus
fiat deo Luc. ii. Tulerunt illum in ierusalem ut
etc. Sexta est ipsius baptismus et hec li-
berat ab immundicia illuminando ad inte-
nomitatem quia Christus lotus est in iordanis
flumine. Ephes. iii. Salvos fecit baptisma
non carnis deposicio sordium sed consciencie
bone interrogacio in deum. Septima est in cremo
temptacio et hec liberat filium reguli a fe-
bre illuminando ad carnis mortificacionem quia
tunc in cremo ieiunavit. Matth. iiii. Ductus
est Ihesus in desertum etc. Octava est eius passio
et hec liberat ab iracundia illuminando ad
pacienciam quia Christus in paciendo fuit
pacientissimus. i. Pet. ii. Christus passus est pro
nobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia
eius. Nona est ad inferos descensio et hec
liberat ab ignorancia illuminando ad animam quia
dominus inspirat et hiis qui erant in tenebris
et umbra mortis. Zach. ix. Tu in
sanguine testamenti tui emisisti vinctos
tuos de lacu in quo non est aqua. Maxi-
mam est sanguinem perceptimus fundere.
Decima est in sepulcro requies et hec liberat
a mundi perversitate illuminando ad pacem quia
Christus in sepulcro quievit. Ps. In pace
in idipsum dormiam etc. Et iterum in pace factus est locus eius.
Undecima est resurreccio et hec liberat a vete-
rustate illuminando ad vite novitatem
quia tunc Christus novus homo factus est. Ro. vi.
Quomodo Christus resurrexit a mortuis per
gloriam patris ita et nos in novitate vite

ambulem^s prudentia e eius astrusio
et hec libat ab amore terreno^r alliciando
ad desiderium eternorum ad quod nos xps p
cessit Collo. iij. Si consurrexistis cum xpo
que sursum sunt querite ubi xps est in gloria. Post hec quidem
de hoc quod dicit quod propheta in patria sua ho
norem non habet Contra hoc non honoratur in su
bi cognoscitur ergo si cognoscitur in sua pro
vincia non in aliena gentes vid^r quod mag
honoretur in patria sua quam in aliena Item
videmus quod david in patria regum suum honore
habuit Item vid^r quod xpus habuit honorem
in patria sua dicitur enim infra quod galilei eum
exceperunt ergo honoravit Respondetur
Ad primum duplici ratione non honoratur homo in
patria sua tum ratione generacionis carnalis
tum ratione conversacionis familiaris Ratione
generacionis quia quibus habet parentes et in nume
viles et ignobiles et pauperes sicut xpo
credebatur habere ratione hominis despicitur Ratione
et conversacionis familiaris quia nimia
familiaritas contemptum parit et ideo cum iudei
parentes xpi pauperes nossent et nossent
eius educacionem nichil divinum in eo esse cre
debant Ad secundum obicitur quod noticia facit
hominem honorari Dicendum quod noticia virtutis
admiracionem facit noticia originis vel in similitudine
in perditionem. Ad obiectionem de david et aliis prophetis
Dicendum quod ab extra contingentibus non de sua
primitiva et ex hoc racio contingit ut non teneret
Ad obiectionem galilei exceperunt eum Dicendum dupliciter
quod exceperunt exterius corporaliter sed non interius
per fidem et sicut homines dominus regnat non in
faciat dicens Vivum de festo exterioris sed de interiore
fidelitate Item querit augustinus de isto regulo
utrum crederet an non quod non hoc vid^r quod
dicens increpat eum Nisi signa etc. Hic ipsum
arguit peccatum quod petebat quod descenderet
et esset nisi presens esset sanare filium suum
non posset Et contra hic est si non credidit
quare salutem filii a domino postulavit Respondetur
quod credidit sed semiplene credidit credi
derit in xpo esse virtutem ad sanandum filium sed
non credidit in eo esse divinitatem per quam
posset ubique etc. fides fuit qua petiit
salutem sed defectus fidei eum reprimebat
prudentia corporalem Item queritur vid^r Ergo
bonum est quod dominus ad suum reversionis
non se obtulit et ad suum reguli cum roga
retur ire recusavit Respondetur quod hec

fuit ad edificacionem fidei et morum fidei
ex duo se obtulit centurionem ipsius fidei de
vocionis ubi manifestavit deum retrahens se
a reguli filio curando eius in absencia
ad diminuendam noticiam nos invitavit ad
edificacionem morum ut nostram superbiam
detestemur quod magnos veneramur et pau
peres et parvos despicimus

Post hec erat dies festus

fas dies

Iniciata prius potestas in qua agitur de ma^{ne}
ubi in carnatus sum quod respiciat condiciones
aptitudinis quibus sit manifestatus hic in capi
tulo post principal. Sequitur agitur de manifestacione
ubi incarnati sum quod respiciat condiciones
aptitudinis ibi manifesti Ostendit enim Jo.
quod ipse dei filius qui in patris ulum est ma
nifestat se creatorem confirmatorem ductorem
et unificatorem primo igitur ostendit se creatorem
in principio capitulo secundo et conservatorem capitulo vi. post
hec abiit Et ductorem capitulo nono septimus usque
ad vii^{m} ibi posthec ambulabat Et tercio p
sequitur reparatorem in lazari resuscitacione
in principio xi ibi erat quidam languens
Primus secundo capitulum in quo ostenditur se creatorem
primo in libro palme curacionis sed in maiori
tres sunt quatuor quod hic detiam^r Impri
mis tam miraculosa curacio In secundo cu
racionis circumpiunctio^r i erat autem sabbatum
In tercia circumstanciis confutacio In quarto Fudit
itaque ihs In quarta confutacionis corroboracio
et hic prima testimonia ibi ego testimonium
perhibeo In tribus secundo curacio sed sicut
describitur circum^{or} primo ad congruencia temporis secundo
ad disposicione loci ibi est autem wilis Tercio
a necessitate languentis ibi erat autem
quidam homo Quarto aptitudine curantis
ibi dicit ei ihs primo in describitur congruencia
temporis quia tunc festum erat in quo
universa domus conveniret in perendie io d^r
Post hec etc. que sunt narrata sicut erat
dies festus Iudeorum Crisostomus dicit quod
iste dies festus erat penthecoste quia
erat medius inter pascha et scenophegiam
in solempnitate tabernaculorum Et ascendit
ihs ierusalem sicut habebant in consuetudine omnes
Iudei Ulterius ascendentibus aliis in ierusalem
sum consueverunt diei festi Est autem
wilis Hic secundo tangitur disposicio loci ubi
facta est curacio quia in loco curacionis

¶ fferia sexta in invenit eum dominus :-
.:. Post hec erat dies festus :-

erat piscina probatica Et dicitur probatica
a probaton grece quod est ovis quia ibi lavabantur
oves ad ymolandum piscina non idem est
hic quod cisterna quedam ampla non multum
profunditatis sed tamen non sine omni aqua
tangitur supiores pre lutor(um) uel ripe
Et dicitur piscina panathasim eo quod in ministerio
piscis fiebat propter quod dicitur Et erant
ieris piscina probatica i. pecualis quia
sicut dicitur et ibi lavabantur pecudum hostie
et erat hec piscina iuxta templum et ab
hoc officio denominacionem accepit Io. dicitur
que cognominatur ebrayce bethzaida
latine domus venacionis vel domus singu
lis pecudum uel exspicacionem vocabuli datur
intelligi ipsum primum aditum sacrificiorum
de omnibus in illis enim fiebant sacrificia
et sicut hoc fiebat officium ita habebat et
ornatum unde dicitur quinque porticus habens
porticus in ipse est umbraculum quod patet
residentibus iuxta domum et sic habuit iste
locus ut defensi a bestu et pluvia deve
nientes ibi disiungerent Unde dicitur In hiis
iacebat multitudo languentium et per nam
in tyrabilium et ne putet quod piscina tantum
erat ordinata ad curam hominis in firmi
sicut sunt balnea naturalia Io. subdit caecorum
claudorum aridorum exspectancium aque motum
ut sanarentur per divine gracie beneficium quod
impendebatur eis in descensu angeli in aquam
unde dicitur Angelus autem domini secundum tempus de
scendebat in piscinam ad sanandum infirmos
et huius descensus subdit signum et mo
vebatur aqua ut aquam viderent quam
angelum videre non poterant Deinde dicitur
subdit effectum Et qui prior descendebat
in piscinam post motionem aque sanus fiebat
a quacumque detinebatur infirmitate sed dis
tinctione quia sicut dicitur act. x. non est
personarum acceptor deus Erat autem
quidam homo hic tangitur et languentis
necessitas quia diu in firmus fuerat et omni
auxilio destitutus et quia infirmus Io. dicitur
Erat autem quidam homo i. quidam dicitur
quia iste in miseria singularis fuit
et quod diu infirmus fuit Io. dicitur xxxviij
annos habens in infirmitate sua Erat in
firmitatis longitudo super quam domini
motus est miseri[cordia] et opere et alloquio
enim unde dicitur Hunc cum vidisset ihesus
iacentem in firmitate opprimente et egro
nissis quia ea nutuum quod fecit in
penalitate inspice dicit ei per benignitatem

nunc vis sanus fieri producere diuine po
tentie non querebat quod de voluntate dubitaret
quod et patet ex languidi responsione unde dicitur Respondit
ei languidus Domine hominem non habeo ut cum
conturbata fuerit aqua mittat me in pis
cinam et ita pauper sum et non est qui ad
iuuet pes Tribulacio proxima est et non est
Et ego extreme sum impotens unde subdit
Dum venio enim ego alius ante me descendit
et ita sanari non possum quod non sanatur
nisi unus et ille qui prior descendit et
in nitur languentis necessitas Dicit ei
ihesus Hic tangitur cristi curantis potestas quod
solo precepto sanat unde dicitur Dicit ei ihesus
hoc est passio Surge pusillitudine
tolle grabatum tuum pro fortitudine et ambula
per sanitatem certitudinem quod et factum est unde
subdit Et statim sanus factus est homo etc.
valitudo et sustulit grabatum suum etc.
fortitudo Et ambulabat etc. sanitatis
certitudo et hoc totum factum est [?] uiso pes
duxit et facta sunt unde mardocheus dicebat
hest. xiij domine rex omnipotens in dicione
tua etc. Erat autem sabbatum in illa die
Moraliter nondum est hic que sit ista
piscina quinque habens porticus qui sunt i
fimi et quo curant Piscina quia ex aquis
plurimalium congregatur penitencia est in qua est
effusio lacrimarum per amissione sup
nerorum dehac pluvia dicitur Ps. lxvi? Io. dicitur
venit in corde suo metuamus dominum deum
nostrum qui dat nobis pluviam temporaneam
et serotinam in tempore sub temporaneas i.
corruptionem penalis commissi et sero
tinam penalis bonis obmissi hec
pluvia descendit in valles hoc est in humiles
non est in montibus hoc est in superbis unde in [?]
montes gelboe nec ros nec pluvia ve
niant super vos hec piscina habet quinque
porticus in quibus requiescit quia quinque sunt
considerationes que dant facere hominem in
prima permanere Prima est consideratio
reatus peccati quo se obligavit ad penam
Ps. etenim ego in flagella paratus sum et c.
Secunda est consideratio severitatis iudicum etc.
[?] Si peniteam non exgerimus in ad [?]
in manus domini Heb. x. horrendum est
incidere in manus dei viventis Tercia
est oportunitas loci quia post non erit
penitencie locus Eccl. ix. Quartum patet [?] ma
tura fuit instante opere quod nunc opus

porta [?] / [?]

ne racio nec scia nec sapiencia est ad in
feros quo tu properas et marta est consideracio
incertitudinis diei extremi Eccl. ix. Nescit
homo finem suum sed sicut pisces capiuntur
hamo et sicut aves capiuntur laqueo sic
comprehenduntur homines tempore malo. Et vana
est consideracio incertitudinis status sui quia
nescit utrum aliquid fecerit deo placitum unde
dicitur Eccl. ix. Et dixi in corde meo. Omnis
potentatus brevis vita. Et Eccl. x. Rex
hodie est cras morietur Infirmi sunt ceci per
tinaces pignorancia quia sunt. ... Ceci sunt
et duces cecorum. Ceci autem si ceco du
catum prebet ambo in foveam cadunt. Claudi
sunt qui peccant per impotenciam Heb. xii.
Gressus rectos facite pedibus vestris ut non
quis claudicans erret. Aridi sunt qui
peccant per maliciam et duriciam Eccl. in
cor durum male habebit in novissimo Eccl.
xxx. Conspiracio nequissima unde creatura
est cooperta arida malicia. Hii sanantur
in adventu angeli id est visitacionis divine
31 post commocionem aque id est lacrimacionis in
terne. Tren. ii. Effunde sicut aquam cor tuum
ante conspectum domini per descensum in piscinam
aque id est humilitate prime ... et plorum descende
de in pulvere virgo filia Babilon.
Hic queritur unde piscina haberet virtutem sanandi
et qua racione illi piscine talis virtus colla
ta erat. Item cum tanta esset virtus unde est
hoc quod scriptura de ea mencionem non
facit videtur quod negligencia scriptorum fuit
si nichil dixerit quod hec virtus apparuit tempore pas
sionis. Item queritur quare et quare adve
niente passione cessavit. Respondent quidam
quod in piscina erat lignum crucis quod tunc temporis
cepit apparere et super natare ideo gratia nobi
litatis sue passionis tropheum voluit
dominus miraculum ostendere tempore passionis et
tunc cepit et non post passionem quia lignum
inde extractum fuit. Et hoc destruit cau
non sed eadem racione qua probatur destruit
Propter hoc dicunt alii quod in aqua ista erat
virtus sed angelus descendens sua tamen tempore
faciebat hoc magis preter ... ad no
tandum ... ergo quod hec virtus data erat
angelo in aqua ad figuram baptismi in quo
fit ablucio peccatorum et sanacio peccatorum et
ideo propter baptismo promissa fuit et ad
veniente baptismo cessavit et ideo est pro
tempore duravit et tandem defecit scriptura
de hac mencionem non fecit. Item queritur cum equ
facile esset domino curare omnes sicut unum
curare posset et ipse sit largissimus quare
non dabat eque illi effectum curandi omnes
Item de ipso queritur domino quare sit tamen unum
curavit cum eque facile esset omnes sicut
unum curare posset. Videtur quod illa sanacio corporalis
magis erat in signum quam in beneficium aliquid
signabat enim que curacionem est ergo ad signandum
et prefigurandum ordinabatur debuit eo modo
fieri quo oportet figuret et est sanacio in
ecclesia ... et nisi in unitate fidei et caritatis
ideo solum unum curabatur. Set ergo obicitur non
videtur est non tamen erat beneficium sed et in signum
Et sed nec videtur quereret si unus est infirmum
inferre ergo ubi maior miseria magis debet
in eliminare una, non ergo debuit sanari qui
prior descendebat sed magis indigebat.
Videtur quod sicut prius dictum est signum erat cu quia in sanacio corporalis
racionis eius. Et quia eciam curatur a deo
secundum suam disposicionem ad suscipiendum graciam,
non secundum caritatem in corpore non qui prius et
solicicius descendebat prius salutem ob
tinebat. Item queritur cum dominus paraliticum curavit
suadeat condempnantur alius quos sanat
fidei confessionem exposcit unde est hoc quod ab
isto nichil omnino quereritur. Videtur quod intelligimus
cum dominus aliquem curavit non solum in corpore
sed etiam in anima totum sanum relinquebatur.
Propter hoc notandum quod quidam erat qui ex
culpa in egritudine incidebat et quia hii de
bebant sanari in anima et eciam non salvabantur
nisi per fidem ideo a talibus dominus confessionem fi
dei requirebat. Alii erant qui ad gloriam dei
manifestandam infirmi erant ut cecus natus
et a talibus dominus confessionem fidei non requi
rebat ymmo mera liberalitate eos sa
nabat et de talium curacione magistri hic
agit Iohannes quia iste talis fuit ideo eius
fidem non requisivit. Et quia hic sonat
contra glossam ideo ... non solum requirit fidem
ab hiis qui querunt salutem. Erat autem 9 ~
sabbatum postquam descripta est miraculosa
paralitica curacio hic secundo describitur curacionis
calumpniacio et procedit evangelista hoc ordine
primo in summa calumpniacio curati secundo ca
lumpnie in curante devolucio ibi respondit
eis qui me sanum fecit. Item manifestacio ibi
Hic autem secundo manifesti perquisicio ibi
Abiit ille homo, quarto in perquisicione obstinacio
ibi Hic autem ... In summa ergo primo curati
reprehensio ex hoc quod tulit grabatum in
die sabbati in qua sanus factus fuerat propter
quod in ipsos occasionem calumpniandi dicit
evangelista Erat autem sabbatum in die illo sic quo
curatus fuerat et grabatum portabat et
occasione huius iudei eum reprehendebant
ideo subditur dicebant ergo iudei illi qui sanus

sciat factus ipsum calumpniando Sabbatum est
non licet tibi tollere grabatum tuum / tolle grabatum opus
simile erat / videbatur quod prohibitum erat
in sabbato de xvii dies septimus erit
celebrior et strictior ullum quia opus simile fa-
ceret in eo / Respondit eis / hic tangitur primum
scilicet calumpnie evacuatio / volunt quia
ille ipsius sanatus se excusat per mandatum
curantis / Unde subdit qui me sanum fecit
per potestatem ille michi dixit tolle grabatum
tuum et ambula per quam percipies auctori-
tate eius qui tantam habebat potestatem / Unde
habuit tantum mandati auctoritatem / Unde dicitur
Mathei x ut sciatis quia filius hominis habet potestatem
dimittendi peccata in terra / Tunc ait paralitico etc.
Si ergo peccata potuit dimittere ergo et in precepto
de sabbato dispensare / Sed iudei hic non atten-
dentes de ipso interrogant ut eum possint
calumpniari / Unde dicit Interrogaverunt ergo
eum quis esset ille homo / homo dicunt in-
firmus non deus omnipotens qui dixit tibi tolle gra-
batum et ambula / q.d. contra legem precepit
non putantes sanavit / Aliqua quererunt
bona tacere (?) prov. xi / Unde consurgit
diluculo qui querit bona quasi ad investi-
gatorem malorum et ab eis opprimetur / et quia
male querunt ideo in questione deficiunt
ideo dicitur Is autem qui sanus fuerat effectus nes-
ciebat quis esset ideo in inquirendo necesse
fuit quod deficerent / Ps. defecerunt scrutan-
tes scrutinia / Jo. viii e Jo. vii iudeis
queretis me et non invenietis / quia non querebant
eum ad audiendum sed ad persequendum / Jhesus
autem declinavit a turba / hic tangitur tertium
scilicet quesiti et non inventi manifestatio
quia scilicet non in turba sed inventa (?) / Unde dicit
Jhesus autem declinavit a turba constituta in loco / Ubi
sanatus fuerat / propter spectaculum multi
confluxerant ibi / ideo nesciebat eum ille sanatus
qui in turba non remanserat / Unde sequitur postea
invenit eum ihesus in templo quia scilicet iam
a turba recesserat / Augustinus In turba non
cognovit Jhesum sed post in templo Augustinus
docemur ut quibus qui ad visionem
dei multum venire fugiat turba suorum
affectuum et neque in homine / et adeat in-
tus orationis templum / Unde in suscitatione
puelle precepit ihesus eicere turbam tumul-
tuantem Mathei ix et quia dominus misericordia nos
prevenit non dicit quod ille invenit ihesum sed
quod ihesus invenit eum per eius eruditionem quam
dedit ei / Unde dicit Et dixit ei instruens
eum ut bonus medicus Ecce sanus

factus es reducat ei ad memoriam bene-
ficium iam noli peccare dissuadet peccatum
ne deterius aliquid tibi contingat comminatur
periculum / Luce xi Et fiunt novissima hominis
illius peiora prioribus / Abiit ille homo hic tangitur
quartum scilicet Christi manifestati precognitio (?) Cog-
noverunt eum iudei ideo renunciare quia vo-
lunt eum sanasse / Unde dicit Abiit ille homo
et nunciavit iudeis quia scilicet ab eo quesierant
quia ihesus esset qui fecisset eum sanum
sed hic non dixit detegendo Christum et eum accu-
sando sed nomen Christi annunciando / Unde glossa
Annunciat iste salutem iudeis ut sequerentur
sed illi econtrario persequuntur / Unde sequitur propterea
iudei persequebantur ihesum quia hoc faciebat
in sabbato videbatur enim legem eorum velle
destruere / Unde dicebant Joh. ix non est hic
homo a deo qui sabbatum non custodit / Luce vi.
Observabant scribe et pharisei ihesum si in
sabbato curaret ut invenirent etc. / Jhesus
autem respondit eis hic tangitur quintum scilicet iu-
deorum in persequendo obstinatio quasi contra cura-
tionem ad dominum rationem ondubitare (?) non solvere
sabbatum / Unde dicit ihesus autem respondit eis
scilicet iudeis persequentibus pater meus usque modo
operatur / in sabbato et tamen non solvit sabbatum et
ego operor scilicet patri cooperando et in sabbato
Si ergo deus non solvit sabbatum nec ego
solvo / Mathei xii dominus enim est filius hominis et sabbati
Et quia dominus pater meus sum reprehensor (?)
aliqua operari et ergo explicat rationem
iudei sed in malitia obstinati ex qua
debuit pacificari / ideo subditur scilicet post istam
rationem propterea ergo magis querebant eum
iudei interficere quia non poterant rationem
contradicere / querebant eum interficere Jo. viii.
Quid me queritis interficere hominem qui vera
locutus sum vobis quia non solum solvebat
sabbatum secundum suam sententiam sed et patrem suum
dicebat deum suum singulariter equalem
se faciens deo quia ipsi reputabant
blasphemiam Jo. x. De bono opere
non lapidamus te sed de blasphemia etc. Unde
dicunt faciens quasi non esset sed se deum faceret
Et hic quia tamen preceptum de sabbato sit pre-
ceptum de prima tabula in quibus sicut
dicit Bernardus non potest dispensare deus
videtur quod dominus male fecit solvendo
sabbatum Et tu dicas quod in precepto est
aliquid morale aliquid ceremoniale et si
quod morale spectat ad primam tabulam
tamen non solvit sed quod ceremoniale non

Qo pertinet ad decalogum etc. Non solvit. Sed est 2o quid est in eo morale quid cerimoniale. Item quod est iste preceptum tam magis hic tenetur antiqua observanciam cerimonialem quam aliud mandatum decalogi. Et videtur quod non deberet ei admisceri sicut omnibus aliis. Videtur quod sicut decimum est mandatum de sabbato aliquid habet morale et aliquid cerimoniale et ideo in lege non tamen ponitur inter moralia sed etiam inter cerimonialia. Quod 2o queritur quid sit de eo morale et quid cerimoniale. Dico quod in mandato isto precipit homini quod vacet deo ut recipiens eius statuat perdicionem et hoc est morale. Ultimus est signatio diei et post hoc quietatio ab omnibus operibus similibus, et ista duo sunt cerimonialia. Item queritur quare magis hic preceptum sed coniuncta cerimonia. Videtur Augustinus quia est preceptum dilectionis quia preceptum etiam respicit tres personas in trinitate et precipit ibi dilectionem. Ergo concluditur quod omnia cerimonialia sunt referenda ad dilectionem dei et proximi et ad illum finem exponenda. Ideo dilectionis mandato observancia cerimonialis coniungitur. Alia racio potest reddi quia in dilectionis mandato mandata cetera diriguntur et in plenum. Tercio in vacando et considerando legem divinam diligens efficitur homo in lege observanda. Quia ergo in hoc mandato precipit dilectio et de vacacione omnium mandatorum observancia pendet ex hoc et ideo hic neglecto in oblivione. Dico etiam negligencia et ideo ne oblivioni traderetur signavit deus diem ne etiam per alia negligeret et ab omnibus aliis cessare precepit et hoc est cerimoniale. Item queritur utrum dominus mandatum de sabbato solverit quantum ad observanciam cerimonialem quod non videtur quia non prohibebat ibi nisi opus simile et deus nullum opus simile in eo faciebat. Item Luce xiiii dicitur omnino quod non solvit sabbatum. Io. v. Cum ergo [illegible] etc. Contra solvit videtur quia iudei per hoc eum persequebantur. Videtur quod observacio eius quod erat cerimoniale in sabbato triplex erat scilicet spiritualis, litteralis et consuetudinalis. Spirituale non solvit nec solvere potuit sed adimplevit. Litteralem solvere potuit non tamen solvit quia nullum opus simile in ea fecit. Consuetudinale solvit et solvi precepit. Solvit quando fecit lutum ex sputo. Solvi

precepit quando grabbatum deferri. Hic enim non erat de observancia litterali sed consuetudinaria et superinducta. Item queritur de hoc quod dicit quod iudei persequebantur ihesum quia hec faciebat in sabbato cum eque bene hec facere potuit in aliis diebus sicut in sabbato. Videtur quod dominus ipse sibi persecucionem procurabat [illegible]. Videtur quod cum tempus fuit doctrine veritatis quam in observancie cerimonialis debebat in christi adventu cessare, ipse qui magister fuit veritatis debuit hic docere et persuasione veritatis, unde ut apud nos veritas evangelii remaneret. Secunda racio fuit divini iudicii severitas quia sicut dicit Io. ix in iudicium ego veni in mundum. Quia ergo ex hoc malo [illegible] adprecipitandum in mortem quam fuit inde facta, bona non illuminabant ad credendum. Tercia vero est [illegible] utilitas quia tunc pauperes et simplices conveniebant ad synagogas quos debebat [illegible]. Item queritur de hoc quod dicit dominus: pater meus usque modo operatur. Contra Gen. ii requievit dominus ab omni opere quod patrarat. Ergo videtur quod hic sit contradiccio. Respondeo quod est opus prime condicionis et hoc consistit in creacione rerum que pertinent ad complementum universi et in [illegible] distinctionem et ornatum et hec sunt in sex diebus ab hoc et ab hoc opere deus requievit. Aliud est opus conservacionis quod res non possunt conservari in esse [illegible] quia nate sunt propriam corrumpi, et consistit hoc opus in transmutacione et propagacione et animarum creacione et hoc opere operatur deus et cooperantur nature cooperanti et de hoc opere intelligitur quod non cessat in sabbato. Videtur itaque [illegible] dispositio [illegible] calumpniatores [illegible] calumpniacionis confutacio. Confutat [illegible] dominus ipsum calumpniantes de tempore [illegible] et hoc ostendendo suam in operando potenciam. Et dividitur hec pars in duo quia primo ostenditur eius potencia et declaratur in generali, secundo in speciali ibi Amen amen dico vobis. Filii in dei potencia hic ordine declarat et manifestat. Primo notatur paternitatis origo, secundo potestatis magnitudo ibi [illegible], tercio magnitudinis declaracio ibi [illegible], quarto declarande potencie racio ibi [illegible]. Primo in nota potestatis filii origo. Dicit enim filius dei quod a se ipso non habet operandi potenciam sed a patre. Ideo dicit: Respondit itaque ihesus et dixit eis scilicet iudeis persecutoribus et calumpniatoribus eum: Amen amen dico vobis, id est vere et inmediate dico non

Amen dico vobis

pr filius a se quidquam facere Sed / in / non hic habet a se sed a patre sicut nec operari a se sed a patre Io viii / Et a me ipso facio nichil nisi quod viderit patrem operantem solum sic habet a patre potestatem accepit ut possit Io viii Ego quod vidi apud patrem meum loquor et ita quidquid potest a patre potest et nichil aliud potest nisi quod a patre accepit ut posset Et

Quecumque ille fecerit et hic tangitur sima [?] s. potencie magnitudo et sic quia quicquid filius accipiat posse a patre tamen ita magnum posse habet ut pater unde dicit Quecumque Unde dixi quod filius facit que videt patrem facientem Quecumque enim fecerit ille hec et filius similiter facit ymmo similiter / uniformiter et concorditer similiter quia eque potenter unde Coll. i° Omnia per ipsum et in ipso creata sunt quia sicut dicitur Io i° Sine ipso factum est nichil Et ideo in divisionis in opere est indivisio in essencia et in dileccione ideo dicit Pater enim diligit filium Unde dixi quia filius potest omnia facere que et pater Pater enim diligit filium ymmo summe diligit quia summe unum sunt / Io x Ego et pater unum sumus et quia summe unum ideo omnia communicat filio unde subdit Et omnia demonstrat ei que ipse facit i. operacionis potenciam ei communicat et huius communicacionis racio est unitas et dileccio Io iii Pater diligit filium et omnia dedit in manu eius

Et maiora hiis hic tangitur tercium s. magnitudinis potencie eius declaracio que fit per magnitudinem operum que dominus iudeis consurgentibus erat per filium unde dicit Et maiora hiis quam nobis ostensa sunt demonstrabit ei opera i. per eum demonstrabit vobis ut vos miremini pre magnitudine Io x Multa bona opera ostendi vobis que autem sunt ista opera ostendit quia suscitacio mortuorum unde dicit Sicut enim pater suscitat mortuos et vivificat per potenciam omnipotentie sic et filius quos vult vivificat / potencia ei equali Io xi de lazari suscitatione in corpore hec Et de suscitacione in anima dicitur Ego sum resurrectio et vita etc Hanc suscitacionis corporalis filius [illegible] Neque enim pater hic tangitur tercium s. declarandi potenciam ideo querere s. deus potenciam suam declarat in filio et per filium ut ostendat eum sibi equalem et equaliter honorandum et ideo tribuit filio iudicium Propter quod dicit Neque enim pater iudicat etc Unde dixi quia maiora hiis demonstrabit opera ut vos miremini quia eciam potestatem iudicium sibi dedit ideo dicit Neque enim pater iudicat quemquam s. in iudicio apparendo

sed omne iudicium dedit filio / Act x° Ipse est qui constitutus est a deo iudex vivorum et mortuorum et racio huius subditur filii honorificacio unde dicit Ut omnes honorificent filium sicut honorificant patrem Prov. vii Fili honora dominum et valebis / preter eum ne timueris alienum / filius dei est honorandus et timendus racione iudiciarie potestatis quia potest corpus et animam perdere in gehennam Mt x Et racio quare pater vult filium honorari quia honor filii est honor patris et econverso unde dicit Qui non honorificat filium non honorificat patrem qui misit illum Io viii Ego honorifico patrem meum et vos inhonorastis me Augustinus Si minor crederetur filius patre pater inhonoraretur quia vel invidus nollet genuisse equalem vel infirmus non posset

Hic queritur de hoc quod dicit Filius non potest facere a se quidquam Contra potentior est qui potest a se quam qui ab alio Si ergo filius non potest quidquam a se sed tamen ab alio ut a patre ergo potentior est pater filio hoc est falsum ergo primum similiter Sed dicitur quod maioritas potentie habendi et habere a se dicit solum modum habendi non virtutem et ita non sequitur quod sit pater potentior filio Contra adhuc obicitur quia nobiliori modo habetur quod habetur a se quam quod ab alio ergo si pater habet potenciam a se nobiliori habet eam quam filius qui habet ab alio quia a patre

Ad hoc respondetur quod habere ab alio est duobus modis vel participacione vel permanacione / participacionis minus nobilis modus est modus enim participacionis non habendi perfectam non equatur pmanacionis [?] habere dicitur quando id quod emanatur ita habet perfectam sicut id quod dat et hic nulla omnino ponitur ignobilitas sed omnimoda equalitas habet enim a patre ita nobilitate est in filio sicut generacio in patre

Item queritur de hoc quod dicit quod filius non potest nisi quod videt patrem facientem et item quod pater demonstrat filio quecumque facit ergo si prius prius est aliquid quam (opari) videri prius pater operatur quam filius et post filius accedens operacionem tamquam ad exemplar Item si pater nichil omnino potest sine filio operari quid ergo dicitur quod filius operatur sicut videt patrem operantem

Respondeo quod idem dicitur cum dicitur pater demonstrat filio et filius videt patrem operantem solum dicitur quod ad nos intelligendum hoc est quod ita verba transferri sunt accipiantur

addi duplicite aut i ptat iby de
nuandi filii z vidndi ppetute bnas
e emandes gnitois qr nidco sit te opante
elnigmt i me gguitos opandi calia e
exeplaritas ayrcessionis sed opacio tua
z de intratio pcedit ni ca gguitoy tanq
exemplatz dicit go q rone pme gdicois
tuffert ad diuam sz hoe emanacionis
voc aycessiois no dr prem demrae
no e q pus pat agnoscat qm filius
sz q pr dat filio dilicet filium vide prem
opante no e q pat pus opat sz q filius
sz apte ¶ Item quit deus qdicit quecuq
pat facit hec z fili silit facit Cont pr
creat filiu go filius generat filiu ¶ pp
h dicas q generae no dicit opacoy
sz rlacoybi z quia mitte filiu dicit obiecti
opacoy go si queq opacoy facit pr
hanc facit z filius sz pat mittit filiu go
z filius mittit filiu ¶ Item cu tintas oio
sit i ssa z opacoe i diuisa maifestaco
z appitio fiant popacoy vidt q
nllomo possit appere nl maifestari
tintas de tiate i aliq sicut apostasi
¶ Ad hoc i telligendu ¶ Nom q quod ista
dta de deo dicunt pura relacoy sic ge-
nerae ¶ Qdam pura accoy sic creae
¶ Qda accoy z relacoy sic mitte ¶ Qda
accoy z signacoy sic appere dico i q
qn dicit quecuq pr facit i tligit quy
ad opacoy q qms e z eencialis ei i
referri illiu signis mere accoy illaco
bona e ei no mere relacoy illaco
oio zophistica e pfigura dcois ei
at illiu signis accoiem z relacoy z si
voc accoinis tenet illaco fallet rone
relacoinis i clusi sic st mitte z i carnali
¶ filii e de illo accoy z signacoe i por
tante fallet rone signacoinis sicut em
dicit aug ¶ Et si omnis acco sit atribz pmis
tn alia spalit sigt prem alia
filiu alia spm sem ¶ Prim e dehoc noie
i telligncia q pfert opacoe tn pprie
sz mecorie i telligntie z volutatis
z tn altam illaz significat ei eentia
e nppono ¶ Item quit dehoc q dicit
q pat oia demrat filio q filiu di
ligit demittere filio hec e filiu gnare
ut dicit aug ¶ Aut go diligre sunt
ibi nacoualit a eencialr ei noco
nalit gra z q qms spiracio no e

vo emanadi p gnacoy quia gnaco
sm voy itelligenda e per ¶ ei eencia
adhuc falsa q eencia no e vo emanacois
nc relacoinis tnt ni filius gnaret ¶ vnde
q cu dicit pr oia demrat filio dico
q demrat z dico q omnia dico go q vo
demrandi oia e dilcio no q demrat
sz q oia dilcio n accipit eencialit ¶ Et
dicit bnitate suma pris ad filiu z q
e suma bnitas i eencia io oioda i
diuisio i opacoe z io mitte e q i omnibz
filius pri coopet ¶ Jo v dr oia demrat
q sic me diligit ¶ Am ame dico vob
hic usq declarat dns sua pom i qm h
i xpo ea declarae i spali destinguens ad
potencia bnificandi z ad pom indicandi
z io hec pars sz duas pres sequatis
pri declat sua pom i bnificado ¶ In sa
sua pom i indicado i ¶ Et ptate dedit
ei ¶ Ptas bnificandi respit benignitate
nue pote^a indicandi intuitu iusticie
Pom z bnificandi h ordie descr po
n o qs bnificat ¶ Sco quo bnificat i
Am am dico vob ¶ Tco qua bnute bnificat
ibi ¶ Sicut n pat ¶ Pmu ¶ Scdm ¶ Tco respicit
obitum ¶ Scdm accu ¶ Tciu intuitu iusticie
cm cosistit potene pstea cognito s intuite
ope z obito po i dctiat quos bnificat
bita s ate qm no omis sz tdutos hy
¶ S q illiu di audiut z audito ¶ Dut io Et
Ame am dico vob q qui illiu meu
audit se adsidy disponendo Jo v ffide
e exaudiutu z credit ei q misit me au
dito qsentiendo Jo xv ¶ Et cred i me no
credit i me sz i eu qui misit me habz
vita etna no pena vy subdt z i iudiciu
no venit s mort sz tnsit amorte i
vitil i depuit vita q mors e tnsit
ad vita etna sine indicio qdepnacois
s mo ¶ Et credit i eu no iudica ¶ Vita
pris mors dr q sicut dr Jo viii Corpus
mortiu e pp petu de hac morte tnsi
ent iusti ad vita qmuby tpalit ne moi 5
tnsie e ¶ Ame ame dico vobis ¶ hic
tang sm s quo bnificat gna pi
tna ressurrecoy qm qui audit bnificat
vnde dicit ¶ Am am dico vobis q veit
hora s gre z nnc e de qua Jo xiii
hora e ia nos desopno surge s pti
z mort qu mortiu s pculpa au
dict voce filii dei pi tuciy i pnitcoy
Ephe v ¶ Surge qui dormis z ex
surge amortuis z illuiabit te xpc

Et qui audierint vivent scilicet per gratiam quia sermo eius
vivificat audientes Jo. x. Oves mee vocem meam
a. et ego cognosco eas et sequuntur me et ego vitam eternam do
eis. Sicut enim pater hic tangitur tertium scilicet qua
virtute vivificat quia virtute propria secundum divinitatem
sibi a patre data per generationem filio. Dicit ergo sed enim
ut sicut dixi quod filius vivificat. Sicut enim pater habet
vitam in semetipso id est perennem sic dedit et filio
habere vitam in semetipso perennem non participatam
et per illud quod est vita per essentiam omnibus influit
vitam. Unde dicit Dyonysius. Jo. filius potens est per se
dare vitam unde Jo. xi. Ego sum resurrectio et vita
qui credit in me etc. Jo. xiiii. Ego sum via veritas
et vita non sicut homines vita aliena sua sunt
vita aliis dando vivere. Et potestatem dedit ei
per quem declaravit potentiam suam in vivificando sic de-
clarat potentiam suam in iudicando et hic facit hoc
ordine. Primo enim tangitur quod ille iudicat secundo quos
iudicat ibi nolite mirari. Tertio quo iudicat
ibi non possum ego. Primo ergo dicit qua virtute iu-
dicat quia potestate sibi secundum humanitatem a patre
collata unde dicit Et potestatem dedit ei scilicet pater
filio iudicium facere quia filius hominis est scilicet
in humanitate quia pater eum videre reprobi in iudicio
quia deum videre non poterunt. Apoc. i. Videbit eum
omnis oculus et qui eum pupugerunt. Ideo in humanitate
iudicaturus est. Job xxxvi. Causa tua quasi impii
iudicata est causam iudicium que recipies. Nolite mirari hic tangit secundum scilicet quos
iudicat quia licet omnes homines debeant suscitari
non tamen omnes iudicabit sed malos unde dicit
Nolite mirari scilicet quod deum et quod potestatem dedit
filio iudicium facere quia filius hominis est quia
venit hora id est finis seculi. Job xiiii. Homo
cum dormierit non resurget donec atteratur
celum in qua omnes qui in monumentis sunt audient
vocem filii dei sicut si mortui audient constat
quod resurgent ad eius vocem. i Thess. iiii. Ipse
dominus in iussu et voce archangeli et in tuba
dei descendet de celo et mortui etc. non tamen
omnes iudicabuntur ideo dicit Et procedent qui
bona fecerunt in resurrectionem vite. procedent quidem
de monumentis cum corporibus suis qui bona fece-
runt finaliter secundum formam ante statuta
in resurrectionem vite quia ipsi a morte qua tene-
bantur resurgent in vitam quam secundum patrem vitam
quam in adam amiserant in filio dei recu-
perent. Qui vero mala egerunt in resurrectionem
iudicii id est dampnationis. Jos. [illegible] iudicabit
ii Mach. vii. Potius est ab hominibus morti
datos spem expectare a deo iterum ab ipso
resuscitandos tibi enim resurrectio ad vitam
non erit dicit Anthiocho. ad iudicium in corpore
ff eos qui forte sunt iudicabit quod forte sunt per
mala vita Dan. xii. Multi de hiis qui

dormierunt in pulvere terre evigilabunt
alii in vitam eternam alii in obprobrium. Non
possum ego a me ipso facere quicquam. Hic tangit
tertium scilicet quo iudicat quia iuste non secundum sua
voluntate a voluntate dei declinando sicut
homines qui puniunt iudicium unde dicit Non possum
etc. Et ita fiet iudicare sed sicut audio iu-
dico id est sicut a patre accipio et per generationem ac-
cepi et consequenter sequitur quod iuste iudicabit ideo
dicit Et iudicium meum iustum est quia non de-
clinat a regula iusticie per discordiam volun-
tatis et quia non quero voluntatem meam sed
iudicando secundum voluntatem eius qui misit me patris
id est dei patris qui iustus est et verax et ipsa eadem
... nec plantata sit ei sicut semper et ideo iuste
Deu. xxxii. Deus fidelis et absque ulla i-
niquitate iustus et rectus peccaverunt ei et non
filii eius in sordibus. Ps. Iustus dominus in omnibus
viis suis et sanctus in omnibus operibus suis. Hic quoniam post secundum
quam naturam data sit filio potestas iudicandi
est secundum humanam videtur pluralitatem quia dicit Et pote-
statem dedit ei iudicium facere quia filius hominis est ergo etc.
Item Augustinus dedit potestatem ei in carne mittendo
ergo etc. Contra Deu. xxxii. Mea est ultio
dicit dominus ergo solius dei est vindicta ergo et
iudicium sed vindicta ergo iudicium est filii secundum
divinam naturam. Hic etiam videtur pluralitatem quia pri-
mum omne iudicium dedit filio ut omnes hono-
rificent filium sicut honorificant patrem qui misit illum ergo filius
est honorandus sicut pater non secundum humanam naturam
sed solum secundum divinam ergo etc. Videtur quod potestas
iudicandi est differens scilicet auctoritas et ministerium
prima est tocius trinitatis ministerium non est filii
sedentis et apparentis in iudicio et hic secundum
humanam naturam et de hac loquitur hic. Ex secundo
obiectum unde vindictam etc. non excludit
filium incarnatum sed hominem purum. Ex ob-
iectione de honorificatione dicitur quod persona filii
per humiliationem in incarnacionis videbatur de-
scendisse ideo pater voluit quod in eadem
humanitate in qua apparebat humilis iudi-
caret ut nemo ipsum in carne natum contempne-
ret sed sicut patrem suum tamen cum tamen sima
mobilis persimeret unde iudicium personaliter
faciet tenentur pro dignitate. Hic quilibet
utrum solus filius sit iudicaturus et sic videtur
pluralitatem quia omne iudicium dedit filio Et Act. x. Ipse
est qui constitutus est etc. i Cor. iiii. Qui autem
iudicat me dominus est ergo si ipse solus est
deus non ipsius solius est iudicare. Contra
i Cor. xi. Si nos metipsos iudicaremus
non utique iudicaremur ergo non tantum est iudicaturus
nos item quod ad alios videtur Matth. xix.

dicit discipulis Sedebitis et vos super sedes
xii in tex. Item i Chor. vi. An nescitis
quoniam sancti de hoc mundo mundum iudicabunt Et Ibi: ne-
scitis quoniam angelos iudicabimus tex. ergo tex.
Tali vero qui in iudicio et examinacio et approbacio
et ceña sine lacio sine discussio primus autem sic
examinacionis ad omnes pertinet racione sicut
dicit apostolus quoniam de rebus probare vel examinare
Secundus scilicet approbacionis et reprobacionis ad
perfectos pertinet quia ipsi approbabunt et rep-
robabunt et eorum comparacione mali approbabuntur
et reprobabuntur Et hoc non improprie sed insuper
unde apostolus dicit Nolite iudicare ante tempus
et ante tempus i. Chor. iiii. nolite ante tempus
iudicare Tercius actus scilicet discussionis est solius
filii quia ipse sententiam promulgabit hic autem non
utitur aliquis nisi usurpative et temerarie
unde dominus prohibet Math. vii. Nolite iudicare et
non in tex. Et apostolus Ro. in primo Tu quis
es qui iudicas alienum servum Dico igitur
quod dicit quod pater omne iudicium dedit filio
intelligitur de iudicio discussionis non examinacionis
vel approbacionis Item quare de iudicatur
qui scilicet iudicabuntur Et videtur explicare quod mali
tantum quia qui verbum meum audit et credit ei
qui misit me habet vitam eternam et in iudicium non ve-
nit Item Aug. i. vi. et super iii. Qui credit
non iudicatur ergo mali non credentes
tantum iudicabuntur Contra ii Chor. v. Omnes
nos manifestari oportet ante tribunal ergo tex.
Videtur quod iudicium discussionis autem quantum et sic
comprehendit sententiam salutis et pene et sic
accipit hic pro dampnacione tamen de perdi-
tionis mala egerunt in iudicium dampnacionis
Aug. super iii. Item quare de modo iudicandi
dicit quod iudicat sicut audit Contra ysa. xi
neque secundum auditum aurium arguet et tex.
Item dicit quod non querit suam voluntatem
in iudicio sed patris hoc est dei ergo voluntas
sua discordat a voluntate dei Videtur
ad primum quod non iudicat secundum auditum ex-
terius et relacionem sed secundum interiorem et prime
illacionis Ad secundum dicendum quod hec sunt duas tamen
vitat non quero meam voluntatem singularem
aut oppositam et io non querit et hic sensu loqui-
tur obiciat in primo sensu Si ego testimonium
perhibeo hec est quarta pars huius capituli in qua
declaratur potestas confutacionis corroboracio quod
sua est multiplicia testimonia hec approbate quod
super dominus dixit et sic hec pars duas quia
primo adducit testimoniorum certitudinem secundo non
iudeorum non credencium reprehensio ibi Et
non vultis venire ad me Prima has duas
est primo dominus et scilicet possit suum testimonium

adducere tamen hic removit secundo testimonium aliorum
adducit ibi Vos misistis ad iohannem Removit
ergo testimonium suum quod ipsi non credebant meum
tamen inquit i. dicit unde dicit Si ego testimonium per-
hibeo de me ipso testimonium meum non est verum
id est non efficax apud vos ad credendum magis
scilicet eo solo testimonium perhibeam unde io viii.
Dixerunt ergo pharisei tu de te ipso testimonium
perhibes testimonium tuum non est verum unde subdit Alius
est qui testimonium perhibet de me scilicet pater vel et io-
et de utroque nota nota et dicit per se quod
et scio quod verum est testimonium eius quod perhibet de
me quoniam tamquam eius testificatur pater enim
in de testimonium quod sicut de io viii. Verax
est qui misit me Vel de io. eius est verum super
io dixit iohannes Ego vidi et testimonium per-
hibui quia hic est filius dei primus xiii. Et
quod novit loqui iudex est iustificat quia tam
mentiri testis est fraudulentus Vos mi-
sistis ad iohannem hic secundo adducit testimonium
alienum et quia in ore plurium testium est
omne verbum vel et viii omne testimonium io ps
tamen iiii or sed patres sunt iiii or testimonia que ad-
ducit primum est iohannis Secundum est operis Tercium
est dei patris Quartum est scripture et disting-
untur hec testimonia sic quia primum est prime
tiatum sive exhibitum terrenum in spiritum etiam
scripti Primo ergo adducit testimonium iohannis
quod eis fuit perhibitum ad suam peticionem io
dicit Vos misistis ad iohannem Ille sed non
in gessit sed ad eorum peticionem unde supra io
Et hic est testimonium iohannis quando miserunt iudei
ad eum et testimonium perhibuit veritati tamquam
testis fidelis prov. xiiii Testis fidelis non
mentitur et ne videretur dominus testimonium humanum
mendicare subdit Ego autem non ab homine
accipio scilicet pro mea indigencia Ps. dixi domino
deus meus es tu quoniam bonorum meorum non
eges sed recolo pro salute vestram Unde dicit
Sed hoc dico ut vos salvi sitis scilicet per testimonium
eius credendo in me quod sicut dicitur infra x. multi
crediderunt et baptizati fuit salvus et
et hic ad iohannis testimonium credere debuissent
unde subdit Ille erat lucerna ardens per graciam
et lucens per doctrinam vel ardens per intima
caritate et lucens per exteriore vite honestate
Unde de sanctum luce ventum sed luce
et tarde per se io o per iohannes signatum est
prophecia et exivit helias
quasi ignis et verbum eius quasi facula ar-
debat Tali in sic prefe lucenti fides ad-
hibenda erat quod iudei non fecerunt unde dicitur
vos voluistis exultare ad horam in luce eius
ut scilicet eius doctrine et testimonio crederet

et vita imitacioni quemadmodum Vidisti
capitulo xi venit iohannes neque manducans neque bi-
bens dicit dominus capitulo xxi venit ad nos iohannes
in via iusticie et non credidistis ei publi-
cani autem et meretrices crediderunt. Ego autem
habeo. Hic adducit suum testimonium scilicet operum
quod preceteris maius est unde dicit Ego autem
habeo testimonium maius iohanne quia magis est
motiuum ad credendum in me Opera enim
que dedit mihi pater quia ab eo accepi
ut operari ut perficiam ea id est perfecte faciam
quia dei perfecta sunt opera Deutronomii xxxii
Ipsa opera que ego faciam pro uirtute ipsa
testimonium perhibent de me quia pater misit
me sicut deus filium suum quia ei reuelauit
opera quantum iohannis xiiii pater in me ma-
nens ipse facit opera Et idem si mihi non
creditis operibus credite etc. Et qui misit
me Hic tangit tercium testimonium scilicet diuinum quod
erat primum dicitur propter quod ait Et qui
misit me pater perhibet ipse testimonium
perhibuit de me per intima inspiracionem
quia sicut dicitur iohannis vi nemo potest uenire
ad me nisi pater qui misit me traxerit
illum unde nota intellectuali reuelat enim
et non testificatur que iudei carnales
non poterant audire nec ipsum loquentem
uidere unde dicit neque uocem eius umquam
audistis per mentis reuelacionem sicut petrus
audiuit capitulo xvi Tu es christus filius dei viui. Beatus es symon bar-
iona quia caro et sanguis non reuelauit tibi sed pater meus qui in celis est. Neque
speciem eius vidistis per apparicionem Exodi
xxxiii non uidebit me homo et uiuet
et supra i unde nemo uidit umquam Et
uerbum eius non habetis in uobis manens
scilicet per fidem unde et id subditur quia quem
misit ille huic non creditis id est que misit
uerbum est in cordibus manet per fidem Ephe-
sios iii ut det nobis habitare christum per fidem in
cordibus uestris. Scrutamini scripturas
hic tangit quartum testimonium scilicet scripture ad
quod monet nos dominus et excitat ad di-
ligenciam unde dicit Scrutamini scripturas
id est intimo intellectu perspicite quia sicut
dicit Apostolus ii Corinthios iii littera occidit
spiritus autem uiuificat et racionem quare
dicit perscrutamini subdit in quibus putatis
uitam eternam habere id est per quas putatis
cognoscere et sic habere quia per illas putatis
deum cognoscere quod est uita eterna Sapiencie
xv nosse te consummata est iusticia
unde et subdit ille scilicet qui testimonium perhibent
de me omnes scripture in utroque testamento
Luce ultimo necesse est impleri omnia que scripta sunt
in lege moysi et prophetis et psalmis de me etc.
Hic queritur de hoc quod dicit Ego testimonium perhi-
beo de me ipso testimonium meum non est uerum
Contra iohannis xiiii Ego sum uia ueritas et uita quomodo ergo testimonium eius non est uerum.
Item Christus non est deus quasi homo ut
menciatur ergo si christus est deus ergo etc. Item Io. viii
Si ego testimonium perhibeo de me ipso testimonium meum uerum est
et hic dicitur quod non est uerum. Illud hic uidetur impro-
prium uero et faciendo unum in subiecto si co-
sum hiidam nam perhibeo testimonium etc. testimonium me-
um est uerum est tamen uerum secundum dicta unde quia non
soluit quia sicut nec secundum dicta miciit ita
nec secundum hinc Ad hoc aliter dicendum ut
fiat uis in attributo Testimonium meum non est uerum
id est non est efficax nec acceptum tamquam uerum
tamen uerum quod uerum dico et sic accipi in dicta uita
uerum secundum rem sed non uerum secundum iudeorum accepcionem.
Aliter adhuc. Unde dicit Lira uerbum illud intel-
ligendum est parte si ego tantum perhibeo de me ipso
scilicet ego solus non est efficax sed si ego cum alio
efficax est unde dicit Io. viii Ego non sum solus
sed ego et qui misit me pater. Sed supra a suo testimonio comendans
sicut omnes uirtutes ad hoc reuocandum ad
dicat addicit aliena testimonia Hic queritur
de testimonio operum Opera inquit que ego facio
testimonium perhibent de me sed eadem opera
fecerunt prophete ut miracula eadem apostoli
ipsum sequentes et maiora ergo si per opera
poterat cognosci sufficienter quod est christus et par
ita de quolibet Unde quia miracula bo-
norum et malorum distincta sunt sicut dicit Augustinus
Cognoscere in potant quod miracula ex opera
ecunt bonum sui et sic sed christus dicebat se
esse deum sed nullus bonus homo mentiens
bonus potest se deo facere equalem ergo si
ipsum cognoscere potant secundum per opera et proba
quod esset christus opera sunt testimonium sufficiens
quod christus diceret uerum et per hoc quod esset christus
sicut de aliis bonis quod ipsi dicerent uerum
Sed ipsi non dicebant de se sed de christo ut
apostoli Aliter dicitur quod opera non sunt testimonium
cogens sed inducens et simul testimonium iohannis
et scripture sed testimonium patris per reuelacionem
est completum. Deinde queritur de testimonio
patris dicit enim quod neque uocem eius umquam
audistis neque speciem eius uidistis dicit
uidebis nomine multi aderant qui uox
de celo audita sunt Luce iii Tu es filius
meus dilectus in te complacui. Item Deutronomii
v facie ad faciem loquutus est nobis in
monte de medio ignis Item Exodi xx
Vos uidistis quia de celo loquutus sum
uobis ergo etc. Unde dicitur quod dupliciter loquitur deus
et dupliciter apparet uno modo exterius et sic
loquitur per intima mentis reuelacionem modo
quodam in uisibili sed tamen quodammodo in

intelligibili et non loquitur malis. Aliquando per
subiectam creaturam et sic loquitur in Leg-
datione quod sepe videmus eum in subita
creatura et crediderunt sensibiliter sed proprio mo-
do et de hoc loquitur hic. Unde Augustinus dicit super
pater testimonium perhibuit de me quia me exteri-
oribus hominum visibilem exhibuit in cordibus
corda hominum ad me cognoscendum attendit
Postquam ostendit de sufficientia et ordine istorum testiorum
Et notandum quod primum testimonium iohannis fuit
in ducibus | primum | operum permonebat | tamen fuit
completius | quartum | scripture in veritate stabiliebat
et ex omnibus resultat unum testimonium completum
et perfectum et gradatim ordinantur secundum diversas
conditiones. Et non vultis venire ad me.
Postea ostendit causam quare non credunt
credentium reprehensio. Reprehendit autem dominus
iudeos multis modis primo ad defectum amoris
divini | secundo a veritate erroris falsi | tertio ab appe-
titu honoris vani | quarto ad defectum fidei | primo
in reprehendit eos ad defectum amoris divini cuius
signum est quod ipsi ad eum non veniunt qui deus
misit. Unde dicit Et non vultis venire ad me ut
vitam habeatis | ita sufficientia testiorum. Hec
tamen ad me venire non vult, ymo odientes
me fugit. Io. viii. Quare loquelam meam
non cognoscitis quia non potestis audire sermonem
meum. Deinde ipsos arguit quod non veniunt propter
gloriam suam. Unde dicit Claritatem ab hominibus
non accipio. Glosa intelligitur id est humanam laudem
non quero nec honorem quia veni dare spiri-
tum sed aperte Io. xvii. Pater clarifica nomen
tuum. Hoc est filium tuum ideo vobis non argio propter
amorem glorie mee sed propter defectum dilationis divine.
Unde dicit Et cognovi vos quod dilectionem dei
non habetis in vobis ymo magis odiunt Io. xv.
Nunc autem viderunt et oderunt et me et patrem
meum. Et ideo digni sunt reprehensione quia
carent veste nuptiali. Capitulo xxii. Amice
quomodo huc intrasti. Ego veni in nomine patris
mei. Hic tamen secundum secularis erroris falsi
quia non receperunt talem sed recipient superbum.
Unde dicit Ego veni in nomine patris mei. Ipsius
gloriam querere non mea Io. viii. Ego gloriam
meam non quero. Et non accepistis me scilicet humile
super id Ysaya venit et sic et non recepistis. Et si alius
venerit in nomine suo ut antichristus qui querit
gloriam suam propriam ii Thessa. ii. Nisi
venerit discessio primum et revelatus fuerit homo
peccati filius perditionis qui adversatur et extollitur
super omne quod dicitur deus aut colitur ita ut
in templo dei sedeat ostendens se tamquam
ipse sit deus | illum accipietis scilicet indicio
exercitati ii Thessa. ii. Ideo mittet illis deus
operationem erroris ut credant mendacio et co-
stituet quia noluerunt credere veritati.
Quomodo vos potestis. Hic tertio reprehendit
eos ab appetitu honoris vani et ponit
cuius causam in habitus ad credendum in veritate
quod querebat vanitate Ideo dicit Quomodo potestis
vos credere scilicet veritati qui gloriam ab invicem
recipitis adherendo vanitati. Gloria enim humana
vana est. Unde propheta Omnis caro fenum et omnis gloria
eius quasi flos agri. Et ab appetitu vanitatis reddit eos
in habiles ad fidem veritatis. Ps. Filii hominum
usquequo et cetera. Et gloriam que a solo deo est
non queritis. Gloriam scilicet veram que a solo deo est
propter gratiam et gloriam dabit dominus. Ideo dicitur in
historia ecclesie xiii. Qui gloriatur in domino glorietur. Non enim
qui se ipsum commendat ille probatus est sed quem deus commendat. Nolite
putare quia ego accusaturus sim vos apud
patrem meum quia non veni accusare sed condempnare
perdonare. Unde ipse est propiciatio pro peccatis
nostris. Et tamen erunt accusatores. Ideo dicit
Est qui accusat vos Moyses in quo vos
speratis tamquam eius discipuli Io. ix. Nos Moysi
discipuli sumus nos scimus quia Moysi
locutus est deus. Et vos accusat quia ei non
creditis. Unde dicit Si enim crederetis Moysi
crederetis forsitan et michi. Forsitan nota est
libertatis arbitrii. Ideo forsitan dicit quia in visio et arbi-
trio non dubitatio dei et vere tamen deus
xviii. De me enim ille scripsit Prophetam de
gente tua et de fratribus tuis sicut me suscitabit
tibi dominus deus tuus ipsum
audietis sicut et me. Et ille vos accusabit
quia in eum non creditis. Unde dicit Si autem
illius litteris non creditis quomodo verbis meis
credetis. Glosa Crisostomo super xvi. Si Moysi
et prophetis non audiunt neque si quis ex mortuis resurrexerit
Hic ostendit de hoc Claritatem ab hominibus
non accipio. Contra quia infra xvii dicitur de
Petro significans qua morte clarificaturus esset
deum. Honores igitur clarificavit eum. Item ad Ph. i.
Magnificabitur Christus in corpore
meo sive per vitam sive per mortem. Videtur
quod debet dici clarificari in homine et perhonorem
et ab homine clarificari in homine est sua
claritate hominem revelare clarificari ab
homine et perhonorem et perhibens aliis propalare
clarificari ab homine est gloriam aliquam ab
homine sibi dari et augeri. Primus duobus
modis est verum sed tertio modo est falsum. Item
queritur de hoc quod dicitur Nolite putare quia ego
accusaturus sim. Contra Christus est iustus et
non potest non esse iustus ergo sicut eius est laudare
bonos ita etiam accusare malos. Item
Ier. xxix. Ego sum iudex et testis dicit dominus.
Ergo si ut testis est eius est accusare malos.
Responsio quod Christus quantum in se est morte sua
se obtulit et quia pro omnibus ideo in quantum est
de se neminem accusat sed gloria dicit
Sanguis Christi neminem accusat sed clamat
venia sanguis Abel sanguis et vindicta
eius

1ª p d
dei

mosaica vindictam unde intelligendum
est quod ipse christus non accusat sed extranea iura
vel dicendum est quod non primo et principaliter
accusat sed magis principaliter moyses
cui non credunt predicanti christum. Item
de argumento domini si illius non creditis
quomodo meis credetis. Hic videtur totus animo
esse negandus. Respondeo et si hic minus
sumpsit non tamen videtur minus sed maius

Post hec abiit iesus

In precedenti capitulo ostendit se dominum
vivificatorem. Hic ad partem ostendit se con-
servatorem quia ipse est conservator corporum
et spirituum et per visibilia pervenitur ad in-
visibilia. Ideo primo se ostendit conservatorem
corporum, secundo non spirituum ibi Altera die
turba. Conservatorem igitur corporum se ostendit
mirabiliter reficiendo corporaliter. Et in hac
mirabili refectione describitur quantum ad tria.
Primo quantum ad antecedentia, secundo quantum ad con-
comitantia, tertio quantum ad consequentia. Secundum
ibi dicit, tertium ibi Illi autem homines.
Antecedentia autem que fuerunt causa et occasio
faciendi miraculum fuerunt iiii. Primum super-
veniens multitudo. Secundum loci et temporis
aptitudo. Tertium defectus panum ad hoc
emptorum [illegible] insufficientia sibi ad
multitudinem reficiendam. Prima ergo occasio
faciendi miraculum fuit superveniens mul-
titudo que secuta est christum contra privatam
suam admirationem eius miracula propter quod
Post hec abiit ihesus. Aliter continuatur
hoc ordine temporis sic. Primum signum
est factum in penthecoste, secundum autem circa pascha
sequens unde dicit Post hec abiit. Aliter
sic. Prima precipiunt verba christus dominum
sine [illegible] archana mirantur ideo
contra aliud. Postquam autem de isto miraculo
in quo [illegible] ostendit non verbo sed facto
ordine aliter continuatur sic. Super enim inde
ceteris christi scandalizati ideo mitigat
eorum furorem per recessionem suam unde
dicit post hec id est post ista abiit ihesus trans mare
galilee quod est tiberiadis. Stagnum erat
dulcis aque quod venit a iordane sed ebraico
ydiomate dicitur mare quia congregationes
aquarum appellant maria. Dicitur autem mare
galilee a regione adiacente. Dicitur tiberi-
adis a civitate que super stagnum sita est. Dicitur
genezareth a natura loci quod crispantibus undis
et spatiis generat auras. Dicitur stagnum quia
aqua stat. Et sequebatur eum multitudo magna.
Et causam huius subdit quia videbant signa
que faciebat super hiis qui infirmabantur

propter hec signa videnda sequebantur christum
quia dicitur i Chorinthiorum i Quoniam iudei signa
querunt et cum vident signa magnificant
deum Luce v: Et repleti sunt timore dicentes
quia vidimus mirabilia hodie. Propter hec signa iudei
attrahuntur et confluunt Ysaie xviii Stare
et videre magnalia domini que facturus est
hodie. Abiit ergo in montem. Nota quod secunda
occasio fuit loci et temporis aptitudo. Locus erat
aptus ad miraculum quia desertus erat in quo
erat refectionis defectus ideo dicit Abiit
in montem ihesus et ibi sedebat cum discipulis
suis. Locum quem iohannes vocat montem propter
altitudinem vocat matheus desertum propter
solitudinem Mathei xiiii Vespere facto [illegible]
[illegible] locum deserti [illegible] et locus
ad faciendum miraculum erat aptus quia
non erat ibi cibus unde dicitur ibidem Vespere autem
dixerunt discipuli domino desertus est locus dimitte
turbas ut euntes in castella emant
sibi escas. Erat et aptitudo temporis quia prope
pascha unde dicit Erat autem proximum pascha
dies festus iudeorum. Inter alios festos
miracula et illa [illegible] debebat revelare
renovare quia novum pascha debebat
facere secundum ut dicit Crisostomus quod a pascha
in tercia parte iohannis usque ad hoc festum
[illegible] annus [illegible] licet [illegible] pauca
narret de hoc quod alii narrant. Cum
sublevasset ihesus. Nota tertia occasio scilicet de-
fectus panum ad emendum cibos unde reficia-
tur multitudo et adhuc defectum manife-
standum quem dominus apostolis [illegible]
specialiter dicit Cum sublevasset ihesus oculos
[illegible] benignitate et misericordia sicut [illegible]
Oculi domini super timentes eum et cetera. Et
vidisset quia multitudo maxima venit
ad eum propter devotionem. Unde dicitur Mathei xiiii
[illegible] sequebantur eum turbe pedestres de
civitatibus. Dicit ad philippum pro prudencie
inspectione. Per verbo huius cura est
de nobis. Unde panes emerimus ut mandu-
cent hii ad corporum refectionem. Quasi dicat nunc
habemus sufficientes panes ad emendum
nec ipse argento indigebat. Unde [illegible]
[illegible] emere absque argento sed non cupiebat
quia dubitavit. Unde dicitur Hoc autem dixit
temptans eum non dubitans. Ipse enim
sciebat quid esset facturus ideo dixit ut
probaret et probando ostenderet quod panum
defectus ideo [illegible] viso [illegible]. Respondit
ei philippus ducentorum denariorum panes
non sufficiunt eis ut unusquisque modicum
dicat quid accipiat et ita magnum
panum est numerum et ipsi pauperes erant
et non habebant etiam panem. Quia enim

Dominica dominicalis [illegible] post hec
abiit ihesus trans mare galilee et cetera

reliquerat sicut quod dixit petrus math. xix ecce
ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te
Vel sic argumentum et causa non est in ... dixit
autem ei unus ex discipulis eius nota hic
quattuor orta est insufficientia ubi advertere multitudinis
refectionem cum enim essent quinque milia non ha
bebant panes nisi quinque et hic nota in re
sponsione andree io. au dixit ei unus ex dis
cipulis eius andreas frater symonis petri dicens philippo
querenti de turbarum refectione est puer unus
hic qui habet quinque panes ordeaceos et duos pisces sed hec quid
nos panes ... sed non sufficiunt io. dicit
sed hec quid sunt inter tantos in quo nota inu
copia domini et discipulorum quod paucos pa
nes habebant et viles ... et frequenter disci
puli cum domino passi sunt famem math. xii abi
ibus per sata discipuli autem eius esurientes ce
perunt vellere spicas ¶ Moraliter panes
quinque refectionis assignantur que orta sunt ex
quinque consideracionibus intellectus ¶ Ex consideracione
ipsius pretii panis corporis divino in ps.
cibabis nos pane lacrimarum ¶ Iste est
panis devocionis Iudith xii videbatur michi
panis etc. ¶ Ex consideracione passionis ...
panis afflictionis deutr. xvi septem diebus
comedes afflictionis panem ¶ Ex consideracione
defectus sui panis compassionis eccl. xi
mitte panem tuum super transeuntes aquas ... tribu
lacionis sui hoc nullus debet ... ¶ Ex consi
deracione supplicii eterni panis tremoris
Tob. ii manducavit panem cum luctu et tre
more memorans etc. ¶ Ex consideracione dila
cionis premii consurgit panis devocionis
qui efficit ps. fuerunt michi lacrime mee
panes etc. ¶ Hic incidit questio de veritate quia dicitur
math. xiv quod discipuli accesserunt ad dominum et di
xerunt ei turbas dimitte etc. dicitur sic ...
ergo quod dominus vidit discipulis non sunt necessario
... hic dicitur quod peciit a philippo ¶ Item obicitur
quia dicitur quod philippus dicit ducenti denarii etc.
math. vi dicitur quod discipuli dixerunt euntes emamus
ducentis denariis panes et demus illis
manducare ¶ Unde Augustinus ... concordias solvit
ex hoc quod frequenter unus dicit quod alter obmittit
Et intelligendum est quod discipuli primo venerunt
ad dominum et post dominus inspexit turbas et
allocutus est philippum et tunc philippus videtur
et alius circa responsionem philippi attribuit
aliis ut dicitur per synodochen et deinde dominus
quesivit quot panes haberent et hoc Ioh.
obmittit ¶ Et videtur andreas et hic iohannes
dicit de andrea specialiter alii attribuunt pluribus
quia in persona plurium loquebantur ¶ Est
etiam questio de racione sue cum philippus
non esset dispensator sed iudas videtur quod dominus
debuisset ... querere non a philippo /

¶ Unde Augustinus quod illa questio fuit ad probandum
et in ... quia philippus magister indige
bat doctrina sicut patet Io. xiv qui consuit
unde nobis patrem io. magis ab ipso quesivit
Aliter potest dici quod philippus erat ita illam
patriam oriundus sicut et turbis notus erat
et in desertis magis solicitus erat et ideo
credendum quod ipse primo domino de turbis lo
cutus est et post dominus ab ipso quesivit
¶ Est etiam questio de veritate littere quia dicitur
hic hoc autem dicebat temptans eum ¶ Contra Iacobi i
deus neminem temptat unde idem deus
intemptator malorum est ipse autem temptat ne
... ¶ Sed deus neminem ad peccatum
inclinat ¶ Vel dicas quod temptat non ad malum
inclinando sed probando iuxta illud ps. proba
me domine et tempta etc. ¶ Sed contra eius
probacio ... sunt quod hominem
non cognoscit ergo si deus hominem cognoscit
non temptat nec probat ¶ Respondeo quod est temptacio
ad malum inclinans et hec est a carne mundo
et diabolo non a deo ¶ Est temptacio probans
et hec potest esse tripliciter aut ut innotescat
probanti aut ut innotescat aliis aut ut
probatus innotescat sibi ipsi primo modo non temp
tat deus sed homo Eccli. xiii ex multo lo
quelis temptabit te ¶ Secundo temptat deus
... ad ... Gen. xxii temptavit
deus abraham ¶ Tercio etiam temptat ... ad
humilitatem ... quia ... humiliat ...
... infirmitas innotescit ps. proba me
domine etc. ¶ Dicit ergo ihesus ... denarii
... admirabilem refectionem hic
... est ... Iosue ... dis
tribucionem sive multiplicacio panum ... col
lecto fragmentorum ... sicut ... est nota
... distribucionis ad ... in ... dicit
... ihesus ... facite homines discumbere
hoc est ut cedant residere discumbe enim
ut recumbe ipse est comedentium sicut luc. xiv
... fuit ad ... et locus
ad recumbendum erat aptus sicut dicit Erat
autem ... in loco et ... loco quiescenti
fecerunt discipuli eos recumbere io. dicit
Discubuerunt ergo viri numero quasi quinque milia
quod dicitur est quia forte aliquis dicit erat
ut superat ... quia scriptura non facit
... in talibus minimas ... Alii dicunt quod erant
quinque milia virorum exceptis parvulis et
mulieribus ¶ Accepit ergo ihesus hic tangitur sua
multiplicacio panum que perpetrata est in
graciarum actione et consummata in panum
distribucione io. dicit Accepit ergo ihesus
panes etc. ad multiplicandum in manibus
... domini ... est ... numeri xi ... dixit
dominus moisi numquid ... valida est

manus dni ita nunc videbis utrum sermo
meus opere compleatur. Et cum gratias
egisset, ad significandum, i. Thimo. iiii. hoc verbo
dei quod cum gratiarum actione percipitur sanctifica-
tur. publice dei et orationem distribuit discu-
bentibus, scilicet ad comedendum per apostolos ut ipsi distri-
buerent ipsis sua voluntate. Hester i. Rex
statuit praepones mensis singulis de
principibus suis ut sumeret unusquisque
quod vellet. Similiter et ex piscibus quantum vo-
lebant, i. usque ad saturitatem. Eccl. xxxi.
vescere comedens tamquam homo et mane saturatus
bonum panibus. Ut autem impleti sunt, hic
tangitur bonum scilicet collectio fragmentorum ne pereat
propter quod dicit: Ut autem impleti sunt, i. saturati,
dixit discipulis suis: colligite que superaverunt
fragmenta ne pereant. quia enim panis
bis in homine factus est, tunc fragmenta perire
qui in usu hominum non consumuntur. Ps. panis
cor hominis confirmat. Et discipuli dni imperium
exequuntur. unde dicit: Collegerunt ergo et im-
pleverunt xii cophinos. Luce vi. mensuram
plenam mensuram [illegible] Ego multiplicatio
non amor secundum [illegible] quod superfuit
[illegible] panes erant cophini numero apostolorum
Judicio doctrina apostolorum [illegible] orbe erat
distribuenda [illegible] doctrine. Colle-
gerunt igitur duodecim cophinos frag-
mentorum [illegible] supersunt [illegible]
[illegible] has reliquias fecit colligi
ut appareret [illegible] In
reliquiis tuis [illegible] cophinis [illegible]
Allegorice puer unus habebat quinque
panes ordeaceos et duos pisces quorum
in xii cophinos reliquiarum sunt multiplicati.
Puer iste est moyses dator legis qui puer
dicitur quia famulus. Heb. iii. Moyses in
omni domo fidelissimus tamquam famulus.
panis est eruditio ubi Deut. viii. non in
solo pane vivit homo etc. Quinque panes
sunt libri Moysi. apostolus i. Chor. xiiii.
malle loqui quinque verba in sensu meo etc.
[illegible] panes sunt quinque libri Moysi
de quibus apostolus loquitur. isti panes multipli-
cantur dum multipliciter intelliguntur ad modo
[illegible] a moyse multiplicatis
septimus De hoc multiplicatione remanent xii co-
phini fragmentorum i. doctrina xii apostolorum
[illegible] per orbem [illegible]
[illegible] [illegible]
i mundum [illegible] Unde
multiplicatione panum [illegible] suam potentiam
[illegible] volebat et maiorem potentie
panes creare quam multiplicare quia de ex
nichilo hoc ex aliquo [illegible] erat facile
[illegible] [illegible]

et potentie infinite tanta multiplicatio ex ta
parva materia in tanta quantitate quia hoc erat
potentie infinite quam [illegible] tanto magis
[illegible] multiplicatio multiplicavit quam [illegible]
ut omnia [illegible] concludet [illegible] dicunt hoc
visibilia ad dni tenebras non ad dni lucem
pertinet ut ergo ostenderet quod ipse est qui omnia
visibilia creavit iam facta voluit multiplicare.
Utrum autem deus multiplicavit panes nova
aliunde apponendo materiam vel creando vel
illa extendendo dubium est. videtur nec hoc
decimo [illegible] [illegible] Sed dicendum
quod fuit ibi multiplicatio secundum rationem [illegible]
[illegible] appositione non fuit extensio materie
[illegible] sicut est [illegible] agitur naturalis secundum similitudinem
fuit [illegible] in materia et forma [illegible]
infinita et hoc non [illegible] simile [illegible] sicut
nec creatio. Cum autem hic duo sint [illegible] optimum
unum fecit deus est hoc quod panem ordeaceum
et vilem turbis distribuit. Unde quod [illegible]
fuit [illegible] [illegible] quod [illegible]
vinum et optimam formam dedit [illegible] multiplicavit
[illegible] formam materie [illegible] quan-
titate dedit quia ultra necessitatem xii
cophinos. Spiritualis vero quia per quinque
panes quinque libri moysi intelliguntur doctrina
autem moysi [illegible] et [illegible] panes
ordeaceos multiplicavit. Item queritur
propter quid in hoc miraculo faciendo gratias egit
[illegible] in aliis non fecit. videtur [illegible] ostendisse in
[illegible] unde quod id non fecit [illegible] miraculum in
[illegible] secundum [illegible] consuetudinem [illegible] habebat in prin-
cipio [illegible] gratias agere [illegible] be-
nedicere. Judicio instruxit quod cum gratiarum actione
et oratione debemus sumere cibum. Item queri-
tur quare superfluum sit [illegible] et dominus omnia
fecit in numero pondere et mensura ergo videtur
quod non debuit ultra sufficientiam panes
multiplicare. unde quod et si fuit ultra ne-
cessitatem non tamen ultra utilitatem ymo uti-
litatis fuit refectionis et nunc eruditionis
refectionis quia [illegible] distribui [illegible]
eruditionis ut cognoscamus quod deus [illegible]
indigentia [illegible] paratus est dare [illegible]
et miraculum fuisse [illegible] et etiam [illegible]
[illegible] fragmentorum apostolorum intelligamus
doctrina et eius fructum multum. Illi autem
homines [illegible] sunt [illegible] ad
[illegible] refectionem et [illegible]
[illegible] consequentia quatuor sunt turbarum
devotio ad [illegible] [illegible] deo
ad honorem fugiendum [illegible] discipulorum
ad [illegible] [illegible]
[illegible] ergo [illegible] [illegible]
miraculum fuit turbarum devotio [illegible]

honorandum et hoc cognoscentes eum per signum
quod fecerat unde dicit Illi ergo homines cum vi
dissent quod fecerat signum id est consideraverunt signi
magnitudinem dicebant quia hic vere est propheta
qui venturus est in mundum id est Christus qui expectaba
tur tamquam dominus totius mundi hoc per signa dicebant
Io. vii. numquid Christus cum venerit plura
signa faciet Ihesus ergo hic tangitur tertium
scilicet absconsio domini ad honorem fugiendum
cum previdit turbas sibi velle offerre propterea
dicit Ihesus ergo cum cognovisset tamquam deus scilicet
quia venturi erant ut raperent eum quasi
violenter et facerent regem eum fugit iterum in montem
ipse solus quasi relictis discipulos non
expectans volebant enim eum rapiendo regem
facere ante tempus sicut ipse dicit Io. xviii
Regnum meum non est de hoc mundo Augustinus Fugit
Christus cum eum voluerunt facere regem omnia
enim terrena bona contempsit homo Christus ut eo
exemplo doceret omnia mala sustinuit
ut nec in malis querere felicitas nec in miseriis
timeretur adversitas Vespere autem facto etc.
hic tangitur tertium scilicet discipulorum descensus ad re
cedendum volebat enim dominus turbas latere
dimittere ut ipsum non invenirent ideo premittit
discipulos suos ut descenderent de monte
transfretarent ideo dicit ut autem sero factum est etc.
hic recedendi ad hospitium descenderunt discipuli
eius ad mare ut scilicet transfretarent Et cum ascendissent
navem venerunt trans mare in capharnaum Venerunt
id est bene ceperunt participationem deum ve
nerunt ideo quia ibi dominus habitabat ut
in et descendit capharnaum et sita ibi Et
tenebre facte sunt tangitur quartum scilicet adventus Christi
ad succurrendum quia ipsi erant in periculo con
stituti propter obscuritatem noctis et tempestatem
maris ideo dicit et tenebre iam facte fuerant etc.
Ecce periculum noctis in mari quia deerat
ductor Et ideo dicit Et non dum venerat ad
eos Ihesus ideo erant in periculo Io. xii Qui ambulat
in tenebris nescit quo vadat Ecce periculum tempes
tatis ideo dicit Mare autem magno vento flante
exsurgebat mare enim exurgit adventu
venti Ione i° Misit dominus ventum magnum in
mari et facta est tempestas magna Ideo in fert
adventus domini ad succurrendum propterea dicit Cum
remigassent ergo quasi stadia xxv aut xxx
et dicit propter incertitudinem spatii in mari Vident
Ihesum ambulantem supra mare et proximum navi fieri
ad succurrendum sed non cognoscebant eum ideo sequitur
Et timuerunt et ubi subditur Matthei xiiii
quia putaverunt fantasma esse Et quia confortat
dominus corda timida ideo dicit Ille autem dixit eis Ego
sum scilicet qui precepto nolite timere Cum dominus adest
non est timendum iuxta illud ps. Dominus protector meus
a quo trepidabo Et voluerunt ergo
eum accipere in navem agnoscentes eum et securi

gaudentes et statim fuit navis ad terram
quam ibant id est ad quam quia deus omnipotens licet eorum
cum ducam non portabant sed portabat eam Heb.
i° portans omnia verbo virtutis sue Et statim
quia Sap. xii Subest enim tibi cum volueris
posse unde triplex fuit miraculum scilicet super mare
ambulatio tempestatis quietatio et ad portum
velocissima applicatio Capharnaum nomen
villa ad quam vadunt quo vadunt et quo duc
tore pervenient villa ad quam vadunt est ca
pharnaum que interpretatur villa pulcherrima hec est
celestis patria in qua summa pulchritudo ut
dicitur Sap. v. Accipient regnum decoris
et diadema speciei de manu domini Ad hanc
villam transit per mare id est per tribulationum amaritudines
Act. xiiii. per multas tribulationes etc. per
mare transivit navicula que in qua
homo salvatur iuxta illud Act. xxvii. nisi in navi
manserint vos salvi non potestis fieri Sub
si per mare non egerimus in mare mergimur
Gen. vii. Hec navicula gentium cum tem
ptationum flatibus vexatur quia ibi venerunt
flumina et flaverunt venti Navigantes
vident dominum ambulantem scilicet hic pugnantes
vident stantem Act. vii. Contemplantes se
ducem Ps. vidi dominum etc. Et adest
et ad portum perducit Ps. cvi Cum
transieris per aquas tecum ero et flumina non o
perient te et simile id ps. cum ipso sum in tribulatione
etc. Quod autem hic post quod in turbe dicunt de Christo
quod est vere propheta dicunt unde ut sic quod
ubi videtur quia dicitur Deut. xviii prophetam
suscitabit vobis dominus et glossa dicit exponit in
telligitur de Christo Sed contra prophetia non est
comprehensorum qui vident in claritate Sed isti
vident in speculo Cum ergo Christus fuit com
prehensor non ergo est propheta Dicendum quod propheta dicitur
duplex ut ratione inferioris inspirationis et re
velationis et sic importat secundum quemdam
ignorantiam Dicitur etiam propheta ratione infallibilis
et veracis denunciationis ratione primi non
dicitur propheta Christus sed ratione secunde quia ubique
dixit in omnibus infallibiliter Quod autem dicit
quod dominus fugit in montem Cum enim ipse esset
Rex ergo recipiendus esset ut rex et ipse
debebat velle quod sic eum reciperent ut
debebant ergo non debebat fugere immo se offerre
Dicendum quod salus ipsorum pendebat ex aliquo quod eo
non debebatur absentatione Cum ergo salus ipsorum
ex Christo est in te Item quare solus fugit
Christus non solus ascendit sed ipse et disci
puli eius Dicendum quod Christus recipitur ut rex qui
recipit ut regnet in corde per fidem Sed
quia illi de fide et salute non curabant

s[ed] de t[em]p[or]ali refectione. Jo m[anife]ste se absentat
et p[ro]p[ter] hoc p[atet] solucio ad s[e]q[ue]ntes q[ui]a no[n] p[re]debat
salus ipsi ex regno de t[em]p[or]ali s[ed] ex regno
sp[irit]uali. Q[ue]rit[ur] q[ua]re solus fugit. Hu[go] d[icit] q[uod] ideo
q[uia] p[er] accelerac[i]o[n]em alios no[n] exp[ec]tauit
p[er] absconsionem societate[m] eor[um] noluit p[ro]pt[er]
instruct[i]o[n]em ut ostenderet q[uod] in susceptione
honor[um] abicimus familiares; no[n] e[nim] p[re]tendit
consiliu[m] q[uod] m[u]lt[i]s vilificat illud, Mich. vij. In-
imici hominis domestici ei[us]. Q[ue]rit[ur] de desce[n]-
su discipulor[um] q[uia] d[icit] q[uod] descenderu[n]t cu[m] sero
f[ac]tu[m] esset et quo magistru[m] solitariu[m] reliquerit
vide[tur] q[uod] rep[re]hensibiles fuerint. s[ed] d[icit] discipuli
venerunt capharnau[m] q[ua]r[e] Mar[ci] vj d[icitu]r q[uod] p[re]cepit
eis ut venirent bethzaida. Hu[go] d[icit] q[uod] s[ed]
d[icit] Mar[cus] d[omin]us co[m]pulit discipulos suos ascende[re]
i[n] nave[m]; ideo no[n] fuerunt rep[re]hensibiles q[ui]a d[omi]no
obedierunt. Et ob[iectu]r de q[uo]da[m] var[ia]nt[e] ad Mar[cum]
q[uod] ait nomi[n]at villa[m] p[ro]p[ri]a[m] s[ed] Jo. ad q[ue]m
ire i[n]tendebat. Q[ue]rit[ur] e[ti]a[m] de ambul[ati]o[n]e d[omi]ni
sup[er] mare. Hu[go]. q[ui]a p[re]te[r] fuit innatu[m] ut
aque supportarent, vel corpis s[u]p[er] i[n]cederet
q[uo]d q[ui]de[m] sic innatu[m] no[n] fuit, vide[tur] Hu[go]
Q[ue]r[itur] i[n]d[e] dicit q[uod] fuit ex p[ar]te corpis q[uod] p[ro]
p[ro]p[ter] illo dot[em] corp[us] assumpsit agilitat[is], et hoc
dicit mag[iste]r hugo. Alij dicunt q[uod] ex p[ar]te aq[ue]
sub p[e]dib[us] creator[is] se calcabilem p[re]buit
et accip[iebat] agregac[i]o[n]e. Et melius e[st] q[uod] utroq[ue]
modo q[ui]a i[n] sua na[tur]a et p[ro]p[ri]etate saluata
diuina virtute corpus sup[er] offerebat aquis
mag[is] aut[em] ma[n]i[fest]e discipulis q[uam] turbis
q[ui]a s[o]l[u]m disc[i]p[u]li p[er]cedebat i[n] signa maior[um]
ut magis sit et aspectu miracul[orum]. Vn[de]
nisi i[n] p[er]fecto ostendere. Alia d[icit]ur v[er]ba
ostendit d[omi]n[u]m se sup[er] esse gubernatore[m] corp[or]a[lem].
hic ostendit se esse gub[er]natorem sp[irit]uale[m]. Et
q[uo]d i[n] eo refic[iatu]r sp[irit]ualit[er] n[on] c[on]ciens et
liberu[m] arbitriu[m] no[n] c[on]tin[et] n[ec] allicit et
expectat. Jo hec p[er] duas q[ui]a p[ri]o fit
turbar[um] expectacio p[ro] no[n] p[re]monit eis
sp[irit]ualis refectio ibi. Dixi[mus] s[e]c[un]do adhuc dub[it]a[tio]
circa eo et turbar[um] hoc ordine describit
p[ri]o nota[tur] turbar[um] ad q[ue]rendu[m] s[e]c[un]do solicitud[o]
s[e]c[un]do no[n] i[n] ordinate q[ue]rendi co[m]ment[ari]o. [tertio]
dubitac[i]o[n]em i[n]sinuat, quarto s[u]p[er]bie g[ra]ciam
humilitas i[n]sinua[tu]r. s[e]c[un]do turbar[um] solicitudo
ad eu[m] q[ue]rendu[m] p[er]ueniens ex eo q[uod] mirac[u]lo
et q[ui]a eu[m] neglexerat ideo q[ue]rebat. Et i[n]ma[n]e
q[ue]rebat q[ue]m et quo recessit p[ro]p[ter]ea d[icit]. Alta
die turba q[ue] stabat t[ra]ns mare, stabat i[n] q[u]o
p[er]exp[e]ctac[i]o[n]em. Vn[de] d[icitu]r potant[ur] d[e] pet[re] q[ui]
vid[ens] d[icit] b[ea]t[u]m e[st] nos hic e[ss]e ideo no[n] stati[m]
recessera[n]t p[ro]p[ter] c[on]siderac[i]o[n]em. Vid[er]u[n]t Ep[ist]o[la] xxxv
no[n] videre e[st] d[e]i[pso] cor i[n]tellig[entia] vl[tra] s[e]c[un]d[u]m
r[e]s[pon]si fuit. Vid[it] q[uod] namcula, erat ibi

nisi vna in q[u]a ascenderat, potuiss[e]t c[re]de[re]
n[on] i[n] illa t[ra]nsibit et ideo s[ed] q[uia] no[n] i[n]troisset
ih[esu]s cu[m] discipulis suis i[n] navim s[ed] soli disci[pu]li
ei[us] abijssent. Et q[uia] eu[m] no[n] i[n]venebant
mirabile eu[m] t[ra]nsisse credebat et q[ue]rere vo-
lebat. Et potant q[ui]a naves advenerant
ideo subd[it]. Alie vero sup[er]venerunt naves a tybe-
riade. Eccl[esi]e aqua denotabat loc[us] ille. Jux[ta]
locu[m] vbi manducaverant pane[m] gr[ati]as
agentes deo, q[ui]a sic manducauerunt. Cum ergo
vidisset turba q[uod] ih[esu]s no[n] esset ibi n[e]c discipuli ei[us],
q[ui] p[er] ip[su]m venerant ascenderunt navicas
et venerunt capharnau[m] q[ue]rentes ih[esu]m. Ideo eu[m]
q[ue]rebat q[ui]a eos refecerat i[n] p[ro]p[ri]a sim[ul].
Illud Aug[ustinus] sup[er] id Eccl[esi]a[stic]i edunt me adhuc
esurient. vel signo q[ue]rebat q[ue] salute op[er]atu[m]
e[st] ideo i[n] Sap[ientia] xvi. Horum signo ligne credunt
honores amore suos et t[ra]nseuntes mar[e] s[ub]trac-
tati sunt. Et cu[m] venisset hic tan-
gitur s[e]c[un]d[u]m i[n]ordinata q[ue]rendi co[m]ment[ari]o. I[n]venerunt
eu[m] inde ih[esu]m et eo i[n]vento q[uonia]m se[m]p[er]
Jo dicit: Et cu[m] i[n]venissent eu[m] t[ra]ns mare q[uo]m[odo]
t[ra]nsire eu[m] no[n] viderant, dixerunt ei. Rabi qu[ando]
huc venisti. Examinatores q[ue]runt neste-
res quid venit et q[u]o t[em]p[o]re. Ait q[ue]re q[ue]rit s[e]d discip[u]li
d[ic]t[um]. xxvi. Dic nob[is] q[ua]n[do] hec erunt etc. Et
d[omin]us no[n] r[espo]ndit i[n] c[on]sideri s[ed] i[n]ordinate
q[ue]rentiu[m] i[n]tenc[i]o[n]e[m]. Jo subdit: Respondit eis ih[esu]s, et dixit amen amen [dico vobis]
Q[ue]ritis me no[n] q[ui]a vidistis signa q[ue] feci
ut p[er] signa veniatis ad fide[m], et ita nichil
sp[irit]uale q[ue]ritis s[ed] carnale, vel q[ui]a ex panib[us]
meis. S[ed] amen multiplicat[is] manducastis
et saturati estis. Et sic inde carnales re-
q[ue]rebat s[ed] corporis sanitate[m] s[ed] et p[ro]p[ter]
eo[rum]. Exo[dus] xvi. Vti[nam] mortui essem[us] p[er]
manu[m] d[omi]ni i[n] t[er]ra egipti q[ua]n[do] sedeba[mus]
sup[er] ollas carniu[m]. Et ideo i[n]ordinate q[ue]re-
bant ideo d[omi]n[u]s eos dirigit et ordinat o[per]a[m]
i[n] operose requirite no[n] cibu[m] q[ui] p[er]it. i[n] car[ne]
q[ue]a d[icit] i. Chor[inthiorum] vi. Esca ventri et venter esc[is]
deus aut[em] hunc et has destruet, q[ui]a xv. O[mn]e q[uo]d
i[n] os i[n]trat etc. Et q[uia] p[er]manet i[n] vita[m] et[er]na[m]
i[d est] cibu[m] sp[irit]ualem. Iste cibus e[st] v[er]bu[m] dei q[ui] et[iam]
p[er]manet vn[de] ys[aie] xl d[icit]. Verbu[m] d[omi]ni manet i[n]
et[er]nu[m] et ideo dat vita[m] et[er]na[m] Jo. vi. D[omi]ne v[er]ba vite
et[er]ne habes. Hu[n]c cibu[m] dat xp[istu]s ideo d[icit] que[m]
filius hominis dabit vob[is] tanq[uam] bon[us] pastor Jo. x.
P[er] me si quis i[n]troierit salvab[itu]r et i[n]gredietur
et egredietur et pascua i[n]veniet. Et q[uia] ip[s]e sit
hu[n]c cibu[m] dat ideo d[icit] hu[n]c ei p[ate]r signavit de[us]
Mat. iij. i[n] bap[tismo] hic e[st] filius meus dilectus. Vel signa[vit]
i[d est] p[ro]p[ri]o signo ab aliis discrevit ut sit sing[u]-
laris et i[n] om[n]ib[us] p[ri]matu[m] tenens. Distinc[tio]

enim t'pl'i distrccōe s. ubi dimone sc'o ubu
rato sunt e' donorum plenius s. in'o uo ad
mesura dat deus spm patri i unuitate s. io
tur agnus dei. Ista signacio psignata aggei
bl'o assumā te zorobabel pue meum d's dūs
et ponā te q'i signaculm qz te elegi d's dūs
exercitu pzorobabel xpm io de agno d'
hoc xpm erat quasi signum i manu sua
Dixerunt g' ad eum hic tangit tam s. dubitatiu
i struco no eni i telligentes p correctoem
i cepunt dubitare et querere xpm ait dixerunt
g' s. iudei ad eum quid faciemus et opemur
opa bona dei io querebat de opacōe qz p
illaz volebat venire i refectoem. Iste ei est ordo
in. Tess. vl'o Qui no laborat no manducz
pub xvi qui opat t'ra sua pauibz satiab'
et dns querentes qu in istit vbi subdit Respondit
ihus et dixit s. querentibz et dubitantibz hoc e
opus dei ut credat' in eu que misit ille
hoc e opus bonu pnam omi bonorum opm
q'm d'r hebr xi Sine fide i possibile e placere deo
qui mult vbi opari a fide dz incipe. Unde
ro. iiii credidit abraham deo et c. Dixerunt g'
ei hic tangit eius s. correpcioem et supbiam
humiliacio nolebat eni xo crede psigna q
videant qi maiora signa vidissent preces
rorz io dicunt qz g' tu facis signum ut videam
et credam t'. no eni credunt hebri n' signa
videant i chor. i'o Iudei signa querunt et c.
Quid opar's q'd quid magnum fecisti modo
tu e q' fecisti p'mens q' sunt z i deserto
preces mi mana manducaverunt i deserto no
pane ordeaceu sz celeste vbi subdunt sicut
scpm e pane de celo dedit eis manducare
scpm est in ps'o pane anglorz manduca
vit homo. Sic efferbant de miracl'o
ougo pribz qcepmtes miraclm xi et dns
eos humiliat ons qz scpta illa no e i ple
ta p moysen sz i plet' p xpm vnde subdit
Dixit g' eis ihc Amen amen dico vob no moi
ses dedit vob pane de celo s. de illo scpto
loquit' no multu vo sz tipice qz s'd g' i'o chor
x'o omia i figura g'tigebat illis sz pr
me dat vobis pane vm de celo et io ab
ipo pet' petimus pane nrm sr stualem
da nob hodie. in. et iom hic redd' panis ei
verus e q de celo descendit et dat vitā mūdo
ille panis no fuit mana sz xps. i. p'o ego
veni ut vitā heāt et habundantius heant
descende de celo h' e i carne venire. Unde
aug'. Verbu qz erat panis anglorz de de
scendit i carne ut haberet lac pmilorz
Dixerunt de hoc qz d' quid sine no qz vidissent
signa conft'. Sequebant' eu multi qz
quia videbant signa. Unde qz virtutis
hec solvit' dupli vno'o prelacoem ad

dingā tpalia quia illi idem q pmo secuti sunt
pp signa p cea serbant pp escas. Alio
solvit' prelacoem ad diu'sas psonas qr
hec vbi e quida ei serbant ppt' sig
quida pp escas. Unde nondu qz queri fuit
tae quidā alii psebant dum q hys s'
lz q'ment morbi signa aliz blasphemie
docena fuere. Unde serit. dum turba
secuta fuit. Sunt g' dehis qz d' opamur no
cibu qui perit. Dixerunt ergo ad eum Homo
opai pabio corpali qz no vide' plibam
ista sunt q' vi Noli te solicitari ec quid ma et
ista sunt In i pphendit dus martha q
cira cibu corpale solicita erat g'o no vide'
qz hoc dicat pabio matiali opari. Con'
tess. iiii operemini manibz vestr' s. d preci
vobis sunt i tess. vl'o Qui no laborat no
manducz vbi et aplus d's s. p'bmiss' exp'
Unde qz bonu e opari p studio cibo cor
sed d's laboes ma tu' quia et sz ita hac
manum opacoem nup'o quigit ee i ordianao
i i tendere ut cu sibi cibu sunt requirit dus
hoc plibz hic i solicitudine vbi qu alisbe
mies ita tua et' plibz dus i astro
lnpe ut qui dz vacare audiom ubi dei
vacat op' ul cibo corpali t' repphend'
martha q debuisset audire dum pducente
Dixerunt de hoc qz d' opus dei e ut c'edat
i eu que e misit. Contra d' aplus s. io
in. Arbitramur hoiem iustificari p fide
sine opibz crede g'o no est opus. Unde
Opus atrip' qui adopus opans et op'
opatu spuale et corpale i tus et exp'ig
aliomo pro sm altum hoz d'cum p'o
crede est opus hoo minime. Sunt qui
dehis qz dicat moyses no dedit nob pane
de celo qz d' s. xvi sic paui pane de
celo psistis eis. Unde qz e celu
empireu et e aerum i pmo eni no ha
buit pane sz i scdo sic solvo no solu
qz xpc no fuit panis de celo empireo
et in ps'o dat' pane anglorz manducat
homo sz panis anglorz no e de aere.
Unde qz mana fuit cibz matialis et
de celo matiali genus vi figam cibi
ven et spualis. Unde g' q d
cit in celeste i telligende s' sm figam
et tipu oppoite sm vitate aptam. Et
Dixerunt ad eu. Postea me dus inducit
ad aspiciendum spuale refeccoem h' ia exp'a
tatz et petentibz sbuit i structoem et qm
xpc e panis refices s. dupm nam
et sm hunam io h pb sz duas pres. In
prima ag' de refectione humana celest' pars
scdm duinam nam In scda quen adhuc nam

ibi, et panis quem ego dabo vobis. Primum
ponit duas. Supra ponit instructionem ad iudeorum
peticionem. Secundo non instructionis confirmacionem
propter iudeorum murmuracionem ibi murmurabant
ergo iudei. Prima in tres. Secundo iudeos panis re- de 69
festis refectione hoc ordine. Primo ostendit quis
sit iste panis reficiens. Secundo non quod hoc pane
reficiantur tantum quidam illos et non alios re-
ficit. Primo in admiracione peticionem docet
quis sit iste panis reficiens. Propter quod
introducit iudeos petentes. Dixerunt ergo
iudei ad eum: Da nobis semper panem hunc. Quia
eis promiserat panem vivum ideo petunt ut
non desinat sicut fuit aqua. Supra iiii. Domine
da mihi hanc aquam ut non siciam neque veniam huc haurire. Et
petentibus dominus spiritualem panem ostendit. Di-
xit autem eis Ihesus: Ego sum panis vite, id est
panis dans vitam. Quia ipse sapiencia de-
i qua etiam in Sapiencia vita filiis suis inspirat
non tamen est vita dans ymo et satians et affi-
ciens. Unde dicit: Qui venit ad me per caritatem
non esuriet. Ihesus: Venite ad me omnes qui la-
boratis et onerati estis. Et qui credit in me non
siciet in eternum. Quia sicut dicitur supra iiii. Qui biberit
ex aqua quam ego dabo ei non siciet in eternum. Sed aqua
quam ego dabo ei fiet in eo fons aque vive sa-
lientis. Et nondum per caritatem parata quia
est in affectu que magis unit. Fides parat
que respicit actum intellectus qui minus unit
et parat quemadmodum potum ducat cibum
precibus sic fides et operacio intellectus
via dirigit voluntatibus existentibus in affectu
in quo est cibacio. Sed dixi vobis. Hic
notatur secundum quid non reficiuntur quia
non increduli sed fideles adeo electi et vo-
cati ideo dicit: Sicut dixi quia qui venit ad me
non esuriet. Sed vos qui non creditis refici
non potestis. Unde ait Sed dixi vobis quia et vi-
distis me et non credidistis. Primo dixit
vobis quod scimus lo. et que vi. te. Supra v°.
Quomodo vos potestis credere qui gloriam ab
invicem accipitis. Supra x°. Quia me non
vidistis signa sed quia de panibus meis
manducastis et quia non creditis refici non
potestis. Unde Beda: Panem de celo descendentem
vos videtis et non comeditis quia non creditis
sed illi comedunt qui electi adeo sunt et vocati
credunt. Unde dicit: Omne quod dat mihi pater per
eternam elacionem et spiritualem vocacionem ad me
veniet per fidem et dilectionem. De hac dilectione in
ps° postula a me et dabo tibi gentes hereditatem pos-
tulavit dominus. Supra xvii. Pater sancte serva eos
in nomine tuo quos dedisti mihi. Adductio ad me
ysa. ii°. Venite ascendamus ad montem domini et
ad domum dei iacob et docebit nos vias
suas. Adhuc adventum hortatur consequitur

ysa. lv. Omnes sicientes venite ad aquas.
Sed venientes reficit. Venit et eum qui
venit ad me non eiciam foras sed introducam
eum in mixta. Cant. ii. Introduxit me rex
in cellam vinariam. Sed non eiciam eum sed in tractu
ad eum. Apoc. iii. Ego sto ad hostium et pulso etc.
et hic ostendit divina iusticia quod non reficiat nisi ve-
nientes et benignitas quod omnes suscipit et nullum
abicit. Quia descendi de celo. Hic tangitur
causa quare sic reficit tantum predestinatos et adeo
vocatos. Racio est conformitas voluntatis sue
ad divinam. Ideo dicit Quia descendi de celo carnem
assumendo non ut faciam voluntatem meam apte
descendendo sed voluntatem eius qui misit me per
omnia ipsi obediendo. Unde phi. ii. Factus est
obediens usque ad mortem etc. Aug°. Non quero
quod meum sed quod eius est qui misit me. Sed voluntas patris
erat electos et vocatos hoc pane reficiat. Propter quod
subdit Hec est enim voluntas eius qui misit me patris
ut omne quod dedit mihi peticionem. Ideo unde Quos pre-
scivit et predestinavit conformes fieri ymaginis
filii sui. Non perdam ex eo preter prescitos. Secundo id
i° Chor. i° Perdam sapienciam sapientum etc. et
resuscitabo eum in novissimo die ad eternam vitam
participacionem. Unde Si spiritus eius qui resus-
citavit Ihesum Christum a mortuis habitat in nobis
vivificabit et mortalia corpora vestra. Hec autem vo-
luntas implet operatione. Jo. xvii. Quos de-
disti mihi non perdidi ex eis quemquam. Et quod sit
elegit nos deus ut preveniat fidei bonitate
consequi ut concordat arbitrii cum cooperacionem.
Secundum repetit Hec est autem voluntas patris mei qui misit
me ut omnis qui videt filium hominis secundum humanitatem
et credit in eum per suum arbitrium libertate. Quia
sicut dicit Aug. Non potest homo credere nisi volens.
Habeat vitam eternam et ego resuscitabo eum in no-
vissimo die. Et ita habet vitam consequitur per filium.
Ephe. ii. Cum essemus mortui peccatis convivificavit
nos Christo et resuscitavit et consedere fecit in ce-
lestibus. Et hoc in novissimo die. Quia sicut dicitur i° Chor. xv.
Novissima autem destruetur inimica mors.
Murmurabant ergo iudei de illo quia dixit Qui venit ad me non
esuriet. Contra Chrys. quod multi ex discipulis eius
abierunt retro et constat quod prius ad ipsum
venerunt ergo. Glossa: Hoc intelligendum
de illis qui veniunt corde perfecto non ficto et
de illis qui veniunt cum caritate permanente. Alioquin
hec acsi non venerit ideo quod omnes
in oblivionem dant. Murmurabant dicit quia dixit Vidistis
me et non credidistis. Videtur quod nichil dicat
quia fides est earum rerum que non videntur ypo-
stasis in nichil perspicit. Responde dicendum
quod non credimus tum videatur sed dicitis quod videt
secundum humanitatem et sed credere secundum divinitatem.

hoc nichil est quod visio significatur propter quod in
perdit fidem diminutam quam admirantur ergo non
dicit eos arguens exposicio. ¶ Unde quod intelligit de
visione non significatur pure ut in fine sed
de visione veritatis et potencie in effectu et quam videre
debebant divinam virtutem in effectu ideo credere debebant
¶ Contra obicitur quod visio repugnat fidei secundum apostolum est
spes vero est de visione certitudine sed non est visio de
visione que est in effectu tantum in speculo quia
fidei est videre per speculum et in enigmate Ieronimus
¶ Queritur de hoc quod dicit quod dedit michi pater non perdam
ex eo etc. Contra Ioh. xvii. Neminem ex eis perdidi quos
dedisti michi nisi filius perdicionis ergo aliquis
periit ex sibi datis. Unde quod verbis patris in hoc
quod dicit dedit quia dare est duplex vel secundum
presentem iusticiam et sic datus fuit sibi Iudas
et sic periit vel dare est secundum electionem eternam
et sic dati sunt predestinati ex quibus nullus
periit. Aliter unde quod fiat verbis in hoc quod dicit perdam
[illegible] ipse Christus diligentissime custodit eos
unde nullus periit per defectum pastoris sed quia
[illegible] in virtute salvatur aliqui pereunt propter
maliciam suam unde opponens eos non perdit sed
ipsi se. ¶ Murmurabant ergo iudei propter super
instructores ad iudeorum peticionem hic [illegible] ponit con-
[illegible] ad [illegible] eorum murmuracionem et
[illegible] pre hic ordine primo iudeorum
murmuracio secundo ibi nolite murmurare tercio
error amocio [illegible] vitatur doctrine confirmacio
Primo ergo primo iudeorum murmuracio dedit
quod dominus se de celo dixerat descendisse propter quod
murmurabat. Ergo iudei de eo murmuracio est
occulta detractio unde Crisostomus non aperte sed
occulte quod dicebat quia signum de panum multi-
plicatione adhuc recens erat more primi
suorum fugabat de quo supra primo xiiij. Dicit quo
hec multitudo pessima murmurat contra me
et subdit de quo murmurabat quia dixisset Ego sum
panis qui de celo descendi. Ipsi enim que-
rebant panem temporalem ad manducandum unde quia
spe sua frustrati erant in hac visione ideo
murmurabant et dicebant Nonne hic est Ihesus
filius Ioseph. Luc. iij. Erat in opinione ut
a iudeis [illegible] et putabatur filius Ioseph. Cuius
nos novimus patrem et matrem dicere
non de celis. Mt. xiij. Nonne hic est filius fabri
nonne mater eius dicitur Maria et fratres eius
et sorores eius apud nos sunt. Quomodo ergo dicit
quia de celo descendit cum na-
tus est in terra et sic visitatus est quod deum est
[illegible] Propheta in patria sua honorem non habet
quia eum cognoscebat temporalem generacionem ne-
gabat eternam et quia [illegible] Christum

humilem non poterant eum videre sublimem
¶ Respondit Ihesus et dixit eis hic tangitur secundum
murmuracionis cohibicio cohibet enim eos a
murmuracione unde dicit Nolite murmurare
et hoc quia non proficit. [illegible] Custodite vos
a murmuracione que nichil prodest sed obest. i. Cor. x. Ne-
que murmuraveritis sicut quidam murmuraverunt
et ideo quare non debent murmurare est quia propter
non intelligunt et quod eum non intelligunt stulte
eum reprehendunt et hoc non intelligunt quia non
credunt et hoc non credunt quia non eis datum est
a patre. Ideo dicit Nemo potest venire ad me per fidem
et dilectionem et cognitionem nisi pater qui misit me
traxerit illum per revelacionem sicut patet enim Mt.
xvi. Beatus es Symon bariona quia caro et sanguis non re-
velavit tibi sed pater meus qui est in celis. Ita pater trahit ad me per
revelacionem et ego resuscitabo eum in novissimo
die per redemptionem et liberacionem a morte. i. Cor.
xv. Sicut enim quidam per hominem mors et per hominem
resurrectio mortuorum et sicut in Adam omnes
moriuntur ita et in Christo omnes vivificabuntur. Et
ut magis eis silencium imponat confirmat per
scripturam. Scriptum est in prophetis. Et erunt omnes
docibiles dei id est omnes docebuntur a deo. [illegible]
prophetis dicit quia in pluribus invenitur Ier. xxxi.
Dabo legem meam in visceribus eorum et in cordibus
eorum scribam eam et non docebit ultra vir proximum
suum et vir fratrem suum dicens Cognosce dominum
omnes enim cognoscent me a minimo usque
ad maximum. Item Ys. liiij. Ponam omnes
filios tuos doctos a domino. Et Iohel ij.
Effundam de spiritu meo super omnem carnem
et prophetabunt filii vestri et filie vestre seniores
vestri sompnia sompniabunt. ¶ Omnis qui
audivit hic tangitur tercium scilicet erroris amocio
quia enim dixerat quod omnes docentur a deo ne
aliquis crederet quod viderent deum a quo
docentur dicit Omnis qui audivit a patre
meo et didicit perfeccionem [illegible]
Ps. Audiam quid loquatur in me dominus deus
Ille venit ad me per fidem et dilectionem
[illegible] illud [illegible] Unde qui audit
dicat Veni. Et non quia patrem vidit quisquam
scilicet mortalis et passibilis. Exo. xxxiij.
Non videbit me homo et vivet nisi is
qui est a deo hic videt patrem scilicet est unige-
nitus filius de quo supra i° Deum nemo vidit umquam
sed unigenitus dei filius qui est in sinu patris.
¶ Amen amen dico vobis hic ponitur
predicte instructionis confirmacio unde
verum est quod dixerat et ad verum affirmandum
geminat propter quod dicit Amen amen dico vob-
is. Ubi [illegible] dico vobis qui credit in me habet
vitam eternam et hoc probat quia ipse est
panis qui vivificat credentes. Unde dicit
Ego sum panis vite et hic credentibus

Amen

quia sicut dicitur prov. in lignum vite est hiis
qui apprehendunt eam s. per fidem et qui tenuerit
eam beatus qui tenuit per apprehensionem et quia iste
panis vite ondit perfectum quia dat vitam
gratie et vitam glorie vitam gratie quam non dabat
panis ille typicus secundum quod dicitur patres vestri man-
ducaverunt manna in deserto et mortui sunt / p. amos
sicut dicitur deu. viii. dedit tibi cibum manna
quod ignorabas et mortui sunt morte culpe
propter infidelitatem heb. iiii. non profuit illis sermo
auditus non admixtus fidei / hic est panis
de celo descendens per incarnacionem ut si quis
ex ipso manducaverit per fidem et dilectionem non
morietur per predicacionem quia sicut dicitur abacuc
ii. iustus autem ex fide sua vivet sicut fides
a morte liberat sic eciam dilectio jo. iii
nos scimus quoniam translati sumus de morte
ad vitam quoniam diligimus fratres qui non diligit
manet in morte non tantum dat vitam gratie
ymo eciam vitam glorie propter quod subdit ego
sum panis vivus vivus perveniens
quia vitam habet in semetipso. s. v. sicut
pater habet vitam in semetipso ita dedit filio
etc. qui de celo descendi per condescencia
exo. iii. vidi afflictionem populi mei qui est
in egipto et dolorem eius et descendi ut liberem
eum si quis manducaverit ex hoc pane
vivet in eternum per gloriam de hac comestione
can. v. comedite amici mei et bibite et
inebriamini karissimi hec erit in gloria ab huius
comestione prohibitus est prothoplastus in figura ade
gen. iii. nunc ergo ne forte sumat de ligno
vite et comedat et vivat in eternum / Dixit
hic primo dedit quod dicitur quod iudei murmurabant con-
stabat quod iudei de doctrina vitam cade-
bat in murmuracionem et ergo cum sciret dominus
non profecturam esse salutis medicus non debuit
dare [illegible] facit quod scribitur qui non
sine sermone dare canibus neque [illegible] mor-
[illegible] dicitur prov. [illegible] crudit derisorem
ipse est in iniuria facit ergo videtur quod ta-
libus non deberet dare instruccio que cadit
in destruccionem. Unde sicut dicit aug. de
bono perseverancie [illegible] boni per
scienda est multis malis sic elucet ex verbis eius
ubi dicit ibidem quod cum scimus doctrinam
veram prodesse bonis et sciamus malos
in scandalizari non deniq tacemus quia
optima erat doctrina de pane vite et pro-
babilis valde bonis et qui tunc aderant
et nobis qui legimus et temporibus post offerebat
quia mirabilis et magna refectio facta fuit
ubi fecit docendo non propter malos
sed propter bonos ubi solvendum est quod et si
dominus malis loquebatur tamen erudiebat
bonos / Item quia dixit quod dicitur quod omnis
qui audit a patre non quod eius videat

premissis constat quod hic loquitur de videre
et audire spiritualis intellectus sed intellectum non dicit
visus et auditus et qui audit intellectum vide-
re intellectum ergo si auditur pater intus et videtur et vi-
detur quod aliud est cum est quod intelligere est videre
quod et audit qui intelligit aut non et intelligit
videt et audit et non intelligit et velit ad
auditum ergo nequit non intelligens tamquam verbum
Respondeo quod visio respicit loquentem sed auditus
locucionem ipse locutio dei inspiracio dei est
sicut quod hic accipitur hec inspiracio effectus dei est
in anima hunc effectum potest anima ipsa cognoscere
sed quia non plene cognoscat agno est
verbum quod illam inspiracionem et videt et
audit sed tamen ex hoc non sequitur quod videat deum
unde optime dicit omnis qui audit a patre
i. inspiracionem pervenientem a patre et illam in qua
videt sicut et audit sed tamen ex hoc non sequitur
quod videat inspirantem quia auditus non eum
respicit sed effectum sic sit et visus. Dixit de
hoc quod dicit nemo potest ad me venire nisi pater tra-
xerit contra tractio est motus violentus omne
motu est voluntarium ergo nullus movetur cum
facit aliquid tractus Item si non potest nisi tractus
ergo non est in sua potestate ad deum venire et si hoc
ergo cum nullus sit reprehensibilis si non facit
in potestate nullus est reprehensibilis si ad deum non
venit Item cum tractus sit vagus trinitatis quod
est pervelacionem quod ipse filius vel spiritus sanctus
[illegible] attribuitur pater quia non per proprietatem nisi
per approbacionem Ad quod est manifestum ipse et hic
[illegible] est institutus defendendo [illegible] ascende-
re quia in natura corrupta est et ad malum
prona si supra se elevetur non tamen est revelacio
elevacio sed propter inclinacionem ad contrarium
tractio est magis igitur omnis qui ad deum venit
supra se elevatur nemo venit nisi trahatur
apta ubi dicit nemo venit etc. Ad obiectum
de motu violento dicitur quod est tractio co-
accionis exterioris et est tractio inductionis
prima violenciam ponit secunda minime vel
aliter est tractio affectionis sicut quod dicit aug.
quod poeta dicit trahit quemque sua vo-
luptas et hec victoria est tractio contra volunta-
tem hac non trahit et de hac non loquitur Ad
secundum dicendum quod non est in plena potestate venire
sed in potestate est se ad divinum auxilium preparare
Quod apparet primo dico quod apparacio fit
intrinsece racione intelligencie dande racione
erroris amonendi racione humilitatis ondende
Tercio dico quod hoc tractio non filius eam consumit
divinitatis pater appropriat ut nos humiliat
doceat / et sic patet. Dixit de hoc quod dicitur [illegible]

oms dabiles dei quia [illegible] falsu e
i omnipotenti [illegible] quod dni e id quod dicit Joelis
[illegible] Effundam de spu meo [illegible] sup id [illegible]
pona omis filios [illegible] [illegible] aug^m
q omis [illegible] pgint singlos [illegible] aucttas
[illegible] haberet ad ppositu [illegible] alit expont
[illegible] qui dicit dni [illegible] adno [illegible]
nisi [illegible] io oms dabiles [illegible] sic auctas
haberet ad ppositu Et panis que ego dabo
Supra ondit dns se ee pane refitientem
[illegible] nam hic ondit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habz
hec [illegible] pies [illegible] pma pom [illegible] instructio
[illegible] in sa [illegible] confirmacio [illegible] iudeorum litigium
ibi litigabat g^o iudei [illegible] ipius explanacio
[illegible] discipulorum scandalum ibi hec dixit i sinagoga
Instructio breuis po^t i qua carne dicit ee pane
[illegible] [illegible] dicat [illegible] panis que e^o [illegible] [illegible] [illegible] ego
[illegible] panis [illegible] [illegible] [illegible] etia pais [illegible]
[illegible] [illegible] dicat [illegible] pais que e^o dabo [illegible] adne
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i orone dnica pane
[illegible] supsubstancialem da nobis hodie [illegible] [illegible]
mea e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] panis que
fragmus [illegible] corpus dni e [illegible] uita
[illegible] [illegible] caro [illegible] [illegible] supplicio [illegible] exposita [illegible]
[illegible] Tre [illegible] dabit percuciti se maxilla [illegible]
totu corp^s [illegible] Corpus meu dedi percucie[illegible]
[illegible] genas meas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tradidit
semetipm oblacom [illegible] hostia Litigabant
go iudei [illegible] e instructio pom hic [illegible] [illegible]
iudeorum litigiu confirmacio [illegible] [illegible] po^t iudeorum
litigatio [illegible] [illegible] confirmacio ibi dixit go eis
[illegible] [illegible] litigacio i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] carne sua pane
[illegible] [illegible] [illegible] corpaliter i telligebat io [illegible]
Litigabat go iudei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modo
litigabat [illegible] alto [illegible] simone [illegible]
[illegible] erant iudei [illegible] no dnt ee [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei no oz litigare [illegible] [illegible]
[illegible] ee Adiuuare [illegible] [illegible] quo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] da [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sup [illegible] [illegible] no [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] no po [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] no [illegible] carne [illegible]
[illegible] [illegible] quid i panis no dixisti quo [illegible]
[illegible] i tot [illegible] Dixit go eis ihus
[illegible] e iudeorum litigacio pomit [illegible] doctrine
confirmacio confirmat [illegible] quod dixit carne
sua ee pane [illegible] ordine [illegible] po^t manduca
carnis [illegible] [illegible] [illegible] manducacois [illegible]
[illegible] refitionis [illegible] quarto dignitas [illegible]
i ondit manducacois [illegible] quia [illegible] [illegible]
no e [illegible] [illegible] [illegible] dicat Amen amen dico [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pane
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] poru no
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de qua [illegible]
[illegible] me [illegible] [illegible] [illegible] (aug^s) de spu
[illegible] no [illegible] nisi corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de spu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

manducat corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
no manducat no [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] carne mea [illegible] [illegible] [illegible] manducat
[illegible] [illegible] manducacois [illegible]
[illegible] manducat carne [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Audite audietes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dat [illegible] uita [illegible] [illegible] [illegible] subd^t
Et e^o resuscitabo eu i nouissimo die [illegible]
illa hora de qua [illegible] Venit ho^a [illegible] oms
[illegible] i monumetis sut audient uoce filii dei qui
bona fecerut i resurrectom uite qui no
[illegible] [illegible] [illegible] Caro em mea [illegible]
[illegible] [illegible] refitionis [illegible] [illegible] [illegible]
sicut caro xpi quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dat [illegible] dixi [illegible] mea [illegible] [illegible] ita [illegible]
dixi [illegible] uita qui manducat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] no [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] admonitu refitiant [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] omnio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] no [illegible] [illegible] [illegible] i me
no [illegible] [illegible] caro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manz
i me [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manducat carne
mea manet i me [illegible] [illegible] mea car[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pom
[illegible] [illegible] dicat [illegible] manducat me [illegible]
manducacione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Jo [illegible] Et manet i [illegible]
i [illegible] manet [illegible] [illegible] Et ego [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pom [illegible] subdit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] manz i filio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] me [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] uita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
uita i [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] manere
Jo [illegible] Ego i pre [illegible] pr i me [illegible] [illegible]
[illegible] maior [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible]
i [illegible] [illegible] [illegible] manducat me [illegible]
[illegible] [illegible] me [illegible] manz i uita [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] me [illegible] sicut Jo [illegible] dicit
Ego [illegible] [illegible] uita Hic e panis hic [illegible]
[illegible] refitionis dignitas [illegible] [illegible]
illa prim refitionem [illegible] sup laudabat
Et [illegible] nobilior [illegible] quia [illegible] no
[illegible] [illegible] de celo [illegible] dicit [illegible] e panis
q de celo descendit [illegible] no [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ita nobilior e [illegible] panis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] no [illegible] [illegible] no [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ita [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filii [illegible] [illegible] [illegible]
i deserto [illegible] iste [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
manducat pane hunc uiuet i etrnu

Ille s. qui digne manducat quia sicut dicitur
thoz xij q' manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat
et bibit. Qui manducat digne vivet in eternum. Secunde
permittit vitam eternam et ut appetatur cibus iste
et ut ab amore terrene vite eos abstraheret
addenda vid. n. quia Christus ex qua causa accidit sua
phil. q. nec n. e me dign. et c. v. xx. Elige et mel
Tercio delingacione in dicto de qua quia
verus unde e h. q. super in oculto minuabat
s. in aperto liagabat. Tunc quod ex dimp
tamen tu quia mali homines et seductores et
distinct. in pravis pfirant quando magis eis minus
explicatur tu etiam ex quo super dixi erat de
divinitate et sic vide falsum tum non erat in humanum
s. quod modo dicat de carne sua manducanda
non tum ferrum sed in humanum et in modum quod inde
refugiunt ideo liagabat. Tercio h. de manducacione
corporis xpi et carnis sue et quod non manducet
4 vide. Quia qui manducat attereret et masticaret
sed caro xpi in passibilis dentibus non potest
atteri ergo nec manducari. Item quod manducatur
in manducante vertitur sed corpus xpi non convertitur
in nos sed nos in ipsum ergo ipsum non manducatur
s. ipse nos. Tunc ipsi manducacione tamen sunt
que reperimus s. masticacio incorporacio et conservacio
et hanc masticacio est duplex sicut duplex
manducacio quia est manducacio sacramentalis
et in hac est masticacio sacramentalis quia species
masticantur est manducacio sacramentalis est
et manducacio spiritualis et in hac est masticacio
spiritualis que est spiritualis discussio passionum
est incorporacio in corporacio quia corpori xpi
incorporamur. Est eciam conservacio quia per ipsum
conservamur sicut membra corporis per caput
de hiis tribus dicit Augustinus Sacramentum pietatis
signaculum unitatis vinculum caritatis
qui vult vivere accedat credat incorporetur
vivificetur. Phil. p. s. primum quia ibi est masticacio
non corporalis sed spiritualis vel sacramentalis.
Secundo obviatur quod non nobis incorporatur dicit quod verius
effectus cibi est conservare. Et quia et si nos
incorporemur xpo manducando quia in manducando
conservamur propterea vere ipse dicitur in
nobis. Item quid de hoc quod dicitur nisi manducaveritis
carnem etc. Ex hoc videtur quod sacramentum eucaristie
sit necessitatis et quod nullus sine eo potest
salvari. Eo autem intelligitur de vita gracie
aut de vita glorie. Si de vita gracie non quia qui vult
digne accedere prius debet habere vitam gracie
ergo eam non habet per manducacionem. Nec vitam
glorie quia si potest habere vitam gracie sine manducacione
potest et glorie. Unde Augustinus quod credere
est manducare. Sicut dicit Quid paras dentem
et ventrem crede tantum et manducasti. Secundum
hoc intelligendum est quod est manducacio spiritualis
et est manducacio sacramentalis. Spiritualis
est persidium et caritate sacramentalis sub sacramento sine
sacramentali potest esse salus nec est necessitatis quantum est
de institucione sacramenti. Spiritualis est de necessitate.
Sed obicitur de parvulis baptizatis qui salvantur nec videntur
manducavisse sacramentaliter nec spiritualiter. Item adde
manducacionem carnis potum sanguinis ergo sine potu
sanguinis nullus salvatur sed soli sacerdotes sumunt sanguinem
ergo ipsi soli salvantur. Tunc quod sicut dictum est dupplex
est effectus manducacionis scilicet incorporacio et conservacio
nullus salvatur nisi membrum xpi et nisi conservetur ab eo
sine xpo. Unde sine effectu manducacionis nullus
salvatur. Ideo dicitur manducacio necessaria. Sed non
in parvulis divina largitate potest esse effectus manducacionis
sine manducacione ideo salvantur sine
manducacione quamquam in adultis non ideo potest
esse incorporacio sine conservacione sine manducacione
spirituali que est persidium et caritatem. Sed potest esse sine
sacramentali. Ideo hec est necessaria adultis sacramentalis
non et si non sit de necessitate tamen multa prestat
utilitate quia virtute sacramenti augetur in nobis omne
bonum. Ad secundum ergo obviatur de carne et sanguine exponitur
Augustinus de cibo et potu spirituali unum vult intelligi
utrumque et potum societate corporis et membrorum
que est sancta ecclesia in predestinatis et vocatis et iustificatis
et fidelibus omnibus extra quam nullus salvatur. Item
de utilitate quia quod manducaverit manducare etc. multi
enim manducant qui tamen moriuntur et dampnantur sicut
iudas. Item sicut filius vivit propter patrem vivere
sicut dicitur in illa quod nos vivimus propter filium sed
filius non manducando vivit ergo per eandem racionem
et nos. Autem si nos manducamus filium quare
non manducat ipse patrem. Tunc ad primum quod
duplex fuit error istorum illorum heresis erronea una
dixit ex quo quis manducat corpus
non potest dampnari. Dum tamen credens manducaverit.
Sed hec irracionalis materia propter iudam.
Alii dixerunt quod qui semel digne manducaverit
quod numquam dampnaretur et hec materia falsa quia
sicut per scriptura probatur potest multi sunt boni
in ecclesia qui postmodum dampnati sunt. Ideo
catholice intelligendum est quod manducat scilicet digne
et ab illa dignitate non recedit vivet in eternum.
Ad secundum dicendum quod non est omnino simile sed adducatur
per similitudinem filius enim dicitur vivere propter patrem quia
a patre habet vitam et quia in patre manet sed non quod
per participacionem eius fiat melior. Nos vero vivimus
propter filium quia a xpo habemus vitam
et a filio manente in nobis et per participacionem eius
meliores sumus. Ideo quia manet in nobis
non in pmanducatorem. Ideo manducamus
ut vivamus et meliores efficiamur. Item
queritur de dignitate huius manducacionis. Dicitur enim
quia manducantes hunc panem non moriuntur
sicut manducantes mannam. Contra hoc autem
intelligitur de vita spirituali aut corporali.

Vel de spirituali intelligitur quia patres vestri qui manducaverunt manna non sunt spirituali morte mortui sed corporali. Filius qui manducat hunc panem non vivet corporaliter sed in aeternum. Vel dicatur quod indigne manducantes manna sunt mortui spirituali morte et hos vocat patres eorum. Filii indigne manducantes corpus Christi moriuntur morte spirituali in aeternum; qui vero manducat digne vivet in aeternum et vivet.

Propterea quaeritur quid est manducare indigne. Unde respondetur ille ab Augustino spirituali unitatis ... unificationis dicitur quod non potest unificare in Christo quae signabat. Ideo sed de uno quod omnes eandem escam spiritualem manducaverunt in deserto, sed quia solum ad eam habebat oculum mortuum spiritualiter quia tamen carnaliter gustaverunt. Ita videtur Augustinus. Aliter etiam potest dici quod manna ordinabatur ad sustentationem vitae corporalis, sed hoc ad sustentationem vitae spiritualis. Et multi dubitaverunt quod ille panis solummodo vitam corporalem continuabat ad tempus sed iste vitam spiritualem continuat in aeternum digne assumentibus. Et ideo est iste est dignior. Indigne accipientes peccant et committunt eius parte in venenum. Et isti sunt qui remorsum habent mortalis peccati. Sed quia peccant et contempnunt quoniam hospite indicant ita vile hospitium. Sed non audet digne accipiat. Doctor Augustinus in ... ad alta ... apportatur si sint cotidiana vel ... si sint mortifera ... ad altare accedat. Dicit dimitte nobis debita nostra. Et tunc secure accedere panis est non venenum.

Haec dixit in synagoga docens in Capharnaum. Subponitur confirmatio ... murmuracio discipulorum scandali et primo dicitur haec ordine primo enim ponitur discipulorum murmuratio. Secundo obmurmurationis doctoris explanatio. Tertio redditur murmurantium recessio. Quarto non credentium retrocessio. Quinto remanentium confirmatio. Primo confirmatorum descriptio. Discipulorum murmuratio erat ex hoc quod dixit carnem suam dare ad manducandum et quod sine hoc non est salus. Propter quod dicitur haec dixit in synagoga docens in Capharnaum. In signum et ideo contra eum multi fuerunt ... ergo docens in synagoga multi ergo ex discipulis eius audientes quod non solum de remanducatione carnis dixerunt durus est hic sermo id est crudelis et inhumanus. Quia carnem manducare quis potest eum audire non dicit credere sed audire propter horribilitatem. Ideo non poterant audire quia auribus corporis cogitabant. Illud (?) ... ipsi quia erat ... carnis eius agravata. Sciebat autem Iesus. Hic ponitur murmurationis doctoris explanatio et licet murmuracio esset in occulto tamen domino non latebat. Unde dicit Sciebat autem Iesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius non revelatione sed cognovit sed ... sicut Iohannes XVI dicunt ei discipuli eius nunc scimus quia scis omnia et non est opus tibi ut quis te interroget. Sciens ergo murmurationem eorum et volens

ab eis ... explanavit quod dixerat hoc non esse intelligendum carnaliter sed spiritualiter. Unde dicit ergo quod non est carnaliter intelligendum. Tunc quando filium tunc quia intelligere ... dicit eis hoc vos scandalizat quia dixi de manducatione meae carnis quia carnaliter ipsam dividendam creditis sed ... audito hic illo scandalisati sunt et hoc ... unde subdit Si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius. Sed finita est constructio unde supplenda est tunc scietis quia caro non est per frusta dividenda quia totus in caelo. Augustinus: totum in caelo et in caelo manet in terris subsistat ... manet in terris in corde tuo. Non solum intellexit corporalem sed in verbis unde dicit spiritus est qui vivificat caro autem in carnaliter intelligentia non prodest quicquam. In eorum ... occidit spiritus vivificat. Et ideo verba non sunt carnaliter intelligenda quia non prosunt sed spiritualiter et ut sic prosunt. Unde verba quae locutus sum vobis spiritus et vita sunt. Unde Heb. IIII vivus est sermo dei et efficax. Unus est quia vivificat. Unde Deut. VIII non in solo pane vivit homo. Et non vivificat nisi spiritualiter intelligentes. Unde Augustinus spiritualiter intelligentibus spiritus et vita sunt. Intelligentibus corporaliter neque spiritus neque vita sunt.

Sed sunt quidam. Hic tangitur murmurantium causa quare scilicet discipuli murmurabant quia fidem non habebant sed haec non omnes sed quidam qui adhuc electi non erant. Propterea dicit Sed sunt quidam ex vobis ista verba spiritualiter intelligenda. Sed sed quidam ex vobis non intelligunt unde quia non credunt. Haec non dicit ex coniectura sed ex certa scientia. Propterea dicit Sciebat enim ab initio Iesus qui essent credentes. Id est ipse sciebat quid esset in homine et quis traditurus eum esset. Tunc XVIII ... dicit nullo plus iudicio et unde non fuit traditor in ignorantia quod admonitum ... fuit homines ideo haec dicit Sciebat ne videatur decepisse admittendo discipulos instabiles et discipulos insidiantes ut proditorem. Et dico quia non credebat erat quia fuit eorum aut quae non credebat erat quia sciebat vocari ... et sim ... mysticum non tamen electionem etiam et haec tamen superdixit ... sed repetit. Et dicebat propterea dixi vobis quia nemo potest venire ad me nisi datum fuerit ei a patre meo. Sed est nemo venit ad me nisi pater traxerit eum. Venire non ad filium datum est optimum et donum perfectum de sursum. Iac. I.

Ex hoc multi discipulorum. Hic tangitur quarti non credentium retrocessio. Unde dicit ex hoc id est post tale verbum vel occasione huius in praedicationis et institutionis multi discipulorum abierunt retro non per imitationem sicut dictum est Petro Matth. XVI Vade retro me Sathana, sed per indignationem non tamen corde recesserunt sed etiam corpore. Unde dicit Et iam cum illo

non ambulabat. Ideo multi retro recesserunt
et pena iniungentur quia sicut dicit Cris(ostomus). Qui dicti
sunt vocati panum non erat adhuc magistri ideo
panum sunt quia non recedebat secundum id Luce ix. Nemo
mittens manum ad aratrum et aspiciens retro aptus est
regno dei. Dixit ergo ihesus. hic tangitur quarta
secundum credentium et electorum confirmatio et hec quidem
facta est in infideli confessione petri. Inquit ad
duodecim quos specialiter elegerat. Numquid
et vos vultis abire. me derelinquendo fontem
aque vive secundum quod precedentes fecerunt. Jeremie ii.
me dereliquerunt etc. Hoc quidem dixit non quod dubitaret
sed ut fidem petri in exemplum ceteris adduceret.
Respondit ei Symon petrus. Domine ad quem ibimus
quasi diceret non volumus abire quia te similem non possumus
invenire. Psalmo. non est similis tui in diis domine.
Nec propter hec verba debemus abire secundum dicit. Verba
vite eterne habes. aliis non credimus erant
devia et mortifera sed petrus et aliis discipulis
erant vita et non fallebant. Et nos credimus
et cognovimus quia tu es christus filius dei. Similem
confessionem fecit Mathei xvi. Tu es christus filius dei
vivi qui in mundum venisti. Credimus dicit et post cognoscimus
quia fides est via in cognitionem. nisi enim
credideritis non intelligetis. ysa. vii. Respondit
eis ihesus. hic notatur perseverantium in remanentium
discretio ostendit discipulis quod et si multi de eis re
cederent non tamen omnes fideles permanent
secundum dicit. Respondit eis ihesus super confessionem petri
quam pro omnibus dixerat. Nonne ego vos duodecim
elegi et ex vobis unus dyabolus est. Judas dicitur
dyabolus quia iam diaboli suggestionibus consensit
de venditione domini et consentire super eum peccatore
unum notat de malicia ut ceteri timeant
et ex potentia dei quoniam intelligebat scilicet de venditione
secundum dicit. Dicebat autem de iuda symonis scarioth. Hic
enim erat eum traditurus cum esset unus de duo
decim. Item et ut timerent non mirarent de aliis
qui recesserant quia non ita specialiter electi
erant. De hac electione dicit augustinus. Et
contra quia de discipulis eius plures retro abierunt
corporis et corde ista perigmata est postea
intuens eligerent de hiis. Sed quia dicit quod
si videretis filium ascendentem ubi erat prius
hoc non potest dici secundum humanitatem quia secundum illam
non erat prius in celo. Solvitur non quod dominum
et ista adhuc erat in terra cum loquebatur
vel secundum illud. Nemo ascendit in celum nisi qui descendit
de celo etc. Videtur quod idem est filius dei secundum
divinitatem propter carnis assumptionem vi-
debatur esse humiliata ad sepulcrum cum assumptione
et nichil potuit cogitari tam infirmius
idem est ergo ac si diceret si filium hominis vide-
ritis ascendentem in tam clarificatum ut credatis
patri esse equalem. Item quaeritur de hoc quod dicit
Caro non prodest quidquam sed in nichil
prodest ergo non dat vitam aeternam manducantibus
nec est vere cibus. Propter hoc dicit ihesus quod verba ista

intelligenda sunt spiritualiter ita quod non corporaliter
nec intellectum quod ad literam sumatur carne de
sub sacramento. Et dicit discipulos esse repletos
quod hic cogitabat. Vel dicit non est in sacramento
altaris nisi sicut in signo. Sed pessime in
telligunt quia dum renuunt carnem fugiunt
veritatem. et si non verba ipsi spiritualiter sunt
intelligenda tamen nichilominus dicit esse vera. Propter hoc
dicendum quod caro quam traxit de virgine est ille cibus.
Quod autem dicit quod non prodest quidquam intelligendum simpliciter
vel quia nichil prodest sine spiritu. Sicut enim
carbo non comburit nisi ignitus tamen ignitus
urit sic caro christi si separatur a verbo non attendit
sed verbo coniuncta est tanquam ignitus carbo.
Aliter intelligitur quod caro nichil prodest secundum car
nalem intelligentiam. sic intelligendo quod corpus
carne sua daret comedendo sicut carnes
in macello et manducaretur masticando sub forma
carnis. Talis enim intelligentia non prodest
sed quod vera caro sine sui fractione in sacramento
comeditur. Item quaeritur de visione petri quare
petrus solus videt et magis quam alii. hec
quare non est laudata eius confessio sicut Mathei
xvi. Item videtur quod mentitus fuit saltem prudenter
quia ipse pro omnibus loquebatur. Videtur quod petrus
fuit omnibus fervencior sicut patet in ubi sicut
et audacter duo loquebatur. alii non ita au
debant et ideo erat os apostolorum in confitendo
et in videndo et ideo pro omnibus videt. Ad aliud
dicit Crisostomus quod videt hic pro omnibus et quia
fides mea non erat laudabilis ideo laudatus
non est. nec tamen est mentitus. Sed sicut dixit quia
perversum despiciebat vel indicando de suis
coapostolis. Item quaeritur de hoc quod dicit unus ex vobis
dyabolus est quare tunc corpus quare non sunt conturbati sicut
Jo xiii cum dixit unus vestrum me tradet. Dicendum
quod ibi non tamen sunt conturbati pro culpa quod predicta
iniuria que erat de adventu proditoris suo inferenda
sed autem solum expressit maliciam. Item quare
non abiecit eum de regno dyabolus erat et sciebat
quod proditor futurus esset malus. Dicit Augustinus
quod malis operibus bene utitur deus sicut homo
male utitur bono. Ideo hominem reprobum
elegit iudam ut per eum dispensatio divine
mortis in salute mundi impleretur et ostenderetur
mirabilis patientia dei quod tam malum
in tanto officio sustinebat. Et ut nemo
glorietur de parentibus

Post hec ambulabat.

Ostendit dominus supra se curatorem
et consolatorem. hic incipit tercia pars. In qua
se manifestat et ostendit se doctorem
et illustratorem. Et hec pars extenditur
usque ad x capitulum. Ostendit in dominus

se luce et ductorem triplex primo ubi doct-
ro miraculo potentie impletionem ibi Et pe-
tiens ihesus 2o expositione vite in primo determi-
ibi Amen amen dico vobis Prima in pars
in qua manifestat se ductorem in isto doctrine quam
divido capitula scilicet vii et viii et ix in duo
quia primo tangitur doctoris propalatio 2o doc-
trine imitatio ibi Nonne moyses doctoris
autem propalatio vel manifestatio necessaria
erat ad hoc quod doceret et quia precessit eius
occultatio ideo primo agitur de doctoris occultatione
2o de occulti manifestatione ibi Iam autem die fe-
sto Doctoris in summi occultatio hoc ordine
describitur Prima enim facta est propter iudeorum per-
secutionem ideo primo in summa iudeorum perfidia ad xpm
~~xpm occidendum propter quam dominus in galilea~~
~~stabat et iudea [illegible] vitabat furore~~
~~persequentium ipsum dicit postea [illegible] que dicta~~
~~sunt de miraculo panum~~ persequendi 2o ne
consanguineorum vanitas ad honorem persua-
dendum tertio ibi humilitas ad latendum ibi igitur
iudeorum iniquitas ad querendum xpm insi-
nuatur Primo iudeorum perfidia ad xpm occiden-
dum propter quam dominus in galilea stabat et iudea re-
linquebat vitabat furorem persequentium ipsum dicit
post hec scilicet que dicta sunt de miraculo panum et
doctrina ambulabat ihesus in galilea quia
ibi non ita erant zelatores legis et pharisei
nec persecutores non enim volebat in iudea
ambulare et non reddit quia querebant eum
iudei interficere a diabolo excitati cuius figura
Exo. ii. querebat pharao occidere moysen qui
fugiens etc Hos vitando ipsius furorem
persequentium dominum vitat scilicet id est Ad e. v. eum
vos persequuntur in una civitate fugite in aliam Erat enim
in proximo Notatur hic scilicet consanguineorum
vanitas ad persuadendum honorem terrenum
et vanum et eorum persuadendi accipitur ab
opportunitate temporis edificatione proximi et ex
allectione nominis opportunum tempus aderat
unde dicit Erat enim in proximo dies festus
iudeorum scenophegia erat festum tabernaculorum
quod debebat fieri in septembri scilicet id est Lev. xxiii
a quo septimo festa celebrabunt et habitabunt
in tabernaculis et umbraculis etc Ex hac
opportunitate sit ei persuasio unde dicit Dixerunt
autem ad eum fratres eius transi hinc et va-
de in iudeam Fratres vero erant domini cog-
nati vel consanguinei in secundo gradu et sunt
Eusebius fuerunt Jacobus et iudas qui erant fratres
domini sed melius est quod erant alii cognati
propter literam sequentem Credendum est enim quod
apostoli isti domino credebant in eum Notandum quod
est frater natura sicut omnes fratres qui sunt
per nativitatem non. tu. fra. in. etc affectione
sicut boni ad romanos. Et sunt fratres mei omnes
quicumque fecit vo. pa. m. q. in ce. e. i. me.
f. et s. et ma. e. cognatione sicut consanguinei
ut Jacobus Gal. 1o. Jacobum fratrem

domini Et eorum persuasionis alia adducit
proximi edificationem propter quod dicunt ut tui vi-
deant opera tua que facis discipuli illi magis
consolidati recesserunt ut videntes magis
que faciebat in galilea iterum redeant
de quibus dicitur est supra vi. Multi ex discipulis eius
abierunt retro Et eorum tertia subdunt nominis
scilicet manifestationem Nemo quippe in occulto aliquid
facit et querit in palam ipse esse Si opus illud
scilicet tales adhuc non recessissent a consideratione
hypocritarum de quibus dicitur ihesus xxiii Omnia
opera sua faciunt ut videantur ab hominibus ideo dicebant Si
hoc facis manifesta te ipsum mundo id est si ista sunt
que facis miracula ut de hoc manifestetur te ipsum
dubitando hoc dicunt Et eorum reddit causa
neque enim fratres eius credebant in eum scilicet in modo
ut ipsa hoc propria sua ho. non habet scilicet et 1o
in ipsa venit etc et hoc propter familiaritatem
hac de causa quia familiariter fuerunt sibi
suis non credebant in eum Dicit 3o ecce
ihesus tangitur hic tertio scilicet xpi humilitas in
latitando propter quod se apud eos excusat
primo ad defectum temporis opportuni non enim erat
tempus opportunum sibi ad manifestationem propter quod dicit
tempus meum non dum advenit scilicet manifestationis
mee et eorum congruitatem temporis considero unde
in Ecclesiaste Omnia tempus etc Et iii in
Eternitate fecit deus bona in tempore suo et pt
aut unum semper est paratum id est glorie mundi quam
affectat de quo tempore scilicet xxvi Dic honoris
non desiderans Eccl. xxxi nec in die honoris
tui ne extollaris Sed in non michi sed vobis
est opportunitas temporis non vii et hoc vobis est
exaltatio glorie temporalis unde dicit non potest
vos odisse mundus vituperando quia ipsum
et gloriam eius diligitis me autem odit in hono-
rando Gal. vi. Michi mundus crucifixus
est etc quia eo testimonium perhibeo de illo quia
opera illius mala sunt veritatem annuntiando
Gal. iv. Ergo inimicus sum vobis factus quia in ualis
est nobis et contrarius operibus nostris in quo probat
nobis peccata legis et diffamat in nos peccata
discipline nostre Amos v. Odio habuerunt
corripientem in porta Io. dixit quidam
Odium veritas parit quia ergo vos mundus
non odit vos ascendite ad diem festum hunc
quia non odit me et persequuntur erant non
ascendam ad diem festum hunc quia meum tempus
non dum impletum est in quo pati debebam
de quo scilicet xiii Multi non dum venit hora mea
scilicet id est in tabernaculo observant temporis plenitudinem
sicut et in passione temporis aptitudinem Gal. iv. Io
At ubi venit plenitudo etc Et sic apud eos
se excusavit ut posset latenter ascendere
unde et post eos solus ascendit non instigatus
multitudine consanguineorum Hoc cum dixisset
ipse apud fratres excusasset ipse mansit

in galilea donec ascenderent fratres
eius ut autem ascenderunt fratres eius tunc et ipse
ascendit ad diem festum non manifeste sed quasi in occulto in
occulto ut humilitatis ostenderet in seipso exemplum
daret eos ad fidem vel in occulto ut ostendat
vitare laudem humanam ... qui vult ab-
scondere ... Gregorius Ita fiat opus in manifesto
quatenus intentio maneat in occulto. Iudei ergo
querebant eum in festo ... iudeorum curiosi-
tas ad querendum christum cum latenter ascendisset
et prius manifeste ascendebat ideo dicitur Iudei
ergo querebant eum in die festo quia tunc consueverat
ascendere et ex odio querebant unde subditur Et di-
cebant ubi est ille non cum proprio nomine nominant
ex odio seu contemptu quomodo dicitur ... io
... de divino in bonitate et simplicitate cordis
... i ... in querendo tanta fiebat
collocutio ... unde dicit Et murmur multum
de illo erat in turba et oriebatur ex hoc inter
eos controversia unde subditur Quidam enim di-
cebant quia bonus est non primi alii autem non
sed seducit turbas et isti erant pharisei majo-
res qui vocabant eum seductorem. Sic christum re-
cordati sumus quia seductor ille ... unde magis
et hos seducti ... et licet esset controversia
erat tamen submurmurantes non manifeste unde dicitur Nemo
tamen palam loquebatur de illo propter metum iudeorum
sicut infra dicitur Jo ix conspiraverant iudei ut
si quis confiteretur eum christum ... Ideo ... quomodo
... ait ... nolite timere ... Sed queritur
hic cum dominus dixisset non tamen doceret ... et pati
videtur quod propter passionem vel persecutionem iudeorum
non debuit a doctrina cessare ergo non in iudea re-
linquere ubi maxime erat locus doctrine. Unde
propter dominus et si vellet pati non timet temporibus
tamen passionis cognitionis presciverat et ...
manibus ... se tradere non volebat
et ideo in iudea non ambulabat. Sed queritur et
cum iudei tempus designatum a deo non possent
invenire videtur quod ... id non possent in eum
manus mittere ergo nec propter hoc debuit se ab-
sentare. Dicendum quod sic se manifestat bonis ut
tamen se celaret malis et sic se occultavit
malis ut tamen non lateret bonos. Et ideo aut
vitat per potentiam aut per prudentiam sic dicitur
Job xxvi prudentia eius percussit superbum
et ideo quamvis potuit possit cohibere maluit
tamen sapientia declinare. Alia ratio est ut ipse
ostenderet veram humanitatem. Ideo alii potestate
alii infirmitate ostendebat unde alia lectura habet
non enim poterat in iudea ambulare. Alia
ratio est nostra instructio ut non miremur si vi-
ri sancti ... declinant pericula nec et de-
nobis ipsis desperemus. Sed queritur de hoc
quod dicitur Ego non ascendam et postea dicitur quod cum illi
ascendissent tunc et ipse ascendit videtur quod sit
contrarium eius quod promiserat. Videtur ad
hoc multum ... Ego non ascendam. Sed do-

bium vos autem ascendite. Sed hec expositio
sed ... noluit ascendere cum eis ...
... alii et faciunt unum in hoc quod dicitur ad diem
festum hunc id est ad primum diem qui erat solempnior
sed ad dies intermedios. Sed hec silicet habet
... quare non ascendit ad primum ideo tertio
exponitur quod sermones accipiendi sunt secundum subiecta
materiam et dominus videbat suasionem fratrum
quod se manifestaret propter quod dicit non ascendam
ad mei ipsius manifestationem. Ideo dicitur infra non as-
cendit in manifesto et ideo non ascendit cum fratribus nec
in primo die ne ascensus eius esset manifestus.
Item queritur de visione domini qua dicitur tempus
meum non dum advenit quomodo hoc non debeat
intelligi de fato videtur tamen quod operatio domini aliqua
dependeat quod videtur inconveniens cum sit omnipotens.
Dicendum uno modo quod duplex est domini operatio una
secundum divinitatem et hec a tempore non dependet
alia non secundum humanitatem et hec certum tempus
requirit et hec erat operatio redemptionis
et quantum ad hanc dicebat tempus meum nondum
advenit. Aliter dicendum quod determinato tempore operari
hoc est dupliciter vel ex indignitate vel ex exigentia
prout arbores in estate tempore determinato fructi-
ficant. Secundo modo dominus miseretur et iudicat et
salvat unde quia tempore paschali redemptionis
sue opus complebat ut lex exigebat secundum
optimam convenientiam sumere ideo tempus pa-
schale expectabat. Jam die festo mediante
postquam actum est de occultatione christi hic agitur de doc-
toris manifestatione qui super latitaverat
et procedit hoc ordine primo ponit doctoris
manifestationem in docendo secundo iudeorum admirationem in
audiendo tertio doctrine commendationem in respondendo post
secundo post doctoris manifestationem quod dicit Jam die
festo mediante et hoc fuit quartum diebus sed dicitur
glossa quod est media septem dierum ascendit ihesus in
templum et docebat in loco publico non occulto
ne suspecta esset eius doctrina Jo xviii Ego palam
... et ... quo omnes iudei conveniunt et ... locutus sum
Et mirabantur iudei Hic agitur secundum iudeorum
miratio causa admirationis erat quia ... hic
quod nunquam viderat eum litteras discentem et audi-
ebant eum de lege disputantem propter quod dicit
et mirabantur iudei dicentes quomodo hic litteras
scit cum non didicerit unde potest dominus dicere in
psalmo lxx quoniam non cognovi litteraturam non didici et nunc
... quia ... mirabantur super ... et ...
... Respondit eis ihesus hic ponitur tertio eius responsio
quod admirationi satisfecit ostendens se non habere sciencie
per acquisitionem sicut habent alii homines sed a sua
origine propter quod dicit Mea doctrina que doceo
non est mea sed ... id est a me vel ad meam
gloriam vel a me acquisita sed eius qui misit
me id est patris qui misit me Jo v non queo filius
sed a patre accipit sicut supra v non possum facere
a me ipso quicquam ita nec docere quicquam Et
quia hec visio manifesta non erat

Tertia feria in secunda ebdomada quadragesime lectio Jo vii ... die festo mediante ... 3a

nisi illis qui rem quaerunt et illi sunt qui au
diunt ut faciant. Apostolus dicit: Si quis voluerit
voluntatem eius facere, cognoscet de
doctrina utrum ex deo sit an ego a me ipso
loquor. Quasi aliter non, nec doctrina mea potest
cognosci. Ideo dicit Jo. 1º. Qui dicit se deum nosse
et mandata eius non custodit mendax est. Et sic est
commendabilis ab origine. Est etiam commendabilis
a fine, nisi hoc quod in doctrina do non quaerit gloriam
suam et hoc manifestatur sic. Qui a se ipso loquitur
gloriam propriam quaerit, sed qui quaerit propriam gloriam mendax
est, quia gloriam alienam sibi usurpat. Ys.
... gloriam meam alteri non dabo. Sed ego
in docendo propriam gloriam non quaero sed quaero gloriam
eius qui misit me, ideo doctrina mea verax est.
Apostolus dicit: Qui autem quaerit gloriam eius qui misit
illum hic verax est et iniustitia in eo non est.
Propter gloriam divinitatis quaesitam non sui humanitatis
quia ei omnis gloria debetur. 1 Thi. ult. Regi
saeculorum ... verax quia omnino usurpare sibi
alienum honorem est iniustitia. Sic usurpa
bit antichristus de quo dicit 2 Thes. 2. Qui adversatur
et extollitur supra omne quod dicitur deus. Sed
quaeritur hic cum dicit ... in Jerusalem ascenderet
propter vitandum furorem iudaeorum. Sed est quod palam
docet in templo. Videtur Augustinus quod latebat erat
causa exempli quod palam loquebatur et non tenebatur
et in divina potestate. Aliter potest dici quod ipse
sua doctrina furorem ... iudaeorum
cum eos elevavit in admirationem. Quaeritur etiam
de hoc quod dicit quod litteras non didicit et litteras sciebat
quomodo ipsi sciebant quod dominus litteras sciret.
Item cum dominus exemplum nobis dat dare non
solum humilitatis in operibus et in cognitione
videtur quod sicut Christus ... baptismus
et circumcisus quod debuit esse discipulus prius
quam doctor. Sed dicendum quod nihil potuit
addiscere cum omnia sciret. Obicitur quod dicitur Heb.
v. Didicit ex his quae passus est obedientiam.
Si didicit obedientiam quare non scientiam. Item
glossa quod qui dicebat auctorem scripturae dicebat
ideo sciebat ipsum scire litteras, sciebat et
ipsum non didicisse quia eius educationem ut
dicit Augustinus et locum et parentes cognoverant.
Ad obiectum quod debuit discere, dico primo non
sequitur nec ergo debuit quia omnes passiones
nostras assumere debuit propter ignorantiam et
peccatum quae nobis odio et saluti non essent
utiles. Nobis nihil ... dare debuit
quia nihil quod discerent sed ostenderet ignorantem
et tunc opus esset simulatum. Ad 2 quod dicit de
circumcisione dicendum quod erat ad designandum
... gentium videre. Ideo
observavit de baptismo Johannis ut aquas
sanctificaret et ... Ad obiectum quod didicit
dicendum ... didicit ... et ignoti
notitia per doctrinam devenit ... alio discit
et cognitionem experimenti. Primo non didicit quia

poenitentia ignorantia ... didicit quia post
passiones quas propriis assumpsit et ex
probis. Item quaeritur de hoc quod dicit Mea doct
rina non est mea quia idem est ... et non sta
... Item quomodo per hoc satisfecit iudaeis quia se illi
possent eo illud dicere quod mea doctrina non
est a me sed a deo quia omnis sapientia a domino
deo est. Eccl. 1. Item doctrina sua dicit non esse a se
inventa sed a patre esse. Sed ... est mea doc
trina sed qua doceo non est mea sed a patre est
et nihil satisfacit quoniam eorum remittendo
eos ad patrem et sedat eorum furorem propter hu
militatem. Item doctrina sua erat quia est ipsa sapi
entia ... sed non dicebat esse sua quia ab
alio accepit. Sed quare non simpliciter dicit
ego sum ipsa sapientia sed humiliavit se. ...
... assignat Chrys. primam ut ostendat se esse
ab alio et filium unigenitum. Secundam ut ostendat
se non esse deo contrarium sicut erit antichristus
qui extollitur super omne ... Tertiam ut
ostendat se esse hominem ... Quartam propter ...
... audientium. Quintam ad docendum humi
litatem ... Item alius
... quod ... ista solvuntur secundum regulam
Augustini ... ad duplicem naturam ut sit sensus
mea doctrina secundum divinitatem non est mea
secundum humanitatem. Illud dicitur ... quod ...
et acquisitum et sic satisfacit quoniam ... Item alii
dicunt sic: nihil quod est meum, meum enim dicitur libertate
possidendi et potentia efficiendi ut meus liber
... Sed sunt alii qui duplicem dicunt
simpliciter vel distincte ... et ...
simpliciter loquendo doctrina ... erat ... ipsius
quia eam libere possidebat et ab ipso ...
dicebat ... sed non erat distincte
ipsius solius quia et haec eadem erat a patre
Vel aliter ... est ... triplicat ... enim
secundum naturam vel originem meum secundum ...
naturam vel humanitatem meum simpliciter vel distincte.
Nonne Moyses dedit vobis ... Hic est secunda
pars in qua agitur de doctrinae commendatione. Et
... est opus sapientis manifestare
... et non mentientes ... de quibus novit.
Ideo primo confutat iudaeorum perversitatem,
secundo doctrinae suae manifestat nobilitatem ibi: Ego sum.
Item locutus est eis ibi primam partem sed in ...
partes: primo in confutat malignantes in
corde, secundo ubi obloquentes more ibi dice
bat, tertio quidam ... insurgentes per ...
ibi, quarto audierunt, quinto quasi insidiantes
per maliciam ibi ... autem proximum ...
signantes. Quinto confutat hoc ordine. Primo
ipsa redarguendo ... iudaeorum ...
... redargutionis ... ibi
a malo renovando. Redarguit, secundo, eos
de occulta cordis malicia

precepti occidere volebat contra legis mandatum /
Ideo dicit Nonne moyses dedit vobis legem quam
observare teneri pro statu promissionis secundum illud
Exo xix Cuncta que precepit nobis dominus faciemus
Et nemo ex vobis facit legem ipsam Omnibus sit
in libello [illegible] quia iam corde eam prevaricati estis
quod ostenditur revelans eorum cordis maliciam secundum
illud quod inter quinque [illegible] cum lex precipiat
in decalogo Non occides Exo xx et
deut v Et hoc innocentem contra quem
in [illegible] quod dicitur secundum illud Exo xxiii In
nocentem et iustum non occides Respondit turba
Canonice secundum iudeorum vocabulario quia eum
non agnoscunt sed arguenti contra dicit
prodit turba non vero sed tota multitudo Et dixit
demonium habes hoc est obiecerunt ei quod
[illegible] contra conuicium [illegible] ubi
et furore tamen in vendamus quis te
querit interficere quasi diceret nullus et inveniunt contra
ipsi habent demonium et filii sunt diaboli qui
mendax est et pater eius Respondit ihesus Canonice secundum
[illegible] argumentationis explicatio quia propter hoc
quod sanaverat hominem in sabbato volebant eum
occidere secundum dicit Unum opus feci et omnes mira
mini hoc opus fuit curatio paralitici de hoc
mirabantur quod fecerat et indignabantur quod in sabbato
fecerat prosequebantur videri ihesum quia hoc faciebat
in sabbato quasi solveret legem Ideo dicit dominus quod
non solvit legem per locum a maiori Et
facit tale argumentum Circumcisio que
non est ex lege sed ex patribus sabbatum non solvit
quia opus nobile ergo cum salus totius hominis
sit opus nobilius multo minus solvet propter
quod dicit propterea moyses dedit vobis circumcisionem
non quia ex moyse est sed ex patribus in non quia
fuit sibi preceptum primo sed abrahe Gen
xvii Circumcidetur ex vobis omne masculinum et
in sabbato circumciditis hominem propter id quod ibidem scriptum
est Infans octo dierum circumcidetur et ita non vide
tur legem solvere sed observare Ex hoc arguit
per locum a minori quia magis videtur quod circumcisio
solvat quam perfecta salus Si circumcisionem
accipit homo in sabbato ut non solvatur
lex moysi mihi indignamini quia totum hominem
salvum feci in sabbato quasi dicat Cum sit licitum et
sabbatum non solvat non est iusta indignatio
vestra quia secundum [illegible] xo emulacione dei quidem
habent sed non secundum scientiam Nolite iudicare Canonice
hic quartum scilicet a malo revocatio Ideo dicit
nolite iudicare secundum faciem accipiendo hinc
facie de bono iudicate ysa xi Non secundum
visionem oculorum iudicabit neque secundum auditum
aurium arguet etc Sed iustum iudicium

iudicate secundum mentem non secundum faciem personarum
Augustinus Ille non iudicat personam qui diligit
equaliter Et quia in eis diligebat quia magis
iudicabat de exterioribus quam interioribus Ideo iniuste
iniuste iudicabat secundum illud xxiii Vos per
iudicabat quod de foris est et iustificabat se
coram hominibus luc xvi Vos estis qui iustificatis
vos coram hominibus deus autem novit corda
Sed queritur hic utrum curatio sit in sabbato
Et quod sic videtur dicere dominus et non quia octavo
die debebat fieri Sed quia preceptum de sabbato
magnum erat inter omnia precepta legis
et pluries repetitum ergo minus preceptum
de circumcisione mandari debebant ergo cessare ne circum
ciderent in sabbato Item quod preceptum de sabbato
magnum est et circumcisionem non obviabat quia
non prohibebat opus salutis excipiebat
lex quia doctrina opus est salutare et ideo circum
cisioni non cedebat sed sibi utrumque preceptum
tenebat Item queritur de argumento domini
quod circumcisio non solvebat sabbatum multo minus
paralitici curatio videtur argumentum istud
nichil valere quia circumcisio erat in precepto
non poterat differri sed curatio in alio die
poterat fieri preterea circumcisio erat opus
spirituale quantum ad hoc quod mundabat ab
originali sed curatio illa fuit opus corporale
quia egritudo erat Respondeo dicendum quod lex moysi
circumcisionem non precepit sed supponit quasi
a digniori secundum dicit Exo xii Si quis peregrinorum
voluerit in vestram transire coloniam circumcidetur
Sed sabbatum in lege preceptum est et non cause
bat circumcisionem que a patribus erat ergo
multo minus curationem adeo quod pro nunc
precepti Ad aliud dicendum quod curatio illa
paralitici non tantum erat corporalis sed spiritualis
secundum dictum est ei Iam amplius noli peccare
et ideo dicitur universa totum hominem salvum feci
scilicet interius et exterius Esto tamen quod tamen exterius
adhuc opus erat pietatis et utrumque opera pietatis
tamen spiritualia lex reputabat secundum illud in sabbato
licebat asinum adaquare magis ergo hominem
dare magis in finem liberare Sed queritur que
circumcisio fundata est cum lege sicut hoc quod dicitur
non ex moyse Dicendum quod cum decem et cetera
circumcisionis una preceptum fuit distinctio
populi de quo nasciturus erat christus a
nacionibus Et quia post Noe est abraham
cui facta est repromissio in abraham inchoavit
Sunt tamen alie cause circumcisionis quando
data fuit populo dei magis quam aliud signum
que habentur in sententiis .—

Est signu initiu distiguit sive medet
circumcisio [illegible] signatu docet
Est signu fidei abrahe initiu obest
Distiguit populum medet cont originale
Signat occasionem viris [illegible] castitate
dicebat g° quidam consutati sunt sup malig
natis h' consutari oblocuties [illegible] ad pre
illa audierunt phi ubi tuma publico
z pred' [illegible] ipsa oblocucio
fo oblocucioni consutatio [illegible] consutatorum ob
stinatio [illegible] pusillor' sive minor' consutatio
[illegible] g° post oblocucio [illegible] q' magis cognosce
debat z isti caput q' i civitate regia ma
nebat [illegible] dicebat g° quidam ex multis
q' [illegible] erat [illegible] phia [illegible] pone h
e que medi querebat interficere [illegible] malu erat
ei [illegible] pub. i° [illegible] eorum qd
malu [illegible] palam loq' z ut
ei dicunt z eps' [illegible] z examinatore eu
debent examinari ad fidem predicit i medice
oblocucionem nunq' [illegible] agnoverunt principes
[illegible] sic
no [illegible] subd' [illegible] sit q'
a nazareth sup i° [illegible] filium
ioseph a nazareth [illegible] veniet
nemo scit [illegible] z ita derogabat eius
origini h' dicebat [illegible]
generationem eius enarrabit. q' generatio xpi
sit i distabilis z ita i perscrutabilis ut q'
oculte veniet [illegible] xviii [illegible] medium sile
cium contineret omnia z nox i suo cursu
iter haberet omps sermo tuus [illegible] venit a re
galibus sedibus exsiliens de celo Clama
bat g° [illegible] oblocucionum consutatio
quos [illegible] oblocuentes [illegible] generatione consutat
duplice sua ordine origine generationem
temporale quam ipsi sciebat z eterna quam ipse
sciebat [illegible] temporale dicit Clamabat g°
ih'c i templo docens ut attonitos faceret
murmurantes [illegible] pub. i° Sapia foris
predicat i plateis [illegible] libri [illegible]
[illegible] clama ne cesses [illegible] z
dixit et me scitis z [illegible] scitis [illegible]
[illegible] temporalem [illegible] nu
eius de maria z eps' sciebat q' erat ho
z q' ex maria natus [illegible] generatione
temporalem Et quam ad eterna dicit q' ipse
est [illegible] que ipsi nesciunt [illegible] dicit
et a me ipso no veni [illegible] apte
pressio [illegible] est verus qui misit me [illegible] de se
Est aut deus verax [illegible] omnis ho mendax
[illegible] omnis ho mendax [illegible]

no est deus ut ho ut mentiat' que vos
nescitis [illegible] testimonium [illegible] qui misit
me [illegible] neque vocem audistis neque speciem
vidistis Ego scio eum z si dixero q' nescio
eum ero similis vobis mendax q' mentiun
dicentes vos ignorare eternitate temporalem
Ego no no mentior ut dicta [illegible] me scio
eterna z ego scio eum quia ab ipso sum z ipse
me misit tamquam filius cognoscat patrem
[illegible] neque patrem quis novit nisi filius
z cui [illegible] Ideo papa agnicionem
[illegible] nemo vidit [illegible] ab ipso sum [illegible]
[illegible] apte [illegible] misit p' i carnacionem
[illegible] lxi [illegible] dni [illegible] Querebat g°
eum [illegible] consutatorum obstinatio
[illegible] ordinavit eos iudicare z ignorantes
ideo i malis confirmati z no valentes ubi
resistere [illegible] dicit querebat g° eum apprehende
quidam sive minores [illegible] dicit [illegible]
[illegible] no habuit [illegible] malicia [illegible]
[illegible] potentia no apprehenderunt [illegible]
[illegible] apprehendimus iudicant
z noluimus [illegible] dicit Et nemo misit
i illum manus [illegible] ad capiendum q' no venerat
ho eius i qua pati dignaretur [illegible]
no [illegible] hora qua cogitur mori [illegible] qua
dignaretur occidi de qua [illegible] venit
hora ut clarificet filius tuus Et de turba
aut [illegible] sive minorum sive puerorum
i fide edificatio [illegible] dicit de turba aut
multi crediderunt [illegible] no de principibus z
maioribus [illegible] Abscondisti hec a sapientibus z re
velasti [illegible] videre [illegible]
[illegible] Et subd' vera confessio Et dicebant
xpus cum venerit numquid plura signa faciet
quam hec que facit [illegible] signa [illegible]
z multa eius visa sunt [illegible] z confitebat
q' alius no erat expectandus [illegible] opa
no fecissem [illegible] que nemo alius facit peccatum
no haberent [illegible] [illegible] dicit
q' xpus cum venerit nescimus unde sit [illegible]
videtur dicere q' ex scriptura [illegible]
ex semine david z de bethleem castello [illegible]
[illegible] doctores legis [illegible]
[illegible] scripturas [illegible] xpum no
sic [illegible] quemadmodum alii [illegible] sic
[illegible] exigente [illegible] ignorare modum
[illegible] scriptura modu generationis [illegible]
[illegible] occultu [illegible] magne [illegible]
z locum z ipsi sciebant [illegible] dno [illegible]
q' erat de maria virgine [illegible] ignorabant
[illegible] credebat q' [illegible] ioseph [illegible]
[illegible] iuxta duplice generationem temporale
z eterna [illegible] aliquo temporale aliomo
eterna ignorabat [illegible] de hoc
[illegible] unde sit [illegible]

J. dicitur hinc nescius sum sic ergo gradiendum sibi
tendit eius quod non est mirum si plebs tumul
tuabatur contra eum quia non erat stabilitas
in verbis eius. Aliter dicitur quod hic dicitur de simplici
notitia approbationis quia nesciebat ipsum
tamquam approbatum adeo sicut moyses cui
locutus est deus sicut ibi dicitur. Stetit ergo de
hoc quod dicit clamabat istud quod dicitur ysa. xlij.
non clamabit et non audietur vox eius foris
tendit est clamor in patientie et contentionis
et de hoc intelligitur ysa. Est et clamor affec
tuose predicationis et de hoc hic. Stetit quod
de hoc hic dicitur me scitis etc. Jo. viij. dixit
si me sciretis et patrem meum sciretis. Ergo nes
ciebat eum. Videtur dupliciter erat cognitio
de xpo quedam per speciem ex parte eius sic quod esset
homo natus in tali villa et tali parente
hoc sciebat. Alia per revelationem in tempore
quod erat deus invisibilis divinitate et hanc nesciunt
de hac dicitur Jo. viij. Audierunt autem pharisei.
Cogitatores malignantes in corde mittentes
in primo hic consultat perseverantes tempore in opere
propositum et committitur. Et potest in duplici primo ponit
persequentium consultatio. Secundo malignantis machina
tionis destructio ibi. Tunc primo ponit loco
ex illa. Ergo turba cogitatorum persequentium
hoc ordine describit evangelista primo ponit
insidiarum preparatio. Secundo ipsorum per doctrina con
futatio. Sed cogitatorum dubitatio. Secundo
non intelliguntur sed dubitantium ad fidem. Secundo
primo ponit insidiarum preparatio que facta est
a pharisiis et sacerdotibus. Primo in Invidia quia
ea videbantur nulle in eum credere. Jo. dicitur au
dierunt pharisei turbam murmurantem de illo
quia palam loqui non audebat. Et miserunt
principes et pharisei ministros ut apprehenderent
illum. Pharisei audierunt quia ipsi erant ob
servatores sed ipsi et principes miserunt quia
erant potestatem habentes. Simile dicitur act. xxiij
abeuntes pharisei consilium fecerunt ut illum in ser
mone caperent et mittunt ei discipulos suos. Luc. xx. deprimunt
pharisei et legisperiti etc. Dixit ergo eis iesus
Adhuc modicum tempus vobiscum sum. Ministrorum persequentium confutatio
quia nondum venerat hora capere eum
et confutat eos ostendendo eorum impotentiam. Dupliciter
primo quia eum modo non possent capere. Secundo quia
eum post modicum tempus non possent invenire
Jo. dicit Adhuc modicum tempus vobiscum
sum. Summe vita mortis. Vel vobiscum
sum per mortalis vite conversationem Luc. ult.
hec sunt verba que locutus sum vobis cum adhuc essem vobiscum
Et vado ad eum qui
misit me scilicet vado per passionem Jo. xvi. Jo.
me modo capere non potestis quia non est adhuc
tempus. Jo. x. Ego pono animam meam et iterum
sumo eam et nemo tollet eam a me. Et sic modo
non potestis me comprehendere. Item post

modicum invenire quia sublevabitur me et
non invenietis. Querunt me ad subsidium in
vastatione romanorum sicut sub tito et ves
pesiano. Vel queretis me per compunctionem et
dolorem et non invenietis quia multi inciderunt
in desperationem sicut alii predicantes eum quere
serunt et non invenerunt corporaliter sed spiritualiter.
Act. ij. His auditis compuncti sunt corde.
Vel queretis me et non invenietis in iudicio
ysa. lo. Mane consurgunt et non invenient me.
Eo quod exosam habuerunt disciplinam. Vel
aliter queretis me volentes occidere et non
invenietis potestate offendendi quia dicitur in ps.
Dixit dominus domino meo sede a dextris meis donec ponam etc.
Ita potest esse sub dio quod nocere non potuit.
Et ubi sum ego vos non potestis venire
Jo. non potestis eum invenire quia in celo erit
futurus Jo. xiiij. Vado parare vobis locum et iterum
venio et accipiam vos ad me ipsum ut ubi ego sum et vos
sitis. Dixerunt ergo iudei. Hic tangit consequentium
iudeorum dubitatio ex hoc quod ipsum non
intelligebant. Jo. dicit Quo hic iturus est
quia non inveniemus eum et colloquendo querunt
de loco inquit in dispersionem gentium iturus est
et docturus gentes. Hec dubitatio ut dicit aug.
prophetaverunt futurum. Non erat ad gentes non
presentia sui corporis sed per apostolos. Ps.
Populus quem non cognovi etc. et quia multi
dubitabant Jo. iterant dubitationem. Quis
est iste sermo quem dixit queretis me et non in
venietis et ubi sum ego non potestis venire.
Deo non mentitur intellige quia nolunt sed
accedendi humiliando. In novissimo autem
die hic tangit questio et dubitatio. Cum
intendo dat sapientiam et intelligentia Jo. dicit
In novissimo autem die magne festivitatis.
Ubi erat octava et ultima que erat solempnis
stabat iesus et clamabat. Stabat per in
mobilitate. Mal. iij. Ego dominus et non mutor.
Clamabat per caritatem. Ps. Labiorum ita
magis ut excitaret ad veniendum. Veniat
et bibat sum mea sanguine. Quis sitit ergo
sitit veniat ad me et bibat. Ysa. lv. Omnes
sitientes venite ad aquas etc. Et modus
adveniendi describitur quia est per fidem. Jo. dicit
Qui credit in me sicut dicit scriptura flumina
de ventre eius fluent aque vive. Tunc
cristus tibi sicut dicit scriptura et dicitur quod invisum
dicitur ad litteram sed ad intellectum. Ysa. lviij. Eris
quasi ortus irriguus et quasi fons aquarum
cuius non deficient aque. Prov. v. Secundum aliam
translationem diriventur fontes tui foras
et in plateis aquas divide etc. Et dicitur

Miserunt

flumina quia flumen dicitur habundancia et impetu pluralitatis. dicitur Sicut enim Cris. vides maiestatem in Petri ... Ei ad Stephanum sapientiam. Ei ad Petrum lingua. Ei ad Pauli ... in scripturis / nichil ... non resistebat nec plebis furor nec tirannorum insultatio nec demonum insidie nec mortes cottidiane sed sicut flumina omnia secum trahentes abibant. Et quia hec spiritualia non eterna erat datum id exponit ewangelista hic autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum. De quo dicitur ... est repente de celo spiritum etc. Quem accepturi erant sed nondum acceperant propterea dicit nondum enim erat spiritus datus quia nondum erat Ihesus clarificatus Io. xvi. Nisi ego abiero etc. Sed queritur de hoc quod dicit hic quod flumina de ventre eius fluent aque vive dicitur enim quod hic intelligitur de spiritu sancto sed spiritus sanctus solum a deo patre filioque procedit non ergo de ventre credentium fluunt ... sicut ... spiritum non potest dare spiritum sanctum sed a deo datur non ergo fluit de ventre etc. Dicitur quod non venter intelligitur ... quod dicit quod fluet de ventre. Unde Cris. Ex flumina spiritus sancti dicit et dona et gratiam, gratia autem ut dicitur flumen fluens non est ab uno fluat in alterum sed quando in mente intraverit ... fonte magis manat nec deficit nec stat sed fluit et refluit fluit a deo et facit hominem refluere in deum ... caritate aqua que tamen ascendit in fluvium quando descendit propterea dicit ... fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Io. iiii. ... ventris exeunt flumina ... ut ita fluat. Sed queritur quid per ventrem. Unde Cris. quod venter cor dicitur ... Ps. Lex tua in medio ventris mei ... ut signet habundanciam gratiarum. Glo. non exponit de fluvio doctrine et consilii de ventre bone conscientie ... illud venter meus ad moab quasi cithara sonabat. Sed queritur de hoc quod spiritus sanctus nondum erat datus. Cum prophete prophetaverunt ... sed non nisi per spiritum sanctum ... spiritum sanctum ... spiritum sanctum ... apostoli faciebant miracula ... dicitur quod non potuerunt miracula facere sine spiritus sancti gratia. Sed dico ... spiritus sancti triplex est manifestatio, manifestior, manifestissima. Manifesta fuit in prophetantibus et miracula facientibus ante passionem. Manifestior fuit in insufflatione post resurrectionem quia in signo visibili videlicet flatu datus est. Sed manifestissima post ascensionem quia in signo visibili et audibili. Et secundum hoc quod manifeste

datus est sic et habundanter. Sed hoc dicit quod nondum erat datus intelligendum est in evidentia et habundancia. Ex illa ergo turba. Declarat predicationem predictam ... consultacionem hic determinat consultacionem [illegible] dissensionem ... usque ad sequens capitulum ubi tractat ... ordine primo insinuat dissensio turbarum audientium secundo ... reprehensio ministrorum redeuntium tertio reprehensio phariseorum in malitia persistentium quarta est a Nicodemo insinuatur. Ergo primo insinuatur dissensio propter doctrinam propter quod dicit: Ex illa ergo turba cum audisset hos sermones propter auditum doctrine quidam ... dicebant hic est vere propheta quia tam sapienter loquebatur. Alii autem dicebant hic est Christus et hii erant magis ... Io. xvi. ... dicit ... etc. Vos autem quem me esse dicitis etc. Quidam autem dicebant ... exercitati ... scripture numquid a Galilea venit Christus ... et Nathanael dixit Io. i. A Nazareth potest aliquid boni esse et moti sunt per scripturam. Nonne scriptura dicit quia ex semine David ii Re. vii. Suscitabo semen tuum post te quod egredietur de utero tuo etc. Ps. De fructu ventris tui etc. Et de Bethleem castello ubi erat David venit Christus Mich. v. Et tu Bethleem effrata parvulus es in milibus Iuda ex te enim egredietur qui sit dominator in Israhel et sic ... contendebat. Dissensio itaque facta est in turba propter eum ... non erat causa sed eorum malitia ... nulli volunt credere. Cris. ... propter istam dissensionem quidam volebant eum apprehendere ... non dimittere tamquam bonum et ex ista contentione frustrata est machinatio phariseorum quia ministri manus non extenderunt ad apprehendendum eum sicut alii vellent propterea dicit Quidam autem ex ipsis scilicet ministri volebant eum apprehendere ... sibi datum ergo eodem miserunt pharisei et pontifices etc. ... eum Ps. Emitte manum tuam de alto etc. Et sic frustra fuit astucia in tentatione ... quia cogitationes hominum vane sunt sed consilium domini manet in eternum quia ... ad apprehendendum Ihesum Christum Ps. Dominus dissipat consilia principum. Venerunt ergo ministri. Hic tamen sequitur reprehensio ministrorum redeuntium quia nichil eorum fecerat propter quod missi erant ab eis pharisei tamen quesiverunt ut eos redarguerent propterea dicit Venerunt ergo ministri ad pontifices et phariseos non adduxerunt

ij eam et dixerunt eis illi quare non ad
duxistis eum quia adhuc missi fuissent sic frustra
est. Viderunt ministri numquam sic loquutus est
homo sicut hic homo loquitur quod ex hoc ideo non
adduxerunt eum quia magnitudine doctrine sue per
territi sunt quia numquam sic locutus est homo numquam
sic dulcia sicut mulier cum audiret dixit Be
atus venter qui te portavit luc. xj. Et Cant.
ij. mel et lac sub lingua eius numquam sic docti
naliter et sapienter luc. ij. Stupebant omnes
super prudentia et responsis eius Et infra Stupebant omnes super
doctrina eius numquam sic potest ... vij. Erat
docens tamquam potestatem habens et ideo admirabantur
super doctrina eius numquam sic verba jo. vj. Verba
que locutus sum vobis spiritus et vita sunt Et
cordium dixit verba vite eterne habes Responderunt
ergo eis audita ministrorum excusacione pharisei re
prehenderunt eos quod doctrine eius fidem adhibuerant
dicentes numquid et vos seducti estis Et quod
seducti erant nituntur ostendere ex eo quod maiores
numquam ab ex principibus credidit in eum quod dicitur numquid
aliquis ex phariseis quasi lege sciunt nulli scientes
sed ignorantes Sed turba hec que omnino non
novit legem credidit sed quia ignorat quod de
hec credendum quod non dixit maledicti sunt
deu. xxvij. maledictus qui non permanserit
in sermonibus legis huius Crisostomus nichil veritate
manifestius nichil simplicius at tamen maligni
tatibus nichil difficilius esse videtur sapientes
scribe et pharisei qui signa viderunt et scripturas
legunt vitabant rei sunt excecati sunt
ministri vero qui nichil videbant ab una sola
locucione capti sunt et qui ligare venerant ab
ierunt ligati Sed ipsos per ignominiam pharisei ni
tebantur a fide avertere ipsa ... luc. cap.
xxiij. Et vos scitis et ipsa quid clauditur
teste luc. xj. Ve vobis ... Dicit nicho
demus Cum hic tamen fuit redarguere phariseorum
sed auctoritate legis per quam ostendit quod non de
bent eum tradere quia non dum erat adiudicatus
morti per legem Sed dixit nichodemus ad eos
scilicet discipulos ille qui venerat ad ihesum nocte
qui unus erat ex ipsis scilicet phariseis. Sumus. Et
hoc ex phariseis erat numquid lex nostra iudicat
hominem nisi prius audierit ab ipso et cognoverit
quid faciat quod dicitur non deu. xvij. audiens
et inquisiens diligenter ... Hanc legem observabant
romani act. xxv. non est consuetudo romanis
dampnare aliquem hominem prius quam is qui accu
satur presentes habeat accusatores locumque
defendendi accipiat ad abluenda crimina
Responderunt et dixerunt ei quia in coniugibus
erat et quando non posset calumpniam ubi
tamen calumpniantur nichodemum quasi deceptum quod
ipse in xpm crederet. Numquid et tu galileus

es. i. in galileum credis sicut dicuntur xpiani
qui credunt xpm unde Iulianus apostata
vocabat xpianos galileos paruos Et
scilicet in eum credis unde dicitur scrutare scripturas
et vide quia propheta a galilea non surgit i.
que expectabas quia quasi non tamen a galilea
surgit propheta sed etiam dominus prophetarum quia naza
reus dicebatur eo quod in nazareth nutritus est et
versi sunt quia reprehensionem evitare et etiam
incepti malum consummare non potuerunt ideo
dicitur Et reversi sunt unusquisque in domum suam
ita quod unus non remansit cum alio contra xpm
Scriptura collecta sinagoga peccatorum et
consummacio eorum flamma ignis. ps. Dissipa
gentes que bella volunt. Sed hic queritur de ministris
si quia crediderunt quod xpm non sunt secuti unde
Crisostomus Et crediderunt et preconens eius fuerunt non
tamen secuti sunt quia ad statum perfectionis non as
cendunt Sed queritur hic que magis est sublimia
sicut dominus locutus ipse quod dicebant numquam
sic lo. est hic. Unde Crisostomus Cum iudei in corrup
tione non est opus longis sermonibus tales quod est
vitas quod qui in venit animam vero disposita
invisibiliter adheret et allicit. Item queritur hic cum
pharisei omnia opera sua facerent in conspectu
hominum et nollent mali iudicari quare sic
iusti ordine relinquebant cum legis culpa
sit maxima. Unde Ex adiutu iudicum ta
cetur ... iustus animus ... ij. paralipomenon xix.
Cum diligencia cuncta facite non est enim apud
dominum iniquitas nec personarum accepcio nec
cupido munerum. Exodi. Iusta ... Exo.
xxiij. Innocentem et iustum non interficies Et
xxiij. maledictos non parcet. Item est
iustus ordo que est preter inquisicionem deu.
xvij. Iuste quod iustum est persequeris Cum igitur
pharisei hypocrite erant iniusti quamvis quo
morte xpi sitiebant et abeccere iusta cum
quia per ius ipsum condempnare non poterant ideo
necessario cogebantur ordinem iudicii pervertere
Racio autem est quod maxime animum pervertunt
que sunt in phariseis quia hiis usibus continent
Amor ira timor odium dilectio census
Sepe solent hominum rectos pervertere sensus
Et hec omnia fuerunt in phariseis ut patet in dicendo
contra hic. Dequibus dicitur Exo. xviij. Elige et
viros sapientes et timentes deum in quibus sit
veritas et qui oderint avaritiam Item queritur
cum dominus quantum est ex se noverit omnem fide
quid est quod ortum suum occultavit ut crederetur
esse natus in nazareth et propter hoc non crederent
xpm. Respondeo quod id factum est divino iudicio divina
dispensacione et scripture adimplecione divino
iudicio quia tempore herodis natum cognoverunt

et desperavit ymo i morte gsurrexit. Jo sibi ymitat' homi p cruciatom i nazareth sibi celai meruerunt. Ero q eodem dispensatoe q voluit latere malos ut parcendo amal redimeret bonos. Tercio sptualiter adimpletoe q i sptua no tm dicat q i bethleem natus s q nazareus vocabitur sicut scribitur ih. n. Et q iudei no fuit sptualitas scrutati io errauerunt

Iesus autem perrexit i montem

Posita confutacoe i surgentem p potenciam hom' hic confutaco i insidiantem p maliciam q no potant xpm occidere quiebat occasionem i veniret ut eum capent in sermone. Et io po sunt gom ut eum capent s ipsi eo modo cap ti sunt et confusi. Et describitur eorum confutaco hoc ordine. Pmo enim ponitur xpi instructo. Secundo phiseorum malicosa questio. Tercio phiseorum confusio. Quarto mulieris liberacio. Introducitur ergo xpi instructo q erat diligens publica et authentica diligens unde dicitur. Ihesus autem perrexit i montem oliveti qui i bethania hospitabatur i domo marie et marthe. Luc xxi. Erat diebus docens i templo noctibus autem exiens morabatur i monte q vocatur oliueti. Et diluculo iterum venit i templum diligenciam no' insinuat q diluculo veniebat. Sa vi. Preoccupat eos q se concupiscunt ut illis se prior ondat. Et prov. viii. Beatus vir qui vigilat ad me in foribus meis cotidie et observat ... dicitur et omnis populus venit ad eum. Luc xxi. Omnis populus ad eum veniebat manicabat et i templo audire eum. Sequitur et authentica. Unde dicitur. Et se dens docebat eos. Sedens q magister est. Sedens sicut xxiii. Super cathedram moysi sederunt scribe et pharisei. Sederunt scilicet ad docendum sic etc. ipe. Adducunt autem tang. Hic incipit secunda insidiosa questio q erat de muliere deprehensa i adulterio utrum esset s'm legem i pmu lapidanda ut q d. adducunt autem scribe et pharisei mulierem deprehensam i adulterio. Io scribe et pharisei q sagaciores et magis i videbatur xpo. Scribe i videbatur sapere et pharisei boni. Luc xv. Re prehenderunt pharisei et legisperiti consilium i se. Et statuerunt eam i medio q de ea volebant i quirere. Et dixerunt ei magister adulando dicunt ut decipiant et se occultant. Eccli. Ingrum bonum et te eum noluit esse discipuli. Sic dixerunt mt xxii magister scimus q verax es etc. Hec mulier modo deprehensa est i adulterio p sti mulieria uel presentes. In lege autem moyses mandavit nobis huiusmodi lapidare. Deut. xxii. Si dormierit vir cum uxore primi

sui utrique moriantur i adulter et adultera. Leu. xx. Hoc autem dicebant temptantes no studio sciendi s dolo decipiendi et exprimit euvangelista. Hoc autem dicebant temptantes eum ut possent eum accusare. Verbum consimili modo querentibus videtur dns mt xxii. Quid me temptatis ypocrite. Possent accusare i passione. Luc xxiii. Et cum accusaretur a senioribus et principibus nichil respondit. Ihesus autem i clinans se. Tercium hic tangit confusio ipsi phiseorum. Primo enim ut q enim magis modestia modestiam nsi fuit no arcte(?) secando sinciam. Unde dicitur. Ihesus autem inclinans se scribebat digito i terram. Sic exp tans ut a sua gomne resipiscerent et de sisterent a questione dolosa. Digito scribebat ut i sinuaret q digito legem scripserat. Deut. ix. Exo. xxxi. Modestus eciam fuit i sere canndo q no declinavit ad rigorem legis ut eam diceret occidendam nec contradixit legi ne tribueret occasionem se accusandi. Unde dicitur cum autem perseverarent interrogantes eum et astuciam nollent desistere, erexit se et dixit illis. Qui sine peccato est vestrum primus i illam lapidem mittat. Inclinatus primam erexit se primam i dixit eis presenciendo sinceram Ruminat(?) hec infligendo penam i qua nrsioe modesta confutat eos tamque ypocritas. Sicut mt vii. Quid vides festucam i o. f. t. t. a. i o. t. no vides etc. primus ira etc. modestus fuit post sine placaone. Unde dicitur. Et iterum se i clinans scribebat i terra. Ut sic confus daret locum sine verecundia exeundi. Unde Beda. Cora temptantibus i clinari et scribere voluit ut ad aliud vultum i tendens liberum eis daret exitum ut s. quos sua rursione perculsos cicius exituros q in plura interroga turos prividerat. Jer. xvii. Dne omnes qui te derelinquit confundentur. Jer. xxix. Terra terra terra audi sermonem dni. Scribe virum istum sterilem. Audientes autem hec. No' hic quartam s. phiseorum confutaco q maior est i eorum dispersioe ipsi dicitur. Audientes autem hec s. tam prudentem i iusti precium nrsionem unus post alium exibant i ncipientes a senioribus. Dispersi recedebant qui conglobati venerant et seniores prius exibant q ipsi primi fuerunt i culpa Ideo et i fuga. Dan. xiii. Egressa est i iquitas a senioribus iudicibus qui videbantur regere populum. Et omnes recesserunt q omnes confusi erant. Unde dicitur et remansit ihs solus et mulier i medio stans solus remanet q locum solitudinis requirit Osee ii. Adducam eam i solitudinem et loquar ad cor eius. Vel q solus offensus est. Sibi soli peccavit. Augustinus Duo re

mansuetudinem iustitia iustitia et iustitia. Et quia
iusta iustitie iniuriam Io. subditur Erigens
se autem Ihesus. In quo notantur quatuor scilicet mulieris
accusatorum inquisitoris liberatio. Et quia misericordia
currit cum iustitia, et non est contra iustitiam
quantum dominus absolvit de condempnatione et accusatione
ideo dicit Mulier ubi sunt qui te accusabant
nemo te condempnavit. Secundo quantum et quia alterum
est in eundem de recessu accusatorum unde
mulier quoniam de condempnatione que dixit nemo
domine, scilicet me condempnavit. non est condempnare
aliquis christus vir noluit condempnare ter et ideo
tibi relicta sunt et sequitur inquisitoris mulieris
liberatio. Unde dicit Dixit autem Ihesus nec ego te
condempnabo. Ro. viii. de eis quem
iustificat quis est qui condempnet. Vade et
amplius noli peccare. Christus iustitiam quod sit
absolvit a culpa ut tamen non det libertatem
recidendi ad culpam. Christus in misericordia
[illegible] proviat et in peccatores respiciat
illius super Aug. Attendat quam amat in domino
mansuetudinem et timeant veritatem et cum dulcis
et rectus dominus amas quod dulcis est, time quod rectus
est. tamquam mansuetus dicit tacui sed tacebo
dicit ut parturiens loquar Ys. xlii. Io. subditur amplius
noli peccare. [illegible]
[illegible] ex lege. Et quia temptat [illegible]
dubia [illegible] contra quem phari. [illegible]
[illegible] dominus proposuit. [illegible]
totum in [illegible] dixerunt quod hic fuit
[illegible] Iohannes sicut historia Susanne
Danieli [illegible] testimonium addiderunt quod [illegible]
[illegible] ullam [illegible] adit
[illegible] locutus est Ihesus sed Aug. et expositores [illegible]
exponunt de [illegible] Christus non [illegible]
[illegible] in antiquis libris
non invenebatur [illegible] Iohannes addidit [illegible]
[illegible] phari. in medio [illegible]
[illegible] mansuetudine et iustitia [illegible]
[illegible] veritate et mansuetudine et iustitia. Ideo
[illegible] declinare in [illegible]
[illegible] mansuetudine ut [illegible]
[illegible] legis et [illegible] insolubile [illegible]
ut [illegible] sine obtinere proposuit
[illegible] adhuc non [illegible]
Sed quid dominus in [illegible] scribebat
[illegible] non erat manens
[illegible] potuit legere. Sed quid [illegible] digito scribebat
[illegible] moralis [illegible] scribebat
[illegible] et post in terra [illegible] nos sicut dicit Beda
ut [illegible] peccantes proximi [illegible]
castigationis [illegible] nos [illegible]
digna humiliter castigatione [illegible]
forte in [illegible] similiter
peccatis [illegible] ut ondat quod [illegible]

[illegible] maturitate est [illegible] et [illegible]
Et [illegible] ordine iuris. [illegible]
ut ondat quod in [illegible] condempnat et [illegible]
in [illegible] Ro. [illegible]
[illegible] malicosa [illegible]
quod [illegible] Sed quid quod
scribebat. Unde Aug. quod [illegible] terra terra
terra scribe [illegible] et [illegible] est
[illegible] xxii. [illegible] dicit quod scribebat peccata eorum
[illegible] scribebat [illegible] quibus [illegible]
possit legere peccata sua. [illegible] scripsit
digito [illegible] non [illegible]
[illegible] moralis. et [illegible]
moralis [illegible] discretio volunt
quod se districte examinare. Allegorice ut
significet quod [illegible] digito scripsit legem [illegible]
xxxi. [illegible] de [illegible] peccato
[illegible] quod nullus possit
aliquem accusare [illegible] et nullus
[illegible] peccato [illegible] peccata in [illegible]
[illegible] quod dominus [illegible] de peccato mortali
[illegible] et [illegible]
accusare [illegible] peccat [illegible] tenetur
[illegible] non absolvitur [illegible] culpa
[illegible] non peccat accusando [illegible] quod peccat
non [illegible] facit [illegible] indigne facit
[illegible] non est [illegible] privilegiatum. Unde
[illegible] peccator [illegible] in mortali [illegible] alterum accusat
[illegible] peccator notorius eodem [illegible] et [illegible]
scandalisat [illegible] et peccat peccato [illegible]
[illegible] peccator autem [illegible] sive
in eodem [illegible] peccati sive in alio si [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] et [illegible]
[illegible] negligit peccat [illegible] non
[illegible] quod accusat [illegible] debet [illegible]
et [illegible] negligit et [illegible] ita [illegible]
[illegible] est [illegible] et sic patet [illegible]
[illegible] quantum de absolutione mulieris. [illegible] quod
dominus [illegible] contra legem [illegible] lex [illegible]
[illegible] ipse absolvit [illegible] legis
et observantia [illegible] quod [illegible]
[illegible] quod nullam penam ei imposuit [illegible]
quod licentia peccandi [illegible] Unde dominus
non fecit contra legem quia ipse erat super legem
et potuit dispensare in precepto legis. [illegible]
[illegible] quia accusatores non [illegible]
accusando [illegible] mulier et [illegible] accusatores
[illegible] lex non condempnabat [illegible]
[illegible] adulteros [illegible] iustitie et post
[illegible] delicta [illegible]
[illegible] condempnasset si [illegible] persistisset

Ut dicit Aug. Absit ut ille dapnaret
qui venit salvare. Ad aliud dicendum quod dominus
erat et ideo totum poterat condonare. Nec tamen condo
nando famam peccatis quam perhibuit ut amplius
non peccaret et hoc quia sicut dicit Aug. dapnavit
deus non hominem sed peccatum. Iterum locutus est eis. Hic
considerata iudeorum perversitate in hac parte pre
mittit dominus sue doctrine dignitatem et nobilitatem
nobilitas autem doctrine sue consistit in hoc quod li
berat a cecitate erroris a servitute peccati a dap
nacione mortis. Primo igitur ostendit quod liberat a ce
citate erroris et infidelitatis. Secundo quod liberat
a servitute peccati ibi Dixit ergo eis ihesus. Tercio quod
liberat a dapnacione mortis ibi Amen amen dico
vobis etc. Primo igitur commendat suam doctrinam in hoc quod
liberat a tenebrositate erroris et hoc quidem facit
per hunc modum. Primo innuitur doctrine commendacio
secundo phariseorum reprehensio commendacionis
approbacio tercio manifestacio iudaice ignorancie
quarto iudeorum evasio persidie. In prima igitur
primo doctrine commendacio in hoc quod dominus se esse co
mitantes et doctrine sue adherentes dicit a ter
re tenebris liberari. Primo igitur dicit Iterum locutus est eis
ihesus quia eorum confutauerat perversitatem ut sic re
pressit primos ut doctrinam ostendat nobilitatem. Co
mendat in doctrina suam dicens Ego sum lux mundi
id est homo existens in mundo sed illuminat omnem
hominem venientem etc. Ego sum lux mundi per instruccionem
etiam omnem doctrinam qui anima lucarum illumino
omnes. Qui sequitur me non perdet habebit per gra
ciam presentem iusticiam et in missis et exemplis obediens.
Qui sequitur me per itinera captivacionum in choro
de captivitate redigentes omnem intellectum
in obsequium christi. Talis sequitur me. Io. xii. Qui michi
ministrat me sequatur etc. Non ambulat in tenebris per
errores excecationem ephe. iiii. Non ambulet
sicut gentes etc. Io. xii. Ambulate dum lucem habetis.
Sed habebit lumen vite per divine claritatis visionem
sed habebit quia in futuro erit lux vite quod
non potuit contingere sed modo vivere in ipso. Quia apud
te est fons vite etc. Vel ideo dicit habebit quia
nec ambulans perdidit sed tunc habebunt perpetui
comprehensionem. Iumenti non comprehendunt nisi
carne obumbrare. Unde dominus splendorem
eius eterne lucis nullus sic posset aspicere
nisi obumbraret lumen in nubecula carnis
ideo autem eum dominus dicit: Virtus altissimi ob
umbrabit tibi. Dixerunt ergo pharisei. Hic tangitur
secundum scilicet commendacionis approbacio per iudeorum
reprehensionem reprehendebant enim eum quia se
ipsum commendabat propterea dicunt. Tu de teipso
testimonium perhibes testimonium tuum non est verum
et non tamen unum est acceptandum quia dicitur
prov. xxvii. Laudet te alienus et non

os tuum extraneus et non labia tua ad hanc
reprehensionem subdit dominus suam responsionem ideo autem
Respondit ihesus et dixit eis et defendit testimonium
suum tamen verum quia sit quia legitimum propterea dicit
Et si ego testimonium perhibeo de meipso verum est
testimonium meum quia sum deus. Num. xxiii. Non
est deus etc. ideo verum et acceptabile est quia tu
vero dicit quia scio unde veni et quo vado. prov. xii.
Qui quod novit loquitur index iusticie est qui autem
mentitur testis est fraudulentus. Io. xiii. Sciens quia
a deo exivit etc. sed vos male arguitis unde
subdit Vos autem nescitis unde venio aut quo
vado. prov. Nescierunt neque intellexerunt etc.
Et quia nesciunt iniuste iudicant. Unde dicit Vos secundum
carnem iudicatis. i. Chor. iii. Cum sit inter vos
zelus etc. quia ipsum purum hominem esse crede
bant et gloriam suam ut homo quereret et ideo eius
testimonium arguebat. Ego non iudico quemquam
in presenti. supra iii. Non misit deus filium etc. non
iudico condempnando sicut vos me immo condep
natis. Et hoc non quia non possim velut nescio ymo
scio et possum. ideo dicit Et si iudico ego iudicium
meum verum est non carnale non instantaneum non secundum
faciem ys. xi. Non secundum visionem oculorum iudicabit
neque secundum auditum aurium arguet et ideo in iudi
cando errare non possum quia solus non sum sed ego et
qui misit me pater. Unde quia in iudicando
ab ipso non discedo ideo non erro supra vº. Non
possum a meipso facere quicquam sed sicut audio
iudico et iudicium meum iustum est. Non tamen
testimonium meum est verum sed eciam legitimum quia
secundum legem erat sufficiens. Unde dicit Et in lege
vestra scriptum est quia duorum hominum testimonium
est verum id est acceptabile. Deut. xixº. In ore duorum
aut trium etc. Ego sum qui testimonium perhibeo
de me et misit me pater ipso et testimonium per
hibet de me qui misit me pater. ideo testimonium
meum non est repudiandum Io. vº. Tres sunt
qui testimonium perhibent etc. Dicebant ergo
ei etc. Hic tangitur manifestacio iudaice
ignorancie primo in sua interrogacione quia eum
non intelligebant quod dicebat quod pater testifi
caret de ipso. Ideo querunt ubi est pater
tuus non querentes quis sit sed ubi sit et
inordinate requirunt quia ubique est. Ier. xxiii.
Celum et terram etc. ideo magis merentur repre
hensionem quam satisfaccionem. ideo subdit Respondit
eis ihesus. Hic manifestatur ignorancia
in responsione qua eos reprehendit et ostendit
quod stulte requirunt de patre quia ipsum ignorando
filium patrem nosse non poterant propterea dicit
Neque me scitis neque patrem meum scitis. Et
ideo hunc est quia ego sum via cognoscendi
patrem unde dicit Si me sciretis forsitan et

preciu(m) meu(m) fecerit .q. xi. nemo nouit
filiu(m) n(isi) pater et v(erbum) i(n) Jo. i. Ecra negat
filiu(m) nec p(at)rem s(ed) qui autem confitetur filium
et p(at)rem h(abe)t. Hec verba locutus est ih(esu)s in gazo
philacio docens in templo. Circa gazophila
ciu(m) est i(n)t(elligendum) q(uod) p(ar)s templi. et nemo apprehendit
eu(m) et s(ed) d(ictu)m v(er)bu(m) ma(n)ifesto non humano consilio s(ed)
non du(m) venerat hora ei(us) h(ic) v(er)bu(m) sepe reperi
tur. Ut ostendat xp(istu)m p(ro)p(ri)a voluntate
capi et pass(um). Nota q(uod) dicitur Jo. x. In q(uo)ndam
q(uo)d gazophilaciu(m) dicebat(ur) locus ubi fiebat
oblaciones et temp(or)e carit(atis) locus ad hoc de
putatus. Unus dicebat(ur) gazophilaciu(m) ubi
fiebant oblaciones ad reparanda tecta templi
et dic(itur) gazophila(cium) a gaza q(uod) e(st) divicie et
philasso q(uod) e(st) s(er)vare. Vel s(ecundu)m Luc. xxi. vespi
ciens ih(esu)s vidit eos (etc.) illius loci sive repo
sicionu(m) dicebat(ur) corban sive corbana q(uod)
erat deputatu(m) ad oblaciones q(ue) congregabant
sacerdotes de q(uo) m(atthei) xxvii. non licet eos mitte
re in corban(am) reposicioni dicebat(ur) amarach ubi
ponebat tributa in(?) m(atthei) xvii. qui
each sabbati vel alie(?) amarach ad oblaciones
solempnitatu(m). Corban ad oblaciones voluntas
Gazophilaciu(m) ad oblaciones spontaneas
Ergo q(ui)nto hic p(o)n(itu)r d(e) h(oc) q(uo)d dixit. Si ego
testimoniu(m) p(er)hibeo de me ipso te(stimonium) me(um) non e(st) verum. Cont(ra)
ps. cxix. laudet te os meu(m) non labia tua
Item nullu(m) testimoniu(m) recipi(tur) p(ro) se ipso et dicit
dixi. s(cilicet) v. Si ego testimoniu(m) p(er)hibeo de me ip(s)o te(stimonium) me(um) n(on)
e(st) v(erum). ergo contradicit. Respon(deo). q(uod) dicit q(uo)d duo(rum) homi(num)
testimoniu(m) su(n)t approbat(um) p(er) legem q(uia) duoru(m) testiu(m)
testimoniu(m) veru(m) e(st) s(ed) h(oc) argumentu(m) v(idetu)r nichil vale
re i(n) lege qu(ando) aliquis testa(tur) et alius de eo
non reputant(ur) n(isi) p(ro) uno testio ergo filius sim
h(oc) non habebat n(isi) unu(m) testimoniu(m) s(ed) pater
eius erat p(er)sona co(n)iunctissima et talis p(er)sona sim
uiri ad testimoniu(m) non admitti(tur) . . . ..
Ego et p(ate)r unu(m) su(mus) ergo unu(m) erat non ergo duo
testes. Aut si duo testes non veru(m) s(ed) pat(er)
et filius. T(ercio) q(uod) ip(s)e filius dei e(st) lux s(ed) omnis crea
tura e(st) tenebra et p(ro) (con)tinui e(st) de se obscurare
q(uod) ergo lucet e(st) (m)ich(i) de se et alia so(lum) lux ipsa
de se p(otes)t testimoniu(m) p(er)hibere. Ergo creatura tenebrosa e(st)
alio manifestatur i(n)diget. Set (contr)a lux est
non p(otes)t obscurari n(ec) obliquari. Ideo sunt
multi in diurnitate et testificari p(otes)t e(ti)a(m) simul
laudare et laudari. Circa ergo creatura p(otes)t
obliquari non p(otes)t n(isi) debet ista duo simul ob
tine(re). Illud in ps. d(ici)t ad homines fragiles
et p(ro) nos ad eterna laude. Illud q(uo)d dan(dum) e(st)
. . . v(er)bo mte(?) de xp(ist)o sim(?) humanum. Illud non
q(uo)d obicit(ur) de testimonio sim(?) Juxta tendendu(m) e(st)
q(uod) nullus p(otes)t testificare p(ro) se s(ed) si ita esset q(uod)
aliquis p(ro) se posset testificari tunc sufficeret

vinus(?) ad testimoniu(m). Ergo xp(istu)s p(ro)p(r)ius poterat
de se testimoniu(m) p(er)hibere et h(oc) supposito sunt
argumentu(m) bonum. Sup(er) de p(er)sona co(n)iuncta
q(uia) declinat p(otes)t ad falsitate(m) non recipi(tur)
testimoniu(m) s(ed) pat(er) celestis qui verax e(st) de
clinare non p(otes)t. Q(uod) aut(em) obicit(ur) q(uod) pat(er) et filius
unu(m) s(unt) d(icendu)m q(uod) s(unt) unu(m) in essencia et distinguunt(ur)
in p(er)sona q(ui)a ergo in veris testib(us) e(st) distinccio
p(er)sonarum et concordia testimoniu(m). Et h(oc) ibi reperi(tur)
Jo. auten(ti)cu(m) e(st) valde testimonium. Circa d(icendu)m de(?)
q(uo)d d(icitu)r neq(ue) me scitis neq(ue) patrem s(cilicet) v(er)b(um). Et me
scit(is) et unde sum scitis et(c.) q(uia) i(ste) don(um) e(st)
s(ecundu)m humanitatem. Hic aut(em) don(um) e(st) s(ecundu)m divinitatem
q(uia) qui vidit et vidit et pat(rem) s(ed) de h(oc) q(uo)d dicit si me
sciretis forsitan et p(at)rem meu(m) sciretis. Circa
s(ed) in deo nulla cadit opinio ergo n(ec) dubitacio
Circa d(icendu)m e(st) ergo h(oc) q(uo)d d(icitu)r forsitan includ(itur) q(uod) h(oc)
ad dubio forsitan. argu(itur) h(oc) i(n) fidelitas non
opinatur divinitas insinuat(ur) et nobis liberu(m)
arbitriu(m) libertatis. Dixit ergo iterum. Supra
ostensum e(st) q(uod) doctrina x(risti) libertat(em) a civitate
erro(r) h(ic) ostendit(ur) et q(ui)d(a)m q(uod) libertat(em) assumitur
pecti(?). Et divid(itur) hec p(ar)s. Circa p(ri)mo ostend(itur) q(uod)
sine (con)gnicione xp(ist)i sunt(?) p(er)petua(m) 2o q(uo)d
p(ro) doctrina(m) et sermone(m) xp(ist)o assumitur libat(?)
ibi dicebat ergo ih(esu)s. P(ri)mi ergo ostend(itur) hoc ordi(n)e
p(ri)mo ponit(ur) p(er)petuitatis similit(er) co(m)minac(i)o 2o
p(ro) iudeoru(m) dubitacionem co(m)minacionis exposicio
3o non credibiliu(m) explanacio 4o credenciu(m)
multiplicacio. P(ri)mo ergo ponit(ur) p(er)petuitas sunt(?) (con)
minacio et hoc e(st) qui homo movit(?) in p(ec)c(at)o
et co(m)minat(ur) eis finale(m) in penam p(ec)c(at)a d(icitu)r.
Dixit ergo eis iterum ih(esu)s. Ego vado s(cilicet) ad p(at)rem
p(er) passionem et queretis me s(cilicet) ad p(re)hendendum
et in p(ec)c(at)o v(est)ro moriemini et ego eripiar de
manib(us) v(est)ris et (e)o subd(itu)r. Et quo ego
vado non potestis venire q(uia) non poterat(is)
in gl(ori)am i(n)trare v(er)bu(m) co(n)minatur e(st) eis
morte culpe et amissionem gl(ori)e. S(ic) dixit
dis(cipulis?) iudeis s(ed) aliter dixit discipulis. Jo. xvi. eo
vado non potestis venire Jo. xiii. Ergo iudeis
dixit co(n)tinuando discipulis p(ro)dixit differendo
v(er)bu(m) post dixit petro. Jo. xiii. eo vado non
potes me sequi modo sequeris aut(em) postea
Dicebant ergo iudei. Tang(itur) hic s(ecund)o s(cilicet) p(er)
dubitacionem iudeorum co(m)minacionis exposicio
dubitabant n(isi) de eo q(uo)d dixit. Jo. eo ego
vado vos non potestis venire p(ro)pt(er)a dic(entes)
nu(m)q(ui)d i(n)terficiet semetipsum q(ui)a dicit eo
eo vado v(os) non p(otes)tis Aug(ustinus). Stulta verba
omnio in sapiencia plena. Si enim semetipsum
interficeret nonne ipsi simul(?) possent s(ed) de
morte loquutus e(st) nonne om(ne)s morituri
erant. Ob h(oc) dubitacionem ponit d(ominu)s

2a feria i(n) ter(ti)a(?) i(n) Ministe(rio?)

sue comminationis explanationem. Et duo dixit
ideo duo explanat. Primo id quod dixit Et: ego
vado et queretis me etc. Quia enim dixit hoc de
eundo ad patrem per gloriam, propter quam non possent
ascendere peccatores, ideo dicit Et dicebat eis: vos de
deorsum estis. Jo. viii. Quod declaratur etc. Ego autem de
supernis sum et ideo ego sursum vado et ideo dicit Et quo
ego vado vos non potestis venire. Quia sicut dicitur Jo. iii^o nemo
ascendit in celum nisi filius qui de celo descendit etc. Et ideo
vos descenditis. Ego autem ascendo et vestrum de hoc
mundo est quia huic mundo adheretis per amorem. Ego
autem non sum de hoc mundo, ideo ego relinquo vos
in mundo et quo vado vos non potestis venire. Jo. xvii Exivi
a patre et veni in mundum, iterum relinquo et vado ad patrem.
Sic explanat quod dixit Et non ... hoc in-
telligendum est per ... non per infirmitatem. Expo-
nit quod dixit in peccato vestro moriemini. Unde id repe-
tit ut explicet: Dixi ergo vobis quod moriemini
in peccatis vestris, et explano quod intelligo. Si enim
non credideritis quia ego sum, in peccato vestro mo-
riemini. Si non credidit non moriemini, a bono potest
esse intellectum. Unde Augustinus: Reddita est spes desperantibus,
excitatio facta est dormientibus. Jo. iii^o Qui incredulus
est filio non habet vitam sed ira Dei manet super eum.
Qui autem credit in filium Dei habet vitam eternam. Hic
reveratur. Dicebant ergo ei: Tu quis es? Tangitur hic tertium
scilicet explicatio credibilium quia in comminatione sua
exposuerat quod sine fide eius nullus poterit liberari
a morte, dicens quod in peccato erunt mortui nisi
crederent quia ego sum. Hoc quidem in persona dixit
ideo querunt iudei explicari ut in fide docerentur.
Ideo dicebant ei: Tu quis es, ego quo salvari non
possumus nisi in te credimus. Ubi querebat ...
Jo. Et secunda visio Christi qua instruit iudeos
credere in se propria que respiciunt creaturam
principium factum ... propria que respiciunt patris per-
sonam ibi Et non cognoverunt. Primo narratur creaturam
per quam dixit eis Jhesus: Principium. Ille ego sum
principium creans quia omnia principium acceperunt
esse sicut dicitur Jo. i^o In principio erat verbum. Et
universis omnia per ipsum facta sunt. Est et doctor quia
et loquor vobis. Heb. i^o Novissime locutus est
nobis in filio quem constituit heredem etc. Et similiter
respondit dominus samaritane querenti: Ego sum qui
loquor tecum. Et iterum Jo. ii^o Est ergo iudex
quibus multa non loquitur verba consolationis
sed informationis et vocationis propter quod dicit multa
habeo de vobis loqui et iudicare, in contra vos et
iudicare quod non remanebunt impunita non ob
maliciam sed ob iustitiam sed qui misit me verax est.
Et ego que audivi ab eo hec loquor in mundo
et ideo iudico veraciter. Jo. v^o Sicut audio iudico
et iudicium meum iustum est quia non quero volunta-
tem meam sed eius qui misit me. Et quia se mani-
festavit in comparatione ad patris personam quam iudei
intelligere non poterant ideo dicit Et non cog-

noverunt quia patrem eius dicebat deum. Et
quia non valebant intelligere altitudinem
generationis, mittit eos ad infirmitatem pas-
sionis. Unde dicit: Dixit ergo eis Jhesus: Cum ex-
altaveritis filium hominis. Supra Jo. iii^o Sic et ego
si exaltatus fuero etc. Tunc cognoscetis
quia ego sum, scilicet distincta in trinitate persona
et personali distinctione. Exo. iii Ego sum
qui sum. Et a me facio nichil, scilicet hoc
cognoscetis. Sed sicut docuit me pater
hec loquor, id est sicut accepi a patre quia pater
omnia dat filio et in hoc commendat generationis e-
manationem a patre. Supra Jo. v^o Non potest filius a se
facere quicquam nisi quod viderit patrem facientem.
Non solum cognoscetis personalem distinctionem
sed etiam essentie indivisionem, ideo dicit Et qui misit
me mecum est per essentie unitatem in qua
non est divisio. Jo. xiiii Non credis quia ego
in patre et pater in me est. Et non reliquit
me solum per voluntatis discordantiam quia
que placita sunt ei facio semper. Unde filius
non potest relinqui a patre quia non potest
discordare nec displicere ei. Mt. iii Hic est
filius meus dilectus etc. Et econverso peccatores a deo
relinquuntur quia ei displicent per peccata. ii
Para. xv Vos reliquistis me et ego reliqui
vos. Hec illo loquente etc. Tangitur hic tertium scilicet
multiplicatio credentium in Christum quod facta est
ad explicationem instructionis. Unde dicit Hec illo loquente
scilicet que predicta sunt multi crediderunt in eum quia
sermo eius habebat efficaciam. Jo. iiii^o Multo
plures crediderunt propter sermonem eius. Sed
quare primo dixit quod dicit vos in peccatis vestris
moriemini, videtur quod revelaverit eis dampnationem
suam, ergo cogebat eos desperare. Ad hoc dicendum
tripliciter quod hic dominus non dixit revelando
sed comminando. Unde scilicet addidit conditionem nisi
credideritis. Aliter dicendum est quod hic dominus non dixit
hominibus qui ei perseveranter adhererent, ideo non
cogebat eos desperare. Unde non dixit crede-
ntibus sed incredulis. Tertio dicendum quod dominus loquebatur
multitudini ideo generaliter accipiebatur verbum
et nemo specialiter percipit. Sed principium dicitur
ratione emanationis et primo et principaliter
convenit patri. Unde est hoc quod filius sibi appropriat.
Dicendum quod hoc nomen principium aliquando accipitur
essentialiter pro quod dicit respectum ad creaturam
et sic tota trinitas dicitur principium. Aliquando no-
tionaliter et sic pater et filius sunt unum principium
spiritus sancti. Aliquando personaliter et sic principium
dicit personam fontalem emanationem que
reperitur in patre. Et sic dicit Augustinus: Et
pater est principium trinitatis. Dicendum est igitur
Et hoc nomen principium sumitur quod essentiale

trahitur ad personam filii dicitur unicus sum
proprietate generationis, et sic dicitur filius principium
de principio secundum genitum. Aliquando pro proprietate ubi
quia filius est verbum, et sic trahitur hic. Ego principium
qui et loquor vobis. Tertio quia cum veritas filio appropriatur
verum est hoc quod filius de patre loquitur sibi attribuitur
unde quia verax dicitur quia vera verba dicat.
Quarta ratio potest dicit filium quem est verbum verum
cum veritas apparet verax ratione originis
quare potest apparere patrem. Sextum qualiter
dicitur hoc quod dicit quod non reliquit me quia ego placita
ei facio semper. Contra dicitur xxvii dixit filius in
passione Deus Deus meus ut quid dereliquisti
me. Unde est de relicto dispensacionis per
... [illegible] ... cooperationis
... [illegible] dispensationis fuit filius passioni
exponere ob quod humani salutem. Secunda probationis
est iniusti sicut reliquit dominus Iob
in manu Sathane. Tertia est in peccatoribus
in peccati ... [illegible] ... eternaliter
que est de relicto sine visitatione ... verbum
igitur dicitur hic intelligitur de relictione iracundie
non de dispensacione sapientie divine. Dice-
bat ergo Ihesus. Quoniam est sine doctrina
et fide Christi est in impedito speculatio, ostendit hic
quod per doctrinam Christi est a servitute peccati liberatio.
Et dicit intendit quod post a servitute peccati pro doc-
trina Christi promittitur liberatio. Secundo iudeorum
enarratur gloriatio ibi Semen Abrahe
filii est. Tertio ostendit iudeorum consequens in-
dignatio ibi. Respondit Ihesus. Primo ergo pro doc-
trinam Christi promittitur et ostendit liberatio sicut hic
ordine primo in liberatio promittitur ergo promissa
audientibus premittitur. Tertio eis unica condicio
promittitur ... liberatio ... qui in doctrina Christi
permanet ... dicit. Dicebat ergo Ihesus ad eos
qui crediderunt ei quia commonicione ...
crediderunt, promissione allicit ut perseve-
rent unde dicit Si vos manseritis in sermone
meo. Iohannis xv. Manete in me et ego in vobis
sicut palmes etc. non sicut illi de quibus dicitur
... xii. Ad tempus credunt et in tempore temptationis
recedunt hii non reportant fructum sed vos
si permanseritis. Vere discipuli mei eritis
et vos cognoscetis veritatem et veritas liberabit
vos. Tria dicit quod sanat hominem ...
primo est rectitudo affectus et hoc notatur in discipu-
latu Christi. Secundo rectitudo intellectus et hoc
notatur in cognitione veritatis. Tertio rectitudo
effectus per liberatione a culpa et hoc notatur
in liberatione veritatis. Vel discipuli eritis in
via premiationis, veritatem cognoscetis
in die beatificationis, et veritas liberabit
ab omni corruptione anime et corporis Romanos viii.
Ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis
in libertatem glorie filiorum dei. Responderunt ergo ei

Tangitur hic semen scilicet quod liberatio promissa audientibus
premittitur cum ipsi se liberos reputarent unde glo-
riantur de libertate et non curant de liberatione promissa
dicunt ei Semen Abrahe sumus et nemini servivimus
unquam, et ita liberi sumus. Quomodo tu dicis
quod liberi eritis. Si modo non sumus liberi. Ideo di-
cebant se liberos quia nati de Abraham pro-
cesserat qui filius fuit liber sicut dicitur Galatas iiii.
Eice ancillam et filium eius. Non enim
heres erit filius ancille cum filio. Et tractatum est de ge-
nesi xxi ca. Respondit eis Ihesus. Tangitur hic tertio
quod veritas liberationis ostenditur. Et ostendit eos
servos et quod sit opus liberationis et quo libe-
rantur. Circa quod fuit sermo spiritualis ostendit cum ratione
Qui facit peccatum servus est peccati sed vos fa-
citis peccatum ergo etc. Brevis hic ratio talis quia
maior ea exprimetur et conclusio talis sed supponitur
cum dicit Amen amen dico vobis Qui facit peccatum
servus est peccati. Hoc probatur unde ... [illegible]
...quo quis superatur est eius et servus est. Et hec
est pessima servitus. Unde Augustinus Omni habitu
servitus servus autem dicitur in imperiis singulatim
fugiendo requiescit. Servus autem peccati quo
fugit secum trahit mala conscientiam quocumque
eat quia quocumque vadat a se non recedit. Se-
parat eos a se suos et ex hoc probat quod indiget
liberatione tali ratione. Servus non manet in domo
in eternum, indiget liberari ab eo qui manet et pro-
pter liberari. Sed servus non manet ergo servus
per se indiget et potest liberari. Sed nos estis servi
ut supra dictum est. Si ergo vos filius liberavit vere
liberi eritis. Ponit rationis ponit hoc propositionem
cum dicit Servus non manet in domo in eternum filius
non manet in eternum. Augustinus Exponit quod est
servus peccati non manet in domo in eternum, id est in ec-
clesia quia servus possit esse de peccati etiam quamvis ad
ministrales sint et si sint in domo cum bonis
tamen non habent vestem nuptialem ideo eiciuntur Matthei
xxii. Amice etc. post subditur propter eum intende-
re. Si ergo filius vos liberaverit vere liberi
eritis. Ille enim filius solus est liber qui solus
est sine peccato. Unde in ps. Factus sum sicut ho-
mo ad. inter mortuos liber. Et ratio redditur Io. xiiii.
Venit princeps huius mundi et in me non habet
quicquam. Ille filius liber ut nos liberaret
factus est pro nobis servus ad Philippenses ii. Humiliavit semet-
ipsum etc. Sed ergo liberavit redimendo ... [illegible]
Vere rediti estis etc. Prima fidei dicitur i Petri i. *et sic qui redimeris*
non corruptibilibus auro et argento sed pretioso sanguine agni in-
maculati. Secundo nunc vocamur sumus filii sed liberi
unde Galatas v. Vos enim fratres in libertate
vocati estis etc. Sed quid est hic de hoc quod
dicunt Semen Abrahe sumus et nemini servivimus unquam
cum servierunt Egyptiis unde Deuteronomio vi°

Eduxit nos dns de domo servitut/ Iste servient
nabochod i captiuitate babilonis p lxx
annos Et dicit q ipi loquebant de se no de
patribus obia q etia tunc tributu reddebat
romanis vn quesierunt Mt xxij licet trib.
da. cesari an no Ad hoc est vna racio q ipi
mentiti sunt/ sicut sepe solebat z vniusla[illegible]
dei obliti erant vnde Aug Opellis inflata
no est ista magnitudo s; tumor q vnu dixisti
ioseph venundatu e pphete i captiuitate ducti
et populus i egypto i luto z late serviebat
Nos ipi etia tributa soluebat Aliter vnd
q id intellexerunt qui admorte que habebat
nisi p peccato legis/ Reuit. xxv Eminus z
ancilla sint tibi de nacionibus que in circuitu
vro sunt/ Vel aliter dicendum q e servitus
condicionis vel origine sicut filius seu e servus
z intelligebant z ipi dnr seu despr Et e
servitus oppressionis p dominium z de hac no i
telligebat Et qui cum peccatum faciat/ Omne
q volt Iustus aut no/ quo peccatum dicit servus
dicendum q peccatum vel de servus peti quia mag
servus e sequi mala voluntate/ z ppt eo
dicciones viles que in peccatore reperiuntur ppt
quas servus vel dr Eciius vilis z sic
z peccator in Ecc. 1o Eciius ego z filius tuus pec
catores i viles Vilibus vestitur/ sic peccator
sicut xv filius prodigus imple cupiebat
ventre de siliquis porcorum/ Vilia opat
sic z peccator Exo. 1o Operibus dur luti z
lateris omni q famulatu z c/ Vilia tracta
sic peccator Ie. xvi Servietis dijs alienis
qui no dabunt nobis requie/ Alienus
aliquo Eze. viij Culmus stans no est i
eis genuine no facit farinam si fecit alieni
comedunt ea/ Alienus adm sui secreto
sic peccator Ps. xv Iam no dicam vos servos
s; et q quecumq a apa. z c/ peccatoribus no re
velat quia sunt i tenebris Alienus ab
honore famosi z c Ro. viij no accepistis
spm servitutis iterum i timore Alienus ab hereditate
sic peccator Iob xxxj Ignis est usque ad consumacionem
nichil s[illegible] affert Gal iiij no erit heres
filius ancille z c Ercio quia filij ab
rahe est/ Postquam ergo e pdoctrina de
liberacio/ euacuat hic inde gloriacio
quia estimabant se liberos p natiam Et hec
quidem facit dns hic credendo primo i mit dup
genus filiacionis scilicet naturam z imitacionem
Scdo ot q p imitacionem no sunt filij abrahe
Tercio q non sunt filij dei Quarto q sunt filij
dia. Primo ergo i mit dup genus filiacionis
p nativitatem z p imitacionem spiritualem generacionem
vnde Ercio quia s. ab. est secundum carne
s. genuit ysaac/ Attendite ad abraham
patrem vrm z ad saram que peperit

vos/ z hunc patrem habet/ p generacione
s; habet alium p imitacionem vn dicit Reddere
quitis me in iusticia quia sermo meus no capit
i vos Eccli xxx Cor fatui quasi vas
confractu omnem sapiam no tenebit Et hec
quidem e opus i iquitatis z s hec alium patrem
habet que imitatur vn ego q vidi apud
patrem meum loquor s. ipm imitando
Ephe. vo Imitatores dei estote s. f. k.
Et vos que vidistis apud patrem vrm facit
vn patrem habet p imitacionem Et d ergo hij
habent duplicem patrem secundum carnem z
imitacionem Quia abraha duo genera filiorum
Ro. ix. neq; qui semen sunt abrahe omnes
sunt filij s; qui filij sunt promissionis Et
Responderunt z dixerunt/ tanquam hic sunt ondi
ens q no sunt filij abrahe p imitacionem
sicut ipi estimabant ppt q responderunt z
dixerunt ei. pater noster abraham e Ideo
hoc replicatur quia dicebat q faciebat
opa patris z ondit dns q no intellexerunt
de suo patre Ideo dicit eis ihus Si filij
abrahe estis opa abrahe facite Si
vultis esse filij p imitacionem sicut estis secundum
carnem opa abrahe facite alioquin frustra
clamatis quasi modo Et ne velitis dicere p h. a.
[illegible] Et quia opa abrahe no
fecistis ad [illegible] consequitur no filij eius di
cendi estis/ Io. d. Nunc aut queritis me interficere
hominem qui veritate locutus sum vobis quam
audiui a deo z ita iniuste z innocentem hoc
aut abraham no fecit/ quia magnus z legis
prohibitum Exo. xxiij Innocentem z iniustum no
interficies Ideo alius e pater que imitamini
ppt q subdit/ vos aut facitis opa patris
vestri eius Opa abrahe fuit fides obe
diencia mansuetudo vera i fidelitatis i pietas
z credulitas Dixerunt itaque ei tanquam h'
ter ondi. eum q no sunt filij dei quia eum
ia i tellexerunt q loquitur de patre spuali
Ideo commendat se esse filios dei tamquam cul
tores eius no ydolatre de diuos q for
nicacio dr in scriptura vn dnr dixerunt itaque
ei nos ex fornicacione no nati sumus
formaliter s; i ydolis Alia liti Eu p
fornicabar meretrix sum id Ie. ij. Sub omni
ligno frondoso fornicata es z polluisti
terram fornicacionibus tuis/ no sic nos s;
vnum patrem habemus deum que colimus
iuxta preceptum eius Exo xx. no habebis
deos alienos z c/ hunc no habebat Mala. 1o
Si ego pater vr sum ubi honor meus Et quia
i amore estimabant ondi q no sunt filij dei
vn subd Si deus pater vr esset diligeretis
utique me tamquam fratrem vrm/ q spiritus ad
opcionis e spiritus amoris Ro. viij Accepistis
spiritum adopcionis z c Ergo ij. ado

Processi ut filius s. per generationem et veni in mundum
per incarnationem et sicut a bono sum genitus ita
etiam et missus sum neque enim a me ipso veni sed
ille me misit s. pater. Augustinus. Hec verba non [illegible] Christus
non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret
Unde gloria [illegible] xxiiij Cum h bat ego non
mittebar eos [illegible] Exo. iiij. Obsecro domine etc.
Et tu non me diligitis et hoc probat quia ens
ab eis. Quare loquelam meam non cog
noscitis s. in dictis in me. Respondet eius causa odium
quia non potestis audire sermonem meum pre odio
et invidia Sap. ij. Gravis est nobis etiam ad
videndum etc. Vos ex patre diabolo estis. Tan
git causam ostendens quare non sunt filii dei quia
sunt filii diaboli ut sic omnis gloria eorum
evacuetur. Unde dicit Vos ex patre diabolo estis.
Ex non dicit ibi generationem sed imitationem. Eze
ze. xvi. Pater tuus amorreus et mater tua
cethea. Et j. Jo. iij. Qui facit peccatum ex
diabolo est. Et probat hoc quia eum imitantur unde
Et desideria patris vestri vultis facere. Hec sunt
desideria de quibus j. Thi. ult. Desideria
multa et nociva que mergunt hominem etc.
Et ostendit quod imitantur diabolum in duobus s. in homicidio
et mendacio. In mendacio est veritatis [illegible]
Sed in homicidio assistens unde dicit Ille homicida
erat ab initio i. post creationem suam in [illegible]
que primum hominem ad mortem perduxit promitten
do vitam et negando mortem nequaquam
inquit moriemini Gen. iij. Et Sap. ij. Deus
creavit hominem inexterminabilem invidia autem
diaboli mors intravit in orbem terrarum etc. Et
in hoc vos eum imitamini sicut supra dictum est
quia vultis me interficere. Imitamini etiam
eum in mendacio unde dicit Et in veritate non
stetit immo ad falsitatem et vanitatem recessit
Ysa. xiiij. Quomodo cecidisti Lucifer qui mane
oriebaris. Et veritas non est in eo quia peccatum eum
superbie non recuperavit. Eze. xxviij. Nichi
li factus es et non eris in perpetuum. Cum loquitur
mendacium ex propriis loquitur quia a se sed
non alio suggerente quia mendax est et pater
eius mendacii. Job ult. Ipse est rex super omnes
filios superbie. Augustinus. Mendacii est diabolus
pater veritatis est deus. Recedite a patre mendacii
et currite ad patrem veritatis amplectimini veritatem
ut accipiatis libertatem. Cuius patris filii men
daces sunt omnes qui oderunt veritatem et tales
erant iudei. Et hoc probat dicens quod odiant veri
tatem unde dicit Ego autem si veritatem
dico non creditis mihi et ita veritatem oditis. Ps.
Filii hominum usque quo gravi corde etc. Et quia possent
dicere non credimus pre odio veritatis sed quia
non addit Quis ex vobis arguet me de
peccato quasi diceret nullus. Job xvi. Angustus enim
quem non est equalis tibi [illegible] in nobis non
creditis quasi diceret nullus potest. Si ego veritatem

dico quare non creditis mihi in hoc ergo non est
per culpam meam sed vestram malicia et hoc probat
Qui est ex deo verba dei audit. j. Jo. iiij. Qui
novit deum audit nos qui non est ex deo non audit
nos. Sed vos non auditis. Et ideo propterea vos
non auditis quia ex deo non estis sed magis ex diabolo.
Eccl. iij. Auris bona cum omni concupiscentia audiet
sapientiam. Quod quia iudei non audiebant Act. vij.
Dura cervice et incircumcisi corde et auribus vos
semper spiritui sancto resistitis. Responderunt ergo iudei. Postquam
ostensa est liberatio et evacuata est glorificatio
exprimitur hic ipsorum indignatio ad domini visionem
et indignationis signum est illatio contumeliarum primo ergo ponitur
contumeliarum illatio secundo patientie visio tertio patientis
visionis ratio. Primo ergo contumeliam inferunt unde dicunt Nonne
bene dicimus nos quia samaritanus es et demonium habes.
Quia dixerat quod non erant filii abrahe
sed diaboli ideo duplicem reddunt contumeliam primum quia
dicentes samaritanus es non filius abrahe
demonium habes non imitaris deum sed diabolum cuius
instinctu doces et ad nutum eius signa facis Mat.
xij. In principe demoniorum eicit demones. Respondit ihesus. Tan
git tertium s. patientis visio quia non ad totum quantum
sed ad primum. Unde dicit Ego demonium non habeo quia non
opera facio ad gloriam meam sed honorifico patrem meum
quia in celis et terra omnia in gloria patris facio s. capitulo
in choro. v. Omnia in gloriam dei facite. Et vos inho
norastis me in fendo in contumelia et opprobriis et inho
norastis patrem. s. per contra honorifico non honorificatis patrem. Ego
autem gloriam meam tamen sequitur tertium s. patientis visionis
ratio non videbat ad se glorificando sed non sus
tinebat eorum contumeliam non quia vindicaret sed quia de gloria
non curabat propter quod dicit Ego autem gloriam meam non quero. Et
de contumelie dicit non video. Et non quero
gloriam non sentit contumeliam sed de contumelia illata
non curo sed tamen non exibitis vos inmunes a
culpa et retributione digna unde dicit Est qui querat
et iudicet s. pater qui querit gloriam filii Jo. xij. Et
clarificavi et iterum clarificabo. Sic genus filius illatas
contumelias patris iudicio reservat ut nobis per se
sustinet exemplum patientie ad hoc ad
hoc blasphemi non vult et ipse qui indiget.
Sed quia ipse dicit quod contra vos qui indigent
apud patrem hoc facit ut quia in diem
videant. Et prava nomine et per ipsos potenter
[illegible] Et si hoc possit per hoc per
noticia [illegible] ulla [illegible] diabolus
non imponat patris suas suggerendo et videndum
opera patris diaboli suggestiones eius
videntur in corde et complent in opere. Item quod
de hoc quod dicit Vos ex patre diabolo estis
hoc arguit manicheos qui dicunt non esse factorem
et creatorem omnium malorum. Ad hoc videntur angeli
patet hic non quia generat per originem sed per
imitationem. Item hic non dicit hic
originem mee primo sed secundo unde angeli

sunt filii dei non nascendo sed imitando non
sicut ada imitatus deum obediendo sed imitatus
e diabolum proprio consentiendo Et obiectum contra hoc quod dicit
ille homicida erat ab initio Hoc est opponit ma-
nichei quod malicia diaboli non sit in eius creacione quod ...
duo sint principia unum boni et alterum mali Item non
ubi id quod nos exponimus ... sit erat homi-
cida ab initio quia sic ubi erat in principio quod non
sunt principium sed homicida Et elidit pluries
non ... in initio sed ab initio talia exposicio
est ... in creacione ... mali ... dicit per
dictum iste quod formasti ad illudendum ei et
et homicida ... sicut impossibile est quod sunt
calidum et frigidum ... quod sunt bonum malum fa-
ciat Et id ubi ... et consilia intelligenda sunt
exprimo sto Alia exposicio est sic homicida
ab initio est in statu post creacionem quod parva fuit
mora inter creacionem et lapsum Et id subdit
ille in veritate non stetit quia non perseveravit
Alia est sic homicida ab initio non suo sed generis
humani quem angelus non possit homo occidi nisi sunt
... homo Alia est quod homicida ab initio quia
in eodem instanti cepit esse adeo et malus quia
... anima ... que corpori infundit Sunt due
heresis sed due catholice alia dubia et de
... adherentes licet non sit heresis et id
sunt non tenere Et obiectum contra hoc quod dicit diabolus
est pater mendacii ergo cum primum sit mendacium
videtur quod sit principium primum peccatum ... non
est ponere primum malum ... sit primum ... genere
enim ... non est ab aliquo sed est ponere primum
malum ... quod non procedat ad malum et hoc ...
est origo sequencium malorum non est effective sed occa-
sionaliter suggestive Ideo dicitur mendax est
... quis ex vobis arguet ... Eciam exposicio est
Aliqui suspicerunt ... error quod bonum spiritus
sunt ... materiales ... eis quod hoc ...
... est dicere quod deus aliquis sit materia cum sit
simplicissimus ... Et si ... dicat ...
... et ... efficientem et omnis ... ad ...
omnibus ergo audimus verba dei ... vos non au-
ditis ... quia ex deo non estis ... origine
non ... ad esse ... ad esse sunt quod
esse ... et ... Et sic quidam sunt conformitate
et imitacione ... Eciam ... est pro
conformitate voluntatis verba dei audit aure cordis
non corporis quia sic mali audiunt Et quia
... quod dicit ... iudei ista duo obiecerunt
christo magis ... alia ... habebant
... hec contumelia magis dicentes ...
eis videbatur quod christus in observacione legis
quedam faceret quedam transiret ut sabbatum
et huiusmodi Et quia samaritanum ... faciebat
quod ... observabat ... non ...
cum samaritanum Item dominus in sua doctrina

quedam dicebat valde preciosa et alia
quedam eis valde improbabilia quia non
intelligebat eum id videbatur eis loqui tamquam
homo alienatus et id quia demonium in-
ducit in mente alienacionem dicebant eum
demonium habere Et dicunt quod duo fuissent
obiecta quare dominus tamen ad alterum respondet Respondetur
primo Ad alterum negans alterum tacendo
consensit Samaritanus enim interpretatur custos
et ipse custos erat de quo ps. nisi dominus
custodierit Alia ratio quod tunc erat cum
iudeis natum non oportuit eum respondere
quia evidens erat falsum Tercio respondetur
quod illud de samaritano tangebat suam personam
sed de demonio erat in spiritum divinum blasphemia
sed ... derogabat gloriam patris Ideo
dominus nos docet sustinere iniurias in persona sed
non divina Et hec probat errore suam Ego demonium
non habeo Amen amen dico vobis Ostendit dominus
quod per doctrinam suam est liberacio a ... errore
et ... peccati sed ... omnibus quod ... est
liberacio a dampnacione mortis et hec quidem ostendit
sic Primo in diebus ... ostendit sermonis sui
efficaciam Secundo contra arguentes ostendit suam
excellenciam Tercio ... suam eternitatem
Circa primum sua patientia humilitate pro-
bat ... et ... quod ipsum ... sunt
ergo ... sine omni dubitacione
a morte eripiunt Et hec sine omni dubitacione
... dicit amen amen dico vobis ... ego ihesus ...
veritatis hoc assero si quis sermonem meum servaverit
mortem non videbit in eternum Et hec observacio est
per custodiam mandatorum Mt. xix ... Et cum
... quodammodo mali
... non experientur quidam mali
... in custodiendo legem in corrupcionis
consumacione ... incorrupcionis facit esse ...
... et talis mortem non gustat per experienciam
mortem in eternum licet videat ... secundum
... Egredientur et videbunt cadavera
hominum qui prevaricati sunt in me ... Dixerunt ergo iudei Nunc
... oppugnantibus ... sua excel-
lencia Impingit dicere eum dominus ... Nunc
cognovimus quia demonium habes Homines
non poterant cogitare sed ad malum erant proni
... et ... sunt ut faciant mala
Et hoc quidem voluit unde improbando dominum
... tu quia ... tu quia ... abraham
... esse ... abraham
mortuus est et prophete et isti ... sermonem
meum ... et ergo quod dicit Si quis
sermonem ... Et argumentum est a maiori
Si enim servantes sermonem dei mortui sunt
et non sunt in mortalitate ... magis
... dicit abraham ... est quam
... dominum sermonem servavit ... xxii dicitur
abrahe ... in semine tuo benedicentur omnes
gentes quia obedisti voci mee Et

prophete mortui sunt quibus dominus est locutus. Eccli xliiii. Ossa prophetarum pullulant etc. Et tu dicis si quis sermonem meum servaverit non gustabit mortem in eternum. quasi dicant aperte falsum dicis nec tamen simpliciter loqueris sed et superbe. Unde dicunt numquid tu maior es patre nostro abraham qui mortuus est. quasi dicant non es maior et ipse tamen mortuus est. Gen. xxv. Deficiens etate mortuus est senex et plenus dierum. Et prophete mortui sunt. Ita nec abraham nec prophete potuerunt mortem evadere. multo minus non tu. quem te ipsum facis. quasi dicant. Quare te ipsum laudas et extollis. Et arguunt eum quod se laudabat et per hoc dicebat quod se abrahe preponebat cum nullus mortem evadat. In ps. lxxxviii. Quis est homo qui vivet et non videbit mortem. Ad hanc impugnacionem videlicet dominus ostendendo suam excellenciam respectu abrahe aliquid dicit ne excellencia sua videatur arrogancia vel iactancia. Ideo respondendo asserit se non querere propriam gloriam. Ideo dicit. Respondit ihesus. Si ego glorifico meipsum gloria mea nichil est. Vana a nobis reputabitur gloria qua quis se laudat et commendat. Unde dicitur eius filius Et tu testimonium perhibes de te ipso testimonium tuum non est verum. Si ego solus Ergo tenetur distinctio in. i. chorum. x. Non qui se ipsum commendat ille probatus est sed quem deus commendat. Sed non ego solus me glorifico ymmo alius melior propterea dicit. Est pater meus qui glorificat me. Unde Jo. i. Vidimus gloriam eius etc. ii. Pe. i. Spectatores facti eius magnitudinis accipientes etc. Quem vos dicitis quia deus vester est. i. quem patrem dicitis esse deum verum et ita credere debetis. Ipse est enim deus abraham et ysaac et iacob Exo. iii. Sed non credidistis. Unde dicit Et non cognovistis eum. Talem enim de illis dicitur qui confitentur se nosse deum factis autem negant. Ego autem novi eum. Et hec quidem non obiactancia sed propter veritatem dicenda dico. Unde et si dixero quia non scio eum ero similis vobis mendax. Et ideo oportet dicere quia novi. Augustinus. Sic arrogancia vitetur ut veritas non relinquatur. Et hoc idem asserit non dico quia non novi sed scio enim et sermonem eius servo. Et hoc est ut nosse deum quod dicitur i. Jo. i. Qui dicit se nosse deum et mandata eius non custodit mendax est. Sicut in vitata arrogancia manifestat dominus suam excellenciam quia non credebant eum esse maiorem abrahe. Ideo dicit se esse maiorem. Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum vidit et gavisus est. tamquam demencior. Gregorius dicit quod tunc exultavit cum tres vidit et unum adoravit Gen. xviii. Unde Luc. x. Beati oculi qui vident que vos videtis. Vel potest dici aliter quod abraham exultavit ubi videt domini vocacionem Gen. xii. Sed vidit et gavisus est in domini fima promissione Gen. xv ubi dominus promisit et abraham credidit et reputatum est ei ad iusticiam

Et rursus in confirmacione pacti in dacione circumcisionis. Unde dicitur quod abraham risit Gen. xvii et gavisus est. Dixerunt ergo iudei. Hic tamen iudei carnalibus sua ostendit eternitatem. Mirabantur de hoc quod dixit quod abraham vidisset dies eius. Unde dicunt Quinquaginta annos nondum habes et abraham vidisti. quasi dicant. hoc omnino est impossibile. Et nondum quod non dicit abraham vidit te sed tu abraham quia propter maiorem reputaverunt abraham. Crisostomus ponit xl. Etenim suum corpus estimacionem dominus appropinquabat ad xl annum similiter in annuacionem subiungit dominus suam visionem in qua ostendit sua eternitate et ideo non est mirum si aliis dedit in mortalitatem quia eciam abraham precessit sicut creator creaturam. Unde dixit ergo eis. Amen amen dico vobis. in veritate assero. antequam abraham fieret sicut inferior creatura producta ego sum. non dicit ego fuis sum quia esse non recipit non dicit ego fui quia esse eius non transit in preteritum. Ideo dicit Exo. iii. Ego sum qui sum. quia esse eius est incommutabile et invisibile. Unde Gregorius. Preteritum tempus et divinitas non habet sed presens semper. Ideo recte dicit sum non fui. Eccli xxiiii Ego ex ore altissimi prodii etc. Tulerunt ergo lapides. Sed ergo iudeis presentibus dominus sua ostendit similitudinem volebant eum lapidare. Ideo dicit tulerunt ergo lapides iudei ut iacerent in eum. Gregorius. Ista eternitatis verba mentes infidelium ferentes ad lapides cucurrerunt et quem intelligere non poterant obruere querebant. Ideo volebant enim occidere quia videbatur blasphemasse. Unde Le. xxiiii. Qui blasphemaverit nomen domini morte moriatur lapidibus obruet eum omnis multitudo. Hac in precacionem in iusta dominus fugit similiter cum possit stare potenter. Unde dicit. Ihesus autem abscondit se et exivit de templo. Sed ideo. Ro. xii. Non nos defendentes sed date locum ire. i. Pe. ii. Cum malediceretur etc. Sed quare hic eum iudei scandalisati erant et non intelligerent dominum quia soli carnalia sapiebant. Unde est quod dominus non cessavit a predicacione. Unde quod dominus sic loquebatur quod ei potuerunt spiritualia intelligere sed iusto dei iudicio excecati erant nec tamen a predicacione cessavit. Crisostomus Sicut dicit Gregorius Cum pusillitas malorum crescit predicacio non debet minui sed augeri. Sicut ut et deliber quod dicit Si ego glorifico meipsum gloria mea nichil est. Contra. propter testificacionem ergo et se glorificare. Item opponunt heretici patrem glorificat filium filius non potest se glorificare ergo minor est patre. Unde dicendum ad ipsius solucionem hec est vel ita quod sit ... idem intelligatur gloria nichil esse secundum humanam naturam. vel ita quod intelligatur gloria nichil esse non secundum veritatem sed secundum iudeorum estimacionem. Et queritur de hoc quod dicit non quod novit patrem cum dicatur in lege deus tenebris ... et hec credebat. Et. Ex. xx. dicitur. Unusque ... et sic iudei ignoraverunt patrem quia sic convenit toti trinitati in creacione

adoravit eum. Aliquando dicitur personaliter in re
latione ad filium et sic non cognoverunt ut dicit
Aug. Sic nec filium. Item querit de hoc quod dominus
se abscondit. Videtur quod timuerit et in presens fuerit
[illegible] et fugit. Unde abscondit se in signum
quod veritas que non invenit similem [illegible] fugit
ut dicit Greg. ut exemplum det quod resistere possumus
iram superbientium sic declinemus. Et dicit Greg.
ad tempus oportet [illegible] secundum Aug. Abscondit
se quasi infirmus se peccatoribus obtulit ut ostenderet
se hominem. Unde secundum Aug. Tanquam homo a lapi
dibus fugit in signum illius agnorum lapideis cor
dibus deus fugit. Item querit de hoc quod dicitur Est
qui querit et iudicat. Io. v° Pater non iudicat
quemquam. Unde est iudicium condempnacionis et dis
crecionis de quo supra describendo hic [illegible]

Et preteriens Ihesus vidit hominem

Manifestavit dominus in duobus precedentibus capitulis
se deum [illegible] verbo sapiencie hic ostendit illud idem
miraculo potencie illuminando enim cecum corporaliter sequitur se
illuminare spiritualiter et hoc quod fecit in primo capitulo. Dividitur
autem presens capitulum in tres partes. Primo enim in mira
bilis ceci illuminacio. Secundo phariseorum discep
tacio sive calumpniacio ibi Et dixerunt ei. Tercio
occasione illius disceptacionis spiritualis ceci
illuminacio ibi Audivit autem Ihesus. In prima igitur
parte duo describuntur. Primo mirabilis ceci illuminacio.
Secundo non ipsius publicacio ibi Itaque vicini etc.
Illuminacionis igitur miraculum describitur hoc ordine. Primo
notatur divine bonitatis inspeccio. Secundo divine sapiencie
dispensacio. Tercio divine potencie mirabilis operacio.
Benignitatis divine inspeccio tangitur in hoc quod dominus
oculo misericordie respexit cecum. Unde dicit Preteriens
Ihesus vidit hominem cecum a nativitate. Vidit inquam
oculo misericordie. Beda id est [illegible] Unde dicit [illegible] qui
[illegible] etc. Vidit et studiose respexit ut dis
cipulis sensum tribueret. Ut dicit Cris. Et pro
hoc interrogaverunt enim discipuli eius [illegible] Et
interrogaverunt eum discipuli eius. Tangitur hic secundo scilicet divine
sapiencie dispensacio quam volentes discipuli scire
interrogaverunt eum Rabbi quis peccavit hic
aut parentes eius ut cecus nasceretur supponentes
quod divina sapiencia non infligit penam sine culpa
querunt in quo fuit culpa. Hoc quidem didicerant
ex curacione paralitici. Et enim dictum fuit scilicet v°
Ecce sanus factus es iam noli peccare ne de
terius tibi aliquid contingat. Secundo sciebant scriptum esse Ego
[illegible] Ego sum deus zelotes visitans in
iquitatem patrum in filios etc. Et quia [illegible]
debant male autem querebant. Dominus in racione
sua destruit eorum [illegible] Unde dicit Neque hic peccavit neque
hic peccavit neque parentes eius. Et [illegible] cum
unde ut manifestentur opera dei in illo. Secundo

scilicet natus est cecus. Opera dei manifestantur quando
deus in suis operibus manifestatur. Hec sunt
opera miraculosa. Secundo [illegible] manifestavit gloriam suam
etc. in [illegible] quod opera que fecit deus per eum
[illegible] Ideo ad manifestacionem ceci
natus est quia se offert opportunitas manifestandi.
Unde dicit Me oportet operari opera eius qui misit me.
Hec sunt opera miraculosa que patri attribuuntur quia
sibi appropriatur potencia. Io. xiiii. Pater in me manens
ipse facit opera. Secundo v° Opera que dedit mihi pater
ut faciam etc. Opportunitas faciendi hec opera durat
donec dies est. Venit nox quando nemo potest operari
[illegible] opportunitas. Apo. [illegible] Amo [illegible] dicit
[illegible] ut [illegible] etc. [illegible] quamdiu potest
magna facere instanter operare quia non operis
non racio apud inferos [illegible] sit in die [illegible]
[illegible] Unde dicit Quamdiu sum in mundo lux
sum mundi. Sicut igitur dies non est aliud quam
presencia lucis supra terram sic dies iste non est aliud
quam presencia lucis in mundo [illegible] Dicitur
vobis [illegible] sol [illegible] Ideo dominus dicit
J. xii Ambulate dum lucem habetis ut tenebre vos
non comprehendant. Hec cum dixisset. Tangitur hic tercio scilicet
divine virtutis mirabilis operacio in hoc quod sputo
et luto operato lumine reddit solo imperio.
Ideo dicit Hec cum dixisset scilicet que predicta sunt
expuit in terram et fecit lutum ex sputo et linivit
super oculos eius fecit quasi collirium ad sanandum
Apo. iii. Collirio inunge oculos tuos ut
videas. Et dixit ei Vade etc. et lava
in natatorio Siloe. Siloa est fons ad radicem
montis qui non iugibus aquis sed incertis horis
ebullit [illegible] Et quia hoc non sine
misterio [illegible] subdit [illegible] nominis
interpretacionem dicens quod interpretatur missus. Cris.
[illegible] quod ille [illegible] mittens opera
[illegible] exprimitur in effectu. Unde subdit Abiit
ergo et lavit et venit videns. Ubi notatur [illegible]
[illegible] et obediencia ceci. Unde Cris. Vide
ceci mentem ad omnia obedientem. Non enim in
aliquo angustiatur querens vel scandalisatur dicens
quid opus est luto [illegible]
[illegible] sed nichil horum reputavit
sed ad omnia simpliciter obedivit. Secundum alle
goriam saliva sine sputum quod ex ore procedit
[illegible] sapiencie signum dei sapiencie de qua
Eccli. xxiiii. Ego ex ore altissimi prodii. Terra [illegible]
[illegible] Terra nostra dabit fructum suum. Saliva
[illegible] qui dei filius ex virgine nasci
Et sic lutum [illegible] factum est et hoc
ad reformacionem nostram. Aug. Sic deus
hominem de limo terre formavit ita [illegible]
[illegible] reparavit. Hoc luto [illegible] oculi
[illegible] illuminantur. Unctio
spiritus sancti de qua J. J. ii. Unctio docebit
vos de omnibus. Et lavamur in aquis Siloe
[illegible] que cum silencio fluunt quia
[illegible] cum strepitu [illegible] mundane [illegible]

¶ [illegible] feria iiii [illegible] Et preteriens ij.
ij. c. ix. [illegible]

suspendantur vel colorantur et in similibus re-
quiescunt et de montibus descendunt ysa. viii
aque siloe que fluunt cum silencio etc. ¶ Et sunt
in qualitate ponere et feditate peccati [?]
[?] ne forte putrescat ps. Putruerunt
et corrupte sunt etc. et prov. xxviii Qui clau-
dit oculos in longe est peccati fugere [?]
ye. xxii Et tamen tibi specula etc. ps. xxvi
Tecum curabo et etc. lavavi per singulas ps.
lavabo per singulas etc. ps. 1o lavamini etc. ¶ [?]
¶ Itaque venit videns. Porta est et descripta ceci mi-
raculosa illuminacio, describitur ipsius manifestacio. Hic ostenditur
primo videncium dubitacio 2o dubitacionis certificacio
3o miraculose illuminacionis expressio inducitur 4o
primo videncium dubitacio que examinacione in imi-
tacionis visus cognoscere se illuminatum ponit dicens
Itaque vicini et qui viderant eum prius quia mendicus
erat scilicet ceci mendicare solent. Tales enim perso-
nas miseras et contemptibiles et pauperes ma-
xime domini benigni et humiles curabant
unde glossa [?] xviii Cecus quidam sedebat
secus etc. Ibi dicitur quod illuminavit eum. Illi ergo qui
solebant eum videre dicebant Nonne hic est
qui sedebat et meditabat dubitando
hic dicebant et hac dubitacione distinguebant
unde dicitur Alii autem dicebant quia hic est considerantes
corporis signa. Alii autem dicebant Nequaquam
sed similis est eius considerantes visus mutacionem
credunt alium sed similem. ¶ Ille autem dicebat
Tangitur hic secundum scilicet dubitacionis certificacio quae
fit per cecum qui ipsum certitudinaliter cognoscebat
unde dicit Ille autem dicebat quia ego sum scilicet
ille qui cecus mendicabat. Aliquis vox grata
ne dampnaretur ingratus non erubescebat
cecus confiteri se fuisse cecum ad gloriam dei unde
Eccl. iv Est confusio adducens mortem que
scilicet minuit gloriam dei propter ingratitudinem Et est confu-
sio adducens gloriam et graciam que minuit iram
gloriam Et manifestavit ignorantiam ad
divinam gloriam manifestandam. ¶ Dicebant ergo ei
Tangitur hic tertium scilicet miraculose illuminacionis expressio
et hoc ad inquisicionem dubitancium unde dicit Dice-
bant ergo ei Quomodo aperti sunt oculi tui exquo
tu es ille qui cecus erat. Et in summa eius
actionem et modum rudit Ille homo qui dicitur Ihesus
quia non deum credebat eum ex dicto lutum fecit
et linivit oculos meos. Et ait apparuo Et dixit
mihi Vade ad natatoria siloe et lava Et ait
eius precepto Abii et lavi et vidi. Et ait precepti
adimpleto et pristinam illuminacionem implendo
eius mandatum sic illuminatur homo quia sicut dicitur
prov. vi Quia mandatum lucerna est et lex lux que
observata illuminat ps. Preceptum domini lucidum
etc. ¶ Et adduxerunt. hic ergo primo dicit quod dixit
discipulis quis peccavit hic aut parentes eius vel

videtur insinuare quod filii puniantur propter peccata
parentum contra id est hoc Ezech. xviii Non portabit
pater iniquitatem filii nec filius iniquitatem patris
Secundo videtur quod filius propter peccatum parentum puniri. Contrarium
hic dicitur Exo. xx iudicans peccata patrum in filios
in terciam et quartam generacionem. Videtur quod duplex est
pena peccati quedam temporalis quedam eterna. Dico
quod pena eterna non punitur filius propter iniquitatem
patris unde et si parvuli non baptizati eterna visione
priventur hoc non est propter peccatum patris eius sed suum quia
quilibet habet originale. De pena non temporali intelligendum
est quod filius portat iniquitatem patris quia frequenter
malus sit punitur in filio. Ideo dicit usque in terciam
et quartam generacionem quo usque ad illam etatem pos-
sunt parentes videre filios. ¶ Aliter dicunt aliqui quod hoc
intelligitur de filiis imitantibus scelus parentum sed primum me-
lius est. ¶ Item queritur de hoc quod dicit Neque hic peccavit
etc. Contra nemo prius apud te nec infans cuius est
unius diei vita super terram. Et Aug. quod littera ita
supplenda est sic non peccavit pecco propter quod infligeretur
hec pena ceco. ¶ Et indiscrete querebat discipuli
ut dicit Cris. quia antequam nasceretur peccare non
potuit ut cecus nasceretur. ¶ Sed obicitur. Cum
si omnis pena est propter culpa et iste non peccavit
nec parentes eius ergo iniuste cecus natus est et pena
iniuste sibi inflicta. ¶ Ite Jo. super id Jer. iii
Vie tue etc. dicit Quando quod nobis supplicium accidit
vicium est. Item cum dicitur quod propter gloriam dei
nunquam non aliter potuit manifestari gloria dei
quam sic et deus propter suam gloriam non indiget
bonis nostris multo ergo minus malis. ¶ Videtur
quod est causa sine qua non et hoc modo omnis pena
est culpa causam quia si non fuisset culpa nulla penitus
esset pena. Alio modo est causa meritoria et sic non
omnis pena respicit culpa et hoc modo loquitur
hic dominus. Ymmo sicut dicit Damascenus. Aliquis pene
infliguntur propter peccatum culpe quaque accidunt probacionem
et manifestacionem sicut in Thobia et Job. Cum dicebat
non peccavi et in amaritudine moratur oculus meus Job
xvii. Aliquis accidunt consummacionem sicut in paulo
qui dicebat Datus est michi stimulus etc. ii Cor.
xii. Aliquis propter divini consilii dispensacionem sicut
in xo. Aliquis ad divine virtutis maioris sicut in hoc
ceco nec propter deum hoc fuit sed propter nos in stimulo
et propter utilitatem ceci quia occasione corporalis
illuminacionis est spiritualiter illuminatus unde magna
fuit ei utilitas. ¶ Secundum dicit quod dicit quod operatur
eum operari donec dies est. ergo deo ipse est dies
ergo nunquam cessat operari. Videtur quod loquitur hic
de operibus que operatur propter nos et in nobis sicut
ps. xxvi Omnia opera nostra operatus es in
nobis domine et quantum ad hec opera venit qui
claudit nobis extremus dies postquam nec nos
operari nec deus in nobis nec propter nos in

nitatis. unde ait xxxix. Ligat in manibus etc.
Linivit etiam hic de modo curationis cum dicit
alios curavit solo ~~verbo~~ imperio. unde est hic quod
fecit lutum quare propter hanc i. unde ... Et vo-
fuit allegorice et moralis. unde supra dictum est
ad instructionem nostre cognitionis et operationis
fuit et vero litteralis quia enim iusto iudicio in
adventu suo ceca erant illuminandi et pharisei
excecandi lutum fecit in quo sabbatum splene vi-
detur. Sic pharisei perdiderunt magis scandalizentur et ex
hoc ipse cecus illuminaretur et purificaretur ad nativitatem
totam. Iustificat ut miraculum esset publicum quod dic-
tum est quod omnes convenerunt ad eum spectaculum quasi alii nu-
spectarent cecus illuminatus. Et dixerunt ei. Propter quod
in miraculo est in ... illuminatio sed hic scilicet pharisei
in qua describitur ypocritis ortus iudeorum calumpniatio
et diversi interrogationes super ... quo pharisei nituntur opus
reprehendere. Secundo quo nituntur miraculum eius negare ibi
Dicunt ergo ceco iterum. Tertio quo in hiis deficientes
nituntur occultare ibi Vocaverunt ergo iterum. Primo
ergo describitur quomodo nituntur reprehendere miraculum cir-
cumstantie ... Primo enim in summa reprehen-
dendi sollicitudo. Secundo reprehendendi occasio. Tertio
in reprehendendo dissensio. Reprehendentium sollicitudo
innuitur. Nota quod curantes requirunt non curati
et non in veritate curati non dimittunt. Io.
dicit Dixerunt ei ubi est ille scilicet curator. Ait
nescio. Et quia curantem non potuerunt invenire
curatum ad phariseos perducunt. Io. dicit Adducunt
eum ad phariseos qui cecus fuerat quia illi erant
ad reprehendendum sollicitati. Luc. vi. Observabant
scribe et pharisei. Erat autem sabbatum. Tangit hic
secundum scilicet reprehendendi occasio que erat ex die
festo et modo curandi, unde dicit Erat autem
sabbatum quando lutum fecit Ihesus et aperuit oculos
eius. ... propter persequebantur iudei Ihesum quia
hoc opus curationis faciebat in sabbato
contra legem contempnens. Alia occasio erat ex modo
curandi quem Io. querunt quia in professionem
cecus scilicet non potuerunt querere de modo ut quia
signum non valentes reprehendere calumpniantur modum.
Io. dicit Iterum interrogabant eum pharisei
quomodo vidisset et modum querunt et modum ...
... unde dicit Ille autem dixit eis Lutum po-
suit mihi super oculos meos et lavi et modo
video breviter reperit quia ipsi iam ab
aliis audierant sed ad maiorem certitudinem
ex ipsius ore requirebant. Et apparet hic con-
stantia ceci quam veritatem non timuit confiteri
... pena tua non confundar
dicit ... Dicebant ergo quidam. Tangit
hic tertium scilicet in reprehendendo dissensio unde dicit
Dicebant ergo ex phariseis quidam scilicet ze-
latores legis. Ro. x. Emulationem dei quidem
habent etc. Non est hic homo a deo per formam
et complacentiam quia sabbatum non custodit.

quod custodiri a deo preceptum est Exo. xx. Et
in pluribus aliis locis. Alii dicebant quomodo potest
homo peccator hec signa facere. Et isti erant
magis illuminati unde isti sciebant aliquid ~~lum~~ luminis
sed alii obtenebrati. Io. sequitur quod et scisma erat
inter eos .i. divisio iusto dei iudicio divi-
dentis lucem a tenebris et bonos a malis propter
quod dicitur Matth. x Non veni pacem mittere sed gladium.
Dicunt ergo ceco iterum. Secundum supra-
dicti ... reprehendere. Et quia in reprehendendo
non poterant concordare temptant et satagunt
miraculum negare. Et hic quidem describit hoc. Primo
notatur phariseorum versutia ad eum tem-
ptandum. Secundo duritia eorum ad credendum. Tertio
diligentia ad querendum. Quarto parentum ceci timidi-
tas ad respondendum. Notatur ergo primo phariseorum
versutia ad temptandum. Temptant enim cecum
quid de Christo sentiat ut si male eum negaret
facerent Christi miraculum. Si bene ... eius non cre-
dant propter quod dicit Dicunt ergo ceco iterum scilicet
pharisei Tu quid dicis de eo qui aperuit
oculos tuos utrum scilicet sit bonus vel malus.
Et malitiose requirunt. Cecus autem videns
... Ille autem dixit quia propheta est. Glo-
sa ... exprimit quod sentit sicut turbe
... propheta magnus surrexit etc. Non
crediderunt ergo iudei. Tangit hic secundum scilicet iudeorum
duritia ad credendum. Io. enim credere nole-
bant propter hoc quia Christum laudabat. Io.
... sciebant non crediderunt scilicet donec
parentes eius vocaverunt qui videbant. Spe-
rabant enim per eos miraculum infirmare vel
eius operantibus putabant abortivum facere
miraculum. Unde ... rebellantes ...
super illud Job xxiiii Ipsi rebelles fuerunt
et ignoraverunt vias eius. Et interrogaverunt
eos. Tangit hic tertium scilicet iudeorum diligentia
ad inquirendum. Querunt enim a parentibus tria
personam, conditionem, et eius ... mutationem
... quod dicit Hic est filius vester. Querunt de
persona que dicit quia natus est cecus
in quo dicit quia cecus natus est
interrogantes querunt conditionem. Quomodo ergo
nunc videt. Querunt mutationem. Prudenter
et diligenter requirunt. Quia sicut dicitur
Luc. xvi filii huius seculi prudentiores filiis
lucis in generatione sua sunt. Responderunt
parentes eius. Tangit hic quartum scilicet parentum
timiditas ad respondendum et quod cum tria
quesivissent ad duo respondent ad tertium non
audent respondere ad hoc scilicet utrum sit eorum
filius et cecus natus. Scimus ... per
eius et nunc ... quia hic est filius
noster et quia cecus natus est et ...
confitentur pharisei ... parentum testio

vnde Cris[ostomus] Timens credere parentes talia
metiri de filio et sic veritate dixerunt
tamen non totam vnde dicunt Quomodo autem nunc vid[e]
at nescimus aut quis oculos eius aperuit
nos nescimus quia scilicet parentes non fuimus
neque magis scimus quam vos vnde oportet vos
interrogare ipsum vnde dicunt ipsum interrogate
quia pro vnde etatem habet ipse de se loquatur
quia ipse maior est nobis Item timentes visi
onis assignationem illius visionis vero
fuit timor iudaice conspirationis vnde
seruata hec autem dixerunt parentes eius quia time
bant iudeos Cris[ostomus] Timens tamen ut ne eos
abhominarentur mortali et a filio homines qui
quasi fermi uita absterrent Iudei
dubius viri portasset eos et vo titendi
iudeos Iam enim conspirauerant iudei ut si
quis eum confiteretur Christum extra sinagogam
fieret Conspiratio est colligatio in malum
sicut dicitur Ysa. Jo. conuenta est coniuratio in
viris iuda et in habitatoribus iherusalem reuersi sunt
ad iniquitates priores suorum et conspirant
non ut dicit Ysa. xi Tradiderunt enim
de terra viuencium et nomen eius non memoretur
amplius Propterea eius parentes dixerunt quia etatem
habet ipsum interrogate Adhuc enim erant de
illis de quibus dicitur Jo. xii Ex multis crediderunt
in eum sed propter phariseos non confitebantur ut
de sinagoga non eicerentur Vocauerunt ergo
rursum hominem Iam frustrato conatu
phariseorum ad reprehendendum et negandum
hic conatur ad miraculum obnubilandum ut
ipsum Christo non attribuat sed nomen eius
taceatur Iam conantur hic tacita confessione
nominis Christi retrahere hoc ordine primo blan
diendo secundo astutie tertio conuiciis quarto iniuriis
Primo ergo conantur ipsum retrahere blandiendo
blande enim admonent ipsum dicentes ut
Christum non tamquam bonum credat hoc facere
miraculum et id confiteatur propterea dicitur Vocauerunt
ergo rursum hominem qui cecus fuerat et dixerunt
ei Da gloriam deo scilicet confitendo veritatem Dare
gloriam deo est veritatem de aliquo confiteri quasi
deo presente secundum glossam Iosue vii Fili confitere
et da gloriam deo Et veritas illa erat ista
ut miraculum Christo non attribuat propter quod
dicunt Nos scimus quia hic homo peccator est
confitere ergo te non ab hoc curatum sed a deo
Cris[ostomus] Sub specie religionis hoc facere temp
tabant et tamen ad malum inducebant vnde
Aug[ustinus] Ut negaret quod acceperat non est gloriam
deo dare sed deum potius blasphemare vel
aliud Da gloriam deo quod dicitur secundum glossam confitere
istum non deum sed peccatorem sicut et nos

Et sic blandiuntur non tamen preualent quia
cecus admonicionem spernit et veritatem dicit vnde
dixit ergo eis Si hic homo peccator est nescio Sicut
sano quia cum cecus cecus non videbat Aut
tore non video sed bursam recognosco Aug[ustinus]
Ne calumpnie fauere nec celare veritatem Et aperuit
cecus verba mystica in tertio vero Si est tibi intellectus
responde proximo tuo Dixerunt ergo illi Tan
dem securi scilicet quo temptant retrahere postulans
ipso malitiose quasi ut aliquid miraculo obuiat
propter quod dicitur Quid fecit tibi quomodo aperuit oculos
tuos Cris[ostomus] Cum Inuestigationis modum seruant
canes venantes inuestigantes sed in hac astucia
deprehenditur cecus Ideo remittit vnde sed arguit
vnde subditur Respondit eis Dixi iam vobis et audistis
quid iterum vultis audire quasi diceret Si maliciose quaeritis
non respondeo Si autem studiose respondeo vnde dicit
Numquid et vos vultis discipuli eius fieri quasi diceret Ergo
quod non vultis Ez si velletis iterum dicerem attendens
id pluribus vero Cris[ostomus] Tamen erudit decipere ipse sibi
iniuria facit Maledixerunt ergo eum Tandem
retraxere conuiciis temptant retrahere quoniam vnde sic
paulatim procedunt vnde dicitur maledixerunt ergo eum
et dixerunt Tu discipulus eius sis id est maledicendo
et minando dixerunt ei et cetera vt discipulus
Aug[ustinus] Hymne sit ista maledictio tale maledictum
sit super nos et super filios nostros dicit Platinum
ut contempnebat et eis preferebat discipulatum
moysi vnde dicitur Nos autem moysi discipuli sumus
non istius Et rationem subdunt Nos scimus quia
moysi locutus est deus sicut dicitur in exodo et le
uitico et proprie exo. xxxiii Loquebatur
dominus moysi facie ad faciem Hunc autem nescimus
vnde sit Jo. discipuli sumus eius quem dominus approbat
Ez tamen filium dicebat Christus quia sicut dicitur Jo. v Si
crederetis moysi crederetis et mihi Et in hac ma
ledictione tamen cecum non preualent ymmo arguit
maledictionem eorum et hoc quod dicebant
se nescire Christum propter quod dicitur Respondit ille
homo et dixit eis In hoc enim mirabile est
quia vos nescitis vnde sit et aperuit oculos
meos non dixit mirabile ut prouocaret eos
sed mirabile quia ipse animabat eorum duriciam
et rationem reddit quia vident signum euidentissimum
et non credunt in veritatem est in ysa vi
Et videntes et cetera Scimus autem quia peccatores
deus non audit vnde ysa. i Dicit dominus ad pecca
tores Cum multiplicaueritis orationes vestras Ex Iob
viii Deus non proiciet simplicem nec porriget
manum malignis Sed si quis dei cultor est
et voluntatem eius facit hunc exaudit Jo. xv
Si manseritis in me et verba mea in vobis Jo. iii
fiduciam habemus ad deum ut quicquid pecierimus
accipiamus quoniam mandata eius custodimus
et ea quae placita sunt et cetera Ez hunc propriae

exaudit et hoc probat argumento non est
auditum quod quis aperuit oculos ceci nati
sed hic aperuit ergo est a deo a destructione
consequentis nisi hic esset a deo non posset
quicquam facere .i. omnino. Sine me nichil po
testis facere. Responderunt et dixerunt. Tamen hic
[illegible] quia non valentes veritati blandiciis
nec comminis aggrediuntur in iniuriis. Vide
exi indignacione moti prodiunt et dixerunt ei
In peccatis natus es totus et doces nos
qui sumus iusti reputamur. Tales isti erant pharisei
similes illis qui se in oracione laudabat
luce xviii. Et eiecerunt eum foras priuantes
in iuria inferunt. Crisostomus. Vides preconem
veritatis quanta passus est. hec scripta sunt ut
nos similiter imitemur. Simile de stephano
actuum vii. Et eicientes eum extra civitatem etc.
Sed queritur primo de hoc quod dicit cecus Scimus
quia peccatorem non audit. videtur fuisse mentitus
quia mentitus est quod non erat peccator. Respondeo dicendum
primo sicut dicit quod nescio .i. modo non dico
vel nescio quia ipsum michi ignoro. Potest
ut homo cecus et qui pugna cum viri in
sciatus sit. Sed queritur de hoc quod dicit Scimus
quia peccatores deus non audit. Contra nonne
audivit publicanum. Respondeo dicendum exponit glosa
ut fiat intelligitur quod dicit peccatores non audit
ad salutem. Respondeo aliter glosa quod cecus non dum
inunctus erat nec intus illuminatus et ideo
falsum dixit licet credidit verum dicere. Sed queritur
de hoc quod dicit nisi esset hic a deo etc. quia
multi mali faciunt miracula plurima
sicut dominus dicit matthei vii. Domine nonne in nomine
tuo etc. Respondeo dicendum quod cecus intellexit quod faceret
propria auctoritate vel potestate videri sicut de po
Sed tunc queritur. Cum dominus omnium que
sanat exterius sanavit simul et intus quare
est quod iste cecus non fuit intus illuminatus. Respondeo
dicendum autem quod cecus iste fidelis erat sed tamen
non dum fidem explicitam habebat sed ca
thecuminus et ideo in fide melius instruen
dus. Aut quod non oportuit eum tunc simul sanari
intus quia non ex culpa sua in firmabatur. exponitur
sicut dominus testatur. Sed queritur quare dicunt
ei pharisei in peccatis natus es totus. Respondeo
dicendum quod non dicunt ex racione sed ex indignacione
vel quia apertus in quibus fuit natus
non necessariam pre signum sicut pharisei vel
propter cecitatem que erat pena peccati volebant
eum in peccatis natum. Audivit ihesus. Hec
est tercia pars capituli in qua describitur miraculosa
ceci illuminatio et iudeorum disceptacione
modo introducitur de spirituali eius illuminacione
hac autem describitur ex ordine Primo
enim notatur ipsius ceci perfecta vocacio

benigna. Secundo consencientis illuminacio interna
tercio non in mutatio ipsorum iudeorum superborum ex
cecacio iusta. Primo ergo in summa ceci abie
vocacio benigna. Et eiecerunt eum cum pharisei
et dominus suscepit eum propter quod dicit Audivit
ihesus quia eiecerunt eum foras quasi sciebat
sed iudei fellonibus eius relatum et cum inveniss
enim ihesus non casu sed studio suscipiens
luce xv. Attendit luce. et quia diligunt do
nec annunciat. Dixit ei tu credis in filium
dei querendo excitat et excitando vocat
ut abiectum suscipiat sicut id pater par
iuxta [illegible] Ecce ego xxx
relinquo pupillos vestros et ego vivere fa
ciam. Respondit ille. Tamen hic incipit secundo
instructio seu illuminacio interna consentit
eius cecus in fidem dicit Quis est domine ut credam
in eum sed patiens sum credere. Crisostomus
[illegible] est et desiderans. Ideo
instruitur apta dicitur. Et dixit ei ihesus et vi
disti eum et qui loquitur tecum ipse est. Vidisti
eum per miraculosa operacionem loquitur tecum per
mutabilem instruccionem iohannis iiii ego princi
pium qui et loquor vobis. Et alibi instruitur dominus
samaritanam sicut ego sum qui loquor
tecum. Et quia corde creditur ad iusticiam
ore autem confessio fit ad salutem ideo sequitur
vocacio ceci illuminata confessio et confessus est
fidem suam verbo ideo dicit. Et ait credo domine
et de novo omnis obsequium et procidens ado
ravit eum tamquam deum qui solus est latria
adorandus deum videns dominus duos autem
dum deum tradidit dicit vero dum deum
cum tenebris et illi soli sunt. Et dixit
ei. Tamen hic iudeorum excecacio iusta
quod dominus manifestat tecto ad quem ceca
manifestada ipsum corporaliter illuminavit propria
dicit. In iudicium veni ego in hunc mundum
ut qui non vident videant et qui vident
ceci fiant. De hoc iudicio dicitur iohannis xi
nolo vos ignorare fratres ut non vobismetipsis
sapientes sitis quia cecitas ex parte
contingit in israel ut plenitudo intraret
gencium. Et iohannis x. Gentes que non
sectabantur iusticiam apprehenderunt iusticiam
israel non sectando legem iusticie in lege
iusticie non pervenit. Et quod iudicium iustum
sit patet ex inquisicione phariseorum et irrisione
de quo in mutatio malicia et pertinacia iudeorum
quia cum viderunt noluerunt credere et intellige
re ideo iudicio dei et suo peccato sit excecati
ideo dicit. Audierunt quidam ex phariseis
qui cum ipso erant i. qui priores ad eum
et dixerunt ei numquid et nos ceci sumus
indignabantur illo dicto quia credebant
propter se sensisse dictum quia se sapientes

reputabant & ex hoc ipso ondit dns
diuinu iudiciu quod iuste sit excecati
propter quod dicit eis Iesus Si ceci essetis non
haberetis peccatum quia nisi nos dns illuminaret
vt j. chor. iij. Si quis videtur inter vos
sapiens stultus fiat ut sit sapiens Nunc
aut dicitis quia videmus q vos sapientes
reputatis Ro. j°. Dicentes se esse
sapientes stulti facti sunt vt eis Ysa. alleg.
dns Je v°. Audi popule stulte non habens
cor qui habentes oculos non videtis Et quia
ipsi videntes noluerunt credere io sunt ex
cecati propter obstinaciam oculi cordis ne
viderent etc Sz quia post hoc dicit q dns
io quia vt crederet in filium dei cuius
est quia filius dei erat in persona vnica
sz post subdit vidisti eum eius est
ro refert ad diuinam naturam ro cernis
videt diuinam naturam sicut si fides est de
his que non videntur quomodo hortatur dominus
ut credat in eum quem videt Dicendum Et
ydiomatum est quia est comunicacio propter concurrentia
in vna yppostasi sicut idem mortuus
& eternus sic idem in que credendum quia
equalis patri idem cum loquitur & videtur
sicut in forma humana Notandum dicitur q dicit
in iudicium veni etc in mundum Contra sicut iij.
dicitur non misit deus filium suum in mundum
etc Et quia venit in iudicium discrecionis non
dampnacionis Aliter potest dici q differt
dicere veni in iudicium & ad iudicandum venire
ad iudicium dicit finale intencionem ad iudi
candum sic non venit in primo aduentu
Sz venire in iudicium est ex aduentu eius
aliquod fieri iudicium in superbos quia exce
cantur ex eius aduentu cuius ad hoc
non venit Item quia dicitur de hoc q dicit
vt qui non vident videant etc Videtur ergo q ab eo
ipso Christo fiat excecacio equaliter sicut videre
sibi debet prouidere quia si excecacio est
pena & omnis pena iusta est & quod iustum
est bonum & quod bonum est est ab eo ergo excecacio
est ab eo Sz contra deus est lux sicut
& calor ergo si calor non est infrigidare
nec lux est obscurare ergo nec excecare
Item deus appetit propter sua ymagine
sibi conformari ergo si excecacio deformat
dei non est excecacio Dicendum q excecacio
potest considerari aut prout id quod est & sic pec
catum est & non habet causam efficientem sz de
ficientem Deus aut nullius est causa
deficiens sed causa eius est malicia nostra
vt Sa. ij. Excecauit eos malicia
eorum quia tamen excecacio & duracio pene
sunt potest esse prout id quod sunt & pena prout
id quod est iusta & ~~quod bonum est~~ Et
et tamen hoc potest esse ab eo

Amplius videtur dicendum q duplicat
est aliqua pena a deo vnomodo sicut a bono dante
& sic peccatum q est pena peccati secundum q est pena
a deo est sz prout q est peccatum sic non est a deo est enim
id q est sz magnum pena Aliomodo aliqua
pena dicitur esse a deo prout id q est & hoc vel a deo
inffligitur & hoc modo mors & pene alie per
quas contingit nocere Aliomodo a deo aliquid
subtrahitur suo nutu & sic fames a deo est
cessat enim deus ab eo dare granum per quem re
giliat carnem & hoc nutu suo qua gracia
subtracta ceco ad infinitus declinat Eodem modo
ab eo apponere nutus sui & sic excecacio
& obnubilacio a deo Aliquis enim obduratur
in malum quia a deo non visitatur iusto iudicio
Aliquis excecatur quia mentis non illuminatur Ista dicit Aug.

Amen amen dico vobis qui non

Manifestauit dominus supra se ductorem
verbo sapientie miraculo potencie hic manifestat
ex bone vite exemplo Hominis enim duobus modis di
rigebat ut doctor Sz hic tercio dicit ut
pastor In hoc ij capitulo intendit dns ond
ere verum & bonum pastorem Et diuiditur in duas
partes Prima primo dns se bonum pastorem in
prouerbio & parabola demonstrat Secundo non prouerbium
exponit sibi adaptat ut patet hic se bonum pa
storem ondat ibi dixit ergo iterum eis ihesus De
mostrat in se bonum pastorem in prouerbio hoc
ordine sua primo determinat boni & veri pas
toris ingressum 2° iudicium 3° pastoris
officium 4° dicit hoc prouerbium videtur esse oculatum
primo in determinat veri & boni pastoris
ingressum per comparacionem ad suum oppositum quia
opposita iuxta se posita magis elucescunt
Et ingressus pastoris est per hostium sz fur
velatorum alium spectat dicitur Amen amen dico vobis
Quemodo continuat dns phariseis loquens
qui non intrat per hostium in ouile ouium id est
in ecclesiam dei in qua grex dominicus continetur
Sz ascendit aliunde ut symoniacus & ambiciosus
ille fur est & latro fur quia alienum sumit de
latro quia bona alterius destruit & occidit
De hoc ascensu mali pastoris dicit Jo. Letam
ad ascensum tecum descensus non est tam
grandis excelsa tenuisse quam meror est
de excelsis corruisse sic ascendit per napes
ille latronum & ambiciosorum de quo dicitur Ysa. xiiij
In celum ascendam super astra celi exaltabo
solium Primum sic inordinate ingreditur fur est
& non pastor Primum aut intrat per hostium

pastor e omni[um] Ille intrat p[er] ostiu[m] qui
intrat p[er] vitate d[e] q[ua] h[abe]t[ur] i Cor. ij. Nos
sat[is] fres i[n]troitu[m] n[ost]r[u]m ad vos et subdit
neq[ue] n[on] aliq[ua]n[do] fuim[us] vobis i[n] s[er]mone adulacionis
neq[ue] i[n] occasione avaricie neq[ue] q[ue]rentes ab
ho[m]i[n]ib[us] gl[ori]am. Huic ostiarius aperit. Tan
git hic s[cilicet] v[er]i pastoris i[n]dicium i[d est] h[oc] q[uod] recognosci[tur]
ab hostiario et grege. q[ua]n[tum] ad p[ri]ma dicit Huic ostiari[us]
aperit. sc[ilicet] s[e]c[un]d[u]m pastorem e[st] hostiarius i[d est] te
e[st] xpus qui h[abe]t clave[m] vi[de]l[icet] ysa. xxij. Dabo cla
ve[m] d[omus] d[avi]d sup[er] humeru[m] ei[us] Et aperit etc. Et
oves vocem ei[us] audiunt q[uia] bono pastori
lib[enter] obediu[n]t. hebr. ult[im]o Obedite p[re]posit[is]
v[est]ris etc. Et p[ro]p[ri]as oves vocat. Tangit
hic boni pastoris officiu[m] q[uod] e[st] triplex vocat[ur]
educat[ur] et dirigit[ur]. nominatim vocat cogno
scendo educat ad pascua i[n]s[tr]uendo s[ed] an
eas vadit bonu[m] ex[em]p[lu]m p[re]b[e]ndo h[oc] conve[ni]t
pastori xpo p[er] excellenciam aliis p[er] imitacionem
p[ri]mo d[icitur] p[ro]p[ri]as oves vocat nominati
s[cilicet] xpus ij thy[motheum] ij° Cognovit d[omin]us qui sunt ei[us]
et dic[it] ei[us] imitac[i]o[n]e p[ro]v[er]b[iorum] xxij. Nosce insti[tu]
ciam pecorum suorum. Educat eas ad pas
cua p[ri]mo. Ez[echielis] xxxiiij. Educam eos de p[o]p[u]lis
et congregabo eos de terris et inducam in terram
sua[m] que s[cilicet] est lacte manans Sic et imitatori
xpi ut moyses et aaron ps. Deduxisti sic[ut]
oves populum tuum etc. Et cu[m] p[ro]p[ri]as oves
emiserit an eas vadit bonu[m] ex[em]p[lu]m ostendendo
sicut xpus. Ioh. xiij° Attendit cu[m] pandis
et an eos sunt dicit s[cilicet] xiij. Ex[em]p[lu]m dedi vobis
ut quemadmodum ego feci sic etc. Sic et imitator
d[omi]ni s[ed] pauci sunt tales. vi[de]l[icet] ysa. xxiiij Erit
sicut populus sic sacerdos. hoc e[st] boni pas
toris officiu[m] magnu[m] s[ed] efficium i[n] omnib[us] qui
s[cilicet] omni[bus] e[st] divino p[er] imitacionem p[ro]pt[er] q[uod] dicit
Oves i[n] sequu[ntur] s[cilicet] v[er]u[m] pastorem. Oves s[unt]
simplices et humiles. de quib[us] dicit hugo hu
militas ovibus e[st] ut p[er] se no[n] appetat et subire
diligat. multi fugientes laborem volunt
p[re]esse subire dedignant. isti no[n] sunt oves
quia no[n] sequu[n]tur. Et oves sequu[n]tur quia sciunt
vocem eius e[st] s[cilicet] voce[m] co[n]solacionis. s[cilicet] id d[icitur]
xi Venite ad me om[n]es qui la. et o. e. et ego
re. v. Bonus pastor ad r[e]ficiendum vocat
Alienum aut[em] no[n] sequu[n]tur s[ed] fugiunt ab eo h[oc] e[st]
malu[m] pastorem vel lupu[m] quia no[n] noverunt
vocem alienorum i[d est] no[n] approbant. Isti alieni
sunt pseudo xpiani et pseudo p[ro]phe[te] et
pseudo ap[osto]li de quib[us] ij chor. xj Tales pseu
do ap[osto]li sunt op[er]arii subdoli t[r]ansfigurantes se i[n] ap[osto]los
xpi. hos no[n] sequu[n]tur. Monet eni[m] s[anctus] alius
pastor act. xx attendite a falsis p[ro]ph[etis] qui ve[niunt]
ad vos etc. Hoc p[ro]v[er]biu[m] dixit eis ih[esu]s.
hic tangit[ur] quartu[m] s[cilicet] q[uod] p[ro]v[er]biu[m] illis fuit
occultum. vi[de]l[icet] dicit hoc p[ro]v[er]biu[m] dixit eis ih[esu]s.
Illi aut[em] no[n] cognoverunt quid loqueret[ur] eis v[e]l
q[ui]a Mt xiij. In parabolis loquor eis q[uia] vi[dentes]
no[n] vi[dent] et au[dientes] no[n] au[diunt] neq[ue] intel[ligunt] etc. Et dicitur
p[ro]v[er]biu[m] sicut d[icit] Eus[ebius] est s[er]mo utilis aliq[ui]d
velatum co[n]tinens i[n] ap[er]to pluim sensum re
tinens i[n] occulto. s[ecundu]m basiliu[m] p[ro]v[er]biu[m] e[st] mora
lis erudicio emendacio morum. vite p[ro]babil
regula. Iudicios actus lima dirigens altos
v[e]l q[ui]dem dicendi modus p[ro]v[er]biu[m] e[st] locucio
gen[er]alis et brevis i[n] s[er]mone et alind i[n] v[er]bo s[e]n[su]
continens. Hondum et ad i[n]telligencia[m] p[er]ducti
p[er] v[er]i pastoris p[er]ita officio qui p[er] ostiu[m]
no[n] i[n]gredit[ur] et q[ui] intrat. Dixit ergo eis ih[esu]s.
hic e[st] ij[a] p[ar]s capituli i[n] qua d[omi]n[u]s p[ro]positu[m] p[ro]
v[er]biu[m] sibi adaptando explanat. ostendens se
b[onu]m pastorem q[uantu]m ad illa tria que p[re]dicta
sunt i[n] p[ro]v[er]bio p[ri]mo quo ad v[er]i pastoris in
gressum. 2° quo ad v[er]i pastoris officium
ibi Ego sum pastor bonus. 3° quo ad
pastoris iudiciu[m] ibi Cognosco meas. Sunt aut[em] circa
p[ri]mo ergo ostendit se b[onu]m pastore[m] q[uan]to ad in
gressum h[oc] ordine p[ri]mo q[uod] nullus nisi p[er] ip[su]m
rite i[n]gredit[ur]. 2° q[uia] p[er] ip[su]m quicu[m]q[ue] i[n]gredit[ur]
rite i[n]gredit[ur]. 3° q[uia] ip[s]e non[n]u[m] e[st] via i[n]gre
diendi s[ed] etiam rite i[n]gredit[ur]. Dicit ergo p[ri]mo
q[uod] null[u]s nisi p[er] ip[su]m i[n] ovile i[n]gredit[ur]. p[ro]pt[er]
q[uod] dicit Amen amen dico vob[is] quia ego sum
ostium ovium. Ego dist[r]ictive et nullus alius
q[uonia]m no[n] e[st] i[n]gressus nisi p[er] me. Unde
om[ne]s quotquot venerunt fures sunt
et latrones q[ui]a sup[er] me no[n] i[n]traverunt
et hui[us] signum subdit. S[ed] no[n] audierunt
eos oves. Istud ostium clausum fuit du[m]
s[ed] in passione e[st] reseratu[m] ut plenitudo ge[n]
tium intraret. De hoc ostio Apoc. iiij Post
hoc vidi et ecce ostiu[m] ap[er]tu[m] in celo. Sed
ap[er]tu[m] q[uia] sicut dicit[ur] s[cilicet] xv Qui venit
ad me no[n] eiciam eu[m] foras. Ego sum
ostium. Tangit[ur] hic s[ecundu]m s[cilicet] q[uod] quicu[m]q[ue] p[er] ip[su]m
i[n]gredit[ur] salub[r]it[er] i[n]gredit[ur] p[ro]pt[er] q[uod] dicit
Ego sum hostium p[er] q[uod] s[cilicet] salubrit[er] intrat[ur]
et ra[ci]o subdit[ur] p[er] me si quis introierit
salvab[itur]. De q[u]o i[n]gressu Mt. vij. Intrate
p[er] ang[ustam] por[tam]. Q[uam] a[n]gusta porta
et arta via que ducit ad vitam. quia xp[istu]s
fuit pa[u]p[er] et modicus. P[er] hoc ostiu[m]
p[ar]vuli no[n] i[n]t[r]ant divites p[ro]pt[er] plen[itudinem] di
viciaru[m] p[ro]pt[er] q[uod] dicit Mt. xix facili[us] est
ca[melum] p[er] fo[ramen] a[cus] t[ransire] q[uam] di[vitem] i[n]t[rare] i[n] r[egnum] ce[lorum]. Ingress[us]
iste est p[er] fide[m] et baptismat[is] sacramentu[m]
Q[uoniam] h[ec] e[st] ianua vitatu[m] et sacr[amen]tor[um]
qui h[oc] m[od]o i[n]gredit[ur] salvab[itur]. Mr. ultimo
Qui crediderit et bap[tizatus] fuerit etc. Et ingredie[tur]

et egredietur et pascua inveniet. In-
gredietur per contemplacionem que renovat
ad iusticiam. Et egredietur per actionem. Ysaie
xxvii(?) Provideat dominus deus spirituum
omnis carnis hominem qui possit in-
trare et exire ante eos. Vel sicut exponit
Augustinus ingredietur ad contemplacionem divinitatis,
egredietur ad aspectum humanitatis, et pas-
cua inveniet quia omnibus reficitur in vel
lectus(?) in contemplacione divinitatis et sensus
in contemplacione humanitatis. De quibus
pascuis Eze. xxxiiii Pascam eos in
montibus Israel in pascuis uberrimis pas-
cam eos. Fur non venit. Tangit hic
tria, scilicet quod ipse Christus ut bonus pastor
ingreditur non ut fur, propter quod dicit Fur
non venit nisi ut furetur bona spiritualia
extorquendo et mactet subditos spiritualiter
affligendo et perdat periculum eternum in-
ferni perpetuando. Ego veni ut vitam
habeant et habundancius habeant ad consumma-
tam(?) vitam. Ut pastor veni ut habeant vitam
gratie de qua vita Jo. vi(?) Hic est panis de ce-
lo qui dat vitam mundi. Et habundancius habeant
scilicet vitam glorie de qua Jo. xvii Hec est vita
eterna ut cognoscant te solum deum etc. Vel
dicitur habundancius quia dicitur Luc. vi mensuram
bonam et confertam et coagitatam etc. Se-
quitur hic primo quod dominus comparat se hic
ostio, quia supra se comparavit hostiario,
quomodo idem est ostium et ostiarius et pastor.
Dicendum quod sicut dicitur Jo. xiiii Christus est via veritas
et vita. Est enim via ad premium, ideo hostium,
quia vero veritas que doctrina, ideo hostiarius,
quia vita, ideo pastor, quia pastus eterne
vite. Item queritur de hoc quod dicit quotquot venerunt fu-
res sunt. Venerunt prophete et precursor Johannes
Baptista, ergo sunt fures, et omnes mali sunt ut dicitur
heretici(?). Dicendum ad hoc ut sicut nos(?) ... quod dicit
quotquot venerunt scilicet propria auctoritate non divina
sicut pseudo prophete de quibus Jere. xxiii Non
mittebam eos et ipsi currebant. Prophete autem
non venerunt sed missi sunt. Vel Augustinus non
preter illum venerunt sed cum illo venerunt. Ipse
enim est veritas et ideo cum illo venerunt qualiter
veritatem predicaverunt. Item queritur de hoc
quod dicit quod egredietur et pascua inveniet. Contra nullus
mittens manum ad aratrum et retro aspiciens etc.
Ergo nullus ingrediens egredietur. Dicendum quod duplex
est egressus. Unus contrarius ingressui, et iste
est egressus de ecclesia per infidelitatem, et de hoc
obicit, et de hoc dicit Augustinus ingredi in ecclesiam
bonum sed egredi pessimum, et de hoc i Jo. ii Ex
nobis prodierunt, exierunt, sed non erant ex no-
bis. Alius est contemplacione ad actionem, et
iste non est retrocessionis sed excitacionis.

de hoc in psalmo exibit homo ad o. s. et ad o. etc.
Ego sum pastor bonus. Ostendit se dominus bonum
pastorem primo quo ad boni pastoris ingressum hic
ostendit, secundo quo ad boni pastoris affectum, et hoc
quidem facit per hunc modum: primo ostendit Christi ad suas
oves amiciciam, secundo diligenciam, tercio prudenciam,
quarto munificenciam. Circa primum ostendit duo. Circa primum ... discordia(?)
primo ostendit Christi ad oves sua amiciciam in comparacione
ad amorem mercenarii qui non est amor verus,
ideo dicit Ego sum pastor bonus et sic mutat
B. p. d. a. s. p. o. s. Exponit hoc mutatis(?) dictione quam
habet ... ipse dicit Jo. xv Maiorem caritatem nemo
habet ut a. s. po. p. a. s. Talis pastor erat Paulus
qui dicebat ii Cor. xii Libentissime impendam
et superimpendar ego ipse pro animabus vestris.
Non sic mercenarius, ideo dicit Mercenarius autem
et qui non est pastor cuius non sunt oves proprie,
quia eas non amat sed lucra proprio sunt. Unde
Gregorius: Mercenarius est qui locum quidem pastoris
tenet sed lucra animarum non querit, terrenis commodis
inhiat, honore prelacionis gaudet, impensa
sibi ab hominibus reverencia letatur. De quo potest dici
illud Mt. vi Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Vi-
det lupum venientem et dimittit oves et fugit,
quia lupum timet et oves non amat. Lupus
est ut dicit Gregorius super oves veniens cum quilibet
iniustus fideles et humiles opprimit. De talibus
lupis Act. xx Scio inquit Paulus quod intrabunt
post discessionem meam lupi rapaces in vos
non parcentes gregi. Ad adventum talis lupi
mercenarius dimittit oves. Za. xi O pastor
et idolum derelinquens gregem. Ad hunc mercenarium
fugientem sequitur omnium dispersio, et ideo dicit Et rap.
lupus et dispergit oves. Eze. xxxiiii Super
omnem faciem terre dispersi sunt et non erat
qui requireret. Et ideo predictorum redditur defectus
sive amicicie propter quod dicit Mercenarius autem
fugit quia mercenarius est et non pertinet ad eum
de ovibus. Hoc est quia diligit mercedem et non
oves. Unde Gregorius: Stat in periculo ovium n(on)
pastor qui merito quod omnibus prefuit non oves di-
ligit sed lucrum terrenum. Quid de talibus dicitur Eze.
xiii Non ascendistis ex adverso neque opposuistis
murum pro domo Israel ut staretis in prelio
in die domini. Gregorius: Fugit quia tacet, ne perdat
quia timuit quod diligit; timor enim fuga est.
Ego sum pastor. Tangit hic secundum scilicet Christi
circa oves diligenciam que consistit in omni
discrecione et cognicione, propter quam dicit se esse
pastorem bonum, ideo dicit Ego sum pastor
bonus et cognosco oves meas et cognoscunt me mee.
Et notatur diligencia secundum illud Prov. xxvii
Diligenter agnosce vultum pecoris
tui tuosque greges considera. In tipo, in nomine
dominus qui sunt eius. Huius diligencie materia
per simile. Unde subdit Sicut novit me pater

et ego nosco patrem. sic agnosco meas et cog
noscunt me mee. Et sic sicut hic nota similitudinis
non equalitatis. Sicut J. xvij. filius orans
patrem pro discipulis dicit. Et sint unum sicut et nos
hac etiam diligencia maxime perfectum. Unde dicit. Et
animam meam pono pro ovibus meis. Sic apostolus j Chorinthiorum xv
cottidie morior propter vestram gloriam fratres. Et ipse
Jeremias dicit. Je. xij. dedi dilectam animam meam in
manibus inimicorum eius. Et alias oves habeo
Tangitur hic tercium scilicet christi erga oves providencia que
consistit in omni sua cura et anima ecclesie sicut pastor
in unum colligit oves ne paciantur incursum
non dicit. Et alias oves habeo que non sunt ex h
ovili ut fideles ex gentibus predestinatos. Et
illas oportet me adducere quas vocavit sed communi
ecclesie. Et vocem meam audient. Et fiet unum
ovile et unus pastor per unionem ecclesie ex
iudeis et gentibus. Unde Ephe. ij. ipse est pax
nostra qui fecit utraque unum scilicet gentes et iudeos
in unum ovile. Ipse unus pastor est. Eze. xxxiiij.
Suscitabo super eum pastorem unum etc.
Propterea me pater diligit. Tangitur hic tercium scilicet christi
erga oves munificencia in hoc quod est tamen non
erat debitor mortis non necessitate coactus
sed mera libertate posuit animam suam pro ovibus.
Et hoc ad patris preceptum cuius gratia meruit
patris dilectionem. Propterea dicit me pater diligit quia
ego pono animam meam in mortem scilicet et passionem
et iterum sumam eam in resurrectione et ita exponitur
quia meum est ponere et meum est resumere. Et hoc
maxime. Nemo tollit eam a me sed ego pono
eam a me ipso et ita libere pono. Unde dicit potestatem
habeo ponendi eam id est deponendi et potestatem
habeo iterum sumendi eam. Unde ysa. liij. Obla
tus est quia ipse voluit. Et quare posuit rationem
quia hoc mandatum accepi a patre meo. Unde
Johannis xiiij. sicut mandatum dedit mihi pater sic facio. Et in xviij
dixit Petro calicem quem dedit michi pater non
vis ut bibam illum quasi dicat obedire nolo. Et dissen
sio iterum facta est. Tangitur hic quintum scilicet iudeorum
discordia ex doctrina in sermone exorta quia
aliqui non intelligentes putabant ipsum in
sanire alii non sublimia dicere. Propterea dicit. Dissen
sio iterum facta est inter iudeos que semper fuit facta
propter miracula sua et propter sermones quos
non intelligebant propterea dicit dicebant autem
multi ex ipsis demonium habet et insanit. Isti
erant de illis de quibus j Chorinthiorum ij. animalis
homo non percipit que sunt spiritus dei sunt. Stul
ticia enim est illi et non potest intelligere quia spiritualiter
examinatur. Unde recusabant audire propterea dicitur
quid eum auditis. Unde dominus dicebat supra
viij. quia non potestis audire sermonem meum.
Alii dicebant hec verba non sunt demonium
habentis aliquo interpretabat illuminari. Unde
ad illuminacionem miraculi confugiunt dicentes
numquid demonium potest cecorum oculos aperire.
Quasi dicat quia autem non poterant obsistere
opera illorum de imitacionem ab operibus faciebat
Unde opera dant signum. Jo. x. et si michi non vultis credere operibus
credite. Tangitur hic de mercenario ut sit
abiciendus et pascendus ab ovibus qui videtur
quia hic vituperatur. Quod autem sit sustinendus
videtur per hoc. Phi. jo quomodo occasionem sive veritate
christus annunciatur in hoc gaudeo sed etiam in hoc
gaudebo. Et ita sit laudandus. Luc. xv. probatur
Quomodo mercenarius in medio patris mei. Ibi dicit Ambrosius. Ex
fundat fidem spem et caritatem. Unde quod differt
mercenarius et fur quia mercenarius in veritate
dicit rationes confirmat sed fur falsitate et
oves dilacerat ut hereticus. Et iste omnino est
abiciendus sed mercenarius est tollerandus. Et
hic est duplex quia quidam sunt propter
mercedem temporalem et talis est sustinendus et approbandus sed tamen non est omnino excludendus. Secundus vero sunt propter
Tangitur de hoc quod dicit pastor bonus dat animam suam pro ovibus. ipsum quod dicit
Ubi dicitur quod platus tenetur mori pro subdito. beatum et est
Et hoc commune meritum est supererogacionis sed ad opera pati
supererogacionis nullus tenetur nisi voto se astrinxerit abiciendus
ergo videtur quod platus ad hoc non teneatur. Et tamen
quod omnes teneantur ad hoc j Jo. iij. nos debemus
pro fratribus animas ponere. Unde dicitur quod mori pro gre
ge duplex potest esse tempore aut pro bono
in melius eius promovendo et sic est supererogacionis
quantum ad omnes platos aut pro eo ab
imminenti periculo liberando et sic tenetur quilibet
platus quia suscepit curam gregis et de manibus
eius requiritur sanguis eius aut pro eo in extreme
necessitatis articulo constituto quod non potest evadere
dampnacionem nisi homo morti se exponat
Sic dico quod est necessitatis quantum ad omnes sicut
vendere sua et dare pauperibus qui sunt in extrema
necessitate. Et sic hec verba mas [illegible] ponere
Tangitur etiam de hoc quod dicit. Alias oves habeo que non
sunt ex hoc ovili. Quia nulla ovis est in ovili et extra
etiam nulla ut notes. sed quomodo dicit
illas oportet me adducere quia dicit. xv. dicit non
sum missus nisi ad oves que perierunt domus Israel ergo non
debebat alias adducere. Unde dicitur quod illas oves
de gentibus non dum vocatas secundum presentem
iusticiam suas dicit quia eleccione secundum pre-
destinacionem etiam illas adduxit merito passionis
et verbo predicacionis non suo sed apostolorum
quia ipse propria persona specialiter predicare
venerat populo israhelitico predicatore quia
promissus erat et a quibus occidendus erat. Et
secundum hoc intelligendum est quod dicit. xv. non sum
missus etc. Tangitur de hoc quod dicit. Ego pono
a. m. a me ipso etc. quia sit videtur quilibet
facere. Unde Augustinus quilibet qui moritur animam
ponit. Sed dicitur quod est utro obiectum de morte
qui moritur voluntarie. Unde dicitur quod aliter
ponit quilibet homo aliter mortem aliter propter
quilibet necessitate. meritur voluntate

Sed xpus voluntate sunt et potestate vo-
luntatis eius nimis et si sit absoluta a
movendo ut tunc non tamen a movendo simpliciter
sed xpus omnino liber. Item quia de hoc
quod dicit potestatem habeo etc. item sic etiam
vel hoc dicit secundum divinam naturam aut secundum
corpus quod deponit animam. Si secundum divinam
ergo divinitas dimisit animam quod nephas est
dicere. Et qui hoc dicit anathema est.
Aut dicit secundum corpus et id non sed potestate
resumendi eam. Item obicitur si corpus depo-
suit animam et sic dicit Damascenus anima erat
medium uniendi divinam naturam corpori
ergo divina natura deposuit corpus quod nephas
est. Respondeo dicendum quod anima hic dicitur vita secundum Crisostomum
et potestatem habeo ponendi animam meam
id est vitam meam scilicet deponendi per mortem et
potestatem habeo resumendi per resurrectionem. Si autem dicatur
anima proprie tunc dicitur xpus animam ponere
vel deserere ponere non quia hoc corpus
faciebat sed ipse dei filius qui potest simul
utrumque scilicet corpus et animam. Ad aliud obiectum
de medio dicendum quod est medium distantie col-
ligantie et congruentie. Anima non est medium
distantie in unione quia in morte divinitas
unitur corpori. Nec colligantie quia non li-
gat unum cum alio. Sed congruentie quia corpus
per hoc quod animabile est divinitati unibile est.
De cognitione et non quod solvatur.
Item quia de hoc quod dicit propterea diligit me
pater quia ego pono animam. Ergo videtur quod per pas-
sionem meruit divinam dilectionem. Contra
ab instanti conceptionis dignus erat sum-
ma dilectione. [illegible] loquitur secundum humanam naturam
propterea dicit ibi eam [illegible] sicut ibi propter
quod et deus exaltavit etc. Item attende
non quia de indebito magis debitum sim-
[illegible] debere una [illegible] et [illegible] opportuna
[illegible] sit debitum. Alio [illegible] per-
ceptioni. Facta sunt autem encenia. Deinde
pastorem ostendit se dominus esse quo ad pa-
storis ingressum et affectum. Hic tertio ostendit
quo ad vel pastoris indicium quod consistit in hoc
quod oves eum agnoscunt et sequuntur. Et notandum
circa hoc primo etiam iudeis etiam indicium pos-
tulato secundo etiam indicium expressio ibi tendit
eis ihesus. Circa primum notandum quod
ibi sustulerunt lapides iudei. Circa indicium
postulato quod esset ipse pastor et ductor
ipsorum sic et iudeis queritur singulorum communis
descriptione in tempore et loco et querendi
modus. Quantum ad primum dicit. Facta sunt autem
encenia id est solempnis et tempus erat. Nota
quod encenia dicitur a cenon quod est novum
unde encenie id est innovatio quia tunc cele-
brabatur festum innovationis templi prius
prophetisatum. Et dicitur pluraliter encenia quia
per octo dies durabat ista solempnitas
in Machabeorum. Statuerunt iudas et fratres eius

ut agatur dies dedicationis templi ab anno
in annum per dies octo. Quantum ad locum dicit. Et
ambulabat ihesus in porticu [illegible] salomonis
id est in loco ubi salomon prius fecerat porticum ad
orandum que tamen destructa fuit. Quantum ad
modum querendi dicit. Circumdederunt ergo eum iudei
et dicebant ei quousque animam nostram tollis
id est tenes in suspenso. Si tu es xpus dic
nobis palam. Item de te dicunt iudicium et ut rursus
extorqueant adhuc invenit et potentia et ma-
litia potentia quia circumdederunt eum. Ps. Circum-
dederunt me vituli multi ut scilicet non posset
effugere. Ps. Circumdederunt me sicut apes.
Malitia quia prendunt desiderium audiendi quo
usque animam etc. Ps. Ascendunt usque ad celos
etc. Augustinus non veritatem desiderabant sed calum-
niabantur. Respondit eis ihesus. Postquam posita
est inquisitio ponitur hic etiam indicium exhibitio
et hoc quidem primo ponitur modus postea in indicium ... visione
ponitur incredulorum arguitio. Tertio etiam indicium expressio
secundo illius indicium ratio ponitur infidelitatis infi-
delitatis incredulorum arguitio propter quod dicit. Loquor
vobis et non creditis nam stulte et maliciose quasi
dicit et aperte loquor non tamen verbo sed facto. Opera
que facio ego in nomine patris mei hec testimonium perhibent de me
... Crisostomus tu venit magis plus significat
quia que hic facit etc. Omnibus debet credi
sed vos non creditis quia non estis ex ovibus
meis. Verbum si essent oves indicium suum pastorem
haberent verbo et opere. Augustinus eos dicit non ex
ovibus suis quia videbat eos ad sempiternum
interitum ordinatos non ad vitam eternam suo san-
guinis pretio comparandos. Oves mee vo-
cem meam ... etiam indicium exhibitio quod quidem est
in hoc quod auditur ab omnibus et ovis eum
sequuntur et ipse eas cognoscit. Hoc est ibi verum
et bonum pastoris indicium propterea dicit. Oves mee
vocem meam audiunt credendo quia fides ex au-
ditu. Ro. x. Et ego cognosco eas quia nil
distinctio non facit sed corde. Heb. iiii. Dis-
cretor est cogitationum et intentionum cordis.
Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius.
Hic per oppositum nescio vos de malis. Econtra de
bonis. ii. Thi. ii. Cognovit dominus qui sunt
eius etc. Et sequuntur me per imitationem. Apocalypsis xiiii.
Hii sequuntur agnum quocumque ierit etc. Et ego vitam
eternam do eis sicut bonus pastor retribuendo
... Et omnis qui videt filium etc. Et in ...
Sapientia. Filii sui vitam in spiritu. Et non
peribunt in eternum nec rapiet eas quisquam
de manu mea propter potentiam meam. Pastor
iste vere signatus est per David qui manu sua
fortis qui predam eripiebat de ore leonis
et ursi sicut dicitur i Reg. xvii. Pater meus
quod dedit mihi omnibus maius est. Nota hic
... illius indicium explicatio cuius duplex
ratio assignatur prima talis est quod pater

prophetavit

dedit mihi maius omnibus est Sed quod maius
est omnibus non patitur violentiam ergo impossibile est
quod aliquis rapiat hic de manu mea Sicut
homo ponit medium cum dicat Pater meus quod
dedit mihi id est quod dedit mihi pater meus est omnibus
maius qui dedit totum quod potuit Iohannis xvij
Omnia mea tua sunt et tua mea sunt Alia ratio
nullus potest rapere de manu patris sed vna est
manus mea et patris ergo nullus de manu
mea aliquid rapere potest Ideo dicit Et
nemo rapere potest de manu patris mei quia
omnipotens est psalmus Tu terribilis es et quis resistet
tibi etc Ecclesiastici Sermo eius potestate plenus est
Ego et pater vnum sumus Vnum scilicet in essencia vnitate
sumus id est personarum pluralitate Ideo vna est manus
mea et patris Crisostomus Cum manum audis non
sensibile estimes sed virtutem et potenciam
intelligas Sustulerunt lapides prosequitur
sancta est ut pastoris pietatem id est declaracio
hic tamen malarum omnium ymo luporum sunt
pastorum persecucio Crisostomus sicut oues pas-
torem sequuntur ita lupi persequuntur Et describit
persecucio hic ordine primo ostenditur ipsa per-
secucio 2° persequendi racio 3° prudens
excusacio 4° furoris persequencium declinacio
5° credencium multiplicacio Primo ipsa per-
secucio tamen insanis quod Christum lapidare volebat
propter quod dicit Sustulerunt lapides iudei ut
la. etc sed non habuerunt effectum Augustinus Crisostomus
non enim venit tempus passionis non pervenerat
ad effectum lapidacionis statim voluit occi-
dere quemadmodum illi de quibus psalmus 1° Pedes
eorum ad malum currunt Respondit eis Ihesus
nota hic 2am scilicet persequendi racio et primo
dominus ostendit eos irronabiliter moueri Ideo dicit
Multa bona opera ostendi vobis ex patre
meo propter quod eorum opus me lapidatis id est
propter quod opus eorum id est dominus eorum primum
est construendo psalmus Retribuebant mihi mala
pro bonis pro. xvij Qui reddit mala
pro bonis non recedet a malo sed eorum malicia
hic lapidat subtractione omnia roma assignat
Responderunt ergo ei iudei De bono opere non
lapidamus te sed de blasphemia quia
etc. Leuitici xxiiij Qui blasphemauerit nomen
domini morte moriatur Et ostenditur in quo
blasphemat et quia tu homo cum sis facis
te ipsum deum et sic homo facies te deum
blasphemat quia plures dicit esse deos
et hoc est contra iudeorum legem id est quia preceptum
est vnum solum deum credere et confiteri Deuteronomii
xxiij de confiteri dicit Audi Israel quid ad
est etc. Contra non se fecit de homine deum
sed cum deus esset factus est homo philippenses ij non
rapinam arbitratus est se esse equalem deo
Respondit eis Ihesus Tamen hic tercium scilicet prudens

sui excusacio Inquia dominus ostendit
se non blasphemasse duplici testio scilicet
verarum scripturarum Testio scripturarum sic Scriptum
vocat deos ad quos deus locutus est
si ex maioribus dicendum est deus quem pater
sanctificauit et misit ergo si scriptura non bla-
sphemat nec ego Vnde dicit Nonne scriptum est
in lege vestra quia ego dixi dii estis Ex
hic quidem accipitur preter quod comprehendit psalmus In
quibus scriptum est Ego dixi dii estis Ad illos dixit deos ad
quos sermo dei factus est ut prophetas et aliquos
sanctos Exodi 1° etc factum est verbum domini ad ezechielem
etc. Et non potest solui scriptura id est falsificari
argui vel de blasphemia reprehendi Mathei v.
Iota vnum aut vnus apex non preteribit
a lege Quem pater sanctificauit id est sanctum genuit
et misit in mundum non vocauit de mundo
et de tenebris mundi ut alios sanctos Et vos
dicitis quia blasphemas quia dixi filius dei sum
quasi dicat irronabiliter dicitis Ego enim illuminati
dii sunt lumen quod illuminat deus Ergo dominus
blasphemabat sed ipsi qui dicebant enim
non esse deum Vnde dominus dicit Mathei xij Omne
peccatum et blasphemia remittetur hominibus
spiritus autem blasphemie non remittetur neque in hoc
seculo neque in futuro Vnde omnes erant lapidandi
Deinde ostendit hoc idem quod non blasphemasset
testio operum que ipsum patri equale ostendunt
Ideo dicit Si non facio opera patris mei
opera omnipotentie nolite credere michi
dicenti me esse equale patri Exodi vij
dixit moyses non credent mihi neque audient
vocem meam sed dicent non apparuit
dominus etc. Et tunc dominus dedit ei signa
Si autem facio et si mihi non vultis credere
id est sermoni meo operibus credite id est per opera
in me credite ut credatis et cognoscatis
quia pater in me est et ego in patre Et id vnum
esse quod supra dixi Ego et pater vnum sumus
ut credatis id est credendo cognoscatis quia
sicut quod dicitur ysaie vij Nisi credideritis non intelligetis
credidit etc. Iohannis xiiij dicitur philippo non
credis quia ego in patre et pater in me est
Alioquin propter opera credite Querebant
ergo eum Tamen hic 4um scilicet declinacio per-
sequencium quia non dum tempus aduenerat
paciendi Ideo querebant ergo eum appre-
hendere sed non potuit Vnde dicit Et exiuit
de manibus eorum Simile dicitur Luce iiij Ipse
autem transiens per medium illorum id est qui voluerunt eum pre-
cipitare Et abijt iterum trans iordanem in
eum locum ubi erat Iohannes baptizans primum de isto
loco dicitur supra iij Erat iohannes baptizans in ennon
iuxta salim et mansit illic id est in mente sancti
Crisostomi mouet timiditas fuge et quiete
ordine et mansit ibi absconditus

[illegible] vndecim [illegible] Deut. xxxij absconda
fecit mecum [illegible] Et multi de
nemini. Et m. hic ultio [illegible] exprimit pre
cessu multiplicacio fidelium xpi quod dicit
Et multi venerunt ad eum [illegible] prophetam Ysa.
Ecce filij tui de longe venient et filie
tue de latere surgent. Et dicebant quia
iohannes nullum signum fecit, ipsi quod crederet
se esse xpm sed tamen de xpo testimonium perhibuit.
Omnia autem quecumque dixit iohannes de hic
vera erant et vera isto dicit testimonio in
ducti et multi crediderunt in eum [illegible] quod ipse
dicit [illegible] dixerat Et si in nomine meo [illegible] sal.
Et dicit [illegible] eos et [illegible] xpi [illegible]
[illegible] et pre multorum gentium [illegible] Et
quod hic de hoc quod dicit nemo rapit
eas de manu mea nonne sunt in manu
filij qui hic [illegible] misticia qui tamen [illegible]
[illegible] sunt [illegible] quod super [illegible] lupus
rapit et dispergit oves. [illegible] Et ra
piuntur non [illegible] [illegible] custodientes
[illegible] finitate custodientem [illegible] [illegible] augustinus
Oves hic [illegible] sunt eterna electione que
non possunt rapi finaliter [illegible] augustinus ut
lupus rapit ut fur tollit ut latro
interficit [illegible] est demon [illegible] qui [illegible]
minavit. Et sic [illegible] de hoc quod dicit
nemo potest rapere de manu patris mei
ergo qui sunt in manu dei ut predestinati
non possunt dampnari ergo non habent libertatem
peccandi [illegible] Ad hoc [illegible] dicit augustinus
simpliciter quod non possunt [illegible] in libro de bono
perseverancie [illegible] tamen potest liberum arbitrium
[illegible] et non potest in eo firmari [illegible] tamen
nemo potest rapere quia [illegible] [illegible] sunt
non permittit molestiam [illegible] fideles
deus qui non permittit nos temptari
super id quod potestis et [illegible] non potest violencia
[illegible] sicut in [illegible] temptet ultra quam
ipse permittit [illegible] manet ergo in eis liberum ar
bitrium libertatis ad peccandum sed non manet
[illegible] in diabolo ad violentandum et vi
[illegible] [illegible] de visione dei
quia deus se dixerat [illegible] et dei filium [illegible]
quod non blasphemat [illegible] scripturam que [illegible]
dei deos vocat [illegible] ista visio [illegible] nichil
valet quia scriptura vocat illos deos
[illegible] sed ipse se dicebat deum [illegible]
[illegible] dicebat ego et pater unum sumus [illegible] Ad hoc
quod quando [illegible] disputabat cum iudeis aliquando
[illegible] ad ordine [illegible] videbat ad hor
[illegible] quod [illegible] [illegible] qui ipsi [illegible]
[illegible] [illegible] peccare faceret et [illegible] vidit
baptismus iohannis de celo erat an ex hominibus
[illegible] sua interrogacione ligavit [illegible] xxj [illegible]
et [illegible] [illegible] ad horum ut mitigetur eorum
iracundiam. Et exivit super [illegible] [illegible]

malicia [illegible] sine p. e. v. p. i. e. la. m.
[illegible] dicit quod [illegible] opera [illegible] quia [illegible]
nomen dei [illegible] natura [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] ista [illegible] [illegible]
ab una radice sicut multiplicatur [illegible] nomen
[illegible] [illegible] [illegible] modo dicitur deus [illegible]
non modo dicendi per participacionem [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] [illegible] estimacionem quia [illegible]
[illegible] [illegible] quod nomen dei sibi attribuat
[illegible] quod sibi potest sine blasphemia attribui
quia si amici [illegible] filius dei adoptivus [illegible]
dicitur Et [illegible] deus honoratur sine blasphemia
multo magis [illegible] qui est filius [illegible] et est [illegible]
[illegible] [illegible] de hoc quod dicit iohannes quidem
nichil [illegible] fecit quia dicitur Luc. i. [illegible]
cedet ante eum in spiritu et virtute helie ergo si [illegible]
helie sunt miracula facta [illegible] quod dominus [illegible]
[illegible] ei [illegible] [illegible] miraculorum [illegible] non
sunt maior iohanne [illegible] et deus [illegible]
de ipso testantibus potenciam dedit miraculorum
[illegible] non similiter iohannem [illegible] quod iohannes
[illegible] estimabatur esse xpus sicut patet
ex primo capitulo [illegible] ad homines sensibiles
[illegible] sensibilis esse inter iohannem et xpm
ut possent inter eos discernere sed non [illegible]
[illegible] [illegible] quia [illegible] est testem fidelem [illegible]
reputari ergo oportuit quod esset in miraculorum
[illegible] [illegible] [illegible] et virtute [illegible] quod ubi
helie erat igneum [illegible] ubi iohannes sicut
ipse dicit [illegible] erat [illegible] [illegible]
[illegible] dicitur de discipulis [illegible] quod de nullo dis
cipulorum erat suspicio quod ipse esset xpus et [illegible]
omnibus constabat quod xpm [illegible] fuit [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible]
attribuebant. Et iohannes dominum non [illegible]
[illegible] [illegible] discipulus [illegible]

Erat autem quidam languens

Supra ostendit dominus se curatorem et con
[illegible] [illegible] hic ostendit se [illegible]
reparatorem quod fuit in anime et corporis generata
[illegible] et ostendit in lazari quatriduani
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] sine
[illegible] [illegible] ibi [illegible] ergo pontifices [illegible]
[illegible] [illegible] in duas quia primo ponitur
[illegible] [illegible] [illegible] secundo ponitur [illegible]
[illegible] ibi [illegible] [illegible] prima [illegible] sed [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] que determinat [illegible]
notatur denunciacio infirmitatis [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] ibi deinde [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fidei ibi martha ergo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ibi [illegible] ergo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] infirmitatis denunciacio [illegible] ordine
[illegible] primo [illegible] languentis [illegible] languentis
denunciacio [illegible] sanitatis [illegible] [illegible] inf
[illegible] [illegible] languentis [illegible] [illegible] [illegible]

Jo. 12. ca.

vj feria [illegible] [illegible] Erat quidam languens [illegible] la

auonne cu dicit Erat autem quidam languens
Lazarus a Bethania i. in qua
loco solebat dominus venire in particula cum sub-
de castello marie et marthe sororum eius Sunt v
[illegible] ihesus in quo dicta est et specialiter
describit mariam Maria autem erat que
unxit dominum unguento et extersit capillis suis
in quo modo landatur eius devotio io. xij
Maria ergo accepit libram unguenti nardi pis-
tici preciosi Luc. vij Ecce mulier attulit alabastrum
unguenti etc. Cuius frater Lazarus infirmabatur cuius
in qua pro ambus fuit resuscitatus quem etiam
nominat io. c. Ihesus ergo ut vidit mariam plo-
rantem etc. Miserunt ergo Tangitur hic et in [illegible] finit
de [illegible] facta a sororibus Lazari duo. scilicet
quod dicit Miserunt ergo sorores ad eum dicentes
Domine ecce quem amas infirmatur Dum notatur
non ingratum quia petebat miraculum non de
[illegible] quid domine qui potens es resus-
citare eum. Mat. viij Domine si vis potes me mundare. Et
eorum adiutorium exprimunt ecce quem amas ipse
sperent iste qui nominat nomen tuum quem non
dicitur que te Et opportunitas est quia infirma-
tur io. [illegible] propter misere mei domine quem in firmis
Audiens autem ihesus Tangitur hic tamen si infirmi
[illegible] quem dominus in firmat salutem petentibus
scilicet quod dixit eis infirmitas hec non est ad mortem
sed pro gloria dei hoc dicit sim domini dispen-
sacionem scilicet quod subdit Et ut glorificetur filius
dei per eum scilicet ut per talem opus gloriam sua ma-
nifestet quia in resuscitacione manifestavit
potenciam suam ac per hoc gloriam vel sup. primo
hoc signum fecit ihesus et manifestavit gloriam suam io. d. s. Cenat
autem erat in eo manducavit dei in gloria
in [illegible] scilicet specialem amicorum erga illas
personas scilicet quod dicit Diligebat autem ihesus
mariam et sororem eius mariam et lazarum io. quia dilige-
bant eum. sim io. prov. viij Ego diligentes
me diligo [illegible] quia omnia diligit deus
Sap. xj diligis omnia domine Ut ergo au-
divit Tangitur hic [illegible] scilicet curacionis dilacio
quem eum vellet curare non in statim noluit
sed maluit expectare scilicet quod dicit Ut ergo audivit
scilicet postquam audivit quia infirmabatur tunc quidem
mansit in eodem loco duobus diebus io. dns
[illegible] non statim venit sed expe-
ctat ut instancius et ardencius requiratur
[illegible] oracioni instare vigilantes
Nota triplex est infirmitas scilicet fugienda et sus-
tinenda [illegible] et hec quadruplex scilicet
prov. xxx. Formice plebs infirma que parat
in messe cibum sibi. i. Cor. i. infirma mundi
elegit deus etc. Quia abscondisti hec a sa-
pientibus prov. Eccl. xxxi. infirmitatis
gravis sobrium reddit animam Et hac in
[illegible] Cum sanas quem etc. Est alia scilicet
pacie ij. Cor. xij virtus in infirmitate perficitur

pacie quia ibi dicitur pacia perficitur
opus [illegible] io dicitur i Cor. xij libenter
gloriabor in infirmitatibus Compaciencie ij Cor.
xj Quis infirmatur et ego non infirmor Et i Cor.
xv factus sum infirmus ut infirmos lucri-
facerem Item est infirmitas pusillanimitatis
fugienda et hec quadruplex est scilicet cupiditatis
Eccl. v Est et alia infirmitas pessima
quam vidi sub sole divicie conservate in ma-
lum etc. Carnalis voluptatis ysa. xxiiij
Luxuria vindemia infirmata est vitis ingemu-
erunt omnes qui letabantur corde Ela-
cionis ysa. xxiiij infirmata est altitudo
populi terre et terra infecta est ab habitatoribus
suis Obstinacionis Deut. vij Auferet
dominus a te omnem languorem et omnes in-
firmitates egypti pessimas quas novisti
non inferet tibi. infirmitates egypti
sunt obstinaciones in malo Item est
infirmitas difficultatis que est cadit tanda
et hec quadruplex. Ad resistendum malo
prov. Tren. v infirmata est virtus mea
dedit me dominus in manu de qua non potero
surgere Et ysa. xl Iuvenes in infirmitate
sua cadent Ad sustinendum malum pene [illegible]
[illegible] consolans pusillanimes [illegible]
Ezech. xxxiiij Et infirmum erat [illegible]
solidasti Ad aggendum bonum Eccl. xxxi
in omnibus operibus tuis esto velox et omnis
infirmitas non occurrerit Ro. xiiij Infirmum
autem in fide suscipite etc. Ad perseverandum
bono j Reg. ij. Que multos habebat filios
infirmata est hec omnis infirmitates sunt re-
[illegible] Ro. viij Ipse spiritus adiuvat in-
firmitatem nostram Item est infirmitas passibilitatis
pene supportanda et hec quadruplex contracta
scilicet purgacionem Ps. multiplicate sunt
infirmitates eorum postea acceleraverunt Afflicte
ad divine glorie manifestacionem io. c. hec non est
ad mortem sed pro gloria dei etc. Erat quidam primo describitur
per dicitur infirma quod lazarus erat de castello marie
et marie sororum eius cum enim caput mulieris
sit vir potius debet dici econverso maria
et martha de castello lazari Sed dicitur quod
adhuc non sine causa introducuntur hic maria
et martha quia etsi fuerunt sororis xpi
in infirmitate eorum et virtute lazari exce-
debant quia et virtute fidei sperabant sicut in
sequentibus habebit et lazarus suscitatum videre
attendendum quod et vocata domino dicit de castello
marie et marthe ut eos sibi preferat in
virtute sororum eius ut [illegible] sibi preponat
in sexus fragilitate Item quia de hoc quod
mulieres mittentes ad eum non rogaverunt
sed tamen insinuaverunt ei defectum Sed quod aut
suis salutem neglexerunt sed dominum corrip-
erunt Videtur quod mulieres in optime et fi-
deles cognoscebant xpi pietatem ideo

no rogabant q̄ veniret sicut reguli
rogavit / tenebant enim eius maiestatem
et ideo non audebant eum rogare sperantes
de eius bonitate / Ideo insinuabant / Ecce
quem amas infirmatur / vii magister hugo dicit
ibi insinuacio est vna species orationis que
fit tempore confidencia vt in ..... sicut tenet
nacia sicut hic ut dicit hugo de sancto victore. Eo
tempore sicut supra. dicit alius dicit de sancto victore
Ecce iam quam de hoc dicit infirmitas hec non
est ad mortem / Cuius mortuus est enim quam
tenet quare non fuit scandalizare militis
qui non veniret quod dominus eius perdixat Eccli
hec non est ad mortem / id est ad finale tam
ante et amplius non vivat Et tamen ad
mortem. id est ad dissolucionem anime a corpore Et
quam gere militis non fuit statim diceretur
Et adhuc sperabat quod dominus debet ipsum re
suscitare vel credidit exiguo non erat
ad vitam quod dominus pasione erit locutus est
quam de hoc quod dominus mansit duobus diebus
et exspectavit videtur quod non debuit quia ipse
erat eius amicus / prius iii dicit ne dicas
amico tuo vade et revertere cum statim possis
dare / Sed tamen distulit ut maius quid
faceret quam infirmi curaret / et quod magis esset
acceptius / Maius enim fuit mortuum sus
citare quam infirmum curare / propterea distulit
admiracionem cumtudine miraculi sicut dicit
Cris quia iam cum erat / quod non erat
sopitus sed quod ne mortuus / admiracionem
potencie orationem quia maius fuit animam
venire corpori iam putrido quam adhuc re
centi mortuo / ipse non tempus cognum in omnibus
operibus suis considerat / Ecce iam quam Cris
de discrecione ipsius inane que cumbit dum
vnguento ut fuit illa peccatrix. luce vii
quod vnxit pedes domini in domo symonis leprosi / Videtur
quod non est illa quia ista erat bona mulier
et famosa sed illa erat meretrix Glo at
dicit quam et filii Gregorius / vbi dicit quod asse
rendum est glose et Gregorio in parte ista / Et at
Cris senciet quam vnde quod non est ingens ex
positores quia sentire vnde est in nominibus
personarum quia non est ibi nisi / Deinde
postquam / postquam facta est demittetur infirmi
de suis hic adiectus medica hoc ordine po
in summa admirendi potentias eo decendi
nititas eo discretionis vtilitas Certo thome
ad veniendum necessitas / Certo temporis tarditas
Sexto loci opportunitas / primo in notatur ne
cessitas per quam hortatur discipulos timidos
dominus Deinde postquam dicit discipulis suis iter
eamus in iudeam iterum ideo eos hortabatur quia
timidi erant / et hoc patet ex eorum responsione
dicunt ei discipuli rabbi nunc querebant iudei

te lapidare. id est adhuc illa turbacio recens est
supra x. Sustulerunt lapides et cetera Et iterum vadis
illuc quasi dicat non est eundum sicut dixit dominus petro
mathei xvi absit a te domine et cetera / dissuadebat mortem
christi et fuit reprehensus quia dominus se predixerat
moriturum Et ipse dissuadebat et volebat eum
retrahere a suo proposito isti autem nesciebant
tunc quod ipse vellet mori / et ideo in sermone eos con
fortare ut non timeant propter quod autem Respondit ihesus
Nonne xii sunt hore diei inquibus si ambu
laverit homo et securus sum dicit Si quis ambulat
in die non offendit quia lucem huius mundi videt
quasi dicat Si tunc voluntatem habeat me lapidare
modo tamen non faciet quia lux ipsius est supra viii
Ego sum lux mundi postquam lucem quam ambu
labit non offendit quia sicut dicit supra viii Et se
quitur me non ambulat in tenebris Et ideo non offendit sed eo dicit
Sapiencia prius iii Ducam te per semittas equitatis
quas cum ingressus fueris non arctabuntur gressus tui
et currens non habebis offendiculum / non solum
in die ambulare est securum sed etiam oportunum vnde
subdit Si autem ambulaverit in nocte offendit
quia lux non est in eo Ihesus xv Si circuis cito
duratur per clam. inso .. apostoli quod dicit supra xii
Ambulate dum diem est / Et hoc autem tangi
tur et in. id est veniendi necessitas propter lazarum
quem mortuus nisi per ipsum suscitari non potuit
Ideo dicit lazarus amicus noster dormit sed vado
ut a sompno excitem eum / propriissime loquitur quia
mors de eo dormitio est / vbi augustinus hominibus mor
tuus erat quem eum suscitare non poterant Deo
non dormiens quia tanta facilitate eum excitabat
de sepulchro quanta non excitatio dormientem
de lecto Ideo dicebat dominus Ihesus x non est mortua
puella sed dormit Et dixerunt ergo non intelligebat ideo
dixerunt discipuli ei domine si dormit saluus erit
quia in acutis egritudinibus bonum signum est
sopor / et hoc dixerunt non intelligentes apostoli hoc
quod dicit ecclesia dixerat autem ihesus de morte eius
illi non putaverunt quod de dormicione sompni dicit
vbi decepti erant ut in multis erant per qua
notacione dormicionis ipsi quod intelligendum
est quod dormicio quadruplex est .. pignac prius vi
vsquequo piger dormies quando consurges de sompno
tuo paululum dormies et cetera Ecclesiastici v non
dormiamus sed vigilemus et sobrii simus Culpe
Ephesi v Surge qui dormis et exurge
a mortuis et illuminabit te xpistus / in cho. xv multos
multi infirmi et imbecilles / et dormiunt multi
Gracie / luce xxii Et invenit eos dor
mientes et subdit quod dixit eis dormitis ia
mentes et subdit quod dixit eis dormite iam
et requiescite / Ecclesiastici ix nolumus vos
ignorare de dormientibus ut non contristemini / sicut et ceteri
Job xxxiii dum eis cum dormierit nichil
secum afferet / Tunc ergo dixit eis

Tangitur hic tertium s. discipulorum utilitas io
replicat mortem lazari aperte quia occulte
non capiebat io dicit Tunc ergo dixit eis ihesus
manifeste lazarus mortuus est io maior quia si dixisset
quod xiiij vobis datum est nosse misterium etc
Et subditur utilitas de qua gaudet unde dicit Et
gaudeo propter vos id est propter utilitatem vestram
ut credatis quia non eram ibi Si enim fecisset ad non
fidem sed ad validam gaudeo scilicet quia non eram ibi ut
plus moveam ex verbo adiectum fides magis solidetur
io dicit Sed eamus ad eum propter servitutem
et lazari necessitatem et vestram utilitatem Tacto
quare veniebat erat quia amicus eius erat unde
io xiiij Si quis diligit me etc Dixit
ergo thomas hic tangitur quartum s. thome animo-
sitas etiam ad commoriendum io dicit Dixit
ergo thomas qui dicitur didimus ad condiscipulos
scilicet dum dubitas eamus et nos et moriamur
cum eo Crisostomus quod thomas hoc dixit
Et dicit quod dixit ex formidatione Sed melius
dicitur quod dixit ex fortitudine id est exhortatione
dum animus et sapiens dixit et fortis unde ij
Thimo ij Si commortui fuimus et convivemus
si sustinebimus et conregnabimus Venit itaque ihesus
Tangitur hic quintum s. temporis tarditas Domino enim
disponente hoc gestum est unde non tunc venit
cum mortuus sed fetidum ut maius et glo-
riosius esset miraculum et io subdit
Et invenit eum iam quatuor dies in monumento ha-
bentem et fetidum s. et Domine iam fetet quia
quatriduanus enim est Erat autem in bethania Tan-
gitur hic sextum s. loci opportunitas quia enim prope
ierusalem erat multi iudei venerunt qui essent
testes miraculi Tacto autem quare venerant
erat loci opportunitas scilicet propinquitas propter op-
portunitatem dicit Erat autem bethania iuxta
ierusalem quasi stadiis xv Stadium est octava
pars miliaris et propinquus erat locus propter quod
veniam dicit Multi autem ex iudeis venerunt ad
martham et mariam ut consolarentur eas de
fratre suo quia tunc erat multa tristitia de
mortuis sed post mortem christi de bonis mor-
tuis debet esse consolatio quia beati mortui
qui in domino moriuntur Et io prima Thessa. iiij
Nolumus vos ignorare de dormientibus etc
Spiritualiter notanda sunt hic tria primo quis
est iste lazarus a domino amatus Secundo quid est
quod languet moritur et quatriduanus in ve-
tio quid est quod dominus discipulos suos ex-
hortatur quod in die ambulent Lazarus ad-
iutus a domino interpretatur iste significat virum
qui habet gratiam adiuvante unde illud ysa. xlix
In tempore placito exaudivi te et in die sa-
lutis auxiliatus sum tui Iste dominum diligit
io et amatur prov. viij Ego diligentes me
diligo Iste lazarus languet in peccato de-

lectatione de quo Cant. v Langueo
Languor per ... generat medicum quia mox ...
in mora delectatio homines demergit in morta-
le peccatum si moratur in consensu quia ut dicit
in ma. peccatum ... Ja. i Concupiscentia cum
conceperit parit peccatum peccatum vero cum con-
summatum fuerit generat mortem Et quadri-
duanus efficitur et fetidus dum consensui
perveniunt in opus ab opere in consuetudinem a con-
suetudine in peccati impudentiam Tamquam fetens
multis inficit Sic homo ut iam nolit erubescere
nec fetidus est quia iam peccatum
eius in alios diffunditur Amos iiij Ascendere
feci putredinem castrorum vestrorum in nares vestras
etc Adhuc predicto sustitandum amorem
dominus sollicitat discipulos suos quos et
prelatos ordinaverat prov. vi Discurre
festina suscita amicum Et hortatur ut
in die ambulent dum dies dicitur tempus mundi
quia dum sol oritur homo exit ad opus
suum et demones absconduntur ps. Ortus
est sol et congregati sunt etc Et post Exibit
homo ad opus suum etc Iste dies durat
ab adventu christi usque ad diem iudicii quia
super ... dicitur Ecce dum sum in mundo lux sum
Et ipse usque ad consummationem seculi Math. ultimo
Ecce ego vobiscum sum etc Ecce operandum
ut peccatores suscitentur unde operemur bonum
ad omnes maxime etc Duodecim hore
huius diei sunt duodecim status christi de quibus
dicitur est s. in Whelpont dicit duodecim apostoli qui
etiam signati sunt per xij lapides per xij fontes
in helym per xij leones qui erant circa tronum
salomonis per xij lapides propositos Et
nunc per xij horas vel xij hore sunt xij
virtutes que fuerunt in christo scilicet iiij cardinales
tres theologice septem dona Vel xij hore
dicuntur xij fructus spiritus Decimus Apoc.
xxij lignum vite afferens xij fructus
per singulos menses Ad martham secundo Tempo-
ris ... sunt duo antecedentia admira-
tum s. denunciatio infirmitatis et adventus
medici Tangitur hic tertium s. intercessio fidei
que quidem meruit lazari suscitationem
Hec autem erant fides et devotio duarum
sororum marthe s. et marie unde primo in
sinuatur fides marthe Secundo marie ibi Et
cum hec dixisset fides secundo et devotio marthe
insinuatur hoc ordine primo innuitur marthe
officiosa sollicitudo Secundo ipsius fidelis
confessio Tertio confessionis amplificatio
primo secundo marthe sollicitudo innuitur in hoc
quod ipsa domino occurrit non sustinuit quod
veniret usque ad domum eius io dicit Martha
ergo ut audivit quia ihesus venit occurrit
ei Unde hoc patet quod martha multum erat so-
licita sed econtrario Maria quiescens

Eu. [illegible] Maria autem domi sedebat / s(cilicet) quieta ypocrita dicitur x° Martha mar[illegible] [illegible] e. p. o. p. p(ro)legit [illegible] per Martham occurrentem significatur activa vita xx° Cum pariter occurrite fugienti / per Mariam domi sedentem contemplativa [illegible] modo devino contemplacio sedebit solitariis et tacebit quia levavit se super se. Dixit ergo Martha / Tangitur hic 2m s. Marthe fidelis confessio in qua confitetur dominum potentem et benignum ut possit et velit liberare et mortuum resuscitare unde dicit Domine si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus Quia voluisses et potuisses liberare enim Sed et mortuum potes resuscitare unde dicit Sed et nunc scio in firma fide teneo Quia quecumque poposceris a deo dabit tibi deus Deo quod potes si vis facere [illegible] autem faciens [illegible] tamen est non mee presumpcionis non fuit ausa petere tam magnum quid ne pateretur repulsam sed sua fide exprimendo insinuat suum desiderium et quia non solum que petit [illegible] dat deus sed quicquid petitur in nomine eius xvi. Si quid pecieritis in nomine meo dabit vobis. Dicit illi ihesus Tangitur hic 3m s. fidelis confessionis multiplicacio Confessa enim fuerat Martha quod dominus posset impetrare fratris sui resuscitacionem sed dominus volebat eam adhuc inducere ut confiteretur xpm posse resuscitare propria [illegible] Ideo dicit Resurget frater tuus Et Martha confitetur de generali resurrectione unde dicit Scio quia resurget in resurrectione in novissimo die. Sciebat enim ex lege Dan. xii. Multi de hiis qui dormiunt in pulvere terre evigilabunt et sciebat et predicacionem [illegible] Ego resuscitabo eum in novissimo die. Sed quia nondum confessa fuerat quod virtute xpi resurgeret [illegible] dicit ei ihesus Ego sum resurrectio et vita. Talis est predicacio in facto resurgere et venire [illegible] xv. Nunc autem xpus resurrexit a mortuis primicie dormiencium et hic maior [illegible] Qui credit in me et si mortuus fuerit vivet Et vel facto resurget super [illegible] ad mortuum [illegible] et qui autem vivit Et non solum facto mortuos resurgere sed eciam viventes vivere Et omnis qui vivit et credit in me non morietur in eternum [illegible] Omnis qui videt filium et credit in eum habet vitam eternam Et quia corde creditur ad iusticiam ore autem confessio fit ad salutem Ideo dicit Credis hoc ait illi Utique domine ego credo quod tu es xpus filius dei vivi qui in hunc mundum [illegible] Et vita potes resuscitare et vivificare [illegible] sicut pater habet vitam in semetipso ita dedit et filio vitam habere in semetipso Et confitetur [illegible] divinitate quia dei filius potes quia venisti [illegible] adhuc

enim missus est. Et cum hoc dixisset Ponitur fidelis confessio Marthe ponitur hic fidelis confessio Marie que [illegible] hic [illegible] primo [illegible] vocacio accelerata [illegible] consociato associando [illegible] fidelis et devota confessio. Primo ergo ponitur Marie vocacio accelerata [illegible] significatur humilis et devocio [illegible] Maria quievit quia non venit nisi vocata a Martha propter quod dicit Et cum hoc dixisset abiit et vocavit Mariam sororem suam silencio [illegible] Domi est predicacio cum silencio salutaris [illegible] vocavit eam [illegible] ultio Et qui audit dicat veni [illegible] quia vocavit eam dominus Magister adest et vocat te [illegible] hic non sit [illegible] ea brevitate [illegible] intelligendum est Job xiiii. Vocabis me et ego respondebo tibi. Non tamen erat Maria quieta sed eciam devota unde dicit Illa ut audivit surrexit cito et venit ad eum non expectavit quod veniret sed ipsa voluit ei occurrere [illegible] Ideo dicit Nondum enim venerat ihesus in castellum sed erat adhuc in eo loco ubi occurrerat ei Martha. In quo significatur quod vir ad [illegible] accelerare sicut fecerunt boni discipuli de quibus [illegible] Continuo relictis retibus secuti sunt eum et [illegible] reprehenditur ille qui dixit Dimitte me primum ut vadam et sepeliam patrem meum Mt viii. In omnibus operibus tuis esto velox Eccli xxxi. [illegible] Et mollis et dissolutus est in opere suo [illegible] Iudei igitur Tangitur hic 2m s. iudeorum associacio et racio associandi erat voluntas consolandi unde dicit Iudei ergo qui erant in domo cum ea et consolabantur eam [illegible] enim venerunt cum vidissent Mariam quia cito surrexit et abiit quasi dolore tacta non valens sustinere secuti sunt eam dicentes quia vadit ad monumentum ut ibi ploret unde sequebantur ut consolarentur de qua consolacione Eccli xxxviii. Consolare propter tristiciam et fac luctum secundum meritum eius uno die vel duobus propter detractionem [illegible] Maria ergo Tangitur hic tercium s. Marie fidelis confessio et devota propter quod dicit Maria ergo cum venisset ubi erat ihesus videns eum cecidit ad pedes eius [illegible] devocionis propter quod [illegible] ad pedes domini [illegible] Luc vii. Maria stans retro secus pedes [illegible] Et [illegible] sedens secus pedes [illegible] non legitur de Martha quod ceciderit ad pedes quia non sic devota nec sic calida erat ut Maria. Deut xxxiii. Qui appropinquant pedibus eius accipient [illegible] Et sub[illegible] fidelis confessio Et dixit ei Domine si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus In quo insinuat virtute dominum ut soror prius fecerat sed [illegible] amplius dixit quia adhuc resuscitaret eum si vellet [illegible] obveniencia tacuit et ob devocionem flevit et amplius dominum movit sicut infra

patebit. Significo i minit quod dominus mag
nitudine gemitus cordis cum spiritu omnes Greg
vacat graviter et amaros in conspectu eius gemitus
et non corporea verba resonant. Item Io. Sap. Ioel
Quod anima largiter flevit et tacite oravit
Secundo quomodo hic cumque dominus ita diligit quomodo con
fessionem marthe de fide vivorum eum scivit ea
fideliter credere et que necessitas erat. Quod quod
fides sororum lazari impetravit eius resuscitacionem
Et quia tunc fides est certior et firmior quando ore con
fitetur. Ideo omnis petit confessionem. Vel tercio
quomodo cuius virtutis sit magis impetrare miraculum
et quod fidei videtur quia Mar. ix. dicitur homine dixi
et quod si credideris etc. Item Mat. vi. Si potes
credere omnia possibilia sunt credenti. Et ibidem dicitur quod dominus dixit
apostolis quod non potuerunt eicere demonium propter
incredulitatem. Et apostolus i Cor. xiii. Si ha
buero fidem omnem ita ut montes transferam etc.
Quod autem spei videtur quia Mat. ix. dicitur Confide fili
etc. Ergo videtur quod sit confidencie sed confidencia est
spei. Quod autem sit caritatis videtur quia illius
est coniungere deo et amicum facere et hii maxime
exaudiri sunt digni. Et videtur quod miraculum non
solum impetratur a bonis sed a malis quia ab
illa virtute impetratur que bonis et malis
communis est. Hec autem fides et spes est pura. Ideo
miraculum est fidei ut originalis principii sed spei
ut consummativi et ex confidencia utrique competit
proprie loquendo. Impetracio miraculi est confidencie
Operacio miraculi debetur fidei quia
ipsa innititur quia primo credit intellectum quod sit
considerare omnipotencia. Ihesus ergo ut vidit
Posita sunt tria preambula ad lazari mirabilem
suscitacionem. Hic ponitur tercium et est exaudicionis pi
etatis. Propter pietatem enim motus est dominus exau
dire eos et lazarum suscitare. Et describitur
hic oracio. Primo ponitur pietas exaudiens secundo
signum exaudicionis tercio virtus vel potestas
exaudiendi. Pietas ergo exaudiens notatur
hic cum ponitur ad fletum marie et iudeorum fremuit
et doluit. Ideo dicitur Ihesus autem ut vidit eam
plorantem scilicet mariam et iudeos qui venerant
cum ea plorantes vidit oculo pietatis
[illegible] exaudivi oracionem tuam et vidi
lacrimas tuas. Infremuit spiritu et turbavit
se ipsum eius compaciendo. Et ex hac compassione
approximat. Item Et dixit ubi posuistis
eum. Dicunt ei veni et vide. Et sic compassionis
[illegible] Item et lacrimatus est ihesus. Item ex visu
oritur turbacio ex turbacione approximacio
ex approximacione doloris et compassionis ex
pressio. Iob. xxx. Flebam quondam super eo qui
afflictus erat et compaciebatur anima mea pauperi
Sic [illegible] videt ihesus civitatem et flevit
super eam. Flevit tunc videns flentem mariam
Ro. xii flere cum flentibus. Et hec compassio
signum erat doloris et dolor signum amoris

ipsa dicit. Dixerunt ergo iudei Ecce quomodo
amabat eum. Quia de eius morte flebat
Et vere dicebat. Sap. xi. dicitur Domine
diligis omnia que sunt et nichil odisti eorum
que fecisti. Et post. Tua sunt domine qui
amas animas. Secundo exprimitur in dubitacionem in
cidebat quia non amas alium. Non vult
eum mori videbatur eius quod contra voluntatem eius
esset et amicabantur. Ideo dicit Quidam autem
ex ipsis dixerunt non poterat hic qui aperuit
oculos ceci nati facere ut hic non moreretur
dubitando dixerunt quia vero ad utrumque per
tinere videtur. Bene quidem poterat quia Ecce
[illegible] dicitur Omnia quecumque voluit fecit. Et Luce i
non erit impossibile apud deum omne verbum. Sed si non
esset mortuus non manifestaretur dei gloria
in eo. Ideo [illegible] mortuus est sicut ille cecus natus
Io. ix neque hic peccavit neque parentes eius sed
ut manifestarentur opera dei in eo. Ideo cecus est natus
sic lazarus mortuus. Ihesus ergo rursum
fremens in semetipso. Hic ponitur signum exaudicionis quod
in hoc manifestatur quia ad monumentum venit
et lapidem amoveri fecit et compassione
movebatur hoc facere. Ideo dicit Ihesus ergo
rursum fremens in semetipso propter compassionem
venit ad monumentum. Et quia venerat
suscitare. Io. monumentum precepit aperiri
quia clausum erat. Io. dicitur Erat autem spe
lunca et lapis superpositus erat ei propter
fetorem scilicet amovendum. Ait ihesus Tollite
lapidem. Et quia martha sollicita erat
de rebus circa ad sensibilia corporalia. Ideo
dicit ei martha soror eius qui mortuus fuerat
Domine iam fetet. Ideo non est aperienda
quatriduanus enim est. Et quia martha cre
debat quod dominus ex corpore vellet eum videre
non ex potencia suscitare. Ideo dicit ei ihesus
Nonne dixi tibi quia si credideris videbis
gloriam dei. id est mirabile virtutis magnitudinem. Alter [illegible]
enim esset stephanus plus sponso. Et
exigit [illegible] timuerunt quod non [illegible] aperiri fecerat
ut videret mortuum sed ut suscitaret eum
Io. sequitur obediencia. Tulerunt ergo lapidem
in quo iam manifestata est quod dominus vellet
eum suscitare. Ideo tunc crediderunt et ob
tinere meruerunt. Item dicitur Mar. Luc. i
Beata que credidisti quoniam perficientur que dicta sunt tibi
a domino. Ihesus autem elevatis
[illegible] hic tercium scilicet potestas exaudiendi in christo
que in similitudine oculis eius id est quibus ostendit
se exauditurum et se exaudiri et non
ex sui potencia patrem rogare. Ideo dicit
Ihesus autem elevatis sursum oculis dixit
Pater gracias tibi ago quoniam audisti me. gratias
agit pro exaudicione non quia pater
audivit eum tunc et non alias. Ideo dicit
Ego autem sciebam quia me semper audis. Heb. v
Cum lacrimis et clamore valido

offensus spiritu expanditur est. Psalmus re-
meretur. Ideo non tamquam indignus peti-
vit vel gratias egit, sed propter populum qui instabat
dixi ut credant quia tu me misisti. Et
ego in operibus meis non sum. Et gratias
secundum ponitur tres causas super viii. Sicut do-
cuit me pater sic loquor, et qui misit
me pater non reliquit me solum quia que
placita sunt ei facio semper. Et sic gratias
egit, et oravit non propter impotentiam sed ad
insinuandum suam et dei concordiam. De qua
supra v. non potest filius a se etc. Sed quia
hic primo dicitur quod Christus turbavit semetipsum
illud quod videtur. Quomodo dicitur ysa. xlii. non
erit tristis neque turbulentus. Et dicas
quod voluntarie turbavit se, non involuntarie
sicut nos. Sed contra obiicitur quia perturbatio
obscurat oculum mentis. Ergo si in Christo mentis
oculus non potuit obscurari, ergo non po-
tuit perturbari. Item quia perturbatio est
voluntaria tunc non solum est sensualitatis
sed rationis et completa est perturbatio. Ergo si
ipsius voluntarie fuit perturbatus
patet ex hoc quod plene perturbatus fuit.
Respondetur quod [illegible] perturbatio duo-
plex est passio sicut dicit Augustinus. Aliomodo pro
passio passio sicut quod attendit. In Christo fuit pas-
sio sicut quod sistit in sensualitate et hec potest
duplicari ex quia aut est insensualitas de
necessitate quod non potest facere aliud, aut volunta-
Dicitur igitur triplex est perturbatio secundum rationis et
hec mala et in malis. Secundum sensualitatis et hec
necessitate in bonis. Voluntate in Christo. Et
ergo dicitur non erit tristis etc. intelligendum
est de illa que est rationis vel sensualitatis
involuntaria. Cum ergo obiicitur quod prima que est
sensualitatis obscurat mentem, falsum. Ad primus
[illegible] est quod verum est ubi est necessitas, sed in Christo [illegible]
[illegible] quantum volebat. Cum ergo obiicitur
quod voluntaria est plena, intelligitur quia ratio
turbat se ipsam. Item quaeritur de hoc quod Christus
lacrimatus est. Aut enim volebat lazarum
esse mortuum aut non. Si sic ergo ficte flebat.
Si non ergo voluntas sua erat discors
divina et aliquid voluit quod non fecit. Et
triplex fuit in Christo voluntas humana
scilicet rationis pietatis et sensualitatis sicut
dicit Hugo. Et voluntate pietatis que est
velleitas volebat aliquid quod tamen absolute
non volebat. Et propter illam compatiebatur
et flebat sicut flevit super Ierusalem. Intelligendum
tamen quod ~~Christus~~ non flevit super mortem lazari
sed propter miseriam nostram que in morte lazari
signabatur. Unde legitur ~~[illegible]~~ dominum flevisse
primo in suscitatione lazari et tunc deflevit
humanam infirmitatem. Secundo super Ierusalem luc. xix.
et tunc deflevit nostram cecitatem. Unde
et si cognovisses et tu. Tertio in cruce
Hebr. v. Cum lacrimis offerens. Et tunc

deflevit nostram malignitatem. Et ne sunt
tres origines peccatorum et tres pene inflicte
peccatis nobis que multo lacrimas eis mitigare
sunt. Et sic quaeritur de hoc quod oravit sicut homo et sicut
quod oravit suscitavit. Ergo non differt modus eius resuscitandi
a modo petri. Et solutio patet in glosa non oravit pro
gratias egit ut potestatem suscitandi acciperet
ut alii, non ut se minore patre credi faceret.
Crisostomus ut dicit Crisostomus. Non oportebat sed
ut deo se conformem et virtutem suam a patre
non discordantem ostenderet. Et quod ergo
obicitur suscitavit secundum quod oravit falsum
est quia suscitavit secundum quod est deus
oravit secundum quod homo. Hec autem cum
dixisset etc. posita sunt preambula ad
mirabilem lazari suscitationem. Hic ponit
concomitantia et procedit in hac particula sic.
Primo ponit ipsius lazari virtuosa vocatio
Secundo ipsius resuscitatio. Tertio ipsius solutio
Quarto consequens aliorum edificatio aliorum
vero destructio. Lazari ante potestativa
vocatio in inter hoc quod voce magna cla-
mavit Lazare veni foras. Imperiose dicit
veni et voce magna clamat quod ad honorem
eius fiet etiam resurrectio generalis secundum quod
predictum est supra v. Veniet hora in qua omnes
qui in monumentis sunt audient vocem
filii dei etc. Et statim prodiit. Tangitur
hic secundum scilicet admirandum lazari suscitatio
propter quod dicit Et statim prodiit qui fuerat
mortuus. Signo nota obedientia creature
ad creatorem Iob. viii. Quis putas est iste quia
venti et mare obediunt ei. Augustinus Cum omnia
obediunt creatori sola creatura rationalis
inobediens invenitur. Iuxta obstinenter vincula
Unde dicit ligatus manus et pedes institis
Secundum modum [illegible] est constructio institis in ligaturis
quibus involvebantur manus et pedes
Et facies eius erat ligata sudario. Et in
non proprio egressu sed divina virtute egressus est
[illegible] Christus [illegible] est in morte sua mathei
xxvii monumenta aperta sunt et multa cor-
pora qui dor. sunt etc. Dicit eis Ihesus. Tang-
itur hic tertium scilicet ligati solucio. Ideo solu-
[illegible] qui domini et si posset totum facere
[illegible] aliis suam potestatem communicare
Beda Potuit ligamenta solvere qui potuit
mortuum suscitare, sed propter [illegible] et in
[illegible] ministris. Solvite eum
et sinite abire. Crisostomus Non voluit resusci-
tatum secum ducere ut pompa mundi nos
[illegible] doceat. Multi ergo ex iudeis
Tangitur hic quartum scilicet quorundam edificatio et
aliorum destructio propter illos qui edificati sunt
ad fidem dicit Multi ergo ex iudeis qui ve-
nerant ad martham et mariam et viderant
que fecit crediderunt in eum. [illegible]
[illegible] xvii Cum eis sapientibus gradiens sapiens
fiet etc. Sed contra alii crediderunt in eum [illegible] per
alios qui peiores effecti sunt dicit Quidam

vide infra [illegible] folio [illegible]

w

honor ymaginis refert ad prothotypum
sic mitra ad diuum i ymagine et deinde ad aliud
latria Et cum imagines sunt ipsum videt plurimum
quia apponit ipsum quem honorat ipsum ho
rat preterea qui misit eum sed eodem honore ho
norantur est impedimentum Sed quod honore refer
ad aliquem est duplex aut sicut ad obiectum aut
sicut ad finem Dico ergo quod honor ymaginis re
fertur ad prothotypum sicut ad obiectum quo non
honoratur lapis sed deus Et honor nuncii refertur
ad mittentem sicut ad motiuum et finem et quia ho
no honorat nuncium nisi propter mittentem et ex co
gnita non sic primo refertur ad obiectum quia
eorum deus reputat se honoratum uel dehonoratum
Ideo primo est adorandus latria sed nuncius dulia
Et obiecit de filio dicendum quod non est omnino simile
quia ibi est conformitas nature hic autem gratie
Cum hec dixisset ihesus Hic ponitur tertium propositum
et dicitur sic discipuli ad imitandum hic in capit
tria primo causa in qua dominus pusillitatem inde ondit
ad demirandum et hoc quod fecit hic gratie primo sit
in generali proditoris insinuatio Secundo non discipulorum
hesitantis inquisitio 3o diuina secreta visio 4o
no proditoris accelaratio Primo ergo sit in generali
proditoris insinuatio et hoc in generali non tamen in
dubio sed in certitudine et hoc monstrat sua turbatio
propter quod dicit Cum hec dixisset ihesus que scilicet spect
tabant ad discipulorum instructionem turbatus est
spiritu id est uoluntate et protestatus est et dixit quia
tristissime asseruit dicens Amen amen dico uobis quia
unus de uobis tradet me Ille scilicet unus erat tra
ditur eum de quo sicut unus ex uobis
Dicuntur Aspiciebant ergo ad inuicem Hic
hic 2m scilicet discipulorum inquisitio et primo ponitur
dubitatio propter quod dicit Aspiciebant ergo discipuli
ad inuicem hesitantes de quo diceret Ideo ad in
uicem aspiciebant quia unus de alio dubi
tabat Augustinus Sic in eis erga magistrum suum
erat pia caritas ut tamen inter eos humana al
terius de altero similiter infirmitas et quia
dubio ducit ad inquisitionem ideo inquisitio in
familiaritate familiaris autem iohannes ut
primum inquisitio fiat Ideo ait Erat autem
recumbens unus ex discipulis eius in sinu ihesu
tamquam familiarissimus inter alios et hoc quidem
propter amorem prerogatiuam quem diligebat ihesus
iste discipulus fuit iohannes Unde Crisostomus Intuere
iohannis inglutiationem non enim dicit nomen suum
sed quem amauit ihesus Sic apostolus 2a ad cor xii
Scio hominem non dicit scio paulum Hic
ergo discipulus sic familiaris idoneus erat in
inquisitor propter quod dicitur Innuit ergo huic symo
petrus et dicit ei quis est de quo dicit Hic Ille
tamen ab eo petrus scilicet per se et per alios soli
citus erat querere a christo Ad petrum ergo petrus
inquirit discipulus Itaque cum recubuisset

ille supra pectus ihesu ut dilectus et familiaris
et propinquus quod est signum dilectionis Et in uo
tione est ista que astringit ad dilectionem affectu in
intus supra dictus scilicet Et Dicit ei Domine quis est
scilicet qui te tradet Supra pectus domini ihesu recub
uit ut secretum audiret quia in eo erant
omnes thesauri sapientie et scientie absconditi
Unde Augustinus in glossa de iohanne Et fluenta euangeli
de ipso domini pectoris fonte potauit
Respondit ei ihesus Tangit hic 3um scilicet diuina secreta
visio qua discipulo familiari satisfecit
propter quod non uerbo dixit sed cum signo manifestat
io dicit Ille est cui ego intinctum panem ego
porrexero Intinctio panis fictionem
iude significat Et cum intinxisset panem dedit iude
symonis scarioth Et in hoc sciuit iohannes quis
esset eum traditurus Augustinus Panis proditori
traditus demonstratio est gratie cui proditor
fuit ingratus Unde in psalmo de ingratitudine iude
dicitur Si inimicus meus maledixisset
mihi etc. Et item Qui non uiuamus etc. Et
post buccellam Tangit hic 4um scilicet proditionis
accelaratio que facta est per uehementem infesta
tionem diaboli quam habuit in iuda post ipsius
correctionem propter quod dicit Et post buccellam intrauit
in eum sathanas ut efficacius eum possideret
et nequitia in cepta tanto consummaret Unde Petrus
Constitue super eum peccatorem et diabolus stet a dex
tris eius Et quia non latebat dominum io dicitur
Dicit ei ihesus Quod facis fac citius Proditionem
tuam non impatiens ne tamen uidetur uel negatur
detexisse ondit ex uita quod hoc illum omnia la
tuit io dicit Hoc autem nemo sciuit discumbentium
ad quid dixit ei scilicet etiam ipse iohannes qui la
tebat eius nequitia Unde Crisostomus Benigne
mentem et mansuete fuit non malum de aliquo
suspicari ymo econtrario in bonum interpretari
Unde dicitur Quidam enim putabant quia loculos
habebat iudas tamquam dispensator quod dixisset
ei ihesus Eme ea que opus sunt nobis ad die
festum ut egenis aliquid daret quia maxime
propter illos habebat loculos proprio signatum est
quod de loculis emere licet pro aliis emere que opus
est que necessaria sunt et reliqua dare egenis
et opus spiritualis datum est mandatum de alendis
pauperibus Unde Exodi xxiii propter mandatum
assume pauperem et propter inopia ne dimit
tas eum uacuum Et sicut dyabo
suggerebat et uos proditionem accelerauit iudas
io dicit Cum ergo accepisset ille buccellam exiuit
continuo ut uelocius impleret et tunc erat
opus cognitum facto Erat autem nox Iob
xxiv Oculus adulteri obseruat caliginem
et scilicet in quem magis agit de tali etc. Et
quia dicit primo uero de domini prescitione
quia dicitur turbatus est spiritu Et in christo
omnia erant parata quia patientia non figura

Lingua quia paccata erant. Et non turbatus
est spiritu quia turbacio illam in xpo sentiebat
in ordinacione quia voluntati erat subiecta sensu-
alitas et voluntatis turbacio. Iste vero textum
dicit turbatus est spiritu i. voluntate. Et tunc
queritur de quo turbabatur sensualitas. Et de morte
futura tunc hic nichil est quia ia non cendebat
in sensum cum esset futurum ergo non cadebat in
sensualitate ergo de hoc sensualitas non dolebat.
Dicendum Et vero mortis ymaginacio erat in vi
sensibili interiori non exterius precedens sed
racionis cognicione descendens. Et enim etiam per
scimus aliqua possimus ymaginari et per
quod etiam terremur perturbari. Et si obicias quod est
ordo preposterus quia talis quod inferior predicebat
in xpo in quo inferiores vires erant subiecte superi-
ori sed tamen non oportet dicere hoc quia tunc esset ordo preposterus
Si species intelligibilis descenderet in sensum et fieret
sensibilis. Et qui sunt species in ymaginacione et
racio aliquid cogitat et facit sensitiua i. idem
ymaginari ~~texere~~ texerit nulla est pros
teracio. Et tunc queritur cum xpus ab inicio
cognouit mortem suam sicut et tunc quare non sic
turbatus fuit sicut et tunc. Dicendum hic Et cognicio
mortis non erat tota causa sed cognicio mortis im-
minentis ~~cum voluntate~~ turbandi. Ideo magis ab-
horruit periculum imminens quam distans unde ad
hunc id est tota causa sed cognicio mortis imminentis
cum voluntate turbandi se. Et hoc voluit
tunc ut ostenderet se esse verum hominem. Iste quia
de ignorancia discipulorum. Ubi est quod ausi fuerint
discipuli querere de tanto occulto dicendum Similiter
curiositas. Et et quia cum petrus esset audacior
inter omnes quare non per se quesiuit sed interpo-
sitam personam scilicet Johannem. Dicendum quasi
petrus pre discipulis omnibus videbatur. Ad hoc
dicendum non querebant pro curiositate ~~sed~~ sciendi
culpam proximi sed quia unusquisque ut dicit
Crisostomus de se timebat et timore illo cruciabant.
Volebant ergo certificari et quia sciebant quod
dominus palam non diceret ut ipsi volebant cum
ita palam quesiuit et ideo occulte quesierunt et
occulte eis responsum est. Et ideo petrus non est locu-
tus sed innuit illi qui propinquus erat et occul-
te poterat querere quia recumbebat super
pectus ihesu et secrete querere poterat non sic pe-
trus. Iste quia de visione domini quia dicit
cum intinctum pane porrexero videtur
quod dominus iudam prodiderit. Ad hoc dicit Crisostomus
quod omnibus dedit panem intinctum sed tunc
quod signum fuisset iohanni quod esset tamen intinctum
pane porrexero. Iste dicit quod xpus
reprimit singuli dicentes nunquid ego sum domine.
Et postea iudas nunquid ego sum rabbi. Et dicit
hic ibi quod dominus videbatur tu dixisti. Sed an quod
dominus eum aperte manifestauit et quod non tamen
signo sed verbo. Dicendum quod dominus proditorem reue-
lauit sed non omnibus immo aliquibus et occulte re-
uelauit autem duplici causa iohanni. Et enim quia

recuperabatur eius desolacio. Et enim et ut ipse esset
testis xpm. Pro cognouisse certitudinaliter non per con-
iecturas ipsum discipulum proditorem. Et non dicit
quod non est peior proditoribus in testibus est quod non publi-
caretur. Et tamen dicit preterea quam sunt prodere et nolunt
prodere. Et non dicitur de iuda (Mat. xxvi) dicunt tibi domini ut
dicit Augustinus de co. eccl. nichil enim determinabat tu
dixisti quod dicit non ego sum tu. Vel potest esse quod dominus ita ei
dixit quod nullus alius intelligeret. Et hic queritur quod nunc
erat hic xxvi sic deum fuit. Et quia non erant
petrus et iohannes certificati aliquo per certo petri iohem.
Iste dicitur hic quod dicit quod post buccellam introiuit in eum
sathanas verum quod dominus non bene fecit quia per buccel-
lam quam dedit iude peior est effectus. Ergo etc. Iste in
racione post buccellam et verum Iste dicit quia sicut dicit
Augustinus solus deus intrat animam non ergo sathanas.
Iste prius dixerat quod diabolus misit in cor iude. Quo ergo post
buccellam. Dicendum quod sunt diuerse opiniones. Quidam
volunt dicere quod panis intinctus fuit corpus xpi et hoc
dicit magister in sentenciis et ideo non dat nobis quitanquam
panis intinctus. Et hoc videtur dicere Augustinus in omelia.
Et iude mirandum si datus est iude panis xpi per
quem capiatur diabolo cum videas apostolo datum angelum
diaboli per quem perficeretur in xpo. Et ideo dicit quod tunc
intrauit in eum sathanas qui in dignum corpus xpi sibi
recipiens iudicium sibi manducauit et bibit. Alii dicunt aliter et
melius credo et hoc dicit glossa. Et panis ille intinctus
non fuit corpus xpi immo sicut dicit Augustinus de co. ev.
iam corpus xpi discipulis erat distributum et iudas
cum aliis susceperat. Et alius panis fuit et post
illum sathanas intrauit tamen quia tot modis ex-
citatus est penitere et non penituit ideo diabolus eum
plenius possedit. Et obiicitur quod deus intrat in animam
solus bene illabendo sed diabolus suggerendo. Et obicitur
quod prius suggesserat ~~dicendum~~ quod verum est sed ex tunc eum
amplius possedit et ad maliciam complendo acuit
in plus. Iste hec dixisset perfectum ostensa est iude
peruersitas ad demonstranda hec discipulorum in-
firmitas ad dominum imitandum et hec est causa potest esse.
Et hic queritur hic ordo. Primo enim predicatur filius xpi
passio et discipulorum in persona ierosolim cum
dico quod reprimit per se ipso predicatur. Ergo primo
de futura passione et passionem clarificacio quare acce-
lerabatur prodicio accelerante per quod dicitur. Et ergo ipsi
iudas ut perficeret quod conceperat dixit iste ut
clarificatus est filius hominis. Unde dicit ut patrem
instante cuius nimio erat sublimandus. Philippenses
humiliauit semetipsum propter quod et deus exaltauit illum.
Et deus clarificatus est in eo quia propter eius
innotuit. Iste Per pater manifestum non tamen sic
Et si deus clarificatus est in eo in passione premissa
intuitiue manifestauit quia mors sua et passio
valde fuit in gloriam dei sicut dicit petrus ultimo
Signis qua morte glorificaret deum. Et deus clarificauit
eum in semetipso per gloriam primus. Et continuo clarificabit
eum quia non poterat eius resurrectio deferri. Filii
ipse non dabis sanctum tuum videre corrupcionem. Et tunc dicit

quod christus erat cito glorificandus a patre per resurrectionem quia ad dexteram patris maiestatis quam ipse suscipere debebat passionem suam infirmitas videlicet hominis deus clarificatur et in parte dei per mortem suscitatur et clarificatur. Filioli adhuc modicum. Tangit hic 2m scilicet discipulos adhuc dum erant in passione. Ideo vocat eos filiolos id est in fide in fine quia firma fides facit filios. Vel filiolos vocat per amorem teneritudinis sed dicit per hoc diminutive aliquo per familiaritatem et amorem ut pueros [illegible] in passione [illegible] subdit. Adhuc modicum vobiscum sum per corporis presenciam et sicut dixi iudeis [illegible] xviii. Queretis me et quo ego vado non potestis venire et vobis dico modo quod passionis acerbitatem ferre non potestis. Non poterant quia virtute ex alto non fuerant parati. Ideo dicitur Luce xxiv. Sedete in civitate donec induamini virtute ex alto quia sine virtute robore in prelio stare non est possibile. Mandatum novum do vobis. Tangit hic 3m scilicet discipulorum in pressuris instructionem quia eam in pressura dat eis remedium dilectionis ut mutuo se diligant et sustentent. Propter quod dicit Mandatum novum do vobis ut diligatis invicem. Ideo novum quia per ipsum innovatur in corde quia per dilectionem et ingrediuntur in vetera. Vel ideo novum quia [illegible] dilectionem quam ipsi erant ut in morte diligant et modus diligendi exprimitur. Sicut dilexi vos ut et vos diligatis invicem. Ipse autem sic dilexit ut magis diligeret salutem nostram quam vitam suam. Sic unusquisque animam magis [illegible] quam corpus suum. Joh. iii. In hoc cognovimus caritatem dei quod ille pro nobis animam suam posuit et nos debemus pro fratribus animas nostras ponere. Et ideo movens ad dilectionem addit In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis si dilectionem habueritis ad invicem. Quia sicut dicit Augustinus dilectio propria et specialis virtus per quam [illegible] hec est que discernit filios regni a filiis perdicionis. Ephe. iv. Nolite contristare spiritum sanctum dei in quo signati estis in die redemptionis. Hoc autem signaculum spiritus sancti dilectio est. Ro. v. Caritas dei diffusa est in cordibus nostris. Dicit ei Simon Petrus. Tangit hic 4m scilicet presumptionis per expressionem quia se offerebat ad dominum imitandum. Ideo ait Petrus adeo ut se offerat. Domine quo vadis? Et quia se offerre nolebat ostendit ei dominus sua impotencia ne in nobis presumat. Dicit ei Ihesus Quo ego vado non potes modo me sequi propter infirmitatem. Sequeris autem postea. Et ideo fructus utilis est Petrus conditione non fuerat in sublimitate. Dicit ei Petrus quare non possum te sequi? Animam meam pro te ponam. Et hoc est presumptio sequi. [illegible] caritatem meo sed ut [illegible]. Si ego hoc possum sum possum. Et quia non desistit Petrus a presumptione per amorem fragilitatis sue. Ideo reprimitur presumptionis predicatione futura propter quod dominus respondit illi Petro ut arguat eum. Respondit ei Ihesus Animam tuam pro me pones. Augustinus: Pro me pones quam sequi non potes. Quid te credis? Audi quid sis. Amen amen dico tibi non cantabit gallus donec ter me negabis. Augustinus: Expedit in principium mortem tuam et negabis vitam tuam. Vita enim vita est confiteri per veritatem tirendo [illegible] mortis tue morte salvus morte anime tue. Item dicit hic quod dicit pro me clarificatum est filius hominis. Quia in passione et proditione mediante pocius dicitur in mortis clarificatum. Unde Augustinus: In isto dicitur insigne quod egressus inde remansit cum bonis et sunt signata est futura claritatis in qua cum bonis erit deus. Aliter potest dici quod hic dicitur filius meritum quia in passione meruit clarificari et ipsum ipse clarificavit deus. Item quod dicitur quod dicit Et quo ego vado vos non potestis venire. Contra [illegible] xi. Item nunc ministrat me sequatur. Et hortabatur eos ad imponendum. Item Petrus dicit in [illegible] Christus passus est pro nobis vobis relinquens exemplum dominibus dabatur. Item quo ego dicitur vos non potestis. Venire. Unde Augustinus Dicitur consueverit posse venire dupliciter. Vel dicitur possibilitatis et est nature. Alio modo dicitur potestate actuali et est gratie. Sic et posse imitari passionem quod posse impletum est in nobis. Et est potestas completa plenitudine spiritus sancti. Nondum erant induti apostoli. Item contra hoc est quia nimia [illegible] pro quibus resistere quantumcumque temptacioni. Ergo si apostoli [illegible] potuerunt. Unde Augustinus super opinionem [illegible] dicit quod ex nimia non sunt [illegible] minima quia Augustinus et [illegible] ostendendo [illegible] quod non poterant pro eo quod [illegible] Item alia. Unde sunt minimam potest si non facile vero valde difficulter et raro pauci resistunt. Item quod dicitur quod dicit Mandatum novum do [illegible] quare non precipit eis de dilectione dei quod est primum et summum mandatum. Item quod dicitur novum quod abinicio datum fuit. Unde i Jo. ii. Loquens de isto mandato dicitur non mandatum novum scribo vobis sed mandatum vetus. Unde [illegible] per dilectionem proximi dei dilectio intelligitur. Ad 2m. Et si id mandatum fuit in veteri testamento datum tamen in novo est in nova forma quemadmodum quia ibi amicos hic inimicos ibi amicis benefacere hic inimicis mitius hic in pietate [illegible] subdit sicut dilexi vos. Item quod dicitur quod dominus dixit Petro Ter me negabis. Ergo videtur quod revelavit Petro lapsum suum et quod coegit Petrum desperare inde. Et dicitur predicare et revelare. Dominus nulli revelat si tamen predicat quod revelatur cuiuslibet sit. Et non predicat non quia aliquem credidit ex commoratione dominum alium non subiugatione sua et Petrus sub condicione intellexit. Si non carueris tibi et ideo non desperavit.

Et ait discipulis suis   ca.

Cum confirmaret dominus discipulos suos ex quo iubat pre confortat eos erudicionis verbo et consiliis [illegible] per [illegible] apostola et [illegible] dividitur in tres. In prima parte erudit eos dominus ut sint constantes in fide. 2o ut in dilectione

c hoc incipit post principium xiv capituli ubi eo sum uitam uia tac no insperi recede
z hec incipit in principio xvi ca ibi h' dicit nos ab
ideo p^a ps q gnet pns ca^m tres h3 pre
inp^a hortat' dns i fide gstates In 2^a no
cr fid s si opib mortua e hortat' ad bom
opa^a ibi Si diligit^s me rc In 3^a no pat
recessu suu actu^s facto i^s hec locutus su uob
po 3° hor' discipulos ut p^t ucessu suu no
uacillent in fide ondes eis p'mo recedendi
mo^m 2° uiam 3° tm g^o fructum hor' 3°
p^o ut gsiderantes recedendi mo^m de recessu
suo no t'beant n' i fide d'ficiat h3 mg' p'dicat
apta d' no t'beat cor b'rm n3 formidet sz credat
credit in deu z i me credite no turbet de
absencia h3 mag' sentre credite sicut in deum cre
ditis que no uidet z io quare no dnt turba
ri h credere quia domini abens omno no re
dedit h3 eos p'cedit ut ita affirmat ad
gloriam i qua plures sunt masiones i^a pat
sm elecionem etiam h3 parande adhuc sm multa
sm hec ibi pare sm exposicionem Aug i
hoc accip^t sm has duas significaciones p
riam d3 legi sic sic In domo patris mei masiones
multe sunt iam s pare sm elecionem etiam Ephe
1° Elegit nos ante mundi gsticionem Io pa
tes sunt in celo diuse masiones diuersis uiribus
quas psone no accipiunt h3 opa Ita dico sc
pare Si comin' i si no ita eet uz alud
lra eisp^t Si comin' v d' d' Si no no
i si no eent pare p'destinacone dixissem
uobis quia uado pare uobis locum Ez hec e
i pote q alicq de nouo p'destine sed dicit
Aug' Ideo dixit q masiones sunt i do patris
mei iam pare p p'destinacionem Ez adhuc
sunt parande p minim fidei que maxime me
rum h3 in absencia Io subd' Si abico
t p'parauero uobis locum p fidem s xrm
i mei absencia Sz aug Erat dns ih'
z parat locum eelt ne uideat' latcat ut
credat' Erat enim locus parum si ex fide ui
nat credit' si cosidat' ut desideratus ha
beat' desidum dilacionis e p'paracio ma
sionis cu sit p'paracio i absencia Iterum uero
z accipio uos ad meipsum p glam s ut
ubi eo sum z uos sitis xvi Si quis m
mi me seq' z d' s ce il' zmin mi hor'
3° eos ad fidem in absencia quia io s^c ab
sentat ut fides meritu habeat sic leg' Aug'
z glo Et in expono totu i una sig
nificacoe Intus pare ubi uobis sitis Ubi
no turbet cor uestrum h3 credite i me q'
i domo pa' m' ma' m' s Inquibus re
quiescit uia meritu adquas eo uiam
paro Io no debet dolere Ez tue de
beatis Si comin' dixissem uob l si non
dixissem quia uado pare uobis locum rc Ez
hec dixi z dico Sz z si abico z p'paravero

uobis locum iterum uenio z accipiam uos ad
meipsum tu mo legat' sic exhortatio ad fide
Et quo eo uado scitis tam' z uiam s uia re
cessus z ne uideret eis dicere aliquid nouum de
recessu suo dicit Et ipsi sciebant z tamen z
uiam Et io dicit Et quo eo uado scitis z uia
scitis Ez quidam eorum no plene intellige
bant Io querunt s thomas z philippus Sz
dicit ei thomas Dne nescimus quo uadis
z quo possimus uiam scire Thomas dubius
credere intelligebat z hec admirum pstm Ea
sunt negatio pet ppter ad tollenda psump
cionem Et in nesciencia thome ad fidem robur
z distinctionem Io certificat eu dns de uia z
termino dicit ei ihus Ego sum uia ueritas z
uita ueritas z uita quo ad termum Et una ueritas
intellectum uita respicit ad affectum Ego sum
uia querentibus ueritas inuenientibus uita
sine morte p manentibus Ego sum uia no
errans ps Erraverunt i vio z ut i una
Ego sum ueritas no fallens ps fidelis dns
i omnibus uerbis s rc Vita i deficiens sic xv^o
maria op p rc Ego sum uia ducens
pribus in ducam te psemitas equitatis rc
Ego su ueritas liberans Ioh ultio dicitur
uobis tenentibus dm sol iusticie Vita pas
tes sup xv prime si quis ma uerit rc Ego
sum uia exemplo s xiii exm d' di uob
ut quadmodum eo rc Ego sum ueritas i
pmisso ps Omne per dnt d' labys meis
no faciam irrita Ego sum uita i p'mio
Ro vi Stipendia pati mors gra aut' di
uita eterna Et q sit uia ondit Nemo ue
nit ad prem nisi p me z p me uetiqz ueniet
Si cognouissetis me z pem meum utique cog
nouissetis una d' s p^o Ego z pr unu sumus
m^t xix nemo nouit filium nisi pr rc Et
amodo cognoscetis eum rc cognoscetis eum s
in aduentu spns scti J xvi cum uenit pa
clitus docebit nos rc Et uisitabit in nob
d' Je xxxi^o dabo leges meas i uisceribus
eorum z in cordibus Dicit ei philippus tan
sic 2^m s xpi recessus tamen sue tempebat
philippus uidere p q dicit ei philippus Dne
onde nobis prem z sufficit nobis q d' m
chil aliud ultra quimus Ipse enim e omnia i
omnibus i chor xv non tam ipse h3 z gra
sua y chor xii Sufficit t gra mea Et
quia philippus querebat q no oportebat Io
erudit dns philippum q ipse querit q scire
debebat Sz dicit ei ihus Tanto tempore
nobiscum sum z no cognouistis me q d' Cu
tempore quis de me querit que nosse de
bes Io dicit philippe qui uidet me uidet z
prem m Et quo tu dicis onde nob prem uid'
baculo fidei sm q abraham Gen xviii d'
q uidit tres uiros z unum adorauit Et
q ita debet credere ondit quia unum sunt
pr q d' no credis quia eo in patre z pr

in me est tamquam unum etc. [illegible] Aug. Hic debes credere etc. Hic magnatus populus ubi que ego loquor vobis a me ipso non loquor. Pater autem in me manens ipse facit opera. Et ita una est operatio et una est substantia. Secundum Crisostomum pater facit hec et filius facit. Et verum Christus: A me ipso facio nihil. Non credis quia ego in patre et pater in me est unum in me persuasione similitudinis fidei vel quia credere aliquid propter opera ipsa credere. Crisostomus: Si non facio opera patris mei nolite credere mihi. Augustinus: Et separari eos nequaquam inseparabiliter operari possumus. Et sic explicatum est quod dicit pater manens etc. non ibat ad patrem ut ad aliquem extra se sed patri se equalem credi facere volebat. Hic Crisostomus: discipuli id sciebant quia dominum verum esse credebant et ita patri equale ponunt aliquem non esse verum deus. Amen amen dico vobis. Canonicus hic est [illegible] recessum fructus ut utilitas in credentibus propter opera. Qui credit in me opera que ego facio et ipse faciet et maiora horum faciet cap. xxvi. Et habitum [illegible] si diceret etc. et non [illegible] est Christi recessum [illegible] non dicit quia ego ad patrem vado ut scilicet [illegible] vacans [illegible] dei ad interpellandum pro vobis. Jo. i. Jo. ii. Advocatum habemus ad patrem Jhesum Christum. Et non dicit: Et quodcumque petieritis patrem in nomine meo hoc faciet. Non dicit quod petere debemus apte in nomine filii ut [illegible] ego ut glorificetur pater in filio quia filius propriam gloriam non querit sed patris sicut dicitur est super viii. Quia querit gloriam eius qui misit illum hic verax est et admiracionem [illegible] quia sinior sit duplicia affirmacione [illegible] sibi ipsi. Et petieritis in nomine meo hoc faciam et non dicit patris ut ostendat quod eadem si petat ab ipso quod obtineat cum sit equalis patri. i. Jo. iii. Et non reprehenderit nos cor nostrum fiduciam habemus ad deum ut quodcumque petierimus accipiemus. Et quia primo dixit quod dominus discipulis suis quo ego vado scitis et viam scitis. Dicit Thomas statim quia [illegible] ignorans et dicit se ignorare quo vadit dominus dixit: Domine nescimus quo vadis [illegible] Et ad hoc respondit primo quod dominus non de omnibus dicebat sed de aliquibus. Et hec solucio non est conveniens quia dominus in precedentibus excepit Judam non de omnibus dico. Aliter videtur quod sciebat et viam et tamen sed non scibat [illegible] sub qua loquebatur ut cum dicatur cognosco eum [illegible] sed non ingenium et vemens et non possumus [illegible] cognoscere querere et dubitare de ipso sub racione [illegible] Thomas dicit quod sciebat et non advertebat actualiter non considerabat et non Philippus reprehensus fuit de consideracione. Et tunc queritur de visione dei ad Thomam. Ego sum via veritas et vita. Quod ipse idem qui vadit est via quo et ipse idem est et veritas sunt valde videtur inconveniens. Dicit Christus ipse est qui vadit et via per quam itur. Veritas

adeptum pervenit etc. Hic propter pluralitatem naturarum quia homo vadit quia deus [illegible] Et mediator dei et hominum factus est. Item qui de[illegible] persone quis dat Philippo Cancto [illegible] et non quis sine [illegible] Videtur ex hoc quod Philippus non credidisset in Christum. Et tunc quo [illegible] super eum quod esset mundus cum nullus sit mundus nisi per fidem. Et tunc dicitur quod credebat quod ergo cum patrem filium dicit Philippus videre quo videre patrem querebat videtur quod contrarium fidei credidit. Dicitur quod Philippus credebat in eum et credebat eum esse patrem et unum in substancia. Item hic credebat. Et quia tunc filium de patre distincte loquentem audiebat volebat eadem distincte considerare et videre quod non quesivisset si actu considerasset eternae unitatem. Ideo corporali sibi respondet [illegible] personaliter petitur et non reprehendi adhuc. Item quid est quod dicit qui videt me etc. quia filius visibilis factus est sed pater mansit invisibilis. Et tunc dicitur quod loquitur hic de unitate hic [illegible] est quia deum nemo vidit umquam neque patrem neque filium quia si filium tunc et patrem. Dicitur quod loquitur de visione divinitatis non humanitatis. Et hic est duplex persona sicut [illegible] videmus per speculum in enigmate et non per speciem et loquitur hic de visione per fidem quia nullus perfecte credit in filium qui etiam credat in patrem. Item quod dicit hic quod dicit Ego in patre et pater in me est contra tunc [illegible] Ergo in patre et pater in me. Dicitur quod hec proposicio in quo pater est in patre aliquando importat distinctionem aliquando non. Hic importat eternam unitatem et non concedi ibi quod pater in filio et filius in patre. Et non sequitur quod pater sit in patre [illegible] et ibi accidens sicut hic ergo sum similis [illegible] similis et tu in ego sum similis [illegible] accidens quia similitudo importat similiter quecumque unitatem et distinctionem. Item queritur de hoc quod dicit: Qui credit in me opera que ego facio faciet. Hoc falsum est quia opera illa eterna potencie infinite et nullus illa facit nisi deus. Item quid est quod dicit maiora faciet quia maximum est suscitare mortuum et [illegible] mortuum quod potest esse maius miraculum. Item Et tunc [illegible] non est maior domino suo non est conveniens quod deus maiora opera faciat per suos [illegible] quam per ipsum filium dei. Dicitur quod dominus ad vocationem apostolorum plura fecit miracula quam per se ipsum fecerat. Et tunc dicitur quod credentes faciet. Hic dicitur quia ad primum in vocationem [illegible] vel quia ab hominibus ipse facere putatur. Vel dicitur quod maiora [illegible] quod maiora non quantum ad factum sed quantum ad modum. Ut ad [illegible] xxv. Et adumbratio Petri sanabat infirmos. Item dicitur de apostolis quod ad presenciam [illegible] resuscitati sunt mortui non cum propter hoc sunt maiores domino suo quia apostoli non faciebant ad gloriam suam sed ad gloriam Christi. Item queritur de hoc quod dicit

Qui credit in me opera que ego facio et ipse faciet. Ubi intelligitur de fide informi aut formata. Et de informi videtur quod dicitur i Chor. xiij Si habuero omnem fidem ita ut montes transferam caritatem autem non habeam nichil sum. Ergo per fidem informem sine caritate fiunt. Item hoc videtur quia multi mali faciunt miracula sicut dicitur Mat. vij. Et contra hoc est quia peccator indignus est pace quo vestitur. Ergo si habens fidem informem est in peccato nullomodo meretur exaudiri. Respondetur. Est exaudiri de congruo et de condigno. Habens fidem informem exaudiri frequenter et meretur exaudiri tamen de congruo quantum ad ea de quibus. Sed fidem quam deus exaudiat si de sua. Et contra quia si habentes fidem faciunt miracula ergo pauci aut nulli habent fidem sine huius attestacionem adducitur quod dicitur Mat. xvij Si habueritis fidem sicut granum sinapis dicetis monti transferre et cetera. Et quis est qui possit hoc facere. Respondetur secundum Gregorium et Augustinum. Est duplicia scilicet opera mirabilia quedam sensibilia quedam spiritualia. Sensibilia ut suscitare mortuos et huiusmodi sunt ad astruendam fidem simplicium. Et spiritualia sunt suscitatio animorum spirituali perseverancia prima cessaverunt quia fides est multiplicata. Secunda permanent propter nostram salutem. Vel intelligendum quod dominus loquebatur eis vel de mirabilibus spiritualibus vel loquebatur pro tempore ecclesie primitive in quo gentes et ydiote informandi erant ad fidem. Nichilominus tamen modo fiunt si deus arbitratur magis quod non est sic opus. Si diligitis me. Supra hortatus est dominus ad fidem. Subiungit quia pretera quia fides sine operibus mortua est hortatur de observancia mandatorum. Et hoc quidem facit hoc ordine. Primo hortatur. Secundo promittendo auxilium. Tertio promittendo solacium. Quarto primum quod exprimit quod sit hortatur. Secundo Primo ergo hortatur ad observanciam mandatorum. Et quia exigit mandata servari exteriore ut in dilectione. Et hoc non quantum cogit et servari ex amore. Et hoc quidem Jo. dicit Si diligitis me mandata mea servate. Amor enim Jo. ij. Hec est caritas ut ambulemus secundum mandata eius. Talibus promittit auxilium propterea quod dicit Et ego rogabo patrem et alium paraclitum dabit vobis. Paraclitus consolator vel advocatus. Alium dicit Vel in quantum mittit se consolatorem et advocatum. Jo. j. Advocatum habemus apud patrem Ihesum Christum. Alium advocatum promittit eis cum nunquam ipse consolator in presencia corporali non fuerit nisi ad tempus. Ut maneat vobiscum in eternum non sicut in carne degno i Pe. xvj. Spiritus domini recessit a Saul et cetera. Et quis sit iste advocatus subdit. Spiritum veritatis quem mundus non potest accipere. Dicitur spiritus alium paraclitum spiritum veritatis. Hunc spiritum describit quantum ad effectum. Veritatem notat spiritum veritatis quia docet nostra sicut spiritus erroris falsa. Jo. xvj. Cum venerit paraclitus spiritus veritatis docebit vos. Describit et quantum ad hospitium quod non in infidelibus sed fidelibus non omnibus hominibus sed spiritualibus propter quod subdit quem mundus

non potest accipere. Et racio est quia circumdatus est infidelitate quia non videt eum cognicione. Capere non scit eum quamvis intelligat. Sap. i. Spiritus sanctus discipline effugiet fictum et auferet se a cogitacionibus que sunt absque intellectu. Et i Chor. ij Animalis homo non percipit ea que dei sunt. Vos autem cognoscetis eum quia apud vos manebit et in vobis erit. Apoc. ij. Vincenti dabo manna absconditum et in calculo nomen novum scriptum quod nemo scit nisi qui accipit. De hac noticia Sap. xv. Nosse te consummata iusticia est et scire iusticiam tuam et veritatem tuam radix est immortalitatis. Et nondum quod dicitur apud vos manebit et in vobis erit significatur duplex gracia spiritus sancti preveniente et subsequente. Post mundum eius preveniet me. Non relinquam vos orphanos. Hic discipulis mandatum observantibus promittit solacium de sua visitacione propter quod dicitur non relinquam vos orphanos id est desolatos. Veniam ad vos scilicet visitando. Istud dixit angelus pre. Ro. inque ibi eum videbitis et cetera. Et spiritus sanctus non mittitur nisi ad bonos sic et visitacio tamen bonis. Propterea subdit Adhuc modicum et mundus me iam non videbit quia post passionem non apparuit mundanis sed apostolis. Act. x. Dedit eum manifestum fieri non omni populo sed testibus preordinatis a deo. Vos autem videbitis me quia ego vivo et vos vivetis. Incepta gloria que inchoatur in fide de qua Abacuk j. Justus ex fide vivit. Et quod habetur in uita fidei perfecte tunc habeatur in uita. In illa die vos cognoscetis quod ego sum in patre meo. In quo nota promissio distinccio et unitas essencie quod spectat ad fidem trinitatis. Et vos in me et ego in vobis per gratiam. Hoc spectat ad fidem redempcionis. Vos in me sicut palmites in vite Jo. xv. Ego sum vitis et vos palmites et cetera. Manete in me. Et ego in vobis. Et habitator in habitaculo templum dei sanctum est quod estis vos i Chor. iij. Qui habet mandata mea. Hic iam quia observantibus mandata promittit premium. Et racio huius est quia talis qui servat mandata diligit eum. Et ideo beatificatur et glorificatur. Ideo dicit Qui habet mandata mea et servat ea ille est qui diligit me quia ut dicit Gregorius probacio dilectionis exhibicio est operis. Unde Ps. Justicia illius ostendit in testamentis. Et Qui sic servat sermonem diligit. Unde non tantum verbo sed illis de quibus dicitur i Jo. iij. Non diligamus verbo neque lingua sed opere et veritate. Qui autem diligit me diligetur a patre meo et eciam a me et ego diligam eum. Prov. viij. Ego diligentes me diligo et dilectione condicione in primo. Unde et manifestabo ei me ipsum. Et hoc est premium. Unde in Ps. Ostendam illi salutare meum. Glo. Visio est tota merces. Jo. xvij. Hec est uita eterna ut cognoscant et cetera. Dicit ei Iudas. Hic secundo exprimitur motivum eius in inchoatorem observacionem quia eum dixit quod manifestare se debebat apostolis et non mundo cepit dubitare discipulus propterea quid diceret. Ideo sequitur Dicit ei

Iudas non ille Scarioth / Domine quid factum est
quia manifestaturus es teipsum
nobis et non mundo. Et respondit ei dominus quod mundus
tu est mundus quia illi mandata non observant in
operibus et meritum videndi. Io. dicit. Respondit ei Ihesus
et dixit ei: Si quis diligit me sermonem meum
servabit. Luce vi. Quid autem vocatis me domine domine et
non facitis que dico. Gregorius. Amor dei
non est otiosus, operatur enim magna si est. Si
autem operari renuit amor non est. Volebat observ-
acione mentis divini manifestacionem filii et pa-
tris. Diligit enim et expectat dilectione sapiencie
manifestacionem. Io. dicit. Et ad eum veniemus. Et
si venit dominus nullum bonum deest. Sap. vii. Ve-
nerunt mihi omnia bona pariter cum illa. Et mansionem
apud eum faciemus et c. nisi observare manda-
torum. Gregorius. In cuius dum mentem diligit et mandata
eius perfecte custodit, in eo dominus mansionem fa-
ciet. Sic eum diligens ut amor penetrat
ut ab eius amore temptationibus [illegible] non recedat.
Et ideo se manifestabo vobis quia mandata
mea servatis eo quod me diligitis. Et ideo e contrario
qui non diligit me sermones meos non servat. Et ideo talis
non meretur me videre: talis est invidus et indignus.
Io. xv. Si mundus vos odit scitote quia me
priorem odio habuit. Et ideo mandata eius non
servat. Io. se non manifestat mundo. Et me repudiens
quod sermones meos non servat dixerunt et non patris
subdit. Et sermonem quem audistis non est meus
in sermo. Antithesis est ponitur cum causis patris
[illegible] eius qui misit me patris. Io. xii. [illegible]
non a me loquitur sed qui misit me pater. Et [illegible]
[illegible] dicit. Si diligitis me mandata mea servate.
Et post: Ego rogabo patrem et alium paraclitum dabit vobis [illegible]
possent diligere et mandata servare quamquam deberent
[illegible] spiritus sanctus vel si habent quare dabit et quod
[illegible] spiritum sanctum habebant quantum ad dilige-
ndum et mandata servandum sed eis promittebatur quantum
[illegible] ad ampliores affectus et maiores [illegible]
[illegible] Augustinus. Restat ut intelligamus spiritum sanctum habe-
re [illegible] et habendo meum ut plus habeat et
qui diligit et habendo plus diligat. Item quod dicit
hic quod dicit: Ego rogabo patrem. Augustinus dicit de
natura et gratia quod rectius orat ut rogat pro
eo quod potest posse facere ergo si filius orat ut rogat
pro datione spiritus sancti filius non potest dare
spiritum sanctum. Augustinus. Ex eo modo rogat ergo mittit
spiritum sanctum et hic secundum humanitatem secundum quam passus est sublimatus
mater suam passione et oratione meruit nobis
spiritus sancti donationem et secundum aliam naturam non po-
tuit impetrare. Item quod dicit hic quod dicit alium
paraclitum dabit vobis. Si enim paraclitus quantum ad
[illegible] vocatur et advocatus est mediator spiritus
non sanctus non potest esse mediator. Ergo nec paraclitus
et ergo nec advocatus. Augustinus quod spiritus sanctus [illegible]
paraclitus in duplici significatione. Et quia consola-
tor sponse veniente vir datus est nobis in pignus
hereditatis eterne. Et etiam quia advocatus sed advo-
catus dicitur quantum ad personam sive quantum
ad officium. Filius est advocatus quantum ad personam

advocati quia est mediator. Et spiritus
sanctus quantum ad officium. Triplex autem est ad
vocati officium scilicet postulare et hoc sed spiritus sanctus
[illegible] Rom. viii. Spiritus postulat pro nobis gemitibus
gemitibus inenarrabilibus. Audere et hoc facit
spiritus sanctus Mt. x. Nolite cogitare quid re-
adversariam partem arguere et hoc facit spiritus sanctus
Io. xvi. Cum venerit paraclitus arguet mundum de peccato et c.
Quantum dicit quod mundus non cognoscit spiritum
sanctum vos autem cognoscetis quia in vobis erit. Et
obicitur quod spiritus sanctus est in omnibus tamquam in bonis
quam in malis cum sit deus ergo omnes cognoscunt.
Et tu dicas quod non loquitur de esse providenciali sed per gratiam
et secundum filium quia neque scit neque habeat spiritum sanctum
quantum ad effectum gracie. Augustinus quod hic loquitur de cog-
nicione spiritus sancti in suo effectu manifesto
[illegible] non loquitur de esse eius in nobis per essenciam sed per
effectum et sic patet responsio ad primum. Et nondum
quod dum per eius effectus spiritus sanctus quamvis [illegible] est in nobis
et nos respicit sicut amicus credere et timere
et nos sumus in nos [illegible] habemus
quamvis [illegible] respiciat aliquid super nos [illegible]
[illegible] quod est gratum deo facere et quantum ad [illegible]
effectum [illegible] non est notus nisi per spiritualem
revelacionem potest tamen notus esse probabiliter
[illegible] non [illegible]. Item quod dicit hoc quod dicit de-
[illegible] quod pater veniet vel ad eum veniemus [illegible]
pre quod pater [illegible] quare de spiritu sancto
quid [illegible] dicit de se et patre quando de spiritu sancto
Et videtur quod non dicat de patre dicitur quia pater
mittit filium quod si pater simul veniret cum filio
mittit filium quod si pater simul veniret cum filio ipso
qua racione mitteret filium eum et seipsum. Item
quod venit qui ubique est et creatura non est
sumit. Augustinus quod venire dei ad nos sicut dicit
Augustinus [illegible] secundum effectum non per essenciam [illegible]
Augustinus venit subveniendo ve-
nimus obediendo. Venit erudiendo ve-
nimus intuendo. Venit implendo venimus
capiendo quamvis ergo opera trinitatis sunt indivisa
[illegible] qui venit spiritus sanctus secundum unitatem venit
et patri et filio tamen secundum appropriacionem attribuitur
patri alii personarum mittere non [illegible] quod dicit
[illegible] patritur personale distinctionem patris
Et ideo si pater veniat cum filio non tamen mittitur
se cum filio. De spiritu sancto non facit mencionem
quia super [illegible]. Hec locutus sum vobis
hec est [illegible] per [illegible] sua exhortacione
[illegible] recessus sue attestacionem ut cum sunt
[illegible] credant et ne de hoc [illegible] non sta-
tim [illegible] promittit consolacionem et subiungit
[illegible] ibi nunc dixi vobis et consola-
cionem eius probatur primo ex spiritus sancti expectacione
secundo ex pacis donacione tertio ex visitacionis
promissione quarto ex sue exaltacionis congra-
tulacione. Primo ergo ponit consolacionem ex spi-
ritus sancti expectacione. Ideo quod dicit: Hec locutus sum
vobis apud vos manens. Sive ultimo hec [illegible]
[illegible] nobis cum adhuc erit [illegible]
dentes turbarent si non intelligit [illegible] intelliget
in adventu spiritus sancti. Unde Paraclitus autem

Spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo, id est in fide
nominis mei, quia non nisi credentibus
datus est. Supra vii. Qui credit in me sicut dicit
scriptura, flumina de ventre eius fluent aque vive. Act. iiii. Non est aliud
nomen sub celo etc. Ille vos docebit
vos omnia et suggeret vobis omnia quecumque
dixero vobis. Sap. vii. Omnium artifex docuit
me sapientia, est enim in illa spiritus intelligentie sanctus.
Pacem meam relinquo vobis. Hic 2o consolatur
eos ex parte dimissionis sive donacionis que
magna est consolacio. Ideo dicit: Pacem meam
relinquo vobis, pacem meam do vobis. Ingeminat pacem
ut innuat pacem gracie et pacem glorie. Unde Aug.
Pacem suam relinquit in qua manentes hostes
vincimus; pacem suam dat nobis qui sine hoste
regnabimus. Ysa. xxxii. Sedebit in pulcritudine
pacis [illegible] hanc dat observantibus
mandata. Ysa. xlviii. Utinam attendisses
mandata mea etc. Exponit quod dicit mea,
quia distincte datur est mea sed non mundi, et ideo
subiungit: non quomodo mundus dat ego do vobis,
quia mundus dat corporaliter, ego do spiritualiter;
mundus dat temporaliter, ego autem eternaliter; mundus
exterius, ego non interius. Apostolus scribit
Phil. iiii. Et pax dei que exsuperat omnem
sensum custodiat corda vestra et intelligencias
vestras. Pax mundi custodit corpora et posses-
siones. De qua [illegible] non veni mittere pa-
cem etc. Non turbetur cor vestrum. Hic iam 3o con-
solatur eos ex visionis promissione quam etiam
supra premiserat. Unde dicit: Non turbetur cor
vestrum neque formidet. Et iterum audistis quia ego
dixi vobis: vado et venio ad vos. Supra c.
Et si non abiero etc. Jo. xvi. Iterum videbo vos
et gaudebit cor vestrum [illegible] tol. [illegible]
Si diligeretis me. Hic iam 4o consolatur eos
ex sue exaltacionis congratulacione. Dignum
enim est exaltato congratulari, si enim diligit.
Ideo dicit: Si diligeretis me gauderetis utique quia
vado ad patrem, quia [illegible] est mea exal-
tacio. Unde subdit: quia pater maior me est,
et ita cum vado sedere ad dexteram patris exaltor.
De qua exaltacione Heb. i. Sedet
ad dexteram maiestatis in excelsis, tanto melior
angelis effectus, et de hac exaltacione [illegible]
congaudendum. Ro. xii. Gaudete cum gaudentibus etc.
Et nunc dixi vobis priusquam [illegible] consolacio
consolacio subiungit hic [illegible] et
[illegible] nota [illegible] predicendi [illegible]
[illegible] nota [illegible]
[illegible] dicit ut
dixi vobis priusquam fiat ut credatis etc.
[illegible] ut videant [illegible]
sicut predixerat. Si enim non predixisset dubitassent
[illegible] voluntarie [illegible] unde [illegible]
[illegible] ad memoriam reducebat. Sicut illud
hec sunt verba que locutus sum vobis cum essem
adhuc vobiscum quia oportet impleri omnia
scripta sunt de me et [illegible] scriptum est quod oportebat

Christum pati etc. Iam non multa. Tan[illegible]
[illegible] racio et hec est diaboli infestacio
et divina voluntas [illegible] infestacionem diaboli qui armabat
suos satellites ad comprehendendum [illegible] dicit
Iam non multa loquar vobiscum. Venit enim princeps
mundi huius, id est [illegible] diabolus et
veniebat cum suis satellitibus sed in me non habet
quicquam [illegible] non [illegible]
[illegible] quia non habebat [illegible] Et ipse [illegible]
[illegible] Job xl. Ipse est rex super omnes
filios superbie [illegible] tenebrarum [illegible]
adversus mundi rectores tenebrarum [illegible]
[illegible] tenebre quia ipse erat lux vera que [illegible]
Jo. Ve. [illegible] alia racio, divina voluntas
magis enim [illegible] ideo dicit: Sed ut cognoscat mundus quia diligo
patrem. Ideo morior [illegible] et sicut mandatum
dedit mihi pater sic facio. De hoc mandato supra x.
[illegible] mandatum dedit ei deus pater non quia [illegible]
ipse sed pro nostra salute [illegible] Cum non posset
[illegible] pro nobis [illegible] deo patri [illegible] pro
[illegible] ut nos [illegible] iustitia dei in ipso [illegible]
[illegible] dilectione [illegible] Sic deus dilexit mundum ut filium
[illegible] Surgite eamus hinc. [illegible]
[illegible] quod discipulos suos
monet in discedere. Ideo dicit: Surgite eamus
hinc. [illegible] Simile dicit
[illegible] Surgite eamus [illegible] Sed
[illegible] quod dicit quod spiritus sanctus sug-
geret eis omnia que filius dixit. [illegible]
[illegible] spiritus sanctus suggerens
[illegible] non [illegible]
[illegible] quod dicit gauderetis utique
quia vado ad patrem quia pater maior me est. [illegible] arguit
Arrius quod filius est minor patre. Si [illegible]
[illegible] debet [illegible] quod eo
maior me ipso sum. Item Hilarius dicit quod pater
maior est filio secundum divinam naturam, et [illegible]
[illegible] quod filius est minor patre, ergo non equalis.
Ad hoc [illegible] regula Aug. [illegible] primo de trinitate
omnia que dicuntur de filio equalitatem
[illegible] referuntur ad divinam naturam [illegible] equalitatem
[illegible] et sic [illegible] Aug.
[illegible] congratulandum est eo quod sic assumpta est
[illegible] unigenito ut immortalis constituitur in
celo ut incorporalis pulvis sedet ad dexteram
patris [illegible] quod filius
[illegible] maior se ipso [illegible] quod homo
[illegible] quod Hilarius accipit hoc
quod est maior non [illegible] excelsa magnitudinis
[illegible] quod dicit auctoritatem. Et quod
pater [illegible] auctoritate respectu filii sicut principium
[illegible] dicit quod maior est filio [illegible] non dicitur filius
quia est nomen [illegible] Item quia
[illegible] quod dicit Et nunc dixi vobis priusquam fiat
ut [illegible] credatis [illegible] quod
apostoli non [illegible] fidem [illegible] predicebat eis
ut crederent [illegible] fides non [illegible]
[illegible] experimentum [illegible] predixit eis [illegible]
[illegible] quod dixerat [illegible]
[illegible] fidei [illegible]

apostoli habebant fidem sed tamen non plene ex
plicata nec ergo petre firma ut patet quia nullo mo
do volebat credere resurrectionem. Secundo quia cum dominus
predicebat eis passionem suam ut idem illam
credentes de qua nichil prius sciebat predic
at et ad robur fidei ut videntes passionem
non vacillarent remouerentur. Quia volens
ut deus passus esset non enim aliud videbant
et aliud credebat quia videbat quod homo
passus fuerat et volens pati ut deus animam
suam posuerat et huius signum fuit quia predicto
sed non cogens eo quod nec auferret mihi.
Item quia de hoc quod dicit quod dicas non habebat
in xpo iurisdictionem aliquam. Secundo videtur quod dominum
iniuste fecit quod preciperet enim a diabolo opp
rimi. Item dicat quod hoc facit propter mandatum patris
ergo si debebat obedire ergo movebat ex debito
non ex mera liberalitate. Respondeo dicendum quod aliquis vo
lente pati in culpa sua sed hoc est iniuste et in [illegible]
aliquis volente pati pro culpa aliena hoc
est iniuste [illegible] et indignationis quia
ergo pati est et volens pati pro culpa pro aliis
placuit ponere meo [illegible] iniquitates omnium nostrum
et quia [illegible] ipsum non oblatus est quia
voluit et ideo nulla iniusticia ex parte dei fuit
sed ex parte dyaboli. Et quia iniuste sibi
usurpavit dominium supra xpm ideo
amisit iuste dominium quod habebat in membris
xpi. Ad illud quod obicitur quod debuit mori dicendum
quod est debitum mortis et meriti precepit. Peccatori
debitum mori quia meruit sed xpus quia ei
pater precepit hoc autem debitum non repugnat
liberalitati qui sit ex amore et sic fecit ex
liberalitate. Ideo dicit ut cognoscat mundus quia diligo
et ideo dicit. Surgite eamus hinc. Sequitur: Ego sum vitis vera
patrem.

Ego sum vitis vera vos

In precedenti capitulo hortatus est dominus
discipulos suos ad fidei constanciam. In hoc
hortatur eos ad dilectionem pravitati et iterum
Et quia vera dilectio primo diligit deum et ca
ritas in deo et inimici diligit et tollerat prop
ter deum. Ideo primo hortatur discipulos ad dilec
tionem dei. Secundo ad dilectionem amicorum ibi hoc est
preceptum meum. Tercio ad dilectionem et tolleran
ciam inimicorum ibi Si mundus vos odit.
Et quia hortatur eos primo ad dilectionem dei. Et quia
qui manet in caritate in deo manet hortatur
ad manendum in se et hoc in prima facie. Hoc
ordine primo describitur mansionis locus. Secundo
fructus. Tercio modus. Quarto effectus mansionis
et locus ex parte. Primo ipse xpus in quo ma
nere debent fideles sicut palmites manent in
vite. Ideo dicit Ego sum vitis vera. Quia vinum
vitis producit de quo dominus penultimo [illegible]
tercio stolam suam in sanguine [illegible]
lum suum alligans alligatus ad vineam pullum
suum et ad vitem asinam suam [illegible] vitis non
est in cultura. Ideo dicit Et pater meus agricola
est non tamen qui exterius colat sed qui interius
augeat prima Cor. iii. Ego plantavi Apollo
rigavit deus autem incrementum dedit et paulo post
dei agricultura estis dei edificacio estis. Io
hannes dicit vere deus agricola quia opus eius
exercet unde dicit Omnem palmitem in me non
ferentem fructum tollet eum Matthei iii. Securis
ad radicem posita est. Omnis arbor que non fa
cit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Et omnem qui fert
fructum purgabit eum ut fructum plus afferat.
Purgabit per predicationem unde prima Jo. iii. Si con
fessi fuerimus peccata fidelis et iustus est qui dimit
tat nobis omnia peccata nostra et emundet nos
ab omni iniquitate. Purgat et per pacienciam
unde Sapiencie iii. Tamquam probavit nos deus igne
examinat sicut examinatur argentum. In hac
et vite operis locantur tamen mundi. Ideo dicit
apostolos iam mundos hortatur ut in se maneant
propter quod dicit Iam vos mundi estis propter sermonem
quem locutus sum vobis. Iste fuit sermo sermo
fidei qui purgat credentes Act. xv. fide puri
ficans corda eorum. Quia ergo mundi estis
manete in me ut in vite et ego in vobis ut in templo
Deus prima Jo. iiii. Qui manet in caritate in deo manet
et deus in eo. Ideo mutua est mansio quia
mutua est dilectio supra xiiii. Qui diligit
me diligetur a patre meo. Sicut palmes.
Tangit mansionis locum tangit hic secundo man
sionis fructum que sed palmes non sine vite
sed in vite. Ideo innuitur quod fructus ex palmite
originem sed a vite propter in opposito separatorum
in opposito permansionem propter quod dicit Sicut
palmes non potest ferre fructum a semetipso nisi
manserit in vite sic nec vos nisi in me manseritis.
Et ideo si qui volunt fructificare necesse est quod per
maneant in eo unde fructus sed originem Ephe
sios i. Ipsum dedit caput super omnem ecclesiam que
est corpus eius et plenitudo eius qui omnia in
omnibus adimplet. Jo. i. De plenitudine eius
accepimus. Ideo vos non potestis fructificare
nisi manseritis in me sed in me potestis quia
ego sum vitis vera et vos palmites et ideo
qui manet in me et ego in eo hic fert fruc
tum multum et ideo manete in me tamquam in fruc
tus origine quia sine me nichil po
testis facere. Ysa. xxvi. Omnia opera nostra
operatus es domine. Et quod nichil potest
sine ipso unde Psalmista nemo. Si quis in me non
manserit mittetur foras sicut palmes
a vite separatus extra vineam proicitur
per separationem ab unitate ecclesie. Et post ulterius
fiet quasi cinis et beneficia in predica
[illegible] et non faciet fructum unde dicit Et arescet
et non faciet fructum unde dicit. Et colligent eum
per amissionem bonorum gratie et colligent eum
et in ignem mittent et ardet. Quia ardebunt
per afflictionem pene unde in [illegible] mala consequ
tur primo quod peribit Matthei xv. Omnis plantacio
Secundo a
quam non plantavit pater meus eradicabitur
arescet Matthei xxi dixit dominus ficulnee in qua
non invenit nisi folia numquam ex te fructus

nascitur et continuo exaruit pe / aruit
tamquam etc. Tercio colligitur puniendum Ez.
mt. xiij Colligent de regno eius omnia scandala
Quarto igne crematur Eze. xv. Fili hominis
quid fiet ligno vitis Et sequitur Ecce igni da-
tum est in escam. Si manseritis in me
Supra ostensum est fructus originem per oppositum
mansionis, hic vero ostendit dominus perseverantiam in vite
mansionem que fructum dat et respectum sui. Si in me
manseritis in me et verba mea in vobis manserint quod-
sicut illi de quibus agitur xiiij Ad ipsum credunt et
in te tempore re. Et sicut illi de quibus in psalmo Qui
firmant testamentum eius et memores sunt mandatorum
ipsius ad faciendum ea. Quodcumque volueritis petetis
et fiet vobis. Si quis voluntatem dei facit hunc
exaudit. Et quia non solum est fructus vester sed
etiam primum continendi ad dei gloriam, ideo subdit
In hoc clarificatus est pater meus ut plurimum fruc-
tum afferatis ut scilicet homines glorificent. Vero in bo-
no expo. mt. v. Sic luceat lux vestra coram ho. ut
v. o. v. bo. et g. p. v. qui in celis est. Et efficiamini
mei discipuli, id est imitatores mei qui
plurimum fructum vobis attuli per meam mortem
supra xij. Nisi granum frumenti mor. etc. nil fr.
af. Sicut et apostoli eius etiam conatur de eis quod
plantaverunt etiam sanguine suo. j. Chor. xo. Et
adimpleo ea que desunt passionum Christi. Sicut
dilexit me pater. Hic tangitur 3m scilicet manendi
modus qui est per dilectionem ad quam nos debet in-
vitare quod ipse prior nos dilexit. Ideo dicit Sicut
dilexit me pater et ego dilexi vos. Manete
in dilectione mea. j. Jo. iiij Et nos
ergo diligamus deum quoniam ipse prior dilexit nos
Et quia vera dilectio operibus manifestatur, sub-
iungit Si precepta mea servaveritis manebitis
in dilectione mea sicut et ego precepta patris mei
servo et maneo in eius dilectione supra xiiij. Ut cog-
noscat mundus quia diligo patrem et sicut man-
datum dedit mihi pater sic facio. Sic et nos de-
bemus facere j. Jo. ij Qui dicit se in ipso mane-
re debet sicut ille ambulavit et ipse ambulare. Deut.
x. Et nunc Israel quid dominus deus tuus petit
a te nisi ut timeas eum et ambules in viis
eius et diligas eum etc. Hec locutus sum vobis
Hic tangitur 4m scilicet effectus mansionis et effectus
est gaudium in presenti et gaudium in futuro. Propter
gaudium in presenti dicit Ut gaudium meum sit
in vobis. Hoc est gaudium presens quo homo in presenti
gaudet in domino non in mundo. De quo Phi. iiij
Gaudete in domino semper, iterum dico gaudete. Propter
gaudium in futuro dicit Et gaudium vestrum impleatur
De quo j. xvi Petite et accipietis ut gaudium vestrum ple-
num sit. Gaudium vestrum implebitur in gaudio domini de quo
mt. xxv. Intra in gaudium domini tui. Sed quia
de hoc quod dicit Ego sum vitis vera obicit
Augustinus Si vitis de Christo dicitur sicut leo et lapis
et ista dicantur non per proprietatem sed per similitudinem
et illa dicuntur vera que dicuntur per proprietatem
non videtur quod deberet dicere Ego sum vitis
vera sed sicut similitudinaria. Respondet Augustinus Et

addendum est vera ad quam se distinguit cui deus eam quod
conversa est in amaritudinem vitis aliena Jere. ij
Quomodo conversa es in pravum vinea aliena. Vel non
dicitur vera quod non per similitudinem sed vera quia non aliena
Potest etiam dici quod sicut vinum verum est quod habet operationem
vini sic vitis vera que habet operationem vitis. Ergo
adulterina est vitis que vinum producit. Item vera que
non fructificat. Vitis est similitudinaria dicitur vera que
habet actum vitis. Item vera que non habet. Et Christus
quia verum habet actum vitis vera vitis dicitur. Si magis
non de qua in psalmo lxxx Expectavit ut faceret uvas,
fecit autem spinas. Sed tunc restat quomodo Christus
duobus grano frumenti magis se comparat inter grana
et ligno vitis inter ligna. Dicendum hoc est propter
corpus suum et misticum unum corpus Christi verum
ab eo et verus sanguis et verus potus. Et quia
ex granis frumenti fit panis optime reficiens
et ex vite vinum optime potans, ideo comparat
se viti et grano et inde est quod sub hiis duabus speciebus
sacramentum altaris conficitur. Alia vero est propter corpus
misticum quia sicut ex purissimis granis frumenti
et acinis uve conficitur panis et vinum sic ex
puris fidelibus corpus Christi misticum. Item quomodo
sunt quomodo Christus sit vitis an secundum divinam an secundum
humanam. Et quod secundum humanam dicit Augustinus Unius nature
sunt vitis et palmites. Propter quod cum esset deus cuius natu-
re non sumus factus est homo ut in illo esset vitis humana
natura cuius et nos palmites esse possemus.
Sed contra hoc est quod sicut vitis influit in pal-
mites humorem, ergo si humorem gracie non influit
nisi solus deus et secundum quod deus ergo est vitis secundum
divinam naturam. Item in hac vite omnes sancti ab
abel usque ad ultimum iustum manserunt et profuerunt
Sed Christus secundum humanam naturam secutus est abel ergo
non fuerunt eo palmites secundum humanam naturam
Unde intelligendum est quod quedam dicuntur de Christo
secundum divinam naturam proprie ita quod in nullo
dicitur de eo abstracta humana velut esse eternum
et impassibilem. Quedam secundum humanam proprie sicut
esse mortale et passibilem. Quedam secundum humanam
per unitam divine velud esse mediatorem
Nam si tantum deus esset non mediator. Si tantum homo
esset non mediator. Sed deus et homo esset me-
diator et secundum hoc vitis est capitur esse secundum quod
mediator. Ideo quod dicitur vitis hoc non est secundum
humanam naturam proprie sed secundum quod coniuncta est divine
in unitate ypostasis et propter unitatem ypostasis
Christus est obiectum fidei secundum naturam utramque
in quantum credimus deum et hominem et quod sine hac
fide implicita vel explicita nullus fuit salvus
humor gracie ab hac vite in omnes sanctos re-
dundavit et sic patet quomodo fuit respectu pre-
cedencium et sequencium et qui precedebant et seque-
bantur clamabant osanna filio David. Unde
optime signatus est per botrum qui allatus
est de terra promissionis Num. xiij quem ferebant
in vecte et qui precedebant portabant sed non videbant
sequentes portabant sed et videbant. Item querit
Augustinus de hoc quod dicit Vos mundi estis. Propter

sermone quem locutus sum vobis. Quia sermo
est extrinsecus, mundat intrinsecus quod ergo per exterior
sermo interius mundat. Unde ergo hoc est vel per fidem
vel per fidei sacramentum. Per fidem quia fides ex
auditu que cor purificat. Per fidei sacramentum
quod est baptismus. Unde Augustinus: Tam magna virtus mundat
peccatis ubi quid est aqua sine aqua. Accedit
verbum ad elementum et fit sacramentum. Illud autem verbum
fidei est sacramentum, et si sic verbum tamen mundat. Et dicit
Augustinus non quia dicitur sed quia creditur. Ro. x. Si con-
fitearis in ore tuo [illegible] dominum et in corde
tuo credideris quia deus suscitavit illum a
mortuis salvus eris. Et cum dicit de hiis quod pater
tollet omnem palmitem non ferentem fructum, aut tol-
let de vite aut tollet de vita. De vite non quia
nullum pater de filio suo separat. Aut si tollit quo
tollit de vite quia qui non operatur bonum hic ipse se-
paratus est a vite Christo quia gratia non habet immo
perdidit. Et de vita, id est falsum est quia plus vi-
vunt mali quam boni ut videmus. Item bonos
tollit de vita corporali sicut malos. Unde quod
palmites a Christo trahit non vita nature sed vita gra-
tie et vita glorie. Dicitur auferri vel separari palmes
a vite non per mortem nature sed per mortem culpe
vel dampnacionis extreme. Unde palmites infruc-
tuosi et qui in vanum gratiam dei receperunt a vite
separantur merito sue culpe iudicio divine iu-
sticie. Unde Apoc. iii. Quia tepidus es incipiam
te evomere quia iusto iudicio graciam deponit
eis deus iudicio dampnacionis extreme tollent
ut in ignem mittantur quia tempus emendi eis presta-
tur. Unde dicit: Tollet non quia statim auferat
sed locum penitendi tribuat. Item quam dilec-
tionem dicit: Sicut dilexit me pater et ego vos. Con-
tra: quia dilectio patris ad filium est naturalis, dilectio
filii ad nos est pure gratuita, ergo non videtur sufficiendo.
Unde ergo presenti dicit: Sicut dilexit me pater et
ego. Dicendum sicut dicit Richardus de sancto Victore: In divinis
est amor pure gratuitus, debitus et ex utroque permixtus.
Amor patris ad filium est pure gratuitus quia pater dat
filio et nichil recipit. Amor non est [illegible] ad patrem et filium
pure debitus quia tantum recipit. Amor non filii ad
patrem est debitus et recipit ab ipso spiritum. Gratuitus
patrem quem dat quam filius dilexit nos gratuite. Unde Io.
Et dat quam filius dilexit nos gratuite. Unde Io.
amorem quo diligit nos comparat amori patris ad se.
Hoc est preceptum meum. Quia hortatus est nos ad
dilectionem dei hic hortatur ad dilectionem fratris et amorem
dilectionem dei. Hic hortatur ad dilectionem fratris et amorem
hic quid facit promittit. Primo ad dilectionem sequentem
astringit in tribus obedientie et in tribus divine auctoritatis [in margin: precepto]
et in tribus remuneracionis eterne. Astringit primo
obediencie. Et in tribus hic est oro in voluntate sua tamen
preceptum per quod dicit: Hoc est preceptum meum ut di-
ligatis invicem. Et in Io. xiiii. Et mandatum novum do vobis et cetera. Et in Io. servi-
Sicut dilexi vos non verbo vel lingua sed opere
et veritate sicut ego vos et per ipse ope dilexit eos
maiorem hac dilectionem nemo habet quam
ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Quid nichil
plus potest facere quam vitam dare. Quia omnibus amor Christi
plus quia dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis oblati-
onem et hostiam deo in odorem suavitatis. Secundo
tradidit et cetera Ro. viii.
quam tradidit et caritatem suam sed ipse proprio filio suo non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit illum.

Christo non omnia donavit. Unde secundo quam
magna est dilectio qua diligit filium sup-
plantans. Dilexit nos Christus. Ysa. xlix. Numquid
oblivisci potest mulier infantem suum ut non misereatur
filio ventris sui. Item maior quam uxor viri
et supplantat. Dilexit nos. Ie. iii. Vulgo dicitur:
Si dimiserit vir uxorem suam numquid revertetur
ad eam ultra. Tu autem fornicata es cum amatoribus
multis tamen revertere ad me et ego adte. Item
maxima que est ad corpus et supplantans diligit
nos Christus. Ie. xii. Reliqui domum meam et de-
di dilectam animam meam in manus inimicorum eius.
Vobis est illud Io. xv. Et fratres et mortis dilectio
Vos amici mei estis. Hic secundo hortatur ad dil-
ectionem mutuam ostendens divine amicicie. Unde
offert amiciciam suam hiis qui servant precepta
sua ut iuxta preceptum domini invicem diligant. Unde
dicit: Vos amici mei estis si feceritis que ego precipio vobis.
Magnum quod promittit cum amiciciam promittit.
Augustinus: Magna est dignacio domini cum nos amicos
vocare dignatur cum sit amicus nomen paritatis.
Est enim amicicia divinarum humanarum rerum cum
voluntate consensio. Si enim sapiencia amicos
dei constituit tamen sapiencia in animas sanctas se trans-
fert et amicos dei constituit quanto magis dilectio.
Hec dilectio probatur in opere. Io. dicit: Vos amici
mei estis si feceritis que ego precipio vobis ex
amore ut amici non ex timore ut servi. Quia
non estis vocati in servitute sed ut dicit: Iam
non dicam vos servos. Sed plus Ro. viii.
non accepistis spiritum servitutis iterum in timore sed
spiritum adopcionis filiorum. Et per signum hic ostendit.
Servus nescit quid faciat dominus eius. Vos
autem non sic. Ideo dicit: Vos autem dixi amicos
quia omnia que audivi a patre meo nota feci vobis.
Est signum est magnum amicicie revelacio secretorum.
Ephes. i. Notum faciat nobis sacramentum voluntatis
sue. Et Luc. viii. Vobis datum est nosse misterium
regni dei. Non vos me elegistis. Hic tercio hor-
tatur ad dilectionem in intuitu remuneracionis eterne ad quam
vocati erant non per se veneant. Io. dicit: Non
vos me elegistis sed ego elegi vos. Ephes. i. Elegit nos
ante mundi constitucionem ut essemus sancti et cetera. Et ad
quid elegit subdit: Et posui vos ut eatis
et fructum afferatis. In aliorum conversione quod fit per
predicacionem ubi dei opus est tamquam semen quod fructum
affert quia recipitur in terram bonam. Unde Luc. viii.
Qui non in terra bona hii sunt qui in corde bono et
optimo audientes verbum retinent et fructum afferunt in paciencia. Per
[in margin: precepto] hoc Renati non esse primum et fructus vester maneat
ad eternam salutem et consolacionem per divinam re-
muneracionem. Et subiungit remuneracio. Et quodcumque
petieritis patrem in nomine meo. Id est quod sit ad vitam
salutem det vobis. Hoc autem quod est petendum est
ita scilicet Luc. vi. Primum querite regnum dei.
Sic petebat sancta anima in Ps. Unam
petii a domino hanc requiram. Et in intuitu huius remuneracionis
dei mandavit, ut sciatur. Ideo
iterat: Hoc mando vobis ut diligatis invicem.
Mandatum dilectionis dicitur quasi mandatum
quia exemplo suo dedit. Io. xiii. Mandatum

datum nomini deo nobis Et in Canoa .iiij. De
utilitate firmitatis non scilicet? scribe nobis
ipsi enim nobis a deo didicistis ut diligatis
invicem Et querit gregorius primo de hoc quod dicit
hoc est preceptum meum etc Cum cuncta divina eloquia
sint plena divinis preceptis quid est quod de dilectione
singulariter dicit hoc est preceptum meum etc Et
videtur quod divina precepta multa sunt et unum mi
tum perfectionem? quia unum in radice dilectionis
opis et radice dilectionis dicit quia non habet viriditatem
ramus scilicet boni operis nisi maneat in radice
dilectionis Omnia ergo mandata ad preceptum dilec
tionis referuntur in quo omnia uniuntur et implentur
Unde est quod dicit hoc est preceptum etc singulariter
Item querit de hoc quod dicit maiorem hac di
lectione nemo habet ut a. s. etc Cum ex pari ca
ritate alius faciat et alius ex maiori potest
mori pro amico quid est ergo quod dicit maiorem
Item in prima est multo maior caritas quam habet in alia
Unde est ergo quod dicit maiorem caritatem Responde-
o hoc non dicit quantum ad habitum caritatis vel actu
eius proprium sed quantum ad signum vel effectum quia
hoc est proprium signum dilectionis Set tunc obicitur quod
maius est pro inimico mori quam pro amico ergo
non est adhuc maximum signum dilectionis mori
pro amico unde dicit apostolus Ro. v. plorum ab
Si cum inimici essemus reconciliati sumus deo per
mortem filii eius i. multo magis Adhuc videtur gregorius
Et hoc nomine amicus non tamen supponit pro hiis qui
deum diligebant sed et pro inimicis quia amici dei
erant quia deus eos amabat cum pro eis animam
suam ponebat Et intelligendum quod deus loquebatur
de dilectione amicorum et quantum ad istam dilectionem
ultimum maius signum quam mori pro amico unde non
notatur hic excessus simpliciter sed in genere Item querit
de hoc quod dicit Iam non dicam vos servos quia
Mt. xxv Euge serve bone etc Et si notat
beneficiando servos quid est ergo quod dicit non dicam
vos servos Item Io. xiii dixit se dominum eorum ergo
ancillamur et illos dixit servos Videtur Et servus
dicitur dupliciter uno modo prout dicit obedientiam et
subiectionem et sic filius non distinguitur quia amicus
Et sic omnes amici dei sunt servi eius Alio modo
servus dicitur servilis timens et talis qui solo ti
more servit amicus non est et de tali hic loquitur
quia nolebat quod in gratia eius serviliter implerent
sed potius amicabiliter Item querit de hoc quod dicit
Omnia que audivi a patre meo nota feci vobis Cum
audivit filius a patre infinita ergo nota fecit in
finita Videtur quidam quod non loquitur de hiis que
audivit secundum quod deus sed secundum quod homo Sed obicitur
quia de die iudicii homo christus novit tamen non
sunt discipulis revelata propter quod videtur aliter
quod omnia pertinent ad salutem Item Io. xvi
Adhuc multa habeo vobis dicere que non potestis
portare modo et constat quod ad eorum salutem ergo etc
Unde augustinus omnia nota fecit i. disponit no
scere enim frequenter loquitur scriptura ponens preteritum
pro futuro in signum certitudinis Vel omnia ad
salutem secundum quod tempore poterant etc pater omnia
Item querit de hoc quod dicit non vos me

elegistis contra Deuteronomium xxvi Dominum elegisti ut
sit tibi deus Item querit de hoc quod dicit non vos me
elegistis Si meritum liberi arbitrii consistit in electione quo
modo verum? sit ipsum non eligant Videtur quod hoc intel
ligendum est primo non quia primo nos elegimus deum
sed hoc quia ipse elegit presciendo et postmodum elegit
ex aliis vocando Set nos postmodum elegimus vo
cationi consenciendo Si vos mundus odit scitote
etc Post capitulum in quo dominus hortatur ad dilectionem in invi
cem prosequitur etc quomodo sit sustinendum odium primo
quod mundi in invicem Secundo non ex hoc procedit in inimicia
etc in ira Tertio non quod persequentium sive odientium ma
licia quod non sua innocencia quarto discipulos excitat ad
patientiam Primo ergo predicat mundi inimicia quod futura
erat quia membra ad exemplum capitis fuerat enim odium
mundi respectu capitis quod est christus propter quod dicit Si
mundus vos odit scitote et considerate quia me prio
rem vobis odio habuit Racionem huius odii assignat
dominus supra Io. iii Omnis qui male agit odit lucem
Io. vii Me odit mundus quia ego testimonium illi perhi
beo quod opera eius mala sunt Post hoc eadem racionem
ordinat odium membrorum unde racionem huius odii reddit
quia ipsi differebant a mundo propter quod dicit Si de
mundo fuissetis i. si mundo mansissetis per pravam
consuetudinem mundus quod suum erat diligeret unde de
mundamus? per deum? propter est pati non propter nos od
it mundus quia non de mundo estis i. inmundane con
versationis sed ego elegi vos de mundo propterea odit
vos mundus Illud odium signum fuit Gen. xxvii
in odio esau Ubi dicitur Oderat esau iacob pro bene
dictione qua benedixerat eum pater eius Esau iudeos
et reprobos signat sed iacob electos Secundo memores sermonis
hic tangit etiam scilicet in ira eodem modo quo in inimicia
scilicet capitis et membrorum ad exemplum capitis propter quod dicit
Mementote sermonis mei quem ego dixi vobis non est
maior servus domino suo supra xiii Qui dixit ... Item Io
non est discipulus super magistrum nec apostolus maior domino Et maior
ideo sic arguit Si me persecuti sunt et vos perse
quentur Et illud est consequens ut si odiunt et persequuntur
caput etiam membra unde augustinus Recusat esse in corpore
qui odium non vult sustinere cum capite Deinde per persecu
tionem capitis hec in persona persecuti sunt me sed corpore
et me etc non solum persequuntur in persona sed corpore
in corde Unde dicit Si sermonem meum servaverunt et
vestrum servabunt i. sicut meum sermonem contempserunt sic
et vestrum sic Et Luc. x qui vos audit me audit et qui
vos spernit me spernit Vel servaverunt i. servaverunt ad
calumpniandum Luc. xx Observantes miserunt insidiatores qui se
ut eum caperent in sermone Et in psalmo Observabit peccator
iustum et stridebit etc Et persequuntur membra ca
pitis et membra non persequuntur caput propter membra
sed eius Unde dicit Sed hec omnia facient vobis propter nomen
meum scilicet delendum Tertio non propter esse cum vos perse
cuti fuerint homines etc Ideo hoc est cecitas infi
delitatis unde quia nesciunt eum qui misit me etc
scilicet viii neque me sciunt neque patrem meum Et Io. xvi
Si non venissem hic ita tangit odientium
et persequentium malicia Unde ergo eorum malicia
inexcusabilem tamen per eum quem audierunt tamen per
ea que viderunt et audierunt unde dicit Si non ve

vide infra sex folia

aut ex ipsis abierunt ad phariseos et dixerunt
eis que fecit ihesus. Vnde in eodem miraculo aliqui pro-
fecerunt, alii defecerunt. 2 Cor. 2°: Aliis quidem
sum odor mortis in mortem, aliis odor vite in vitam.
Luc. 2: Positus est hic in ruinam et in resurrectionem multorum
in Israel. ¶ Moraliter in suscitatione Lazari [illegible] sunt
notanda. Primo enim dominus querit ubi sit. Secundo lapidem a
monumento precipit [tolli]. Tertio ipsum prodire facit. Quarto dis-
solvendum exponit. Querit igitur dominus ubi peccator sit
cum ei vilitatem peccati sui ostendit. Sic querebat domi-
nus Adam Gen. 3: Adam ubi es? Et Ier. 3°:
Leva oculos tuos in directum et vide ubi non prostrata
sis. Lapidem amoveri precipit, id est consuetudinem peccati
homini cessare facit, que tamquam lapis ponderosus
deorsum trahit. Ideo dicebat anima penitens
in persona [illegible] m. s. s. t. m. et s. ho. gra. [illegible]
Aug.: Cum difficile surgit quem moles male
consuetudinis premit. Tren. 3: Lapsa est in lacum vita
mea, posuerunt super me lapidem. ¶ Ipsum [illegible]
suscitatum [mortuum] [illegible] in domo [illegible] extra
domum, in populo [illegible] de sepulchro [illegible]
me [illegible] [illegible] ¶ Ipsum prodire [illegible]
[illegible] confiteri facit [illegible] [illegible] in apertum
veniens [illegible] xxviii: Qui abscondit scelera
sua non dirigetur; qui autem confessus fuerit et reliquerit
ea misericordiam consequetur. Aug.: Cum gemit quis
mortuus iacet, et si maxime gemit, sepultus
iacet [illegible] confiteris prodis. ¶ Quarto discipulis
solvendum exponit, quia et venit [illegible] sacerdo-
talis [illegible] confessionem enim [illegible] non [illegible] dominus
precepit ut ostendant se sacerdotibus ad solvendum [illegible]
[illegible] de lepris mundat [illegible] [illegible] ostendere
[illegible] [illegible] Et ideo dedit eis officium [illegible] xx: Quorum
remiseritis peccata [illegible] et quorum [illegible] nondum
e[st] [illegible] Lazarus suscitatus triplici vinculo ligatus
[illegible] triplex difficultas remanet [illegible]
[illegible] post remissionem peccati [illegible] ligata [illegible]
difficultate [illegible] ligatum pedem [illegible] difficul-
tate in [illegible] ligatum manum [illegible] operando
[illegible] xxx [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] absque vinculis solum [illegible] perfectissimum [illegible]
absque triplici vinculo solum [illegible] statum re-
stituit. Hunc statum petebat Sampson Iudicum
xvi: Domine deus meus memento mei et redde
michi nunc pristinam fortitudinem meam. ¶ Collegerunt
ergo pontifices [illegible] libri [illegible] ibi [illegible] capit-
ulum [illegible] homo misso ad [illegible] agit de verbo in-
carnato fuit divisa in tres partes. In prima agitur
de Christi incarnatione et [illegible] manifestatione
[illegible] non de passione. In tertia de [illegible] hic po-
[illegible] 2a pars. Intendens ergo huius partis [illegible]
ad xx[illegible] capitulum et agit de hiis que spectant ad
passionem. Et dividitur hec pars in [illegible] [illegible] que
spectat ad passionem ut preambula [illegible] non ut
concomitancia. Primo agitur de antecedentibus,
secundo de concomitantibus [illegible] xviii: Hec cum
dixisset ihesus egressus est [illegible] preambula non ad
passionem sunt [illegible] [illegible] iudeorum machinacio [illegible] pas-
sionis Christi [illegible] discipulorum consolacio [illegible]
prima pars [illegible] tres. Primo enim agit de iudeorum
conspiratione. Secundo de passionis [illegible] ibi

¶ Erant autem gentiles [illegible] xii ca. [illegible] de dis-
cipulorum consolacione [illegible] primo ibi [illegible] dierum
festum [illegible] prima pars in qua agit de machinacione
iudeorum qua mortem [illegible] machinabantur [illegible] [illegible] primo
[illegible] describitur iudeorum conspiracio [illegible]
[illegible] corroboracio ibi [illegible] autem [illegible] dies. [illegible]
[illegible] ampliatio ibi: Cognovit ergo turba
multa [illegible] conspiracionis obstinacio [illegible]
autem turba multa. Conspiratio ergo iudeorum
ordine describitur primo [illegible] consilii [illegible]
[illegible] consilii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] occultatio [illegible]
occultati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo
iudeorum conspiracio que facta fuit occasione mira-
[illegible] [illegible] Collegerunt ergo pon-
tifices et pharisei [illegible] concilium adversus ihesum
[illegible] fuit simul ambicio [illegible] cum [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] faciunt consilium [illegible]
Iob. xxi[illegible] [illegible] collecta sinagoga [illegible]
[illegible] Et dicebant quia hic homo multa
signa facit. [illegible] hominem vocant
[illegible] [illegible] [illegible] de miracione [illegible]
dimittimus eum sic omnes credent in eum. Et ex [illegible]
[illegible] [illegible] Et venient Romani et tol-
lent nostrum locum et gentem. Ideo hoc dicebant quia Roma-
[illegible] [illegible] et si ipsi sibi novum [illegible]
[illegible] vel regem [illegible] timebant [illegible]
indignacionem [illegible] [illegible] magis voluerunt
facere contra deum quam contra hominem [illegible]
[illegible] xxix: Qui timet hominem cito corruet
[illegible] autem huius fuit quia magis diligebant
temporalia quam eterna [illegible] Aug.: Temporalia
amittere noluerunt et vitam eternam non co-
gitaverunt et sic utraque amiserunt [illegible] [illegible]
[illegible] eis accidit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] timet impius ve-
niet super eum desiderium suum iustis dabi-
[illegible] ¶ Vnus autem ex ipsis [illegible] [illegible]
consilii determinacio que facta est [illegible] [illegible]
dispensacione divina et quam concordia [illegible]
[illegible] quod dicit Vnus autem ex ipsis
Cayphas nomine [illegible] an. il. [illegible] auctor
[illegible] [illegible] consilium [illegible] daret
[illegible] vos nescitis quicquam nec cogi-
tatis quia expedit nobis ut unus
moriatur homo pro populo et non tota gens pereat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
mortui sunt multo magis gracia dei et donum
[illegible] unius hominis ihesu Christi [illegible] [illegible]
[illegible] iste non dedit consilium ut [illegible]
[illegible] pro sua culpa quia non [illegible]
[illegible] pro aliorum salute ut nullus
posset [illegible] resistere [illegible] [illegible]
[illegible] venite et cogitemus contra [illegible]
[illegible] cogitaciones [illegible] et [illegible] [illegible] lingua
et attendamus ad [illegible] sermones eius [illegible]
consilium mortis [illegible] a sacerdotibus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] iudeis qui videbant

rege populum / Ihesus consilii declaracio non
solum fuit e voluntate humana sed etiam dis
pensacione divina / ideo subdit evangelista hoc autem
a semetipso non dixit / hoc est propria adinvencione
sed divina inspiracione / ideo dicit Sed cum esset
pontifex anni illius prophetavit / Spiritum prophe
cie honori sacerdotali attribuit. Iudicium patet
quod spiritus sanctus multa nobilia opera etiam per
malos facit et fecit / Sic in inveniencia tha
bundi sunt propria cum paulus maledixit
summo pontifici correcto quod summus pontifex
esset dixit penitencia quod summus sacerdos esset
Act. xxiii. Et saul cum esset inventus propheta
i Re. x. Et prophecia eius explanat sub
dens prophetavit nam quia Ihesus erat mo
riturus pro gente et non tantum pro gente sed
ut filios dei qui erant dispersi congregaret
in unum / et ut predestinatos ad unitatem ecclesie
colligeret / hec congregacio predicta est / Ysa. lvi.
Congregabit profugos israel et dispersos iuda
colliget a quatuor plagis in unum colligens
Et ysa. lx. filii tui de longe venient et
filie tue de latere surgent / supra x. Oves
illas que non sunt ex hoc ovili et illas oportet me adducere
Cum auctoritate humana et dispensacione divina
gaudent subditorum concordia / ideo subdit
Ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent
eum in illo, ita concordaverunt quia et si prius
eum quererent / sicut dicitur supra vii. et viii.
Quid me queritis interficere sed non ita diffinito
consilio dicitur prius xviii. Ihesus ergo
non iam palam / Tamen hic tamen secundum xpi
occultacio Occultat enim se et abscondit de
clinat non timore sed iuxta instinctione non ut
mortem fugiat sed ut tempore congruum veniat
Unde dicit Ihesus ergo iam non palam ambulabat
apud iudeos sed abiit in regionem iuxta
desertum Unde quamvis modum loca secreta
querens / in civitatem que dicitur effrem et ibi
morabatur cum discipulis suis / Dicit augustinus
Apparet non ex potestate sed fideles qui sunt
membra xpi occultis se infidelium subtra
hant et furorem sceleratorum pocius latendo
devitent quam se offendendo magis accendant
Xpus iudeos fugiebat et cum discipulis
morabatur / supra x. Oves mee vocem meam audiunt et
vocem eius audiunt Proximum autem erat pa
scha. Tamen hic enim secundum xpi latentis manife
stacio que fiebat a iudeis qui ascenderunt
ad diem festum quia xpus in diebus festis
solebat ascendere ideo dicitur Erat autem proximum
pascha hoc est dies festus iudeorum
per anthonomasiam pascha festa
dies dicitur quia fiebat mense primo
aprili. Exo. xii. mensis iste vobis
principium mensium primus erit in mensibus

anni etc. Et ascenderunt multi ierosolimam de regione
ante pascha ut sanctificarent se / die festi Et racio subditur ut san
ctificarent se ipsos quia nullus audebat in immundus comedere
pascha / Num. ix. homo qui fuit immundus super
mortuum sive in via longe / pascha non ideo pro
ut non contaminarent sed immundi pascha venerant
se exterius mundare sed interius pollutam conscienciam
inquinare Unde dicitur Querebant ergo Ihesum scilicet ad per
dendum ipsum / Confirmant et tercio quia quidam non erant
Et colloquebantur ad invicem in templo stantes et modum
inveniendi subditur Quid putatis quia non venit ad
diem festum Ista questio fiebat in templo Sed in pletu
est illud supra vii. Speluncam latronum fecistis domum
istam in qua vocatum est nomen meum Sed dicit xxvi.
Vos fecistis eam speluncam Quare autem sic quererent
insinuat ewangelista Dederant autem pontifices et
pharisei mandatum ut si quis cognoverit ubi sit
ut apprehendat eum Similiter mandatum posuit de
saul de david i Reg. xxiii. Considerate et videte omnia
latibula eius in quibus absconditur quod si etiam in terra
se absconderit perscrutabor eum in cunctis milibus
iuda Querimus utrum peccaverunt in dando isto consilio
Et sic videtur quia reprehenduntur principes sacerdotum
et pharisei quod dominum occiderunt sicut homicide fecerunt et
ipse dominus reprehendit eos supra viii. Sed non vide
tur quia voluntas dei erat quod xpus occideretur ergo
quia voluntas dei erat quod xpus occideretur Voluntatem
volendo ipsum occidere conformabat voluntatem
suam voluntati divine et sic sic ergo non peccaverunt Item
ipse dominus voluit filium suum pati et non potuit
pati nisi interficeretur a iudeis interfectum videtur ergo
quod adhoc venit ut pateretur ergo si iudei non inter
ficerent adventus eius frustraretur ergo etc. Item
adventus eius efficaciam habuit ex iudeorum consilio
ergo videtur quod iudei non peccaverunt Ad hoc Sed iudei pec
caverunt et racione actus et racione intencionis Racione
actus quia voluit occidere eum qui scilicet erat
innocentem quod nullomodo potuit bene fieri Racione in
tencionis quia non intendebant implere divinam
voluntatem sed suam saciare invidiam Et ergo obicitur
quod deo placuit mors xpi Dicendum quod activa occasio
fuit permissa sed passiva fuit bene placita sicut
est in passionibus sanctorum quod illi occidebant mala vo
luntate et xpus paciebatur bona voluntate / Et
dicitur quod frustra Dicendum quod non quia alius modus erat
deo possibilis et deus per malos iniustos multa
bona implet sicut per dyabolum probat sanctos
et dyabolus non facit nisi demerendo sed deus actum
ordinat in bonum Querimus utrum cayphas pec
cavit in dando consilium quod non videtur pretextu quod
dicitur infra quod non dixit a semetipso et sic per consequens non
quod dixit a spiritu sancto ergo si quod est a spiritu sancto non est
peccatum Item dicitur quod prophetavit cum esset pontifex
ergo si actus prophetandi bonus est non dedit malum
consilium sed bonum ergo non peccavit Sed quod ipse
verbo intendebat dare consilium quod xpus occideretur
ergo intendendo illud consilium erat homicida et sic
peccavit Positivus Et cayphas in mala volun
tate peccavit sed in illius consilii prolacione non peccavit

quia spiritus sanctus usus est eo sicut instrumento et sicut fuit de asina Balaam. Sed non fuit fructus male voluntatis quia voluntas non fuit nisi mala, Lombardus non ideo nisi bona. [illegible] ut Caiphas non tamen profuit ut asina sed ut ipso [illegible] per se [illegible] mali
[illegible] dicendum quod istius sermonis [illegible] fuit [illegible] et hoc fuit ipsi voluntas [illegible] et divina inspiratio. Ipsa voluntas fuit semper mala, et [illegible] duplex [illegible] duplex [illegible] pondus [illegible] in sermone [illegible] et [illegible] fuit mala [illegible] Romanorum [illegible] sionem [illegible] boni [illegible] salvationem. Et sic [illegible] quod peccat [illegible] et aliquis [illegible] propheta [illegible] sicut [illegible] sicut [illegible] tiendo [illegible] sua [illegible] intentionem.

Iesus autem ante sex dies

Postquam descripta est Iudeorum conspiratio, hic describitur [illegible] ipsius conspirationis roboratio. Et [illegible] ipsa conspiratio ex proditore [illegible] indignatione [illegible] proditor [illegible] indignatio [illegible] [illegible] occasionem ex effusione unguenti [illegible] in convivio [illegible] describitur [illegible] primo describitur convivium [illegible] effusio unguenti, 3o indignatio Iude, 4o excusatio Marie. [illegible] Convivium Christo deo [illegible] ubi erat suscitatus Lazarus ante diem festum per sex dies. Unde dicit: Ihesus ergo ante sex dies pasche [illegible] ante pascha venit Bethaniam ubi fuit Lazarus mortuus quem suscitavit Ihesus. [illegible] est convivium [illegible] Lazari suscitati. Unde dicit: Fecerunt autem ei cenam ibi. [illegible] Et quis [illegible] in [illegible] in [illegible] Et [illegible] Lazari [illegible] Lazarus non ministrabat sed [illegible] ut [illegible] veritas [illegible] de puella suscitata [illegible] illi domum dare manducare [illegible] quod dicit: Et Martha ministrabat. Lazarus [illegible] non [illegible] erat ex discumbentibus cum eo. [illegible] Martha ministrabat et [illegible] [illegible] Non est tibi cure [illegible] Maria ergo accepit. [illegible] effusio unguenti que [illegible] et [illegible] quod non distulerat [illegible] ipsa [illegible] refectione [illegible] devotione flagrabat [illegible] devotio [illegible] unguento effuso [illegible] dicit: Maria ergo accepit libram unguenti. Magna fuit unguenti quantitas quia magna erat devotio. Non [illegible] sed nardi, id est de nardo. Nardus est herba aromatica [illegible] [illegible] que [illegible] odor [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] suo

nardus mea dedit odorem suum [illegible] nardi fit pretiosum unguentum. Unde dicit [illegible] xiiii [illegible] [illegible] glosa [illegible] pretiosi quia magni pretii erat et valoris. Et unxit pedes Ihesu et extersit capillis suis et domus impleta est ex odore unguenti [illegible] Iudei [illegible] odorifer [illegible] ideo dicit: pretiosissimum unguentum sibi offerri precepit [illegible] xxx. Et alias [illegible] quod erat modo [illegible] suavissimo [illegible] Dixit ergo unus ex discipulis eius. [illegible] indignatio [illegible] [illegible] quia [illegible] unguentum effunderet. Unde dicit: Dixit ergo unus ex discipulis eius, scilicet Iudas Scariothis, qui erat eum traditurus: Quare [illegible] unguentum non venundatur trecentis denariis et datum est egenis [illegible] xxvi [illegible] [illegible] poterat enim venire et [illegible] videbat [illegible] ex [illegible] [illegible] dixit [illegible] Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum, quia de pauperibus non curabat [illegible] [illegible] pauperibus non [illegible] quia fur erat et loculos habens tamen [illegible] ea que mittebantur portabat [illegible] portabat et furabatur et [illegible] gaudebat [illegible] plura [illegible] [illegible] avaritia sua vendidit dominum. Unde [illegible] xxvi [illegible] abiit [illegible] avaritia [illegible] [illegible] proditionem [illegible] Iuda et Giezi lepram [illegible] Anania tradidit. Dixit ergo Ihesus. [illegible] excusatio Marie quia [illegible] Iudas [illegible] malefacto [illegible] domus [illegible] pauperibus [illegible] quod dicit: Sinite eam [illegible] nolite esse molesti ei [illegible] sed [illegible] ut in diem sepulture mee servet illud [illegible] [illegible] Pauperes enim semper habetis vobiscum [illegible] pauperes [illegible] me autem semper non habebitis [illegible] [illegible] xxvi [illegible] quia non videbitis me [illegible] exhiberi [illegible] non debetis esse molesti ei [illegible] xxvi [illegible] [illegible] dicit [illegible] quod fuit [illegible] unguentum. Et [illegible] quod triplex [illegible] [illegible] publicano [illegible] distribuitur in domo [illegible] publicani [illegible] peccatores [illegible] Symonis [illegible] Luc. vii [illegible] quidam pharisaeus [illegible] ut

No

manducaret agnum i° hec est precipiendum
quia pharisei legem servabant. Tunc a.
maria martha et lazaro in bethania
ut hic. Bethania est domus obediencie et hic
est religio in qua sunt homines in statu per
fectionis secundum [illegible] xix. Ubi his perfectis esse
vade et vende etc. et hec est convivium perfectorum.
Nota similiter de unguento secundum spiritualem
intelligenciam quod triplex est unum est quo ma
ria unxisse dominum legitur. Est enim unguentum
contricionis quod signatur [illegible] luce vii
osculabatur pedes domini et unguento etc. Devocionis
et hoc signatur est hic et Matth. xxvi. [illegible]
[illegible] ecce mulier. Compassionis
ut Marc. ult° Maria magdalena iacobi et
salome emerunt etc. Primo unguento
unguimus pedes, secundo caput, tercio non corpus
corpus domini. Sed queritur hic primo de hoc
quod dicit quod ante sex dies pasche venit. Set
ubi sumitur est quod contra Matth. xxvi.
dicit quod post biduum pascha fiet. Et post
quod in domo symonis unctus est a maria, ergo
videtur prius biduum ante et hic dicitur quod per sex dies.
Item obicitur de hoc quod dicit quod unxit pe
des quia secundum Matth. xxvi quod effudit super cap
ut eius quomodo ergo unxit pedes eius. Item de
alia contrarietate quia ibi dicitur quod videntes
discipuli indignati sunt hic dicitur quod iudas
indignatus est. Solucio. Ad has tres con
trarietates videntur prius regulas Aug.
de concordia ewangelistarum. Prima quod [illegible] est quod aliquid
quod unus dicit [illegible] historie alter
dicit per recapitulacionem et prior solutum
prima quia aliquid recapitulando sic dictum [illegible] 9t
dicit. Secunda regula quod unus obmittit
alius dicit et utrumque [illegible] est sed non utrumque abiciendum
[illegible] sic solucio secunde quia et pedes unxit
et deinde totum super caput effudit. Tercia
regula est quod mos est ewangelistarum pluralem numerum
pro singulari ponere per sinodochen, et ideo dicunt
alii quod discipuli indignati sunt sed Iohannes
exprimit ipse quis fuit. Item queritur de hoc
quod dicit ewangelista quod iudas dixit non quia de
egenis pertinebat ad eum sed quia erat fur.
[illegible] ergo pertinebat ad eum. Item dicit quod
fur erat et loculos habebat. Unde est quod dominus
volebat furi loculos committere, videtur
quod daret ei occasionem peccandi. Item quare
quod non corripuit eum dominus ex quo sciebat
eum esse in peccato. Item cum dominus esset in extrema
paupertate et pauper discipulus non recipere
pecuniam unde est quod loculos habebat. Dico
ad primum quod pertinere duplex est aut quantum ad affectum
aut quantum ad officium. Primo non pertinebat
secundo sic. Ad 2m dico quod duplex fuit racio
[illegible] dispensacio [illegible] quod dominus
malo eius desiderio satisfaciebat ne [illegible]
in peius diceret quod iudas habet excusacionem
quod proderet dominum scilicet propter inopiam [illegible]

quia vendit dominum quod pecunia [illegible] facit iudi
cius ceterorum sed magna in thezauro animarum.
Ad aliud dicendum quod non corripuit quia sciebat
quod non melioraretur sed peior efficeretur nec officium
abstulit ne proderet [illegible] ante incre
paret. Ad aliud dicendum quod sicut dicit Iohannes
dominus habuit loculos non ad usum suum sed magis
ad usum pauperum. Unde cum voluit didragma
misit petrum ad mare Matth. xvii ubi invenit
cum in ore piscis quia volebat ea que data
sunt pauperibus in usum suum convertere. Alia racio
ut innotesceret [illegible] quod licet ecclesie suas
divicias possidere. Item queritur de hoc quod dicit
[illegible] illam ut in die sepulture servet. Si
enim effudit super caput quomodo in die sepulture
poterat reservare. Ad hoc dicendum triplici modo
quod litteram exponam sic ut servet illud scilicet [illegible]
sed id non valet quia non unxit maria corpus
domini in die sepulture. Ideo exponit auctor
servet id est [illegible] devocionem vel illud scilicet devocione
unguendi quia voluit corpus domini ungere
sed [illegible] non unxit. Aliomodo sic ut fiat vis in
verbo servandi. Servare dicitur quasi per unguentum
quod intra [illegible] perdicionem sed quo mortuorum
corpora condiuntur. Unde non dicit sed sicut modo vo
lunt dominus contra iudam dicere quod non est [illegible]
unguenti perdicio sed conservacio. Diem sepulture
preveniendo unde dicit Marc. xiv. prevenit ungere
corpus meum in sepulturam sic intelligendum est.
Cognovit ergo turba. Hic tangitur [illegible] conspiracio
et conspiracionis corroboracio. Tercio hic tangitur
conspiracionis amplificacio. Prius enim cogitaverunt
occidere ihesum hic non solum ihesum sed et lazarum
suscitatum et ideo erat quia propter eum credebant
in ihesum. Primo ergo hic notatur [illegible] multitudo
et pusillanimitas iudeorum amplificacio. Circa primum
multitudo facta est occasione suscitacionis
lazari propter quod dicit Cognovit ergo turba multa
iudeorum quia illic erat sed in bethania et venerunt
non propter ihesum tantum sed ut lazarum viderent quem
suscitavit a mortuis. Ad hoc [illegible] est
[illegible] non tamen [illegible] auctoris
sed [illegible] dominus [illegible]
[illegible]
[illegible] volebant [illegible] ihesum [illegible]
magna. Cogitaverunt autem principes. Tangitur
hic [illegible] conspiracionis et [illegible] amplificacio
[illegible] quia non solum in dominum [illegible]
sed in alios propter eum unde dicit Cogitaverunt autem
principes sacerdotum ut lazarum interficerent, non
tamen ihesum [illegible] dignus [illegible] plene
sunt. Et racio subditur quia multi propter illum ab
ibant ex iudeis et credebant in ihesum et ideo [illegible]
[illegible] volebant. Aug. [illegible] dominus qui
suscitare potuit et mortuum [illegible] potuit
suscitare occisum [illegible] volebant
[illegible] [illegible] et alios [illegible]
[illegible] In crastinum autem [illegible]
est conspiracionis amplificacio [illegible]

Detinatur hic quarto et ultimo ipsius pertinacium
malicie consummacio et hec [illegible] obstinacio
occasionem habuit ex honore domino exhibito per
eos in inuidiam in iudeam perturbat et predicit sic
primo describitur xpi honorificacio secundo honoris
illius per scripturam approbacio 3o honorificandi uero
4o phariseorum maliuolentissima obstinacio. Hoc
autem describitur tripliciter primo admonicione occurrendi
quia cum leticia per populos predicatur sinceriter. Ait enim
multa que conuenerat ad diem festum cum audissent
quia ihesus uenit ierosolimam occurrerunt ei cum
leticia. Sincerius signum acceperunt ramos palmarum
et processerunt obuiam. Sicut more hebreorum ex
lege [illegible] hebrei pueri egredientes in morte et
offerentes frondes oliue et frondes lignorum pulcrorum
et ramos palmarum. Describitur et quo admodum
clamandi. Ideo dicit Et clamabant osanna. Benedictus
dicit glosa uox ista est obseruantis pocius quam indicantis
affectum quam aliquid significantis sicut interiectiones et tamen ua
let quantum salua obsecro. Iudeus qui benedictus in no
mine domini. Singula consistunt in ipso regia dignitate
non ab homine sed a deo. Ideo dicit rex israel in no
mine domini sicut id est Hic erit magnus et filius altissimi
uocabitur et dabit illi deus. Describitur et quo admodum
procedendi quia non procedebat pedes sed super asinum
sedebat. Ideo dicit Inuenerunt ihesus azellum et se
dit super eum. Et licet uerus rex esset et honorem
regium sibi offerri permitteret non tamen in multitudine
equorum sed super asinum uenit in quo signatur ut dicit
augustinus quod non ad exigendum tributum non ad ar
mandum exercitum ferro rex erat sed rex israel qui
mentes regat qui consulat quod in regnum celorum
credentes sperantes amantes que perducat. Secundo describitur
scriptum est tangitur hic et inscripture istius per scripturam
approbacio et [illegible] in scriptura fuisse
predictum quia hoc robur dat [illegible] fidei predicit
Et sedit super asinum in honore regio et hec pu
tenus hoc casu gestum. Ideo dicit Sicut scriptum
est Zach. ix. Noli timere filia syon [illegible]
dicit et plus intelligitur [illegible] exulta Zach. ix. Ex
ulta satis filia syon iubila filia ierusalem. Et ro
exultacionis reddit. Ecce rex tuus uenit tibi
Ecce regia dignitas. Sedens super pullum asine
Ecce mansuetudo et humilitas. Et admiracione
[illegible] dicit [illegible] xvi [illegible] regis
[illegible] et clemencia est quam nuper [illegible] Et licet
hoc [illegible] esset predictis non ad [illegible] paganus ut
[illegible] hoc non [illegible] in [illegible] diuina dispensacione
[illegible] subditur hoc non cognouerunt discipuli eius primum
quod sicut honorem eius [illegible] sed quando glorificatus est
ihesus scilicet post resurreccionem et ascensionem tunc recor
dati sunt quia adimplerunt quia hec erant scripta de
eo et hec fecerunt ei in post glorificacionem cognouerunt
non antequam quia et primo sicut dicitur luc. ultimo apparuit
illis sensum ut intelligerent scripturas. Testimonium 3o
tangitur hic [illegible] honoris exhibiti racio et hec
erat ipsa mirabilis lazari suscitacio que turba
testabatur per quod dicit. Testimonium ergo perhibebat
turba que erat cum eo quando lazarum uocauit

de monumento dicens lazare ueni foras et suscitauit
eum a mortuis. Ista turba perhibebat testimonium
eius oportebat turba sed simplicium et ima [illegible]
[illegible] sapienciam. Ac uero sicut [illegible] prophete
testimonium perhibuit [illegible] instancium et lax
[illegible] per quod signum et testimonium collatus est ei
honor iste. Ideo dicit propterea et obuiam uenit ei turba
quia audiuit eum fecisse hoc signum. Turba simplex
[illegible] signa mouebantur ad fidem et deuocionem
ideo dicitur ihesus uero uidentes turbe timuerunt et
glorificabant deum [illegible] Et scribe dicebant quia
blasphemat. Pharisei ergo dixerunt ad inuicem
[illegible] phariseorum ex inuidia obstinacio
ideo dicebant inter se uidetis quia nichil proficimus
[illegible] uiuit [illegible] in uitam resistunt
homines corrupti mente reprobi circa fidem
sed ultra non proficiunt. Et post Ecce mundus
totus post eum abiit. In quo notatur quod [illegible]
inuidie commoti sunt [illegible] dicit [illegible] xxvi [illegible]
[illegible] scribe et pharisei indigni sunt. Et ima ex
inuidia dolebant ex superbia despiciebant
contra faciebant et ideo in malicia obstinati
inuidia autem diaboli mors introiuit in
orbem terrarum sap. ii. [illegible] Paulus
malignus [illegible] cum super [illegible] sua
Et sic habetur Sapiencia uero quod dominus in operibus
suis fuit sibi grauis quia sed uero dicit Et dominus
abscondit se a facie inimicorum [illegible] hic
[illegible] se offerret [illegible] super
fugit in montem quando uoluerunt eum facere regem
hic suscipit honorem collatum sibi tamquam
regi et approbat. [illegible] sicut dicit augustinus
non fecit contraria sed pro congruitate facta diuersa
sicut uetus et post nouum edidit testamentum
[illegible] quod [illegible] tempus passionis pueris non du
adueniat nondum aderat. Ideo prius se occulta
bat quia tempus expectabat nondum aderat
opportunitas et tempus se manifestat. Similiter
[illegible] ima an passionem ignotus esse
uolebat post passionem non glorificandus
ideo tunc honore regni et non ante suscepit
[illegible] racio est quia isti non fecerunt eum regem
sed a deo missum recognoscebat. Tercia
racio est quia dominus statim post hec erat pas
surus et ideo honorem uoluit ut ex hoc
honore augeretur sequentis ignominia passionis
[illegible] quod [illegible] quia dicit [illegible] xxi
quod primo misit in castellum [illegible] illud
dicitur quod sedit super asinam et pullum hic autem
dicitur quod super azellum. [illegible] non est scriptum in za
charia Noli timere filia syon sed exulta
et iubila quia sic [illegible] adiditur ultimum
[illegible] quia [illegible] loquebantur
qui tota [illegible] [illegible] et auctor
[illegible] non [illegible] in illorum [illegible]
sed intellectum [illegible] et [illegible]
[illegible] exultandi [illegible] dicit [illegible]
[illegible] timendum [illegible] ergo [illegible]
et [illegible] est quod dominus sedit super

asinam et etiam super pullum eius. Et dicit
quidam fuisse hoc modo. Primus insedit pul
lo et quia recalcitrabat postea sedit super
asinam. Sed hoc nichil est quia non credo ut
pullus unquam domino insidente recalcitraret.
Primo intelligendum est quod dominus primo signanter primus
sedit super asinam id est super veterem sinagogam
et post super pullum id est gentilitatem indomitam
et primus sedit super asinam quam turbe occurrerunt
tunc sedit super azellum et ideo iohannes dicit post
adventum turbarum invenit ihesus azellum et se
dit super eum non curans dicere totum quia alius
dixerat. ¶ Erant autem gentiles. Precitatum est
bum pamibus ad passionem quod est phariseorum
conspiratio. Hic declaratur et manifestatur gentilium illuminatio
et iudeorum excecatio. Ideo hec pars secundum lz p
tes. Primo ostenditur vocationis gentium prefiguratio
secundo passionis predicte fructificatio ibi amen
a. d. v. iii. Tertio non fructus expositio ibi turba
secundo que stabat quarto describitur futura iudeorum ex
cecatio ibi hec loquutus est ihesus. In prima secundo
primo futura gentium vocatio id est hoc quod domini
querunt et dominus se offert benivolum. Et
describitur hic ordine. Primo ponitur gentilium sollicitudo.
Secundo discipulorum intercessio. Tertio magistri condescensio.
In primo secundo gentilium sollicitudo in hoc quod vide
re ihesum cupiunt et querunt. Primo quod dicit Erant autem
gentiles quidam ex hiis qui ascenderant ut
adorarent in die festo. Ipsi adorabant in tem
plo cum iudeis et ipsi exaudiebantur. Ut iii reg. viii.
in oratione dicit salomonis. Alienigena
qui non est de populo tuo cum venerit et oraverit
in loco hoc tu exaudies in celo. Dicit hic
secundo accesserunt ad philippum qui erat a bethsayda
galilee. Super iohannes. Erat autem philippus a bethsayda
ci[vitate] an[dree] et petri. Tamquam ad magis notum
venerunt et desiderium suum ei expresserunt. Un[de]
rogabant eum dicentes. Domine volumus ihesum
videre. Ut inquit quia desiderabant quia sunt
de p[ro]fetis et p[ro]ceres sunt p[ro] [illegible] erat
desiderabilis cunctis gentibus. Volunt inde eum
occidere gentiles videre propter hoc cap. xxi. ut dic
ducebant reges et dabit gentem facienti fructus.
¶ Venit philippus. Tangitur hic secundo discipulorum
intercessio condignitate petitionum et ut familiaris
Philippus in petere assumit socium. Ideo dicit Venit
philippus et dicit andree. Tamquam maiori
et tunc andreas tamquam maior petit et
diminucione hic dicit andreas et phi
lippus dixerunt ihesum. Sed quodam inuit quod plati
et medii ut simplices et deum desidia
prepositum domino offerunt. Deut. v. Dixit
moyses. Ego sequester et medius fui inter
deum et vos. Heb. v. Omnis pontifex
ex hominibus assumptus pro hominibus constitu
itur in hiis que sunt ad deum. ¶ Ihesus autem
respondit. Tangitur hic tertio sed dei condescensio quod
satisfacit gentilium desiderio dicens. Id

tempus venisse manifestandi se gentibus
propter quod dicit Venit hora ut clarificetur filius
hominis id est gentibus manifestetur et per hoc eius claritas et
gloria recognoscatur. Hec est hora passionis
et redemptionis nostre quam diu fuit exoptata et
desiderata. Iudicat gentes vocandas propter quod apostolus
Ro. xiii. Hora est iam nos de sompno surgere.
Hec est hora de qua dicit est. Vel in eo apparet
enim quia non dum venerat hora eius. Sed quare
tunc gentiles sua ydola adorabant et deos
suos habent. Verum est quod ascendebat adorare
in templum dei quod de gentibus conveniebant ad ritum
iudeorum et hos dicebant proseliti. Et curiosus dicit
de hiis quod ipse existens erat ut proseliti fient
Ideo iam incipientes credere veniebant solempnitate
videre et in templo adorare. Sed tunc quare
philippus non repulit eos. Et videtur
quod debuisset quia ipse audiebat a domino c. x. xo
in viam gentium ne abieritis. Et c. xv. non sum missus
nisi ad oves que perierunt domus israel. Sed quod contra dominum
mandatum fecit qui petitionem ipsorum admisit.
Respondetur quod ipse philippus videbat quod ipse non
tantum iudeos sed etiam gentiles curabat vide
batur etiam quod omnium salutem volebat ex alia pre
mandatum eius considerabat. Ideo caute egit quia
nec petitionem omnino repulit nec presumpsit ad
misit. Et ideo andream consuluit ille non de
dum iam presumebat. Tunc postea dixerunt ihesum quod
se poterat sicut volebat ut dominus mani
festaret se omnibus. Sed quare quare dixit non
manifestavit se gentibus. Respondetur
magis quam manifestat se gentibus. Respondetur
quia propinquitate passionis id est quia salus
gentium. Alia ratio quia iam iudei
erant per conspirationem mortis eum repulerant. Sed
tunc et ideo post conspirationem eorum dominus gentibus
ad gentes. ¶ Amen amen dico vobis. Postquam
descripta est vocationis gentium prefiguratio
ponitur hic passionis predicte fructificatio
secundum quamdam triplicem modum. Primo ponitur passionis
fructificatio. Secundo non quia passio non habet effectum
nisi in imitatoribus ponit ipsi imitatoris
exhortatio ibi qui amat animam suam. Tertio
dicit quia nulli imitantur nisi qui a domino
vocantur ideo preces facta est oratio ibi nunc
anima mea. Quarto quia ipse impetrat omne
quod petit eius notatur exauditio id est venit
vox. Primo igitur passionis fructificatio
ex quo granum propter quod dicit Amen amen dico
vobis. Assumendo loquitur gentibus qui eum que
sierunt ut ipsos in fide confirmet. Nisi granum
frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipsum
solum manet. Id est caro non multiplicatur nisi
moriatur id est Cor. xv. Insipiens tu quod seminas
non vivificatur nisi prius moriatur. Si autem mo
rtuum fuerit multum fructum affert quia tunc
producit messem. Sic intelligendum est
granum frumenti propter eius puritatem et adipis
multitudinem propter quam optimus ex eo panis
fit

Unus qui de celo descendit | Ioh. vi. Descen-
dit ipse. | Ipse enim summi sacerdotis gerens
vices intra profunditatem mortis et passionis
acerbitate, | ideo ipse dicit: Omnes fluctus tuos
induxisti super me. | Sed hoc granum attulit mul-
tum fructum, quia multos filios adduxit in
gloriam. Heb. ii. | Decebat enim eum propter quem omnia et
per quem omnia qui multos filios in gloriam addu-
xerat auctorem salutis eorum per passionem consumma-
re. Ioh. Christus commissa sunt ad te in latitudine
maris fortitudo [illegible] etc. | Christum amat animam
suam sic tamen et nos ad passionem imitandam
exhortatur et hortatur ponens incommodum et
commodum. Incommodum dicit: Qui amat animam suam perdet
eam. | Vocat vitam corporalem. | Ioh. xiii. Dixit
Petrus: Animam meam pono pro te. | Et qui odit
animam suam in hoc mundo | De commodo | scilicet perpetuo
in vitam aeternam custodit eam. Augustinus xiii. Christus voluit
animam suam salvam facere perdat. Augustinus: Si cu-
pis vitam tenere in Christo noli mortem timere. Propter
felices qui vitam custodiunt perdendo ne perdant
amando. | Secundo hoc idem hortatur per exemplum. Si
quis mihi ministrat me sequatur, sicut servus
dominum suum alioquin non est verus servus. Sequatur
scilicet passionis vestigia. I Pet. ii. Christus passus
est pro nobis vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia
eius. Et sicut quis eum imitatur in poena sic et
in gloria, propter quod subdit: Et ubi sum ego et minister meus
erit. ii. Thim. ii. Fidelis sermo nam si commortui
sumus et convivemus, si sustinemus et conregnabimus.
Ideo fideliter promisit Apoc. iii. Qui vi-
cerit dabo ei sedere in throno meo. Et ne aliquis
dedignetur sibi ministrare subdit honorificationem.
Si quis mihi ministraverit honorificabit eum
pater meus, quia ipse honorificavit me. I Reg. ii.
Qui honorificaverit me ~~[illegible]~~ glorificabo eum,
qui autem contempnunt me erunt ignobiles. Magnum
quia de servo faciet filium. Ro. viii. Ipse spiritus
reddit testimonium spiritui nostro quod sumus filii Dei
coheredes autem Christi. | Nunc anima mea tur-
bata est. Tangitur tertium scilicet pronominis exhortatio
et cum dominus sit in dominio positus quia caro
refugiebat mortem, opprobium tum pia oratio
sed quia rursum pro salute nostra veniat
offert orationem pronomina quaestione. Orationem pro
sua liberatione | Sequitur oratio primo. Dicit
Nunc anima mea turbata est scilicet timore mortis.
Matt. xxvi. Coepit contristari et maestus esse.
Et quid dicam. | Quod nunquam propria petitione ut mor-
te [illegible] peta quid ut infirmitate [illegible]
propter quod dicit: Pater salvifica me ex hac hora
passionis. Matt. xxvi. Pater si possibile est trans-
eat a me calix iste. Sed quia non petiit ut exaudiret
propter quod subdit: Sed propterea veni in horam hanc
ut scilicet morerer. Ideo dicit: Nolo exaudiri sed de-
sidero: Pater clarifica nomen tuum. Et hoc est petere
ut nomen Dei notificetur gentibus per passionem.
Quam oravit pro nobis primum etiam se obtulit
Heb. v. Qui in diebus carnis sue

preces supplicationesque ad eum qui posset
illum salvum facere a morte cum clamore valido
et lacrimis offerens exauditus est pro sua
reverentia. | Venit ergo vox de celo. | Tan-
gitur ultimum scilicet exauditio in signum. Dicit:
Venit ergo vox de celo dicens: Et clarificavi
et adhuc clarificabo. | Sicut per populi in a[illegible]
sicut per vitam redemptionis et Christi ad celos
sublimatio a patre facta est clarificatio.
Heb. v. Christus non semetipsum clarificavit
ut pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum:
Filius meus es tu, ego hodie genui te. Item hec
vox patris attestabatur sicut et in baptismo.
Matt. xvii. In transfiguratione et in ... vox de
testimonium perhibuit in adventu sive in aeterna
[illegible] | Sed qui odit animam quod dicit qui odit
animam suam etc. glossa, cum vero Ista. Cum
eum [illegible] suam vinum odio habet sed mirum
et fovet etc. ergo multo minus animam suam
odit. Videtur quod etiam dat in[illegible] vitam suam
[illegible] dicit: et hoc homo non dicit vitam carnis
suam quod dicit quia homo non proprie ea
que sunt Dei et hec non est amanda quia
sic importat [illegible]. Ecce Ioh. xiii. Si pr[illegible]
[illegible] me gaudens [illegible] in[illegible]
[illegible] dicit vitam naturalem suam. Ioh. i. [illegible]
Animam meam pono pro te. Item vita spiritualis
suam [illegible] Christum dimittit non dicit suo modo
[illegible] vita suam quod sonat in [illegible] sed hoc
non solum quia Dominus hortatur ad mortem ergo
[illegible] mortem et ita habeat
odio vitam naturalem quod si ita est videntur mereri
qui se interficiunt ut Christo obediant. Sed hoc
manifeste falsum quia nulli licet interficere seipsum
sicut probat [illegible] in primo libro de civitate Dei. Videndum
quod intelligit de vita naturali sed attendendum est
quod non est absolute accipiendum amare vel odire
sed in respectu ut sic est dicta: Amare quem magis
ea diligit quam divinum preceptum implere, odire
non quem magis implere preceptum quam [illegible]
vitam suam non tenet [illegible] ut se occidat
vel in morte se precipitet. Sed [illegible] Augustinus Si
cogatur homo alterum eligere mortem corporalem
et [illegible] potius eligat Deo dilecto
[illegible] offenso vivere. | Istum quod dicit
quod petat salvari ex hora [illegible] pro se
quod sciebat quod Deus nollet cum quo ad
[illegible] sciebat quod Deus nollet [illegible] | Item
[illegible] exaudiri ergo indiscrete petebat. | Item
[illegible] petiit et non fuit exauditus constat ergo
quod non in omnibus est exauditus contra Ioh. xi.
Ego sciebam quia semper me audis. Sed dicas
quod petitio ista fuit sensualitatis contra sensu-
alitas non sequitur ad dominum preceptum ergo si fuit
fuit rationis. Videtur quod in Christo duplex fuit
voluntas scilicet rationis et sensualitatis. Voluntas
rationis semper conformis est Deo in volito et propterea
semper exauditur, sed voluntas sensualis discordat
in volito a voluntate Dei sed non in modo volendi

Et io voluntas sensualitatis in xpo no
semp e assencia quod noluit quia no
eveniunt nisi q deus voluit petitio g° ista
no fuit ex voluntate racionis procedens sz sen
sualitatis et io no e exaudita. Ex quo obt
adquid petebat. Sd q sicut dns aliqua
precepit no adimplenda sz nos instruendos
Sic aliq petijt no adimplenda adi pet
tendi sz ad nos instruendos et instruxit
nos i hac petitione q lz nos voluntate
sensualitatis aliq possimus nolle et tamen q ipsi
subdenda e voluntati divine et tamen q dif
fide no debemus si formidamus morte. Ex
obiur q io petijt Sd q simo ic fortius e
sm i pm racionis et io reposuit peticionem
Et sicut advocatus alij no petit pp se nt
quia id nollet sz pro alio et quia alij vol
le et io pp sensualitate petebat licet tamen hoc
volebat primo pocius non pcellure nra
Turba g° que stabat. Postquam de tanta
e passionis future fructificatione subdit h
ttm sic illius i explanatio huius hoc ordine
procedit textus primo i uniit turbe cunctatio
2° apposita explanatio 3° turbarum
dubitatio 4° dubitationis amotio. Turba
g° turbarum admiratio de auditu vocis illius
quia nesciebat unde esset ppterea dicit. Turba
g° que stabat et audierat illam scilicet vocem
dicebat tonitruum factum esse attendens vo
magnitudine et sensibilitate et tamen erant
de saduceis de quibus Act xxiij io dicit esse
angelum nec spm. Alij no dicebant angelus
ei locutus est attendentes vocis articulacionem
tamen eius significatum no i telligebant isti erant
de secta phariseorum qui dicebant angelos esse
Act xxiij. Et si spus ei locutus est
aut angelus. Rndit ihus et dixit. Hic
tanquam tamen si illius vocis explanatio qz ipsi
nesciebant nc pp quid esset facta nc quid sig
nificaret io dicit quare facta e no pp me
hec vox venit sz pp vos quia pro ad
instructionem meam sz vestram ideo dat vocis
i tellectum nc iudicium e mundi scilicet in passione
mei princeps mundi huius eicietur foras scilicet
qui credebatur esse princeps qz a multis gentilibus
adorabatur sz a nobis potius e demon pes
simus reputatus Luc xj. Cum fortis ar. tu.
atri. su. i pa. st o. q possidet et ipse vicit
mundum cum suo principe Joh. xvj. Confi
dite ego vici mundum et et modum vincendi
principem dt esse p passionem io dt. Et ego
si exaltatus fuero a terra scilicet p passionem
crucis om tra. ad me. p fidem et dilectionem
Can j. Trahe me post te. J. xxj tra
xit symo petrus rethe ad terram plenum
mag pis. et Joh iij. Sicut exaltavit
mo. ser. in de. ita oz exal. fi. ho. Et
hoc exponit textus hoc aut dixit quia
morte esset moriturus qui morte crucis
que erat vilissima Sa ij. Morte turpissima
condempnemus eum. Rndit ei turba. Tanquam
hic 3m scilicet turbarum dubitatio quia adeos
qm i lege instructi erant quia audierant
xpm i mortale et hic dicebat se esse xpm
et dicebat se moriturum pp q dnt. Nos au
divimus ex lege quia xps manet in etnum sz ubi
hoc i lege audierant i telligendum quia lex
hic comphendit pphas et dr aggr. Vo egressus
eius ab inicio a diebus eternitatis et Dan vij.
potestas eius potestas eterna et ij. R ij. Sus
citabo semen tuum post te et stabiliam thronum
regni eius et et quo tu dicis oz filium hois
exaltari. Qmus e iste filius hominis hic no
xps no dixit sibhac forma sz sup. viij
Cum exaltaveritis filium hominis tunc cognoscetis
quia ego sum. Et hic dt et ego si exaltatus fuero no q
nesciebat quod audiebat sz q prius reperiunt
dixit g° eis ihus. Tanquam hic 4m scilicet du
bitationis amotio et ostendit q ista
dubitatio no veniebat a malo intellectu
sz de defectu i telligentie quia scriptura intel
ligitur de xpo dt. Et q eternus et q mortalis
ideo dt. Adhuc modicum lumen i nobis e
lumen e quia creditis xpm eternum sz modicum
q no creditis moriturum io hortatur ut infide
proficiant dum tempus habent io dicit. Ambulate
dum lucem habetis illud ambulate e pfide ad
xpm attendite pfecte attendite ad eum et illuminamini
et io subdit. Ut tenebre vos no comphend
ant i expectacio i fidelitatis de quibus sic in
lux venit i mundum et dilexerunt ho. ma. te.
quam lu. Et quia pricolum e ab eis comphendi
io dicit. Et qui ambulat i tenebris nescit
quo vadat. Job. iiij. Via i piorum tenebrosa
nesciunt ubi corruant. Et explanat
q dixit ambulate i credite io dicit
Dum lucem habetis cre. i lu. ut fi. lu. si. luc
filij scilicet filij dei quia ipse lux vera e et q
sit pfidem sic io Dedit potestatem filios dei
fieri hijs qui cre. i no. e. Optime satis
facit eis quia ibi dubitatio no potuit
sedari nisi attendendo ad eum pfidem hijs cuius
attendere potuit intelligere et xpm moriturum
et xpm i eternum victurum et sacrificium effi
sacem quo redimatur et assensurum ad sublimia
quo perducatur hic e ambulate. Sz qui
de hoc q dicit nunc iudicium e mundi cz deus
e q no iudicat quemquam nc venit ad iudi
candum. Rndetur est iudicium condempnacionis
et discretionis hic iudico iudicatur mundus
i pressione xpi pecunij distinxit omnes ab hered
primo iudicio no Et Sz q de hoc q dicit
q princeps mundi huius e et eicietur e iste
princeps Et dyabolus g° videtur q mundus iste
sensibilis pertineat ad dominium dyaboli
et tunc verum erit in pocius manicheorum

Videtur quod mundus hic dicitur mundo dedita
pars mundi. Horum princeps est diabolus non quo-
ad naturam sed quantum ad prelationem in culpa
quia ipse est rex super omnes filios superbie
Iob xli. Item quod dicitur hic quod eicietur
foras quia non videtur adhuc enim dominatur
in hiis qui mundo dediti sunt et foras ponit
eos quia gravius peccant. Videtur quod diabolus di-
citur de mundo non quia temptet sed quod non inte-
rius regnet. Vel dicitur eici quod omnino in multo-
rum cordibus regnet sed quod non in tot nec ita po-
testative regnat quia manum trahentem
se abstinuit. Propter hoc quod cirographum quod erat
adversum nos in passione delevit et affixum
cruci manibus [illegible] est debilitata
manus ad resistendum fortificata per fidem
i. Petri v. Cui resistite fortes in fide.
Videtur quod dicitur hoc quod dicat quod omnia traheret ad
se quia non omnes nec maior pars conversi
sunt ad fidem ymmo multo plures mali quam
boni. Videtur quod sicut dicit Augustinus Christi ... [illegible]
... esse non dicit mala et tales
sunt mali quam plures quod est [illegible] non fit distinc-
tio nisi per electos qui erant filii dei per elec-
tionem et illos traxit ad se et congregavit
in unum. Vel omnia trahendo id est de omni gente
et regno non tantum iudeos sed et gentiles sine
distinctione nationum. Hec locutus est Ihesus
postquam de superbia et futura gentium vocatione
et passione sue predicatione et expositione
hic quo ad [illegible] futura iudeorum expectatio
et predictionum per declaratione hic ordine.
Primo enim [illegible] ipsa expectatio. Secundo non
aliquorum electorum. Tertio non infirmorum electorum sit
confortatio. Quarto non ipsius excecatorum confir-
matio. Excecatio iudeorum [illegible] in
ipso facto dicit quod abscondit se ab ipsis videns
quod ei gratiam acceperant propter quod dicit Hec lo-
cutus est Ihesus et abiit et abscondit se ab eis
Augustinus non ab eis qui cum ramis palmarum
obviam ei venerunt sed ab hiis qui enim
videbant et ei invidebant. Deuteronomii xxxii.
Abscondam faciem meam ab eis et considerabo
novissima eorum. Et ista absconsio corporalis
signum erat absconsionis spiritualis. Et hic [illegible]
bra sequens Cum autem tanta signa fecisset coram
eis non credebant in eum sicut fuit signum de
suscitatione Lazari non tamen credebant quia ma-
licia eorum non sinebat. Sap. ii. Excecavit
eos malicia eorum. Nec hoc casu gestum est
sed a domino permissum et per prophetam ysaiam predictum
propter quod dicit ut sermo ysaie prophete impleretur
quem dixit Domine quis credidit auditui nostro. Jeronimus
et [illegible] auditum nostrum id est ei quod audivimus
a domino vel ei quod audit a nobis prophetantibus
quia fides ex auditu Ro. x. Et brachium
domini cui revelatum est. Brachium domini ut dicit
Augustinus est filius patris sicut enim tuum bra-
chium tuum est per quod operaris ita dei bra-
chium dicitur eius verbum per quod operatus est mundum.

Hoc brachium nec porrectum extenditur
nec correctum contrahitur nec solum fuit propheticum
sed et sumit [illegible] dei michi [illegible] propter quod subdit
Propterea non poterant credere [illegible] quia ex-
cecati erant et hoc dixit ysaias. Ideo subdit
Quia iterum dixit ysaias Excecavit oculos
eorum et induravit cor eorum ysaie vi. Exce-
ca cor populi huius et aures eius aggrava
Ro. i. Tradidit eos deus in reprobum
sensum ut non videant oculis et intelligant
corde et intelligendo convertantur et sanando
sanem eos Ier. iii. Convertimini filii revertentes
et sanabo aversiones vestras. Et ne credat
auctoritatem istam usurpatam subdit Hec dixit
ysaias quia vidit gloriam eius et locutus
est de eo ysaie vi. Vidi dominum
sedentem super solium excelsum et plena
erat omnis terra maiestate sua. Verumtamen
ex principibus. Tertium hic secundum [illegible] quorumdam electorum
ad Nisi [illegible] dicit [illegible] dictum sit quod non credi-
derunt verumtamen ex principibus multi crediderunt
in eum Ro. xi. In hoc tempore reliquie secundum
electionem gratie dei salve facte sunt. Tamen non erant
in fide perfecti propter quod subdit Sed propter phari-
seos non confitebantur ut de synagoga non
eicerentur supra ix. Iam enim conspiraverant ut si quis
eum confiteretur [illegible] Et hoc quidem timebat [illegible]
imperfecti propter quod subdit vocem timoris. Di-
lexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam
dei. Et stulte egerunt secundum quod dicitur i. Mach. ii.
A verbis viri peccatoris ne timueritis quia gloria
eius stercus et vermis est hodie extollitur cras non
invenietur. Ps. Dissipavit ossa eorum
qui hominibus placent. Ihesus autem clamavit
et dixit. Tertium hic secundum [illegible] infirmorum in fide
fortificatio que fuit affirmatio Christi exhor-
tatione qua sublevat mentes credentium
ad dignitatem dominicam. Propter quod dicit Qui
credit in me non credit in me sed in eum qui
misit me. Sed in eum qui misit me vel credendo
non honorat me tantum sed eum qui misit me
dicendo quod quod credit in me non est credere in hominem
sed in deum et hoc [illegible]. Et qui videt me
videt eum qui misit me quod unum sunt in essentia
mittens et missus quia qui videt unum
videt et alium. Infra xiiii. Philippe qui videt
me videt et patrem meum. Et vero est unitas essentie
quia ego in patre et pater in me est et ipse filius
et vero videndi patrem sicut ibi dicente
sicut splendor lucis propter quod dicit Ego lux
in mundum veni ut omnis qui credit in me in tenebris
non maneat sed videat. Et et ipse lux fiat
Ephe. v. Fuistis aliquando tenebre nunc autem
lux in domino et hoc credendo in eum. Dicitur hic
Heb. i. Cum sit splendor glorie. Et
si quis audierit. Hic tertium [illegible] sit contra
non credentes sua generatio et sic in forma
ondit sua benignitatem et iudicii severitate

Io. 12. Et si quis audierit verba mea et non custodierit ea, ego non iudico eum. Id est non condempno eum propter meam benignitatem. Non enim veni in mundum ut iudicem mundum sed ut salvificem mundum. Supra 3. Non misit deus filium suum in mundum ut iudicet mundum sed ut salvetur mundus per ipsum. Ideo dicit: Qui spernit me et non accipit verba mea habet qui iudicet eum. Et quis est iste qui iudicat? Hoc ostendit: Sermo quem locutus sum ille iudicabit eum in novissimo die. Math. 24. Celum et terra transibunt, verba autem mea non preteribunt. Sicut dicit Crisostomus in ordine accusacionis redarguit eos et omnem abscidit excusacionem. Math. 5. Esto consentiens adversario tuo dum es cum illo in via. Istud intelligitur de sermone dei, quia sermo suus habeat virtutem iudicandi eos manifestat quia non est sermo humanus sed divinus. Et ideo dicit: Quia ego ex me ipso non sum locutus, sicut dicunt glosule [illegible]. Secundum quasi dicat: Cum a me ipso loquitur propriam gloriam querit. Sed qui misit me pater, ipse michi mandatum dedit quid dicam et quid loquar. Et ideo ego non loquor sed michi datum est. Et scio quia mandatum eius vita eterna est. Io. 8. Si quis sermonem meum servaverit mortem non videbit in eternum. Math. 19. Si vis ad vitam ingredi serva mandata. Gal. 5. Elige tibi vitam et diligis deum. Et ideo mandatum eius non declino. Propter quod dicit: Que ergo ego loquor sicut dixit michi pater sic loquor, quia ipse loquitur in me, [illegible] non sicut mandato domini et voluntati consonat [illegible]. Que audivi a patre loquor in mundum. Et ideo ostenditur quod sermo suus non est humanus sed a patre eius ut sermo divinus. Et est de bonis domini [illegible]. Cum autem [illegible] non est verbum hominum etc. Sed quod hic dicitur quod non poterant credere quia Ysaias dicit: Excecavit [illegible] quod male dicitur quia si non poterant credere ergo non erat eis imputandum, id est peccatum. Ideo dicendum quod non poterant, id est nolebant, sicut illud: Non solum quia [illegible] [illegible] ut esset omnia solvere quia non dixit credere nolebant [illegible] habet ad manum [illegible]. Esto quod iste esset [illegible] non nolebat credere quia Ysaias dicit: Excecavit oculos eorum etc. Quod ipse sit tam male voluntatis eorum [illegible] aliquid non posse dicitur dupliciter: aut quia nullo modo potest aut cum magna difficultate potest, sicut dicitur quod vir assuetus in malo non potest bene facere. Iere. 13. Si mutare potest ethiops pellem suam et leopardus varietatem suam, sic vos poteritis bene facere cum didiceritis male. Similiter [illegible] dicitur quod erat excecatus non poterat credere et [illegible] dicere quia ideo non poterant credere quia excecavit eos [illegible] Ysaias. Non quod per dictum prophete [illegible] sed propria malicia, et dominum iudicium iudicum [illegible] dei. Augustinus: Excecat et obdurat deus deserendo non adiuvando, quod occulto iudicio dei fieri potest, non tamen iniusto. [illegible] quod de hoc quod dicit: Qui credit

in me non credit in me, dicitur. Hic gradacio est tu dicas quod debet intelligi tamen ut sit sensus: qui credit in me non credit in me tantum, sed eciam in eum qui misit me. [illegible] Sed iudei isti simul debebant dicere: qui videt me non videt me tantum sed eum qui misit. Videtur. Et quia fides distinguit articulos, ergo qui quis cogitat de uno articulo non cogitat de alio, ymo aliquis credit unum qui non credit alium, sed in visione est. Quia eadem qui unam videt personam omnes videt. Io. [illegible]. Qui videt me videt et patrem, quia impossibile est unum videre sine alio, sed incredulitatem distinguit et solitudinem excludit. Qui credit in me non credit in me solum, credit in me et in eum qui me misit. Aliter potest dici quod est credere auctoritati sed videre ut intelligere rationi. Quia ergo auctoritas et potencia est in patre per appropriacionem tunc eius est credere. Non filius credere affirmat patri et sic dicitur quod pater trahat ad filium sed in videndo et revelando filius dicitur. Id patrem ut verbum ad [illegible] et non [illegible] non sic appropriatur patri quemadmodum credere cum dicitur: Qui credit in me.

Ante diem festum pasche

Determinata sunt duo antecedentia ad passionem [illegible], scilicet iudeorum conspiratio et passionis predicatio. Hic autem prosequitur de tercio, scilicet discipulorum confirmacio. Discipulos autem dominus confirmat et munit contra instantem tribulacionem. Primo humilitatis exemplo. 2° eruditionibus et consolacionibus. Infra proximo 14 capitulo. Ibi: Non turbetur cor vestrum. 3° orationis subsidio, infra 17. Ibi: Hec locutus est Ihesus et sublevatis oculis in celum. Primo dominus confortat discipulos suos hic [illegible] particulas suas que ibi tangit. Primo enim ponitur exemplum hic. 2° hortatur ad eius imitacionem ibi: Postquam ergo lavit. 3° sine detegit inde persistere ad demandum ibi: Cum hec dixisset [illegible]. Non ostendit discipulorum infirmitatem ad [illegible] passionem, scilicet ibi: Filioli adhuc modicum vobiscum sum. In quo est appositum ad eius imitandum. Distinguit etiam primo ostenditur tempus congruitatis, 2° necessitas, 3° per [illegible] obediencia temporis oportunitas [illegible] quia in eo tempore morte instabat, propter quod specialia signa dilectionis ostendere debebat. Io dicit: Ante diem festum pasche, id est prima die azimorum, cuius vespera erat 14 luna ad vesperam qua agnus immolabatur. Sciens Ihesus quia venit hora eius ut transeat ex hoc mundo ad patrem. Pascha transitus est, et ideo dominus noluit in pascha quod fuit transitus signum et per transitum maris rubri. Exodi 12. [illegible] omnes maris transierunt etc. Et cum dilexisset suos qui erant in mundo in finem dilexit eos, id est propria signa dilectionis ostendit eis. Augustinus: Absit ut dilectionem morte finierit qui non

dum est sumtus et non est iste sumus consumens
sicut consimias. Quos dominus diligit usque
ulterius in quantum obliuisci potest mulier infante
suum ut non misereatur etc. Et post tamen et ho-
mines. Et cena facta cum dyabolus iam misisset in cor-
de i. suggessisset ei ut traderet eum iudas
symonis. Quoniam tunc diffinitiue eum tradere ex quo
tradicione non est mortuus sed sublimatus. Sciens
Sciens quia omnia dedit ei pater in manus suas id
est ut ei tradita est in omnibus potestas etc. Et surgit
simul a cena exiuit et addidit videlicet sensus illud
Io. xvi Exiui a patre et veni in mundum iterum relinquo
mundum et vado ad patrem. Et hic sciens in morte sua in-
stare prognostes surgit a cena ut exemplum pre-
beat quia iam temporis opportunitas aduenit sed stare
in ministro esse. Act. xii Surge velociter
Et ponit vestimenta sua. Cant. v Expoliaui me tunica mea quomodo humi-
litatis quia deponit vestimenta ut sit expeditus
sicut minister ideo dicit ponit vestimenta sua et
tamen patris ut ministri ipsa dicit. Et cum accepisset
linthea precinxit se. Luc. xvii Cum autem dico
vobis quod precingis se etc. officium ministri exprimit
ipsa dicit dum ministrat agnum in pelvim et cepit
lauare pedes discipulorum et extergere lintheo
quo erat precinctus est officium ministri tale
officium dominus assumpsit. Luc. xxii Ego autem
in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Filius ho-
minis non venit ministrari sed ministrare et dare
animam suam in redempcionem pro multis et hic humili-
ter ministrum fuit verbo predictum. Venit ergo ad
symonem petrum. Cant. ii Ecce iste venit salit et petrus reuerenciam
qua dominus obsequium refutabat propter quod dicit venit
ergo ad symonem petrum ut scilicet eum lauaret et dicit
ei petrus domine tu michi lauas pedes quasi di-
cat expauescendo dicit petrus tu in ... tu dominus in
suo tu magister in discipulo tu omnipotens in ministro
cuius manibus quibus oculos apperuisti leprosos
mundasti mortuos suscitasti in lauando pe-
des quod non audeo pati quia in reuerencia
considerabat monet eum dominus ut desistat propter
ministerium. Respondit ihesus et dixit ei quod ego
facio tu nescis modo scies autem postea id est te
sustine usque in postmodum. Sed petrus amonitus
non flectitur vnde dicit ei petrus non lauabis
michi pedes meos in eternum et quia in sua sancta pre-
sumpcione non deseruit deteritur comminacione. Respondit
ei ihesus Si non lauero te non habebis partem
mecum. Petrus dicit compertum de eterno dico
in psalmo domine pars hereditatis mee et ... por-
cio mea in terra etc. Dicit ei petrus Simon
Cant. v. ... scilicet per obediencia comminacione sibi
facta ... deus est petrus dicit ei petrus sed
in hac misione dicit ei simon petrus i. obediens
feruens quia plus offert quam dominus peciat
vnde dicit domine non tantum pedes meos sicut
pecis lauare sed et manus et caput vnde simon
petrus non obediens dicitur potest i. psalmo pari-
tor meum deus parcior etc. Sed quare semper in
reuerencia errabat modo non in obediencia excedebat

Ideo petrus semper est timidus sed modo et symo
scilicet obediens ideo dicit. Dicit ei ihesus qui lotus est
id est in baptismo de qua dicit ysaias i. lauamini et mun-
di estote et zach. xiii Erit fons patens domui
dauid et in lauacionem peccatoris et menstruate ut
ut salua fias. Iste modo non indiget nisi ut
pedes lauet i. affectus. Cant. v Laui
pedes meos quomodo inquinabo illos. Isti pedes
magis indigent lauari quam alia membra
propter quod quia magis veniunt sordibus terre. Tercio ... cor-
des eius in pedibus eius et non est recordatus sui
sed qui isti pedes lauantur tunc est mundus totus
Cant. xxxviii. Effunda semper nos aquam mundam
et mundabimini etc. Et vos mundi estis. Ideo
non indiget nisi locorum pedum. Io. xv. Vos
mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis
Sed ne videantur discipuli facinus ignorare
subdit Sed non omnes et voluit quare hoc dixit
docere Sciebat enim quis esset qui traderet
eum propter quod dixit non estis mundi omnes ideo enim
ubi loquitur de predicacione ostendit quod dominus sciebat
quis traderet ne pro ipsum tamquam hominem posset
decipi. Sciebat ab inicio qui essent
credentes et quis eum traditurus esset. Sed notandum
de hoc quod dicitur quod cena ista fuit facta ante diem
festum pasche et ex hoc innuitur quod dominus confecit
de fermentato sed in contrarium sunt alii qui volunt
quod dominus comedit secundum morem qui tunc
fuit. Respondent greci sicut dicitur in glosa quod dominus
preuenit sicut hic dicitur die pasche et confecit
de fermento et iohannes corrigit alios evangelistas
Sed insipienter dicunt quia absit quod alii
errauerint in aliquo sicut mencio cum eorum spon-
sorum. Vnde non dicitur hic dies pasche dies
ymmolacionis sed primus inter dies azimorum
in quo sero precedenti ymmolabatur agnus.
Item quando dicitur quod dyabolus iam misisset
in cor iude ut traderet eum ergo videtur quod diabolus
malarum cogitacionum immissor Et hoc fit
ubi quia ipse et deus simul sunt et dominatur
in filios diffidencie Ephes. ii. Ergo sicut
deus est eius in quem dominatur immittit bonas
cogitaciones sic et dyabolus malas. Sed contra
hoc est quia si dyabolus immittit quomodo ne sit
nolit homo peccabit ergo sunt quod esset superior
ipsa mente quod est contra verum et augustinum
Respondeo quod immittere sicut immittere dicit
du. ipse et agit ipse est et naturaliter format ...
... et solus deus sunt non immittit est offendo
suggerit per occasionem. Hoc non conuenit dyabolo
quod sic quod non obicitur quod dicitur regnat de
quod non regnat per naturam sed per consensum proprie
voluntatis quod volens ei consentit secundum Gregorium
debilis est hostis ideo non dicitur immittere sed suggerere
vel incendere. Item quando de hoc quod solus petrus
dominum noluit lauare restitit quod omnes ...
dixerunt Et si omnes tacuerunt quod ipse vo-
lebat esse singulariter Si tu dicas quod dominus

primo venit ad eum et ipse primo restitit et
postea fuit correctus contraria est glosa quia dicitur
incepit lavare et cetera et post venit ad simonem
petrum. Augustinus Crisostomus credit quia primo lavit
iudam quia in tantum presumptuosus
primum locum antecipaverat et post venit
ad petrum et ille restitit. Sed melius dicit summa glo.
quod primo venit ad petrum et illud patet in propria
narracione. Postquam secundo lavit pedes postquam
ponit exemplum hic hortatur ad imitandum ipsum et
hoc quidem facit pluribus modis. Primo ex consideracione
dignitatis magistri secundo magnitudinis premii tercio ex
excellencie muneris. Hortatur secundo ex consideracione dig-
nitatis magistri quia ipse magister ac dominus fecit
lavit id dicit et ipsi facere et ideo cum surrexit
ut minister iam incepit docere ut magister. Iohannes vestimenta
tunica resumit et audienciam pecit [illegible] quod dicitur
postquam ergo lavit pedes eorum accepit vestimenta
sua quas exposuerat ut sinaret. Et cum
recubuisset iterum dixit eis Scitis quid fecerim
vobis. Facit eos solicitos ad attendendum
quia debet docere ut magister et de doctrina sua ut
ipsi eum imitentur. Ideo dicit vos vocatis me
magister et domine et bene dicitis sum etenim. Est magister
quia nostrum bonum est magister verus ihesus christus. Et est
dominus quia david vocabat eum dominum suum in psalmo
Dixit dominus domino meo. Si ergo ego lavi pedes vestros
dominus et magister et vos debetis alter alterius lavare
pedes. primo id est humiliter superiores sibi in
mente arbitrantes et postea Exemplum enim dedi vobis. Et
vero humilis subditus quia sic fecit ad propositum imitandum
fecit enim miracula que non possumus imitari
quia non fecit in exemplum sed in potestate in quantum fecit
et opera humilia ad nostrum imitandum sed et hic
Exemplum enim dedi vobis ut quemadmodum ego feci vobis
ita et vos faciatis. Christus xi Discite a me quia
mitis sum et humilis corde. Et quia in operibus humilitatis sunt
imitandus oportet tali racione quia non est servus
maior domino suo ergo si dominus non dedignatur
humiliari multominus servus et hoc est quod dicit
Amen amen dico vobis tamquam vero et certum non est
maior servus domino suo neque apostolus maior
eo qui misit eum supra x non est discipulus
super magistrum neque servus maior domino. Et ideo
omnes summi pontifices dicunt se servos servorum Ideo con-
suetudo est pape ut scribat se servum servorum
dei. Heu heu Crisostomus ubi sunt qui despiciunt con-
servos ubi sunt qui honores exponunt pro
[illegible] et servis pedes lavit dominus tempore
predicacionis et in magna sapientis et in sublime
longere Si hec scitis hic secundo hortatur
ad eum imitandum consideracione magnitudinis
premii quia qui hoc facit beatus est ideo dicit
Si hec scitis beati eritis si feceritis ea non si
tantum scitis immo et si facitis Iacobi primo Qui
factor est operis hic beatus in facto suo erit
[illegible] Qui solvit et postea qui ac fecit et
docuit hic magnus est in regno celorum. Et quia per

miscebat eis bonum ne crederet ea prodicionem per
misisse subditur non de omnibus vobis dico sed
per bonum erunt sed de electis vero ait Ego scio quos
elegerim quasi dicit multi sunt notati non tamen non
nominat dominus qui sunt ex eis. Et dixit beati
eritis de aliquibus vero et pluribus non de omnibus
est intelligendum sed ut adimpleatur scriptura Qui
manducat meum panem scilicet meus comensalis le-
vabit calcaneum suum contra me ipse Summa alia
littera Homo pacis mee in quo speravi et le-
vavit calcaneum ut dicat Calcaneum est longe cal-
caneacionem dolum et fraudem et occultacionem in-
sidiarum et loquitur psalmista Sicut ille qui vult
occultare se levat calcaneum supra eam sic
iudas occultavit se et hic dicebat de iuda
non eum accusando sed discipulos instruendo ne
crederent eum tradidisse ut Hominem primum predicta
subditur vel amando. Amen amen dico vobis priusquam
fiat ut cum factum fuerit credatis quia ego sum deus
quia scio omnia antequam fiant. Ecclesiastici xxxiiii
domino deo antequam crearentur omnia sunt agnita et cetera
Amen amen dico vobis hic tercio hortatur ad
imitandum se in honore suorum suorum consideracione
magnitudinis muneris magnum enim munus est quod
dominus honorat et ipse dominus honorem suum suo
reputat suum et ita magnum munus est quod hono-
rat christus summum predicat dicitur Qui accipit si quem misero
me accipit et qui honorat missum honorat me
mittentem christus xxv Quod uni ex minimis
meis fecistis mihi fecistis. Qui autem me accipit accipit
eum qui misit me scilicet qui honorat filium ho-
norat patrem qui misit ipsum christus x dicit Qui quis
vos recipit me recipit Et qui me recipit
recipit eum qui me misit. Et exponitur de gratia
quia sicut est magna transgressio dominum despicere et
magnum munus ipsum honorare Sic eciam in fine
[illegible] Sed hic queritur primo quia dominus dedit dis-
cipulis suis magnum exemplum humilitatis quam aliquis alterius
virtutis cum sint alie virtutes excellenciores
dicendum quod dominus super omnia commendat discipulis
suis virtutem et quia superbia rete frangit
virtutem quia inter superbos semper sunt iurgia
et discipuli contendebant quis eorum esset maior ideo
ne premium generum virtutes essent rumperetur
dedit exemplum humilitatis ut quilibet alteri subiciat
Alia racio est quia sicut dampnacio orta fuit
a superbia ita salus ab humilitate Sed queritur de
hoc quod dicit non de omnibus dico ego scio quos
elegerim contra supra vi dicitur Nonne ego vos ele-
gi Et elegit ergo iudas fuit electus cum ceteris
dicendum non Dicendum quod est electio ad presentem dignitatem
et iudas fuit electus sicut eliguntur mali episcopi
et prelati non ex precedenti sed ex dispensacione
Et est electio ad eternam felicitatem et hic non
iudas non fuit electus quia hic pertinet ad fi-
nalem bonos Item queritur de hoc quod dicit
Qui recipit si quem misero me recipit Sed ergo
qui honorat missum honorat mittentem ergo sicut

vide sequencia xii folia

vide sup(ra) xx folio

missum z locutus eis non fuissent. uba .s. fidei
z erudicionis peccatum non haberent .s. ita grande
z inexcusabile qualiter vij dicitur. Ei autem qui
cognouit voluntatem domini sui z non facit plagis
vapulabit multis. Et ideo si non audissent excu
sabiles essent aliquomodo per ignoranciam ut autem
excusacionem non habent de peccato suo quod non ex ignorancia
non credunt sed ex odio quod odium redundat in
patrem propter quod dicitur. Qui me odit z patrem me
um odit. Superbia sua eleuati sunt. ps. Super
bia eorum qui te oderunt ascendit semper. Quia ergo ex
malicia audire recusauerunt ideo inexcusabiles
sunt. Sicut vij. Regina austri .i. iusticia generacione
ista .s. iudaica .s. ac si ... Ro. ij. Inexcusabilis
es o homo omnis qui iudicas. In quo enim alium
iudicas te ipsum condempnas. In excusabiles z
sunt iudei propter ea que viderunt. Ideo dicitur Si opera
non fecissem in eis que nemo alius fecit peccatum
non haberent .s. non credendo ita magnum peccatum.
Quia sicut supra v. dicitur. Opera que ego facio tes
timonium perhibent de me. Nunc autem z viderunt z oderunt me
z patrem meum. Et ideo sciens z exprobrans re
cusabant credere z persequebantur. Propterea inexcusabi
les sunt. Sicut xi. Ve tibi corozaim ve tibi bethsaida
quia si in tyro z sydone facte fuissent virtutes que facte sunt in uobis olim in cilicio z
cinere penitenciam egissent. Et scilicet iudeorum malignitas in scriptura
est prophetata dicitur Sed ut adimpleatur sermo qui
in lege eorum scriptus est. Quia sunt sicut large lex
pro omni scriptura. ps. Quia odio habuerunt me
gratis. Hic pro ois scribitur. Qui adversantur mihi z
oderunt me gratis z annuunt oculis. Et alibi
ps. Dum loquebar illis impugnabant me gratis
Istud odium prefiguratum fuit Gen. xxxvij. Ubi
dicitur quod fratres Ioseph oderant eum z non pote
rant z cetera. Cum autem venerit etc. Hic de iniuria
innocencia exprimenda testimonio spiritus sancti
z apostolorum propter quod dicitur Cum autem venerit ista ipsi spiritus
[illegible] sunt ne [illegible] z mortem [illegible]
Cum autem venerit paraclitus quem ego mittam vobis a patre
spiritum veritatis qui a patre procedit ille testimonium perhibebit de me
quem dedit deus omnibus obedientibus sibi z perhi
bendo de mea innocencia testimonium arguet mundum
de malicia. Infra xvj. Cum venerit paraclitus arguet
mundum de peccato quia non crediderunt. Non solum ille sed eciam
testimonium perhibebit sed vos eciam confirmati spiritu z vos
testimonium perhibebitis quia ab inicio mecum estis
Act. i. Oportet eum ex hiis viris qui nobiscum
sunt congregati ab eo tempore quo intravit z exivit
inter nos dominus ihesus testem resurrectionis eius fieri ...
... hic testimonium non crediderunt apostoli ante adventum
spiritus sancti sed post. Unde petrus ad vocem ancille [illegible]
negavit cum magna tamen auctoritate principibus sacerdotum
post missionem spiritus sancti videbatur. Act. v. Oportet
obedire magis deo quam hominibus.

vide sup(ra) xx folio

16 Hec locutus sum vob(is)

iciam quo discipulos suos armat ad
pacienciam ut scilicet propter tribulaciones non deficiant
sed eas sustineant. Propterea dicit Hec locutus

sum vobis ut non scandalizemini. Quia dicit
Greg(orius) minus feriunt iacula que preuidentur z tol
lerabilius mundi mala suscipimus si contra
hec preuidencie clipeo munimur. Ideo premunit
eos de tribulacionibus futuris. Absque synagogis
facient vos. Act. viij. Facta est persecucio magna
in ecclesia ierosolimis. Et ideo dispersi sunt omnes
per regiones iudee z samarie z ideo summus
licet de persecucionis subiugit. Sed venit hora
ut omnis qui interficit vos arbitretur se ob
sequium prestare deo. Hora ista fuit tempus
predicacionis apostolorum tunc occidendo eos ar
bitrabantur se bene facere. Gen. xvij. z in paulo
Act. ix. Qui petiit litteras a principibus sacerdotum
in damascum ut si quos inveniret huius vie
viros ac mulieres vinctos perduceret in ierusalem
Talis autem cogitacio contra eum fuit absque fidelitate. Io.
Et hec facient vobis quia non noverunt pa
trem neque me .s. per ignoranciam z incredulitatem
... in paulo ... blasphemus
fui z persecutor z contumeliosus sed ignorans hec
feci in incredulitate. Contingit hec mala ex
... discipulos predicens eis Gen. dicit. Sed
hec locutus sum vobis ut cum venerit hora eorum
reminiscamini quia ego dixi vobis. Reminiscencia z memoria futurorum
dei mater valet ad omnia mala perferenda
ego oblivio nocet. Io. dicitur Deut. viij. Cave
ne aliquando obliviscaris domini dei tui z negligas
mandata eius. Recordacio simonis de hominum
erigit z dirigit Gen. c. xxviij. Recordatus
est petrus ubi dicit ... ps. Reminiscentur
z convertentur ad dominum omnes fines terre. Sed quia
hic primo dicitur quod dicit non noverunt me vero
hic pharisei cognoverunt verum quod sicut xij. quia
ipsi pharisei cognoverunt parabolam de vinea illi tunc
dixerunt xxj in parabola de vinea illi cul
tores dixerunt Hic est heres venite occidamus eum sed
tunc dicitur ut autem viderunt z oderunt me ergo
scientes ipsum oderant. Sed contra hoc quia dicitur
... Et nunc fratres scitote quia per ignoranciam
fecistis sicut z principes vestri ergo principes per ig
noranciam occiderunt Christum non ergo cognoverunt Ideo
i. Chor. ij. Si cognovissent numquam dominum glorie
crucifixissent. Gen. Videtur quod Christus z deus
erat z messias sed promissus principes in lege xx
Dicendum ergo quod iudei mali cognoverunt
quod ipse erat verus eis promissus z verax z in noticia
sed quod esset dei filius non cognoverunt quia eius ve
ritate agnita impugnaverunt volentes omnes
ipsum non esse neque bonum neque sanctum. Ideo exce
cati sunt ut ipsius divinitatem non agnoscerent
in propria humanitate oderunt. Quia ergo dicitur
aut cognoverunt aut non referendum est
ad diversa cogitata. Alii referunt ad
diversa tempora quod in principio cognoverunt sed postmodum
impugnando per maliciam suam excecati sunt
quod de hoc quod dicitur Si non venissem z locutus fuissem
eis peccatum non haberent ergo scilicet isti venerunt illi qui non
audierunt z non credunt non dampnantur propter in
fidelitatem quod mirum est. Quia nullus

salutis sine fide. Item secundum hoc Tyrii et
Sydonii qui non crediderunt non dampnabuntur
quia maior fuisset eorum perfectio. Contra Et
per excellenciam in diversa genera peccatorum nomine peccati
generaliter dantur intelligi. Propterea tamen ut alia
peccata in spiritum sanctum quod est maius peccatum. Illarum
peccatorum excusacionem. Nota secundum peccati intelligitur
peccatum in spiritum sanctum quod contravenit peccato in peccato in
fidelitatis, et hoc non haberent iudei si solum
mansissent in infidelitate si dominus non precepta
signa manifestasset eis. Item queritur de hoc quod
dicit si opera non fecissem in eis que nemo alius fecit.
Illud videtur falsum quia maiora et mirabiliora
signa legimus in veteri testamento. Legimus enim mare
rubrum divisum et iordanem. Homines xl annos
de celo pastos. Mortuos suscitatos et multa
talia. Item ipse dominus dicit Qui credit in me maiora
horum faciet. Ergo signum apertum non erat istis
signum ut scire poterint quia ipse esset xpus. Ad hoc
glossa. Ergo quod non intelligitur de operibus miraculosis
sed de mirabilibus ut quod mulier virum de eis
quod ipse de virgine natus est et consilia. Contra Sed
non solum quia hec non erant eis nota. Non
dicendum est aliter. Vel quod hoc dicit quantum ad opinionem
multitudinem et diversitatem quia nullus tantum tot
miracula et tam varia fecit sicut xpus. Vel
facienda est vis in hoc quod dicit fecissem quia
nemo alius fecit quia non erat deus sed ad eius
invocacionem facta sunt. Xpus autem fecit tamquam
ille qui erat omnipotens. Item queritur de hoc quod
viderunt nunc et oderunt me et patrem meum. Contra
sicut dicit Augustinus nulla creatura potest odisse
deum. Quo ergo oderunt patrem. Item nemo odit
nisi quem novit sed ipse dicit quod non noverunt
patrem et ita cum multis ergo deum non habebant
odio. Ad hoc dicitur Primo ut distinguatur
odium. Est enim odium dei quod est in affectus
contrarius adversus aliquem et nullus potest
odisse deum. Et est odium inpacientie quo ali-
quis ad modum odientis se habet. Sic dicitur
aliquis odisse animam suam qui facit contra
salutem propriam. Sic et dicuntur odisse deum qui
voluntati eius adversantur. Aliter dicitur quod deum est
considerare ut summum bonum a quo omne bonum
et considerare eum ut iustum et in suis operibus.
Nullus potest deum odisse ut odit ipse sed deum
secundum quod iustus. Contra Ergo obicit Augustinus de
illud Augustinus retractat. Tamen ubi illud
unum est accipiendo odium sicut expositum est.
Contra obicit quod non cognoverunt. Dicitur quod est cognicio
certitudinis et claritatis per speciem, et hac nullus
deum cognoscit nisi sit comprehensor. Et est
cognicio certitudinis sine enigmate, et hac
nullus deum cognoscit nisi fidelis. Et est
cognicio estimacionis, et hac infideles
et multi mali cognoscunt, et cognoverunt
patrem et persequentes oderunt. Item
queritur de hoc quod dicit Venit hora ut omnis

qui interficit vos. Ergo sunt sic illi qui occidebant
apostolos bona intencione occidebant. Ergo merebantur.
Si tu dicas quod non poterat bona intencione fieri id
falsum est quia mala in genere que non sunt mala sim-
pliciter bene fieri possunt et tale est occidere. Contra Quedam
sunt opera que nullomodo bene possunt fieri ut mentiri
sicut dicit Augustinus. Omnia mox nominata coniuncta malo
sunt mala ut dicit philosophus. Quedam autem sunt que
statim possunt bene fieri cum adest bona intencio ut
sunt bona in genere. Quedam que non sunt bona
sola intencione nisi assit causa et ordo et talia
sunt occidere et consilia bene quamvis ...
... precepto nisi assit ordo iudicii et ideo nullomodo
bene fit tali modo fiebat in apostolis quia iusta
causa et inquisicio deerat. Hec autem vobis
ab inicio. Supra dominus verbo eruditionis con-
firmavit discipulos in fide et dilectione. In hac
parte intendit eos confirmare in spei expectacione
consolans eos contra turbacionem et desolacionem
de suo recessu et hec pars dividitur in tres partes
secundum triplex genus consolacionis. Prima conso-
lacio est ex spiritus sancti missione. Secunda ex filii
visitacione et hec terminatur ibi Modicum et iam
non. Tercia est ex precis audicione ibi Amen
amen dico vobis si quid et cetera. Sic ergo tota trinitas
consolatur. Prima est consolacio ad demandam intel-
ligenciam. 2a ad lenitudinem. 3a ad pacem et confi-
denciam. Prima respicit racionale, 2a concupisci-
bilem, 3a irascibilem. Primo igitur consolatur
eos de spiritus sancti missione et describitur hec conso-
lacio per hunc modum. Primo premittit discipulorum
desolacio. 2o spiritus sancti promissio. 3o missi
officium. 4o missionis principium. Premittit ergo
primo discipulorum desolacionem occasione sui
recessus cum vocat predictas admoniciones
... ideo dicit Hec autem vobis ab inicio non dixi
que predicta sunt de spiritus sancti missione et vera
persecucione quia vobiscum eram consolans vos
presencia et ideo non dicebam vobis tristia.
Unde Mt ix non possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est
Et nunc vado ad eum qui misit me Ad patrem. Io
ubi predico et ex hoc recessu sicut erant discipuli
non indignantes in quinque sed tristes. Unde dicit
Et nemo ex vobis interrogat me quo vadis.
Audiebant et non intelligebant et querere non
... et hoc est pertinacia sed quia loqui
... sunt vobis ... imple ... Signum
tribulacionis tristitie quia soli considerabant
absenciam corporis non absencie fructum et
hoc dicitur ... non contristemini sicut et
ceteri qui spem non habent. Tales implent
tristicia. ... Consolemini ne forte
habundanciori tristicia absorbeatur qui huiusmodi est.
Tre. iii. Replevit me amaritudinibus et
inebriavit me absinthio. Sed ego veritatem
vobis dico. Sic tangitur spiritus sancti promis-
sio que implet in suo recessu ... dicit
consolans. Ideo dicit Sed ego veritatem vobis
dico et cetera ... tristiciam sed ... debet

consolari de recessu meo. expedit vobis
ut ego vadam. Et vado reddit causam. Si enim non ab-
iero paraclitus non veniet ad vos. Et ideo hic est
quia nisi fuerint desolati non consolabuntur, Mat-
thei v°. Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. Bernardus.
Delicata est nimis divina consolacio nec eis datur
querentibus alienam. Et quare absente mittitur enim
ad vos quia subtracta consolacione visibili da-
tur vobis consolator invisibilis. Ysaie xxviii.
Quem docebit scientiam et quem intelligere faciet
auditum ablactatos a lacte avulsos ab uberibus.
Et ideo sequitur reddit. Hebreos v. Omnis qui lactis est
particeps expers est sermonis iusticie parvulus
enim est. Et cum venerit etc. Tangit hic triplex
spiritus sancti officium propagacionem ad mundanos et hoc
est arguere propagacionem ad bonos et hoc est
docere. Officium igitur propagacionis ad malos exprimit
cum dicit Ille arguet mundum de peccato et
de iusticia et de iudicio. Et ipse salvator ex-
ponit de peccato quidem quia non credunt in me
et hoc est peccatum infidelitatis. Iohannis supra viii.
Vos in peccato vestro moriemini. Si enim non cre-
dideritis quia ego sum moriemini in peccato vestro etc.
De iusticia vero quia ad patrem vado et iam
non videbitis me. Glossa. non de iusticia quam fe-
cit sed quam noluit imitari et hec est iusticia fi-
dei que creditur quod non videtur. Ideo dicit Quia ad
patrem etc. et iam credetis quia fides est substancia
rerum sperandarum argumentum non apparencium etc.
Hebreos xi. Et hec iusticia fidei perficiat iustus
salvatur. Romanos iii. Arbitramur hominem iustificari
per fidem sine operibus legis. De iudicio autem quia
princeps mundi huius iam iudicatus est. supra xii.
Nunc iudicium est mundi nunc princeps etc. Potest
aliter exponi. Arguet enim mundum hoc est manife-
stabit mundo secundum illud Ephesios v°. Omnia que arguuntur
a lumine manifestantur. Paraclitus spiritus sanctus. Et sic
manifestata sunt mundo peccatum iusticia et iudicium
peccatum mundi iusticia Christi iudicium diaboli. Et
racio horum est quia Christus erat redemptor
mundi, dyabolus deceptor et mundus peccator.
Mundus detinebatur a diabolo per peccatum infide-
litatis. Ephesios vi. Adversus mundi rectores te-
nebrarum harum etc. Et de hoc peccato spiritus sanctus
arguit mundum cum ostendit ei suam infidelitatem
arguit de peccato. Et hoc concordat cum litera dicens
de peccato quia non credunt in me. Christus non mundum
redemit sua iusticia qui enim iustus fuit
et pati non meruit paciendo mundum ipsum
salvando in cuius iusticie attestacionem sublimatus
est ad dexteram patris et hoc concordat
litera de iusticia vero quia vado ad patrem
per sublimacionem. Hoc enim iusticie. Philippenses ii.
Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem etc.
Diabolus non mundum iniuste detinebat et iniuste
contra Christum pugnabat. Ideo iudicatus est
quia amisit dominium in genus humanum. Et
hunc coronat sequens litera de iudicio non quia
princeps mundi iam iudicatus est id est in causa sal-
vatoris reus factus est. Regetur ergo sic litera

arguet mundum de peccato suo quia non
credunt in me etc. De iusticia sua mea quia
ad patrem vado et hoc testimonium de iudicio
scilicet diaboli. Quia princeps huius mundi iam
iudicatus est. Sic determinavit officium eius
ad mundanos. Deinde subiungit officium eius
ad discipulos et hoc est docere quia non plene
potuit docere in presencia Christi. Ideo dicit Adhuc
multa habeo vobis dicere sed non potestis
portare modo et racio huius est quia adhuc
carnales erant. I Corinthios iii. Non potui
loqui vobis quasi spiritualibus sed quasi car-
nalibus. Nondum enim poteratis sed nec adhuc
potestis sed ista carnalitas amovenda erat
per spiritum paraclitum spiritum sanctum. Ideo subdit
Cum autem venerit ille spiritus veritatis do-
cebit vos omnem veritatem. I Iohannis ii.
Unccio docebit vos de omnibus. Et quod doceat
veritatem ostendit per hoc quod non est sed ab alio
Ideo dicit Non enim loquetur a semetipso sicut
diabolus qui mendax est et pater eius. Supra
viii. Cum loquitur mendacium ex propriis loquitur.
Sed quecumque audiet loquetur. Ideo vera loquitur.
Supra viii. Qui misit me verax est et ego que
audivi ab eo hec loquor. Nec tamen docebit
veritatem de presenti sed eciam de futuris unde
et que ventura sunt annunciabit vobis.
I Thimothei iiii. Spiritus manifeste dicit quod
in novissimis diebus quidam discedent a fide.
Ille me clarificabit. Tangit hic tria
spiritus sancti operacionem et hoc quia non tamen est pa-
tris verum eciam filii et ideo sicut filius qui procedit
a patre clarificat ipsum operibus. Patrem ego
clarifico et spiritus sanctus filium. Ideo dicit Ille
me clarificabit. Et racio redditur quia de meo
accipiet et annunciabit vobis. Cum spiritus sanctus
summe sit simplex et quidquid habet ergo si accipit
aliquid ab alio totum accipit. Et ideo sequitur Omnia
a filio procedit. Sed ne credas ex hoc quod ab ipso
solo procedat ut ab ipso principaliter. Ideo dicit
quod ab ipso procedit quia tamen procedit a patre. Ideo subdit
Omnia quecumque habet pater mea sunt. supra xvii.
Omnia mea tua sunt et tua mea sunt. Propterea
dixi vobis quia de meo accipiet et annunciabit
vobis. De meo quod tamen a patre accepi. Sic spiritus
sanctus emittitur a filio a quo procedit sicut et
filius a patre missus est. Iohannis i. Unigenitus filius qui est
in sinu patris ipse enarravit. Et sequitur
hic primo de hoc quod dicit nemo ex vobis
interrogat me quo vadis. Et sequitur Symon
dicit ei Petrus domine quo vadis. Respondetur
quod dominus ibat ad ignominiam passionis ibat
et ad gloriam resurrectionis et cum prius loquitur
quod iret ad passionem quesivit Petrus quo
vadis sed non interrogat quo dicit quod vadit ad
gloriam resurrectionis cum vado ad eum qui
misit me. Et ipsi tamen turbati erant de
itinere ad passionem quod nichil cogitabant
de gloria. Ideo dicebat non querebant sed dominus
volebat quod quererent ut ipsos consolaretur

Item quer(itur) de hoc. Si ergo non abiero paracli
tus non veniet. Videtur ex hoc quod xpc non fuit
omnipotens quia spiritum mittere non poterat nisi
personaliter recederet. Et tunc dicas quod hoc non fuit
propter xpi impotenciam sed propter discipulorum in
eptitudinem. Contra hoc est quia xpc per suam
potenciam disponebat ad graciam quam quod impe
diret quod patet quia ante adventum xpi non fue
runt tantis gracie sed post. Respondetur. Et si pe
dicebant quia carnaliter ipsum amabant
sed hoc nichil est quia talis amor non prestabat
ergo non repugnabat gracie. Unde sic inclina
bat in caritate. Et tunc dicas quod non repug
nat spiritui in potencia sed tamen est impediens. Hoc
nichil est quia qui aliquem amat aliquem
sensibiliter et spiritualiter fuerit diligit quia
dilectio naturalis incendit spiritualem. Videtur quod
in plica expansa non fuit dandus spiritus sanctus
ante ascensionem. Secunda racio est ex parte susci
piencium quia consolati sensibiliter presencia
corporali ideo non desiderabant alia consolacionem.
Deus autem non mittit dona sua contempni
cio non datur in mentibus. Ideo oportuit
ab eis xpm separari. Alia racio ex parte
mittentis quia non decet missum ducere
suos fautores nisi ipse appareat glorio
sus. Ideo dicitur supra vii. Spiritus nondum erat datus
quia ihesus nondum erat glorificatus. Tercia
racio ex parte utriusque quia ad huc inimici erant
bant in inimicicie inter nos et deum. Ideo primo
oportuit fieri reconsiliacionem quam spiritus sancti
donacionem. Ideo prius oportuit xpm pati
quam spiritum sanctum mitti. Item queritur de hoc
quod dicit quod cum venerit spiritus docebit vos omnem
veritatem. Primo videtur male dici quod docebit
quia doctor est actus sapiencie et sapiencia appropriatur
filio non spiritui sancto. Item quo docebit omnem
veritatem secundum hoc videtur quod apostoli sciunt geo
metriam et omnes artes et hoc falsum est
quia eciam sciebant male gramaticam.
Unde apostolus dicebat. Et si imperitus sermone
mone non tamen sciencia. Videtur quod doctor congr
uitatis est tamen alii attribuitur filio. Et ex
presencie et donaciones et hec attribuuntur
spiritui sancto. Et de hac loquitur
propter hoc patet. Solucio ad secundum. Intelligitur
non de omni veritate simpliciter sed secundum
pietate et hec veritas necessaria est
ad salutem quam plene cognoverunt apostoli.
Vel dicendum quod non intelligitur sed secundum quod
omnes distribuit per singulis genera sed pro
generibus singulorum. Et est in veritas doctrine
vite et iusticie et hanc docuit. Veritate
doctrine quia xpm magistrum scimus quia
verax es. Ecce. Veritate vite ysa. xxx
viii. memento domine quomodo ambulaverim
coram te in veritate. Veritate iusticie prima
prima accipere personam in iudicio non est
bonum. Ecce. Item queritur de hoc quod dicit
de meo accipient. Videtur falsum quia

si spiritus sanctus est deus nichil novum potest. Ergo
nichil potest amplius accipere. Quod est 3o quod
dicat de meo accipiet. Item queritur de racione
dicti quod apta inquit dixi de meo accipiet quam
omnia que pater habet mea sunt. Aut omnia distin
bunt per essencialibus aut proprietatibus. Si pro
proprietatibus falsum est quia filius non habet innascibi
litatem. Si per essencialibus. Ex hoc non sequitur
quod si spiritus sanctus procedat a patre quod propter hoc pro
cedat a filio quia procedere est personale. Per eandem racionem
possit dici spiritus sanctus de filio de meo accipiet
quia omnia que habet pater habet spiritus sanctus. Ad
hoc videtur contra quod simplex est spiritus sancti
processio eterna sed et temporalis. Eternam ad eterna
a filio patre et sic accipit a patre et non a filio.
Item ad temporale a filio procedit in cuius ra
cionem dicit accipiet quia temporaliter procedit
et vocum sine errore accipiunt a sermone domini
quia dominus alii dicit quod mittet spiritum sanctum
in nomine meo quia a patre procedat semper quod a patre.
Sed tamen salva pace sua nichil dicit quia
sicut patet ex hoc verba spiritus sanctus accipit a filio
quod accipit quidquid accipiat et non est aliud
quam ipse cum simplex sit. Ergo si se accipit quo
potest accipere in tempore et non esse temporalis. Propterea
dicendum quod spiritus sanctus procedit a filio eterna
et temporaliter mittitur in creatura. Et ergo dicitur accipiet
Respondetur. Et per inglo. quod eternitas comprehendit omnia tempora
per diversas prefectures. Unde de futuro dicitur accipiet
non quia novum accipiat sed quia non desinit
sed tamen quod accipiet idem est ac si diceret se acce
pisse in tribus. Item ad aliud dicendum quod illa
non est racio cogens quare spiritus sanctus procedat
a filio sed illa est racio dicti sicut diceret de
meo accipiet non quia de persona excludendo
patrem sed quia similis cum patre sum ea racione
de persona est qua dicitur Omnia que habet pater mea sunt.

Modicum et iam non videbitis me. Hec est
3a pars capituli in qua consolatur eos ex sue pro
missione visitacionis. Et procedit in hac parte
sub hunc modum. Primo ponitur visitacionis xpi
promissio. 2o discipulorum dubitacio. 3o dubitacionis
explanacio. 4o exemplificacio. 4o vel 5o ad
aptacio visitacionis. Igitur premittit primo post
suum recessum ideo dicit Modicum et iam non vi
debitis me quia recedam a vobis. Et iterum
modicum et videbitis me quia statim post
passionem visitavit eos. Vel sic modicum
erat usque ad passionem in qua nondum debebat non
videri et modicum a passione usque ad resur
reccionem in qua debebat eis apparere. Ysa.
liiii. Ad punctum et in modico dereliqui te
et in miseracionibus magnis congregabo te.
Et vocem quare non erat eum visuri redditur
quia vado ad patrem. Item aliter exponitur
de visione perpetuam ut sit sensus quia mo
dicum tempus erat usque ad recessum xpi et
ascensum ad patrem. Et iterum modicum

spiritus ad adventum eius ideo ut assimilaret
nos ad gloriam suam supra xiiii Et si abiero
et preparavero vobis locum iterum venio et accipiam vos
Dixerunt ergo ex discipulis eius etc. Hic tan-
gitur secundum discipulorum dubitacio que procedebat
ex hoc quod dixit in modico non videbitis et vide-
bitis me quod dicit Dixerunt ergo ex discipulis eius ad
invicem quid est hoc quod dicit nobis modicum et non videbitis me
et iterum modicum etc. De hoc dubitant primo viden-
tur dicta duo contradictorie opposita et secundo
dubitant secundum quod dicit quia vado ad pa-
trem nesciebant enim quo intelligeret ideo du-
bitabant de significacione ubi dicebant ergo quid
est hoc quod dicit nobis modicum nescimus quid
loquitur nesciebant quid per hoc vellet dicere per
modicum Et adhuc vos sine intellectu estis
Cognovit autem Ihesus Hic tangitur tercium scilicet dubi-
tacionis amocio que fuit exprimendo eorum cogni-
cionem discipulorum ideo dicit Cognovit autem Ihesus
quia volebant eum interrogare Eccli xxiii
Oculi domini plus lucidiores sunt super solem etc.
Et Eccli xvi Omne cor intelligitur ab illo et vi-
as illius quis intelligit Et prevenit ipsorum
dubitacionem sine interrogacione et dixit eis
de hoc queritis inter vos quia dixi vobis modicum et
non videbitis me et iterum modicum et videbitis me Hic du-
bitacioni satisfacit ostendens duplex tempus scilicet
tribulacionis et consolacionis et primo tempus vide-
bitis me non videbitis me et post aliud videbitis
deum et pro hoc non fuit gravatio quia non refertur
ad idem tempus sed pro diversa tempora vel deum et
adiunxit tempus etc. Amen amen dico vobis quia
modicum ideo dicit Amen amen dico vobis quia
plorabitis et flebitis vos plorabitis contra
fletum mundi presumpcione in quo hunc non videbitis
et in verbis Luc vi Beati qui nunc fletis quia
videbitis mundus autem gaudebit vos autem
contristabimini quia mundus gaudet Iob xxi Tenent
... ad sonitum organi sed boni contristantur
i Pe ii Modicum nunc si oportet contristari in va-
riis temptacionibus Sed tristicia vestra vertetur
in gaudium Et ideo dicit est modicum et videbitis
in gaudium Et Thobie iii Post lacrimacionem et fletum exul-
tacionem infundis ideo dicitur Eccli vii Cor sapien-
tum ubi tristicia est et cor stultorum ubi le-
ticia est Mulier autem cum parit Hic tangitur ter-
cium scilicet exemplificacio Et exemplificacio est hec
quod cito in modico tempore tristicia convertetur
in gaudium Et est exemplum de muliere parturiente
que cum parit tristatur quamvis bonum faciat
sed cum peperit gaudet statim ideo dicit Mulier
autem cum parit tristiciam habet quia venit hora
eius scilicet pariendi quamvis adhuc nesciret differen[illegible] p-
eius dolor est quia vehemens dolor est in parturiente
Ysa xiii Quasi parturientes dolebunt Et
Eccli xlviii Et sicut dolor mulieris parturientis
et non effugient Cum autem peperit puerum iam non
meminit pressure propter gaudium quia
natus est homo in mundum Pro gaudio quod
... deple Ieremie xxxi Et (?) fecit nunc dominus
quicunque audierit gaudebit michi dixit
sara Et vos igitur Hic est exempli
adaptacio quod ipsi tristabantur Christi in passi-
onem sed gavisi sunt eam (?) in eius glori-
ficacione scilicet resurrectione ideo dicit Et vos
igitur nunc quidem tristiciam habetis Mt ix ve-
niunt dies quando
auferetur ab eis sponsus et tunc lugebunt
sed ista tristicia modicum durabit ideo dicit
Iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum
Io xx Gavisi sunt discipuli viso domino
Et hoc non ad tempus sed in eternum ideo dicit
Et gaudium vestrum nemo tollet a vobis
quia post resurreccionem erat ipsorum gaudium
quia Christus iam non moritur Apo xxi
Absterget deus omnem lacrimam etc. et
... timore ... Et in illo die non
vos ut modo Ideo dicit Et in illo die non
me rogabitis quicquam scilicet non interrogabitis
Sed hoc refertur ad diem glorie qui est quo
tunc quia videbunt clare Ysa liiii Ponam
universos filios tuos doctos a domino Et
autem intelligatur post glorificacionem Et adhuc
videtur quia tunc habuerunt intimum doctorem
iuxta illud quod dominus dicit Io xvi Cum venerit pa-
raclitus docebit vos omnia etc. Et unccio docet
vos de omnibus Vel non rogabitis quia
non indigebitis sed eritis certi quibus ad notum
omnia succedet Et quod queritur hic primo de
hoc quod dicit modicum et non videbitis me
quia dicitur Mt ultimo Ecce ego vobiscum sum
usque ad consummacionem seculi Item quid est
hoc quod dicit modicum et videbitis me quia dicitur
supra est Ad patrem vado quia iam non videbi-
tis me Quod recedit et manet videbi-
tis et non videbitis Christus in se est dominum
et visibile et invisibile et visibile
et humanum invisibile divinum
misterium et gloriosum Christus adeo dominum
numquam recedit ab eis Christum adeo
humanum et invisibile sub sacramento non re-
linquet usque ad consummacionem seculi Christum
adeo humanum visibile et impassibile non
relinquit usque ad consummacionem Christum ad
humanum visibile et passibile reliquit in
passione quia non ipsius fuit passibile
nec cum eis fuit passibile postea conversatus
Item queritur de hoc quod dicit plorabitis
et flebitis vos etc. apostoli in ea
tristicia meruerunt vel demeruerunt
Et sic videtur quia Tho ii Cum compatimur et
conregnabimus ergo compati cum eis meritorium
Item tristicia mala convertitur in maiorem
tristiciam Sed ista que convertitur in gaudium
illa magis bona est Sed tristicia apostolorum con-
versa est in gaudium ergo fuit bona et meritoria
Contra hoc est quia volebant quod Christus
moreretur et non Christus non fuit perdebat
unde Petrus de hoc fuit reprehensus Et ideo
dolebant ergo non dolebant Item videtur
preceptum quia bonum hortatur eos quod non
turbentur Sed dominus non dehortatur bonum
ergo turbari non est bonum Item supra xiiii

dicitur Si diligeretis me gauderetis ergo gaudium
erat de passione sed non tristarentur unde gau
dium est inordinate tristantur ergo apostoli
ordinate et culpabiliter tristabantur. Pro quo
sciendum duplex est modus de tristicia cuius sit
ex parte originis tristicia ortum habet ex di
lectione quidem quia ex dilectione voluptuosa
et carnali ut gulosus tristatur in amissione
boni mortalis. Secunda ex naturali ut dicitur
in separatione a corpore aut in morte filii quedam
ex spirituali ut tristatur amicus cum corporaliter
se iungit ab amico aut separatio placet
Tercia ex spirituali ut quando aliquis diligit
ex caritate et separatur parenti. Prima tris
ticia est culpabilis. Secunda et tercia supportabilis
sed [illegible] diligebant enim dominum
amore sociali quo diligit aliquis socium
quia non multum ab eo separari et amore spirituali
Ideo fuit in eis tristicia quedam laudabilis quia
separabantur a Christo. Et quedam supportabilis
quia nolebant separari a Christo. Et propter
modum tristandi intelligendum quod modus hab
endus est in tristicia unde dicit apostolus non con
tristemini sicut ceteri etc. unde sed tristicia temperari
gaudio et quantum ad hoc excesserunt apostoli
et reprehensibiles fuerunt quia in nullo gau
debant ymo ut desperantes dolebant
Et quantum ad hunc modum hortabatur dominus
ut non contristarentur sed ut gauderent. Unde
Crisostomus Magna est tristicie tirannis et multa
nobis virtute opus est ut nos resistamus
huic passioni et quod utile est assumentes quod
est superfluum dimittamus. Ideo laudabiles
erunt in tristicia sed non culpabiles in modo
Amen amen dico vobis. Hec est tercia pars
capituli in qua dominus discipulos consolatur
ex petitionum suarum exaudicione. Et procedit
in hac parte per hunc modum primo notatur domini
liberalis promissio et discipulorum consolatio
ibi Dicunt ei discipuli. Primum igitur distribu
itur. Primo notatur domini liberalitas ad promittendum
secundo temporis opportunitas ad petendum. Et no
tatur [illegible] opportunitas ad exaudiendum. Primo
notatur domini liberalitas ad promittendum sub
certitudine per quod dicit Amen amen dico vobis
Signum est certitudinis Si quid pecieritis
patrem in nomine meo dabit vobis Si quid
id est si aliquid istud aliquid est [illegible]
unde Augustinus Secundum quod aliud petit nichil pe
tit non quia res nulla omnino sit sed quia
in tantis rebus comparatione cuiusdam concupiscitur
nichil est. Ideo in canonica Jacobi Si quis in
diget sapientia postulet a deo qui dat omnibus
affluenter et non improperat. Usque modo
non petistis. Hic tangitur secundum scilicet opportunitas
temporis ad petendum quasi dicat non fuit
sed deinceps erit futura. Ideo dicit usque modo
non petistis quicquam in nomine meo Secunda
non erat tempus opportunum quia dominus erat
cum eis qui omnia dabat unde Jo. xvii Cum
essem cum eis ego servabam eos in nomine tuo
sed amodo venit tempus petendi ideo dicit
Petite et accipietis ut gaudium vestrum plenum
sit Secunda omnis vestra petitio ad illud gau
dium referri debet. Illud gaudium consistit in dotibus
anime et corporis. Ysaie ultimo Videbitis et gau
debit cor vestrum et ossa vestra quasi herba
germinabunt. Et quod tempus aptum ad petendum ad
venit patet quia usque modo nescierunt nec
cognoverunt a quo deberent petere sed modo cog
noscerent. Ideo dicit Hec in proverbiis locutus sum
vobis id est in similitudinibus unde j. Cho. iij Non po
tui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi
carnalibus sed venit hora cum iam non in proverbiis
loquar vobis non occulte sed palam de patre
meo annunciabo vobis. Hora ista erat tempus
missionis spiritus sancti. Illo die hec est in illo tempore
in nomine meo petetis quia tunc me et
patrem cognoscetis unde Jere. xxxi Non docebit
vir fratrem suum cognosce dominum omnes enim
cognoscent me a minimo usque ad maximum
et hoc fuit in tempore post acceptionem spiritus
sancti qui non tantum docebat sed etiam petere compel
lebat Ro. viij Spiritus postulat pro nobis
gemitibus inenarrabilibus id est postulare facit
Et non dico vobis. Notatur hic tercium scilicet
ad exaudiendum promptitudo quia pater
erat exaudire apostolos rogantes sine aliquo
intercessore medio. Ideo dicit Et non dico vobis
quia ego rogabo patrem de vobis Secunda non
oportet. Ipse enim pater amat vos. Et ideo li
benter exaudiet et voluntarius est. Secunda vos
me amastis. Jo. xiiij Qui diligit me di
ligetur a patre meo. Non solum amor erat
in causa sed etiam fides. Ideo dicit Et credidistis
quia a deo exivi et merito fidei merentur
exaudiri quia dicitur Mat. xxi Omnia que pe
tieritis in nomine meo credentes accipietis
Secunda ergo credidistis merentur exaudiri et
usque tunc sufficerat credere quod Christus a deo
deinceps oportebat credere quod rediret ad
deum unde ad fidem eorum perficienda subdit
Exivi a patre et veni in mundum Exivi per
eternam generationem veni per incarnacionem
Et hoc credidistis unde Jo. xvi Tu es
Christus filius dei vivi qui in hunc mundum ve
nisti. Iterum relinquo mundum per passionem et
vado ad patrem per gloriosam resurrectionem
unde cum resurrexisset misit discipulis suis
dicens per Mariam Jo. xx Dic fratribus meis
ascendo ad patrem meum et patrem vestrum etc
De hiis duobus dicitur in Ps. A summo celo
egressio eius etc. Dicunt discipuli. Post
quam posita est Christi promissio hic ponitur disci
pulorum consolatio que describitur hoc ordine
primo notatur eorum consolatio deinde quo
decipiebantur ponitur eorum instructio Et
quia vacillabat ponitur eorum confirmatio

primo igitur tangitur discipulorum consolacio
quam habebant de verbis domini quia iam intellexe-
rant et iam propter consolacionis promissionem
adeo credebant quod dicit Dicunt ei discipuli
eius Ecce nunc palam loqueris et proverbium nullum
dicis et ita venit tempus de quo dixit Venit
hora ut iam non in proverbiis loquar vobis
sed palam annunciabo. Nunc scimus quia scis
omnia et non est opus ut quis te interroget
Et ita venit hora de qua dixerat supra In
illo die me non interrogabitis quicquam. In hoc
credimus quia a deo existi quia omnia no-
sti supra vi nos credimus et cognovimus quia
tu es christus filius dei vivi. Solius dei est scire occulta
Ieremie xvii Pravum est cor hominis et inscrutabile
et quis cognoscet illud. Ego dominus etc. ¶ Respondit
eis Ihesus tangitur hic 2m scilicet discipulorum erudicio
quia enim ex premissis confortati credebant
se esse consolatos et in fide perfectos dominus
humilia sapere sicut supra fecit Petro
ideo respondit nisi eorum ut eos corrigat ideo dicitur
Respondit eis Ihesus modo creditis. iactantes
vos dicitis quod ex deo dixi Ecce venit hora et iam
venit ut dispergamini unusquisque in propria
quia unus cum alio non remansit nec fide nec
corpore Zacharie xiii Percute pastorem et dispergentur
oves Et me solum relinquatis Ysaie lxiii Tor-
cular calcavi solus et de gentibus non est vir
mecum etc. Sed hec solitudo non erat privacio
divini auxilii sed humani ideo dicit Sed et non sum
solus quia pater mecum est supra viii Qui me
misit mecum est et non reliquit me solum. Nec
est contrarium quod dicit in psalmo Ut quid dereliquisti
me. Quia intelligitur de exposicione ad penam
¶ Hec locutus sum vobis tangitur hic tercium scilicet
discipulorum confirmacio quia predixerat dispersionem
futuram subiungit confortacionem quia hec non
dixit ut desperarent sed ut pro fiducia pacem
haberent ideo dicit Hec locutus sum vobis ut in me
pacem habeatis. De qua Ysa ultimo Decli-
nabo super eam sicut fluvium pacis. Ad hanc pacem
non venitur nisi per pressuras ideo dicit In mundo
pressuram habebitis Actuum xiv Per multas tribula-
tiones oportet nos intrare in regnum celorum. In
huiusmodi pressuris non est desperandum ideo subdit
Sed confidite ego vici mundum. I Cor xv
Gracias deo qui dedit nobis victoriam per ihesum christum
Et non solum victoriam adipiscuntur credentes
in christum. I Io ultimo Hec est victoria que
vincit mundum fides nostra etc. ¶ Sed queritur
primo de hoc quod dicit Si quid petieritis patrem in
nomine meo dabit vobis. Contra supra eodem. Si
petieritis xiv et xv. Adhuc ut veniat
ut supplicium ergo si in nobis christi nichil fuit
supplicium quare totiens dicit. Item quidam
videtur falsum quia paulus petiit stimulum amoveri
a se et non obtinuit II Cor xii. Item tota
die videmus quod sancti petunt et tamen non exaudiuntur
quid est ergo quod dicit Si quid petieritis etc. ¶ Videtur

quod ad hoc aliqua oracio sit digna exaudicione
requiritur quod orantis sit dignus sit assiduus
quod petat quod sit ad salutem quod petat pro se huius
condicionibus concurrentibus intelligitur promissio
et tunc non fallit quin exaudiatur. Ad hoc autem
quod sit dignus necesse est quod habeat fidem spem et
caritatem ideo ter ista promissio facta est
primo in vero fidei 2o caritati et idem tercio
spei. Ad hoc quod sit assiduus necesse est quod plu-
ries petat ideo pulsiones repetuntur si quod
peccaverit ut ondet instanciam idem esse pe-
tendum. Tercium est quod petitio sua sit salutaris
ideo quod dicit si quid petieritis in nomine meo
quod hoc est in virtute nominis quia ihesus salvator
petere ergo in nomine ihesu hoc est petere quod est ad
salutem. Et ideo paulus non fuit exauditus
quartum pro se ideo dicit dabit vobis non dicit
dabit aliis sed nobis ¶ Secundo queritur de hoc quod dicit
quia dicit supra xiii vobis datum est nosse
misteria regni dei ceteris autem in parabolis ergo non de-
bebat discipulis suis loqui in parabolis
in proverbiis tamen quod loquitur in proverbiis quia
statim sequitur Ecce palam loqueris et proverbium
nullum dicis ergo ante discipuli dixerunt falsum ut
dicitur. Item cum ipsi haberent modicum intellectum
dominus quare in proverbiis et occulte eis loquebatur. Videtur
quod necesse esset amittere tempus. Videtur quod proverbium
aliquando dicitur dictum parabolicum aliquando dicitur
obscurum sicut dominus in sermonibus parabolice
loquebatur turbis sed nichilominus discipulis
loquebatur in obscuris sermonibus turbis quidem
in parabolis ut videntes non videant apostolis
in obscuris sermonibus ut intelligentes per modum
magis doctrina placeat sicut dicit Augustinus
in libro de doctrina christiana. ¶ Quod ergo dixerunt discipuli
quod palam loqueretur dixerunt tamen non intelligentes
quod palam loqueretur quia credebant se iam intelligere
et hoc quia credebant se ... intelligere
non intelligebant. ¶ Ad obiectum quare dicebat
discipulis ea que non intelligebant. Videtur
quod tunc aliquando cogitabat sed per modum
quod aliquid christi postulat
paruit tamen sancti qui nobis christi postulat
etiam videlicet sicut quis magis diligit
aliquid occultum quam intelligit quam si omnino
apertum esset. ¶ Item queritur de hoc quod discipuli
dicunt Nunc scimus quia scis omnia pro quo
sciebat discipuli quia dominus sciebat omnia
Item quid est quod sequitur Quia non est opus
ut quis te interroget. Immo tanto
utilius est quia si scit omnia tunc est bonus
doctor et talem debet unusquisque querere. Videtur
quod ideo sciebant quod ipse sciret omnia quia non
erat opus ut quisque eum interrogaret
exprimendo suam dubitacionem. Ipse enim sci-
ebat de quo hoc dubitaret. Et hoc quidem sci-
re non poterat nisi esset scrutans corda et deus
et ideo omnia sciebat et quia non erat opus
ut quis ei aperiret suam dubitacionem
sciebant per hoc quod ipsi sibi dubitavant

de hoc q dixit modicu z ipe expta
bat interrogacoz sz pcognouit que vo
lebat eu interogare i satisfecit Io mo
dicu unt scime zc S3 hec locut e i

17 # Hec locutus

Supra dns discipulos confortauit xpo
z erudicoe ubo hic confortat eos
oronis subsidio z hoc facit i puti ca
in quo po z ord z h9 pmo ca pt
ponit prima dns 8 petit claritat ma
nifestacom in 2a petit discipulis salutat
consuacom ibi pr manifestaui nom tuu
In 3a credituris apostolos petit conformi
tate ibi no p eis tm rogo In 4ta tu
dns qui illis pernitate glorie ibi pr
quos dedisti michi pmo igr 8 petit
claritatis sue maifestaoz hc ordine pmo po
orandi modus 2o peticois fructus 3o
exaudiendi racio io ipa peticio Petedi
igr modus i insinuatur i h q xps deuote
petebat z instanter inq signu oclos ad
celu leuabat io dicit Hec locutus
e ihs que pdicta sut z subleuatis oculis
i celu ppt deuocom S xi Ihus sursu
eleuatis oculis pri dixit gratias a
g a m ps Et leuaui d m q i h
tre mi leuem corda nra cu manib
ad deu no solu deuote sz eciam humilr
ut segui dixit pr dcm vocat pre
qua ipm honorat ut prem S mi Io
nonfito pr me z uos i honorastis me
pete z discrete io dr Venit hora cla
rifica filiu Discrete petebat qua tuc clarificari
petebat qn oportunitas temporis adueni dr
hac hora supe dictum e supra xi z sibi
no du uenit hora mea Io clarificari p
miracula volebat sz cu hora hec uenit
clarificari petebat Insii igr mo orandi
informari ut nos oemus deuote humilr
z discrete Et ut filius tuus clarificet
hic peticois fructus z hic e duplex s
diui nominis manifestacio z nra glorificacio
pr manifestacoz diui nominis dr ut filius
tuus zc Ita pr clarifica me ut filius
tuus clarificet te qua ppt hoc mouebat
S xii pr clarifica nome tuu Alius
fructus e nra glificacio ppt qd dr Sicut
dedisti ei ptatem ois carnis i ordie
q dedis ei ptatem ois carnis ad sal
uanda oem carne qz ultio data e
m omis ptas i celo zc Et hc ad salute
ut omne qd dedisti ei s ppdestinacoem
S det eis vitam etnam pr glorificacoem
de pomi S vi hec e uoluntas pris
mei qui misit me ut o q d n pr
no p ex ecm Explanat qsit vita
ista etna Hec e aut inqnit vita etna

ut cognoscant te solu deu veru z que mi
sisti ihm xpm iu ex xv Bn uiri tui z bn
sui tui h qui stant cora te sp z audiut
sapiam tua nosse tne consumata e iusticia
quia scire iusticiam tua z uirtute e radix i
mortalitatis Et io vite etne Sa xv Scia
no e aliud qm iusticia consumata Ego
te clarificaui Nota h 3m s exaudiendi ro
z hec erat iusti xpi quo mereba clarificari
siue glificari io dicit Ego te clarificaui sup
tera ppt hc merebar clarificari Opus
consumaui qd dedisti m ut faciam iusticia io
consumauit qua usq ad morte obediuit Luc
xii Baptismo habeo baptizari z que co
artor usqz du pficiat dechar consuatoe Heb
v Decebat eu ppt que omia z p que oia
qui multos filios adduxit i gliam auctore
salutis eor p passionem consumare Et hc totu
fecit io exaudiri debuit Et nc cla
rifica pr S3 hec tan 2 pr s ipa peticio qua
petit claritatis sue manifestacoz ppt quod
dr Et nc clarifica tu me pr apud temet
ipm claritate qua habui pus qm mundus
fieret apud te i illam claritate manifesta
ut sicut abeterno fui coequalis cu qm mudus
fieret ita sit alijs manifestu Ph ij S e dni
Ego clarificat sum meis i apostolis q ipi
credebant ipm equale pri sup xiiii ut
credimus quia adeo exysti S 10 Ubu erat
apud deu s equale deo z deus erat ubum
Circa hoc q filius orat q si orat e
i digens z i potens z filius omia pr go
no dz orare Sol ut dictus e orat fm q ho
hc nichil e cr quidq merit h abinstati
conceptionis Sunt Ex xps orauit fm
q homo sedm qm naturam humana no oia potat
z si dignus erat pgram nichil i pcedebat
hoc ipm meri pliona opa q paciendo
z orando meruit glificari sz no fuit dei i debito
debiti facere si debito vnomo fac debitu
plurib Ista quit dechar peticoe Pater
clarifica ul glorifica filiu tuu qz S viii
Ego gliam mea no quero go no debat pe
te ppam glam ul ppam claritatem Sm sed
qm naturam h petit Sedm diuinam no qr
dicit paulopus clarifica cla qm habui
pusqm mudus fieret qz no potuit e sedm
humanam naturam Ad pmu de ipe clarite
quebat ut exilla glorificacoe deus vnde
addidit ut filius tuus clarificet te Et hc no
e quere ppam gliam ppam aut gliam
quit qui laudem sua sibi quit no referendo
eodem vel dd q ipe no querebat gliam ab
hominib qua leuia e hado Ad qui sed
qm naturam h petit dicit hene exm q filius
no fuit an mudu z sedm i qm naturam orat
quia minor e pre h dicebat z anng sz ang
dr q hc inte Sm humanam naturam z e expo
nendum claritate qm habui ap te s pdestinacoe

Vm tu .1o predestinatus e filius dei i virtute
Alie dd'm quod differt qm petit et qn petit su
agno mis quia petit vel orat sim quod hinc di
i flor e et impotentis sz qn petit hoc est dupli
aut petit pro inope ut emit i dignaa supplet
ut tu eo peto petion aut petit sibi i alijs
ut eis gla manifeste Et sic eo possim aliqui
petere deo deus mai dd'. cu honorifica pe Dico
ligo quod tu qui sim qm nam petebat Si quas
dico quod petit sim quod petit Dico quod sim h'nd in
Si quidas qn petebat dico quod sim dinam xpi
me dixerat in ppropitiasim dininam eclesiem
pri abetno ipsi equalitate manifestam pe
tebat Ait Sicut dedisti
michi potestatem omnis carnis l'tra ait ulto
dici quod post resurrectionem data e Item si dedit
potestatem omnis carnis et ipse dat omnibus dedit
pater vita etiam go omnes salvan' Aug
vidz quod mterius id sim pristiam dedisti i p vid
isti dari corpori nondum ... dicit sim dinicam
nam dedisti abeterno Aliud quod dici ilu
data e michi .... no fuit primo exhibita sz
in cisifestata Et obic' omnis carnis dist
bucio e p gnibz singlorum i. de qua carne
vel si fiat distributo p singulis qm tu facie
da e vis mh quod e dedisti quod no dedit oem
carnem sz potestatem dedit sup oem carnem sz
dedit predestinatos ut salvet potestatem no
dedit sup malos ut iudicet Item quia
de hoc dicit hec e vita etna ut cognoscat
te solum verum deum no solum e cognicio sz d dileco
Si tu dicas quod dilco importat cognitionem
quae no possint ibi dileco Item deum aut
tene essentialiter aut personaliter Si persona
go excludit per personas Si essentialiter go superfl
addidit que misisti ihesum xpm quod cognicio
xpi hominis no e de substantiali primo
sz xpi dei Ad pmm quod cognicio que
e ad faciendum beatitudinem interius dileco sim cu d
quod visio e tota merces no excludit dilco
Aug aut dicit devisione qm dilcione quia
visio distinguit quod e pncie abeo quod e amic sz
dilco no nam eum no videmus sz tu diligimus
Ad quod tene deus Ad quod si stat ibi
essentialiter quod sibi insigit Et quem misisti
intelligit sim humanam naturam sim qm et si no accidentale
essentia primi tu vehementissima e dilco i
xpo homine et ita addit et quem misisti ihesum
xpm vel si tene personaliter tu ihesus xps
patet p filio sim diuinam naturam et no excludit
p spiritum sanctum quia e vno patris et filij Vnde
dicto solum no addit exclusionem persona pt
hoc quod vidz vna persona vidz sz ad exclusionem
falsorum deorum Manifestaui nomen tuum hic e
x a ps capli In qua aplis petit scitat
consolacionem Et primo petitis stabilitate i bono
ad libracionem amalo ibi cu essem cu eis Petit
go primo aplis i bono conservacio Et quia peti
ciones exaudiende debent ee racionales p

mittit triplex racio Predicit go q ordine
primo ond in aplis diligens ibori xpi
conservacio 2o dnna elacio 3o discipulorum
desolacio 3o infert ipa peticio Ponit go
primo ibori pro diligens conservacio qm ha
bucrunt i doctrina xpi q manifestate e
eis Io dicit Manifestaui nomen tuum ho
minibus quos dedisti michi de mundo id est
quos de mundo vocasti ad me adpenitentiam
infra cap vj nemo venit ad me nisi pr
traxerit Et racio quare traxit eos de
mundo subditur Tui erant peccatorum etiam
et michi eos dedisti ad erudiendum Pdor
trina infra viij Ecce ego et pueri mei ... quos
sunt quos dedit michi dominus Et ponit apls
deo pro Et ipsi cognite suscipiunt sim et
Et sermonem tuum servaverunt Sequitur servacione
xiiij Si qui habet mandata mea et servat
ea ie est qui diligit me Et quo ibum
vel sermonem patris servaverunt ondit Cu enim vi
patrem audierint vel viderint quod sermone
servare potuit aliquis dubitaret Io dicit
Nunc cognoverunt credendo i filium et nunc cog
... servaverunt quia omnia que dedisti michi ab te sunt
nomen quia ... cognoscendo me ... vij
Et io te cognouerunt cognoscendo me ...
sup v vnde potest filius ase ipso facere quidquam
sup xiiij pater i me manens ipse facit opa
Et .... patris sermonem audierint io dicit
Quia verba que dedisti michi dedi eis
sup xv Quecumque audivi apatre meo
nota feci nobis Et ipsi verba mea que
dedi eis servauerunt Et io sermonem tuum ...
dicit Et ipsi acceperunt fidem uendo intellexe
runt et cognouerunt Vere quia ate exiui sim
diuinam naturam et crediderunt quia tu
me misisti i carnem et ita crediderunt et
cognouerunt deitate i xpo et humanitate
Et attendendum quia dicit crediderunt quia
tu me misisti Et post Et cognouerunt quia
ate exiui Vnde ipsi dixerunt supra xvj Sz
hoc cognouimus quia adeo existi Quia
presidium humanitatis assumpte perueniunt ad
intelligenciam deitatis vnde ... aug d
... qui ... xpm hominem no
peruenerunt agnoscere sublimum Hec est
prima racio exaudiendi eos sz liborum xpi
conservacio vnde sup xv Si manseritis i me
... manserint ... Ego pro eis rogo
Secunda hic 2a racio exaudiendi p aplis
scilicet diuina elacio quia ipse dominus no
orabat pro eis no pro populo io d Ego
pro eis rogo quia s. electi sunt io d No pro
mundo s. rogo quos exercuisti sz pro eis
quos dedisti michi i. quos salvasti Ac
xxvij Donavit deus tibi paulo ... do
nauit tibi omnes qui navigabant tecum
... ex hoc quod in dedisti tibi abstulisti
quia tui sunt Et omnia mea tua sunt et tua
mea sunt cf xvj Omnia que habet pater mea
sunt ... Io dicebat Mea doctrina
no e mea Io sum mea et tua mea sunt
electi tui Et est 3a racio exaudiendi p
aplis s. ipsorum elacio io sup xv No vos
me elegistis ... Et ego clarificatus

hic tamquam 3a racio scilicet dispositio apostolorum desolatorum
de recessu xpi que appropinquabat propter cuius appro-
pinquacionem dicit se clarificatum, et recepisse quia
de proximo erat futura, ideo dicit Et ego clari-
ficatus sum in eis quia ipsi eum cognoverunt et
proximo cognoscere debebant. Et iam non sum in
mundo quia supra xiiij Iam non multa loquar
vobiscum etc. Et hii in mundo sunt et ego ad te ve-
nio, ideo desolatos dimitto supra xvj Vado
ad eum qui misit me. Sed quia hec locutus sum
vobis tristicia implevit cor vestrum et hec erat racio
exaudiendi. Vnde supra xiiij Ego ad patrem vado
et quodcumque pecieritis patrem in nomine meo dabit vobis.
Pater sancte. Postquam premissa est 3a petendi
racio subdit hic quarto ipsa peticio qua petit
conservacionem in bono propter quod dicit Pater sancte serva
eos in nomine tuo quos dedisti michi hoc est
in virtute tui nominis supra xo. nemo potest rapere
de manu patris mei. Sua unio in bono ut dicit
ut sint unum sicut et nos scilicet unitate concordie
et pax cuius unitate fuerat deus in celis sed tamen
cum corporali claritudine Ephe. iiij Solicite servare
unitatem spiritus in vinculo pacis. Et quamvis
sic de hoc ipse dominus orat pro apostolis quia supra xvj
dicit non dico vobis quia ego rogabo patrem de
vobis. Ipse enim pater amat vos. Sed hoc facit
[illegible] eius quod dixerat. Item ipse dominus pro nullis
orabat nisi pro predestinatis de quibus sciebat quod
deus vellet salvare eos finaliter. Sed sine oratione
sua salvarentur. Ergo frustra orabat. Item quare
vocali oratione orabat que mentalis sufficit. Respondeo quod
triplici extrinseca dominus oravit pro apostolis scilicet ad
salutem in peticionem consolacionem et erudicionem
quia eis [illegible] quia audientes hanc illorum
consolabantur quia ~~[illegible]~~ oratione erudie-
bantur ex hoc et nos ipsi. Ideo vocali oratione
oravit. Et obicitur quod supra dominus dixit non
dico quod rogabo etc. non voluit dominus negare
quin oraret patrem cum dicat Heb. ix ut appareat
vultui dei ad interpellandum pro nobis sed quod non
oraret patrem tamquam [illegible] sed tamquam ipsis
apostolis benivolum. Sed adhuc orat Augustinus dicit
de predestinacione sanctorum quod non exaudiuntur nisi
pro predestinatis et illis non frustra oramus
quia fortassis predestinati sunt in nostris oracionibus
[illegible] sicut et in xpo. Sequitur de hiis quod dicit
Patris rogo non pro mundo etc. Set ut mundus
credat quia tu me misisti orabat ergo ut
mundus crederet. Item pro eis ~~rogare~~ orare debe-
bat pro quibus [illegible] et mori debebat
sed mortuus est pro mundo supra iij Sic deus dilexit
mundum ut filium suum unigenitum daret. Item pro mundo intelligun-
tur peccatores sed non egent qui sani sunt medico sed
male habentes ergo pro talibus magis erat orandum
Respondetur mundus hac oratione accipitur tripli-
citer propter quod generat ambiguitatem et [illegible] Vnus
modus dicitur enim mundus orbis [illegible]
et sic accipitur supra io Mundus per ipsum factus
est. Aliquando dicit statum nostre conversacionis secundum
quod hic miseriam annexam et sic hii sunt in mundo
et ego ad te. Aliquando ponit nominat statum nostre
conversacionis cum culpa et mundus ibi eos odio
habuit. Aliquando ponit importat reprobacionem etiam
et sic accipitur ibi Patris rogo non pro mundo pro mundo
[illegible] 2o naturam et miseriam 3o naturam et miseriam
et culpa 4o naturam miseriam culpa et reprobacionem
dampnatam. Et cum essem cum eis. Postquam xpus peciit
conservacionem apostolorum in bono petit hic liberacionem sive
excepcionem eorum a malo. Et ponitur hic ipsa peticio
[illegible] Primo enim ponitur necessitas petendi
2o forma peticionis 3o autem racio exaudiendi.
Necessitas ergo petendi conservacionem eorum venit ex
duplici causa, tum ex absentia conservatoris tum
ex in necessitate tribulacionis. Absentabatur ab
eis xpus qui eos conservabat ideo dicit Cum essem
cum eis ego servabam eos in nomine meo. Ipse servavit
discipulos in nomine patris quia in virtute patris et
quia ad gloriam patris et pater servavit eos
in nomine filii. Vnde supra xvj Si quid pecieritis
patrem in nomine meo dabit vobis. Et hii [illegible] servabat ideo dicit
quos dedisti michi ego custodivi eos tamquam
bonus prelatus [illegible] Reg. xx. Custodi virum
istum qui si lapsus fuerit erit anima tua pro anima
illius. De hac custodia in psalmo Nisi dominus [illegible]
[illegible] nisi dominus custodierit etc.
Et item Custodi nos domine ut pupillam oculi
Deut. xxxij Circumduxit eum et docuit et cus-
todivit quasi pupillam oculi sui. Et hii [illegible]
unde dicit Et nemo ex eis periit nisi filius
perdicionis id est Iudas qui filius perdicionis dicitur
quia perditus fuit ad mortem. Ipse enim perdidit
se temporaliter Act. [illegible] suspensus et laqueo suspendit
se perdidit eternaliter [illegible] Vae homini illi per
quem filius hominis tradetur. Non periit tamen in xpi
negligencia sed propria malicia que ab eterno fuit
prescita ideo dicit ut scriptura impleatur illius psalmi
Deus laudem meam ne tacueris. Ista ergo [illegible] eos
[illegible] servabam et tunc non indigebant ut pro eis
orarem. Nunc autem ad te venio et eos dimitto et
ideo oro ut ipsi [illegible] oratione fiduciam [illegible]
piant ideo dicit hec loquor in mundo. Hic [illegible]
[illegible] ipsis audientibus ut habeant gaudium
meum impletum in semetipsis ut per diffidenciam non
turbentur sed per spem exaudicionis in semetipsis
gaudeant. Supra xvj petite et accipietis
ut gaudium vestrum plenum sit. [illegible] petebant ut ipsi
reciperent gaudium plenum. Hec est igitur prima necessitas
subtraccio conservacionis. Alia autem est in ne-
cessitas tribulacionis que imminebat super eos
propter dominum sermonis observanciam propter quam mundus
eos odio habebat ideo dicit Ego dedi eis
sermonem tuum supra xiiij Sermonem quem audistis
non est meus etc. Et ex hoc consequitur sunt odium
mundi ideo dicit Et mundus eos odio habuit
Et racio est quia ipsi reliquerunt mundum unde dicit
quia non sunt de mundo sicut et ego non sum de
mundo id est mundana conversacione segregati
sicut et supra xv Si de mundo essetis mundus
quod suum erat diligeret quia non nos elegi de mundo
propterea odit vos mundus. Apostoli segregati erant
a mundo unde Ro. 1o Paulus apostolus
Ihesu xpi segregatus in evangelium dei. Ne
segregatus quia Gal. ultimo michi mundus
crucifixus est et ego mundo. Non rogo

ut tollas eos. Tangit hic 2m s. forma
petitionis sue. petit eos removeri ad impla-
cabilis s. prave affectionis errore. Petit ergo
eos conservari a pravi affectione ad quam mundus
pertrahit in quo conversari debent. Propterea dicit
Non rogo ut tollas eos de mundo per mortem, sicut
nos sicut dicitur de Enoch Gen. v. Ambu-
lavit Enoch cum deo et non apparuit quia tulit
eum deus. Vel spiritus [illegible] ad hoc tulit ut sig-
nat a malo. Sap. iiii. Raptus est ne malitia
mutaret intellectum eius. Non sic petebat eos ser-
vari sed in mundo. Io. subdit Sed ut serves eos
a malo. Certo est quia dicit [illegible] quia de
mundo non sunt sicut ego non sum de mundo s. co-
nversatione. Ideo petebat eos salvari et servari
ne [illegible] a mundi [illegible] Et qua co-
nservatione Apoc. iii. Quia servasti verbum pa-
tientie mee servabo et ego te ab hora temptationis
que ventura est in orbem universum temptare ha-
bitantes in terra. Sic petit eos servari a malo
prevaricationis. Petit et servari a malo erroris
propter quod dicit Sanctifica eos in veritate s. tua. Hic
est sine [illegible] sanctificatione hic est mundacio et puri-
tate. vitas autem hec est in sermone dei. Io. dicit
[illegible] autem [illegible] est vitas et hoc
sermone dei sanctificant [illegible] ab errore
purgant [illegible] sanctifica eos in veritate [illegible] eru-
di eos docere veritatem. Recta enim doctrina
sanctificant [illegible] enim [illegible]
Io. [illegible] xv. Vos mundi estis propter sermonem
quem locutus sum vobis Ephe. v. [illegible] sanctifica-
ret mundans ea lavacro aque in verbo
vite. De sanctificatione [illegible] ii. [illegible] Si quis
emundaverit se ab istis erit vas sanctificatum utile
domino ad omne opus bonum paratum. [illegible]
Sicut tu me misisti. Tangit hic 3m s. ratio
exaudiendi que duplex est s. commissum [illegible] offi-
[illegible] oblatum sacrificium [illegible]
[illegible] et sanctificari quia missi sunt
ut malos. Io. dicit Sicut tu me misisti
in mundum ad passionem sic et ego misi eos in mundum
ad patiendum [illegible] Ecce ego mitto vos
sicut oves in medio luporum. Ratione igitur officii
dignum erat ut servaret eos. Ratione etiam sacri-
ficii oblati. Io. subdit Et ego pro eis sanctifico me ipsum
[illegible] hostiam [illegible] offero hostie omnes
sancte dicebatur [illegible] xii [illegible] corpora
vestra hostiam vivam sanctam deo placentem [illegible]
dicit [illegible] Quia antiquitus sanctificatio erat
in ove ut in typo. nunc autem non est in typo
sed etiam in ipsa veritate. Io. ait Ut sint et ipsi
sanctificati in veritate. Heb. x. [illegible] vitule
[illegible] et sanguis [illegible] sanctificat
[illegible] de hoc quod dicit Cum essem cum eis
ego servabam eos [illegible] in presentia
[illegible] quia in ipsa absentia eos servare
non potest [illegible] opera [illegible] sunt di-
[illegible] servant
[illegible] rogat patrem ut servet eos [illegible]
[illegible] et dispositione primo [illegible]
servare [illegible] altius [illegible]
deus conservat hominem in bono [illegible] unus homo

alium bonum instructore [illegible] ut prelatus
subditos. Dico in [illegible] xpus loquitur hic de con-
[illegible] que fuit disposita per modum dispo-
sitionis s. [illegible] et exhortatione et eruditione et
[illegible] subtrahenda erant cum presentia corporali
[illegible] servabat [illegible] cum patre [illegible]
[illegible] non loquitur et [illegible] non subtrahebat
[illegible] cum patre exhibebat. [illegible] de hoc
[illegible] dicit quos dedisti mihi custodivi et non perit
ex eis nisi filius perditionis [illegible] omne quod dedit
mihi pater adhuc [illegible] nemo rapit
omnes [illegible] de manibus meis [illegible] debent
[illegible] Pater dat filio aliquos
[illegible] quos predestinavit et
[illegible] conformari ymagine filii sui. Aliq-
uos dat sibi [illegible] [illegible]
non perdit quemquam [illegible] loquitur sibi [illegible]
[illegible] excipit [illegible]
[illegible] petit discipulos suos
[illegible] a malo [illegible] petat [illegible]
[illegible] [illegible] gratia
[illegible] temptationem [illegible]
[illegible] absque gratia non potest [illegible] nisi
[illegible] non potest [illegible] nisi volens [illegible]
[illegible] [illegible] voluntate [illegible]
[illegible] petit [illegible] ad hoc
[illegible] [illegible] in bono [illegible]
[illegible] gratia
[illegible] nobis [illegible]
[illegible] ut continue [illegible]
[illegible] sola voluntate [illegible] nisi
[illegible] subsidium non possumus
permanere. Non pro eis autem rogo tantum. Hic est
[illegible] credituri [illegible] apostolos
[illegible] conformitate [illegible] ordine [illegible]
[illegible] primo [illegible] petitionem [illegible] exaudiendi
[illegible] caritatem [illegible]
credituri [illegible] unitatem [illegible]
[illegible] unitate [illegible] petit [illegible]
apostolos crediturum [illegible] non pro eis autem [illegible] apostolis
rogo tantum sed etiam pro eis qui credituri sunt
[illegible] in me [illegible] rogo ut unum
[illegible] omnes [illegible] conformitate [illegible]
in me et ego in te [illegible] sicut nos unum sumus
ut et ipsi unum sint in nobis. Gal. iii. Omnes
vos unum estis in xpo ihesu. Ista unitas
est [illegible] caritatis [illegible] Cor. vi.
[illegible] deo unus est spiritus cum eo [illegible] non
[illegible] unitate [illegible] unum [illegible]
[illegible] xii [illegible] unum corpus bap-
[illegible] Sic petit eis unitatem caritatis et
unitatem fidei. Io. ait ut credat [illegible]
quia tu me misisti [illegible] unitas
filiorum dei dispersorum [illegible] quos de-
bebat in unitate fidei congregare [illegible]
[illegible] erat ut filios dei qui erant
dispersi congregaret in unum [illegible] in fide
nominis sui [illegible] dedit eis
potestatem [illegible] non est aliud nomen
sub celo. Et ego claritatem. Tangit hic 3m
s. exaudiendi [illegible] quia [illegible] suam

communicat apostolis ut mundus converteretur ad fidem. Triplicem autem claritatem communicavit eis: potentie, sapientie et bonitatis. Potentie in faciendo miracula propter que convertebantur ad fidem. Iudei enim signa querunt. Sapientie in arguendo doctrina propter quam greci convertuntur qui querunt sapientiam. Propter hanc triplicem claritatem dicit: Et ego claritatem quam dedisti michi dedi eis. Crisostomus. Claritatem que per signa, tamquam que per doctrinam. De claritate signorum sunt hec: Convocatis xii dedit eis potestatem super omnia demonia. De secunda claritate documentorum sunt hec: Luce xxi: Ego dabo vobis os et sapientiam cui non poterunt resistere etc. Dedit et eis claritatem bonitatis, propter quod subdit: ut sint unum sicut nos sumus per dilectionem, et hec est perfecta. Ego in eis et tu in me ut sint consummati in unum, id est perfecti in unitate caritatis, et perfectionis efficaciam claritatis. Crisostomus: Est magna gloria ut sint unum; in signis maior gloria est. Sicut enim et deum admiramur quia non est contentio atque discordia apud naturam illam, et maxima est hec gloria, ita et hii sunt efficiuntur clari. Unde supra xiii Iohannis: Cognoscent omnes quia mei estis discipuli si dilectionem habueritis ad invicem. Et hanc claritatem apostolis dedit. Et cognoscat mundus quia tu me misisti, propter claritatem signorum dedi eis in nomine meo, et dilexisti eos sicut et me dilexisti. Et sic cognoscant per unitatem et concordiam quia verbum in eis. Crisostomus: Omnibus signo pacis in unum [illegible] homines possunt instruere. Sicut enim contentio dissolucionem, ita et consonantia conversionem. Actuum iiii: Erant perseverantes in doctrina apostolorum et communicatione fractionis panis et orationibus. Notandum hic quod si nulli salvarentur per Christum nisi pro quibus oravit, et ipse solum oravit pro apostolis et credituris per eos, ergo illi qui crediderunt per Christum nichilominus [illegible] orationis et ita salutis. Respondeo: Credituri per apostolos non tantum dicuntur qui tantum ad eorum predicationem conversi sunt, sed et qui eorum [illegible] adheserunt, vel ut dicatur quod dominus orabat pro hiis qui crediderunt [illegible] non tantum per apostolos. Item querit de hiis pro quibus oravit [illegible] per apostolos, ut [illegible] multi crediderunt qui sunt diversi et retrocesserunt, ergo non sunt [illegible] omnibus exaudi[illegible] [illegible] quidam sunt de numero fidelium ut [illegible] Christianum [illegible] [illegible] cognitione [illegible] [illegible] in nomine domini qui sunt [illegible] et temporalibus orat [illegible] Iohannis ii: Ex nobis exierunt sed ex nobis non erant. Item quare dicit sic: ut sint unum sicut et nos, cum idem est [illegible] sint unum [illegible] homines autem non sunt unum [illegible] Item sicut pater in me et ego [illegible] nulla [illegible] similitudo [illegible] quia erat similitudo et sicut dicit [illegible] sumus unum non [illegible] quod sumus unum in [illegible] sicut [illegible] Ego et pater unum sumus. Et [illegible] dicit [illegible] quod alii sunt unum sed [illegible] Augustinus vel [illegible] est addi-

-ta determinatione vel identitate dicit conformitatem, non tamen in nobilitate. Item de duobus hominibus vel pluribus cum se se diligunt sunt unum recte dicitur, sed de homine et deo nequaquam unum recte. Item si sic dicat pater: Ego et tu unum sumus, quia habent eandem naturam. Si autem divinam, non est divinis tantum simpliciter sicut nos. Crisostomus: quod ergo ut, eorum est similitudo et valde longinqua. Sicut ibi: Estote misericordes sicut et pater vester misericors est. Sicut natura naturam excedit in infinitum, ita unitas unitatem. Et quare etiam meliorum non facit unum, sicut etiam [illegible] Respondeo: Anima si mali conveniant in aliqua malicia [illegible] in [illegible] dicitur in fine quia quilibet querit ipsum quomodo. Sed boni conveniunt in virtutibus. Pater quos dedisti michi. Hec est quarta pars capituli in qua illis quibus precessit conformitatem gratie petit perpetuitatem glorie hoc ordine. Primo ponitur petitio, secundo petitionis [illegible]. Petitio est de gloria, et quia gloria est per visionem deitatis quam videbunt in gloria sua propria, ideo dicit: Pater quos dedisti michi scilicet per predestinationem volo ut ubi ego sum et illi sint per gloriosam cohabitationem. Supra xii: Si quis michi ministrat me sequatur, et ubi sum ego illic et minister meus erit. Ubi sum [illegible] futurus sum secundum humanitatem vel ubi sum secundum divinitatem sunt mecum quia ubique sum. Augustinus: Esse cum eo magnum bonum est. Nam et miseri esse possunt ubi est ille qui ubique est, sed non sunt cum eo quia [illegible] fruendo illi adherent. Et ipse ita intelligendum sit pater hoc quod sequitur: Ut videant claritatem meam quam dedisti michi. Hec est perfectiva deitatis. Ideo dicit: Quia dilexisti me ante mundi constitutionem. Supra v: Pater diligit filium et omnia demonstrat illi. Hanc claritatem videbunt soli boni [illegible] Christum [illegible] ne videat claritatem dei. Hanc claritatem modo confortant per gratiam ii Corinthiorum iii: Nos vero omnes revelata facie ymaginem transformamur a claritate in claritatem etc. Pater iuste. Hic tangitur exaudicionis ratio quia dicit [illegible] [illegible] per gratiam [illegible] mali non [illegible] mundus non cognoscit ut cognoscerent. Ideo dicit: Pater iuste [illegible] reddet unicuique secundum opera sua [illegible] non cognovit. Supra i: Erat lux illa que illuminat etc. Ideo non [illegible] primo. Ego autem te cognovi et hii cognoverunt quia tu me misisti, et hic me revelante. Ideo dicit: Et notum eis feci nomen tuum. [illegible] Psalmus: Narrabo fratribus meis nomen tuum. Mathei xi: Patrem nemo novit nisi filius etc. Et tamen fecit notum [illegible] sed amplius faciet notum per spiritum sanctum. Ideo dicit: Et notum faciam, et hic per spiritum sanctum qui est amor patris et filii. Ideo dicit: ut dilectio qua dilexisti me sit in ipsis per spiritus sancti donationem. Romanos v: Caritas dei diffusa est etc. Et ego in ipsis. I Iohannis iiii: Qui manet in caritate in deo manet etc. Et ideo dicit ibidem: In hoc cognoscimus quoniam in ipso manemus et ipse in nobis, quoniam de spiritu suo dedit nobis. Et quia [illegible] spiritum et filium [illegible] est ut habeat patrem [illegible] Augustinus dicit: Pater filium suum dedit in pretium redemptionis, spiritum sanctum in pignus adoptionis, seipsum in hereditatem adoptivis. Sed quia

de hoc q̄ dicit ut ubi ego sum et ipsi sint mecum. Item de
uo patris mei multe. In domo
claritatis par gaudium vonis claritas dispar
et multiplex. Item nomine omnis gaudiorum ubi caput et
membra. Item in habitacione lucem inhabitat inaccessibilem ad
thio. Vel inaccessibilem q̄ inaccessibilis dicitur quasi nullo
accessibilis vel quasi difficilis vel non creatura virtute
vel gratia divina gratia. Item excellencia corrupit
si claritas excellentissima. Unde intelligendum
est ubi apprehendi est corporale apprehensum potest
lede. Item quid de hoc q̄ dicit q̄ mundus te
mundum non cognovit. Item sic mundus te non
non cognovisset non sicut dicitur etc. Ro. Item
nonnumquam simplex et approbacionis simplici non
tacia nomine approbacionis non et in cognoscendo
nichil mereretur etc. Item cum dixisset

Hec cum dixisset

[Te]mpora egit Johannes de circumstanciis ad passionem
spectantibus. Vel circa quatuor de quibus in passione
summa. Et quia in passione completa est et in
clamans ortus et sepultus in orto. Unde. Item primo
ortus patris inspicua agitur de comprehensione. In secundo
de eius presentacione ibi Et adduxerunt eum ad
annam. In tercio de eius passione ibi Susceperunt
autem ihesum. In quarto de sepulture condicione in fine
ibi post hec autem rogavit. In prima igitur
parte in qua manifesta qualis fuit comprehensio
tria ostenduntur. Primo quod fuit premeditata. Secundo quod
voluntaria ibi Ihesus itaque sciens omnia. Tercio quod
notoria ibi Cohors autem et tribunus. In prima igitur
parte procedit sic. Primo ostendit adventum Christi ad
locum cognitum proditori. Secundo adventum proditoris
ad eum locum ibi Judas quoque. Continuans igitur dicta
dicendis ait quod cum hec dixisset supra que predicta
sunt egressus est ihesus cum discipulis suis trans
torrentem cedron. Iste transitus prefiguratus
fuit ii. Re. xv. Rex quoque transgrediebatur
torrentem cedron etc. Unde psalmus de torrente
in transitorente cedron quia ibi erant arbores
egressus de civitate quia extra completus
et passus. Heb. xiii. Ihesus extra portam passus
est etc. Ubi erat ortus. In quem introivit ipse et dis-
cipuli eius non tamen fugiens vel abscondens se
sicut timere quidem. Eccl. vi. Descendi in ortum nucum
ut viderem etc. Per hoc innuitur quod locus eius vir-
tute. Sciebat autem iudas qui tradebat eum
locum et ideo subdicit quia frequenter convenerat
illuc ihesus cum discipulis suis. Vittor ait Judas
sive locum notaverat eo quod ad eum dominus sepe veniens
convenerat. Locus iste erat in pede montis oliveti.
Illuc ibat ihesus frequenter. Luce xxi. Erat diebus
docens in templo noctibus autem exiens mora-
batur in monte oliveti.

Judas ergo cum accepisset

Hic notatur adventus
proditoris cum talibus qui possent ihesum capere
et tenere et ducere. Unde dicit Judas ergo cum accepisset
cohortem a gentilibus et a principibus et phariseis
ministros quia illis ihesum tradebat. Mt. xxvi dicitur
quod abiit ad principes sacerdotum et dixit illis quid
vultis mihi dare etc. Venit illuc quasi ipse esset

ductor aliorum cum laternis et facibus et armis
ne posset latere in nocte quia illi in tenebris
ambulabant. Unde lumine cum facibus mendicabant.
Job xxiiii. Si subito apparuerit aurora
arbitrantur umbra mortis et sic et in tenebris
tam in nocte quam in die ambulant. Vel sic dicitur de
et hoc faciebant quia nichil divinum in eo cre-
debant sed humanam naturam et potenciam. Et
quare hic primo dicitur quod Johannes quod post oracionem
egressus est trans torrentem cedron quia sicut
dicit Aug. de cons. ev. [illegible] sermone facta est
contencio quis eorum videretur esse maior. Et
quod ubi dicit Johannes non est intelligendum
quod statim post oracionem sed quod post oracionem et non ante.
Item Mt. xxvi dicitur quod abiit in villam que dicitur
gethsemani. In Luca non xxii dicitur quod egressus
ibat secundum consuetudinem in montem olivarum. Jo-
hannes quod trans torrentem cedron. Unde hic concor-
dancia. Unde Aug. in li. de co. ev. concordancia.
Intelligimus olivarum iste locus est cuius nomen
est gethsemani et ibi intelligimus
dixerunt gethsemani et ibi intelligimus
fuisse ortum quem commemorat Johannes. Et Victor
dicit Et villa illa sita est in pede montis
oliveti. Item quare quasi domus egressus
et ubi nocte videtur quod voluit latitare. Unde
Crisostomus Et non tamen fecit tunc sed eciam sepe facere
sepe consuevit ut a tumultu hominum se subtraheret
et de necessariis loqueretur. Item cum iudas
recognovisset eum domi quare non duxit illuc
cohortem sed ad ortum. Unde Crisostomus Et libencius
eum domi quesisset ut dormientem inveniret sed
sciebat eum consuetudine frequenter ibi extra
pernoctare. Item quare cum cohors ita esset
multum quam ibi quo sequebatur iuda. Ro.
Et corrupti erant per pecuniam data vel per
missa. Vel Cris. viri erant milites precipue
gratia quia facere meditates. Item quare
quare de die non venerunt ad comprehendendum eum
cum haberent tantam cohortem. Unde Crisostomus Quia
timebant turbas quia enim de die sequebantur

Ihesus itaque sciens omnia que ventura

Hic ostenditur quod comprehensio Christi voluntaria fuit
ex parte quadruplici. Primo in hoc quod cum posset
latitare seipsum obtulit. Secundo quod se offerendo in
inimicos prostravit. Tercio quod se offerendo solo
in prodiciones liberavit. Quarto quod eos resistere
non permisit. Notatur igitur quod voluntarie comprehensus est
quia latitare potuit. Unde dicit Ihesus itaque
sciens omnia que ventura erant super eum
etc. Crisostomus volens eos declinare angelum
venientem etc. xxiii. Dicit dominus nichil plus
sapientiores sunt super solem etc. Et tamen seipsum ob-
tulit. Unde dicit Processit et dicit ad eos quem
queritis. Processit voluntarie se obtulit. Ysa.
liii. Oblatus est quia voluit. Per hoc confirmat
et verum est. Aug. Ibi cum querebant ad occidendum
se inveniendo si querebant nos in ad salvandum non
veniendo. Responderunt ei Ihesum nazarenum. In hoc
patet quod non eum agnoscebant. Cris. In medio
existens excecavit eos et latere potuit.

Dicit eis Ihesus ego sum

Hic notatur quod voluntarie comprehensus est quia
se offerendo illos prostravit. Unde dicitur Stabat

[illegible]

Aug.

[illegible]

Iterum ergo interrogavit eos quem

[illegible]

Aug.

[illegible]

Crisost.

[illegible]

Simon ergo petrus

[illegible]

victor

[illegible]

Cohors ergo et tribunus et ceteri

[illegible]

Et adduxerunt eum ad annam primum

[illegible]

ut ad putacionem dicitur Et adduxerunt eum
ihesum ad annam primum quia senior et antiquior
et in malicia vetustior. Dan. xiii Egressa
est iniquitas a senioribus iudicibus Et rationem reddit
cum dicit Erat autem socer cayphe qui erat pontifex anni
illius adiunxit quodammodo primo indicabatur iudicium
[illegible] principibus passus est xpistus [illegible] subiungit
predicavit iohannes [illegible] Et princip[illegible] ana
et cayphas [illegible] super iohannem Et no
tat eum de suspicione quod non iuste iudicavit [illegible]
socer eius erat qui [illegible] in morte xpisti
unde dicit Erat autem cayphas qui consilium dederat
iudeis super [illegible] expedit unum hominem mori
pro populo [illegible] prophetare meruit [illegible]
[illegible] mors [illegible] fuit Et ideo non [illegible]
auditor audiens [illegible] tumultuari

Sequebatur autem ihesum simon hic agitur
de petri negacione quam describit hoc ordine
primo notatur negandi occasio 2o ipsa negacio
3o ex negacione amor refrigatio Occasio
negandi fuit [illegible] cum esset infirmus volebat
dominum sequi Sequebatur autem ihesum simon petrus
non prope [illegible] petrus autem sequebatur
a longe. Et alio dicente [illegible] non solus erat primo
[illegible] discipulus et hic erat ductor [illegible] discipulus
autem [illegible] erat notus pontifici et ideo cum fiducia
ibat [illegible] subdit Et introivit cum ihesu in atrium
pontificis [illegible] iste fuit glosa non diffinit
[illegible] iohannes ut dicit [illegible] qui de se
ut de alio loquebatur quasi non tiens petrus
autem stabat ad hostium foris vel quia non au
debat intrare vel quia non permittebatur [illegible]
[illegible] super [illegible] nade
non potes me modo sequi Exivit ergo discipulus
alius qui erat notus pontifici Et ratione famu
liaritatis dixit ostiarie et introduxit petrum
[illegible] tenerit diligebat qui
[illegible] introibat [illegible] signa [illegible] discipuli
[illegible] mutuo innuere [illegible] alii
[illegible]

Dixit ergo petro ancilla hostiaria
hic describitur negacio ex infirmitate procedens
[illegible] petrus ad vocem ancille dominum
negavit introducitur ergo [illegible] ancille
[illegible] discipulis [illegible] hominis [illegible] no
[illegible] seductor [illegible] hominis [illegible] loqui
[illegible] petrus pusillanimitate [illegible] negavit [illegible]
sequi dixit [illegible] non sum [illegible]
[illegible] animam meam pona pro te [illegible]
[illegible] hostiarie [illegible] intro
ducitur

Stabant autem servi et ministri
hic describitur 3m [illegible] ex negacione affectus in
frigidacio [illegible] petrus [illegible]
oblitus stabat ad prunas cum servis [illegible]
de solatiis caloris [illegible] dicit Stabant
autem servi et ministri ad prunas quia [illegible]
[illegible] quia frigus erat et calefaciebant se
[illegible] non [illegible] erat et frigus erat quia
[illegible] aliquod frigus contingit Erat
autem cum eis et petrus stans et calefaciens se

perdidit eum [illegible] ignem [illegible] petri [illegible]
[illegible] mittere in terram [illegible] repruicat
[illegible] princeps apostolorum fingi in fidelis
[illegible] ut voce unius ancille [illegible]
[illegible]

Pontifex ergo interrogabat ponitur
negacione petri hic subiungitur examinatio xpisti
in cuius examinacione quod notandum [illegible] pontificis
interrogacio [illegible] [illegible] supportacio
[illegible] pontifex ergo interrogacio tangit
cum dicit pontifex ergo [illegible] interrogabat
ihesum de discipulis suis et doctrina eius ut quia
[illegible] potant [illegible] salter caperet eum in sermone
[illegible] ut caperent [illegible]

Respondit ei ihesus hic ponitur 2m
[illegible] xpisti [illegible] in [illegible]
pontificis habebat ergo doctrina xpisti suspecta
[illegible] eum examinare [illegible]
doctrina sua non esse suspecta quia non fuit ab
scondita sed publica ideo dicit ego palam lo
cutus sum mundo Et [illegible] doctrina
in sinagoga et in templo quo omnes iudei con
veniunt Et quia possit dicere et in publico do
cuisti [illegible] et in absconditis docuisti falsa [illegible]
ad maiorem [illegible] dicit Et in occulto locu
tus sum nichil ysa. [illegible] Ego dominus et non est alius
non in abscondito locutus sum in loco [illegible]
[illegible] suspicionem de doctrina
[illegible]
falsitatis [illegible] ad alios [illegible]
[illegible] ideo dicit quid me interrogas [illegible]
credas et ab aliis [illegible] interroga eos
qui audierunt quid locutus sum [illegible]
credas quia [illegible] quid dixerim [illegible]
[illegible] non audierunt [illegible]
[illegible] vm [illegible]
[illegible] non est in eis [illegible]
[illegible]

Hec cum dixisset unus hic ponitur 3m
[illegible] illacio iniurie facto et verbo
[illegible] unus assistens ministrorum dedit alapam
ihesu [illegible] dabit percutienti se maxillam
[illegible] maxilla [illegible]
[illegible] est eciam verbo cum dicit Sic re
[illegible] pontifici [illegible] pontifi
[illegible] paulo [illegible]
[illegible] pontificem [illegible] maledixerit

Respondit ei ihesus hic notatur 3m [illegible] suppor
tacio pacie [illegible] responsione quia
malum [illegible] subdit Si male
locutus sum testimonium perhibe de malo [illegible]
[illegible] sustine pena [illegible]
[illegible] dicit Si autem bene quid me cedis [illegible]
[illegible] cognoscas te malefacere [illegible]
[illegible] nota quod non solum sustinebat
sed eciam [illegible] secundum illud [illegible]
[illegible] fratrem tuum sed publice argue eum
[illegible] hic primo [illegible] quod ministri
tenentes ihesum duxerunt ad caypham [illegible]
quo iohannes dicit quod ad annam [illegible] cum [illegible]

pontifex non esset quam ad ipsum ductus est
Unde Aug. quod ad utrumque adductus est sed Ma
theus id breuius narrare uolens dicit ipsum
ad caypham fuisse ductum quia in domo eius
maxime fuit examinatus. Addit quod quare
ad Annam primo triplex redditur racio. Racione
dignitatis ut sicut dicit Victor precedenti anno
fuerat sacerdos tunc enim emebatur summi sa
cerdocium. Alia racione consanguinitatis quia
attinebat summo sacerdoti quia socer eius.
Tercia racione opportunitatis quia domus eius
erat in uia. Quarta racione malignitatis ut dicit
Victor ut minor culpe videretur cayphas
si alius sacerdos Christum dapnaret sententia. Item
querit Crisostomus Quis fuit alius discipulus de quo
dicit quod sequebatur ihesum et Unde quod Iohannes quia
nomen suum tacet racione humilitatis. Et nota est
quod queritur non omnino tacet de se. Racio est quod se
se adducit ut ad fidem nostram astruat Io
nomen tacet ut iactancia uitare ondat.
Item querit de hoc quod dominus dicit in occulto locutus
sum nichil cum ipse dominus locutus fuerat multa
discipulis suis in secreto. Item querit de hoc
ait ubi quod in monte fuit uel quod in loco campestri
Item de hoc quod dicit Ego palam locutus sum mundo
cum dominus in parabolis in turbis occulte loqueretur
sicut dicit Mt xiij. Ad primum Unde Aug. Et
aliqua dixit soli discipulis non tamen dixit in
occulto quia illa uolebat per eos in noticiam
multorum uenire Mt x Quod dico uobis in tenebris
dicite in lumine. Crisostomus Unde nichil locutus
sum in occulto quia non exprimos uel dolo sicut
hij estimabant solicitos discipulos docebat
sed ea quae alij capere non poterant. Ad aliud
dicendum quod quando distribuit ibi pluribus solempnitatibus
pascha. penthecoste. scenophegia. que
plures gentes conueniebant. Ad aliud dicendum
quod palam locutus est non ~~aperta~~ aperta
intelligencia sed multorum audiencia. Aug.
modo quedam palam loquebatur quia multi audie
bant modo quedam non palam loquebatur
quia non intelligebant. Item querit cum dominus ait
uel dicat Qui te percusserit in una maxilla
prebe ei et alteram quare dominus non fecit sed
arguit percucientem se. Unde Aug. Pacientie
mansuetae ostendit et non solum alteram
maxillam item percussoro parat sed et totum
corpus figendum in ligno. Et sicut ondit
precepta paciencie non ostentacione corporis
sed cordis preparacione esse facienda.

Et misit eum annas Hic agitur de Christi
examinacione coram caypha Et dicitur quod probis in
duabus quia ordine prius Christi ad iudicem adducto
et ipsius ad discipulo negacio ibi Erat
autem Simon Petrus. Quantum ad primum breuiter
exponendum est circa Et dicit quod Christus missus est
ad caypham nichil agitur de examinacione
facta ab eo quia alij euangeliste sufficienter
dixerant. Io dicit misit eum annas ligatum
ad caypham pontificem. In quo multiplicatur

examinatus fuit et reprobatus sicut dicit Mt xxvi
quod exprimitur in facie eius et colaphizatur etc.

Erat autem Simon Petrus Hic ponitur
negacio Petri et ponitur negandi occasio. Unde dicit
quod erat coniunctus ministris. Unde dicit Erat autem Simo
Petrus stans et calefaciens se cum ministris et
supra Et exponitur quod inter eos erat coniungitur quod quereret
ab eo Dixerunt ergo ei Numquid et tu discipulus
eius es et hec fuit occasio negandi. Secundo sequitur
negacionis iteracio negauit autem et dixit
non sum. Expauit enim Petrus ad multitudinem
cum sceleratam Et non uel non poterat in multitudine
uiuere nisi te in imitatis in ipsum.

Dicit ei unus ex seruis Hic ponitur
negacionis consummacio Et primo ponitur iniquisicio
deinde negacio Petri secundo negacionis consummacio
quod est galli cantus. Unde dicit Dicit ei unus
ex seruis pontificis cognatus eius cuius abscidit
Petrus auriculam. Racio redditur quare magis
instigabat eum in ulcionem fuit racione ergo
te uidi ~~eum~~ in orto cum illo. Quasi dicat non potes te
nobis occultare.

Iterum ergo negauit Hic consummatur
negacio Petri quia trina fuit et in signum con
summacionis subditur Et statim gallus cantauit.
Aug. Ecce medici completa predictio egroti
conuicta presumpcio non enim fuit est quod ille predixerat
etiam mea pono pro te sed quod ipse dixerat ter me
negabis. Sed querit Crisostomus Unde est hoc quod
euangeliste ita concorditer scripserint de Petri negacione
nisi uideatur quod pertinet socij deberent occultare.
Unde hoc quidem fecerunt non discipulum accu
santes sed nos erudire uolentes quantum malum
est non deo omnino credere sed in se ipso confidere.
Item querit de modo negandi dominus enim predixit
ei ter me negabis et dicit beatus Iohannes quod
solum semel negauit quod non erat eius dis
cipulus. Unde Aug. Sane in hac
negacione Petri debemus aduertere non solum
ab eo negatum Christum qui dicit eum non esse Christum
sed ab illo etiam qui cum sit negat se esse Christianum
Sic negauit Petrus Christum dum negauit se Christi
discipulum. Item querit de loco negacionis Petri
et uidentur alij euangeliste dicere quod fuit in domo cayphe
sicut dicit Mt xxvi Iohannes uidetur dicere quod in domo
Anne. Ad hoc est diuersitas inter expositores. Una
Beda et Iohannes dicunt quod inchoata fuit in domo
Anne sed consummata fuit in domo cayphe Alij
euangeliste dicunt sine negacionis Iohannes autem respicit
principium. Aug. non dicit quod tota fuit completa
in domo Anne sicut uidetur dicere euangelista Et quod alij
dicunt esse factum in domo cayphe sicut dicunt quod cay
phas erat summus pontifex quod erat Anne erat
et cayphe. Item querit de tempore negacionis. Una
hic dicit Iohannes quod post trinam negacionem gallus
cantauit sed Mr xiiij dicit quia post primam negacionem
cantauit. Ad hoc Aug. dicit sic fuit sicut dicit Mr
quod gallus cantauit ante trinam et statim post trinam
sed primum cantum non aduertit Petrus secundum aduertit

et redijt ad eos suum, et io primum tamen alii
tamen si ultimum omnes dicunt

Adducunt ergo ihesum Hic agitur de tercia
xpi examinacione que facta est sub pilato Et
nota primo malicia iudeorum quia nolebant
pilatum indicare ad iudicandum secundo quod no
lente xpm tamen in nocte liberare inducunt
ad condempnandum ibi Et circa hoc duo dixissit primo ergo
ponitur xpi oblacio secundo oblati examinacio ibi
introiuit ergo iterum Insinuat oblacione notatur primo
iudeorum perversitas secundo falsitas tercio pluritas quarto
quod ex hoc implebatur diuina voluntas Perversitas
quia in nocte in die festo ad condempnacionem
tamen adducunt propter dicit Adducunt ergo ihesum
a cayapha in pretorium qui illuc
veneat ut xpm traderet pilato Erat autem
mane Tempus auget eorum malicia quia ma
tutinum tempus sitiebant mortem et quod diu non poterant
expectare erat enim tempus festivum Unde subdit
Et ipsi non introierunt in pretorium ut non conta
minarentur sed manducarent pascha quia non poterant
manducare contaminati Nam intrantes iudei super
alicujus hominis non poterant facere pascha Augustinus

Augustinus O impia cecitas alienigene videlicet pretorio
contaminari timebant et fratris innocentis effusione
sanguinis non timebant etc.

Exiuit ergo pilatus Tangitur hic iudeorum
falsitas quia xpo crimen fictum imponunt ad
inquisicionem pilati unde dicit Quam accusacionem
affertis adversus hominem hunc quasi dicat si eum volo
eum suscipere Actus xxv non est romanis consuetudo
condempnare aliquem hominem priusquam qui accusatur
presentes habeat accusatores et videre autem videre quod
tamen est maleficium unde subdit Dixerunt et dixerunt
ei Si non esset hic malefactor non tibi tradidissemus
eum volentes eum lege sua in nocte et iniuste
non iustificans Ego xpm quod hic est malefactor

Augustinus Sed hoc non probant sed in falsitate imponunt Augustinus
Videant a inmundis spiritibus liberati languidis
sanati vero sit malefactor iste Sed ista dice
bat illi quamquam per prophetam predixerat dominus Retri
buebant mihi mala pro bonis etc. Job xxx Ca
tua quasi impii iudicata est

Dixit ergo eis pilatus Hic notatur tercium
scilicet iudeorum dolositas quia culpa in altum vo
lebat refundere si pilatus reuisat iudicare eum
non videns eos habere causam debitam unde dicit Dixit er
go eis pilatus Accipite eum vos et secundum legem ve
stram iudicate eum Dixerunt ergo Ego xpm malefactores non pa
tiemur vivere sed iudei e contrario ostendunt quod oportet
ipsum iudicare quia reus est mortis et eis non
licebat quemquam occidere Unde dicit Dixerunt ergo
iudei Nobis non licet interficere quemquam sed a dicere spectat
et hic reus est mortis Unde nota habes de hac
causa cognoscere dolose volunt palam xpm
occidere si non excusarent unde dixit eis ... Unde
nos predictores et homicide esse finxit

Ut sermo ihesu impletur Hic notatur

quartum scilicet impletur diuina voluntas volebat
enim modum mortis crucis quia iudei occidebant
gentiles Et io dicit ut impleretur Ita hic est sermo
ihesu ut impleret quem dixit supra iii Sicut
exaltavit moyses serpentem in deserto Et supra xii Significans qua
morte esset moriturus quia morte crucis ait dicitur
xpus tradendus gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum
Et hoc elegit dominus tamquam mortem vilissimam
Tercium quod hic dicitur quod dicit adducunt eum
a cayapha in pretorium quia statim dicit quod non
introierunt in pretorium Unde Augustinus Quid pretorium
primo dicitur locus ubi habitabat pretor et non
dicitur locus ubi iudicabat in quo sibi traderent
putabant se inmundos Secundum quod dicitur quod dicitur
erat mane cum supra dictum sit quod ad galli cantum
miserunt annas ligatum ad cayapham Ergo
sibi discordat evangelium et Augustinus Unde Augustinus
quod adduxerunt eum ab anna ad cayapham
in pretorium et dicit quod sic potest intelligi vel quia
pilatus curiam tenet in domo cayphe vel
quia cayphas ad domum pilati misit Ergo
Et non adducunt eum modo primo ab anna
sed in galli cantu duxerunt ad domum cayphe
et post modum mane a domo eius ad ipsum
qui morabatur ad locum pretorium Secundum quod dicitur quod dicitur
ne contaminarentur sed manducarent pascha ergo non dum
comederunt pascha ergo cum xpus comedit
die precedenti non comedit tempore debito Ad quod
videtur grecus Ex quo non est quod xpus sumeret
pascha ante mortem unde dicunt quod comedit fer
mentum et greco conficere et ideo ipsi conficiunt et
ex hoc verbo accipiunt suum errorem Nos non
exponimus quod pascha idem est quod agnus pas
chalis et hoc fuit azima quod comedebant
per vii dies post Secundum quod dicitur quod dicitur quod no
bis non licet interficere quemquam Dixit enim Ego xpm
malefactores ne paterer vivere et lex mandat
occidit Unde Augustinus intelligendum hoc dixisse
propter diei festivitatem quam iam celebrare ceperant
Vel hoc quod hic dicit propter imperium romanorum
qui eis abstulerant potestatem occidendi a quibus
etiam emebant sacerdocium

Introiuit ergo iterum ponitur tercia
dicente xpi quia iudei xpm tradiderunt pilato
ponitur hic eius examinacio facta a pilato In
qua primo intimatur ipsius inquisicio deinde in
quisicionis origo ibi ad inquisicionem responsio et
responsionis discussio ibi Primo ergo ponitur ipsa inquisicio
propter quod dicitur Introiuit ergo iterum in pretorium pilatus
quia egressus fuerat ad querenda causam a iudeis
et non invenit veniebat ad inquirendum
causam a reo Et vocauit ihesum et dixit ei Tu
es rex iudeorum Nota ipse fuit rex quia
ipse est de quo Ieremie xxiii Dicitur Suscitabo
david germen iustum etc. Ideo de hoc inquirit
quia videndo sic videbatur contradicere cesari
qui tunc dominabatur iudeis

Respondit ihesus Tangitur hic et in ...

s. in ... accusationis origo quia ut sciat origo
ipso quem dominus a pilato at mercipso sic dicis an
alii dixerunt tibi de me / non quem quia dubitet
sed ut penis in interrogacionem malicia detegat
iudeorum Et sic quidem sit in pilati visione
vii videt pilatus magnus eo iudeus sum
ipse sicut eo non impono tibi gens et pontifices
tui tradiderunt te mihi quid sic habeis accepi
quid ergo fecisti quod hi te ita accusant
Respondit ihesus hic ponitur 3a in sermone visio
in qua deus ipse confutat puram intencionem
iudeorum hic timebat enim iudei pro pilati
et cesarem contra ipsum provocare quasi nollet
in regno esse collegam Ipso deus excludit sic
dicens Regnum meum non est de hoc mundo Augustinus
audite iudei et gentes mei regnum meum non
est de hoc mundo non in predio dominacionem vestram
in hoc mundo quid vultis amplius Et racionem
reddit quod regnum eius non est de hoc mundo Et
est racio sua talis Si ex regno tuo ministri etiam
ne traderer ad mortem / sicut non ministri mei
non decertant / ergo ego non sum rex terrenus Et
ponit maiorem sermonis rationis Si ex hoc mundo
esset regnum meum ministri mei utique decertarent
ut non traderer iudeis / minorem autem apparet
Sed hic est conclusio quod regnum meum non est hic ex
nullus me defendit Et ideo regnum eius non est
de hoc mundo quia sicut dicitur 1a Jo. ultimo mundus
totus in maligno positus est Ipso petens Ad
veniat regnum tuum sed hic in celis est. vii. c. v.
Quam fecit et docuit magnus vocabitur in regno celorum
Dixit itaque ei pilatus hic ponitur 4a in
s. visionis discussio Et quia deus dixerat
se regnum habere arguit pilatus conclusionem
domini quasi annuens Ergo inquit rex es tu
quasi diceret Ex regno regem te fateris videlicet ex verbis tuis
te velle regnare Et deus quidem videt conclusionem
pilati quod concludo et in tencionem satisfa-
ciendo concedit conclusionem pilati cum dicit tu
dicis quia rex sum ego / quasi diceret ego non nego quod
tu dicis sed tamen non ad regnandum temporaliter veni
ut credis vii subdit Ego in hoc natus sum
et ad hoc veni ut testimonium perhibeam veritati natus
s. nativitate temporali non ad dominandum sed ad
veritatem docendum / ysa lv. Ecce testem populis
dedi eum ducem ac preceptorem gentibus Et
subdit huius signum Omnis qui est ex veritate
audit vocem meam supra viii Qui ex deo est
verba dei audit Et quia pilatus non ad
huc plene intelligebat Ipso adhuc quidem
viii sermone dixit ei pilatus quid est veritas
sermonis hominis non audivit solucionem quia
non expectavit ad hoc solvit deus supra
xiiii Ego sum via veritas et vita Et
qui hic primo dicitur quod dicitur Regnum meum non
est de hoc mundo Ex hoc arguit heretica quod mundus
iste non pertineat ad deum sed tenebrarum
contra supra 1o In propria venit ... Et
dicit quod mundus non dicitur natura sed

homines mundane viventes / contra mat. xiii d.
quod angeli colligent de regno eius omnia scandala
sed constat quod scandala non sunt nisi in mundo. Respondit
crisostomus breviter Et idem est ac si diceret regnum sum
non est mundanum ac corporale Aliter potest dici
quod xpi regnum dicitur illi in quibus ipse regnat et
ei obediunt non potencia sed obediencia Tales
autem soli sunt sancti et isti non sunt de mundo
supra xvii non sunt de mundo sicut et ego non sum
de mundo tamen sunt in mundo vii ibidem non rogo
ut tollas eos de mundo sed ut custodias eos
a malo Item quod dicitur hic quod dicit Omnis qui est
ex veritate audit me / Aut ex / dicit iudam et
tunc nullus est ex veritate Et aut efficaciter et tunc
omnis Et tamen non omnis audiunt. Respondit Augustinus quod
in hoc verbo graciam commendat qua secundum propositum
uocat sed iam cogitemus in qua creati sumus cum
omnis veritas creavit quis non est ex veritate sed
non omnibus prestitur ex veritate ut audiant veritatem
sed quibus datum est illi audiant supra vi Item
quod dicitur hic quod pilatus non expectavit domini responsionem
in quaestione sua Respondit Augustinus quod subito illi venit
in mentem consuetudo iudeorum qua solebat eis
dimittere unus in pascha et ideo quia volebat eum
liberare statim exivit. Aliter respondit Crisostomus quod sci-
ebat quod ergo illa indigebat tempore Et ipse properabat
ad liberacionem et ideo statim exivit. Aliter potest dici quod
quia pilatus iudicium suum a veritate inchoavit
sed in veritate non permansit ideo dignitate questionem
incepit inchoare sed non solucionem audire
Et cum hec dixisset hic ponitur ostensa est ma-
licia iudeorum in hoc quod pilatus compulerunt
xpm examinare / hic ostendit iterum quod volentem
dimittere faciunt condempnare et dividitur hec pars in iii
In quarum prima iudei resistunt iudicio veritatis ne
liberetur In 2a in petendo et extorquendo iudicium
feritatis ut condempnetur pilatus autem cum audisset
hos sermones et quia triplex est modus iudicandi
secundum benignitatem severitatem et equitatem hoc
triplici iudicio intendit pilatus liberare xpm et
iudei e contra resistunt Ipso sunt hic 3 partes In
prima resistunt iudicio benignitatis In 2a iudicio
severitatis ibi Et apprehendit eum pilatus In 3a
iudicio equitatis ibi Dixit ei pilatus Cum ergo ad
primum intendit triplex allegacio in nocencie in xpo
commendacio clemencie in iudice in divulgacio
inequitate in iudeis allegat ergo innocencia in xpo
quem vult dimittere ut dicit ... Et cum hec
dixisset / s. questionem predictam asserens xpm liberare
iterum exivit ad iudeos qui sedebant ex pretorio
ut allegaret de innocencia vii sequitur et dixit eis ego
nullam invenio in eo causam s. mortis Et vii dicit
viii in p o ... neque ... in iniquitatibus mea nec peccatum meum
domine ... Et quia non sufficiebat allegare innocenciam
Ipso 2o commendat clemencia Est autem consuetudo xpm
vobis ut dimittam vobis in pascha. Victor. Clemencia
in pascha asumitur liberati sunt in pascha hec
consuetudo dimittendi fuit illis / vultis ergo di-
mittam vobis regem iudeorum Augustinus clamavit ab

cuius corde non potuit. xpm esse regem iudeorum
tamquam hec ibi fiat, in textu ipsa veritas fixit
de qua quid esset interrogavit. Deinde subdit in
ducatio malitie in iudeis qui non sunt flexi
per innocentiam neque ad innocentem clementiam sed
potius versi unde dicit. Clamaverunt ergo rursus omnes
dicentes non hunc sed barrabam. id est hunc innocentem
sed quem scimus nocentem esse. unde ewangelista addit
Erat autem barrabas latro. In quo multa ma[li]
tia exprimitur iudeorum quia latronem et eius salute
xpo domino pretulerunt. unde crisostomus quod deposita
vite nocentem petunt dimitti innocentem non
[illegible] iubent. Actuum iii. Vos sanctum et iustum
negastis, et petistis virum homicidam donari vobis
auctorem non vite interfecistis.

Tunc ergo apprehendit

Hic intenditur eum pilatus iudicio severitatis
flagellans innocentem ut zelum mitigaret iudeorum
Et sunt hic tria. precise. In prima describitur ignominiosa
flagellatio. Secundo flagellati confusio in [illegible]
Tertio iudeorum induratio. In primo ergo videtur
eum pro ignominiosa flagellatione in summa [illegible]
[illegible] sanctis afflictionem deinde de [illegible] irrisione affli
ctionem. Tangit cum dicit. Tunc ergo apprehendit pilatus
ihesum et flagellavit. crisostomus. flagellavit pilatus
ihesum fortassis absolvere volens et mitigare
iudeorum zelum. unde luc. xxiii. Dixit pilatus
emendatum illum dimittam. id est flagellis afflictum
ad magis mitigandum zelum eorum. Afflictioni ad
ditur irrisio. unde dicit Et milites plectentes etc.
Et quia reges solent honorari signo. habitu
et cibo sive salutatione et reverentie exhibitione
Ideo quadruplicat eum irridentes. Primo in signo
corone quod est signum regale. unde dicit plectentes
id est plicantes coronam de spinis. id est inter maxi
mis acutis quia perpungunt ad modum
spinarum. imposuerunt capiti eius. Sed hec [illegible] corona
Can. iii. Egredimini et videte filie syon regem
salomonem in diademate suo quo coronavit
eum mater sua id est synagoga. Deinde illudunt ei
in habitu et in vestitu. unde dicit Et veste purpurea
circumdederunt eum quasi esset rex in quo significatur
quod corpus eius erat sanguine purpuratum quod signi
ficatur Gen. xxxvii. Tulerunt tunicam ioseph et
in sanguine hedi que occiderant intinxerunt
etc. Ysa. lxiii. Quare rubrum est indumentum
tuum. Deinde quantum ad eius illusio in salutatione
unde dicit Et veniebant ad eum et dicebant
Ave rex iudeorum Et hec quando in obprobrium
eius. Tren. iii. Saturabitur obprobriis non solum
in verbis sed in irreverentia quia loco reverentie
dabant ei alapas. Tren. iii. Dabit percutienti
se maxillam. Ysa. l. Corpus meum dedi per
cutientibus etc.

Exivit pilatus iterum

hic post Christi fla
gellationem et illusionem ponitur confusio ut moveantur ad

pietatem. primo exivit quia eis replicat innocentiam.
unde dicit Ecce adduco eum foras. Deinde
subdit, Ut cognoscatis quia nullam in eo causam
invenio. id est mortis vel afflictionis et tamen afflixi eum.
Exivit ergo ihesus. id est ut non clarius impro
perium sed plenius obprobrio. unde sequitur portans spineam
coronam et purpureum vestimentum in quibus illuserunt
ei secundum id Sap. ii. Et tradet eum gentibus ad il
ludendum etc. Et dicit eis Ecce homo Ecce confusio
flagellati et inimpariati [illegible] quod se faciat regem
iudeorum Spineis coronatus et ludibriosa veste
amictus et amaris conviciis illusus et alapis
cesus et facie ignominia [illegible] in iudicio.

Cum ergo vidissent eum

hic ad xpi
confusionem sequitur tertium scilicet induratio pertinacie in eo
maxime pontificum. unde dicit Cum ergo vidissent
eum pontifices et ministri clamabant dicentes [illegible]
exoptantes ut fieret iudicium et esset in iniquitas
et iniustitia et esse clamor. Sed dicunt crucifige
[illegible] eorum pertinaciam. Jer. xii. Facta
est michi hereditas mea quasi leo in silva dedit
contra me vocem etc. Et in ps. Aperuerunt
super me os suum sicut leo rapiens et rugiens
per clamorem.

Dicit eis pilatus accipite

Sumpturus
pilatus liberare xpm iudicio benignitatis
et severitatis. hic nititur iudicio equitatis re
currens ad innocentiam quia equum est dimitti in
nocentem et iniquum sine causa occidere et hunc
iudei semper resisterunt primo eum accusando et post
ei comminando. unde in illa parte in [illegible] [illegible]
primo xpi iustificatio secundo ipsius accusatio. ibi Responderunt
iudei. tertio accusationis in effectu. ibi Cum ergo audisset
pilatus quod subiungit iudeorum comminatio. ibi Iudei autem
clamabant. Primo ergo ponitur iustificatio quia pilatus
non vult eum dampnare sed offert eum iudeis. unde dicit
Dicit eis pilatus quem quesiebant [illegible] crucifigere
Accipite eum vos et crucifigite. Ego enim non in
venio in eo causam. Et ideo sine causa nolo eum cruci
figere. Ysa. [illegible] non [illegible] veniebat [illegible] [illegible] i. Pe[tri] ii.
Qui peccatum non fecit nec inventus est dolus in ore eius etc.

Responderunt iudei nobis

hic ponitur accusatio
iudeorum. unde dicunt nos legem habemus [illegible] ob
[illegible] de voluntate [illegible] principum lege alle
gant [illegible] eum sit contra se [illegible] unde Moyses
dedit nobis legem et nemo ex vobis facit legem etc.
Et secundum legem debet mori quia filium dei se facit
et ita blasphemat. Le. xxiiii. Qui blasphema
verit nomen domini morte moriatur. unde supra x.
De bono opere non lapidamus te sed de blasphemia et quia tu homo
cum sis facis te ipsum deum etc.

Cum ergo audisset

hic ponitur tertio accusationis
in effectu. Timuit in pilatus motus ex accusatione
iudeorum. unde dicit Cum ergo audisset pilatus hunc sermonem. ti
me[bat] si dimitteret eum contra legem faceret et si non
dimitteret filium dei crucifigeret. non deus bonus iudex
timet. unde Eccl. vii. Noli querere fieri iudex nisi
valeas virtute irrumpere iniquitates etc. Ideo
subdit Et ingressus est in pretorium iterum et dixit

adiuvit h[abe]re eos tu[n]c [dixit] d[e]digne quia xpm
de h[oc] accusabat magna … & sup[er] nos qui
docerem vn[de] ysa[ias] liii[o] Generatione[m] eius quis enar
rabit Et io no[n] audit an[te] visionem Ecc[lesiastici] iii[o]
altiora te ne quesieris. te[r]tiu[m] d[icit] Ihesus aut[em]
responsum no[n] dedit ei. ut verificare[tur] illud ysa[ie] liii[o]
Quasi agnus cora[m] tondente se obmutescet &
no[n] aperiet os suum. Et ang[ustie] … data e[st]
de agno similitudo ut i[n] suo silencio no[n] reus s[ed]
i[n]nocens h[ab]ebat[ur] Tre[n] iii. Ex ore altissimi no[n]
egredie[n]tur bona neq[ue] mala. Dic[it] e[r]go tacente
xpm i[n] d[i]vinat cadere … ipsi dicit. Dicit e[r]go
ei pilatus michi no[n] loqueris q[uasi] d[iceret]. Erras q[ui] q[uasi]
stionem mea[m] contempnis cu[m] debes potius mea[m] cap
tare benivolentia[m] quia i[n] manibus meis positus
es. Et h[oc] infert nescis q[uia] p[otes]tatem h[ab]eo crucifige
re te & io timendus & observandus. Vn[de] d[icitur]
mirabat[ur] pilatus q[uod] xpus i[n] tanta necessitate
no[n] captabat eius gr[ati]am. Ch[risostomus] xxxvi. Et no[n] vide
ei ad velle ubi ita ut … Et q[uia] pilatus
se iactavit … prudens vide quia sic eius
superbia humiliavit docens no[n] alium sap[ienti]e …
h[oc] no[n] habes i[n] me p[otes]tate[m] ulla[m] nisi datum tibi
esset desup[er]. Aug[ustinus] desup[er] i[d est] a deo secu[n]dum … io
vn[de] no[n] est p[otes]tas nisi a deo. Sed secu[n]dum ista exp
positionem … Vide h[ic] convenientia quia se[quitur]
p[ro]pter qui[d] me tradidit tibi maius p[eccatu]m habet
… exponit Victor desup[er] i[d est] a cesare. Et
quia cu[m] timore cesaris p[ro]pter qui[d] me tra[didit]
… maius p[eccatu]m h[abe]t quia mag[is] peccat qui ex malicia
… q[uam] q[ui] ex infirmitate vel impotencia Et q[uia] p[er]du
xerat pilatum cu[m] liberare i[n]tendebat. Vn[de]
dicit Ex inde querebat pilatus dimittere eu[m]
Intelligens p[otes]tate[m] sua[m] sub alterius p[otes]tate co[n]
stituta[m] volebat dimittere eu[m].

Judei autem clamabant h[oc] p[ro]p[ter] xpm s[cilicet] dep
tionatio iudeoru[m] et quia no[n] potuit xpm dep
… pacis … … se ad clamorosa[m] co[n]
… … i[n] ponit pilato si eu[m] dimitt[er]et
… vn[de] i[n] ponit pilato si eu[m] dimitte[re]t
co[m]mitteret i[n]fidelitate[m] co[n]tra cesare[m] io d[icit] Ju[dei]
a[utem] clamabat d[icentes] pilato … q[uod] vellet dimitte[re]
xpm dicentes Si hu[n]c dimittis no[n] es amicus
cesaris p[ri]mo p[ro]bator quia dimittis i[n]imicu[m] ce
saris. Et h[oc] p[ro]bant Omnis enim qui se rege[m] fac[it]
co[n]tradicit cesari quia tu[n]c erat cesar monarcha
vn[de] ipsi erat p[otes]tate[m] dare regna. Et quia e[r]go
seipsum rege[m] co[n]stituebat co[n]tradicebat cesari Et
h[oc] co[n]minacio pilatu[m] retraxit a ui[ri]tate iudicij
quia timuit accusari apud cesarem … xpm
… timet honore[m] cito … … dicebat
… … … cos … or …

Pilatus ergo cum audisset … e[st] p[ro]
i[n]stitus iudeoru[m] i[n] maligne resistendo iudicio
veritatis … eoru[m] p[er]versitas i[n] extorquendo iudiciu[m]
falsitatis de condempnacione xpi. Describitur e[r]go
h[oc] iudicium condempnacionis xpi. … describ[itur]
hoc ordine p[ri]mo notat[ur] loci & t[em]poris circ[um]stancia 2o
condempnacionis ca[usa] 3o no[n] ipsa s[ente]n[t]ia. Locus p[ri]mo
cu[m] dicit Pilatus e[r]go cu[m] audisset hos s[er]mones
… notat[ur] q[uod] ipse ia[m] ceciderat a iusta vo
lu[n]tate timore cesaris … timore p[er]territus
adduxit foras ih[esu]m i[d est] io foras ut i[n] p[re]sen
tia om[n]i[um] condempnaret & sedit p[ro] tribunali i[n] loco
qui d[icitur] lithostratus. hic describ[itur] locus p[ro]
p[ri]o tribunali i[d est] in sede iudiciali. Solium enim
est regu[m] s[ed] cathedra doctoru[m] tribunal no[n] e[st]
iudicum. lithos g[re]ce latine l[apis] d[icit]ur s[ecundu]m interp[re]tat[ionem]
iudicu[m] stratus valet idem q[uod] pavimentu[m]
vario strato lapide. In q[uo] … loco erat
co[n]sistoriu[m] ubi iudicabat[ur] & hic locus hebraice
aut[em] golgatha i[d est] sublimitas q[uia] solent iudices
i[n] sublimi loco sedere. Vel golgatha interp[re]tat[ur] pic
turatus vel polit[us]. … idem q[uod] lithostrato[s]
i[d est] locus iudicia[lis] … vel politus

Erat autem parasceve h[ic] subiungi[tur]
t[em]p[or]is. Erat aut[em] f[er]ia sexta q[ue] dicit[ur] parasceve
pasche i[d est] preparacio pasche quia fiebat
p[re]paracio i[n] die veneris p[ro] die sabbati sicut d[icitur]
Exo. xvi q[uod] illo die colligebant p[ro] diebus … tem
hora q[uas]i sexta. hic t[em]pus tang[itur] … & d[icit]
quia difficile e[st] t[em]p[u]s horarum determinare. Et d[icit]
iudeis nota[tur] causa condempnacionis xpi &
h[oc] no[n] fuit eius culpa s[ed] duplex p[er]v[er]sitas
i[n] iudeis & negacio veritatis. … p[er]v[er]sitas
i[n] h[oc] q[uod] petunt eu[m] dampnari morte crudeli
ssima. Vn[de] dicit. Ecce rex v[este]r q[uasi] d[icat] pilatus
no[n] h[ab]ebat aliq[uam] ca[usa]m obiciendi co[n]tra xpm. Illi
a[utem] clamabant tolle tolle crucifige eum. Generaliter
sig[nat] i[n]tentionem affectus ad morte[m] xpi Jo. xxvi
locuti sunt sacerdotes & p[ro]phete ad p[ri]ncipes &
omnem populu[m] dicentes Iudiciu[m] mortis e[st] viro
huic. Et quia no[n] sufficiebat duplex p[er]v[er]sitas
nisi adderetur negacio veritatis io seq[uitu]r … q[uia] resp[on]sio
pilati vn[de] s[e]q[uitur] Dixit eis pilatus rege[m] v[estru]m cru
cifigam quasi i[n] h[oc] … notans eoru[m] voluntate[m]
p[er]versam. Judic[ium] ac sua[m] ignorancia[m] arguebat s[ed]
… regis … i[n] … & … ut …
… iudei viderentur … negaverunt. Vn[de]
Unde responderunt pontifices no[n] habemus rege[m]
nisi cesarem & i[n] h[oc] no[n] e[st] rex n[oste]r s[ed] ignorancia eius
… ira & … … condempnavit eum pilatus vn[de] d[icit]

Tunc ergo tradidit hic tangitur … ipsa
s[ente]n[t]ia q[ua] condempnatus e[st] p[er] crucem. Et h[oc] d[icitur]
tradidit eis ex ade … petitionem fieret Act. iii. Deus
glorificavit filium suum Ihesum q[ue]m vos quidem tradi
distis & negastis an[te] faciem pilati. Luc. xxiii
pilatus adiudicavit fieri petitionem ipsoru[m] iudeoru[m]
… sic fecit pilatus co[n]tra lege[m] Exo. xxiii no[n]
sequeris turbam ad faciendu[m] malu[m] &c. Sed q[ueritur]
hic de illa co[n]suetudine q[ua]m h[ab]ebant de dimissione
vincti … esset laudabil[is]. Et v[idetu]r q[uod] sic quod
deus magis acceptat … iudiciu[m] sicut
… de … adulta … vn[de] … obicitur
… ex lege … erat ut malefici occiderent[ur]
… absolvere nocentes erat co[n]tra lege[m] & co[n]suetudo
… … consuetudo bona erat … …
mala … … quia … … …
liberare qui mag[is] … … erant meores
… … … … … …
… … … … …
… … … … … solempnitatis
… … … … … … …
…ponderabat … … legis … …

vtz peccauit petendo barrabam qui sic pe-
ccauit. Item in iudicando eius sententia bene homicidam
dari sibi auctorem vite interficiendo. Sed quod non
peccauit videtur quia licebat eis petere quem voluissent
sine distinctione. Ad hoc quod non peccauit nisi quod libera-
uerunt eum qui dignus erat morte sed nisi in-
nocentem innocenti pretulerunt. Vnde fuit ibi
personarum acceptacio. vnde Aug. non reprehendimus
Iudei quod per pascha liberastis nocentem sed quod occi-
distis innocentem. Item queritur de hoc quod milites
ita irriserunt xpm cum tamen non dicatur iussisse
mandatum a pilato. vnde hic fuit iudicium (?). Crisostomus
hec eorum proprie faciebant quia corrupti erant
a principibus sacerdotum. Item queritur de hoc quod Mt
xxvii dicit quod milites post condempnacionem illuserunt
domino tradidit illis ihesum ut crucifigeretur et tunc dicitur
quod milites illuserunt ei. Ad hoc dicendum quod bis fuit et ante
condempnacionem et post. vel sic dicit hic per recapitu-
lacionem quia ante fuit factum. Item queritur quare
dominus non respondit pilato querenti vnde es tu, vnde
hic fuisset arrogancia. Responsio Crisostomus ad questionem illam
non respondit quia ea tempore non poterat. vnde dominus
discipulis suis dicebat super xvi multa habeo
vobis dicere sed non potestis portare modo. Item queritur de hoc quod dicit
non haberes in me potestatem etc. Respondendum quod in hoc
non peccauit quia xpm crucifixit quia sibi hec
a deo donata est. Dicendum quod in potestate duo considerantur
scilicet ipsa possidencia et execucio. Prima est a deo sicut
dicit apostolus. Sed execucio non semper a deo. vnde dominus
noluit dicere pilato quod potestatem absolute non habebat
in de ipsa non debebat gloriari. Execucio non a deo
fuit pessimi sicut dicit Crisostomus. Item queritur
de hoc quod dicit Qui me tradidit tibi maius peccatum habet
vnde apparet (?) quia iudei peccauerunt ex ignorancia
credebant enim eum blasphemum et dignum morte
sed pilatus sciens occidit innocentem. Responsio vtrique
peccauerunt sed iudei magis quia ex malicia. Sed pila-
tus ex instinctu timore cesaris. Et quod obiicitur
quod ignorauerunt, dicendum quod ignorabant ipsum esse deum
sed non innocentem. Vel si vtrumque ignorabat ex
malicia erat. vnde Sap. ii. excecauit eos ma-
licia eorum. Item queritur de hoc quod dicit quod xps
condempnatus fuit hora vi quia Mr xv dicit
Erat autem hora diei quasi tercia et crucifixerunt eum.
Item Mt xxvii dicit quod tenebre facte sunt ab ho-
ra vi usque ad horam nonam. Sed ante horam sextam fuit
iudicatus. Responsio Augustinus hora tercia crucifixus
est domini linguis iudeorum hora sexta manibus
militum. Iheronimus horam quartam fuisse trans-
latam de sexta. Receptum (?) fuit quando pilatus sedit pro
tribunali et cum gererentur que gesta sunt narrantur
hora vi completa est, ex qua hora usque in nonam
sol obscuratus est. Aliter iudicium (?) victor quod dies horum
media inter terciam et sextam crucifixus est quia
extrema sunt nominata et medium sepe sortitur
nomen extremorum. Iohannes dicit vi. Marcus terciam. Sed Iohannes
sextam non simpliciter sed cum determinacione quasi
sexta. Item queritur de hoc quod iudei petierunt dominum
crucifigi quare magis isto genere mortis quam alio
voluerunt dominum occidi. Responsio Crisostomus quia oppro-
briosissima erat hec mors formidantes igitur
ne aliqua eius post ipsum fiat memoria studuerunt
ad supplicium ducere maledictum. In sacris (?) ihesum

per prohibiciones elemencias (?) intas ex parte di-
uino (?) fuit et nisi (?) quod in ligno peccauimus
in xpo ne quis turpe formidaret mortem
et predictum quod placuit deo per stulticiam predicacionis
saluos facere credentes.

Susceperunt ergo ihesum Actum est supra
de xpi comprehensione et condempnacione. Hic agitur
de ipsius passione. Et dividitur hec pars in duas. quia
primo agit de passione. 2o de passionis consumacione
ibi postea sciens ihesus. In prima parte describitur
eius passio quantum ad modum. 2o que ibi insimulant (?)
immolem (?) describitur passionis vilitas. 3o pa-
cientis dignitas ibi Scripsit autem titulum
2o crucifigencium crudelitas sive cupiditas
ibi milites ergo. 4o compacientium pietas ibi
Stabat autem iuxta crucem. Passionis igitur vi-
litas describitur in recessu in loco in genere passionis
et in societate pacientium. Primo igitur vilitas
passionis in recessu in hoc notatur quod tamquam latro
dampnatus et ipse baiulat sibi supplicium. Vnde dicit
Susceperunt autem ihesum. Ps. Susceperunt me
sicut leo paratus ad predam. scilicet milites et eduxerunt
tamquam malefactorem scilicet extra ciuitatem vnde Heb. ult.
Exeamus ad eum extra castra improperium eius ferentes. Et
baiulans sibi crucem. quia scilicet tamquam latro pu-
niretur. Et impletum est quod dictum erat Ysa xxii
Dabo clauem domus dauid super humerum eius.
Et Ysa ix factus est principatus eius super hu-
merum eius. Crux enim ibi triumphauit. De hoc
Aug. Grande spectaculum si spectat impietas
grande ludibrium si pietas grande misterium

Exiuit in eum qui dicitur caluarie
hic in vilitas a loco quia in eo loco
passus est ubi puniebantur latrones et ma-
lefici. Caluaria enim dicitur locus quia ibi
decaluabantur capita dampnatorum. Caluaria
enim dicitur testa capitis carne nudata. Hebraice
golgatha id est locus decollacionis. ubi crucifixerunt
eum. non hic vilitas passionis agitur mortis
et vilissimum genus mortis erat. Sap. ii. Morte
turpissima condempnemus eum. Et cum eo alios
duos scilicet homines hinc et hinc medium autem ihesum
non hic vilitas a societate quia isti duo erant
latrones. Et impletum est quod dicitur Ysa. liii. Et
cum iniquis id est sceleratis deputatus est. 2o in
medietate ut significetur quod mediator. Vnde
in natiuitate in medio animalium Abac. iii. In medio
et in passione in medio latronum quia ipse
est pax utriusque (?) Ephes. ii.

Scripsit autem titulum hic notatur
eius principalis pacientis dignitas que innuitur
in titulo quia titulus erat regis. Et hic titulus
hoc ordine describitur. Primo enim in scripto. 2o scripti
publicacio. 3o contradictio. 4o ipsius approbacio.
Inscripcio igitur tituli tangitur cum dicitur Scripsit autem
et titulum pilatus et posuit super crucem. Ysa
xix. Erit altare domini in medio terre egypti
et titulus domini iuxta terminum eius erat. Et
notandum quod quidam est titulus memorialis sicut
mortuorum. quidam triumphalis sicut iste. vnde
in laudem x (?) et contemptum iudeorum. quia etsi
tamquam latro dampnatus esset non tamen erat latro

si rex et hoc dicebat titulus. Erat autem scriptum Jhesus nazarenus Rex iudeorum. Hunc titulum apparebat scriptura unde in ipso ergo co stituit sicut Rex. In hoc titulo describit ipsum pilatus iudice cum dicit Jhesus. luc. i° Uocabis nomen eius ihesum. Apud nazarenus quia [illegible] descendit nazareth etc. A dignitate re gia cum dicit Rex Jere. xxiii Suscitabo dauid germen iustum et regnabit rex etc. Titulus dicitur causa secundum matheum capitulo xxvii posuerunt super caput eius causam ipsius scripta. Etiam in titulo isto scripto in multis gaudere mortuus fuit scilicet ad saluandum quia iesus et ad faciendum nos deo in regnum. Apoc. v. Dignus es domine aperire librum quoniam occisus es et redemisti nos deo in sanguine tuo et fecisti nos deo nostro regnum etc.

Hunc ergo titulum multi Hic ponit tituli publicacio unde dicit Multi Judeorum legerunt quia prope ciuitatem erat locus ubi crucifixus est Jhesus. Ideo multi legebant et multi cauillabant [illegible] solum Judei sed et alii [illegible] iiii. Regnum diligunt in libro [illegible] domini et legitur non [illegible] etc. Et erat scriptum hebraice grece et latine ut omnes possent legere titulum quia omnibus erat Rex futurus sicut dicitur Apoc. xix ipse est Rex regum et dominus dominancium. Io quia tribus linguis quia dicit [illegible] de [illegible] duorum ut [illegible] etc.

Dicebant ergo pilato Hic notatur Judeorum contradictio quia titulum volebant deleri cum esset in sua ignominiam unde dicit noli scribere Rex iudeorum ut ostenderetur non dignitas sed presumpcio quia se regem esse dixit [illegible] gesta v. ipse non semetipsum clarificauit ut pontifex fieret etc.

Respondit pilatus quod scripsi Hic ponitur tituli affirmacio siue approbacio contra iudeorum malicia unde pilatus non deleuit sed approbat quod scripsi scripsi. Et scripsi veritatem scripsi indelebiliter tamquam unde irreuocabile [illegible] corrumpi non potest quod in [illegible] dixit

Milites ergo cum crucifixissent Hic notatur tercium principale scilicet crucifigencium crudelitas siue cupiditas in hoc quod ipsum spoliauerunt et uestimenta eius diuiserunt. Et notatur hic tria scilicet uestimentorum diuisio per partes Secundo per sortem 3° utriusque confirmacio per auctoritatem ut uideatur in morte christi aliquid scilicet casuale. Diuidunt ergo per partes unde dicit Acceperunt uestimenta eius et fecerunt quatuor partes unicuique militi partem. Inde apparet ut dicit Augustinus quod quatuor fuisse milites qui eum crucifixerunt et tunicam subaudi acceperunt. Hic notatur diuisio tunice facta per sortem et racio redditur. Erat autem tunica inconsutilis desuper contexta per totum Ideo tota concessa tunica et quia non potuit inueniri diuidi. Ideo dixerunt ergo scilicet milites ad inuicem non scindamus eam sed sortiamur cuius illa sit. Tunica sicut dicitur [illegible] contradicciones corporum forte et [illegible] potuerunt ignorasse diuidere. Et ne

puta hoc casu fieri dicit Ut scriptura impleatur dicens Ps° xxi° Diuiserunt sibi uestimenta mea et super uestem meam miserunt sortem. Quantum ad diuisionem tunice et ista scriptura intellecta fuit non de iudeis sed militibus io dicit Et milites quidem hec fecerunt. Spiritualiter tunica christi que non diuisa est significat caritatem que est uestis que operit multitudinem peccatorum et ornat unde dicitur Uestis nupcialis sine qua nemo intrat ad gaudia nupciarum agni unde capitulo xxii Amice quomodo huc intrasti etc. Hec tunica est inconsutilis quia ipsa non alio ligatur sed est uinculum aliorum Colloss. iii. Super omnia autem caritatem habete que est uinculum etc. Hec tunica non est diuidenda per scisma unde i. Chor. i. Obsecro uos fratres ut idipsum dicatis omnes non sint in uobis scismata. Et ephe. iiii. Solliciti seruare unitatem spiritus etc. Hanc tunicam qui diuidunt peiores sunt militibus crucifigentibus qui dominum ueste inconsutilem diuidere noluerunt

Stabant autem iuxta Hic notatur compaciencium pietas qua ex omnibus cariens tres ad eam [illegible] mulieres inter quas una erat mater domini cum eciam duas compaciebatur Et notatur hic primo mulierum compassio 2° domini erga matrem sollicitudo 3° eius commendacio Et ultimum commendacionis accepcio. Notatur ergo mulierum compassio in hoc quod dicit Stabant autem iuxta crucem. Ideo corpore appropinquabat quia affectus compassionis eas trahebat. Alii non longe recesserant propter compassionem unde dicitur in ps° Et qui iuxta me erant de longe steterunt. Sed iste steterunt iuxta crucem que magis diligebant scilicet mater eius que super omnes ei compaciebatur unde luc. ii. Tuam ipsius animam pertransiuit gladius. Et soror matris eius maria cleophe. Hec fuit mater Jacobi. Notandum quod Anna dicitur habuisse tres viros Joachim Cleopham et Salomee Et ex istis tribus viris habuit tres marias scilicet matrem domini que fuit ioachim filia matrem iacobi que fuit cleophe matrem Symonis et iude que fuit salomee. Et maria magdalena que dicitur a magdalo castro. Iste tres mulieres stabant iuxta crucem domini tamquam magis compacientes

Cum uidisset ergo ihesus Hic notatur 2m scilicet domini erga matrem sollicitudo in hoc quod respexit eam et cum possit eam recommendare unde dicit Cum uidisset ihesus mariam. Cum uidisset ut soliatus [illegible] Si quis autem suorum et maxime domesticorum etc. Et hic multa dilectionem monstrat dominus ad matrem et commendat eam discipulo erudiens nos usque ad ultimam respiracionem omnem facere diligenciam. Exo. xx° Honora parentes tuos etc. Hic quod [illegible] preceptum adimpleret. Sibi dicit Et discipulum stantem quem diligebat Et io eam sibi familiarius potuit commendare Stabat iohannes non recesserat unde erat de illis quibus dicitur Luc. xxii Uos estis qui permansistis mecum in temptacionibus.

Dicit matri sue Mulier Hic notatur 3m scilicet diligens recommendacio unde dicit Mulier ecce filius tuus quod dicat Ita confidas de eo sicut de filio. Et deinde dicit discipulo Ecce mater tua quod ita custodias eam ut matrem tuam

Et ex illa hora accepit Hic notatur
recommendacionis acceptacio in sua s. matrem accepit
ut illa sicut matrem honoraret custodiret et sustentaret
Sed Aug. legit verbum istud in sua ut si dicat suis
Et queritur quomodo in sua cum non haberet propria Et videtur
in sua s. officia sua et beneficia non in possessiones
quas non habebat ¶ Sed quia hic primo dicitur
quod susceperunt Jhesum et quod exivit ipse baiulans sibi crucem
et mat. xxvii. dicitur quod angariaverunt Symonem
quemdam ut tolleret crucem eius Videtur Aug. in tractatu super
Jo. Ideo dicit quod Jhesus portabat crucem cum exiret
ad locum calvarie Symon autem ille angariatus est in itinere
cui data est postea crux portanda usque ad locum
Ista ... secundum leges primo ... quod Jo. dicit Secundo
illud quod ... ¶ Scripsit autem et titulum et Pilatus scripsit
ne ... ¶ Ne videretur Pilatus quod Judeis
petentibus dele... noluit sed ... quod scripsi scripsi
... ... ipsum tamquam stultum
non tamquam verum regem deridendum ... ...
tabus quia ... ... in ... ... et ala
pas dabant ¶ Unde quod Pilatus aliquam illustra
cionem habet quia cognovit ipsum esse innocentem
verum sciebat quod per invidiam tradiderunt eum mat. xxvii.
Sed quia et cognovit ipsum esse regem Judeorum
... ... enim quod vocabat regem Aug.
... ... Pilati non potuit Christum esse
regem Judeorum tamquam in eius corde ipsa veritas
... ¶ Obiectio quod deridendi fecit vel permisit
Dico quod sic permisit deridendi regem sicut flagel
lari innocentem ut Judeos de penis eius et
opprobriis satiaret et ad iniuriam inclinaret ¶ Et
¶ Sed tunc est questio quod fuit ausus eum mori
... Unde quod fuit timore perterritus ne ac
cusaretur ad cesarem et errore deceptus quia pu
tabat tota culpa esse Judeorum ex quo ad ipsorum
peticionem mittebat in eum manum ... mat. xxvii.
... accepit aquam et lavit manus suas coram in nocentes
ego sum ... et Judei tota culpa super se accipiebat
... Sanguis eius super nos ... Sed
... quia in morte innocentis consentire sine
peccato non potuit ¶ Sed cum mat. xxvii. dicatur
diviserunt sibi vestimenta mea sortem mittentes ... quod
non solum super tunicam sed super omnia vestimenta
miserunt sortem Johannes autem solum dicit de tunica
... ... diviserunt vestimenta eius mit
tentes ... ¶ Dicit Aug. ... quod id
... de tota divisione vestimentorum qua
quidem facientes venerunt ad tunicam de qua
sortem miserunt ¶ ... ... quod ... est ...
diviserunt vestimenta ... mittentes sortem
super tunicam que ... ut super fuerat
... ... ¶ ... quare dominus
se matrem recommendavit cum ... ... dicitur
... quod ... ... Unde Aug.
... ... quia ... ... facturus
quasi ... ... matrem ... ...
... ... quia ... ...
... de qua fuerat mortalitatis ... humana
patiens affectu commendat humano ... ...
... ut ... filius impenderet ... ...

... ... commendat Johanni
... ...
... Et dicitur ... ... custodiret

Postea sciens Jhesus quia iam Supra
egit Johannes de Christi passione hic agit de pa
ssionis eius consumacione et sunt hic tria Primo
... ... consumacio ... ad scripture testimonium
... ... in inclinato capite
... ... ibi Judei ergo consumacio
... passionis Christi quantum ad scripture testimonium
attenditur in hoc quod ... ... omnia sicut que
per prophetas predicta erant Et in summa ipsa hic
ordine primo consumandi ... in ... ipsa
consumacio Et consumacionis ... consumandi
in ... in ... in hoc quod dicit Postea sciens
Jhesus quia iam omnia consumata sunt ... scripta
sunt de filio hominis sed non plene Ideo dicit ut
consumaretur volens perfecte consumare scriptura que
dicit ... ... mea potaverunt me aceto
dicit ... Et hoc fuit signum ... ...
assumpte et ... ... contra illos hereticos
qui dicebant quod non erat ... passibilis ... hic
... non ... ... sed ad
implendum scriptura

Vas ergo erat positum Hic ponitur
ipsa consumacio quia potaverunt ipsum aceto
... ... habebat ... Vas ergo
... erat positum aceto plenum illi autem spongiam
plenam aceto ysopo imponentes ... ponentes
spongia cum ysopo ligatam obtulerunt ori
eius per arundinem sicut dicitur mat. xxvii. ...
... ... accepit ... ...

Cum ergo accepisset Jhesus Hic ponitur
consummacionis assercio ... dicit Cum accep
isset Jhesus acetum dixit consumatum est quod
scriptum erat de me ... ... emissionem
... consumacione sunt ... Consumabuntur
omnia que scripta sunt per prophetas ... ... consumatus
factus est omnibus obtemperantibus ... ... salutis eterne

Et inclinato capite tradidit Ponitur
consummacione in scripture testimonio hic ponitur
consummacionis ... Et hec consumacio fuit in
morte quia finis passionis ... mors est
... ... Et inclinato capite tradidit spiritum Aug. ... ...
... ... tamquam ... ... po
nendi animam suam et iterum sumendi eam Et hic
inclinato capite quasi ... dormire ... sicut
... ... ob
tulit sicut dicitur hebr. v. Cum clamore va
lido et lacrimis offerens ... Et hec fuit
consumacio ... sicut hebr. x. ... una ob
latione consumavit in sempiternum Et ibidem
... ... multos filios addu
xerat in gloriam ... passionis consumare

Judei ergo quoniam parasceue
Hic ponitur consummacio in passionis effectu
que quidem fuit in apercione lateris ... ex quo
fluxit sanguis et aqua ... efficaciam
habent sacramenta ... dicit glosa Et notandum

Hic quatuor [tangit] scilicet [tempus] depositionis crucifixorum / crucifragium latronum / apertionem lateris Christi / et confirmationem testimonii / Primo [tangit] tempus depositionis crucifixorum a iudeis simul et causam reddit quia in die sequenti erat magnus dies sabbati propter quod dicit Iudei ergo quoniam parasceue erat id est dies proximus ante sabbatum ut non remanerent in cruce corpora sabbato propter solempnitatem azimorum rogaverunt pilatum ut frangerentur crura eorum et tollerentur August[inus] id est eorum frangerentur crura ut morerentur et auferrentur ex ligno ne pendentes in crucibus magnum diem festum suo diuturno cruciatu horrore fedarent Deut[eronomium] xxi Cum peccaverit homo quod morte plectendum est et adiudicatus morti appensus fuerit in patibulo non permanebit cadaver eius in ligno sed in eadem die sepelietur

Venerunt ergo milites hic notatur crucifragium latronum venerunt enim milites ad preceptum iudeorum scilicet et [Pilati] primi et secundi fregerunt crura quia timebant illi fregerunt crura quia timebat ne cum eo [adhuc] viverent qui crucifixus erat cum eo et sic crura fregerunt et sic expiraverunt ut sic ipsi distinguerent ab [alijs] cuius ossa debebant integra conservari qui solus in tegere fuit apertum illi potuit dicere illud ps[almi] Sana me domine quoniam conturbata sunt omnia ossa mea

Ad ihesum autem cum venissent hic notatur apertio lateris Christi Et primo dicitur quare non fregerunt crura eius quia mortuus erat et hoc est quod dicit Ut viderunt eum iam mortuum non fregerunt eius crura quia propter hoc faciebant ut accelerarent eius mortem Et subditur lateris eius apertio unde dicit Sed unus militum lanceam latus eius aperuit August[inus] Vigilanti verbo usus est evangelista ut non diceret quod latus eius percussit aut vulneravit sed aperuit ut illuc quodammodo hostium panderetur unde sacramenta ecclesie manaverunt Et ideo Et continuo exivit sanguis et aqua August[inus] Iste sanguis in remissionem fusus est peccatorum aqua ista salutare temperat poculum hec et lavacrum prestat et potum Apoc[alypsis] i[o] Dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo Et ephe[sios] v[o] Christus dilexit ecclesiam mundans eam lavacro

Et qui vidit testimonium hic intendit testimonii confirmationem et hoc confirmat testimonio suo quia ipse vidit et presens fuit et dicit Et qui vidit testimonium perhibuit Et apponit testimonium quia verum est Et verum est testimonium quia verum vidit Et ille scit quia vera dicit Et ideo dicit ut vos credatis quia credidit fides accomodatur ei qui vidit quoniam non recitatur cognomine plures [...] Et [...] quod nomine locutus est [...] mentitur testis [...] fraudulentus [...] Jo. [...] fuit ab initio [...] audivimus quod vidimus oculis nostris [...] testamur [...] non solum hoc suo confirmat testimonio sed etiam scripture [...] Et [...] eius non frangunt crura Et [...]

alia scriptura dicit videbunt in quem transfixerunt Zach[arie] xii Aspicient ad me quem confixerunt Et ideo [...] quod miles latus eius aperuit hec scriptura non dum plene impleta est sed in die iudicii tunc plebis [...] Apoc[alypsis] i Videbit eum omnis oculus et qui eum pupugerunt Crisostomus [...] discredat neque [...] apud Iudeos [...] maxime exprobrabilissima videbantur hec sunt fundamenta nostrorum bonorum Sed quod [...] quod dicit quod ut consummaretur scriptura [...] potum [...] ordo [...] quia non [...] est propter legem sed lex et scriptura propter dominum [...] finis legis est Christus [...] ibi causale sed consecutivum non ut sit sensus quod propter scriptura implenda sed dominus fecit sed [...] constitutum est [...] in plenitudo scripture [...] Sed tunc est quod quare magis dominus dicitur consummasse scripturam in potum aceti quam in alijs [...] quod dominus in omnibus membris passus fuerat ut tonus parte non restabat nisi [...] et lingua [...] quia tunc generaliter omnia membra sua passa tunc dicitur passio quodammodo consummata et pro pignus [...] Item queritur [...] quod [...] ibi habuerunt acetum paratum quo [...] sicut [...] quod ipse potum peteret Ad hoc dicit quidam quod vinum ad bibendum portaverunt quod propter calorem fuerat conversum in acetum Alij dicunt studiose acetum portaverunt ut ipsum bibendo citius interiret Alij dicunt quod erat vinum mixtum quod erat amarissimum et acetum sicut acetum ad magis cruciandum eum iam crucifixum unde dicit etiam [...] [com]pleta est scriptura dedimus in escam meam fel Item queritur de hoc quod dicit consummatum est et inclinato capite et sic [...] non [...] quod clamavit in manus tuas commendo [...] Sed dicendum [...] quod clamavit heli heli Et intelligendum quod omnia ista dixit sed primum dixit sicio deinde dum illi acetum parant clamavit heli Et hanc vocem qui parabat accelerare ferre acetum [...] quo accepto dixit consummatum est et tunc inclinato capite cum clamore valido expiravit [dicens] In manus tuas [...] Item queritur quare latus eius apertum fuit vulneratus fuit post mortem [...] Et intelligendum quod nulla facta fuit [...] nisi que deus cognovit [...] causa allegorica [...] Allegorica quia sicut de latere ade dormientis formata est [eva] Ita de latere Christi dormientis in cruce formata est ecclesia unde August[inus] [...] ada in cruce dormivit ut inde formaretur ei coniux que de latere eius [...] non [...] quod dominus Christus [...] unde [...] volebat fil[...] [...] passionem [...] in sua passione [...] post mortem [...] sanguinis [...] hoc corpus Christi

fuit natura mortalis dissimilis ei gra
tia sua post mortem sanguis et aqua corporibus
exhiberetur. Secundo autem in corrupto corpore cum vita
manavit aqua et sanguis exivit illa que
abluat iste qui redimat bibentes id est peccatores
ut bibendo redimantur.

Post hec autem rogavit. Supra actum
est de domini confixione. hic agitur de eius depositione
et eius conditione. Et hoc hoc ordine. Primo
enim ponitur suspensi corporis depositio. Secundo depo
siti conditio ibi venit autem et nichodemus. Tertio
conditi in sepulchro collatio ibi Erat autem in loco.
Primum fit a ioseph. secundum a nichodemo. tertium
ab utroque. Ioseph igitur deposuit corpus ihesu.
Et quia non poterat nisi licencia ideo petiit
et petitam obtinuit et obtentam deposuit. Pe
ciit quia discipulus erat ihesu quamvis occultus
propter quod dicit post hec id est post passionem eius
consumatam. rogavit pilatum ioseph abari
mathia. que est quam ramatha villa helcane
samuelis et anne. Secunda. Io*seph* a. id est primo
Ioseph scilicet rogavit ex eo quod erat discipulus
christi occultus propter metum iudeorum. quia sicut
dicitur supra xii. multi eum cognoscebant in ut si .. .. ..
et sed omnibus eum verus quia non tamen vivum
sed et mortuum dilexit. Eccl. xviii. Omni tempore
diligit qui amicus est. Rogavit id est quomodo ut tol
leret corpus ihesu id est de cruce deponeret. et obtinuit
ideo dicit Et permisit pilatus ut scilicet sepeliret.
Venit ergo et tulit corpus ihesu. Venit scilicet a loco
ubi erat pilatus ad crucem et deposuit.

Venit autem et nycodemus. Hic agitur de con
dicione ex aromatibus facta a nichodemo. Et
tangitur devocio nichodemi in appositione unguentorum
aromatum et in conditione corporis. Venit autem
et nichodemus qui scilicet venerat nocte ad ihesum
primum supra iii°. agitur de eius adventu. Secundo in muni
ficencia adveniendi quia erat etiam discipulus
eius occultus ferens mixturam mirre
et aloes id est unguentum ex hiis confectum quod
servabat corpus a putrefactione non dum enim
credebat resurrectionem sicut nec discipuli qui
libras centum. non enim intelligebat adhuc
quod ipse dicit non dabis sanctum tuum videre c.

Acceperunt ergo corpus. Hic tangitur
devocio nichodemi in corporis conditione. Ubi
dicit Acceperunt ergo ipse scilicet et ioseph corpus
ihesu et ligaverunt linteis cum aromatibus
convoluerunt. scilicet sicut mos est iudeis sepelire
id est honorifice. Glossa. Ultio precepit ioseph
unus suis medicis ut aromatibus condient
eorum corpus sepeliunt non ut ad depravatum
sed ut consuetudo est iudeis multum honorifice
in magnum quidem et mirabilem.

Erat autem in loco. Hic ponitur tertium scilicet in
sepulchro ipsius collocatio et racio quare
in illo loco collocabatur duplex in inuit.

scilicet loci congruitas et temporis brevitas quia
propinquum et novum. Unde dicit Erat autem in loco
ubi crucifixus est ortus et in orto monu
mentum et id novum. Secundo non dum quisquam
positus fuerat. tale monumentum dno cogn
ebat ut non alius estimaretur factum resurrexisse
qui cum dno iaceret. Augustinus. Et sicut marie
virginis utero nemo ante illum nemo
post illum conceptus fuit ita in hoc monumento
nemo ante illum nemo post illum sepultus ibi.
Ergo propter pascevem iudeorum. et illa solempnitas
imminebat propter quam nec longe eum ferre licebat   erat
quia iuxta erat monumentum in quo ipse ubi posuit.
enim scilicet ihesum Augustinus. Accelaratam vult intelligi
sepulturam ne advesperasceret que iam propter
pascevem quam cenam puram vocant facere
tale aliquid non licebat. Sed queritur hic
quare nullus discipulorum domini accessit ad
sepeliendum ipsum. Si dicas quod timore iudeorum
non audebant sed ioseph multo magis timebat
ergo multo magis debebat iste dimittere. Primo
racio fuit et quanta et divina quanta quod
et si discipuli et iste tenerent iudeos tamen iste
erat nobilis persona sicut dicitur capitulo xv. Et
ideo confidebat de impetracione quia nomen
erat pilato. Secundo divina quia si discipuli se
pelissent probabile argumentum habuissent
iudei quod corpus eius prius modo furati erant.
Et iterum queritur de metu ioseph utrum fuit
bonus quod videtur quod magis amanda est salus
propria quam confessio mundana. Ergo si iste non
audebat nomen christi confiteri propter metum mala
lis erat metus. Et iterum dicitur luce xxiii
quod erat vir bonus et iustus. Primo Timor
ille non erat in ipsius sed tamquam naturalis
infirmitas quia homo tunc ardorem nec
fuit culpa quia non tamen timuit ut negaret
ut petrus sed ut publice predicaret et hoc
non erat tunc necessitas sed persone. Ambo
Quod mirum si occultus iustus cum occultabantur
apostoli iudeorum. Et iterum de devocione nichodemi
videtur enim quod peccavit quia sicut peccatum est
devitare sic peccatum est in superflua effusione.
sed superflua fuit unguenti effusio quod nullius
necessitatis vel utilitatis. Et prima non erat
opus tamen. Primo quod laudatur devocio nichodemi
nec fuit ibi perdicio sed devocio. Sicut dicitur
Gen. xvi. Et sicut non potest homo sine diminuti
minui sic corpori christi pro nobis crucifixo
nullus potest superfluum impendere obsequium. Et
ideo si superfluitas fuisset tamen alium non tamen
circa illud corpus sanctissimum. Si obiciatur non
indigebat dicendum quod ipse credebat indigere
Et hoc quidem non laudis sed ignorancie sed multo
quod dignum magno honore credebat et illi in pre
debat devocio commendatur. Sed queritur quare
tu ipse dominus omnem formam debuit nobis
dare perfectionis et ipse docerat ad. x. corpus
sepulturam videtur quod sua disposicione in loco

vili et contemptibili debuit se facere se-
peliri sicut et voluit pati. Unde cum nos
corrupcionem et sepulturam propter fidem resurrectionis
credimus, cum quod ubicumque pulveres fuerint dis-
persi a deo in unum colligentur et effigiet
omnis cognicionis et virtutis potencia. Sed se-
pultura Christi erat ad fidem resurrectionis as-
truenda. Illi enim qui credimus caput nostrum
resurrexisse et nos credimus resurrecturos.
Et ideo ut eius resurreccio esset certa debuit
in loco patenti et honorabiliter sepeliri et a
militibus custodiri ad suspicionem tollendam.
Et ergo obiciatur quod exemplum dare debuit quod non cu-
raremus de vilitate sepulture. Dicendum quod sic
debuit dare exemplum morientibus ut tamen fidei non pre-
iudicaret, ut sic curat humilitatis
simul et veritatis. Nichilominus tamen satis dedit
exemplum quod non est curandum de sepultura. Et enim
dum viveret despexit ignominiam corporis, non
curavit. Ostendit post mortem multo minus esse
curandum de vilitate corporis exanimis.

Una autem sabbati

Egit supra evangelista de hiis que spectant
ad domini incarnacionem et passionem; abhinc loco
usque in finem agit de hiis que spectant ad
domini resurrectionem. Agit ergo in hac parte de
manifestacione resurrectionis. Et quia hanc
manifestacionem premittit discipulorum sollicitudo
et secuta est inde instructio sui fidei certitudo,
ideo in hac parte sunt 3 partes secundum quarum prima
describitur sollicitudo discipulorum et mulierum quibus
se manifestavit. In 2a describitur ipsa ma-
nifestacio ibi: Abierunt ergo discipuli. In 3a
nostre fidei confirmacio ibi: Hic est discipulus ille.
Prima pars dividitur: quia enim dominus corpus suum
redimebat et utrisque se manifestare volebat
premittitur non tantum sollicitudo virorum sed et
mulierum. Ideo primo ponitur sollicitudo marie,
deinde discipulorum ibi: Exiit ergo petrus. Sollici-
tudo marie ponitur et in vigilancia adveniendi
et diligencia advertendi. Vigilans quippe
ad requirendum fuit quia summo diluculo venit.
Ideo dicit: Una autem sabbati, scilicet die dominica, que una
id est prima dies sabbati, id est septimane secundum id Luce
xviii: Ieiuno bis in sabbato. Sabbatum quo-
que dicitur septimus dies Exodi xx: Memento ut diem
sabbati sanctifices. Maria magdalena venit mane,
tamquam sollicita videre domini corpus, et ideo non
expectavit diem, et ideo addit: cum adhuc tenebre
essent, ad monumentum. Crisostomus: Quia omnino erat
ingenti amicabilis affectus, quia sabbatum
transiit non potuit quiescere, sed venit diluculo
perfundo ad monumentum aliquo mitigacionem
querenda invenire volens. Et venit mane
ideo invenit, prius vidit cum mane vigila-
vit ad inveniendum, invenit mirum. Et videt

lapidem. Hic nota diligencia advertenti
quando intelligit quod ipsa monumenti apercione refert
discipulis ibi: Et vidit lapidem revolutum. Ista
remocio lapidis signata fuit Iudicum xvi
ubi dicitur quod sampson apprehendit ambas fores
porte cum postibus et seris etc. Currit ergo
et venit ad symonem petrum qui precipue inter
alios Christum diligebat. Et ad alium discipulum
quem diligebat Ihesus, scilicet ad Iohannem, qui se non
nominat pro humilitate. Et dicit eis: Tulerunt
dominum meum de monumento. In greco additur meum
ad expressionem affectus. Tulerunt vel Iudei
vel custodes et nescio ubi posuerunt eum. Quod
erat ei causa maioris doloris, quia enim eum
adhuc carnaliter cognoscebat et amabat
ideo carne eius subtracta sibi nulla consolacio
ei remanebat. Exiit ergo petrus. Hic
nota sollicitudo discipulorum et in velocitate
currendi et in curiositate considerandi ibi: Et
cum inclinasset. Sollicitudo igitur fuit quod audito
quod sublatus esset velociter venit. Ideo dicit:
Exiit ergo petrus et ille alius discipulus et v-
enit ad monumentum. Hec dicitur per anticipacionem;
hic accipit id est ut venirent ad monumentum
et velociter veniebant, ideo dicit: Currebant
duo simul, scilicet velociter. Sed in hac velocitate dis-
paritas, ideo: Et ille alius discipulus precucurrit
cicius petro et venit prior ad monumentum. Ideo velocius
quia comprehendere volebat. Ad Cor. ix: Omnes
in stadio currunt omnes quidem currunt etc.
Vel quia iunior erat et cicius currere poterat
vel quia mundior erat fervencior. Sed tamen petrus
fuit in considerando diligencior. Ideo sequitur
disparitas in diligencia consideracionis. Et cum
se inclinasset vidit lintheamina posita,
non tamen introivit, et sic in currendo fuit velocior
sed in consideracione remissior. Petrus autem econtrario.
Ideo dicit: Venit ergo simon petrus sequens eum
et introivit in monumentum, non contentus tamen ex-
terius aspicere ut iohannes et visitavit et illud aliud.
xix: Erunt primi novissimi etc. Et vidit linthe-
amina posita separatim et sudarium quod fuerat
super caput eius non cum lintheaminibus positum,
sed tamquam hec gestum esset per festinacionem, sed se-
paratim involutum in unum locum. Lintheamina ad
cooperiendum corpus, supra xix: Acceperunt
corpus ihesu et ligaverunt id lintheaminibus. Su-
darium ad operiendum faciem, supra xi: Et fa-
cies eius erat involuta sudario. Et sic
omnia diligenter respexit, antequam iohannes
qui eum precesserat sed tamen indiligenter consideraverat
sequitur et iohannes, unde dicitur: Tunc ergo et introivit
et ille alius discipulus qui venerat prius
ad monumentum, scilicet ex verbo petri, et vidit scilicet quod predicta
fuerat et credidit. Istud exponitur secundum Crisostomum
aliter secundum augustinum. Crisostomus exponit: cre-
didit eum scilicet resurrexisse, et argumentum huius
exhibet quod si aliquis surripuisset non sic omnia

ordinate reliquissz que erant magis
utilia quam corpus. Aug' autem aliter exponit
credidit scilicet corpus sublatum sicut mulier
dixerat et hoc probat per literam sequentem, non dum
enim sciebat scripturam quia opportebat eum
a mortuis resurgere id est non credidit resurre-
xisse sed sublatum esse. Nisi si volumus tenere
expositionem Crisostomi litera sequens sic formatur
quia ante non credebat non dum enim sciebat.
Sed quare hic primo cum aliis mulieribus cum
magdalena venisset ad monumentum propter quid tamen
de ea loquitur Ioh. Unde Aug' in libro 3° de con-
sensu euangelistarum Maria inquit magdalena ceteris mulieribus
que domino ministraverant plurimum fervencior erat
propter quod sola non immerito commemoravit Iohannes
tacitis aliis que cum ea fuerunt sicut alii testantur
Item queritur de hoc quod dicit Mathei venit ad
monumentum quod vltimo dicitur quod vespere venerunt
videre sepulcrum. Unde Aug' dicens quod vespere
sabbati idem est quod nocte sabbati. Et hoc probat
quia ita debet intelligi per literam sequentem que
lucescit in prima sabbati quia si non potest
solum noctem initium intelleximus sed vespera
per sinodochen nocte datur intelligi que luce
incipit finiri. Alii dicunt quod id dictum est
quia vespera preparaverunt se emendo aromata
sed mane diluculo venerunt sicut dicit Ioh.
Item quod est quod dicit Cum adhuc tenebre
essent quia dicitur orto iam sole. Re-
spondet dicit Aug' in libro de con. euang. Pre-
venit magdalena primo aliquam noticiam discipulos
et postea iterum rediit et primo venit cum ad-
huc essent tenebre post cum sol lucescit.
Item queritur de hoc quod dicit vidit lapidem
remotum cum nomine maiorem sicut finxissz eo
clauso exire aut quod sic dicitur quod dominus surrexit
clauso monumento et illud apertum est per modum
ab angelo. Crisostomus Surrexit quidem et lapide et
signaculo in iacentibus ipsius quia non oportebat
alios certificari aperitur monumentum post
resurreccionem et ita creditur quod factum est. Item
queritur quare hic quod isti soli currerunt et alii non
dicendum est quod ut quia soli relatum est vel
sicut dicit Greg' illi precipue cucurrerunt qui
precipue amaverunt. Item cum licet vltimo dicatur
quod petrus iuit ad monumentum tamen de petro lo-
quitur quod est quod iohannes hic duos cucurrisse dicit
Item quare necessitas erat quod iohannes hic de se
faceret mencionem videtur quod melius fecisset
tacendo. Unde Aug' in 3° libro de con. euang.
et lucas petro solum commemoravit quia illi
magdalena primo nunciavit et tamen ipse vtroque
commemorat. Unde cleophas dixit abierunt
quidam ex nobis ad mo. etc. Ad aliud quod queritur
quare de se facit mencionem duplex est ra-
cio vel quia volebat petro se preponere
ut petro laudaret semper humiliaret quia
cum ipse prior venisset posterior introivit

Allegorice vero quia primus venit populus
iudaicus per prophetas senciores gentilis Io-
hannes prius cucurrit sed non introivit quia
iudeus prius legem suscepit sed non credidit
gentilis vero tardius veniens credidit. Et
Abierunt ergo. Supra egit de spoliacione
hic agit de manifestacione. Et est manifestacio
duplex scilicet prima facta est vero duas hic partes
in duas. In prima agit de manifestacione facta
mulieri. In secunda de manifestacione facta discipulis
ibi Cum ergo sero factum esset. Manifestacio igitur facta
mulieri secundum ordinem describitur primo in summa ma-
rie desolacio secundo desolate offertur consolacio
ibi Dominus quo fleret etc. tertio noluit consolari
offertur manifestacio ibi hec cum dixisset. Quarto de
manifestacione publicata super datur. Venit
ibi dicit ei ihesus. Primo manifestacione sine
apparicionis relacio ibi Venit maria magdalena.
In summa ergo vehemens marie desolacio que
in dolore quieta non sinebat recedere a sepul-
chro et aliis discipulis recedentibus. Vero dicit
Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos
id est ubi habitabant prius quam ad monumentum venerant
quia aliquam receperant consolacionem. Maria
autem stabat ad monumentum foris. Nam illa
saxea sepulchri locum rependerant macebat
id est innitebatur eo. Et id est rependerant pus-
dico ut etc. Celso. in oracione in statibus
vigilates in gutis accone plorans. Aug'
Oculi qui dominum quesierant et non inveniant
in lacrimis vacabat et plus dolebat mulier
quod fuerat dominus ablatus de monumento quam quod fuerat
occisus in ligno. Et nondum quod maria flevit
compaccione licet vel flevit compassione
super vel ihesus ergo ut vidit ea plorantem etc.
flevit devocione ut hic vel in eo fuit
michi lacrime etc. Dum ergo fleret. Hic de-
solate consolacio offertur in visu et in affatu
sed ipsa in neutro consolatur. In visu consolacio
in aspectu angelorum unde dicit Dum ergo fleret
quasi desolata inclinavit se et prospexit
in monumentum ut saltem ex aspectu loci conso-
lacionem aliquam reciperet sed maiorem recepit
desolacionem. Inclinavit se per humilitatem. Iob
xxii cum humiliatus fuerit erit in gloria et
qui inclinaverit oculos suos ipse salvabitur etc.
Vel Et vidit duos angelos in albis se-
dentes id est in albis quia mundicie vigueant
splendorem vere sobrietatis vel Vnus
vnum ad caput et vnum ad pedes vbi po-
situm fuerat corpus ihesu. Greg' Exponit
quare sic positi erant. Ille magistra compassione
annunciandus erat qui deus est ante secula et
homo in fine seculorum quasi ad caput sedet
angelus dum per apostolos predicatur quia in principio
erat verbum quasi ad pedes cum dicitur verbum caro
factum est et sic facta est ei consolacio ex visu.
Licet vltimo quod mulieres ex nobis terruerunt nos

que dicit eis/ non solum consolari eam venit
in visu sed et in affatu angelorum unde dicit
dicunt ei illi mulier quid ploras/ quasi dicat noli
flere non enim erat ~~xpo~~ fletus sed gaudium quando
resurgente sed in consolatum remanet eam suus
dolor/ revolvens dicit eis quia tulerunt
dominum meum/ id est corpus xpi [illegible]
dicit Et nescio ubi posuerunt eum Augustinus sed
erat maior eius dolor/ quia nesciebat ad
quo iret ad solandum dolorem suum unde poterat
dicere id Ps. Renuit consolari anima mea/ Item 3o Tr. Ideo
ego plorans et oculus meus deducens aquam
quia recessit etc. ¶ Hec cum dixisset/ hic
voluit consolari sic ~~[illegible]~~ manifestare primo se
manifestat sensibus corporis deinde ~~[illegible]~~
mentis [illegible] sensibus corporis visui
pass[illegible] tum et auditui prolloquio
quia [illegible] apparet ergo primo ihesum
unde dicit Hec cum dixisset Ergo que videbat se
nolle consolari conversa est retrorsum et vidit
ihesum stantem/ id est conversa est quia amor non
sinebat consistere uno modo sed modo illuc
inspiciebat unde dicit Crisostomus ~~xpus~~ silentio
post ipsam apparens obstupefecit angelos
et illi motu et signo ostenderunt se aliquid
magnum vidisse et sic mulierem converti re-
trorsum et vidit ihesum stantem oculis corporis
non cordis unde et nesciebat quia ihesus esset
¶ Et manifestavit se prospectu/ manifestavit se ei
et prolloquio unde dicit ei ihesus mulier quid
ploras/ quasi dicat noli plorare quem queris illum
querebat quem et sponsa Can. iii. In lectulo
meo quesivi per noctes quem diligit anima mea
quasi dicat non debes eum ut mortuum querere quia
resurgens a mortuis iam non moritur mors illi ultra non
dominabitur Ro. vi. Sed ut adhuc prolloquio recognosci-
tur unde dicit Illa existimans quia ortulanus esset
quia sic diluculo veniret in ortum dicit ei domine
si tu sustulisti eum/ ihesum non fecerat mentionem de
ihesu cui cum quo loquebatur et sic dicebat eum
quia sicut dicit Gregorius hoc agere solet vis
amoris ut quem ipse cogitat nullum alium
ignorare credat Dicito mihi ubi posuisti
eum et ego eum tollam/ non ei sufficiebat videre
nisi eum tolleret/ sicut id Cant. iii. Tenui eum
nec dimittam donec introducam in domum matris
mee et in cubiculum genitricis mee ¶ Ideo tollere
eum volebat Dicit ei ihesus/ Manifestavit
se sensui eius exteriori hic se manifestat
interiori ipsam nominatim nominando unde
dicit ei ihesus Maria Gregorius Postquam eam
communi vocabulo appellavit et se non agnitus
non est vocat eam nomine ut eum recognoscat
a quo recognoscitur conversa illa/ scilicet per intellectus
applicationem Apoc. i. Conversus sum ut vi-
derem vocem que loquebatur mecum Dicit ei
Rabboni quod dicitur magister/ conversa non est corpore
quia prius erat corpore conversa sed corde unde
Augustinus Tunc ergo conversa corpore quod non erat
putavit ut corde conversa quod erat agnovit

recognoscens autem eum vocat eum magistrum
quia sic conveniat eum vocare/ supra xi. Dixit
~~[illegible]~~ Martha Marie adest et vocat te ¶
¶ Dicit ei ihesus/ Hic Marie cognoscenti in signum
manifestationis publicatione/ et primo eam
corrigit/ 2o ad annunciandum mittit Corrigit
inquantum dixit noli me tangere/ et rationem reddit
non dum enim ascendi ad patrem meum ¶ Sed sed
[illegible] videtur hec falsitatem et dubietatem quia aliquis
evangelista dicit quod accesserunt mulieres et tenuerunt
pedes eius Item que ratio est ista non dum enim
ascendi ad patrem primo hec est ratio quare tangere
debuit quia si ascendissem non posset tangere
Propter hec ista littera multipliciter exponitur Augustinus exponit
de tactu cordis sive fidei/ unde dicit noli me
tangere/ id est noli me sic credere quemadmodum
adhuc sapis quod enim non carnaliter adhuc in
eum credebat que flebat sicut hominem et sic
dicit sequens littera/ non dum enim ascendi ad patrem
meum/ id est ad patris equalitatem in corde tuo ¶
¶ Secundum Gregorium intelligitur de corporali tactu/ sed hic
duobus non prohibetur nec dicitur quia tactu honorunt
feminarum eum sic accesserunt mulieres et te-
nuerunt pedes eius Et inquantum noluit
ipsam in dignitatem adtangendum ostendere tamquam
non recte credentem vel plene/ et sic probat per
litteram sequentem non dum enim ascendi ad patrem
meum in corde tuo/ nec ihesus ostendit ad patrem
eum equalis credidit patri ¶ Secundum Crisostomum intelligitur
de tactu carnali et dicit non prohibetur se tangere
sed innuit se cum reverentia magis/ quia cum erat
passibilis esse tangendum et sic indicat re-
sequens quia dicit non dum enim ascendi
sed ex proximo me ad ascendendum/ et ideo non sum
vobiscum ut prius ¶ Potest et aliter exponi
quia Maria fuerat erat videre dominum unde et
diligentissime quesierat volebat in oscula
pedum ruere et eum non dimittere/ sed duo ea
[illegible] omnes hic non esse locum fruicionis
et tactus est sed eum prebere unde dicit noli me tangere
id est tangendo me hic frui velle/ non dum enim
ascendi ubi est locus fruicionis ubi in eternum
fruitura es sed nunc sequestrari corporaliter
unde et statim eam mittit ad annunciandum quod videat
Vade ad fratres meos apostolos scilicet Degimus
Ps. Narrabo nomen tuum fratribus meis etc. Et dic
eis hic est annunciatio eius veritate resurgen-
tis hic est dignitate glorificationis quia
iam erat idoneus in excelsa/ id est Et dic
eis Ascendo/ Ephe. iiii. Qui descendit
ipse est qui ascendit super omnes celos Consistit
etiam veritas eius in excellentia dimittit
unde dicit Ad patrem meum et patrem vestrum non eodem
modo meum quo vestrum unde Gregorius Meum
per naturam vestrum per gratiam/ consistit etiam veritas
resurrectionis in excellentia humanitatis et
hec tangit eum dicit Deum meum et Deum vestrum
Augustinus Deum meum sub quo ego homo sum
Deum vestrum inter quos et ipsum mediator sum

Venit ergo maria magdalena. Hic notatur quartum,
quartum scilicet manifestationis relatio facta a magda-
lena dicit Annuntians discipulis quia vidit
dominum et hec dixit michi. Sicque facta sunt
certiores. Annuntiat et visionem et verba ut in utroque
certificarentur. Sed queritur hic de ordine istius
manifestationis. Si enim discipuli digniores
erant, videtur quod primo eis deus apparere debebat,
et item discipuli docere mulieres quam mulieres
discipulos. Dico quod hoc fuit ex ordine divine
dispensationis. Unde dicit Gregorius quod in paradiso
mulier viro propinavit mortem, a sepulchro
mulier viris annuntiat vitam et dicta vivificatoris
narrat, que mortifera serpentis verba narra-
verat. Item ubi solicitudine quia discipulis
recedentibus mulier remansit afflicta et deso-
lata, et ideo eius meruit apparitione dominica conso-
lari et refici. Item queritur cum petrus dominum
tantum fuerit diligens quare non remansit ad mo-
numentum plorans sicut maria sed recessit. Dicendum
quod compassibile quodammodo est muliebre
genus, et ideo non mirum quia maria amare
flebat ad sepulchrum. Petrus vero nichil tale
compassus est. Alii sumunt rationem a parte fidei
quia enim mulier minus de resurrectione
sperabat, ideo magis de sublato corpore dolebat.
Petrus autem etsi non plene tamen aliquomodo
considerabat. Unde dicitur in luca quod abiit secum
mirans. Alii sumunt rationem a parte amoris,
quia propter hoc vehementius discipulis ardebat
et fervidior erat, ideo et solicitior estuabat.
Item queritur de hoc quod dicit quod dum maria fleret
inclinavit se et prospexit in monumentum. Ad
quid respiciebat cum nomen ipsum ibi non esse
sciebat. Dicendum Gregorius: Amanti semel aspe-
xisse non sufficit, quia vis amoris inten-
tionem multiplicat inquisitionis. Et Augustinus dicit
quod quia vehementer amabat ideo nec suis nec
illorum oculis putavit facile esse credendum.
Item queritur de hoc quod dicit quod post recessum
discipulorum vidit angelos, quia dicitur Luce ultimo
quod mulieres retulerunt apostolis quod viderant
angelos et tunc dicitur quod discipuli iverunt ad
monumentum. Dicendum Augustinus in 3° de consensu evangelistarum
quod lucas ibi dicit precipitationem. Tunc enim
cucurrerunt ad monumentum cum tantum annuntiatum
fuit de corpore ablato. Et post hoc est de
visione angelorum quam postmodum retulerunt.
Item dubitatur quia Marcus xvi dicitur de uno
solo angelo introeuntes in monumentum vide-
runt sedentem in dextris etc. Item ibi dicitur
mariam intrasse, hic tamen inspexisse. Dicendum
Augustinus in 3° de con. e. Prima in die sabbati
in die diluculo venerunt mulieres
ad monumentum sicut omnes evangeliste narrant.
Et ut viderunt lapidem sublatum quem de-
signavimus inspicientes cucurrerunt et nuntiaverunt
petro et iohanni qui cucurrerunt ad monumentum
et postea reversi sunt. Maria quidem cum aliis
stabat ad monumentum foris plorans in an-

gustum saxo sepulchri locum. Sed cum intus
in spatium quo iam illi ingressi fuerant tunc
viderunt angelum sedentem in dextris super la-
pidem revolutum a monumento. De quo an-
gelo narrat Matheus et Marcus. Tunc dixit eis nolite
timere etc., que dicit Matheus et Marcus. Ad hec verba dum
maria fleret inclinavit se et prospexit in
monumentum sicut hic dicitur, ubi vidit duos
angelos sedentes in albis, qui dixerunt ei mulier
quid ploras. Et tunc intelligendum quod angeli
resurrexerunt et steterunt sicut luce dicit quod
duo viri steterunt iuxta illas in veste
fulgenti. Unde solummodo contrarietas excluditur quod unus
dicit et alter obmittit. Et excluditur quod alter vocat
monumentum illud spatium ante sepulchrum
maria, monumentum Iohannes vero ipsum locum
in quo erat corpus ihesu. Item queritur de hoc
quod dominus se statim non manifestavit mulieri
in propria effigie sed visus est quasi ortulanus.
Dicendum Gregorius et vero huius erat modus que-
rendi marie quia enim maria amabat
et dubitabat videbat et non cognoscebat.
Filius autem reddit vocem quod hoc erat magister.
Attendendum eam vero dicitur o delectabile pi-
etatis spectaculum ipse qui queritur et desideratur
occultat se et manifestat. Occultat se ut ar-
dentius requiratur et requisitus cum gaudio in-
veniatur et inventus cum solicitudine teneatur
et retentus non dimittatur. Item queritur
utrum maria christum crederet esse deum. Et quod sic
videtur, quia supra xi dixit martha Tu es
christus filius dei vivi etc. Etiam quod fuissent
remissa ei peccata sine fide. Sed contrarium
videtur dicere Gregorius et Augustinus super id noli me tangere, ascen-
dendo ad patrem meum sicut expositum est. Dicendum
quod maria ante passionem christum deum esse credebat
et vehementissime eum in carne amabat. Et
ideo in passione tantum dolorem concepit ut iam
absorpta non nisi de passione et morte co-
gitaret et iam non recoleret opera maiestatis
sed penas humanitatis. Item quid est hoc quod dicit
ascendo ad patrem cum pater sit ubique. Dicendum quod
talis mutatio facta fuit vel futura erat secundum quam esset
equalem patri in potentia, ideo dicitur ascendere etc. vel ad
locum ubi pater magis manifestatur in suis operibus,
unde dicitur sedere ad dexteram in potioribus bonis.
Cum ergo sero esset die illa. Supra egit de
manifestatione facta mulieribus, hic agit de
manifestatione eius facta discipulis. Et sunt in hac
parte tres particule secundum tres manifestationes
que diversificantur quantum ad modum manifestandi et
quantum ad rationem. Quantum ad modum una prima est
passiva, 2a palpabilis, 3a [illegible]. Primo enim
se ostendit, secundo palpabilem se exhibuit, 3° co-
meditantem. Quantum ad rationem erat manifestandi
una primo mutatur se ad removendum incredulitatem
omnium discipulorum, 2° ad removendum incre-
dulitatem Thome, 3° vero ad confirmationem

discipulis in pr° et in capi 2ª manifestacio
ibi Et post dies octo 3ª ibi p(os)tea manife
stauit se Jn p(ri)ncipio ult(imi) capitul(i) Jn p(ri)ma ma
nifest(aci)o(n)e tangitur p(ri)mo c(ir)ca ip(s)a manifest(aci)o 2m
ad manifest(aci)o(n)em (con)sequens discipulor(um) missio ibi Si(cut)
ergo dixit eis 3m i(n)cidens alt(er)ius manifest(aci)o(n)is occasio
que fuit absencia thome i(bi) thomas aut(em) Jp(s)a ergo
manifest(aci)o hic ordine describitur ponit(ur) enim quorum
q(ue) ip(su)m declarant p(ri)mo discipulor(um) (con)gregacio 2m
x(rist)i apparicio 3m apparent(is) allocucio 4m p(ost)q(uam) al
locucionem sui ostensio 5m p(ost) ostensionem discipulor(um)
(con)gratulacio P(ri)mo ergo discipulor(um) tangitur (con)gregacio
q(ue) erat (et) p(ro)pt(er) tempus q(ui)a sero (et) p(ro)pter iudeos q(ui) eos
p(er)sequebantur io dicit
Cu(m) ergo sero esset die illa
s(cilicet) die dominico i(n) q(ua) apparuit
magdalene vna sabbator(um)
q(ui)a i(n) illis diebus sabba
tizabat iudei (et) comedunt azima Et fores
essent clause ad sui tuicionem vnde dicitur vbi erant
discipuli (con)gregati p(ro)pter metum iudeor(um) io sil(ent) i(n)fra
clausi iam non (con)ueniant Et p(ost) dignum erant
quibus d(omin)us apparuit s(ecundu)m id ac(tuum) xviij vbi s(un)t
duo vel tres (et)c(etera) Cu(m) i(n) q(ua) ita esset Venit
ih(esu)s (et) stetit i(n) medio discipulor(um) h(ic) no(tatur) 2m s(cilicet)
d(omi)ni apparicio io stetit i(n) medio vt se mediatore(m)
(et) reconciliatorem esse ostend(er)et s(ecundu)m p(ro)p(ter) io medius
autem vestrum stetit quem vos nescitis de hoc c(ontra) iudeis
Jpse est ei sicut d(icitur) ephe. ij. est pax nostra q(ui) fecit
vtraq(ue) vnum (et)c(etera) io seq(ui)tur Et dixit eis pax
vobis hic notatur 3m s(cilicet) benigna allocucio i(n) qua
allocucione ipsos (con)fortauit vnde luc(e) vltimo dixit
eis pax vobis nolite (et)c(etera) Cu(m)q(ue) voce sua
fluctuantem mentem d(icit) pax vobis h(oc) e(st) ne
tumultuem p(ro)ph(et)a vltimo pax dei q(ue) exsuperat
omnem sensum (et)c(etera) Et cu(m) hec dixisset ostendit
eis manus (et) latus hic no(tatur) 4m s(cilicet) x(rist)i ostensio i(n)
qua ostendit se eundem esse qui passus fuerat non
tamen i(n) sp(irit)u s(ed) i(n) corpore Et io ostendit manus (et) latus
i(n) quibus fuerunt vulnera (et) cicatrices remanserunt
vnde luce vltimo videte manus meas (et) pedes m(eos)
q(ui)a ego ip(s)e sum (et)c(etera) Gauisi sunt ergo discipuli
viso d(omi)no hic tangitur q(u)i(n)tu(m) s(cilicet) discipulor(um) (con)gratulacio
ex aspectu d(omi)ni quod gaudium p(ro)misit eis d(omi)n(u)s
supra xvi Jterum videbo vos (et) gaudebit cor vestrum
Dixit ergo eis iterum hic tangitur 2m s(cilicet) ad manifestacionem
(con)sequens discipulor(um) missio Jn qua tria
i(n)uenit circa q(ue) d(omi)nus mittendis discipulis
contulit s(cilicet) ydoneitate(m) auctoritate(m) (et) p(o)t(est)atem
ydoneitate(m) cum pace tribuit vnde dicit Dixit
ergo eis iterum pax vobis i(d est) tranquillitas s(ine) qua
nullus ad p(re)dicaciones mitti (est) ydoneus vnde
Cu(m)q(ue) c(ontr)a plurimi i(n) expugnabile (sc)iebant
ad iudeos s(e) dicat h(ic) pax vobis adiungunt
dans p(ro)prio (con)solacionem Tribuit (et) auctoritate(m)
cu(m) eos mittit Sicut misit me pater (et) ego
mitto vos i(d est) sicut ego a(n) ipso non nem

(3 p(ri)n(cipiu)m)
s(ed) missus auctoritate mea sic ego vos
mitto dans vobis auctoritatem vnde mt. x. Quod
p(re)dicabunt i(n) mittant ysa. viij p(re)cebat
hanc auctoritatem cum dicebat Ecce ego d(omi)ne mitte
me Contrario de malis p(ro)ph(et)is Jer. xxiij Currebant
(et) ego non mittebam eos nec loquebar ad eos
(et) ip(s)i p(ro)phetabant (et)c(etera) Tribuit (et) p(o)t(est)atem cum
sp(iritu)m s(an)c(tu)m contulit eis vnde 2 dicit h(ic) cum dixisset
i(n)sufflauit i(n) eos Aug(ustinus) Jnsufflando signi
sp(iritu)m s(an)c(tu)m non solum patris esse s(ed) (et) suum (et) dicit
eis accipite sp(iritu)m s(an)c(tu)m non ad omnia s(ed) ad
remittendum p(e)cc(at)a Et i(n) h(oc) contulit eis p(o)t(est)atem
clauium io dicit Quorum remis(er)itis p(e)cc(at)a remittuntur eis i(d est) quos
solueritis soluta sunt (et) quorum retinueritis re
tenta sunt m(at)t(hei) xvi Quecumque ligaueritis sup(er) terram
(et)c(etera) Thomas aut(em) vnus hic tangitur 3m
s(cilicet) i(n)cidens tercio maioris occasio q(ue) hic describitur
quantum ad tria P(ri)mo quantum ad thome absentacionem
2o quantum ad discipulor(um) relacionem 3o quantum ad ip(s)ius
i(n)credulitatem Tangitur ergo eius absentacio cum d(icitur)
thomas aut(em) vnus ex xij i(d est) vnus ex apostol(is)
electis s(upr)a vj iohannes vj nonne ego vos elegi luc(e) vj
Elegit xij quos (et) ap(osto)los nominauit Qui dicitur
didimus q(ui)a dubius erat non erat cum eis quando ve
niebat ih(esu)s (et) ita d(omi)no veniente non inuenit
eos aggregatos recessit Dixerunt ergo ei
alij discipuli tangitur h(ic) 2m s(cilicet) discipulor(um) relacio
referunt enim q(uod) viderunt Vidimus d(omi)n(u)m Jo
h(ic) referebat ut audiebant testimonium viuum erat
dat resurreccionem s(ed) difficultatem (est) id q(uod) scribitur
sup(ra) iij° Quod vidimus testamur (et) testimonium nostrum
non accipitis vnde sequitur 3m s(cilicet) thome i(n)credulitas
Jlle aut(em) dixit eis nisi videro i(n) manibus
eius (et)c(etera) Duricia ostenditur in hoc q(uod) non credit p(er)
auditum nisi ip(s)e videat i(n) manibus eius fixuram
clauor(um) Duricia (et) ostenditur i(n) h(oc) q(uod) non tantum vo
lebat credere p(er) auditum s(ed) n(on) (et) p(er) visum nisi
accederet contactus (et) io dicit Et mittam digitum
meum i(n) locum clauorum Et mittam manum
meam i(n) latus eius q(ui) fuit s(cilicet) lancea p(er)foratum
non credam Hec d(omi)n(u)s dicit fuit vnde gregorius Cu(m)
autem s(ibi) credere (et) vt contingit facilitate c(ir)ca
ita sunt sanitatem (et) vulnera i(n) vestigali gro
ssicie vnde dicit s(ed) h(oc) diuina dispensacione i(n) ap(osto)lo p(er)missa est ad tollenda
nostram vnde greg(orius) Plus nobis p(ro)fuit ma
ria magdalena q(ue) cito credidit quam thomas
q(ui) diu dubitauit Jlle enim dum i(n) meo vulnera
palpauit nostre i(n) nobis vulnera sanauit
i(n)fidelitatis Sed quantum hic de p(o)t(est)ate dis
collata dicitur ei quorum remiseritis p(e)cc(at)a (et)c(etera)
Contra ysa xliij ego sum q(ui) deleo i(n)iquitates
tuas p(ro)pter me ergo solus deus est p(e)cc(at)a re
mittere Jterum ait ix vt aut(em) sciatis q(ui)a
filius hominis h(abe)t p(o)t(est)atem i(n) terra remittendi
p(e)cc(at)a ait paralitico surge (et)c(etera) h(ic) ergo eidem

potestas est remittendi peccata et aliqua(?) in culpabilem sed id est potencie infinite et solius dei et hominis deus ergo remittere peccatum. Quomodo ergo differenter sit dei et hominis et sacerdotis. Item dicit hic quod subditur quorum remiseritis etc. ergo videtur quod sacerdotes possunt nobis claudere ingressum regni. Respondeo quod in peccato duo considerantur scilicet culpa et reatus pene. Culpam remittere solius dei est effective quia solius dei est dare gratiam que delet culpam auctoritative et Christi hominis dispositive non sacerdotis quia facit quod facto deus remittit conferendo sacramenta. Est autem alia in remissione quantum ad penam et supplet potestate sed sacerdos facta remissione culpe. Et Christi homo et potestas Christi hominis est excellencie et universalis; potestas non sacerdotis est ministerialis et particularis. Et sunt hee potestates ordinate quia sacerdos non habet efficaciam in remittendo ~~peccata~~ penam nisi per passionem Christi in virtute passionis Christi aliquid conferretur tibi nisi deus remittat culpam. Et obicitur quod salus nostra est in manu sacerdotis. Dico quod potestas ista intelligenda est clave non errante. Sed tunc errat vel qui solvit quem deus non vivificat vel qui minus ligat quam sit ligandus. Unde Gregorius: Illum discipuli vivere solvunt quem magister resuscitaverat mortuum. Si enim discipuli solverent mortuum, fetorem magis ostenderent quam virtutem. Item queritur de hoc quod dicitur accipite spiritum sanctum quia supra xvi dicitur Si non abiero paraclitus non veniet ad vos. Ergo si nondum ascenderat nondum debuerat dare spiritum sanctum. Respondeo quod spiritus sanctus dicitur accipi … non venire … sed effectum. Habuerunt ergo discipuli spiritum sanctum ante passionem sed ad salutis operacionem que est per gratiam; habuerunt post passionem ante ascensionem ad peccatorum remissionem; receperunt post ascensionem ad fidei nostre publicacionem, ideo tunc confirmati sunt in linguis igneis spiritus sanctus descendit. Item obicitur quare dicitur pluraliter accipite spiritum sanctum; videtur quod pluribus; contra quod xvi dicitur tibi dabo claves etc. dixit dominus Petro. Ergo videtur quod potestas relaxandi peccata fuit specialiter in Petro. Sed contra videtur quod in omnibus. Item quod potestas dimittendi fuit potestas solvendi data est omnibus apostolis, tamen specialiter data est plenitudo potestatis et eius successoribus

petro tamquam principi et capiti apostolorum. Claves ergo capitur … dicitur in … tibi dabo claves non alii sive potestatem quam principes. Ideo dicitur accipite etc. Item cum dominus non dixit nisi xi dicere videtur spiritum sanctum quorum remiseritis etc. videtur quod omnes sacerdotes habeant potestatem sed solum illi qui tenent locum apostolorum quales sunt episcopi non simplices sacerdotes. Item videtur Gregorius hic dicit quod solvendi et ligandi auctoritatem accipiunt qui locum regiminis sortiuntur. Ad hoc

dicendum quod duplex est ligare et solvere vel in foro penitenciali vel in foro iudiciali. Primo modo convenit presbiteris. Unde dicit Hugo de sancto Victore: Alia est ligacio qua ligant ministri ecclesie vere penitentes debitores in vinculo satisfactionis et alia qua ligantur incorrigibiles delinquentes vinculo anathematis. Item obiciunt heretici dicentes quod prius dicitur accipite spiritum sanctum et post quorum remiseritis peccata etc. ergo nullus sacerdos habet potestatem ligandi et solvendi nisi habeat spiritum sanctum in caritate. Ergo mali sacerdotes non absolvunt nec summus pontifex si malus est et sic hoc dicunt in periculo est nostra salus. Ad hoc multipliciter respondetur: quidam enim dicunt quod prius dat spiritum sanctum et post concedit potestatem solvendi quia solucio et remissio non fit nisi in caritate ecclesie. Alii dicunt quod non est necesse quod sacerdos habeat caritatem sed sufficiat quod saltem sit in ecclesia. Aliter videtur quod duplex est solvere scilicet nutu et officio. Tantum ad hoc quod nutu solvat necesse est quod habeat spiritum sanctum sed ad hoc quod solvat officio non oportet quod … Dominus prius dat spiritum sanctum sed eius digne exequi vel designandum quod sine gratia spiritus sancti non datur remissio peccatorum sed non oportet quod illa gratia sit in sacerdote sed in sacramento. Vel eadem et aliter dicitur quod spiritus sanctus dicitur dari quando dantur dona sua. Sunt igitur quedam dona que sunt a spiritu sancto et cum spiritu sancto et numquam sine spiritu sancto ut caritas. Sunt et alia que sunt a spiritu sancto et numquam cum spiritu sancto ut timor servilis. Sunt et alia que sunt et a spiritu sancto et possunt esse cum spiritu sancto et sine, et talia sunt virtutes; et quia potestas conficiendi ligandi et solvendi sunt tales in manu et in iusto et in iniusto, et hoc divina dispensacione actum est ut peccatum prelati subdito non preiudicet. Item queritur de hoc quod dicitur quod Thomas non erat cum discipulis quando venit Jhesus quia supra ultimo dicitur de duobus discipulis euntibus in Emaus quod regressi sunt in Jerusalem et invenerunt congregatos xi. Et cum ipsi narrarent quod viderant dominum dixit quod stetit Jhesus in medio. Ergo si non erant xi nisi cum Thoma videtur quod Thomas tunc ibi erat. Responsio: … Intelligendum est quod Thomas exivit ante quam eis loquentibus dominus apparuit … discipuli illi invenerunt Thomam sed cum illi in sermone persisterent Thomas exivit et dominus intravit. Et post dies octo. Hic agitur de … incredulitatis Thome et quo in hac parte notatur primo … maior … congregacio fidei edificacio ibi … ei Thomas. In … de pluribus nobis insinuantur scilicet discipulorum congregacio … apparicio … allocucio et sui ad se palpandum exhibicio sui ad Thomam … Discipulorum congregacio tangitur cum dicitur et post dies octo scilicet post … et primam apparicionem iterum erant discipuli eius intus in eadem domo … Thomas cum eis et sic … fit

cantu[m] s[ecundu]m i[d] q[uod] x[ristu]s p[ro]m[isit] ubi sunt duo uel
tres &c. Venit ih[esu]s ianuis clausis
& stetit i[n] medio. h[ic] t[ame]n 2[m] s[cilicet] d[omi]ni app[ar]icio
ve[ro] veniens stetit i[n] medio ut ullus sit
q[ui] no[n] videat eu[m] Et d[icit] eis pax vob[is] h[ic]
nota[ur] 3[m] s[cilicet] d[omi]ni allocucio. iste mo[s] alloq[ue]ndi
p[ro]p[ri]u[m] manifestabat q[uia] sic salutare co[n]sueuerat
pace[m] optando. Et suos discipulos sic do-
cuerat salutare. Mt. x. In q[ua]ncu[m]q[ue] domu[m] i[n]t[rave]-
ri[ti]s di[ci]te pax h[uic] do[mui]. Deinde dicit thome
h[ic] 4[m] s[cilicet] sui ad palpandu[m] exhibicio q[uia]
cu[m] thomas dix[er]at n[isi] misero digitu[m] meu[m] i[n]
lo[cum] cla[vorum] &c. ideo d[omi]n[u]s d[icit] ei Infer digitu[m] tuu[m] h[u]c
& vide man[us] meas q[uia] dix[er]at n[isi] mittam ma-
nu[m] mea[m] i[n] la[tus] e[ius]. ideo d[omi]n[u]s dicit ei & affer manu[m]
tua[m] & mitte i[n] lat[us] m[eum] Et q[uia] dix[er]at n[on] h[oc] fec[er]o
no[n] credam. ideo d[omi]n[u]s d[icit] & noli e[ss]e incredul[us] s[ed] fidel[is]
Ex quo p[ate]t q[uo]d satisfecit sue volu[n]tati. vn[de] greg[orius]
diuina dispensacione gestu[m] e[st] ut ille discip[u]l[u]s
tu[n]c deesset. qui d[omi]n[u]s aliis apparuit p[os]t a[d] ve-
nie[n]s audiret audie[n]s dubitaret dubita[n]s pal-
paret palpa[n]s crederet. Abat v[ero]. Et ait i[n]cre-
dulitate no[n] erat anima. &c. ita i[n]fensum ipo
Vidit ei thomas. Hic nota[ur] fidei edificacio
e[t] d[omi]n[i] manifestacio p[re]d[i]c[t]us. Triplicit[er] ad astrui[n]-
da[m] fides ex d[omi]ni maior[e] aut p[ro]p[ri]o d[omi]ni p[ro]uida
sine p[er]uisu aut p[re]sencia sine p[er]suasu a[ut]
p[ro]sp[ec]tiue testimonii. Primo edificata e[st] fides
in thoma q[ui] credebat 2[o] aliis q[ui] referentib[us]
crediderant 3[o] nobis qui scripturas credi[m]us.
Primo g[o] nota[ur] fides thome credentis p[er] visu[m] 2[o]
quedam fides alior[um] credencium p[er] auditum 3[o]
nostra q[ue] creditum e[st] a[u]t p[ro]sp[ec]tiue testimonii tang[it]
2[o] fides thome q[ui] i[n]mittitur i[n] ista eius co[n]fessio[n]e vn[de] d[icit]
Tu d[omi]n[u]s thome & deus ei p[ost] tanta ou[m] sion[em] Dnus
meus q[u]a[n]tu[m] ad humanitate[m]. ideo eni[m] deus q[uia] nos
creauit. ideo d[omi]n[u]s q[uia] nos reparauit ut s[ecundu]m hug[onem] s[ancto]
pe. p[ri]mo Redempti estis p[re]cioso sanguine q[ua]si agni
i[n]contaminati. Dicit ei ih[esu]s. h[ic] q[ue]dam fides
cor[um] q[ui] edificati s[unt] p[er] auditu[m]. Et p[re]fert fidei
thome q[ui] sunt p[re]dicatam & visu[m]. ideo dicit
quia vidisti me thoma cre[didisti]. b[ea]ti q[ui] n[on] vi-
der[unt] q[uia] maior[is] sunt libertat[is] & plus h[abe]nt de
suo talis fides. Crisost[omus]. Cu[m] q[ui]b[us] d[icit] nec velle
e[ss]e s[e]c[un]d[u]m t[em]p[or]a illa & videre x[ristu]m visibiliter ex
cogitat[ur] q[uo]m[od]o b[ea]ti q[ui] no[n] viderunt & crediderunt
i[d est] pe. i. q[ue]m cu[m] no[n] videritis diligitis i[n] q[u]e[m] nu[n]c
quoq[ue] no[n] videntes creditis. Multa q[ui]d[em] & alia
signa. hic tan[gitur] fides credencium p[er] scriptura[m] t[ame]n
manifestacionum ideo dicit hug[o] manifestacionis co[n]scrip-
tas e[ss]e ad astruenda[m] fidem cor[um] q[ui] ea[s] videre
no[n] poterant. & ideo no[n] o[mn]ia scripta sunt s[ed] q[ue]
suffic[iu]nt ad fide[m] n[ost]ram. ideo d[icit] Multa q[ui]d[em] & alia
signa fecit ih[esu]s i[n] co[n]spectu di[scipu]lor[um] q[ue] n[on] s[un]t scripta i[n] l[ibro] h[oc]
q[uia] n[on] e[st] n[ecess]e n[ost]ram o[mn]ia narrare s[ed] fide[m] edificare vn[de]
subd[it] h[ec] a[utem] scripta s[un]t ut c[re]datis. Ro. xv. Quecu[m]q[ue]
scripta sunt ad n[ost]ram doctrina[m] scripta s[un]t. vt

credatis q[uia] ih[esu]s e[st] fi[lius] d[e]i. i[d est] x[risto]
humanitate sic i[d est] vobis n[on] e[ss]e i[d] q[ue] cred[unt]
i[d est] Jo. v[ltim]o Om[n]is q[ui] c[re]dit q[uia] ih[esu]s n[on] q[ui] c[re]dit
q[uia] ih[esu]s e[st] fi[lius] d[e]i & q[uia] no[n] e[st] s[ati]s i[n] fid[e] Jo. si
ne eni[m] ordinat ad vitam Et ut c[re]dentes vita[m]
h[abe]atis q[uia] s[e]c[un]d[u]m ap[osto]l[u]m heb. xi. Sine fide i[m]p[ossi]b[i]le e[st] placere
deo. s[ed] c[re]dentes vita[m] possident i[d est] pe. i. Credentes
exultabitis leticia i[n]enarrabili & glorificata
reportantes finem fidei v[est]re salutem a[n]i[m]ar[um] v[est]ra[rum]
i[n] no[m]i[n]e eius. i[d est] i[n] fide nominis eius. Act. iiii. No[n] e[st]
aliud nomen sub celo datum ho[min]ib[us] &c. i. Jo. ultimo
h[ec] scribo vob[is] ut sciat[is] q[uia] vitam et[er]nam habebitis
qui creditis i[n] no[m]i[n]e filii dei. Et p[ost] q[ui]dem hic
dubitat[ur] q[uia] dicit[ur] venit ih[esu]s ianuis clausis. Si eni[m]
adhuc veniebat ut p[er] tactu[m] thome cognosceretur vi[detur]
q[uo]d i[n] ipo modo veniendi fide[m] q[uam] astruebat i[m]-
pediret. quia sicut sp[iritu]s no[n] p[ote]st tangi sic ne[c]
corp[us] p[ote]st tangi clausis p[ost] ianuis. i[n] corpore
ideo vi[de]bat[ur] putare[n]t totu[m] fantasticu[m]. Videt[ur]
quidam q[uo]d ... debuit o[ste]nd[er]e no[n] solu[m] se h[abe]re
corpus i[n] quo passus e[st] s[ed] & corpus diuinu[m] &
diui[n]itati unitu[m] & ut o[ste]nderet e[ss]e diuinu[m] clausis
venit ianuis. vn[de] aug[ustinus] a[d] q[ue]stio[ne]s corpus ubi
diuinitas erat hostia clausa no[n] obstiteru[n]t. Ille
q[ui]ppe no[n] eis ap[er]tis i[n]trare potuit q[uo] nascente
virginitas matris i[n]uiolata p[er]mansit. Alii no[n]
videntur q[uo]d p[ro]b[ar]e no[n] d[icit] se h[abe]re corpus diuinu[m] sed
gl[ori]osu[m] q[uia] s[ecundu]m no[n] erat sui s[ed] o[mn]i[u]m corp[or]um glorifica-
tor[um] & ubi aug[ustinus] i[n]telligend[us] e[st] p[er] locu[m] a[m]mon[itionis]
Et ita exponit id s[e]c[un]d[u]m Ric[hardum] mirus s[ed] clausis
ianuis p[er] vi[rtut]e[m] sua[m] i[n]trauit q[uo]d a[n]tea no[n]
apto virginis vtero exiuit. Et ita p[er] locu[m] a[m]mon[itionis]
arguit. Videtur g[o] aduersum q[uia] sic debebat
p[ro]bare idem e[ss]e corpus ut & o[ste]nderet gl[ori]osum
Item q[uo]d d[icit] q[uo]d d[icit] Infer dig[itum] t[uum] huc & mit-
te &c. Ex h[oc] vi[detur] q[uod] corp[us] x[risti] erat vulneratu[m] &
sic h[oc] tu[n]c no[n] erat gloriosum. Item si dicas q[uo]d
cicatrices remanseru[n]t vi[detur] q[uo]d no[n] plena[m] gl[ori]am
h[abe]at q[uia] p[er]fectus erat i[n] q[uo] nulla remanet
i[m]p[er]fect[i]o[n]is vestigia. g[o] vi[detur] q[uo]d corp[us] x[risti] no[n] sit p[er]fecte
glorificatu[m]. Si dicas remanseru[n]t p[ro]pt[er] discipulos
t[ame]n tu[n]c vi[detur] q[uo]d no[n] v[er]e s[ed] false cicatrices eru[n]t
Videt[ur] aug[ustinus] i[n] li[bro] de s[er]mo[ne] co[n]solac[i]o[n]ib[us] co[n]tra
paganos dicat i[n] q[uo] sunt q[ui] has q[ue]stiones p[ro]po-
suerunt x[ristu]m no[n] vulnera s[ed] cicatrices discipul[is]
demonstrasse q[uo]d tu[n]c false erant si nulla vulnera
p[re]cessissent n[on] [christ]i potencia q[uia] diuina dis- [primi ... ver-itate]
pensacione & arte o[mn]ipote[n]tis medici sunt i[n] s[an]ate
h[omin]em post aug[ustinus] d[e] mulite vulnerato q[uo]d no[n]
vult sanari a medico q[uo]d signa vulneru[m]
remaneant Racio quare s[er]uate sunt t[r]iplex
fuit sicut d[icit] victor. s[ecundu]m i[n] q[ui]b[us] cicatrices
vulneru[m] n[on] [christ]i p[ro]p[ter] curandi s[er]uat[a] s[unt] s[ed] ut p[er]petuu[m]
victorie sue gestat triumphu[m] & ad fide[m] i[n] cordib[us]
asto[n]da[n]t ut id[e]m corp[us] q[uo]d mort[uu]m resurg[er]e de-
mo[n]strat Et ut sua morte redempt[or]
q[uo]d m[isericordi]s redempti sunt adiuti p[ro]posit[a] co[n]s[i]-
d[er]a[n]t e[odem] mod[o] i[m] vitat[i]o[n]e dicens p[ro]posi[tu]m xta

vo reddi ad confusionem dampnatorum
in apoc. primo videbit eum omnis oculus et qui eum pu-
pugerunt. Item qui dixit quod dicitur Et mitte manum tuam etc.
quasi corpus quod erat palpabile. Et quod dicit Gregorius
omne palpabile est corruptibile. quia corpus ipsius
erat tale. Si dicas quod Christus quod sic erat quasi
tensionis quod fiebat. Contra obiicitur quia sicut palpari
est contra naturam corporis glorificati quia ut mater est quod
nisi non cedebat se sibi corporis glorificati. Et
tandem quod ita ipso non valet quia in tanto ianuis clausis
ondit glorificatum sed per tactum ondit esse idem quod fuerat
passum ut per hoc aliter dici quod sicut duplicat
aliquid visibile dicitur uno modo quia visu latere non
potest ut lapis. Alio modo quia latere posset ut
est in invitate. primum quoddam est in invitate et est
in corpore non glorioso. Sic tangi quod tactu non potest
refugere. Est in sanctum quodammodo corporis non gloriosi
tangi non quod vult i. pulsu manus
ut solidum quod quidem per sua virtute manum pe-
netrare sicut est magis virtus. Et sic fuit in glorioso
corpore et maxime in corpore Christi. Item quod
dicit quod dicitur noli esse incredulus sed fidelis. Opponit Gregorius
Cum paulus dicat heb. xi fides est argumentum non
apparentium fides est illarum rerum que apparere non
possunt que enim apparent fidem non habent sed agnitionem.
ergo si thomas vidit dominum non iam habuit fidem
sed scientiam. Unde Gregorius et Augustinus quod aliud vidit
et aliud credidit vidit hominem et deum confessus est
cum dicit dominus meus et deus meus. Et tunc obiici-
tur quia saltem vidit eum quem prius viderat mortuum
ergo sciebat vivere et non credebat. Item thomas
non credebat nisi quia videbat. ergo sua
fidei sine probabat experimentum ergo fides sua non
fuit meritoria. Unde quod quia apostoli sciebant illusi-
ones demonum poterunt estimare totum illud
quod fiebat esse apparitionem aliquo in assumpto
corpore et ideo erat quod et aliquis dubitabat. Et ipse
dico quod visionem illa non fuit certa cognitio nec
habuerunt per illas visiones res cognitas quod
sufficiunt fidei meritum sed solum inducebant quod ad-
iuvant eum et non in fide stabilirent. Item quod
dicitur quod dicit quia vidisti me thoma credidisti. Videtur
quod debuisset dicere quia tetigisti me quia enim non
sufficerat quod videret. Unde Augustinus duplicat ad hoc
vel quia iste visus in te tactus quia visus
dicitur omnis sensus vel quia thomas non fuit
ausus ut dicit non ait tetigisti sed vidisti quam
generalis quodammodo est sensus visus quamvis dici
possit non ausum discipulum fuisse tangere

Postea manifestavit.

22. c.

Hic agitur de tertia manifestatione que facta
est ad petri confirmationem et dividitur hec pars in duas
in prima agitur de manifestatione in secunda de petri ma...
ibi Cum ergo prandissent. prima in duas quia
a descriptione manifestationis necte est describ...
...tradiatione ibi primo tangitur illa
secundo ipsa manifestatio ibi Mane autem facto. Circa
tertiam manifestationem sunt locus in quo manifestatur
et persone quibus manifestatur et actus
sive negotium ratione cuius manifestatur. Primo
describitur locus in quo facta est hec manifestatio
cum dicitur Postea manifestavit se iterum Ihesus ad mare
tiberiadis. Et est locus mare tiberiadis idem est
quod stagnum genezareth et idem quod mare galilee
dicitur autem tiberiadis a tiberiade civitate que iuxta
illud stagnum sita est. Dicitur autem mare galilee
a regione in qua est. Dicitur etiam stagnum genezareth
a villa iuxta ipsius stagni. Et dicitur
genezareth quasi aurium generans. Manifestavit
autem sic sic hic tangitur persone quibus manifestavit
cum dicit Erant simul symon petrus et thomas qui
dicitur didimus et nathanael qui erat a chana
galilee et filii zebedei et alii ex discipulis
eius duo et ita erant vii quia numerus talis est generis
et sufficiens ad omne genus testimonii. Et quia
datur nobis septiformis gratia spiritus sancti quod dicitur
nobis esse qui vadunt piscari i. plurimos
congregare, de quo septenario dicitur ysa. iiii.
Apprehendent vii mulieres virum unum. Et in
his viris non fit propagatio spiritualis de quo ysa. xi
Requiescet super eum spiritus domini etc. Dicit
eis Symon petrus. Hic tangitur actus sive officium
occasione cuius manifestavit. Et hoc quidem fuit
actus piscationis in quo omnes conveniebant
sed petrus erat principalis quia per ipsum specialiter
hec manifestatio facta est unde dicit Dicit
eis Symon petrus vado piscari tamquam prin-
cipalis quia piscator fuerat. Ut inducit ambu-
lans iuxta mare galilee etc. Et alii com-
mittuntur cum unde dicit Dicunt ei venimus et
nos tecum et ideo exierunt et ascenderunt in navem et in illa nocte
ascenderunt navem ut piscarent et in illa nocte
nichil prenderunt et ita in navem laborantes
fuit quod propter totam noctem laborantes
nichil cepimus. Gregorius. Facta est discipulis magna
difficultas ut magno veniente fieret admira-
tionis sublimitas. Mane autem iam facto.
Hic agitur de domini manifestatione et dividitur hec pars
in duas quia primo describitur ipsa manifestatio
deinde apprehenduntur manifestationes que parantur
ibi Dicit ergo discipulus. in prima materia quia duplici-
ter manifestatur et quo ad divinam naturam per miraculi
operationem et quo ad humanam per comestionem
ideo sunt ibi due particule in prima describitur
manifestatio facta per piscium comprehensionem
in secunda per comestionem ibi ut ergo descenderet
manifestatio ergo quo ad mirabilem piscium
comprehensionem hoc ordine describitur primo enim
notatur Christi apparitio secundo eius allocutio tertio
mirabilis piscium comprehensio quarto domini cognitio quarto
fructus per dilectionem. Circa primum quod apparitio tangitur

cum dicitur Mane autem iam facto stetit ihesus in littore
Adductum mane stetit quia nocte ipsum videre
non potuissent. Secundum spirituale intellectum ma-
ne tempus gratie significat in quo xpistus expulit te-
nebras noctis peccati dies autem etc. Et licet eis
appareret tamen discipuli eum non cognoscebant. ideo
dicitur non tamen discipuli cognoverunt quia ihesus est causa
non mox ostendit se ipsum ut primaculum quod
facturus erat cum cognoscerent. Dicit ergo eis ihesus
hic notatur primo scilicet domini allocucio et quia vocat eos
tamen tantum laborem. pueri mei numquid pul-
mentarium habetis. pulmentarium vocat hic esse
illud quo panis comeditur sine pisces sive sine
aliud quod nos vocamus quasi pulmentum quasi querat
ab eis dominus utrum pisces habeant vel ceperint
ex quibus aliquid sibi dare possint ut panis illi
admixtus sapiat. Responderunt ei non quia adhuc
laboravimus quia non dum cepimus. Dixit eis
mittite in dexteram navigii rethe et invenietis
hic notatur tercio scilicet mirabilis piscium comprehensio. Et
fuit mirabilis quia cum nichil possent capere ad
dominum imperium multos ceperunt. Ipsi obtem-
perando. unde dicitur Miserunt ergo rethe iuxta
mandatum domini et iam non valebat illud trahere
pre multitudine piscium. Sic accidit luce v.o Cum
hoc fecissent concluserunt multitudinem piscium copi-
osam ideo in magna copia ut ostenderetur divina
largitas que secundum id Ja. i.o dat omnibus afflu-
enter et non improperat. Dicit ergo discipulus ille
hic notatur quarto scilicet domini cognicio dicitur. Dicit
ergo discipulus ille quem diligebat ihesus scilicet iohannes dominus
est. Ideo dominum vocat quia sic potenter ostendit et
cui omnia obediant et pisces. et ideo tremendus
secundum id Mal. i.o Si ego dominus ubi timor meus
vocabat enim discipuli eum dominum super xpistum vos
vocatis me magister et domine etc. Simon ergo petrus
hic notatur quinto scilicet fervens petri dilectio quia
non potuit se continere quin statim curreret ad xpistum
ideo dicitur Simon ergo petrus cum audisset quia dominus est
tunicam succinxit se ne nudus appareret coram
domino erat enim nudus et misit se in mare adva-
tandum. Sic fecit quod xpistum dicit si tu es iube
me venire ad te. Alii autem discipuli navigio
venerunt quia non erant ita fervētes non
audentes mare intrare. Sed xpistum (?) ligno
credunt homines animas suas Et alia ratio
non enim longe erant a terra et ideo cito venire
poterant scilicet quasi cubitis ducentis trahentes
rethe piscium. Secundum spiritualem intelligentiam
piscatores nocte piscantes nichil prendiderunt
mane facto apparuit ihesus et rethia impleverunt
et cubitis ducentis distantes a terra traxerunt
rethia piscatores sunt predicatores secundum xpistum Mt.
iiii.o mitto piscatores multos et piscabuntur eos
Mt. iiii. Venite post me faciam vos etc. Tempus noctis
est tempus legis quod umbram habebat figurarum legis
Heb. x.o umbram habens lex futurorum bonorum
etc. In nocte in tempore legis piscatores eos

nichil acceperunt quia sicut dicitur Heb. vii
lex neminem ad perfectum duxit. Mane facto
in tempore gratie apparet xpistus ii. Chor. iii. usque
hodie velamen est super cor eorum etc. Tunc
rethia implentur quia post adventum xpisti in carne
veritas manifestata et pisces in rethe ecclesie con-
prehenduntur xii quod dominus dicebat super xii Si ex-
altatus fuero a terra omnia traham ad me. hos pisces scilicet
fideles predicatores trahunt quia personam
xpisti ad vitam perducunt. De quo modo trahendi dicitur
Can. i.o trahe me post te etc. et hic distantes
ducentis cubitis in quo innuit duplex perfectio
que debet esse in predicatore scilicet vite et doctrine de qua
Mt. v. qui fecerit et docuerit hic magnus vocabitur etc.
Et quamvis hic primo cum stagnum genezareth
sit aqua dulcis et pura et in respectu maris terre
textus appellat mare. Secundum Iuxta morem
iudeorum hoc facit qui magnam congregacionem aquarum
mare appellant secundum id Gen. i.o Congregaciones
aquarum vocavit maria. Item cum scribat
luc. v.o nemo mittens manum ad aratrum
aptus est regno celi etc. Causa est quod petrus qui
rethia reliquerat iterum ad piscandum redierit.
Unde gregorius quod negocium quod ante conversionem sine
peccato extitit hoc post conversionem repetere culpa
non fuit. unde Augustinus Intelligendum est discipulos
non fuisse prohibitos arte sua licita et con-
cessa victum necessarium querere si aliud unde viverent
non haberent. Item quare dicitur quod dicitur stetit ihesus
in littore. Gregorius cum dominus ante passionem co-
ram discipulis in fluctibus maris ambulavit super
in causa est quod post resurrectionem sua discipulis in
mari laborantibus in littore stetit. Unde gregorius
per mare presens significatur seculum per soliditatem
littoris perpetuitas eterne quietis significat
Quia ergo redemptor noster iam corrupcionem
carnis post resurrectionem suam excesserat in littore
stabat. Item cum dominus ante passionem iussit
rethe mitti in mare. sine velut non distinguens
partem. quid est quod post resurrectionem iubet mitti
ad dexteram navigii partem. Unde gregorius Illa
piscatio in qua specialiter in quam partem mitti
rethe debuit non iubet presentem ecclesiam pre-
signat que bonos simul ac malos colligit.
Hec autem piscatio in sola dexteram missa est
quia ad videndum claritatem eius gloriam sola
electorum ecclesia pertingit que de sinistro opere
nichil habebit. Item quare quod est hoc quod iohannes
hic docet petrum cum dicat petro dominus est nonne
petrus ita bene cognoscebat dominum ut iohannes
Unde crisostomus quod petrus erat ferventior iohannes
non minus excellencior et perspicacior. ideo
citius cognovit sed non cicius cucurrit. vel po-
tuit esse racio quod petrus in piscando sollicitior
erat. Ut ergo descenderunt in terram hic ma-
nifestata maiestate divinitatis per mirabilem
piscium comprehensionem manifestatur hic veritate
humanitatis per comestionem et mihi [illegible]

Per dictum hoc ordine primo ponitur Christi prudencia
ad alios pascendos 2º eius benignitas ad in-
vitandum 3º discipulorum allocucio ad cognoscendum
4º domini magnificencia ad cibaria distribuendum
Prudencia igitur ad alios pascendum innuitur in
ciborum preparacione que est facta in miraculo unde dicitur
Ut ergo descenderunt in terram viderunt prunas
positas et piscem super positum et panem et ita
prudenter adeo invitabat eos parum erat quod
Christus prudenter panem et omnia parata fuit
etc. Et hic quidem miraculose erat unde Crisostomus
non adhuc ut an ante ex materia subiecta opa-
tur mirabilius ducit signa ostendens quod quando ter
ex materia subita faciebat propter quandam dispe-
sacionem faciebat Vult dicere quod ex nichilo factum
est ille piscis nunc tunc patuit miraculo sic et pre-
racio ista facta est preter misterio ad diminu-
cionem unde sequitur dicit ei Ihesus afferte de
piscibus quos prendidistis nunc ut miraculi ve-
ritas comprobetur Ascendit autem Simon Petrus
tamquam diligencior inter alios et traxit rethe
in terram plenum magnis piscibus centum quinquaginta
tribus in quo ostenditur miraculi magnitudo Et in
numero et qualitate per magnos pisces in-
telligimus bonos qui magni sunt caritate quod
videtur mundi est in regno celorum etc. Et admira-
cione miraculi expressione addit quod cum essent
ita rethe unde dicit et cum tanti essent non est
scissum rethe Cuius causa duplex datur Co
prendunt piscium multitudine et ruptura rethe
cum tanti essent sic numero et quantitate In tali numero
fuit propter signaciam vel quia numerus ille perfec-
tionem significat considerata proporcione miraculi
vel ex unius quia sicut dicit Ysidorus tot
genera piscium in mari ea appresso descripta ex
legantur dicit eis Ihesus hic notatur 2m scilicet
domini benignitas ad invitandum discipulos ad cibum
vocans dicit eis Ihesus Venite prandete Invitat ad
prandium scilicet in futura vita invitabit ad cenam
secundum illud Apoc. xix Beati qui ad cenam nupciarum
agni vocati sunt Invitat nunc ad cibum
corporalem quod in futura invitat ad spiritualem
Luc. iiii Comedite amici et bibite etc. Ysa
lv Omnes sicientes venite etc. Et nemo
distribuentium hic ad comedendum residencium audie-
bat eum interrogare tu quis es unde Crisostomus Cum
silencio et reverencia multi sedebant in tenebris
dicentes mente scientes quia dominus est in ipsis
non interrogabant eum quis es hic
ultra Germanus dicens placentes cum metu
et reverencia quasi in Cum metu et timore
salutem vestram operamini etc. Et venit Ihesus
hic notatur 4m scilicet domini magnificencia ad cibaria
distribuendum unde dicit accepit panem et da-
bat illis Et piscem similiter dabat illis ut
comederent et sic est intelligendum quod ipse cum
eis comedit unde Crisostomus hic quidem non dicit
quod comedit cum eis hic alibi ait hic ultra

Cum manducassent coram eis simul
reliquias dedit eis unde Gregorius dicit Assum
piscem dominus comedit et pane Christus dabat
in quo distribucione signabat quod xx unanimiter
dedit sibi per amicum utilitatem hoc iam tercio
post manifestacionem ponitur manifestaciones
ad precedentes comparacionem et computantur cum pre-
dictis non quia plures non fuerint sed quia
sufficit istas tres scribere ad credendum secundum
illud Deutr. xix In ore duorum vel trium testium stabit
Vo dicit hoc iam tercio manifestavit se Ihesus discipu-
lis cum resurrexisset a mortuis quia suffi-
cit tria manifestacionem explicasse dicit Christus dedit
cum mortuum sic etc. Et venit hic ponitur quod
cum tanti essent non est scissum rethe cum in prima
piscacione licet non dicatur quod rumpebatur
rethe propter multitudinem copiosam quod est
quod non integrum perveniat unde Gregorius In
illa piscacione pre multitudine piscium rethe ru-
pitur quia non ad confessionem fidei cum electis re-
probi intrant qui ipsam eciam heresibus
scindunt In hac vero piscacione rethe non
rumpitur quia sancta electorum ecclesia in continua
pace regnis est nullis dissensionibus la-
cerata Item quintum declaratur quod dominus comedit
piscem et panem cum suis quod dicitur hic ultimo Sed tamen dicitur
cum corpore animali ergo aut corpus suum
corpus animale aut fantastice comedit
Respondeo quod est comedere ex necessitate Et hoc
est corporis animalis tantum Et est comedere ex po-
testate Et hoc non tantum animalis sed gloriosi
et spiritualis quod pure ex potestate comedit corpus
vivens non glorificatur non augetur per cibos sicut nostras
Item quod sicut fiebat de cibo Christi non corpus glo-
rificatum non nutriret vel quod sed in gressu neque conversi-
onem Est sicut aqua in igne proiecta statim ab igne
absorbetur Sic cibus a corpore glorificato susceptus
statim consumitur virtute quadam spirituali unde Augustinus
de solucione sex questionum Aliter absorbet aqua terra
sitiens aliter sol radiis calens illa indigencia
iste potencia futurum ergo erit corpus in perfe-
licitate etc. si cibos sumere non poterit Et racio
huius est quod in primo indigens in 2º potens Et sic
quod dicitur quod hoc iam tercio manifestavit se Ihesus etc.
propter quid dominus in tempore post resurrectionem discipulis se ma-
nifestavit et non erat cum eis continue usque ad
ascensionem Et videtur Crisostomus quia subtraxit se
a presencia corporali ut amicis secreto requiescat
adaret et amarent in signum notatum Alia vero
quia discipuli qui diu fuerunt cum eis dominus
carnaliter eum diligebant et ut eos disponeret
ad spiritualem amorem et per hoc ad receptionem spiritus
sancti Ideo presenciam corporalem a oculis sub-
trahebat paulatim quousque plene subtraheret
in ascensionem et tunc fieret amor eorum omnino spiritualis
supra scriptum est supra xvi Nisi ego abiero
etc. Cum ergo prandissent Super descripta

in perfecte felicitate cibis eget sed
cibis non indi-
get etc.

est xpi resurgentis manifestacio. hic describitur in dileccione perfecta confirmacio petri. Et quia qui confirmatur ad passionem tendit, ideo pars ista in duas dividitur. primo enim petrus in dileccione consolidatur. 2o ad consummacionem dileccionis que est per passionem invitatur ibi Amen amen dico tibi. Confirmacio igitur petri in dileccione fit ex xpi triplici interrogacione. unde sunt hic tres partes. In prima parte sunt tres interrogaciones. prima ibi Cum ergo prandissent. 2a ibi dicit ei iterum symon. 3a ibi dicit ei tercio symon. prima igitur hoc ordine describitur. primo ponitur xpi inquisicio. 2o petri responsio. 3o domini addita exhortacio. Inquisicio in textu est post manifestacionem que fuit post comestionem. ideo dicit Cum ergo prandissent. Attendendum est quod in principio non quesivit de dileccione, quia sicut dicitur Eccli. vi. Est amicus socius mense et non permanet in die necessitatis. Sed post querit. Dicit symoni petro ihesus Symon iohannis diligis me plus hiis. De dileccione querit quia gregem suum non vult nisi amanti committere. ideo de maiori dileccione quia magis amanti vult committere. unde Gregorius Curam virtutis non habens predicacionis officium nullatenus suscipere debet. Et est multo maius placacionis, quia sicut dicitur supra x. Bonus pastor dat animam suam pro ovibus suis. Dicit ei Etiam domine. hic ponitur petri responsio in qua videtur quod amat, sed non quod plus amet, quia amorem aliorum nesciebat. unde Augustinus Et videtur petrus amo te, nec plus hiis. hic videtur quia de se ipso sciebat, non enim conscientia alterius diligere scire poterat, quia cor alterius perspicere non poterat. Tu scis quia amo te. In hac responsione ostenditur petrus non se vidit adulacione sed vere. unde Crisostomus ipsum vocat testem qui scit occulta, sicut innotabat Jeremias ter dicens Tu autem domine hominis non desideravi, tu scis. Dicit ei. hic notatur post responsionem addita exhortacio, quia probacio dileccionis exhibicio est operis. Ideo dicit pasce agnos meos, in quo nostra dileccio operacionibus exprimitur, quia hoc precipue inter alia signum sit dileccionis ostendit. Et hoc quidem petrus implevit et in plenitudine monuit. j. petri v. Seniores pascite qui in vobis sunt gregem dei etc. Dicit ei iterum. hic ponitur 2a inquisicio in qua similiter procedit ut prius. ponitur enim primo xpi inquisicio, 2o petri responsio, 3o exhortacio. Inquit ergo dominus ut prius de dileccione. Simon iohannis diligis me. Simon Johannis dicitur quia filius erat iohanna. Et videtur petrus. Ait illi Etiam domine tu scis quia amo te. Beda. O quam fidelis et pura anima que conditori suo cum oculis omnia nuda et aperta noverit dicere non metuit domine tu scis quia amo te. Dicit ei. hic ponitur exhortacio ut prius. pasce agnos meos. Exhortacionem predicam iterat. unde Beda. hec est sola

et una probacio integri in deum amoris si erga fratres studuerit curam sollicitam operis laboris pascere etc. Sic exemplo. Sicut i Reg. 9o imperavit eos in innocencia. Dicit ei tercio. hic ponitur tercia inquisicio illo ordine quo prius, scilicet questio, responsio, exhortacio. Dicit ergo dominus de eodem. Symon iohannis amas me. Exhilarat patet quod amare accipitur in bono ut diligere. Contristatus est petrus. hic notatur responsio petri. sed tamen videtur eum turbatum, quia sicut dicit Crisostomus timebat ne similiter ei accideret sicut dixerat dicit qui dixit animam meam pono pro te. et ideo contristatus est quia dixit ei tercio amas me. sed tamen non desperavit, ymo fiducialiter respondit. unde in signum additur Et dicit ei domine tu omnia scis tamquam deus. tu scis quia amo te. etiam melius nosti quam ego. Sciebat enim quod ille erat qui dicebat Jere. xvii Ego dominus scrutans corda et renes, id est cogitaciones et affecciones. Dicit ei pasce oves meas. hic notatur exhortacio, et per oves intelliguntur subditi perfectiores. Notandum est quod dominus precipit pascere oves, non comedere, quia pastor non temporis pascere precipitur amore xpi sed oves. Eze. xxxiiii Ve pastoribus qui pascebant semetipsos. nonne greges id est oves pascuntur a pastoribus. lac comedebatis et lanis operiebamini. Et quare hic, cum alii apostoli assistebant qui deum diligebant, tantum quid a solo petro quesitum est de dileccione. Racio est una quia sibi erat cura gregis specialiter committenda inter alios. ideo ab eo specialiter de dileccione queritur. unde Crisostomus Eximius apostolorum erat petrus et os discipulorum et vertex collegii. propterea preteriens et transcurrens hunc de talibus loquitur. Potest etiam alia racio assignari quia petrus eum notabiliter negaverat. Et ideo videbatur non esse dignus ut ceteris apostolis preferri. Ideo querit ut ostendat eius caritatis perfectis excellenciam, Et pastorale officium quod debebat confirmaret. Item cum petrus non possit asserere quod respondit diligis me plus hiis quia de aliis nesciebat, quare dominus querit. Racio est quia dominus querit ut ostendat eius excellenciam in querendo et contemptionem in respondendo. unde Augustinus Cum petrus plus aliis dominum dilexerit, sic evidet aperte. sibi enim interrogans ait diligis me plus hiis, quod utique sciebat, et tamen interrogabat ut et nos amorem eius erga dominum nossemus, et petri correccio ostenditur nisi quod non audet se aliis preferre ut fecerat ante passionem cum dixit Et si omnes scandalizati fuerint etc. Sed tunc ego quare quod dominus terciens quesivit petre diligis me. Videtur Augustinus. Ideo ter querit ut reddatur negacioni trina confessio, ne minus amori lingua serviat quam timori. Alia racio redditur quia ideo querebat ut

gregē suū comēdaret / et quia tamen gregē
gradat volebat / ideo ter de dilectione requirit
Ex tunc est questio quare dicit ei pasce. pa
sce. pasce. Et videtur quod oves xpi tripliciter
debent pasci / s. verbo / exemplo / et temporali subsi
dio. vnde beda / Sollicitudo pastoralis offi
cii exigit ut rector ecclesie ne temporalia de
sint subsidia diligenter provideat / et eidem exempla
virtutum ostendat et gratia verbi predicacionis solici
tus impendat / Ex tunc questio quare bis dicit
pascendos agnos / et semel oves / Credo
quod parvos inperfectos et teneros in fide intelligit
et hii ampliori pastura et maiori cura solicitudinis
indigent / Oves non qui se valent regere
et hii non tanta cura indigent. Amen amen
dico tibi / Postquam facta est petri in dilectione
confirmacio / sequitur hic [illegible] ad dilectionis
confirmacionem invitacio / Confirmacio autem dilectionis
est ut homo ponat animam suam pro proximo et deo
sit hic ad passionem invitandam invitacio
Et procedit hic per hunc ordinem / primo petrus invitatur
et certificatur de genere sue mortis / 2o petrus certificari
de genere mortis iohannis / 3o videtur ei iohannem
non esse passurum / 4o corrigitur intellectus credencium
iohannem non esse moriturum / Certificat hic petrum
[illegible] de genere sue mortis s. per passionem et crucem
et ut eternam redderet dicit amen amen dico tibi
Et hec passio quam in sermone suo crucifigendus
est proponit dicit cum esses iunior cingebas
te et ambulabas ubi volebas / i. secundum liberam
voluntatem tuam / Eccli. xviii. fili post concupiscencias
tuas non eas / et a voluntate tua avertere
Cum autem senueris extendes manus tuas
s. in cruce / Et alius te cinget / s. vinculis vel
[illegible] Et ducet quo tu non vis / i. ad mortem
quam sicut dicitur ii. cor. v. nolumus expoliari
sed supervestiri Et [illegible] redditur Ephe. v.
Nemo enim umquam carnem suam odio habuit
Vinctus fuit petrus vinculis. Act. xii. Erat
petrus dormiens inter duos milites vinctus
cathenis duabus Et quia hec verba ad literam
pretendebat / ideo ponitur expositio [illegible]
Hoc autem .s. extendes manus tuas dixit
significans qua morte esset clarificaturus
deum quia morte crucis que et si apud pravos
vilipendenda erat, postmodum extitit gloriosa
et sic petrus glorificatus est. vnde augustinus
Ille negator presumendo elatus / negando
prostratus / post flendo purgatus / confitendo
probatus / paciendo est coronatus / hic petrus
deum clarificavit / Sicut paulus qui dice
bat philipp. i.o magnificabitur xpus in cor
pore meo sive per mortem Et quia passio bona
non est nisi sit voluntaria / ideo [illegible] hortatur
petrum pati voluntarie Et ideo dicit Et cum
hoc dixisset dicit ei i. petro Sequere me s. ad
passionem crucis voluntarie. Unde sicut quod ipse
petrus dicit i.a petri iiii. xpus passus est
pro nobis relinquens exemplum ut sequamini [illegible]
sequitur vel sequela ss xxi dixit dominus pe-

tro quo ego vado tu non potes modo
sequi sequeris autem postea. Conversus petrus
hic 2o certificatus petrus de morte sua querit de morte
iohannis / cupiebat enim ut cum illo sicut
in vita permulta dilectione iungitur in morte
societate. Et quia petrus sciebat quod dominus iohannem
diligebat volebat scire qua morte eum mori
volebat / ideo dicit Conversus petrus vidit il. dis.
quem diligebat ihesus sequentem s. iohannem Et signum dilectionis
proponit cum dicit qui et recubuit in
cena super pectus eius. sup. xiii. Et dixit
domine quis est qui tradet te / Et nescivit alius
quod secretum erat / et hoc signum erat dilectionis quod
sibi revelatum est sicut dicitur sup. xiii. Et hoc
signum est amicicie sicut dicitur sup. xv. vos
dixi amicos quia quecumque audivi a patre meo no-
ta feci vobis. Hunc ergo cum vidisset petrus quem sciebat
specialem dilectum dicit ad ihesum domine hic autem quid
q.d. ut a te non remaneat [illegible] valde amata
[illegible] ut a te veniat [illegible] quia 2o magna domi
[illegible] iohannem petrus quia 2o magna [illegible]
[illegible] petrus volens [illegible] quid Dicit ei ihesus
[illegible] domine hic autem quid [illegible]
hic 3o certificat petrus iohannem non esse pas
surum per [illegible] veniat [illegible]
ut satisfaciat [illegible] Et arguit curiositate
ut corrigat querentem / Veritate revelat cum
dicit Dicit ei ihesus Sic eum volo manere donec
veniam Beda Sic .i. absque molestia per-
venire [illegible] nouissimum [illegible]
et querenti cum dicit quid ad te tu me sequere
Arguit et cum de curiositate [illegible] vnde [illegible]
quid ad te si sic eum volo manere tu ea
que tibi [illegible] sunt attende et de hiis solicitus
sis. Eccli. iii. in pluribus operibus eius non eris
curiosus sed que precepit tibi cogita illa
semper Et ideo repetit tu me sequere q.d. de
hiis cogites et solicitus sis Exivit ergo sermo
iste inter fratres / hic 4o corrigitur intellectus
credencium iohannem non esse moriturum simpliciter
vnde dicit quia discipulus ille non moritur. Et
illud per [illegible] quis est homo qui vivit et
non videbit mortem Et non dixit ihesus
[illegible] correctio quia [illegible] non dixit ihesus
quod non moritur / non dixit non moritur [illegible]
[illegible] non moritur [illegible] nemo est qui [illegible] vivat
sicut dicit [illegible] nemo est qui [illegible] vivat
Sed sic eum volo manere donec veniam quid
ad te Seniussime [illegible] legendum [illegible] exponendum
ut supra Ex quitur [illegible] Augustinus
[illegible] quomodo [illegible] vis [illegible]
passio petri fuerit involuntaria quod non fuit
[illegible] Et quomodo voluntas [illegible] voluntas
voluntatis passus [illegible] si noles [illegible] volu
[illegible] sic fuit [illegible]
[illegible] in [illegible] angeli [illegible]
[illegible] nolens ad mortem venit [illegible] mortem
[illegible] et reliquit [illegible] quo nemo
vult mori [illegible] adeo [illegible] cum beato petro
senectus auferre potuit [illegible]
[illegible] qua morte [illegible] vos dicat
Ego [illegible] ab hominibus non accipio [illegible] petrus

eet homo non clarificavit deum Primo quia si deus
non clarificatur in se clarificatur tamen nobis
in suis passionibus suis ad eius gloriam secunda per
nos innotescit quia per amorem dei nobis pracedat
sit expositorum ¶ Item queritur de hoc quod dicitur sequere
dicit Christus tu me sequere quia si inter primi pastoris
nostri sit secuti sed prima passionis similiter
sed per primus mortis secutus est andreas Et
videtur quod sunt aliquos quod tu non dicit in distinctione
simpliciter sed soli vero iohannes de quo erat sermo vel
dicendum quod tu dicit ibi magis signatam quam distinctionem
quia enim petrus erat uxor ceterorum et precipuus plures
sicut excellebat in placione sic et debebat ex
tolli in imitacione ¶ Item queritur de hoc quod dicitur discipulus
ille quem diligebat ihesus Et nota super hoc augustinus
dicit cum dicat ecclesiasticus homo scit utrum amore
an odio dignus sit Item cum Christus omnes diligeret
propter quid iohannes sibi attribuebat specialiter quod magis
diligebatur An forte quia petrus magis diligebat
quo melior erat sed deus magis diligit meliores
sed magis diligebat petrum quam iohannem Adhuc
videtur preterea quod iohannes revelacione vel ex signis
noverat se amari Ad primum videtur dicit augustinus
Et iohannes magis diligebatur sed petrus magis dili
gebat et ideo queritur quis melior erat Et dicit quod
petrus melior sed iohannes felicior Et retorquet
sibi verba ad allegoriam dicit quia per iohannem contem
placiva per petrum activa vita significatur Sed sed
magis augetur quem unde dicit augustinus dicit quod placet
sed iusticia et apparet minima apta domino Et ma
gis diligitur sed hoc est duplicatur vel quia ad maius
premium et magis diligebat christus petrum sed in tel
lecto quod christus magis dilexit petrus deum ¶
Alio modo magis diligitur et cum ad maiorem ex
hibicionem et plura ondebat signa dileccionis et
magis diligebat iohannem ¶ Sed tamen est ultimus
quando modo quare magis se exhibebat iohanni
quam plus diligebat petrum quam iohannem videtur
quod fictio erat in dicendo Ad hoc videtur prout quod licet
petrus maius premium meretur tamen quomodo
bat maiorem familiaritatem exhibere iohanni
quia iohannes erat iuvenis et erat virgo et i
nocens et hec sunt que nimio modo et compun
dei et hominem faciunt hominem amabilem et gratum
unde beda dicit quod specialis prerogativa castitatis
eum ampliori dileccione fecit dignum Et glosa
dicit Iohannes familiarior fuit quia tenerior erat
¶ Item queritur de hoc quod dicit Sic eum volo ma
nere donec veniam quo videtur quod saltem usque ad domini
adventum anima iohannis a corpore non sit separata
non oppositum non habetur expressa quo videtur quod iohannes
non dicit sit mortuus Item tamen veri argumentum
est quod corpus eius non invenitur Primo quia preter ex
posicionem primam discipulorum qua ferebant
quia arguit ipse contra quod non moreretur tres
sunt alie exposiciones Una est quod non est
mortuus sed morietur in adventu domini sed modo
in corpore est sub terra et ideo corpus eius non
habetur Sed ista videtur improbabilis quia non est

credendum quod dominus discipulo quem
amabat tam diu differret sua demonstrare
gloriam qua cupiebat per illud primo cupio dissol
vi et esse cum christo Alia est opinio quod dominus
ipsum assumpsit in corpore et anima et illa assump
cione obiit et revixit Et si ista opinio non
possit ita reprobari tamen quia non habet aucto
ritatem eadem facilitate contempnitur qua pro
batur ¶ Tercia opinio dicit quod iohannes est mor
tuus et de corpore eius nichil asserit quia nichil
certum invenit Quod autem dominus dicit Sic eum volo ma
nere donec veniam id est dic exspectare novissimum
non seculi sed mortis sine qua ipse veniens eum
eterne beatitudinis mansionem recipiam ¶
Hic est discipulus ille Supra posita est
discipulorum solidacio et christi manifestacio
hic ponitur fidei nostre confirmacio Iohannes
autem confirmat nobis evangelii duplex certificando
in veritate et solidando in humilitate Certificat
in veritate dum se dicit testem verum Et secundum
in humilitate dum ondit se non posse omnia
scribere ad plenum ibi Sunt autem et alia multa
Dicit ergo hic est discipulus et qui testimonium
perhibet de hiis et scripsit hec tamen credendum
est omni dubitacione postposita et scimus quia
verum est testimonium eius Crisostomus Quia multa dictu
dignum scripsit non refutat sumi ipsius testimonium
in medium ferre vocans unumquemque examinare
et scrutari que facta sunt Consuetudo nobis
est cum valde vera dicimus in verum testimonium
denegare Unde dicit vero dignat apostoli
testes sumus horum verborum ¶ Sunt autem et alia
multa que fecit ihesus Ostendit se non
omnia scripsisse ad plenum singulo humiliat
intellectum nostrum ne credamus nos ad omnia
sciendum capaces Non dicit se non scripsisse
omnia Unde dicit que si scribantur per singula
nec ipsum mundum arbitror posse capere
eos qui scribendi sunt libros Construi
dicitur sic Arbitror capere eos libros qui scribendi
sunt quia prima est nostra capacitas Unde
super xvi multa habeo vobis dicere que non po
testis ¶ Sed quid est quod dicit quod gesta christi non
possent capi in toto mundo cum non solum
dicta sua sed omnia que gesta sunt a principio
seculi si scriberentur caperet mundus libros Dicendum
quod duplex est capacitas corporalis et spiritualis
que per intellectum sed de corporali dicitur per yp
bolem dictum est sicut in aliis locis scripture
Unde iiij Regum Posuit in celum os suum Et
de Salomone quod fecit tantam copiam argenti
quanta est lapidum in ierusalem iii Regum x Si
autem de capacitate intelligencie dicatur vel accipiatur
verum est absolutum Unde augustinus nos scien
tes quod intelligencia nostra non ca
peret que de christo scribi possent cre
deremus ita fide intelligendo que scripsit

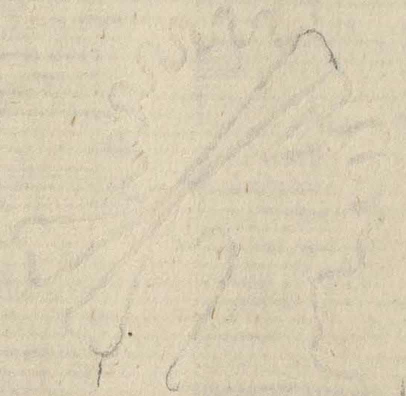
Hec ta operacione exercendo que vocavit ad dona
sempiterna pervenire que dominus ipse promisit
Christo adiuvante qui vivit et regnat in secula
seculorum · A · M · E · N ·

Laus tibi sit Christe quia liber explicit iste

Explicit dicta Ny
colay de gorran

Super evangelia Johannis apostoli et evangeliste

Explicit deo gracias manus sit
: benedicta :

[illegible]

A fortuna neque casu non videtur pluere multotiens in hyeme, sed si sub cane; neque caumata sub cane, sed si in hyeme. Si igitur aut a casu videntur aut propter aliquid esse, si non possibile est hec esse neque a casu neque a fortuna, propter aliquid utique erunt. At vero sunt huiusmodi omnia, ut ipsi dicunt qui hec dicunt. Est igitur quod propter aliquid in hiis que natura fiunt et sunt. Amplius in quibuscumque finis aliquis est, huius gratia agitur prius et consequenter. Sic ergo sicut agitur, sic aptum natum est, et sicut aptum natum est, sic agitur unumquodque, si non aliquid impediat. Agitur autem propter hoc; et aptum natum est igitur propter hoc. Ut si domus esset eorum que natura fiunt, sic utique fieret sicut nunc ab arte est. Si autem que natura non solum a natura fierent sed et ab arte, similiter utique fierent sicut apta nata sunt. Propter hoc [illegible] alterum propter alterum. Omnino autem ars hec quidem perficit que natura non potest operari, hec autem imitatur. Si igitur que secundum artem propter hoc, manifestum quod et que secundum naturam. Similiter enim se habent ad invicem in hiis que secundum artem et secundum naturam priora ad posteriora. Maxime autem manifestum est in aliis animalibus, que neque arte neque querentia neque deliberantia faciunt. Unde dubitant quidam utrum intellectu aut aliquo alio operentur aranee et formice et huiusmodi. Paulatim autem sic procedenti et in plantis apparent proficua ad finem, ut folia fructus gratia cooperimenti. Quare si natura et propter hoc facit yrundo nidum et aranea telam, et plante folia gratia fructuum, et radices non sursum sed deorsum gratia alimenti, manifestum quod est causa huiusmodi in hiis que natura fiunt et sunt. Et quoniam natura duplex, alia quidem sicut materia, alia quidem sicut forma, finis autem hec, propter hunc autem finem alia, hec utique erit causa que cuius gratia.

Peccatum autem fit in hiis que secundum artem. Scripsit enim non recte grammaticus, et potionavit medicus non recte potionem. Quare manifestum est quod contingit et in hiis que sunt secundum naturam. Si igitur sunt quedam secundum artem in quibus quod recte fit propter aliquid fit, in quibus autem peccatur gratia alicuius agitur sed fallitur, similiter utique et in physicis, et monstra sunt peccata illius quod est propter aliquid. Et in substantiis igitur que ex principio bovigene [illegible] non poterunt venire ad aliquem terminum et finem, corrupto utique aliquo principio, sicut nunc semine. [illegible] non statim animalia facta sunt, sed molle semen; et in plantis est quod propter hoc [illegible] arboribus fiat sicut bovigene et viticule [illegible] in vitibus oliviginea aut non? [illegible] oportet sicut in aliis. Adhuc [illegible] semine [illegible] animalia [illegible]. Deus autem destruit [illegible] quod est et quod propter quid. Natura namque [illegible] [illegible] continue mota venient in aliquem finem. In unoquoque autem non idem ab unoquoque neque contingens [illegible] semper nisi quid impediat. Hoc autem et hoc est cuius causa fit, et [illegible] sicut a fortuna venit extraneus et balneatus abiens cum tamquam agat propter hoc veniens. [illegible] non autem propter hoc venit. Et hoc secundum accidens. Etenim fortuna in causis est que sunt secundum accidens, sicut et prius diximus. [illegible] hoc semper aut sicut frequenter fiat non secundum accidens neque a fortuna est. In physicis autem semper sic, si non aliquid impediat. Inconveniens autem est non [illegible] ad opera [illegible] si non videant deliberatum movens. Et enim ars non deliberat. Et namque si esset in ligno navifactiva, similiter utique natura faceret. Quare si in arte inest quod propter aliquid, et in natura. [illegible] Maxime autem manifestum est cum aliquis medicetur se ipsum. Huic enim similis est natura. Quod quidem igitur causa sit natura, et sicut propter aliquid, manifestum est. [illegible]

[illegible]

Quoniam autem natura est principium motus et mutationis, [illegible] nos [illegible] natura [illegible] [illegible] motus [illegible]. Determinabimus autem de motu temptandum est [illegible] [illegible] infinitum [illegible] in continuo. [illegible] et vacuo et tempore impossibile motum esse. [illegible] Adhuc autem sine loco [illegible] [illegible] Primum autem sicut diximus de motu est. Est quidem aliquid [illegible] [illegible] quale, et aliorum entium predicamentorum [illegible] aliud quid [illegible] [illegible] et mobile [illegible] motivum mobilis est et mobile mobile est a movente [illegible] aut secundum substantiam, aut secundum quantitatem, aut secundum qualitatem, aut secundum locum. Commune autem in hiis nomen accipere sicut diximus, quod neque hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] aliquid, hoc quidem forma illius, aliud vero privatio, et secundum qualitatem hoc quidem album, aliud [illegible] quantitatem aliud quidem perfectum, aliud vero imperfectum. [illegible] hoc quidem sursum, aliud vero deorsum.

[illegible]

Lir ii Sen de Magno Capitulo

nec in hiis causa aut semper aut sicut frequenter reperiantur nec a fortuna. Manifestum igitur quod fortuna causa secundum accidens in hiis que secundum propositum sunt eorum que propter hoc sunt. Unde circa idem mens et fortuna; propositum enim non sine mente est. Infinitas quidem igitur causas necesse est esse a quibus utique fiet quod a fortuna est. Unde et fortuna infinitum esse videtur et immanifestum homini, et est ut nichil a fortuna fieri videtur utique. Omnia enim hec recte dicuntur rationabiliter. Est quidem enim ut fiat a fortuna; secundum accidens enim fit, et est ut causa ut accidens fortuna; ut autem simpliciter nullius est causa; ut domus edificator quidem causa domus, secundum accidens autem tibicen. Et ipsius venientis et recipientis argentum non gratia huius causa infinita multitudine; et si volens aliquem videre aut prosequens aut fugiens aut spectaculum vidisse. Et dicere irrationabile aliquid esse fortunam recte; ratio enim est eorum que semper sunt aut eorum que frequenter, fortuna autem in hiis que sunt preter hec. Quare quoniam indeterminate sunt tales cause, et fortuna indeterminatum. Tamen in quibusdam dubitabit utique aliquis, utrum que contingunt causa fiant fortune, ut sanitatis spiritus aut estus, sed non detonsionis. Sunt enim alie priores secundum accidens cause. Fortuna autem bona quidem dicitur cum bonum aliquid evenit, prava autem cum pravum aliquid. Eufortunium autem et infortunium cum magnitudinem habent hec. Unde et prope magnum bonum consequi aut malum eufortunium aut infortunium est; quoniam sic dicit mens quasi existens. Quod enim parum, ut nichil distat. Amplius infirmum est eufortunium rationabiliter; fortuna enim infirma; nichil enim eorum que fiunt a fortuna possibile est semper aut frequenter esse. Est autem ambe cause, sicut dictum est, secundum accidens, et fortuna et casus, in hiis que contingunt fieri non simpliciter neque frequenter, et horum quecumque utique fiunt gratia alicuius.

Differt autem quoniam casus in plus est; nam quod a fortuna omne a casu, hoc autem non omne a fortuna. Fortuna enim et quod a fortuna est quibuscumque et bene fortunari contingit et omnino actio. Unde et necesse est circa agibilia fortunam esse. Signum autem est quod videtur aut idem esse felicitati fortuna aut prope; felicitas autem actio quedam; eupraxia enim. Quare quecumque non contingit agere neque quod a fortuna aliquid facere. Et propter hoc neque inanimatum nullum neque bestia neque puer nullum facit a fortuna, quia non habent electionem; neque eufortunium neque infortunium inest hiis nisi secundum similitudinem, sicut dixit Protarchus felices esse lapides ex quibus altaria sunt, quoniam honorantur, contribules autem ipsorum conculcantur. Pati autem a fortuna aliquid inerit et hiis aliquando, cum agens circa ipsa agit aliquid a fortuna; aliter autem non est. Casus autem et aliis animalibus et multis inanimatorum; ut equus a casu venit, dicimus, quia salvatus est veniens, non salutis gratia venit. Et tripes a casu cecidit; stetit enim sedendi gratia, non sedendi gratia cecidit. Quare manifestum quod in hiis que simpliciter propter aliquid fiunt, cum non eius quod accidit gratia fiant quorum extra causa, tunc a casu dicimus; a fortuna autem quecumque a casu fiunt electibilium habentibus electionem. Signum autem est frustra, quoniam dicitur cum non fiat quod est gratia alterius illius gratia; ut si ambulare deiectionis gratia est, hoc autem non fiat ambulanti, frustra dicimus ambulasse et ambulationem vanam, tamquam hoc sit frustra quod aptum natum alterius gratia, cum non perficiat illud cuius gratia erat et aptum natum est; quoniam si aliquis balneari dicat frustra quod non defectus sit sol, ridiculus utique erit; non enim hoc erat illius gratia. Sic autem a casu, quemadmodum nomen, cum ipsum frustra fiat; cadit enim lapis non gratia percutiendi, a casu ergo cecidit lapis, quoniam cadet ab aliquo et gratia percutiendi. Maxime autem separatur a fortuna in hiis que fiunt a natura; cum enim fiat aliquid preter naturam, tunc non a fortuna sed magis a casu dicimus factum esse. Est autem et hoc alterum; huius enim extra causa, illius autem intus. Quid quidem igitur est casus et fortuna dictum est, et in quo differunt ab invicem. [illegible]

Quod autem sunt cause, et quod tot numero quot dicimus, manifestum est; tot enim numero propter quid comprehendit. Aut enim in immobilibus in quod quid est reducitur propter quid ultimum, [illegible] aut in quod movit primum, [illegible] aut cuius gratia, [illegible] aut in materiam. Quoniam autem cause quattuor, de omnibus est physici scire, et in omnes reducens propter quid assignabit physice, materiam, formam, movens, cuius gratia. Veniunt autem tria in unum multotiens; quod quidem enim quid est et cuius gratia unum est; unde autem motus primum specie idem hiis; homo enim hominem generat; et omnino quecumque mota movent; quecumque autem non, non amplius physice; non enim in seipsis habentia motum neque principium motus movent, sed immobilia existentia. Unde tres tractatus, alius quidem de immobilibus, alius autem de motis quidem incorruptibilibus autem, alius autem de corruptibilibus. [illegible] Duplicia autem sunt principia que movent physice, quorum alterum non physicum; non enim habet motus principium in se. Tale autem est si quid movet non motum, sicut quod omnino immobile et omnium primum, et quod quid est et forma; finis enim et cuius gratia. Quare quoniam natura propter aliquid, et hanc cognoscere oportet, et propter quid assignandum est omnino, [illegible] et quia sic melius, non simpliciter sed quod ad uniuscuiusque substantiam.

Dicendum ergo primum quod natura causarum est earum que propter aliquid, postea de necessario quomodo se habet in physicis; [illegible]

Habet autem dubitationem quid prohibet naturam non propter aliquid facere neque quia melius, sed sicut pluit Iupiter non ut frumentum augeat, sed ex necessitate; quod enim sursum ductum est infrigidari oportet, et infrigidatum aqua factum descendere; augeri autem hoc facto accidit frumento. Similiter autem et si alicui perditur frumentum in area, non huius gratia pluit ut perdatur, sed hoc accidit. Quare quid prohibet sic et partes habere in natura, [illegible]